Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/a

Goel: Lexicon Philosophicu

1	6	390

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

LEXICON

PHILOSOPHICVM GRÆCVM, OPVS SANE

OMNIBVS PHILOSOPHIÆ ALVMNIS VALDE NECESSARIVM CVM PERSPICIENTIA Philosophysici sermonis plurimum etiam ad cognitionem rerum vtile.

ACCESSIT ADIICIENDA LATINO LEXICO SYLLOGE vocum & phrasium quarundam obsoletarum, minus vsu receptarum, nuper natarum, barmibarbararum, solœcismorum & ὑποσολοίκων.

Cum eorum luculenta correctione & interpretatione.

Informatum opera & studio

RODOLPHI GOCLENII

SENIORIS, IN ACADEMIA MAVRITIANA, quæ est MARCHIOBVRGI, Philosophiæ Professoris primarij.

CVM INDICE DVPLICI RERVM AC VERBORVM memorabilium polito, &c.

Aristot.

Qui verborum vim ignorant, facile decipiuntur.

MARCHIOBVRGI,

Typis Rudolphi Hutwelckeri, Impensis PETRI MVSCVLI.

M. DC. XV.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ILLVSTRISSIMO, POTENTISSIMO LITERATISSIMOQVE PRINCIPI
ac Domino,

DN. MAVRITIO
HASSIÆ LANDGRAVIO,
COMITI IN CATTENELNBOGEN, DIETZ, ZIEGENHAIN ET NIDA, &c.

ἐυεργέτῃ suo clementissimo.

QVo (credat V. Cels. mihi affirmanti) in tanta rerum & animorum exulceratione publicæ priuatæque, quietis fui studiosior; eo ingenia quædam mihi infesta fuerunt inquietiora, quasi conspiratione in me facta. Experiundo hoc per annos aliquot didici, ita vt quod Cicero (rebus à Cæsare & Pompeio turbatis) de se, id de me recte vsurpare posse videar: Incidi in hominum pugnandi cupidissimorum insanias: etsi mihi adhuc nihil magis fuerit curæ ac studio, quam vt sine insectatione aliorum agerem mea, hoc est, vna cum collegis meis etiam pacis cupidissimis nauim nostram repararem, ac de integro vnam, quod dicitur, Troiam ædificarem. Nec enim passus sum me ab officio meo ad aduersariorum & altratorum meorum, quærentium quoque iure, quaque iniuria nominis sui incrementum, & captantium theatri sui applausum, aculeatis scriptitationibus & calumniis abduci ad similem maledicentiæ rabiem, qua vel impediretur veritatis necessaria explicatio, vel doctrinarum optimarum studia, quibus pace & animorum tranquillitate opus est, interturbarentur. Hac in re & voluntas mea, & studium serium, & diuturna patientia sunt & ante oculos, & V. C. vt confido, spectata, & ad exteros quoque contestata: quorum me adeo

non pœnitet, vt cur nunc etiam aliter animatus & affectus esse velim, causa appareat nulla. Memini enim vtrunque, & me in docendi, non in altercandi cum rixatoribus κακολόγοις statione præcipue collocatum esse, atque hic infracto præsentique animo esse debere, vt qui sciam calumniarum vanitatem sua futilitate flaccescere, tandemque in fumos abire: & mihi omni prouisione auertendum, quicquid nomen & decus Academiæ laudatißimę imminuere posse videatur. Huc accedit, quod ego natura abhorrens à contentionibus cum male feriatis hominibus, animi pacem, &, quam mihi præstiterunt humanitatis studia, placidissimæ vitæ tranquillitatem semper amaui, nec vllum odi magis scribendi munus, quam quod in amarulēta quoquo modo altercatione, ac disceptatione, præsertim cum vix semidoctis calumniatoribus, est constitutum, quippe qui non minus referre, quam inferre iniuriam & contumeliam nec boni viri duxerim esse vnquam, nec Philosophi. Quid? quod Ill. V. C. cuius mihi merito semper celebranda memoria est, sicut & Academiæ nostræ, iudicio de me præclaro contentus, videor facile & odia & conuitia ἀντιμάχων negligere: nec facile passus sum scriptis ὑβριστικοῖς interturbari aut interrumpi meas meditationes & operas didascalicas, quæ non procul absunt ab exitu, & confectæ, Deo volente, breui dabunt Apotelesma in luce publica appariturum. Ex his nunc edo Lexicon Scholasticum & Philosophicum partim Græcum, partim Latinum, opus sane Philosophiæ alumnis valde necessarium, cum perspicientia Philosophici sermonis plurimum etiam ad cognitionem rerum faciat. Nam, vt ait Aristot. οἱ τῆς δυνάμεως ὀνομάτων ἄπειροι ῥαδίως παραλογίζονται, hoc est, qui verborum vim ignorant, facile decipiuntur.

Cum autem de Patrono huic meo operi tribuendo pro more & instituto scribentium deliberarem, putaui mihi faciendum, vt V. C. istud dedicarem & consecrarem: tum vt ei constaret ratio mei otij in hac mea ætate ingrauescente; tum vt quoquo modo gratum animum cum omni obseruantia coniunctum testarer V. C. vt quæ me meosq; liberos omnes & singulos immortalibus beneficiis multos annos affecerit: tum denique, quia V. C. augustißima & literatißima Persona, quæ in conspicuo Mundi vniuersi theatro constituta est, hoc literarium munus non est alienum.

alienum. Itaque demisse peto, vt C. V. id gratum & acceptum habeat, suoque clementissimo patrocinio aduersus κακηγόρους defendat. Præterea oro Deum Opt. Max. vt V. Excels. cum Illustrissima coniuge, & suauissimis generosissimisque liberis suo præsidio diutissime incolumem tueatur, donis spiritualibus magis magisque exornet, omni denique felicitatis genere collocupletet.

Dat. festinanter Marchioburgi è Museo Idibus Martiis ANNO

MaVrItII æterno fLoreat aVLa Deo.

V. C. addictissimus Cliens

ROD. GOCLENIVS Senior, Philosophiæ in Academia Mauritiana Professor primarius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Compactor, ut
Epiſtolas, ſic quoque
Præfationem [illegible]
ris Lexici Latini inſeruit

AD LECTOREM PHILOSOPHIÆ CANDIDATVM συγγνωμονικόν.

Suum locum inuenit illud Auſoni:

Si bene quid facias, facias cito, nam cito factum
Cum fieri properat, gratia grata magis.

EGo contra hic cunctantius ſoluo, quod ſoluendum fuit, Germana fide, mecum perpendens iſtud, Sat cito, ſi bene ſat. At tu humaniſſime lector, tarditatem meam eleganter feres pro tua ἐπιεικείᾳ, cum tibi ſint notiſſima hæc: τὸ καλὸν ὀψιτέλεστον γίνεται, &: nihil magnum à mediocri ingenio breui tempore proficiſci poteſt: Et, *Multa ſimul faciens abſoluit tardius vnum.* Hiſce ſatis purgaſſe videor moram meam, & ſuſtentationem, quam longiorem eſſe non ſiuit induſtria & egregia eruditio in vtraque lingua Dn. *Ioh. VVirZ ÿ Tigur.* qui non ſolum magnam partem huius operis deſcripſit, ſed etiam emendauit: quo nomine habenda eſt ei gratia ſingularis à Philoſophiæ candidatis. Habes igitur tandem Lexicon aliquod Philoſophicum & Scholaſticum ex promiſſo debitum, cuius ſylloge quanto mihi conſtiterit labore, pro æquitate tua iudices, quam vtile futurum ſit initiatis noſtris, experiundo diſcas licet. Habes, inquam, tandem à multis expetitam qualem qualem Philoſophiæ clauem. Sicut enim, quod imprimis te ſcire velim, veteres artifices conſueuerunt etiam abſoluta opera, quæ Græcis ſunt ἀποτελέσματα, pendēte titulo inſcribere, vt; Appelles faciebat, Lyſippus faciebat, Λύσιππος ἐποίει potius, quã ἐποίησεν, tanq̃ affecta ſemper, non perfecta; vt contra iudiciorũ & cenſurarum varietates ſupereſſet artifici regreſſus ad συγγνώμην ſeu veniam velut emendaturo, quicquid deſideraretnr, ſi non eſſet interceptus: (Nicol. Beraldus in explic. Angeli Politiani Syluæ, cui titulus eſt Ruſticus, & ipſe Politianus in centuria Miſcellaneorum:) Ita ego, humaniſſime Lector, Hoc Lexicon faciebam. Non enim obſcure præ me

fero

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

fero informatum vel certe affectum, non perfectum à me eſſe. Itaque diutius preſſiſſem domi meæ relictum inter mea aduerſaria, niſi veritus eſſem, ne filius mihi naſceretur poſthumus. Sed cum volens nolens imaturum nunc prodire paſſus ſim, quæ deſiderari cum mihi, tum aliis, vel recognitione aut ἀναγνωρήσει ἐπανορθωτικῇ digna eſſe, aut appendiculæ alicuius indigere videbuntur, ſi vitæ vſura longior diuinitus mihi conceſſa fuerit, addam. Quod ſi quid breui de me fiet, aliquis exiſtet ex meis, qui partim ex meis collectaneis, partim ex doctorum virorum monumentis ſupplementum promat, exquiſitius quædam limet, adeoque hoc opus cumulate perfectum, hoc eſt omnibus numeris & partibus expletum abſolutumque conficiat. Interea hoc, quod nunc damus, gratus vtere fruere, idque per te à mendis nonnullis partim Typographi, partim miniſtrorum à manu repurga.

A

P *Articula A Philoſophis interdum eſt privativa,* Ut ingenium ἀφιλόσοφον (cave hîc dicas cum indoctis ἀφιλοσοφικὸν) *interdum ſimpliciter pureq́ negativa.* Lucretius lib. 4. de rerum natura ſordidas & illuvie immundas ab amatoribus ὑποκοριστικῶς vocitari ait ἀκόσμους quaſi necdum ornatas, neglectas, ἀτάκτους, non nimium in ornandis ſe occupatas.

Theophraſtus & Ariſtoteles ἄπεπτον vocant non tantùm quod coctum non eſt, coqui tamen poteſt; ſed & quod nulla ratione à calore nativo poteſt concoqui: Illud autem propriè ὠμὸν, i.e. crudum dicitur: Hoc verò incoctum (h.e. non coctum) negata ſcilicet omni poteſtate coctionis & aptitudine.

Atque hac ratione ſalſum id, quod eſt in ſudore & urina incoctum dicitur Ariſtoteles ἀπεπτώτατον, h. e. incoctiſſimum dicit, quod ſcil. mutari non poſſit, atque in corporis alimentum converti.

Amara igitur & ſalſa dicuntur incocta à Philoſophis non ideò quòd ὠμὰ, i.e. cruda ſint: Sic enim aliquando coqui poſſent & corpus alere: Sed quod omninò ad coctionem inepta ſint. Hippocrates & Galenus Excrementa, quæ nulli ſunt uſui, ideoq́; è corpore educuntur, nullam coctionem aſſequi dicunt, ut poſſint nutrire; ὠμὰ autem & ἄπεπτα intelligunt tantum quæ à calore nativo poſſunt in ſubſtantiam alendi corporis transmutari, etſi cruda ſint, qualis eſt pituita & crudus ſuccus, tum alii ſucci & excreméta, quę cũ à naturali ſtatu receſſerint, coqui tamen aliquo modo poſſunt, non quidem ut nutriant, ſed ut ſtatui ſuo reſtituantur. Talis eſt putris concoctio & putreſcentium humorum, etſi propter materiæ ineptitudinem nequeunt corpus nutrire. D. Turlandus in lib. de Sudor: Theophraſti.

Ita ἄποιον (quod nullius qualitatis eſt) modó negat, modó privativé accipitur.

A *interdum difficultatem vel diminutionem ſignificat:* ac idem eſt quod vix vel ſub. Nam veteres & imminutam ac vix incoatam, & vitiatam ac corruptam coctionem vocabant ἀπεψίαν. Galenus diſtinguit ita ἀπεψίαν. Primam ſpeciem vocat nomine generis ἀπεψίαν, alteram βραδυπεψίαν, (tardam coctionem) Tertiam Δυσπεψίαν (difficilem coctionem.)

A *interdum eſt particula* ἐπιτατικὴ (intenſiva) ſeu adhibetur ἐπιτατικῶς (intenſivé) ut ἄβιος pro dives, habens πολὺν βίον. Der ſeins guts kein end weiß / ut hyperbolicè loquuntur. Ἀσέλγεια id eſt petulantia vel protervia (συγγενῆ hæc ſunt) ab à part: intendendi, & urbe Selge, in qua omnes improbè vixerunt, teſte Suidæ interprete: etſi Demoſth: contrarium tradens à privandi particula deducat.

A *interdum* ἐκ περιττοῦ, *i. e. ſupervacaneum eſt:* Ut ἀστεροπὴ pro στεροπὴ, i. e. fulgur, per Atticiſmum.

Interdum vox incipiens ab à priv. redditur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ditur affirmatè: ut ἀφθαρσία integritas, puritas.

In voce Ἀπάτωρ A *interdum significat* negationem definitionis, id est demonstrationis ac certitudinis. Sic ἀπάτορες dicuntur, qui vulgo sunt quæsiti seu σποράδην hoc est sparsim concepti. S. P. Patrem hi monstrare non possunt: ideo ne patrem quidem habere intelliguntur (fictione seu θέσει juris) licet revera (τῇ φύσει) habeant: *modò privationem*. Sic Orphani seu orbi patre dicuntur ἀπάτορες: vide Jurisconsultos.

Ἀγαπᾶν.

Platoni in Protagora est acquiescere, gratum & acceptũ habere. Apud Lucianum, Xenoph: Plutar. est secum bene agi ducere, non pœnitere alicujus, **einem nicht zu wenig sein düncken/** Plato. 2. de Repub. Ἀγαπητέον: boni consulendum, gratum habendum pro ἀγαπᾶν dicitur etiam στέργειν.

Ἀγάπη

Ἀγάπη dilectio est, seu caritas. Ἀγάπαι sunt convivia, quibus juvantur & recreantur pauperes. Sunt dapes Ecclesiasticæ, quibus fraternæ caritatis & consuetudinis usus exercebatur. Metωνυμικῶς. Hinc ποιεῖσθαι ἀγάπας. Cœna Domini etiã dicitur ἀγάπη à Tertulliano in Apologetico, quòd inopes refrigerio Eleemosynarum collatarum juventur.

ΑΔΙΑΙΡΕΤΟΝ

Ἀδιαιρέτου vox est ὁμώνυμος 1. Ἀδιαίρετον est quod est simpliciter indivisibile, quod nullo modo dividi potest, ut sunt νοητὰ (εἴδη à quantitate secreta) 2. Quod dividuum est, etsi actu divisum in partes non sit, ut quantum omne continuum. 3. id quo dividuum est aliud, ipsum autem hac ratione, qua dividit, individuum est, ut: Superficie seu planicie dividitur corpus, sed eadem sectione ipsa nequit dividi, sic linea planiciem, punctum lineam dividit. Schegk. 8. demonstr. pag. 280.

ΑΔΙΑΦΟΡΙ'Α

Indifferentia est causæ & virtutis vel actionis.

Indifferentia causæ in eo consistit, quòd sit indifferens ad operandum & non operandum.

Huc pertinet Indifferentia Liberi Arbitrii, quæ est libertas arbitrii: Sic dicta quia indifferenter se habet ad omnes effectus, qui ab illa possunt emanare. Liberum est ad cujus oppositum non minùs quàm ad ipsum agens causa per naturam indifferens est. Aliâs Arbitrarium.

Indifferentia actionis in eo consistit, quod potest fieri vel omitti. Est & indifferens actio quæ per se neque bona, neque mala est moraliter. Aliâs media, ut edere, bibere, videre.

Effectus aliquis dicitur contingens propter indifferentiam causæ & virtutis ejus. Determinatè verò futurus, quia causa, quæ potest operari, & non operari, reipsa operatura est.

Dicitur & aliquid indifferens ad verum & falsum, ad futurum & non futurum. Mart. Becan. de scientia Dei: Propositio de futuro contingenti nec determinatè vera, nec falsa est, sed indifferens.

Secundum indifferentiam abstracta à materia dicuntur, quæ indifferenter inveniuntur, tam in rebus materiatis, quàm non materiatis: Ut ens verum, bonum. Pererius de Philosophia.

Indifferentia bona, adiaphora Græcè, sunt vel εὔχρηστα, bona bené utentibus, vel ἄχρεια, Mala malé utentibus.

Etsi multa sunt in sese indifferentia seu ἀδιάφορα, tamen quicquid agimus, vel bené agitur, vel malé, nec dari potest medium. Th. Bez. tract. de Polygam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

lygam. Nazianzenus vocat Adiaphora ἐν μέσῳ κείμενα.

Adiaphorum vitæ genus eſt, quod per ſe neque juſtum, neque injuſtum eſt, cujusmodi eſt cælibum.

Ἀδικία, Ἀδίκημα.

Ex Ulpian: & Sc: Gentilis Originum lib. ſingul:

VLpian: li. 56 ad Edictum; Injuria ex eo dicta eſt, quod non jure fiat. Omne enim quod non jure fit, injuria fieri dicitur, hoc generaliter. Interdum injuriæ appellatione damnum culpa datum ſignificatur: ut in Lege Aquilia dicere ſolemus. Interdum iniquitatem judicis ſignificat. Nam cum quis iniquè vel injuſté ſententiam dixit, injuriam ex eo dictam quod jure & juſtitia caret, quaſi non juriam: Contumeliam autem à contemnendo dictam.

Duplex hîc notatio injuriæ. Et priori reſpondet apud Græcos nomen Ἀδίκημα, quod Ariſt. in Magnis Moral: omne factum injuſtè atq; immerito ſignificare ſcribit. Poſteriori τὸ ἄδικον, quod ab eodem Ariſtotele definitur injuſtum, contrà quàm legibus comprehenſum eſt, ut rapere alienũ, depoſitum fallere. Imò verò ἀδικία dicitur injuria, h. e. injuſta ſententia prætoris, ut rectè Juſtinianus? Ἀδίκημα verò damnum injuria ſive culpa datum, ut in lege Aquilia: ὕβρις eſt contumelia, vel injuria contumelioſa.

Ἀδολεσχία Ἀδολεσχεῖν.

Ἀδολεσχεῖν eſt futiliter loqui.

Ἀδολεσχία eſt futilis repetitio, qua bis idem dicitur.

Eſtq; Manifeſta vel occulta.

Manifeſta cum idem nomen geminatur, id eſt bis ſumitur.

Abſtruſa ſeu occulta fit per mutationé nominis quæ fit ſynonymia, ut ſi dicas. Hominis proprium eſt ut ſit capax diſciplinæ & apprehendere poſſet multarum rerum ſcientiam.

Proprium primi mobilis Ariſtoteles ait eſſe omnium corporum mobiliſſimum. Jam ſi quis dicat proprium primi mobilis eſſe, ut ſit quovis alio incitatius & inter orbes cœleſtes mobiliſſimum, ἀδολεσχία eſt. Vide 5. Topic Ariſtotelis loco 4.

Ἀειπάθεια.

Ἀειπάθεια ſemper-paſſio eſt: & vel eſt κατὰ φύσιν, vel παρὰ φύσιν. Quæ κατὰ φύσιν eſt, eſt perfectiva ac ſuſtinetur patibilium qualitatum causâ.

Qui igitur ἀειπάθειαν definiũt τῷ πάσχειν (patiendo) παρὰ φύσιν, ii vocem preſſius accipiunt, cùm J. Schecki⁹ ait, Apello ἀειπαθὲς, quod ſemper contra naturam afficitur, quale eſt, quod habitu κατὰ φύσιν deſtituitur. Dicuntur autem res naturales ἀπαθεῖς, vel δυσπαθεῖς, habituum ratione.

Ἄθεος.

Ἄθεος dicitur qui vel apertè Deo renunciat, aut hunc ignorat prorſus, ita, ut hanc ignorantiã diſertis verbis præ ſe ferat: quales olim Ethnici: vel occultè Deum aut providentiam ejus abnegat: Vel ſaltem ita impiè ac diſſolutè vivit, ut nullo planè timore Dei nullo judicii divini metu præditum ſe eſſe clarè demonſtret, ut Epicurei. D. Vorſtii hæc deſcriptio eſt.

Socrates erat ἄθεος, id eſt Deos deſtruebat, Deos eſſe negabat. Non erat ἄθεος, quia unum tantùm Deum ſtatuebat. Hinc intelligitur, quid ſit Atheiſmus.

In Epiſtola Paul: ad Epheſios ἄθεοι ſunt vel adverſantes traditis de Deo & rebus divinis, id eſt cœleſtis doctrinæ veritati, vel negantes eſſe DEUM, ut Diagoras, vel etiam expertes Dei in igne ratione veritatis, tam de na-

tura quàm de voluntate ipsius. Joachim: Camerarius.

Αινιγματῶδες

Αινιγματῶδες 1. est obscurum tectumq; vel per ænigma dictum 2. Improprium Augustinus vocat ænigmaticum. Ei ænigmatica definitio est definitio impropria, seu qualiscunq;: ut hæc ænigmatica Dei definitio est: Essentia invisibilis omni creaturæ incompræhensibilis totam vitam, totam sapientiam, totam æternitatem simul essentialiter possidens idem ipsa vita, ipsa, sapientia, ipsa veritas, ipsa justitia, ipsa æternitas existens, omnem creaturam instar puncti in se continens.

Αιρετικὸς

Αιρετικὸς 1. Aristoteli est utens facultate eligendi. Physica & Ethica significatio 2. est sectæ seu factionis vel opinionis alicujus autor. Historica hæc significatio. 3. In Theologia hæreticus dicitur, qui vel doctrina vel vita sua adversus essentiale aliquod Christianæ fidei caput sic delinquit, ut proæreticam & pertinacem animi improbitatem cum errore in fundamento manifestè conjungat. D. Conrad. Vorst. vel qui vitiosæ sectæ opinionive alicui tenacius adhæret. Bellius. Alius ab eo est χισματικὸς, qui autor est dissidii, qui separat se ab alio, licet idem cum ipso sentiat, quod ad doctrinam attinet, qui est consensionis & concordię dissipator, διχοστασιώδης. Hic Ecclesiam quasi scindit: seu lacerat. Αναιρετικὸς pro non hæretico non dicitur: sed pro perniciali.

Αισθητικὸν

Αισθητικὸν primùm est quod habet vim sentiendi, Latinè sensitivum, ut Risivum, quod aptum est ad ridendum, ut δύναμις αισθητική, pars animæ αισθητική. Secundò est idem quod sensorium, i.e. pars corporis, quæ est instrumentum sensionis. Ac tum intelligitur μέρος αισθητικὸν; Sic Scal. Caro sentit, & in ea sensus est, non tamē ipsa est μέρος αισθητικὸν, sed Nervus, id est, Caro sentit per & propter nervum. Caro ergo sentit, id est aliquid quod in carne est sentit.

Ἀιτιολογία

Redditio est rationis, seu argumēti; αιτία enim seu αἴτιον sæpe generaliter sumitur pro quovis argumento seu ratione. Ita in quolibet argumentorum genere, cum id quod argumentum ipsum non est, pro argumento sumitur, ut non effectum pro effecto &c. appellatur Sophisma ἀναιτίου ὡς αἰτίου, id est non causæ ut causæ. Ὅτι est conjunctio αιτιολογικὴ id est, causalis sic dicta, non quòd significet causam rei, sed quòd significet causam conclusionis, id est argumentum seu medium probationis. Quæ explicatio seu descriptio Theologiæ studiosis valde necessaria est. Nos scimus quod translati sumus de morte ad vitam quia diligimus fratres. Joh. in Epist. c. 3. Hîc ὅτι notat argumentum seu signū, quo scimus nos esse translatos. Τὸ αἰτιολογικῶς opponitur sæpe, τῷ ειδικῶς, ut conjunctio ὅτι interdum vertenda est, Quod ειδικῶς: ut scio quod redemptor meus vivit. Interdum αιτιολογικῶς ειδικῶς, ut cum τὸ ἐκβὰν, eventus significatur: αιτιολογικῶς, ut cum ratio & causa alicujus affertur seu exponitur, ut creaturæ desiderant patefactionem gloriæ filiorum DEI, quia sperant se suo modo κοινωνοὺς fore illius gloriæ.

Αἴτημα.

Αἴτημα est principium explicationis cujusdam indigens, quo concedi postulatur aliquid (Latinè *Postulatū* αἰτεῖν enim postulare seu petere est: ut in hac

phrasi

phraſi Logicorum: τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖ, poſtulat quod eſt in principio) Aliquid inquam εὐτελὲς (facile) εὐπόριςον (parabile) εὐμείχανον (obvium) πρόχειρον (promptum) ut liceat à puncto ad punctum rectum in plano ducere & producere ſeu continuare, vel peripheriam deſcribere. Opponunt ei problema, id eſt propoſitionem alienæ fidei & lucis indigentem, & axioma quod eſt principium per ſe manifeſtum, αὐτόπιςον (per ſe credibile) quod à magiſtro non accipitur, αὐτόπι καλαφανὲς, ἐνεργὲς, πρόχειρον τοῖς ἀδιδάκλοις, ineruditis, per ſe clarum.

ʼΑκέφαλον

ʼΑκέφαλον propriè, qui non habet caput. Metaphorice oratio ἀκέφαλος dicitur, quæ nihil certi proponit, vel quæ non habet principium, & verſus ἀκέφαλος impropriè dicitur in quo capiti, hoc eſt, initio deeſt pars. Adducunt exemplum è Poëta: Fluviorum rex Erydanus. Impropriè dico, quia verſui non deeſt caput. Vid. Micyllum & Scaligerum de re Poëtica; Et vocem in hoc Lexico Antipodes. Nã in ejusmodi verſibus eſt τρόπος ἀντιποδίας id eſt pes ponitur pro pede. Rumor ἀκέφαλος eſt qui non habet certum authorem, & populus ἀκέφαλος, qui non habet magiſtratum ſeu principem: revera multorum capitũ bellua. Acephali ſunt hæretici, docentes poſt unionem unam tantum in Chriſto eſſe naturam.

Ακόλουθον

Ακόλουθον accipitur modo pro conſequente, modo pro reciproco, modo pro conſectario, modo pro conſentaneo. Opponitur ei ἀνακόλουθον, hoc eſt, inconſequens Ariſtoteles 4. Eth. cap. 4. Δόξειε δ' ἂν ἀκόλουθον εἶναι καὶ περὶ μεγαλοπρεπείας διελθεῖν: Sequitur ut de magnificentia diſſeramus. Hæc

ſunt ἀκόλουθα, hoc eſt, converſim de ſe invicem dicuntur. Eraſmus lib. 1. de copia verborum cap. 7. Quædam, inquit, translationes reciprocæ ſunt, ſive cõmunes, quas græci vocant ἀκολούθας (ignoſcãt nobis literatiſſimi viri manes: dicendum eſt ἀκολούθους; ſed forté eſt, hic παράγραμμα ab exſcribente commiſſum) Nam pro gubernatore non aurigam, ſed pro auriga gubernatorem recté dixeris. Quædã unius ſunt duntaxat partis (id eſt, non ſunt reciprocę) quas ἀνακολούθας appellant(dicendum ἀνακολούθους vel latina terminatione flexuq; anacoluthas: ut parallelas lineas dicunt) ſiquidem ut verticem recté transferas ab homine ad montem, ita non recté cacumen ad hominem traduxeris.

Expoſitio ἀκόλουθος eſt, quę ex alia ſequitur & interdũ ei prorſus æquipollet.

Verborum ἀκολουθία eſt orationis ſtructura quæ modo certa eſt, modò dubia ſeu anceps.

Ακολουθία λογικὴ eſt Dialectica conſequentia ſeu connexio.

ΑΚΡΙΒΕΙΑ ACCURATIO, Certitudo, Perſpicuitas.

Ακριβείας notio multiplex eſt 1. Etenim *latinè diligentia dici* poſſe videtur. Quamobrem jubet Ariſtoteles non in omnibus eandem ἀκρίβειαν, id eſt, diligentiam ſeu exquiſitionem adhibendã 2. Meta. 1. Eth: hoc eſt, vult non omnia eſſe ad tenue elimãda, aut nimis enucleãda, ut Cicero loquitur.

2. Proximè puto hac voce *ſignificari certitudinem*, quę maximè affinis eſſe videtur perſpicuitati. Hæc conſiſtit ſeu poſita eſt, cum in ſingulorum expoſitione, tum in rei in ea principia diſſolutione, quæ per ſe ipſa conſpicua ſunt, & probè intelliguntur & quibus maximè habetur fides. Prior illa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ἀκρίβεια potius in docente, quàm in rei natura posita esse videtur. Altera naturam Viæ seu Methodi videtur attingere. Hæc verò à duobus consuevit peti fontibus. *A Natura Demonstrationis, & Rei subjectæ.*

Demonstrationis ἀκρίβεια (certitudo) non est uniusmodi, siquidem 1. certior ea perhibetur demonstratio, quæ idem facit ex causis, quàm illa, quæ rem tantùm esse ostendit. 2. aut si utraq; ducatur ex causis, erit illa certior, quæ è causis pendet certioribus, idest, natura prioribus & notiorib⁹ 3. Certior item demonstratio dicetur, quæ constabit è causis, quæ non modò natura, verum etiam nobis notiores sunt. Hæc postrema certitudo cõtinet quoq; subjectum. 1. Illud enim subjectum certius dicitur, quod nobis notius est, cujusmodi est animal in Methodo Physica 2. Sed & alia certitudo seu perspicuitas, accipitur à subjecto. Nam certior est Methodus ea, quæ non est de subjecto, id est, illa certior, quæ de sola forma, quam ea, quæ formam spectat in materia sensili. Sic certior est Arithmetica quam harmonica, quòd illa numerum ab omni qualitate sensili segregatum examinat: hæc verò illum cum sono spectat.

Usus

Usum hæc explicatio habet, in comparatione scientiarum inter se & Axiomate, præstat scientia duobus, Nobilitate subjecti, idest, rei, quæ tractatur, & ἀκριβείᾳ. Omnium autem præstantissima est prima Philosophia. Nam quod ad perspicuitatem subjecti attinet, id notissimum est, quippe Ens, quod ab omnibus noscitur, & nihil se habet notius. Idem quoq; simplicius, quàm cæterarum facultatum subjecta, cum sit Ens universè,

ad nullam certam rem applicatum: quod verò subjicitur cæteris sit aut ens mobile, aut quantum &c. Præterea divina Philosophia utitur causis omnium primis, unde cætera omnia impetrârunt, quod sunt. Itaq; hæ causæ sicut sunt altissimæ & omnium primæ natura, sic etiã natura notissimæ. Si qua huic scientiæ deest conditio, perspicuitatis illa est, quia non accipit nota nobis, sed natura nota: divinæ enim scientiæ quæ sunt, longissimè à sensu distant. De hac sic Schegkius lib. 2. demonstrat. Fastigium illud cognitionis appellat Plato νόησιν: Aristoteles σοφίαν, & in libris analyticis ἀναπόδεικτον ἐπιστήμην (in demonstrabilem scientiam) & aliàs ἀκριβεστάτην scientiam, ut in Ethicis, vocat. Mathematicæ scientiæ etiam habent gradus. Ea quæ considerat quantùm discretum, certior est, quàm ea, quæ continuum tractat, cum superet ἀκριβείᾳ seu perspicuitate demonstrationis, & simplicitate subjecti.

Quantum enim continuum habet se ad discretum ut includens positionem. Punctum enim est unitas cum positione, Vide Scalig. exer. 321. ubi disputat Geometriam esse minus subtilem & ἀκριβῆ quàm arithmetic. ex primo divinæ Philosophiæ. Si quid est, inquit, in quantitate subtilitatis id omne ex numerorum ratione haustum est. Subtilior est scientia (ut Arithmetica) quæ alterius (ut Geometriæ) statuit principia ac fundamenta. Quodcunq; accipit vel probat Geometria, per numeros dirigit. Geometriæ subjectum ab Arithmeticæ subjecto pendet. Accuratio autem Mathematica in Ethicis & Physicis ferè non est exigenda ex Aristotelis sententia. Porrò si scientiæ præstantiam metiaris ex nobilitate subjecti, physica

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

fica præstantior est Mathematicis, quæ habitæ sunt à veteribus Philosophis προπαιδεία, id est APPARATUS quidam ad alias scientias.

Ακριβείας est omnia ad tenue elimare, omnia ad calculos exiliter revocare. Exquisitissimis argumentis aliquid persequi.

Ακρισία.

Ακρισία 1. Est judicij seu discretionis privatio κρίσεως στέρησις ἢ ἀπειρία.

2. Est temeritas judicii. Quæ à Sapiente Prudente & Magnanimo viro abest, teste Aristotele & Plat.

3. Est tumultuatio, confusio, perturbatio ordinis apud Polybil: de iis, qui in castris essent, loquentem.

4. Ακρισία interdum accipitur speciatim pro specie quadam occæcationis, qua quippiam confusè & imperfectè videtur, nec sub propria specie apprehenditur, qualis legitur Genes. 19. & 4. Reg. 6. Sodomitæ scilicet quærentes domum Lothi nec invenientes; & Syri videntes Helysæum, nec tamen recognoscentes percussi sunt hac cæcitate. Quidam, ut Grego. de ea accipiunt istud apud Lucam, Oculi eorum tenebantur, ne eum agnoscerent. Vide Dionys. Carthus. in Luc.

Ακρισία περὶ ἔπη, indiscretio verborum, non adhibitus delectus verborum. In vitio est.

Ακριτὶ & ἀκρίτως indictâ causâ. Mors ἄκριτος quæ irrogatur indictâ causâ.

Ευκρισία nuspiam reperitur: Δυσκρισία dicere audio, quia invenitur δύσκριτος & δυσκρίτως.

De ἀκριβείᾳ hæ commonefactiones sunt. 1. Vera ἀκρίβεια non est facta aut fallax captiosaq; subtilitas. 2. Tandem manum de tabula quod proverbiale est. 3. ἀκρίβεια seu accuratio in con-

templando, PHILOSOPHO in agendo POLITICO laudi datur.

Τὸ ἀκριβὲς distinguitur à Logico, ut illud sit philosophicum, hoc verò populare: ut cùm dicimus, hæc non est definitio ἀκριβὴς, seu exquisita & analytica, sed λογική. Ita Claudius Alberius distinguit inter Genus ἀκριβὲς, hoc est, purè synonymum; & logicum, hoc est minùs exquisitum.

Pro ἀκριβείᾳ etiam eleganter dicitur Ακρονύχησις hoc est ad vivum resectio: quæ philosophica accuratio affinitatem aliquam habere videtur cum politicorum ἀκριβοδικαίῳ seu stricto jure.

Ἀκρόστιχις Acrostichon; Cephalonomaticum.

GEnus versus ita factum, ut summæ, seu capitales literæ nomen aliquod includant, per capita versuum discurrendo. Sic Elogium servatoris nostri inclusit Sybilla in acrostichide. Tale est hoc Cephalonymum.

Scripturæ Ad Normam, Cum Tanta Volumina Scribam,
Theiologos Omnes Metior Atq; Sophos.

Hic Sanctus Thomas est (Aquinâs) si versuum initiales literas colligas.

Plautus suarum Comœdiarum argumenta composuit, hoc genere, ut:

Aulam repertam auri plenam domi Euclio
Vi summa servat, miseris affectus modis.
Lyconides istius vitiat filiam,
Vult hanc Megadorus indotatam ducere
Lubensq́, ut faciat, dat coquos cũ obsonio:
Aurum formidat Euclio, abstrudit foris,
Req́, omni inspecta compressoris servulus
Id surpit, illic Euclio rem refert.
Ab eo donatur auro, uxore, & filio.

Singulorum versuum literæ capitales collectæ in unam vocem faciunt. AULULARIA.

EPITAPH. PER ACROSTICHON
à Joh. Wirtzio Tig.

Bustum tres no S træ Titanes E ripit urbi a H!
E xcelso quis I am sancta ad ten T oria cœl O
V escenda est data M anna. Ultra si F luctigerum isto C
M undi habitare sa L um potuissent, R ore rigâssen T
L iquenti & satis E xcocto, non I mpare fruct U,
E gregium Tigu R um, & Mundi sy S tema venustu M.
R egis at ætheri I indubié non I d sine nut V.
U t vitæ hora bre V is nostræ! velut U mbrula, flos, ni L!
S perata haud ad S tat mors, & pede S ternit adunc O.

Possunt etiam loco literarũ integræ dictiones in versuũ Principiis sensum constituentes poni, ut hîc CHRISTUS victima pro injustis peccatis Totius Mundi:

Christus ut *innocuæ mactandus opima bi-* (*dentis*
Victima (*sic patris fata tulere*) *fuit*
Pro injustis *justus, pro crimine criminis expers,*
Peccatis, *functus quîs caret ipsus obit*
Totius *hoc legis vatumq́; oracula, Christ°,*
Mundi *hoc discipuli lumina sacra canũt*
Hæc ex TechnoPægnio Poëtico.

Si videas carmẽ Erythrçæ Sibyllę, quod cecinit de extremo judicio rebusq́ue novissimis, quod ab Augustino in lib. de Civit. DEI refertur; sanè facile ex primis literis cujusq́; carminis colliges Græcè, Ἰησοῦς χριστὸς σωτὴρ θεοῦ υἱὸς σωτῆρ: JESUS CHRISTUS Servator, DEI filius, crux.

Ἀκτὴν.

In Geometria Platoni ἀκτὴν est Radius, id est recta à centro ad perimetrum. Aristoteli in Mechanicis est, ἡ γράφουσα τὸν κύκλον, id est linea secans centrũ Euclidi, Quæ ex centro, id est quæ ex centro est per periphrasin.

Ἀκυρολογία.

Ἀκυρολογία Locutionis seu sermonis est impropríetas, κατάχρησις, ἄκυρον. Ei subjicitur *Insolentia* vocis vel sermonis ut σήψις pro πέψει apud Hypoc. Ita ἀκυρολογεῖ interdum Augustin. in voce Locus & Ubi Tract. III. in Joh. cap. 17. Si loca dicenda sunt & quibus non corpora continentur & locus est cujusque rei ubi est, locus CHRISTI æternus ubi semper est, ipse pater est, & locus Patris Filius est, quia ego, inquit, in Patre, & Pater in me est. Et in hac orat. Sicut tu Pater, inquit, in me, & ego in te: Et locus interea noster ipsi sunt, quia sequitur ut & ipsi in nobis unum sint: & nos locus DEI sumus, quoniã templum ejus sumus.

Hîc non intelliguntur spatiosæ capacitates, ut ipse Augustinus fatetur, qui loquitur hîc ex hypothesi. Idem in Ser. de Temp. Ser. 3. in quo exponitur Symbolum: sic inquit: Ubi est Christus ab ascensione? Sedet ad dextram Patris. Dextra DEI dicitur æterna felicitas. Dextra Dei dicitur ineffabilis, inæstimabilis, incomprehensibilis beatitudo & prosperitas. Hæc est dextra Dei, ibi sedet, ibi habitat, ibi manet. Hact: August. qui aliâs propriè Ubi Christi gloriosi facit Paradisum & cœlum, quod alicubi vocat Firmamentum spiritale & Regionem Angelorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

gelorum & habitationem Angelorum & ſupernam Patriam, & in Evãgelium Johannis tractatu 50. & in ſermone ad infantes ait: In cœlo, quo aſcendit Chriſtus, ſedet ad dextram Patris. In cœlo eſt, modò ſedés ad dextram Patris. Dextra igitur Dei propriè nec Ubi, nec Locus eſt. Ac impropriè dictum eſt, Chriſtũ in dextra Patris collocatum. Sic impropriè loquitur Philoſophus, cùm materiam vocat Locum formarum.

Commonefactio ſeu obſervatio.

Una & eadem vox & propriè & ἀκύρως nonnunquam accipitur ad diverſas voces relata.

Paulus ait, melius eſt matrimonium contrahere, quàm uri ſeu ardere. In nomine Melius κατάχρησις eſt ſeu ἀκυρολογία, quâ refertur ad verbum uri ſeu ardere. Neque enim ſignificat Bonum eſſe Uri, hoc eſt, flammis vexari libidinis, ſed locutio eſt hujus gemina & par: Melius eſt Chriſtum confiteri & cum eo pati, quàm æternum pati in tartaro.

Ἀκυρολογία opponitur κυρολογία id eſt ſermonis proprietas, quæ magna orationis virtus eſt.

ΑΛΛΑ᾽ ΜΗ.

Ἀλλὰ μὴ eſt, Non autem. Docti etiam hîc peccant, cum ſic loquuntur: poſitum eſt in mero Dei arbitrio dare hominibus quod ipſis ſit utile futurum, non verò ut homines id poſſint à Deo demereri. Dicendum hic: Non autem. Plat. 2. Alcib. Καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη εἰ πρὸς τὰ δῶρα καὶ τὰς θυσίας ἀποβλέπουσιν ἡμῶν οἱ θεοὶ, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὴν ψυχήν, &c. Etenim grave eſſet ſi Dii ad noſtra dona atque ſacrificia reſpicerent, non autem ad animum. Hìc ne dicas, Non verò.

Ἀλλοίωσις, Alloeoſis. Variatio.

In Phyſicis allœoſis ſignificat alterationem variationem, ſeu mutationem qualitatum. Galenus quandam alterationem ἐξομοίωσιν, hoc eſt, aſſimilationé vocat; partes omnes ſanguis nutrit à quibus alteratur, & in ſubſtantiam ipſis ſimilé convertitur; ſed hæc γένεσις, ſeu generatio etiam eſt.

In grammaticis Enallagen, ſeu Parallagen, ſeu mutationé alicujus accidentis, ſeu heteroſin ſignificat.

In Doctrinâ prædicationũ dicitur, cùm tribuitur aliquid alicui κατ᾽ ἄλλο propter unioné: Ac Latinis eſt Alternatio, qualis eſt ſignorum & rerum. Dicitur etiam nominum permutatio, ἐναλλαγὴ τῶν ὀνομάτων, nominum mutua quædam variatio, & τρόπος ἀντιδόσεως, οἰκείωσις, appropriatio, ἰδιοποίησις. Hujus 1. Canon eſt in Theologia celebris. Scriptura Sancta alternatione quadã, quod externorum Symbolorum eſt ſolet rebus attribuere, & viciſſim, quæ rerum ſunt, attribuere Symbolis, id quod fit propter analogiam, & unionem myſticam. Sic Patres ſæpè ita de rebus agunt, atque ſi de Symbolis loquerentur, & viciſſim ita de Symbolis, ac ſi res ipſas & ſignificata tractarent.

In Levitico Deus paſſim dicitur ſacrificiis placari, cùm tamen revera placetur tantum in Chriſto, qui illis ſacrificiis ſignificabatur. Hîc proprietas rei ſignificatæ attribuitur Symbolis; Deus enim odoratus eſt morté Chriſti in odorem ſuavitatis, non autem odores Vitulorum, Taurorum.

In Exodo ſcribitur. Peſah eſt tranſitio Domini. At agnus ille, qui mactabatur, monumentum tantum erat trãſitus Domini. Judæi dicuntur in corpore circumferre fœdus, id eſt, ſignũ fœderis. A Patribus dicitur corpus

Christi ore comedi manibus contingi, frangi (per alloeosin) Cyprianus de cœna. Qui usque hodie hoc veracissimum corpus suum creat. Hîc quod convenit Symbolo, tribuitur rei ipsi (corpus Christi frangitur in mysterio seu Sacramento, id est, Symbolum, quod mysterium & sacramẽtum est corporis Christi, frangitur) panis Eucharistiæ, nonnunquã appellatur salutaris & vivific⁹: hîc quod rei ipsi propiè convenit, ascribitur Symbolo. Vide Joach. Vadia. lib. 2. de Euchar. & Aug. ad Bonif. qui disertè ait, nomina rerũ ipsarum imponi signis.

II. Canon. Unius Christi naturæ proprium attribuitur personæ ab altera naturâ denominatę propter hypostaticam unionem, ut; Deus est visibilis, Filius Mariæ loquens in terris eodem tempore est in cœlis. Hæ locutiones Christo, quatenus unus est, sunt propriæ & eædem: viciſſim non sunt propriæ; illi naturæ, quæ voce concretivâ exprimitur. Deus hoc est Christus qui Dei filius est crucifixus esse, recte dicitur. Etsi autem affigi cruci de Christo, quâ unus, integer & indivisus est propriè dici potest; tamen illud ipsum, de Christo, quâ Deus est, id est secundum Deitatem propriè reverâque dici nequit; Sic in cœlo esse, cum esset in terris, de Christo propriè dici potest. At idem de Filio hominis, quâ erat Filius hominis, id est, de Christo secundùm humanam naturam nõ propriè dicitur. Gabriel Biel & alii Scholastici vocant hanc prædicationem, seu hunc modum loquendi, communicationem idiomatum; græcis est κοινωνία τῶν ὀνομάτων, vel ἰδιωμάτων. Scheckio alloeosis Logica prædicatorum dicitur, qua idem aliquid uni per se inest aut prędicatur, & alteri per accidẽs. Hęc, inquit, usurpatur respectu partis & totius, non partis unius, respectu alterius partis; Pars enim pro parte Synecdochice non ponitur.

Ἡ Ἀλλοίωσις τῶν προσώπων.

Allœosis personarum est, 1. Cum legato nomẽ legantis tribuitur, ut cũ nomen Jehova solius Dei propriũ, & creaturis ἀκοινώνητον, siquidem propriè & sine tropo sumatur, Angelo tribuitur. Hæc allœosis, est species Meton. Exem. vide Gen. 16. & 18. Exo. 3. & 12. Jud. 6. & 13. Videãtur quoq; Aug. & Mer. 2. Cùm litigantium clientum advocati, personas suas, pro clientum personis usurpant. Pro Cæcinna Restituisse te dixti; nego me edicto prætoris restitutum esse. Sic Cicero Pisonem advocatum partis adversæ alloquitur, tanquam Ebutius id diceret Cæcinnæ. Audomarus Talæus lib. 1. Rhetor. cap. 5. qui hanc allœosin refert ad Metonymiam subjecti.

Allœotheta, ἀλλοιόθετα, sunt posita contra vulgatos & protritos canones grammaticos. Prisciano Variata, ut pars in frustra secant apud Virg. ubi illic scelus est, qui me perdidit apud Terent. Livius, Quatuor millia hominum exules obęrati, Solœcophanes (speciem solœcismi pręse ferens.)

DE VERSIONE GRÆCISMORUM

Ἅμα καὶ ἅμα.

Cum in auctore aliquo gravi verbum interpretandum occurrit, videndum est diligenter quamnam notionem (h. e. significationem) subjectam habeat, ut convenienter Latinè exprimatur. Cavendum etiam *ne versor sit latinitatis eversor.* Ἅμα καὶ ἅμα (simul & simul) Græcismus est Platonicus, pro quo Latini dicunt *Eâdem operâ.* Rectè igitur Joh. Serranus in Apologia Socratis, μὴ ὑπείκων δὲ ἅμα καὶ ἅμα ἂν ἀπολοίμην, vertit: Ne siquidem, quòd cedere recusaretur, eâdem operâ prę-

sentis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ſentis exitii diſcrimen ſubire viderer. Quòd Græcis eſt ἄνω ϗ κάτω, hoc Latinis, ut Plauto, eſt ſuſque deque.

Αμαρτία.

Αμαρτία & ἁμάρτημα Græcis ſunt ταυτὸ (actio prava vel habitus pravus) Sed Latinis ſcriptoribus Error & Erratum cognata quidem ſunt, ſed non omninò idem ſignificant. Errata puerilia dicimus quæ Græcè dicuntur παιδικαὶ ἁμαρτίαι, vel παιδικὰ ἁμαρτήματα, li.3. cap. ult. de morib. Ariſt quod Joach. Perionius non rectè cõvertit errores pueriles, judice Dion: Lambino. Nã errore duci, & in errore verſari dicũtur ii, qui falluntur, aut qui falſum aliquid opinãtur, aut quos fugit ratio. Erratum a. idem eſt ꝙ peccatũ, non rectè factũ. Scholaſtici & Canonici ita accipiunt errorem, cum dicunt laudãte eos The. Beza in aureo libello de Repud: & Divort. ex Lombard. ſent. 4. d. 30. ſponſalia interdum fieri errore, & quidem erroris ſpecies in hiſce eſſe quatuor. 1. *Perſonæ*, ut cùm Lea pro Rachele eſt ſuppoſita. 2. *Status* ſeu conditionis deterioris, ut ſi ſerva cõperiatur, quam credideris eſſe liberã. 3. *Fortunæ*, cùm pauper eſt, quæ jactabatur dives. 4. *Qualitatis*, ut ſi capitoſa & cervicoſa eſt, quę habebatur pro morigera & commoda: & cùm Jurec. ajunt, In Errore non eſſe conſenſum.

Μνημονικὸν ἁμάρτημα eſt erratum ſeu lapſus memoriæ.

Scheckius & alii Philoſophi peccatũ & errorem interdũ pro eodem accipiũt, ut cum ille ait peccatũ ſeu error tũ in praxi, tũ in theoria eſt. In expl. Or. Ar.

Αμαρτάνω. unde ἁμάρτημα

Αμαρτάνειν propriè eſt lapſu, caſu, fortuna, & errore quodã humano, delinquere, Montecatino judice, qui ei opponit ἀδικεῖν, quod proprie fit deſtinata malitia & conſultò.

Αμαρτάνω eſt à recto, ſive ſit hoc verũ ſive

bonum, diſcedo: pecco. Idq; vel ἑκτικῶς (habitualiter) vel ἐνεργητικῶς (activè) ut docent Theologi.

Δύναμις peccandi, quæ potius ἀδυναμία eſt, Græcis eſt τὸ ἁμαρτητικόν.

Αμετρία.

Αμετρία modò ſignificat immoderationẽ, quæ magis ad exceſſum pertinet, modò cõplectitur exceſſum & defectũ, ſeu diſceſſum ſignificat à modo, qui in utramq; partem fieri poteſt. Vitium igitur, ſive exceſſu; ſive defectu peccans ſit, ἀμετρία dici poteſt. Ita interpretat⁹ eſt Carpentarius ἀμετρίαν. In cap. 2. Alcinoi Platon.

Αμετάπτωτον.

Αμετάπτωτον propriè eſt quòd firmitate ſua fixum, ex uno loco in alium non recedit. Per Metaphoram eſt immutabile, ut cum dico: Scientia eſt notitia ἀμετάπτωτος, ſciens eſt ἀμετάπτωτος.

AMPHIBOLIA.

1. Amphibolia eſt quędã ambiguitas eſtque in uno verbo ut Taurus. Hinc dicitur: Taurus dicitur ἀμφίβολος: vel in Sermone ſeu Syntaxi, ut Chriſtum oportet cælum capere. *Alij [illegible] dicunt Amphibologiam: quos in lib. de Vit. serm. [illegible] culpat Vossius*

2. Speciatim Amphibolia dicitur, cùm in plurib⁹ vocabulis conjunctis, eſt ambiguitas. Sic accipit Melan. in 4. Dial. de Fal. cùm ait: Ariſt nominat Amphibola, cùm Syntaxis vel plura verba errorem pariunt, ut: Ajo te Æacida Romanos vincere poſſe, Et ita diſcernit amphibola ab æquivocis (quibus unius vocis ambiguitas notatur) Hîc igitur acceptio ſcholaſtica à Peripateticis diſtinguitur. Talia amphibola interdum dicuntur ἐπαμφοτερίζοντα, ambigua, quę utrolibet verti poſſunt.

3. Amphibola non tantùm de verbis, ſed etiã de rebus dicuntur: Dicitur enim ἀμφίβολος φήμη, ambigua fama. Et ἀμφίβολον πρᾶγμα, res ſeu cauſa.

Coroll. *Eſt igitur Amphibolia in verbis vel rebus.*

Αμφιβολία [illegible]

Homonymia, seu Ambiguitas Vocum est in [illegible] vocibus, sive simplicibus. Amphibolia vero in conjunctis [illegible]. Vide Voss. [illegible]

Αμ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Αμβλυωπία.

Αμβλυωπία eſt hebes, iners, obtuſa oculorum acies: qui hoc vitium habet dicitur Αμβλυωπὸς. Hìc non eſt privatio totalis ſed partialis. In ἀμαυρώσει verò eſt ςέρησις ὁλικὴ ferè, id eſt, lux oculorum perit penè omnis: Latini vocant caliginem oculorum. Immo nõnunquam etiam pro cæcitate accipitur. Αμαυρόω eſt σκοτίζω, tenebras oculis offundo. Vide Dioſcor. lib. 8. c. 13.

Αναβαλικὸς.

Αναβαλικὴ Phyſicis Medicis febris, eſt febris quędam συνεκτικὴ, id eſt continés, quæ paulatim ſuccreſcit, id eſt, incrementum ſuſcipit, & indies invaleſcit: ἀναβαίνω enim eſt ſuccreſco, increſco. Μέτρον ἀναβαῖνον & αναβαλικὸν dicitur quòd à monoſyllaba incipiens dictione continué dictionibus plurium Syllabarum increſcit. Alii vocant hoc Fiſtulare, ut Bebelius, ut:

Cur nobis juvenes decerpitis orbiculata
Poma, &c.

Ανάβασις.

Ανάβασις ſtellæ vel arcus in Sphæra, eſt aſcenſio ejus, quæ recta eſt vel obliqua. Ei opponitur κατάβασις, deſcenſus. De utraque conſule Johannem de Regio Monte Mathem. clariſſ. in Tabul. Directionũ & profectionum.

De aſcenſu & deſcenſu Muſico res eſt per ſe nota. Sicut & de aſcenſu in Methodo, ſeu ratione Inveniendi, & deſcenſu in Methodo præcepta ordinandi & diſponendi.

Eſt & ἀνάβασις oratorum, qua increſcit oratio & aſſurgit gradatim à minoribus ad majora. (Incrementum dicitur.

Eſt & Logicorum in arbore Porphyriana: cui συγγενὴς eſt aſcenſus & deſcenſus politicorũ, in arbore cõſanguinitatis.

Ανάγκη.

Ανάγκης vox eſt ambigua. Itaq; teneantur ſequentes diſtinctiones.

Ανάγκη
- Πραγμάτων, rerum, abſoluta, ut cùm prædicata ſubjectis inſunt per ſe.
- Λογικὴ, ἐξ ὑποθέσεως, quæ ineſt in Syllogiſmis nõ demonſtrabilibus, cujus gratia neceſſe eſt poſitis quibusdam propter ea, quæ poſita ſunt ſive vera, ſive falſa, per ſe ſequi concluſionem.

Ad Λογικὴν ἀνάγκην refer neceſſitaté prædicationis, quam quidam non male faciunt in his & ſimilibus, Aeneas vicit Turnum, Paris rapuit Helenam. Adam eſt lapſus, reſpectu nimirum eventus, qui deinceps mutari nequit. Poſtquam Paris rapuit Helenam, neceſſe eſt eum rapuiſſe (factum enim infectum reddi nequit) Hæc neceſſitas prædicationis vocatur: Talium propoſitionum judicium, poſtquam prædicata jam evenerunt, dicitur certa cognitio, non ſcientia (quæ & rei ſubjectæ, & animi in quo eſt, ratione eſt ἀμετάπτωτος hoc eſt, immota) Antequam verò, prædicata evenirent, dicitur opinio, ut hujus, Fortes creãtur Fortibus; & illius, Heroum Filii noxæ. Rodolph. Snell. in Com. Dialect. lib. 2. pag. 95.

Ανάγκη Entis
- incõplexi
- complexi

utraq; eſt
- abſoluta
- cõditionalis.

Ad ἀνάγκην Entis incomplexi pertinet Platonis χρεία ἀναγκαία lib. 2. de Rep. Quæ & ſimpliciter χρεία ab eo dicitur, id eſt, uſus. Reip. Origo eſt χρεία, id eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

id est, usus sive necessitas: Nemo enim hominum per se satis valet ad vivendum, sed multis rebus indiget, quas ab aliis petat. Hinc hominum congregatio est in unam quandam communitatem. Hinc primum extitit civitas. Itaq; necessitas hæc Πολιτική, id est civilis dicitur.

De absoluta ἀνάγκη intelligenda sunt, quæ Plato disputat. 10. de Repub ubi necessitati & pensum & thronum tribuit Poëticè. Cujus Disputationis hęc est summa. Rato certoque quoddam necessitatis decreto res omnes gubernantur, quęcunq; sunt in hac rerū universitate, &, ut dicā speciatim, humana pręcipuè societas, vita & mors, omnes denique res hominum, & singula ipsorum momenta illius decreti vi & potestate reguntur. Imò ipse Deus necessitati necessariò causarum εἱρμῷ subjectus est. Necessitas hæc quędam Dea est, cum tribus Filiabus, quæ sunt Lachesis, Clotho, Atropos, quarum pensis & staminibus res omnes nostræ gubernentur. Sed hæc posteriora mera figmenta sunt. Nam nobis hoc ratum, ac fixum esse debet, res omnes nostras à Deo gubernari, sed ipsum causis secundis minimè illigari, sed causarum secundarum εὐταξίαν, & ipsum substernere, & pro sua voluntate liberrima efficacem reddere.

ANAGRAMMATISMUS.

Anagrammatismus significat literarum trajectionem. Eodem sensu dicitur Metagrammatismus, id est, literarum inversio. Ac quidem 1. est Metaplasmus grammaticus, qui dicitur Metathesis, hoc est transpositio literarū, ut Thymbre pro Thymber, δαρτὰ κραδία, κάρτος pro δρατὰ, καρδία, κράτος, i.e. facti cor, robur. 2. Est ingenii ludus quidam, qui fit vel syllabarum μεταθέσει (trajectione, vel ἀποβολῇ (abjectione) vel προσθέσει (adjectione) Dicam clarius & εἰδικώτερον: fit vocum in elementa sua, hoc est syllabas & literas, dissolutarum novo contextu, aut permutatarum collocatione syllabarum in novas, atque à prioribus diversas voces coagmentatione, vel manente, vel mutata significatione.

Exercetur vel in una voce, vel in pluribus: in una, ut Nicodemus, Demonicus; Theodorus, Dorotheus; Dorothea, Theodora; Calvin⁹ ἀναγραμματισθεὶς est Alcuinus: Corpus, Porcus; Navus, Vanus: in pluribus, ut Johan. Bodinus Andius sine bono. Hujus usu valuit, ac propterea in admirationem venit apud Ptolomæum Philadelphum, Aegyptii regem Lycophrō Chalcidensis unus septem Poëtarum, quos conjunctos vocarunt πλειάδας. Is Ptolomæum μεταγραμματιζόμενον (per translationem literarum) solitus est appellare ἀπὸ μέλιτος quasi dicas à melle, Arsinoen verò Ἴον ἥρας, Violam Junonis. Multus ejus usus est hodiè apud non nullos Latinos Poëtas, apud superioris seculi Poëtas parcius. Catharinę Medicez Reginæ Galliarū Henrici conjugis inscriptionem hác, Catharina de Medices Regina mater, per anagrammatismum conversa est in hoc elogium, Dira in me regnat Circe, Medea, Thais.

Frequens etiam eorum usus est apud Gallos, quorum lingua mollior ac delicatior: elisiones, divisiones, enūciationes diversas, & cognatione ambiguas, mutationes varias, & elegantes lepidasque, atque in transpositione concinnas, allusiones venustas plures recipit, quam reliquarum gentium linguæ. Concinna est nominum Francisci Valesii, & Henrici filii κατ'

ἀναγραμματισμὸν ſeu literarum inverſionem commutatio François de Valoiis. Franciſcus Valeſius. Hoc nomen μεταγραμματιζόμενον, id eſt, ſi literæ transponãtur, reddit talem ſententiam: De Façon Suys Royal, id eſt, ipſo geſtu ſum Regius. Henry de Valois κατ' ἀναγραμματισμὸν parit hanc ſententiã; Royes de Nul hay, id eſt. rex es, quem nemo odit.

Hoc ingenii παίγνιον habet ſuas delicias, quæ ſi voluptatis cauſa & citra inſectationem nominis & contumeliam cujusquam uſurpentur, & ſi abſit profanitas aut ſuperſtitio, cum primis ego laudaverim. Quæ eruuntur ex nominibus, αὐτομάτως (fortuito) ſæpiſſimè inſunt. (Sic in meo cognomine *Goclenius* eſt, En Logicus: Ἄνευ περιαυτολογίας enim hoc accipi volo.) Itaq; inde divinationem hîc pro nulla habeo, hoc eſt, anagrammata non facio μαντικὰ (Divinativa) Vid. Caſp. Peuc. in lib. de div. tract. de ſortibus.

Fit anagrammatiſmus aut proſa aut verſu, vel uno vel pluribus.

Exempla.

H. Buchneri hæc ſunt.

Janus Gruterus.
Tu gnarus Vir es.
Daniel Cramerus
Mira luce ardens.
Rodolphus Goclenius
Lepor hoc luſu dignus.
Gregorius Bersmannus
Muſis regor gubernans.
Johannes Strubinus.
Urbanus in honeſtis, Nõ aſtus in verbis
Laurentius Rhodomannus,
Niſu dat Laurus honorem
Salomon Frencelius,
Non vel miſces lauro.
Adamus Theodoricus Siberus,
Huic ſub Muſis ardor eſt à Deo.
Johannes Lauterbacchius,
Nacharus tute ac nobilis.
Johannes Weidnerus,
En navus es vir in Deo. Jamb. Dimeter.
Andreas Kleinius,
Canens lauderis.
Johannes Leiccavſius,
Fons in viva Eccleſia.
Petrus Schreccius,
Ecce Chriſtus ſuprà.
Johannes Oexnerus,
Non reus es noxiæ.
Martinus Hugius,
Mihi gratus unus.
Pancratius Rulmannus,
Ars ſana unit Pulcrum.
Joannes Mylius,
In ſenio aſylum.
Henericus Lucius,
Uſu hercle vincis.
Andreas Henoëus Poëta coronatus,
Honos decorat opera venuſta.

Hæc omnia idem Buchnerus optimus elegiacus evolvit, & fuſius clariusq; expoſuit.

D. Hieronymi Treutleri Sileſii hoc eſt, de duobus conjugibus, ſene & juvencula.

Ludovicus Maria,
Juva dulcis amor.

D. M. Danielis Angelocratis Latinum ex hoc complexo, MAURITIUS Haſſiæ Landgravius; &, JULIANA Comes in Naſſovia, hoc eſt: Annos agimus in amore, ſalva juſtitiæ via; hinc laus eſt arduis.

Ἀναγραμματισμοὶ Poëtis interdum pariunt paronomaſias in metris ſuis, ut inquiat aliquis. *Miror* nõ *rimor* Chriſti, hoc ſit quomodo corpus?

Reſpondeo.

Fas eſt *rimari* Chriſti, hoc ſit quomodo corpus.
Et fas *mirari* facta ſtupenda Dei.

Jus & vis *tres literulæ dominãtur in orbe.*

Dicuntur & Anagrammatiſmorum involucra. Itaq; Anagrammatiſmo ſæpè ſub-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

pè subjicitur evolutio & illustratio aut explicatio: ut Epigramma aliquod ejusmodi.

Antigrammatismus est tropus grammaticus, quo litera pro litera ponitur.

Ἀναγωγὴ, Anagoge.

In Logica ἀναγωγὴ syllogismorum est seu ratiocinationum 2. & 3. figuræ ad primã reductio. In Politica Platonis ἀναγωγὴ est redhibitio.

In Ethicis est Disciplina, seu educatio: τῶν παίδων ἀναγωγὴ, id est, liberorum institutio Pædagogia.

In Theologia, Græcorum accipitur tum pro evectione in sublime generatim, tum speciatim pro θεωρία excelsa, seu superiore intelligentia, seu sensu oraculorum mystico & abstruso, qui nos meditando in cœlum subvehit. Undè ἀναγωγικὴ à Theologis nominatur ea pars Theologiæ, seu interpretationis Theologicæ, quæ hominem maximè ἀφαιρετικὸν & speculabũdum requirit. Seu Anagoge est allegoriarum & typorũ Veteris Testamenti in Novo Testamẽto explicatio atq; applicatio. Sic dicta, quia quasi reducto velo quę sub involucris illis latebant, evolvuntur, ꝓpiusq; & clari° spectãda proponũtur. Sic si quis Christum cum Ecclesia, tanquam caput cum corpore; vel eundẽ Christum cum Mose, vel Christi carnem, & sanguinem cum pane & vino Eucharistiæ comparet, Analogia est. Aliud quàm Anagoge, est *Anagogia*. Hæc enim est ἀπαιδευσία, quando nulla prorsus est Pædagogia, seu disciplina. Sic utitur Plato in Politicis.

Sanguinis Anagoge in Physicis est sanguinis exscreatio, seu rejectio, quæ etiam dicitur αἵματος ἀναφορὰ à græcis Medicis, Latinè cruenta ejectio.

Ἀναγωγικὸς νοῦς dicitur, cùm sensus literalis, ut vocant, in spiritualem vertitur. Budæus.

Anagogicus sensus, scripturę opponitur literali, tropologico & mystico seu allegorico.

Anagogic° dicitur Cabala, quia ea expositio quę dicitur ore Dei tradita Moisi, & accepta per successionem, semper ferè sequitur Anagogicũ sensum, qui inter omnes est sublimior & divinior, sursum nos ducẽs à terrenis ad cœlestia, à sensibilibus ad intelligibilia, à temporalibus ad æterna, ab infimis ad suprema, ab humanis ad divina, à corporalibus ad spiritualia. Exemplum: ꝓmittitur Hebręis in Prophetis Messiã nos liberaturũ à captivitate, & adducturum in terrã promissionis, & in Jerusalem & in templo congregaturum: ipsi hæc literaliter intelligentes, dici de captivitate mũdana, & de terra promissionis, quę est Judęa terrestris: similiter de materiali civitate Hierusalem & Templo, nõ possunt credere illum Messiam fuisse, per quem ejecti sunt de illa terra promissionis, & civitas destructa, & dirutum fuit templũ; quod si voluerint simul cũ Cabalistis anagogice exponẽdo scripturam intelligere, illa de cœlesti Hierusalem, de captivitate spirituali, de cœlesti terra viventium cognoscant, & confiteantur necesse est, illum verum fuisse Messiam, per quem totus plane orbis de manu Dœmonis, cui per idololatriam serviebat, fuit liberatus.

Ἀνάθημα, ἀνάθεμα.

Ἀνάθημα est donarium seu donum quod dicatur seu cõsecratur Deo, parietib° & columnis templi appẽsum, ut sunt clypei, coronæ & c. Græcè etiam sunt ἀφιερώματα. Sunt & ἀναθήματα ornamẽta urbis, vel quælibet, ut convivii etiam, ut apparet ex Odyssea Homeri. Estq; vox ducta à θῆμα, quæ significat locũ, in quo aliquid reponitur. Ἀνατίθημι suspendo est. Futurum hujus ἀναθήσω.

Ἀνάθεμα ſignificat hominem ſacrum, id eſt, exſecrabilem, cujᵘ caput diris ſeu inferis diis devotum eſt: qui hominum communitate eſt indignus. Ἀνάθεσις eſt dedicatio ſeu conſecratio. Chryſoſt. enarrans illud Rom. 11. Optabam anathema eſſe à Chriſto, interpretatur ἀνάθεμα ſeparationem, quæ Græcis eſt ἀποχωρισμός. Quemadmodum enim, inquit, τὰ ἀναθήματα intacta ſunt, ut Deo conſecrata, hominumq; commercio ac uſui exempta: Sic ab Eccleſia ejecti & extorres communione & convictu fidelium mulctati ſunt & abſtracti, ut convertit Guliel. Budæus verba Græca. Photius etiam apud Oecumenium Anathema eſſe interpretatus eſt de ſeparatione & alienatione, ut ſit χωρισθῆναι & ἀλλοτριωθῆναι, ac ſi eo loci dicatur hoc: O Judæi nolite exiſtimare, ideò me vos ſolicitare & ad Chriſti fidem evocare, quòd jam ad Chriſtum tranſierim. Tanti enim mihi fuit veſtra popularium meorum ſalus, ut ſi fieri poſſet, divinitus optarim vos ad fidem aſcitos eſſe & me adhuc à Chriſto alienatum. Non nullo eſt numero hæc ἑρμήνεια ſeu interpretatio, quia apud Græcos interdum ἀνάθεμα idem eſt quod ἀνάθημα.

Ἐν παρέργοις hoc ſit, quòd in Oeconomicis vaſa diſtribui poſſunt in ὀργανικὰ, quæ uſus, & ἀναθηματικὰ, quæ ornatus cauſa habentur.

Ἀνακόλουθον.

Ἀνακόλουθον eſt idem quod inconſequens; Eſtq; vel Logicum, vel Grammaticū vitium, quod ſpecies eſt Solœciſmi. Ejuſmodi ſępiuſcule occurrunt in Ethic. Piccolhom. ut: Ordiens à prima difficultate, ea apprimè obſcura eſt: Pro, Ut ordiar à prima. In libro 4. Vigilii hoc eſt. Illud etiam libet pertractare capitulum; in quo tota effrenata furoris veſtri erupit inſania, id intendentes aſſerere; pro qui intenditis cap. 7.

Anacoluthon Grammaticum etiam ſic definiri poteſt: Cum vox, quæ in poſteriori ſententia parte ponitur, incōſequens eſt ad priorem, ut: Ter: in Eunucho. Phædr: Cur ergo in his te conſpicor regionibus? Thr: vobis fretus. Donatus huc refert & illud Terentii: Omnia priùs experiri quàm armis ſapientem decet. Cic: Diu commoratus Athenis, quoniam venti negabāt ſolvendi facultatem, erat animus ad te ſcribere. Cave, hoc imiteris.

Ἀναλεκτικὸν carmen.

Analecticū carmen dicitur, quod ſparſa colligit. Fortè & συλλεκτικὸν, & συναγωγικὸν dici poſſit. Sed ἀναλεκτικὸν ſignificantius eſſe videtur. Ejus exemplum eſt inſcriptum geniali thalamo D. Magiſtri Bernhardi Matthæi, Viri ſanè piè humaniterque eruditi, hoc, (à me τῇ παχυτέρᾳ μούσῃ factum)

De benè laudato Matthæûm ſtirpe creatū
(Doctor in hac veluti ſtella Philippus
erat)
Relligio *decorat Bernhardum purior auro.*
Et Virtus *ſacri lampas honosq; chori*
Myrteaque *exhilarat ſponſum, Geſtamen*
amoris,
Sponſaque Eliſa. Deus *gaudia caſta*
probat, *(valete:*
Otia amica probat: nunc Regia ſtrata
Feſſo dulce quies Arbore *ſub viridi.*
O nimium fœlix, quem nullo obſtante,
beârunt
Relligio Virtus, Myrtea, Sponſa,
Deus. *(prolis*
Faxit is, ut longùm pulcræ cùm germine
Bernhardus jaceat fronde ſuper viridi.

Ἀνάληψις.

Ἀνάληψις (Reſumptio) 1. eſt ſupradictorum

rum repetitio eaq; brevis. Talis est l.3. Eth. Arist. c.8. In eo enim breviter repetit Ar. quæ de vitutute hactenus in genere dicta fuerunt.

2. Est cum id, quod κοινή id est, universim est dictum ex suis speciebus declarandum & illustrandum assumitur. Th. Zuinger. in schol. in 2. c. l. 1. Eth. Arist.

Ἀνάληψις & ἀνακεφαλαίωσις frequẽtes sunt in ordine resolutivo, ut, cùm sit omnium artificiosissimus, partium cohærentia melius observetur.

Ἀναλογία.

1. Ἀναλογία significat proportionalitatem, vel congruentiam rei ad aliquid relatæ, vel parilitatẽ, ut cum dicimus, Cicada habet magnas alas, pro proportione corporis; nã parvæ sunt, si ad alas conferantur Papilionum.

2. Hinc analogia tum est,
- Proportionis, cum inter duo, vel plura aliqua est convenientia, ut inter Lineas parallelas, Corporis humani formam externam, & verum hominem & ejus imaginem.
- Attributionis, cùm aliquid uni primò inest; alteri deinde propter illud. Talis analogia est inter Deum & creaturas, quia hæ ab illo dependeat, & inter substantiam & accidens. Entitas primò Deo, secundariò creaturæ tribuitur.

Tum analogia est
- Specialis, ut mathematica, quæ præcipué est
  - Simplex
    - Arithmetica. Talis enim est inter Deũ & creaturas:
    - Geometrica.
  - Quasi mixta, seu composita: Harmonica.
- Generalis, ut Logica, Talis est inter Deum & creaturas.

3. Analogia in grammatica, est regula in qua multa conveniunt: Opponitur ei anomalia. vel Exceptio (Græcè ἐξαίρεσις:) ac regula hæc adjũgitur, 4. In quãtitatis Syllabarum doctrina, est similitudo, & quædam velut proportio, qua voces alias cũ aliis comparatas dijudicamus: Jac. Micyll. Argentoratens. de re metrica, ut quia amabilis penultima brevi, antepenultima autem longa efferri solet, Affabilis quoq; & similia, eodem modo pronuncianda censem⁹. Est enim ἀνάλογον illi, hoc est, ex eadem conjugatione, simili terminatione formatum.

Hæc analogia potissimum versatur in
- Terminatione
- Flexione
  - Conjugatione.
  - Declinatione.

Alii sic dicunt: Analogia est æqualitas diversorum nominum propter similitudinem derivationis, ut media in alumine producitur. Sic & in bitumine; ut antepenultima brevis in monumento, sic & in documentum (par hîc ratio) Hæc enim si ortum spectes sub eandem rationem cadunt.

Analogia Syllabarum proportionalium seu correspondentium, est, qua syllabas invicem collatas discernimus. Videntur enim plerumque ejusdem quantitatis esse, quæ eandem habent enunciciandi & derivandi rationem.

Regula. In analogiâ similibus, si valet ratio quædam in uno, valebit eadem quoq; in altero. Si dicere licet conditionatum, quid vetat, quo minus dicam etiam occasionatum.

Analogiâ similium eadem & par est ratio. Hic par ratio modò æqualis, modò similis, intelligitur Quintilianus libr. 1. cap. 9. de hac analogia Grammatica. Consuetudo certissima loquendi Magistra, utendumq; est plane sermone, ut nũmo, cui publica forma est. Omnia tamen hæc exigunt acre judicium, in analogia præcipuè, quàm proximè ex græco transferentes in latinum proportionem vocarunt. Ejus hæc est vis, ut id quod dubium est, ad simile aliquid, de quo nõ quæritur, regerat, ut incerta certis probet.

4. In Theologia Analogia est typorum, & allegoriarum Veteris Testamenti, & tropologiarum aptè & concinne tractandarum commune quoddam instrumentum.

Estq; comparatio rei unius relatæ.
- Ad se ipsam.
- Ad rem aliam.
- Ad signum aliquod, ut cum comparatur Christus cum Ecclesia, ut caput cum corpore, vel Christus cum Moise, vel Christi caro & sanguis cum pane & vino Eucharistico.

Usus Analogiæ Grammaticæ.

HOc in Quæstione versatur, An in Grammatica & Linguis valeat Analogia? In utranq; partem versata est à viris literatissimis.

Aristarchus nobilis Grammaticus Analogiã defendit: Crater contrà oppugnavit. Rationes utrinq; à M. Varrone explicantur in monimentis, quæ supersunt ipsius de Analogia Disputat & de eadem, quod jam ante innuit Quintilianus, & post eum P. Ramus in Scholis Gramm.

Ludovicus Vives emuncti ingenii & judicii vir de Analogia sic judicat in 13. lib. August. ad hæc verba ejus: Ab eo quod est oritur, fit verbum præteriti temporis ortus est, & si qua similia sunt, quæ tẽporis præteriti participia declinantur. Ab eo v. quod Moritur si quęramus præteriti tẽporis verbũ, responderi solet mortuus est, U literâ geminatâ. Sic n. dicitur mortuus quomodò fatuus, arduus, conspicuus, & si qua similia, quę non sunt præteriti tẽporis, sed quoniã nomina sunt, sine tempore declinantur. Verum hoc Augustini volo nunc in suspenso esse. Alibi dixi τὸ mortuum accipi interdum pro perfecto Græcorum τεθνηκὸς. Ex analogia est à Traha (pro quo Virg. in Georg. Trahea, ein Schlitte oder ein Schlitte) traharius, à plaustro enim est plaustrarius. Quidam negant rectè dici Proconsul, Proprætor: volunt dicendum pro Consule & pro Prætore. Hic opponitur Analogia, ut dicitur Proavus, pronepos, sic quoq; dicitur Proconsul, Prorector, Proprinceps. Dicat fortè aliquis, ut à pius pietas; sic ab industrius industrietas. Resp. Analogia nihil conficitur, si destituitur usu seu exemplo & authoritate. At ut ab assiduus assiduitas; Sic ab Arduus arduitas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

duitas. Nam arduitas montium legitur apud Varr. 1. de re rustica. Non ut dicitur ProConsul. duabus dictionibus. Sic quoq; dicitur pro avo pro proavus. Nō ut tum dicitur pro tunc: sic quoq; num diciturpro nunc. Itaq; analogia non est ad omnia absolutè trahenda.

Quæritur; An rectè dicatur : Totus, toti, toto? Affirmo.

Affirmationis meæ ratio duplex est, Una Analogia; Altera Auctoritas. 1. ut Quotus quoti, quoto: sic totus, toti, toto.

Tu quotus es, totus esse velis, & cetera nolis,

Pulcra (absit φιλαυτία) γνώμη· Quotæ declinationis est noëma, totæ est schema. 2. Unde verò inquis, huic assertioni fidem facies? Regulam Jureconsultorum de Collateralibus tacitus prætereo his verbis à quodam pronuntiatā: Quoto gradu uterq; distat à stipite, toto gradu inter se distant. Nam alii pro toto dicunt eodem. Laudo Buchanan. lib. 5. Sphær.

Pars ferruginea latitat tota Solis in umbra,
Tum quota pars Lunæ Solis subtenditur orbi,

& Manilium lib. 5.

Detrahitur summæ tota pars, quota venit &c.

Ad παραλειπόμενα igitur Grammaticæ usitatæ pertinet quod Totus prima brevi à Tot Dativum habet Toto, Genitivum Toti.

An dicatur Meretrix?

Ex analogia sic quendam argumentatum memini, ut dicitur Genitrix, non Genetrix; Sic quoq; Meritrix nō Meretrix pro scorto meritorio. Cui alius negavit consecutionē. Quod, n. diciturGenitrix nōGenetrix, inde est ajebat ꝙ masculinum estGenitor, Non a.

Meretrix est à meritor, sed, nisi fortè hallucinor, à mereo. Meritorium autem est, à meritor voce inusitata. Hæc ille.

Quæritur an rectè dicatur Internundinium?

Respondet hîc analogia seu similitudo; Ut dicitur Interlunium, trinoctium: Ita quoq; Internundinium, quod novem dies inter se continuos habet.

Dicendumnè Dubiitas, an Dubietas

Consule hîc analogiam: ut ab anxius anxietas, à varius varietas, à pius pietas, ab ebrius ebrietas; sic à dubiis dubietas: Quia ab adjectivis in JUS deducta substantiva I posterius genitivi mutant in E addito τας. At ut à strenuus strenuitas, sic ab assiduus assiduitas, à fatuus fatuitas, quia ab adjectivorum in Uus & Us impurum Genitivis singularibus & Is terminatorum Dativis singularib⁹ deducuntur substantiva addito TAS, ut Firmi firmitas, tenui tenuitas, vidui viduitas, perspicui perspicuitas.

An dicendum Lapidicina?

Resp. Ut dicitur Homicida pro hominicida, sic dicitur Lapicida pro lapidicida, unde Lapidicina.

Ex analogia nonnunquam judicantur barbara: ut Barbarorum est Occasionatum; sic quoq; confessionatum. Idem fortasse judicabis de proportionatum, Complexionatum, & conditionatum, quæ tamen à multis Philosophis recepta sunt.

Analogiæ etiam magnus usus est ad cognoscendam quantitatem syllabæ, *veram notationem & facienda nova vocabula.* Ut sepulcrum est à supino sepultum, lavacrum à lavatu, aratrum ab aratu, mulctra à mulctu, plectrum à plectu: sic involucrum est à supino involutum. Lu igitur Syll. in voce In-

volucrum ſemper longa eſt; etſi non deſint etiam χαρίεντες, qui corripuerunt. Ut funebris à funeris e brevi: Muliebris à mulieris e brevi: ſic ſalubris à ſalutis u lõgo. Pueriliter igitur errant, qui Lu in ſalubris faciunt ancipitẽ, ut anceps eſt ſyllaba, quæ proximè ultimã eſt in muliebris & funebris. Ut à δεξιστὴρ eſt δεξιστήριον, à θρεπτὴρ θρεπτήριον; ſic à ποτὴρ eſt ποτήριον. Non itaq;, ut loquar ἐνδιαθέτως, ἐτυμολογεῖ qui dicit ποτήριον (poculum) dictum eſſe à πότος & τηρέω, quaſi πότον τηρῶν, potum ſervans. T in voce ποτήριον, ſumitur è voce πότος non è verbo τηρέω. Ποτήριον igitur ſi dicas eſt πότον τηρῶν, Alluſio tantum fuerit, ut teſtamentum, teſtatio mentis. Ut à cœnatu cœnaturio: ſic à generatu generaturio, i.e. cupio generare, à mercor mercaturio.

Quæritur, An rectè dicatur Occentare?

Sic quidam legunt apud Plautum, Occentare ad oſtium amicæ, **Hoffiren/ ein Hoffrecht machen:** Sed Analogia ſuadet ſcribendum & legendum Occantare. Dicitur enim Incantare, Recantare, Decantare, excantare, non incentare &c.

Quæritur an Perpendiculum habeat antepenultimam brevem?

Reſp. affirmate: Quia ut vehiculum habet brevem antepenult: à vehis; ſic perpendiculum à perpendis. At rediniculum à redimis. Ut rudimentum, ſic experimentum, periculum, quia dicuntur ab obſoleto perior, periri.

Ex Analogia interdum oſtenditur Etymologia. A miniſter eſt miniſtro: Ergò à Magiſter eſt Magiſtro. A velum eſt velo, ab otium otior: Ergò & à Regnum eſt Regno; à ſtagnum ſtagno.

Aanten

Ab honor eſt honoro; Ergò à labor laboro.

Hic cavendum ne accipiamus imparia pro paribus. Non enim ſequitur, probo eſt à probus: Ergò luceo eſt à lucus: Nuncio eſt à nuncius, Ergò ſcio eſt à ſcius, quo utitur Apulejus, unde neſcius, inſcius.

Analysis.

Analyſis reſolutio eſt vel diſſolutio ejus quod compoſitum vel contextum eſt. Ἀναλυτικὸν reſolutorium.

Analyſis Organi Ariſtotelis pertinens ad neceſſitatem ſyllogiſmi oſtendendam duplex eſt.

Aut enim ipſa formula collectionis, ſeu συλλογῆς conſideratur, utrum ſyllogiſtica ſit, an ἀσυλλόγιστος: *aut materiæ*, & res, quæ aſtringuntur his formulis ac modis, an neceſſariæ ſint, & quæ veritatis cauſa aliter habere nequeat, conſiderantur. Priorem analyſin prioribus duobus, poſteriorem duobus poſterioribus analyticis libris tractat Ariſtoteles.

Appellãtur porrò hęc analytica, ſeu Reſolutoria, quia docent στοιχεῖα ac principia, in quæ omnis ratio ſyllogiſtica diſſolvitur, & ex quibus etiam omnis componitur. Hæc cognitio ad exquiſitam eruditionem, quæ tractandis ſcientiis accommodata ſit, pertinet. Διδασκαλικὸν hoc genꝰ eſt. Topica popularis eſt, (id eſt, contenta rationibus popularibus ſeu communibus) & liberior probando & refellendo, diſputandoq; in utramq; partem. Ac eo pertinet πειραστικὴ dialectica, quæ experiundi ſeu tentandi cauſa contra aliquem diſputat, ſeu qua imperitiam alicujus refellimus profitentis aliquam ſcientiam, cujus tamen eſt ignarus.

Methodus analytica dicitur τέλος ἐπιστήμης.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

μης. Ejus peritiam Ariſtoteles definit παιδείαν, qua ſimpliciter eſt aliquis eruditus, ut poſſit quamq; rem ſuo & accommodato modo tractare rationibus veritati congruentibus. Hæc nos docet ne aut exquiſitiores, quàm par ſit rationes & demonſtrationes in rebus contingentibus requiramus, aut in ſecretis & Mathematicis adhibeamus, quæ materiæ cauſa aliter ſe habere poſſunt. Vide Ariſtotel. Ethic. Et eundem in Metaphyſ.

Exercentibus logicam analyſes ſunt compoſitorum ſcriptorum reſolutiones, quibus opponuntur geneſes, ſeu compoſitiones (συνθέσεις.)

Επιθυμίαν ἔχω τὸ ἀναλῦσαι 1. ad Phil. eſt Deſiderium habeo remigrandi: vel, cum deſiderio tendo ad remigrationem. Ph. Mel. paulò ante mortem decumbens dixit ad Joachim. Camerarium (Græcorum ſuperioris ſeculi Κορυφαιότατον) ſe impensè delectari dicto Paulino, ἐπιθυμίαν ἔχω εἰς τὸ ἀναλῦσαι, interrogavitq; eum, an aliquid de ſignificatione verbi ἀναλύειν in hypomnematis ſuis annotâſſet: quod cum incuria à ſe prætermiſſum eſſe Camerarius reſponderet, cœpit cum eo Melanchthon commentari de hoc vocabulo, & dixit, Interpretem non rectè vertiſſe, Cupio diſſolvi. Nam ἀναλύειν ſignificare abitum parare ſeu migrare, ſeu remeare. Unde καταλύειν divertere & commigrare, Einkehren/ denotat, & Κατάλυσις diverſorium ſeu hoſpitium eſt. Putavit igitur Mel. hunc eſſe ſenſum verborum Pauli: Flagro deſiderio diſcedendi ſeu migrandi ex hoc ergaſtulo in cœlum, & ad hanc profectionem ſeu migrationem toto animo me comparo. Ea re factum, ut hoc quoq; diſtichon in ore & animo ſubinde Melanchthon habuerit:

Sic ego quotidiè de lecto ſurgo precando,
Ut mens ad mortem ſit duce læta Deo.

Apud Homer. Odyſſ. 10. eſt ἀναλῦσαι πρυμνήσια, ſolvere rudentes, quod eſt nautarum migraturorum. Iidem à Latinis dicuntur ſolvere oram Quintilianus eleganter, permittamus vela ventis, & oram ſolventibus benè precemur. Ora hîc eſt funis, quo navis ligatur. Solvamus ellipſis eſt, & metaphora pro Diſcedamus. Oram maris legere eſt littora ſeu loca terris proxima prætervehi.

Analyton.

Poëtis & Oratoribus Analyton eſt cùm unum in duo deducitur per conjunctionem copulativam, ut chalybem frenoſque momordit, id eſt chalybeos frenos. In partem prædamq; vocari, id eſt partem prædæ Cic: Æſtu febriq; jactari per æſtuante febri. Al: Hendyadyo: Figura tamen magis Poetica, quàm Oratoria,

Αναμνᾶν.

Αναμνᾶν eſt in memoriam revocare ſeu ὑπομνᾶν.

Αναμνησθῆναι eſt in memoriam revocari: Plat. in Phædon.

Ανάμνησις eſt recordatio, id eſt præteritorum in memoriam revocatio. Phyſici:

Ανανταπόδοτον, & Ανταπόδοτον.

Antapodoton eſt, ubi aliqua pars orationis non redditur, vel cum deeſt aliquid orationi, ideoq́; ut perfecta fiat, ſupplenda eſt. Epiſt. Cic. libr. 9. Ep. 16. videatur alicui eſſe anantapodoton (pro quo Keckermannus etiam dicit anacoluthon) vel imperfecta ſententia. Etſi non facilè dijudicatur rumor verus & fictus, niſi aliquod incidat ejusmodi tempus, ut quaſi aurum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

rum igni, sic benevolentia fidelis periculo aliquo perspici possit: cetera sunt signa communia. Sed ego uno utor argumento, quamobrem me ex animo vereq; arbitror diligi &c. Verum observandum hîc est *Sed* poni pro *Tamen*, vel pro sed tamen, vel Attamen, vel Veruntamen ut ellipsis sit ꝫ Tamen. Interdum ellipsis est ꝫ etiam: Obliti estis non modò inimicorum Milonis sermones, sed nonnullorum imperitorum. Cic: pro Milone. Græcismus est; Græci enim interdum dicunt ἀλλὰ pro ἀλλὰ καὶ, vel ἀλλὰ δὴ καὶ.

Ἀναπνοή, *Anapnoe.*

Ἀναπνοὴ propriè est respiratio, seu reciprocatio Spiritus, cum aër accipitur & redditur. Hæc etsi cordi præcipuè servit: à corde tamen non proficiscitur, sed est diaphragmatis & pulmonum opus, allaborante cerebri motu & aliis. Aristoteli de mundo πολλαὶ ἀναπνοαὶ sunt multa spiracula.

Impropriè accipitur pro aura & vapore à Basil. in Epist.

Anaphora.

Anaphora signi vel cujuscunque arcus Zodiaci in doctrina sphærica est portio, seu circumferentia aliqua æquinoctialis (hic enim circulus est mensura, qua ascensionum & descensionum tempora metimur) quæ cum arcu illo Zodiaci supra Horizontem ascendit. Latinè ascensio signi. Vide Firmicum. Ei opponitur καταφορὰ (descensio) utraq; fit in sphæra seu horizonte recto, vel in sphæra obliqua.

In Geometria anaphora est relata æqualitas, ut analogia est plurium rationum, ad minimum duarum anaphora, id est, relata æqualitas. Ad minimū inquit; quia ponitur ad minimum 4. numeri (qui faciunt duas rationes) vel actu ut 2.4.6.12. & dicitur disjuncta, vel potentia (cum medius bis sumitur) ut 3. 6. 9. & dicitur continua analogia.

In Rhetorica Anaphora figura repetitionis est, (quæ & Anastrophe à nonnullis dicitur) quæ fit cum in principio singulorum membrorum aut versuum eadem dictio iteratur, ut Verres calumniatores apponebat. Verres de causa cognoscebat. Verres pronunciabat.

Anastrophe.

Anastrophe est inversio præpositionis vel trajectio conjunctionis, Virg. His accensa super Terent. Enim non sinam: quod obsoletum, Interdum ex duabus vocibus facit unam, ut ea propter. Eatenus pubetenus tecum. Et tum Tmesi opposita est, quæ est resolutio vocis in duas aliquo interposito.

Interdum ex una duas, ut I præ, id est, præi.

Ἀνατομία.

Anatomia generaliter & specialiter usurpatur.

Generaliter idem est quod Ἀνατομὴ id est disjectio vel incisio.

Specialiter sumitur pro humani corporis per sectionem investigatione. Ea propter non est Medici seu Physici. Posteaquam verò physiologi eam negligentius tractaverunt, quod nihili vel parum inde lucri una cognitione excepta, & plurimum invidiæ & insaniæ perceperint, Medici eam adse rapuerunt, summaq; diligentia ac industria, ut ad praxin utilissimam excoluerunt, judice Theod. Zuingero.

Antanaclasis.

Antanaclasis, generaliter voce accepta Plinio est motio reciproca & refracta: &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

cta: alias vertitur repulsus & repercussio. Ita antanaclasis est in ludo pilæ, quo expulsim & datatim rejicitur, seu repellitur: à voce antanaclasis, quæ etiam significat repercussum, seu revibrationem, ut loquitur Plinius, (ab ἀνακλάω) seu ἐπιστροφήν.

Antanaclasis in Rhetorica est figura λέξεως idem verbum repetens, paulum vel valdè diverso sensu, ut eum qui non novit peccatum, pro nobis peccatum fecit. Hic posteriore loco significatur victima pro peccato, seu sacrificium expiatorium, Mundus nō est mundus. Ero mors tua ô mors. Vocatur etiam Ploce aliquando, Joh. 3. ὁ ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστι. Antanaclasis est in qua iisdem verbis significatur, primò substantiæ origo, deinde ingenii affectio. Joh. Piscator in Joh.

Scitum & elegans hoc *Augustini*. *Assumpsit vita mortem, ut vita occideret mortem* (id est mortalem naturam) Tractat. 26. in Joh.

In specie Antanaclasis est ejusdem verbi contraria significatio, vid. Quint. lib. 9. cap. 3.

Significat nonnunquam ἀντίστροφον, ex altera parte responsum, reciprocationem, vel permutationem, seu commutationem reciprocam.

Ἀντανακλαστικαὶ ἀντωνυμίαι, sunt pronomina reciproca.

Qui participio partium orationis (id est specierum, vocum) numerum non angent. (Sed id ad nomen referunt) appellant, ipsum προσηγορίαν ἀντανάκλαστον seu ἀντιστρέφουσαν id autem sonat appellationem reciprocam, itidemq; ex altera parte respondentem, quoniam sic dicatur, currens est cursor & cursor est currens. Scal. de causis lat. ling. cap. 141. lib. 6.

Antanaclasis Homonymiæ species est, cū nomen cū verbo, vel adverbio, vel verbum cum nomine & adverbio similem habet terminationem, sed tamen diversam significationem. Logici in doctrina fallaciarum, vocant σχῆμα τῆς λέξεως id est figuram dictionis. A Rhetorib⁹ dicitur Antanaclasis, ut jucundum est amari, si nihil insit amari. Amand. Polan. lib. 1. Logic. Emendatæ.

Ἀντί

Ἀντὶ significationem habet
- Indentitatis & consensionis cujusdam, Nempe
  - Relationis &
  - Redditionis. Huc refertur significatio vicissitudinis, alternationis, mutuæ compensationis (quam barbari vocant Recompensationem) Exæquationis, æquipollentiæ.
  - Comparationis
    - Æquiparationis.
    - Assimilationis.
- Diversitatis & Oppositionis ut Contrarietatis.

In quibusdam significationem habet modò vicis modò contrarietatis.

1. Generis Exempla:

Ἀντίληψις receptio est. Ἀντέγκλημα criminis relatio

relatio. Ἀντικατηγορία *est reciproca prædicatio.* Ἀντίδοσις *mutua donatio; Sic* ἀντίδωρον. Ἀντιπελαργεῖν *est benè meritis vicem rependere.* Ἀντιμέρεια *cum vox pro voce ponitur* Ἀντίχρησις *species pignoris dati loco usurarum (ut, exempli causa, domum oppignoratam usurarum vice inhabitat creditor) l. si servus caput quod cum eo.*

Ἀντίχειρ, *id est, pollex, quasi vice manus: vicaria manus.*

Ἀντιβαλλόμενα *sunt æqualia, æquales vices habentia.* Ἀντίῤῥοπον *est æquilibre seu* ἰσόῤῥοπον, *æquè valens, ejusdem momenti.* Ἀντίπλαστος *est similiter factus.* Ἀντίθεος *similis Deo, divinus,* θεομορφής.

II. Generis Exempla.

Ἀντιλεγόμενα, ἀντίλεκτα *sunt controversa, quibus opponuntur* ὁμολογούμενα, *(confessa)* Ἀντικείμενα *sunt opposita.* Ἀντιδιῃρημένα *sunt species ejusdem generis divisione juxta se seu è regione positæ* Ἀντίθεος *est adversus Deo.* Ἀντικατηγορία *est contraria accusatio.* Ἀντίδοτον *est quod datur cõtra venena.* Ἀντιόφρων *est, qui contrariæ est opinionis.* Ἀντιπρόσωποι *adversis frontibus sese aspicientes.*

Utriusq; significationis Exempla.

Ἀντίχριστος, *vicarius Christi, Prochristus, vel contrarius Christo. Sic* ἀντίθεος. Ἀντίλεξις. Nam ἀντίλεξις *ad Objecta est responsio: Et* ἀντίλεξις *est dictio* ἰσόῤῥοπος *hoc est significatione alteri par. Interdum significatio vicis & contrarietatis conjuncta est, ut in vocibus* ἀντιπάθεια, ἀντιπάσχω, *Hic contrà & vicissim simul significantur.*

Usus.

Distinctio hæc significatorum necessaria est in disputatione de satisfactione Christi pro nobis & peccatis nostris per pœnarũ in ipsum derivatarum solutionem, quam impugnat Socinianus Michael Gottichius contendens in hoc argumento Pro *nobis aliter accipiendum, quam loco seu vice nostri. Refutat eum notio vocis* ἀντιλύτρου. Ἀντίλυτρον *enim significat 1. pretium quo rediimuntur capti ab hostibus in bello aut piratis; 2. cum caput capite, vita vitâ redimitur.* Ἀντιλυτρόω *enim est vicissim redimo. Jam verò Christus se pro nobis dedit* ἀντίλυτρον, *1 Tim. 2. Ergo Christus est pretium illud quo captivi redempti sumus è manu Diaboli, pretium, inquam, vita constans non pecunia. Voluit scilicet esse* ἀντίψυχος, *hoc est devotus pro nobis mortem subeundo Aliam significationem vox* ἀντίψυχος *non habet. Eaq; Decio Romano rectè tribuitur. Is enim voluit pro Romanis mori: Ita Christus* devotus *pro nobis factus* ἀνάθεμα *& piaculum animam pro nobis suam ultrò devovit & exposuit, verè* ἀντίψυχος: *Verè* ἀντιλυτρωτὴς, *id est, redemptor pretio persoluto. Hinc arguo contra Socin.*

Ἀντίλυτρον *pro nobis redimendis solvere, est pro nobis satisfacere; Christus* ἀντίλυτρον *pro nobis redimendis solvit Matth. 20. Ergo Christus pro nobis satisfecit. Falsum igitur est, purum putum humanum esse commentum enunciationem: Christus loco nostri mortuus est; hanc verò tantum veram esse: Christus nostri causa mortuus est.*

Ἀντικατηγορούμενον.

Anticategorumenum in logica est prædicatum reciprocum, id est, quod cũ subjecto convertitur, ut risivum cum homine. Aristot. 1. Topic. & in post. analyt. *A*liâs talia dicuntur, ἐξισάζοντα & ἀντιστρέφοντα.

Anticategoriá est reciproca seu mutua prædicatio. In Politicis anticategoria est

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ρία est ἀντέγκλημα vel ἀντίκλημα, criminis relatio recriminatio, si ita loqui liceat, (Budæus sanè ita convertit) Quintilianus vocat mutuam accusationem. Estq; criminis ejusdem, vel diversi. Si clamas o *Narr*, Sylva reclamat ὄναρ.

Αντιλογία.

Antilogia est repugnantia vel repugnans sermo, ut hîc, Scipio se nunquã minùs otiosum esse ajebat, quàm cum otiosus, nec minùs solum, quam cum solus esset, si verba spectentur antilogia est, esse otiosum, eodem tẽpore, & minimè esse otiosum, maximè esse solum, & minimè esse solum. Quod si sensus verborum, tam admirabilium inquiratur, quasi ænigma erit, quod sic solvendum, ut otium & solitudo corporis, mentis autem occupatio intelligatur 1. Hieronymus Wolffius in Officia.

Antilogia Platoni est ars concertatoria, seu contentiosa sophistarum, aliâs dicta eristica & ἀντιλογική.

Antilogicus etiam nonnunquam accipitur in bonam partem, pro eo quod est refutandi peritus, δυνατὸς ἀντιλέγεσθαι. Antiloga Quintilian⁹ vocat contradicta.

Αντιπεπονθὸς. *Reciproca passio.*
Barb. *Repassum.*

1. Αντιπεπονθὸς in Ethicis generatim est jus, quo omnia ad æqualitatem rediguntur. Sicut 6. Euclidis docet Christophorus Clavius rectè quamcunq; inæqualitatis proportionem ad æqualitatem revocari. Ita accipit Aristoteles 2. pol. c. 2. Hoc jus excogitatum est, ad dandam reipub. salutem liberandamq; civitatem, (in qua sunt liberi & æquales homines naturâ) omnibus incommodis, quæ aliter necessariò illic orirentur.

Canon: ἴσον ἀντιπεπονθὸς maximè servat Rempubl. Itaque uniendi cives sunt, per adæquationem Arithmeticam, vel Geometricam.

2. Speciatim accipitur pro pœna Talionis, cum delicto seu injustè facto par supplicium auctori injuriæ affertur: vel pro jure Talionis, quo quod alteri fecimus, idem vicissim patimur. Gualterus Donaldsus in Synopsi Ethices Aristotelicæ.

3. In Physicis ἀντιπεπονθὸς est actionis reciprocatio, mutua effectio & passio, passionis reciprocatio retributa seu reciprocata actio & passio, ut loquitur alicubi eleganter Zabarelia. Τὸ ἀντὶ n. (quod denotat vel contrarium, seu repugnantiam, discordiamvè oppositam convenientiæ consensus & cõcordiæ, vel vicem, aut vicissitudinem, aut proportionem naturæ communem vel similitudinem) interdum quoq; significat aliquid actionis, videlicet in resistentia, ut placet Scaligero. Definitio hæc huc pertinet. Quodcunq; habet cum alio materiam primam communem, agendo etiam patitur.

Explicat.

Repugnant.) *ut* ἀντιπάθεια *est inter felem & murem. Ille est* ἀντίθεος, *id est, contrarius Deo.* Αντίχριστος, *adversus Christo.*

Similitudinem) *ut Nestor, est* ἀντίθεος, *id est, est similis Deo apud Theognidem.*

Vicem) *Hic est Antichristus hoc est vicarius Christi.*

Reciprocæ figuræ in Geometr. Eucl. lib. 6. sunt ἀντιπεπονθότα σχήματα, cum rationum termini in utraque figura reciprocantur, seu convertuntur.

Αντιπεπόνθοσις in Figuris Arist. est ἀντιστροφὴ ἀναλογίας & ἀναλογία ἀνάπαλιν. Sed reciprocatio figuris non attribui po-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

test propriè id est, καθόλου seu primò, quia omninò res Arithmetica est, teste Arist. lib. 5. Eth cap. 3.

Ἀντιπερίστασις, Circumobsistentia.

Antiperistasis dicitur ab opposito, seu obstante circumdante, seu à contrario circumstante, ut cum calor in interioribus augetur, & continetur, cohibeturque intrò, ita ut exire non possit propter frigus externum oppositum, & ipsi (calori) obstans eumque circumdans. Vox φυσιολόγων propria.

Calor κατ᾽ ἀντιπερίστασιν, id est, per objectum contrarium foris obstans membra exteriora frigentia, circa partes vegetativas, ventriculum, cor, epar, in somno, qui σωτηρία est τῆς ζωῆς, compellitur, in unum locum coit, & fortius unitur ad coctionem perficiendam. Seu calor per antiperistasin cõtractus fit fortior circa interiora, ad quę revocatus est sub noctem, ideoq; cõcoctio meliùs potest perfici, & spiritus melius gigni de alimento. Revocationis auté caloris sub noctem ad interiora I. causa est sensus naturæ languescentis, quando corpus vivifico illo humore Solis destituitur. Nam sentit languorem nonnullum, & in sensu illo deficiente cor, domicilium vitæ, vult sibi consulere copiosiore pabulo, ne vis naturæ afferatur. Itaq; calorem cum spiritibus subtractum exterioribus introrsum revocat. Interdiu natura est aliquantò firmior, & integrior, dum Sol supra Finitorem commoratur, qui sua præsentia corporibus vigorem impertit, calor item est fortior, adeoq; coctio ipsa.

Ideo Medici præcipiunt largiùs prandendum, cœnandum parcius, quia etiam debilis ventriculus largius prandium melius conficere potest, quam

cœnam tenuem. Cerebrum etiam interdiu incalescit magis ex illiᵒ contentionibus: Itaque qui ex alimento consurgunt vapores, nullo labore potest discutere & consumere. 2. Causa est ex defatigationibus & laboribus animæ pariter & corporis. Non enim est patiens animus perpetu, laboris. 3. Causæ adjuvantes illam attractionem caloris sunt frigiditas noctium, fluxus & refluxus vaporum. 4. quies externorum membrorum. Tunc enim calor manet intus, & circa vegetativa membra maxime colligitur.

Hinc causa agens distinguitur ab interpretibus & commentatoribus nonnullis Internâ & Antiperistaticâ.

Usus

Usus hujus distinctionis est. Quæritur enim de causa somni. Ea duplex est. Primò enim interior est: deinde antiperistica. Principio cum cor minus ad cerebrum & exteriora caloris & Spiritus emittit, cerebrum, quod per se est pars corporis frigida, fit frigidiᵒ, quam esse solet, quam refrigerationem id sequitur, ut halitus ex coctione eò pervenientes in liquorem densescant, qui liquor cerebrum & nervos humectans, & quadam etiam ex parte simul obturans ἀδυναμίαν quandam sensus & motus, nempe impotentiam sensus & motus pleni, vel ἀκινησίαν quietis & somni efficit.

Secundo hoc etiam tum fieri oportet, ut in arteriis cerebri, & extremarum partium minùs sit sanguinis & Spiritus, atq; ita venæ etiam, quæ habent communia cum arteriis oscula, minus plenæ sint, adeo quidem, ut de incisa dormientis vena sanguis minus profluat, & quia tum minus caloris est in extremis partibus, hæc etiam u-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

na è causis est, quod qui harum partium morbis laborant, sive ulcerum & apostematum, sive quibusdã aliis, 2. sub noctem & somni accessionem dolores sentiant majores, ut docent medici.

Deinde frigescentibus hoc modo externis partibus (omnes enim nervi tunc refrigerantur) hoc simul accidit, imo accidere necesse est, ut calor internarum partium cogatur & arctetur (per antiperistasin) atq; ita augeatur. Sicut frigus aëris obstans calorem ignis cogit, & acuit, ut est in disputationibus Theoprasti. Hæc ergò causa somni est secundaria, ita ut antiperistasis hæc quoq; fiat in somno naturaliter: illa verò prior est princeps causa.

Ἀντίποδες ANTIPODES ἀντίχθονες.

1. Antichtones & Antipodes in cosmographia sunt, qui sub ejusdem meridiani diversis medietatibus diversisq; Parallelis ab æquatore utrinq; versus polos mundi æqualiter remotos habitant. Breviter: qui in locis terræ ἐκ διαμέτρου oppositis habitant.

Sic dicti quasi pedibus obversis incedentes. His opponuntur Ἀντώμοι quasi humeris sibi mutuo oppositi.

Antipodia igitur est diametralis, seu ἐκ τῆς διαμέτρου pedum oppositio.

2. Antipodia est, pedis pro pede positio. In Rhythmo inversu.

Versus antipodes sunt, cum pes pedem repræsentat, seu pes pro pede ponitur: sicut ἀντιμερία est, cum pars pro parte ponitur, ex eorum genere sunt, qui non satis bene dicti sunt Ἀκέφαλοι, de quibus judicium Scaligeri ascribo. Ἀκέφαλοι versus quare dicti sunt? quippe caput carminis una nequit esse Syllaba. Capiti igitur pars deest, non caput carmini: Exemplum ad-

ducunt Fluviorum) rex Eridanus. Et ex Homero βορεὺς ἢ ζέφυρος. Quàm verò benè, videndum est: pes enim pedem repræsentat. Anapæstus dactylum (id est anapæstus est positus pro dactylo, inversus pes, pro recto.) Hoc dixere Græci ἀντιποδίαν & ἀντιπάθειαν. Sic proceleusmaticus pro dactylo ponitur, ut resolutus dactylus. Genua, Ariete, suppeditant exempla. In utroq; fit quasi consonans secunda vocalis, quemadmodum & spondæum facias ex illa voce Fluviorum βορέης quoq; alibi scriptum est βορρᾶς, & βορρῆς. Sed quid videtur tibi de illo Ennij Hexametro,

Capitibus nutantes, platanos rectasq; cupressos? R. Hic S veterum more eliditur. Sic relinquitur capitibu ∪∪∪∪ pro spondæo. Tales versus etiam dici possunt Ἀντιπαθεῖς.

ANTIPHONA.

Antiphona & ἀντιφωνή Musicæ voces sunt, & significatur iis vel responsus, vel ut sic dicã, contrasonantia vocis.

Aristoteles in problematis sect. 19. q. 7. de Musica habet chordas ἀντιφώνους, quas Gaza expositor reddit obsonas.

Echo, de quibus Physici, potest dici ἀντίφωνος, quod sit vocis repercussio quædam.

Antiphona in plurali numero accipiuntur pro choris qui sibi vicissim seu alternis succinunt. Psallendi seu modulandi rationem per antiphona, id est, choros sibi alternatim succinentes Constantinopoli instituisse legitur Dn. Johan. Chrysostomus. Zuingerus Theatri vitæ humanæ volum. 1. lib. 1. pag. 29. Socrat. lib. 6, c. 6. & Sozomeni lib. 8. c. 8.

Dicitur & in singulari à Gregorianis Antiphona, ut cum dicitur post antiphonam notis toni subiicitur Euouae.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Pſalmi vel hymni cl auſula, id eſt, SECULORUM AMEN.

Euoae per quandam Syllepſin ſeu Synecphoneſin ſunt duæ dictiones Euou Aë.

ANTISTROPHA.

1. Antiſtropha Latinis ſunt reciproca, reſpondentia ſibi invicem, pariter utrinq; reſpondētia, mutua, æquali a, & quæ ſunt æquali ambitu, ut unum & Ens, verum & bonum. Picus. Ut λόγος ἀντίστροφος eſt oratio quę reciprocatur. Interdum dicuntur ab Alexandro ἰσόστροφα. Dicuntur quoq; παλινδρομοῦντα.

2. Antiſtropha, ſeu ἀντιστρέφοντα ſunt talia vel ſimpliciter, & dicuntur ἀντικατηγορούμενα, id eſt, quæ inter ſe viciſſim ſubjecti & adjuncti vicem obtinent, ſeu quæ reciproca ſunt ex æquo, prædicatione ea, qua prædicatum per ſe de ſubjecto, & viciſſim per ſe ſubjectum de prædicato dicitur.

Hic igitur neq; primum, neq; poſtremū, quo, aut quod prædicatur, ſed ex æquo utrumq; primum & poſtremum eſt; Hæc etiam vocantur ἐξισάζοντα (quaſi adæquantia.) Tale eſt medium apodicticum, quod nimirum cum extremis convertitur; & ἀποδεικτὸν (demonſtrabile) prædicatū πάθος, quod cum ſubjecto & medio convertitur. Cum dicitur, Homo eſt riſibilis, neutrum extremorum dicitur ἄνω καὶ κάτω reſpectu alterius. Medii tamen argumenti ratione unum κάτω dicitur, id eſt, ſubjectum, & alterum ἄνω, id eſt, prædicatum. *Vel ſunt ἀντιστρέφοντα ſecundum accidens*, cum iiſdem terminis conficiuntur demonſtrationes duæ, una ὅτι, altera διότι: illâ demonſtratur cauſa effecto: hâc vero effectus cauſâ.

3. Prædicatis, quæ dicuntur ἀντιστρέφοντα cum ſubjectis ſuis, opponuntur ἀναστρέφοντα (quæ non reciprocant) Hæc Galeno dicuntur quidem συμβεβηκότα (accidentia) ſed non καθ' αὑτά (per ſe.)

Antiſtrophon argumentum eſt, cum argumentum referri contrà convertiq; in eum poteſt, à quo eſt propoſitum. Geil. lib. 5 cap. 10.

Relativa dicuntur πρὸς ἀντιστρέφοντα Philip. Mel. id eſt, ſunt mutuæ collationes, eſt mutuum inter ea iter.

In anatomicis primæ duæ coſtæ dicuntur ἀντίστροφοι.

In Ethicis εὔνοια ἀντίστροφος eſt mutua benevolentia.

Ἀντιστροφή.

Alia eſt antiſtrophe Rhetorica, alia Logica, alia Comica, alia Lyrica, alia Mathematica, Logicæ Germana.

Antiſtrophe Rhetoribus eſt figura Epanaphoræ contraria. Eſt enim, ut ait Aquila Romanus, ſpecies repetitionis, cum in eandem partem ſententiæ ſæpius deſinunt, id eſt, per antiſtrophen in membris orationis eadem dictio in fine repetitur, ut Cicero pro Font. Frumenti maximus numerus è Gallia, peditatus ampliſſimæ copiæ in Gallia, Equites numero plurimi è Gallia.

In Dialecticis eſt, terminorum ſeu ſimplicium, vel propoſitionum ſimplicium, ut converſio alterna mutuo à ſe pendentium, id eſt, relatorum. Sunt qui etiam ἀνάκαμψιν dixerunt, Dominus eſt ſervi dominus, & ſervus eſt domini ſervus: propoſitionum, ut Nullus homo eſt beatus, Nullus beatus eſt homo.

Lyricis antiſtrophe eſt genus ſaltationis, quo modo in dextram, modo in ſiniſtram choros agunt, atq; revocant. In hymnis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

hymnis Deorum ἡ ἀντιστροφὴ opponitur τῇ στροφῇ Macrob. Illa huic accinebatur. Ac generatim loquendo antistrophe est idem, φ ἀντῳδὴ. *In Comœdiis* ἀντιστροφὴ est similis τῇ στροφῇ. Estq; pars παραβάσεως. παράβασις autem dicebatur cum chorus ad populum conversus aliquid extra argumentum fabulæ loquebatur, utens plerumq; versibus anapæsticis.

Poetis Anstistrophe etiam seu παλινδρομία versuum est quo dicuntur antistrophi, id est, reciproci, recurrentes, retrogradi, παλίνδρομοι & μέτρα ἀντιστρόποδα, Suntque I. unius sententiæ vel contrariæ Unius: Magnificato mihi Messiam Magnipotentem, Jesus Christus ego, en Dux, hostes exuperavi.

Res bona conjugium, res sacra consiliũ.

Contrariæ:

Conjugium tibi sit blandum, nec fœdera jungas
Irrita sis fœlix, nec cito dispereas.
Dispereas cito, nec fœlix sis, irrita jungas
Fœdera, nec blandum sit tibi conjugiũ.

Item

Scis bene Grammaticos canones: nec carmina nescis
Scribere: scis logicen, haud rudis historiæ.
Historiæ rudis, haud logicen scis, scribere nescis
Carmina, nec canones Grammaticos bene scis.

2. Antistrophe fit vel integris vocibus, vel literis vocum ordine minimè interrupto collectis, vel utrisq;:

Integris vocibus, ut:

Musa mihi causas memora, quo numine læso.
Fata sibi Iudas fabricans est proditor atrox.

Literis:

Roma tibi subitò motibus ibit amor.
Mulos Anna tenet, non tenet Anna solũ
En giro tortè Sol cyclos, & rotor igne.

Sol loquitur: scribitur autem hic giro pro gyro. (γυρόω Græcum est, latinum igitur gyro, id est gyros facio.)

Utrisq;:

Otto tenet mappam, mappam madidam tenet Otto. Vel, Otto tenet mappam madidam mappam tenet Otto.

Antistrophe seu conversio apud Mathematicos, præcipueq; Geometras propriè & primariò dicitur, cum Theoremata, conclusiones & hypotheses, seu quæsita & data permutantur, ita ut præcedentis propositionis quæsitum; quod Proclus conclusionem vocat; in sequenti propositione sit datum: quod ab eodem hypothesis vocatur: & ipsa hypothesis fiat conclusio.

Duplices a. sunt ἀντιστροφαὶ (conversiones) una quidé, quæ præcipua, & definita & uniformis, est quando ex dato seu hypothesi, fit quæsitum, aut conclusio, & contra. Altera varia & multiplex, qua utimur in compositis propositionib⁹, cum unũ ex quæsitis convertitur cum pluribus datis, & contra: & in multa se extendit theoremata.

Ἀντιστρέφουσα seu reciproca appellatio Scaligero in lib. de causis ling. lat. est par appellatio, id est, paris seu ejusdé potestatis. Sic & reciproca oratio. Non sunt orationes reciprocæ seu pares; Cursor est currens, & currens est cursor. Nam cursor designat nobis naturam ingeniumq; ad currendum. Currens autem dicit actum. Cursor significat τὸν πεφυκότα, id est, eum, qui ad currendum natus est.

Ibidem Scaligero ἀντιστροφὴ seu reciprocatio est transpositio, tum ex ijsdem, tum ex contrariis. Ex iisdem. Qui consulit senatum, Consul est, & qui Consul est, consulit senatum. Ex contrariis, ut Oratoria est dialectica diffusa. Dialectica est oratio pressa. Phi-

Philosophia est eloquentia disputatoria. Eloquentia est Philosophia Elocutoria. Palma est pugnus apertus; pugnus est Palma clausa.

Antithesis.

Antithesis 1. est thesis thesi opposita 2. nihil aliud est, quàm objectio. Sic accipit Ulpianus. Ei subjungitur λύσις 3. est oppositio logica, nempe duarum propositionum, quarũ altera est affirmativa, altera negativa 4. Rhetoribus est color seu σχῆμα λέξεως, vocatur etiam ἀντίθετον, quod fit vel cum singula singulis opponuntur, & contrariis contraria, ut vicit pudorem libido, timorem audacia, vel cum bina binis, ut nostri ingenii est, nostri auxilii est: vel cum sententiæ sententiis, ut dominetur in concionibus, jaceat in judiciis. Quintil. lib. 9. c. 3.

Antithesis etiam est assumptivi status qualitas, genus defensionis, in qua factũ per se haud probabile assumptis extrinsecus auxiliis tuemur Quintil. lib. 7.

Antithesis { Vocum { Singularum / Binarum ; Sententiarum.

Antitypon.

Primò accipitur Antitypon, pro figura seu typo, ut panis est antitypon corporis Christi, id est, representat corpus Christi. Secundò accipi potest pro eo, quod typo seu signo, seu umbræ succedit, Turrianus. Præpositio enim ἀντὶ sæpe vim habet τοῦ pro ut sit idem quod respondens typo ut πρωτότυπον: sed in hac significatione non memini me legere apud Græcos autores. 3. est repercutiens.

Ἄνω καὶ κάτω; Sursum & Deorsum.

Primum à Philosophis accipiuntur, ut sint differentiæ Loci, ut cum dicitur Coiens & moriens oculos sursum vertit, dormiens deorsum. Itaq; attribuuntur etiam acclivi & declivi, ut in lib. Arist. de cœlo & Problemat: Secundò Passim, quoquo versus, undequaq;, variomodo. Galenus prima Method: Med: ἄνω καὶ καταβάλλεσθαι, Secundum omnes partes mutari. Apud Platonem in Georgia est στρέφειν λόγους ἄνω καὶ κάτω, id est, quoquovers⁹. Sic dicunt Græci pro homine vano, & inconstante ἄνω καὶ κάτω μεταβαλλόμενον· ἄνω καὶ κάτω ποιεῖν, sursum & deorsum miscere. Latine etiã dicunt susq; deq; facere. Ludovicum vide Septalium in comment: in Probl: Arist. pag. 295.

Per Metaphoram ἄνω significat eminentiam gradus & honoris. Ἄνω ergo est Situ, ut nubes: vel Qualitate, Dignitate, excellentia, ut res Spirituales & cœlestes,

Ex propositionum extremis τὸ ἄνω est prædicatum, ut superius, τὸ κάτω subjectum, ut inferius. Hinc dicimus: Naturaliter attribuitur superius inferiori. Ita ergo etiam τὸ ἄνω est Genus, τὸ κάτω est species vel individuum.

Usus.

Ad Coloss. 3. Quæ sursum sunt quærite. Hunc locum Augustinus sic interpretatur Jubemur sapere quæ sursum sunt spiritualia videlicet, quæ non locis & partibus mundi hujus sursum esse intelligenda sunt, sed merito excellentiæ suæ, ne in ejus mundi partibus figamus animum nostrum, quo universo nos debemus exuere.

Sursum n. aut deorsum in hujus mundi partibus est. Nam universus (id est non per partes, sed universaliter consideratus) non habet sursum aut deorsum. lib. 83. quæstionum quæst

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

29. Alii ſic explicant : Jubemur quærere quæ ſupra hunc mundum ſunt: ubi Chriſtus caput noſtrum eſt, nempe gloriam & beatitudinem & immortalitatem cœleſtem ac perpetuam, quæ non eſt in hujus mundi ambitu, quem nos nunc incolimus. Utraq; interpretatio probabilis.

Ἀόριστον.

Ἀόριστον eſt indeterminatum ſeu indefinitum, incertum, vagum, cui opponitur definitum ſeu determinatū, certum, proprium, ab aliis diſtinctum. Sic materia prima dicitur quid indeterminatum. Materiatum verò dicitur Ens determinatum ſeu definitum. Nullū Ens perfectum eſt ἀόριστον, id eſt, omnia Entia perfecta habent certam, & definitam eſſentiam, per quam ſunt id quod ſunt, & ab aliis diſtinguuntur. Unūquodq; Entium intra ſuam definitionem vel propriæ naturæ ambitum continetur. At ἄπειρον eſt infinitum, interminatū, πέρας μὴ ἔχον, quod finem ſeu terminum non habet, quod eſt ἀνέυ πέρατος, ut immenſum dicitur, quod eſt ἄνευ μέτρου, ſine menſura, μέτρον μὴ ἔχον, menſuram non habens, dimenſionem non recipiens. Sic Deus infinitus & immenſus eſt. Hieron. Zanchius, & Matthæus Sladus.

Deo ſua conſtat eſſentia propria ſeu peculiaris, eaque certa omninoque diſtincta, aliaque à creaturis omnibus, ſeu ab aliarum rerum eſſentiis verè ſecreta, ſeu, ut alii loquuntur eodem ſenſu, Deus eſt hoc aliquid Spiritualiſſimum ἀμιγὲς, non mixtum cum creatis rebus: & tamen Deus eſt ἄπειρος ſeu infinitus, quia non eſt ulla re circumſcriptus. Græci etiam dicunt: Non dicunt eſt πεπερασμένος. (Nullam hîc eſſe ἐναντιλογίαν, περιφανέστατόν ἐστι.)

Eſt igitur Deus infinitum negativè, id eſt, cui nullus terminus præfixus ſeu

præſcriptus. Sicut autem ἄπειρον & concrerè & abſtractè (ſignificat enim interdum infinitatem) accipitur: Sic etiam ἀδιόριστον.

Interdum ἀόριστον & ἄπειρον idem declarant, & utrumq; Deo attribuitur, à Græco Theol. Baſ. M.

Ἀόριστος πρότασις eſt propoſitio infinita, ut creatio eſt actio non Phyſica.

Corollaria

1. *Si Ἄπειρον id eſt infinitum dicitur τὸ μὴ ἔχον πέρας quod nō habet extrema, ſeu terminos, infinito mediū aſſignari nequit.*

2. *Infinitum in prima Philoſophia eſt: nempe, ſine principio principium, τὸ ἄλλο id eſt Deus, qui eſt alius à natura, & omni creatura, cumq; omnia in eo ſint, extra tamen omnia ſubſiſtit Ergo & extra locū & extra tempus: ſeu tēpore non continetur, μὴ περιέχεται χρόνῳ. 3. Itaq; æternū eſt. 4. Itaq; immortale, ἀνώλεθρον.*

5. *Eſt & ἀκατάληπτος id eſt infinitæ eſſentiæ ſapientiæ ac potentiæ, non quidem παθητικῶς ſed ἐνεργητικῶς.*

Itaq; 1. ubiq; eſt, loco nō aſtringitur, omnesq; res ſunt ipſi præſentiſſimæ, ut dicitur à Poëta,

Omnia nuda oculis ſunt & aperta Dei.

2. Nec minui nec augeri poteſt:

Ἀπείρως.

In Philoſophia modò infinitè, modò ſine experientia ſignificat. Hermogenes in lib. de Ideis ubi loquitur, de ἐπιεικείᾳ ait βάσκειν δὲ ἀπείρως ἔχοντα λόγων εἰς δικαστήριον εἶναι, vertit hoc Bonfinis: item dicere ſe cū infinita dicendi copia veniſſe in judiciū: ſed perperam: vertendum n. Et dicat ſe inexpertum, ſeu inexercitatum in dicendo veniſſe ad judicium. Græci n. eleganter dicunt ἀπείρως λόγων ἔχειν, pro eo, quod eſt, uſu parū poſſe in diſputando, vel dicendo. vid. 2. παρέργων F. Luiſini Utinenſis Sic dicunt ἔχει ἀνιάτως, eſt inſanabilis, incurabilis.

ἁπλῶς

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ἁπλῶς est

1. Secundum ſeipſum, ſecundum propriam naturam.
Abſolute omnino: universè ſummatim καθόλȣ ſine ulla prorſus relatione ad aliud, ſine ullo reſpectu conſideratum ἄνευ προσθήκης, ſine additione.
Opponitur ei πῶς, πῆ, κατάτι, cum coarctatione, cum reſtrictione ex ſuppoſitione, aliqua ex parte, cum exceptione.
2. Per ſe ut opponatur ei per accidens. Si hanc ſignificationem malis referre ad primam ſeu eam illi adjungere, non repugnaverim.
3. Abſtractè purè & ſolitariè, ut opponatur ei complexè, compoſitè, concretè.
4. Propriè, ut res dicuntur, ad literam, nudè non ornatè vulgariter, inelaboratè, ut opponatur ei impropriè, tropicè figurate, ἐσχηματισμένως.
5. Principaliter, & primariò, cui opponitur Secundariò & minus principaliter.

EXEMPLA.

Ariſtotelis lib. 1. poſter. Analytic. Contex. 6. Simpliciter (ἁπλῶς) de omni numero id eſt ſine reſtrictione universè. Cauſæ priores, notioresq; ſunt ἁπλῶς effectibus, id eſt ſecundum propriam naturam ſine ullo ingenij noſtri reſpectu, ratione noſtræ infirmitatis ſepoſita. Αιτια *(cauſæ) & principia natura ſua, vi ſua, ſponte & per ſe ipſa notiora eſſe debuerant effectis, niſi mentis noſtræ imbecillitas obſtaret Martyr. in 1. Ethic. Ariſtotelis. Oppoſitum Notiora ſeu manifeſtiora nobis ut ſunt effecta.*

Simpliciter, ſeu ἁπλῶς *propria* πῶς *(nempe uſu) fiunt communia. Ariſt. 2. Politic. 3. c.*

Hoc bonum eſt non ἁπλῶς, *id eſt non omnino, ſed* κατάτι, *ſeu modo quodam.*

Concluſio eſt vera. non ſimpliciter ſed ex hypotheſi, ſi veræ ſunt præmiſſæ.

Paralogiſmus παρὰ τὸ πῆ καὶ ἁπλῶς, *eſt fallacia ſeu captio ab eo quod quadantenus vel ex parte dicitur ad illud, quod ſimpliciter alicui tribuitur. Ad primã etiã ſignificationem refer, cum ſignificat* τὸ ἐξ ἀνάγκης, *id eſt, ex neceſſitate, ut ſimpliciter verum, id eſt neceſſario. Suidas.*

Beatus eſt beatus, vel ſimpliciter, vel ex conditione.

Exemplum 2.

Æneas vicit Turnum, id ſimpliciter, id eſt, per ſe contingens eſt, multis Philoſophis ut Schegkio, ſed neceſſarium eſt, propter irrevocabilem temporis Circumſtantiam.

Exemplum. 3.

Senio, ternio, eſt ſimpliciter, id eſt, abſtractè numerus: eſt numerus ſimplex, id eſt, abſtractus. ἁπλῶς *canit, non* πολυποικίλως *ſeu variatim, non* πολυτρόπως

Τὸ γελαστικὸν *ſeu riſivum, prædicatur de homine* ἁπλῶς *id eſt ſolitariè ſeu ſolum. At par & impar ſimul & conjunctim cum disjunctiva particula prædicantur de numero: Omnis numerus eſt par vel impar. Non eſt proprium numeri par, ſimpliciter ſeu ſeorſim acceptum.*

Exemplum 4.

Ἁπλῶς λέγει ἡ ἀλήθεια. *Veritatis ſimplex eſt oratio. Verſus* ἁπλόλογοι *&* ἁπλοσχήμονες, *ſunt quorum dictio & concinnitas ſimplex*

simplex est, hoc est inelaborata.

Explicatio 5. significationis cum Exemplo.

Interdum Aristoteles sic utitur τῷ ἁπλῶς ut quoddam primum & principale inter multa significet (ut in iis quæ dicuntur ἀφ' ἑνὸς) sic τὸ prius ἁπλῶς usurpatur respectu temporis, id est prius tempore reliquis significatis prioris potius antiquius & prius esse ducitur Nam lib. 1. de ortu & interitu inquit Philosophus τὸ δὲ ἁπλῶς ἤτοι τὸ πρῶτον σημαίνει καθ' ἕκαστον κατηγορίαν τοῦ ὄντος ἢ τοῦ καθόλου καὶ τὸ πάντα περιέχον, id est, vocabulum simpliciter aut primum significat, in unaquaq; Categoria Entis, aut id quod universum est, & omnia continet.

Substantia est Ens primò: Substantia est Ens simpliciter. Accidens est Ens secũdò: Accidens est Ens secundum q d.

Interdum differunt hæc duo πρώτως & ἁπλῶς, ut τὸ simpliciter conveniat ei cui non convenit τὸ primò: aliud est esse seu subsistere nunc simpliciter in utraq; natura τὸν λόγον, & aliud primò, quorum quidem illud verum, hoc verò falsum: Primò enim ὁ λόγος subsistit in natura divina æterna.

Interdum primum & simpliciter conjunguntur, manente significationum differentia. In propositionibus: Christus est factus secundùm humanitatem, incepit esse secundùm humanitatem; Factus & Incepit distrahuntur per τὸ secundum humanitatem, ad significandum primum esse simpliciter, non Christi, sed humanitatis (quæ non est Christus, sed substãtia, quæ est aliquid Christi) ita valent hæ; (præjacentes vocant) Christi humanitas est facta: coepit esse; quæ si falsæ essent, falsæ quoq; essent judicandæ reduplicativæ vel specificativæ illæ, Gabriel Biel lib. 3. dist. 7. quæst. un.

Τὸ simpliciter interdum opponi Efficaciter ostendit hoc exemplum, seu potius hæc distinctio: quædam signa significant simpliciter, quædam efficaciter. Sic Biel lib. 4. dist. 1. quæst. 2. Aliud est instituere signum ad significandum simpliciter, & ad significandum efficaciter.

Αντία φύσεως.

Αντία φύσεως & παρὰ φύσιν differunt Mercato sic. Secundum naturam illa maximè dicuntur quæ proveniunt à principiis, materia & forma convenienti modo se habentibus. Secundi ordinis κατὰ φύσιν sunt quæ solum ab alterutro principio fiunt altero plurimũ vitiato aut corrupto & quia forma magis est natura quã materia ideo in quibus forma servatur ejusq; vis illa magis secundum naturam haberi debent quam ea in quibus forma vel penitus vel quasi est deperdita vel obscura residet, propria tamen materia remanet.

Ea contrà ἀντία φύσεως dicuntur quæ subjectum excessu magno & notabiliter lædunt, ut ait Merca: Ac quibus neq; forma neq; materia similis servatur toto genere contra naturam censenda sunt, quia tota natura in his ferè deficit.

Media inter hæc extrema vocari possunt præter naturam, Morbus igitur est quid præter naturam quia in eo forma partis materia manente evertitur & mutatur, ita ut extra limites naturæ sit. Morbus enim est vitium formæ non materiæ, sive formam intelligas accidentalem sive partialem. Ita causæ etiam & Symptomata præter naturam appellãtur, quia formam vel materiam ejus, cujus Symptomata & causæ sunt, vitiant.

Morbi tamen qui sunt in tota substan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

tia (id est quoad materiam & quoad formam) CONTRA naturam esse rectè dicuntur ut Elephantiasis & similes habituales ac fixissimi. Hi à materiæ vitio originem trahunt & mox formam partis vitiant. Alii verò morbi incipiunt à vitio formæ & in materiam parum vel nihil agunt. At enim inquis. Galenus lib. de morb. & symptom. cap. 8. ait, quosdam morbos esse secundum naturam. Si omnes morbi lædunt naturam, & existunt à principio externo violéto, quomodo quidam κατὰ φύσιν, existunt ut sextus digitus, Polypus, Pterygion, caro adaucta in hulcere & alii qui originem trahunt ab utero. Respondetur: sunt secundum naturam seu naturales κτλ, id est, non quidem quod sua natura non sint contra naturæ institutum sed quòd fiant à principio interno, à nutriente potentia seu anima: quod principium cum non habeat se modo naturali & convenienti ac secundum naturam: seu quoniam fiunt modò dicti morbi à principio cooperante ad eos, sed à causa, quæ vicem externæ habet, & impedit naturam, quo minùs rectè operetur: ideo quoque non secundum naturam esse dicũtur.

Mechanica opera multa, ut admirabilia, fiunt præter naturam, non contra naturam.

Interdum ἀντίον φύσεως & παρὰ φύσιν accipiuntur pro eodem ut cum dicit Johannes Serranus, pæderastiam seu masculum venerem esse vitium, παρὰ φύσιν, & contra naturæ leges:

Ἀπὸ pro Ex.

Ἀπὸ φρενὸς λέγειν pro ἐκ καρδίας λέγειν, i. e., ex animo.

ἀπὸ { Μνήμης / Γλώσσης / Στόματος } { λέγειν / Εἰπεῖν } { Id est, memoria exponere, ut Cicero loquitur, außwendig sage

A ante N

Τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους,
Vom anfang bis zum end.

Græcorum hæc phrasis duplicem habet significationem: 1. Rhetores Græci aliquando per τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους id est, per ea, quæ ab initio ad finem usque sunt, intelligunt circumstantias. Hæ enim ab initio negotii usq; ad exitum ejus sunt considerandæ. Cic. in offic. per Synecdochen vocat Tempora. Græci καιρούς. Temporibus necessariũ, διὰ καιρούς τινάς ἀναγκαῖον, id est, necessarium propter aliquas circumstantias.

2. Aliquando Græci per illa intelligunt è summo genere per species intermedias ad individuum usque, & minutissimas ipsius individui partes progressionem, aut tam simplicium quàm conjunctarum quæstionum è locis suis accuratam tractationem, quibus in locis circumstantiæ nonnullum locum obtinent. Hieron. Wolf. in Cic. Off. pag. 486. si tibi fas est, lege.

Ἀπόδοσις.

1. Ἀπόδοσις in Log. est altera comparationis pars; Latin. Redditio. Ejus nota, Ita seu sic. Ei respondet πρότασις, i. e. similitudinis propositio.

2. Est nonnunquam idem quod ἀντιστροφὴ in doctrina relatorum. Conversio est relati cum correlato: hæc Græcis est ἀπόδοσις & ἀνάκαμψις, i. e. commutatio, quæ in explicatione dicitur fieri, vel casu eodem, ut, Miles est Ducis miles, & Dux est militis dux (Sic commilito est commilitonis commilito, sine repetitione, quia hîc relata sunt unius nominis) vel diverso, ut autor est operis author, & opus est effectum ab autore. Sensus rem sensilem sentit, & res sensilis à sensu sentitur.

3. Rhe-

3. Rhetoribus nonnunquam est idem quod expositio seu fusior explicatio, significantior expressio ejus quod dictum est. Hermog.

4. Politico est solutio vel restitutio, repræsentatio, assignatio. Ἀποδίδωμι enim est interdum repræsento, attribuo, satisfacio.

Usus ejus in doctrina de justitia.

Ἀποδύεσθαι.

Ἀποδύεσθαι est & vestes exuere, & aliquid aggredi, ut ad pugnam se accingere. Sumptum à luctaturis, qui deponunt vestes, ut ad pugnandum sint aptiores & expeditiores.

Ἀποκατάστασις,

Ἀποκατάστασις est vox Politica & Physica.

1. Significat restitutionem in pristinum statum.
2. Compositionem turbulentæ rei.
3. Periodum planetarum anno vertente in eodem signo. Sic Solis ἀποκατάστασιν dicitur temp⁹ periodicum, quo Sol redit in eandem partem Zodiaci à qua primùm processit.

In Actis Apostol. accipiuntur χρόνοι ἀποκαταστάσεως pro fine seculorum seu die judicii universalis, quo omnia restituentur in integrum. Cap. 3.

Apologus.

Apologus & fabula differunt, ut species & Genus. Apologus est fabula, seu narratio fabulosa, in qua bruta animalia inducuntur loquentia.

Ex fabulis Poëticis ex Apologis eruitur aliquid ad formandum vitam, & mores, vel ad explicandum naturam rerum utile, diversum ab eo, quod simplici fabulæ narratione continebatur. Id vocant Affabulationem, fabulæ quasi appendicem, Græci ἐπιμύθιον (Aphthonius Soph:) quod expositæ fabulæ adjungitur Tractationis plenioris Apologi exemplum pulchrū placet subiicere.

Apologus Antisthenis de concione Leporum inter Leones, pertinens ad sententiam Hesiodeam ἄφρων ὅς &c. stultus, qui vult pugnare contra potentes.

Leo olim omnibus animantibus conventum indixerat ut communi consilio constitueretur de iis, quæ ad rempub. seu communem utilitatem animantium pertinerent. Sæpe ille audierat querelas multarum animantium imbecilliorum, præsertim, quod ungues & dentes reliquarum reformidare cogerentur.

Sæpe illum lepores, sæpe timidæ damæ, sæpe cuniculi rogaverant, ut defenderentur. Ipsos etiam mures fama est felem accusasse, Et quæ præterea alias animantes infestas habebant, questæ fuerant. Ergo ille indicto concilio rebus legitimè mederi conatus est. Ibi cum omnibus concessa esset libera fandi copia, & exponerent omnes consilium suum, lepores præcipuè magna contentione rem agebant.

Hos inter reliquis habitus sapientior unus,
Surgit & hæc illi concio dicta fuit.
Fœlices nimium populos, fœlicia regna,
Sors ubi jure pari civibus æqua datur.
Lex ubi justa viget, non omnia fortior au-
(det,
Non validi vires legibus ante ferunt.
Non premit imbelles passim vis improba
cives,
Omnia sed placido mitis concordia vul-
(tu
Dirigit unanimi constituitq; modo
O utinam inter nos etiam ita viveretur,
Non tunc tot cædes passim fierent.

Quod si mihi dicendum est, quod sentio, sic omnia rectè constitutum crediderim iri. Primum Rex ipse cum suis abstineat à cæde, & rapinis. 2. reliqui qui sunt potentiores assuescant & ipsi parcere debilibus. Tali ratione crediderim rectissimè constitui posse Rempub. animantium.

Hæc & plura in hanc sententiā cōcionabatur. Nec mora, laudatur sentētia leporis à pluribus, præsertim imbecillioribus, qui omnes dicebant rectissimum id esse, quod lepores suadebant.

Regius at contra solio leo frendet in alto,
Terribili reddens talia verba sono:
Optima nimirum verbisq́ ornata disertis
Concio laudati Rhetoris ista fuit.
Scilicet æquari summis vilissima quoq́
Judicio rectum Rhetoris hujus erit.
Quis neget? Ast unum sermoni defuit isti:

Ungues videlicet & dentes leonini, quibus confirmaret concionem suam. Ne tamen frustra optimum consilium nobis dederint lepores, purpurea toga illos induendos esse censeo.

Dixit & extemplo leones omnes in lepores impetum facere jubet, & lacerare universos, atque ita purpurea toga illos donavit.

Affabulatio.

Fabula quid moneat facile sine carmine nostro
Quilibet indicio pervidet ipse suo.

Nil agit qui conatur in ordinem redigere potentes, *quibus ipsa potentia lex est*; Imò non tantùm nihil agit, sed & periculo exponit se & sua omnia.

Huc jam exempla accommodanda.

Aspice Chalcantē, qua fortuna usus fuerit.
Dixerat hic regi: contempti injuria Chrysæ
Nos premit, inde lues, quæ dat tot corpora letho,
Funera plura dabit, virgo nisi reddita patri
Placatum nobis fecerit esse Deum.

Ibi tum ille (Agamemnon) furit mentis vix compos. Quod nisi Achilles pro Chalcante stetisset, fuisset trucidatus.

Concludatur Enthymemate: Scilicet hic regum mos est, ut quod illis libet etiam liceat. Et hoc est axioma ipsorum: Sic volo sic jubeo, sit pro ratione voluntas. Hinc leges figunt & refigunt. Præcipuè verò hæc fortuna eorum esset solet, qui sunt fideles præcones Christi. Hi sæpè sunt lepores leonibus legem dicentes, & accidūt illis longè tristissima exilia, supplicia, exagitationes, & alia id genus. Exempla sunt in medio prorsus innumerabilia. Nam quia Dei immutabilis hæc voluntas est, quod non tantùm docere suos vult ministros veritatem, sed etiam impietatem mundi acriter reprehendere, accusare & damnare, fit hoc quod videmus. Arma parant hostes, stringunt enses, laqueos expediunt, & omnis generis supplicia exquirunt, ut tollant eos, à quibus arguitur ipsorum impietas. &c.

Afferatur exemplum Esaiæ, qui serra fuit dissectus à Manasse: Joannis, qui obtruncatus: Et tandem ipsius Christi, qui crucifixus. Sed tamen manet & manebit in perpetuum ministerium verbi cœlestis. In fine precatio addi potest, ut Deus confirmet illos qui leonibus concionantur.

Ἀποτελεῖν.

Ἀποτελεῖν Ciceroni est conficere, i. e. ad exitum perducere. Sic & Plato accipit.

Apotelesma.

Apotelesmata sunt effecta, quæ ex actionibus proveniunt. Latinè absoluta opera,

pera, à Græco ἀποτελέω, id est perficio. Quibus opponuntur affecta, id est, propè perfecta. Apotelesmata Astrologis sunt eventa seu effecta cœlestium motuū, certiq; positus astrorum.

Theologi ἔργα seu effecta personalia seu θεανθρώπου, ad quæ concurrunt τοῦ λόγου & assumptæ carnis ἐνέργειαι seu operationes, vocāt apotelesmata (θεανδρικά) ut vivificare, Redimere Ecclesiam: vocantur hæc etiam nonnunquam ἐνεργήματα.

Sic Physici compositum ex materia & forma, vel omninò perfectum ex concursu causarum sociarum vocare possunt ἀποτέλεσμα.

Jurisconsulti apotelesmata vocant opera seu corpora, quæ post operam navatam perfecta exstant, qualis est dom⁹ exstructa. Hęc est architecti ἀποτέλεσμα. Ac distinguunt Apotelesmata ab ἔργοις Vide Paulum IC. lib. 2. ad edictum in l. 5. §. 1. de verb. signific: Ἔργον vocant ipsum laborem & operam architecti, domum illam construentis & ædificantis.

Quod a. Jureconsulti Apotelesma nominant, Philosophi vocant ποίημα vel μηχάνημα. *Veteres Scriptores* mundum hunc Dei ἔργον ἀποτέλεστον (opus perfectum) vocant, Vide L. Danæum in examine l. D. Chemnit. de duabus naturis pag. 282.

Patres Græci etiam generaliter ἀποτέλεσμα *vocant effectum plurium simul eodem tempore, circa unum & idem subjectum agentium, sive illæ opus aliquod post suam actionem seu operationem edant ac relinquant, (qualis est nostra regeneratio,) sive non relinquant* (qualis fuit Christi prædicatio, quæ in ipsa illius actione tota est consumpta.)

CANON *in quo indicatur Usus Vocis*

Quarum causarum simul & circa idem subjectum agentium apotelesmata sunt communia, earundem actiones seu operationes manent propriæ & alteri nequaquam ὄντως *communicantur, ut:*

Locutio hominis est cōmune animæ & corporis opus, alia tamen est animæ in eo opere actio, alia corporis. Anima est dictatrix, res orationi suppeditans, corporis autem membra vocem & sonum, qui auditur, formant.

Scriptura est hominis apotelesma, *Alia hic est animæ operatio, alia corporis:* animæ est directio & gubernatio manus, & characterum imaginatio: manus est calami apprehensio, linearum ductio, atramenti illitio.

Culter est apotelesma fabri: commune animi & corporis: propria actio animi non communicatur corpori vel contra: Fabri enim anima formam cultri fingit, & quasi præscribit. Manus autem malleum id est ferrum tractat & incudem ferit.

Hominis illius. qui à primo ortu erat cæcus, sanatio fuit duarum naturarum Christi opus & ἀποτέλεσμα commune: in eodem tamen singularum naturarum agentium operationes manebant propriæ: divinæ naturæ erat virtutem videndi in oculos cœci infundere: Humanitatis erat lutum è sputo conficere & oculis applicare.

Canon.

Ἐνέργειαι, id est, operationes ad apotelesma destinantur.

Apotelesma Christi, quod est officii totius personæ Christi, à Damasceno vocatur θεανδρικὴ ἐνέργεια, Dei virilis actio.

Etenim in Christo operante, ut θεανθρώπῳ, ad extra considerantur.

- *Agens seu* principium Quod, ἐνεργοῦν.
- *Principia Quibus*, ἐνεργητικὰ (vi agendi prædita) quorum alterum κύριον ἄλλον (causa princeps) alterum instrumentale.
- *Operationes*, ἐνέργειαι, ἐνεργήσεις.
- *Apotelesma:* effectum personale: ἐνέργημα.
- *Officij nomen* ἀξιωματικόν.

Exempli causa.

Si consideretur ἀπολύτρωσις, seu redemptio generis humani, Agens σύνθετον est Christus seu θεάνθρωπος: principia seu formæ secundum quas agit, sunt ὁ λόγος & Humanitas assumpta, ad unũ apotelesma coordinata sociataq; & συνεργοῦντα. Actio τοῦ λόγου est traditio humanitatis in mortem, & illius sustẽtatio. Actio humanitatis est effusio sanguinis & perpessio mortis. Effectum personale seu Apotelesma Redemptio. Nomen officii seu ἀξιώματος Redemptor. Si consideretur Christi dominatus in omnia, Agens est Christus: τὰ ἐνεργητικὰ, seu formæ secundum & per quas persona agit, sunt λόγος παντοδύναμος, & humanitas divinissima. Ἐνέργεια τοῦ λόγου est omnium motio cum patre. Actio humanitatis est consensus & approbatio omninoq; cooperatio illa, quæ ex ejus τελειώσει, id est, perfectione eximia & exaltatione existit. Apotelesma seu ἐνέργημα προσωπικόν, id est personale est παντaρχία seu exercitiũ omnis in cœlo ac in terra ἐξουσίας hoc est potestatis. Nomen officii seu axiomatis Regii est παντάρχης, unde colligitur primo Apotelesma & nomen officii differre, ut abstractum & concretum. 2. Errare illos ut ἀπαιδεύτους qui apotelesmata & ἐνεργείας confundunt. Nam quorum unitorum substantia seu natura diversa est, eorum apotelesma quidem unum esse potest, sed actio una omnino esse nequit.

Mori pro mundi vita singularis ἐνέργεια est Christi, secundum humanam naturam non est Apotelesma, utriusque naturæ, nec est ἐνέργημα Christi, secundum utramq; naturam: Divina enim natura non moritur pro mundi vita. vide Miscellaneorum meorum partem primam.

Facio syllogismum. Apotelesma est totius personæ Christi κατὰ μέρη consideratæ, sed mors pro mundi vita est Christi secundum carnem tantùm ejus propriam & singularem seu à cõmuni exemptam, non etiam secundùm deitatem. Ergo non est apotelesma, quo de hîc agitur.

Speciatim Apotelesmata in Astrolog. dicuntur.

Apotelesmaticũ n. accipitur ab Astronomis, pro eo, quod est docẽs de prædictionibus, seu divinationibus, ex dispositione & motu astrorum. Ac Astrologia dividitur in εἰσαγωγικήν, quæ tradit principia Astrologiæ, & ἀποτελεσματικήν.

Astrologiæ Apotelesmaticæ partes duę sunt

- Μαντικὴ καθόλου
- Γενεθλιολογική.

Μαντικὴ seu divinatrix universalis, est de prædictionibus universalibus, de regione aliqua, vel urbe, de aeris mutationibus cæterisq; magnis & parvis effectibus. Genethliologica est, quæ ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ad genesin singulorum hominum attinet: ex qua de præcipuis corporis & animæ fortunæq; bonis malisvè, quantum physicæ causæ permittunt, divinat.

Apotelesmatici igitur dicti sunt prædictores, seu divinatores genethliaci ab apotelesmatibus, quæ sunt Astrologorum responsa, vel effecta horoscopi (ejus cœli partes, quæ geniture tempore ab oriente emergit supra Finitorem orbem) seu ea, quæ cœlũ ex stellarum compositione, corradiatione, & aspectu mutuo in natali cujusq; hora efficere putantur. Græci dicunt ἐκβάντα ἐκ τῶν ἄστρων πρὸς ἄλληλα διακειμένων συναυγασμοῦ.

Apotelesmatica ars dicitur, quæ relinquit post se apotelesma, id est, opus ἔργον, ποίημα, μηχάνημα. Unde & ποιητικὴ & δημιουργικὴ dicitur, & μηχανική. Opponitur ei πρακτική, quę post actionem non relinquit opus.

Ἀποτομὴ & *Anatome* ἀνατομή.

Apotome & Anatome differunt: illud est vocabulum Geometricum & Musicum. Significat enim ἀποτομὴν & segmentum & semitonium (Boetio) Anatome vero seu anatomia est φυσιολογέντων: ac interdum sumitur pro actu secandi, seu incisione ipsa, ac separatione partium, quæ fit ab Anatomico. Interdum usurpatur pro habitu animi, seu arte, quæ sua habens theoremata & principia inquirit ea, quæ sensibus in corpore humano præcipue possunt perfici per sectionem certa ratione factã, (non quomodolibet) quæ manifesta non essent, nisi fieret sectio, ut sunt compositio membrorum, figura & conformatio, connexus seu colligatio cum aliis, situs, numerus, substantia & cõsistentia (an sint partes duræ, an molles, an mediæ inter duras & molles) color, usus, actio & officium. Hæc ars corpus distinguit in tres ventres & artus. Vel dividit truncum seu molem corporis in quatuor partes, Caput, thoracem, ventrem & artus. Horum singula rursus dividuntur in partes exteriores & interiores: quarum quædam sunt homogeneæ seu similares; quædam compositæ & instrumentales: atq; hæ aut sunt principales, ut cerebrum, cor, epar: aut sunt famulatrices seu inservientes, seu usum aliquem præbẽtes vel principalibus, vel toti corpori.

In Algebra numerus residuus dicitur Apotome. Ram. lib.1. Algeb. el.2.

Ἀπόστημα.

Ἀπόστημα 1. significat intervallum, interjectum spatium, distantiã. 2. digressionem. 3. degenerationem aliquam. Vis enim vocabuli defectum quendam in se continere videtur Zuinger. lib.1. de moribus cap.12. 4. Suppurationem vel transitum corporis ex inflammatione ad pus.

Bergius 1. Eth. cap. dicto ἀποστήματα interpretatur discessum à majorum virtute & moribus. Lambinus magnum interjectum spatium.

Ἀποφόρητα ξένια.

Apophoreta in genere dicuntur, quæ auferri possunt, ab ἀποφέρεσθαι. Speciatim sunt 1. munuscula, quæ dabantur post cœnam convivis domum secum auferenda. Sueton. in Domit. 2. sunt munera Saturnalitia, id est, quæ dari consueverunt ipsis Saturnalibus, & nunc dantur Calendis Januarii, quæ annum novum inchoant. Sueton. in Calig. vocat strenas. 3. Sunt liber in quo dona illa describuntur: vel ipsi versus, pro apophoretis missi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

missi datiq; (Ita etiam Xenia usurpat Martialis, quæ propriè sunt munera data missave hospitibus.)
Ex hoc genere est Alphabetum Votivum Illustriss. juxta ac Literatiss. P. ac D.D. Mauritii Landgr. Hassiæ; quod quia artificiosum est adscribere placet.

VOTUM

PRO INGREDIENTE ANNO M. DC. XIV.

TOTI NOSTRAE AULAE ET OMNIBUS EJUS statibus sacrum.

Annus abit transactus, adestq; recentior annus;
Bis sit prosperior qui venit, atque abiens.
Christe rogo primum votum largire petenti,
Da PACEM nobis, optime CHRISTE, tuam:
E verbo sincera tuo DOCTRINA resultans
Floreat in templis, floreat inq; scholis.
GRATIA sit populo DIVINA parata misello;
Hassia quos RITUS jam tenet, obtineat.
JUSTITIA ad normam sacrati Codicis, aptæ &
Leges JUDICIUM constituantq; FORUM.
MARTIS OPUS, MILES PATRIUS, sint rite parati,
Nec quicquam timeant prælia, si sit opus.
Ordo DOMUM talis regat ut benè prosit utrinq;,
Pauperibus quo det divitibusque suum.
QUÆSTUS proveniant liciti, benedictus AGELLUS
Ruricolis largo fœnore reddat opes.
Sanus sit PRINCEPS, CONJUX, SOBOLESq; beata,
Tuta sit à bello PATRIA tota truci.
Votis Annue Christe meis, sic aulica multùm.
Ξένια conducent prosperitate tua.
Υἱὲ Θεοῦ, fac sit concordia firma piorum,
Zona velut Regis cingit utrumque latus.

Απόχρησις.

Απόχρησις est abusus vel rerum, ut bonorum, vel vocum: ut Tapeinophrosyne propriè est virtus, sed τῇ ἀποχρήσει, id est, abusu vocis est vitium, quo quis ταπεινὰ, id est, humilia φρονεῖ id est sentit & terrena, & abjecti est animi ita ut patiatur se veluti bubalum duci nari-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

naribus dogmatis & præceptis hominum. Eras. & Hieronym. in 2. cap. ad Coloss.

In bonam etiam accipitur, ut abusus: Est enim idẽ quod usu consumptio: ut abuti est usu absumere.

Aptota nomina.

Ἄπτωτα dicuntur quæ sunt indeclinabilia, & hac ratione dicuntur non habere casus (ut verba quæ carent personis dicuntur ἀπρόσωπα) Grammatici tamen Monoptota pro iisdem capiunt. Sed Monoptoton ait Sergius non bene dicimus, cum ἄπτωτον dicendum est, ut nequam. Nam Monoptota illa sunt, quibus unus tantùm casus est, ut sponte; Aptota verò sunt illa, ubi omnes quidem sunt casus, sed nulla ratione variantur, ut est frugi. Priscian⁹ ita judicat: Aptota & Monoptota indeclinabilia sunt: Similiter n. non variant terminatione, sed immobilem eam servant: Aptota sunt propriè dicenda, quæ nominativum solum habent, qui plerunq; & vocativus invenitur. & non accipitur etiam pro obliquis, ut Juppiter, Diespiter: Non enim licet eodem pro Genitivo, vel alio casu obliquo uti: Ideò a. dixi propriè dicenda, quia inveniuntur etiam Aptota pro Monoptotis, monoptota pro Aptotis posuisse. Neutrum v. si sit aptoton, necessariò etiam pro accusativo & vocativo accipitur ejus, nominativus quod generale est omnium neutrorum: ut fas, nefas, hir, pus: Monoptota v. sunt, quæ pro omni casu una eademq; terminatione fungũtur, qualia sunt nomina literarum & numerorũ à quatuor usq; ad centũ. Mille quoq; indeclinabile est, & si qua inveniuntur similia, ut hoc A hujus a: hoc alpha, hujus alpha: hi quatuor, horum quatuor: hoc gummi, hujus gummi: hic & hæc & hoc nequam, hujus nequã: hi quot, tot, horum quot tot, & barbara plurima: sed magis omnia, nisi ea ad Græcam vel ad nostram regulam flectamus, vel ab authoribus flexa inveniamus.

Ἀρεστον.

Ἀρεστον 1. est placens, acceptum, placitum, gratum. Minus est quàm gratiosum.

2. Est æquum Εὐάρεστον bene acceptum.

Usus.

Usus est Luc. 12. c. in Actis Apost. Εὐάρεστος θεῷ bene acceptus seu bene placens Deo; Wolgefellig.

Ἀνθρωπάρεσκοι, studentes placere hominibus. In Ep. ad Ephes. cap. 6.

ΑΡΕΤΗ

Ἀρετή

- Perfecta, quæ omnibus numeris est absoluta, quæ nulla crescit adjunctione.
  - καθόλȣ virtus
    - Justi viri.
    - Oculi.
    - Sutoris.
    - Equi.
  - ἐν μέρει in certo genere
    - propriè, ἰδίως.
  - καθ' ὑπεροχὴν, virtus hominis quâ homo
    - moralis.
    - intellectualis.
- imperfecta
  - quę citra summum gradum est, affecta, id est, incoata, non consummata.
  - ἀκύρως, id est, impropriè & ὁμωνύμως dicta, ut virtus furum & tyrannorum.

Ita accipit Aristot. 3. Polit.

Ἀρκτικόν.

Arcticum elementum, ἀρκτικὸν στοιχεῖον, id est, litera extensiva seu protédens, teste Terentiano, à Græcis vocatur S. propter hanc vim, quod brevem literam potest producere. Ait enim Terentianus, quem sequitur Melissus, In iis, quæ à principio S cum muta habent, id est, quæ incipiunt ab sc. sp. st. ut: scutum, scopus, spuma, stamen, stetit, schola, scribo, fieri positionem, etiamsi ad sequentem dictionem ambæ consonantes referantur, priorq; vocalis nuda seu sola dictionem claudat, ut:

Ferte citi ferrum, date tela, scandite muros. Æn. 9.

Immane studens agitur &c. Sil. lib. 9.

Brontesq; steropesq;, Virg. Æn. 8.

Occulta spolia & plures de pace triumpos. Juven.

Sic imitatus sum:

Quando malè scribis, post stivam rusticus ibis.

Sed his rursus opponuntur:

Quocunq; in fornice stantem. Horat.

Linquimus insani ridentes præmia scribæ.

Ponite spes sibi quisq; suas, Virg. Æn. 11.

Ignoscent si quid peccavero stultus amico. Horat.

In quibus exemplis nulla hujusmodi positione vocalis producitur. Itaq; in superioribus exemplis ego constituo Hellenismum.

Areticon in sphæra est Septentrionale seu aquilunare eiq; opponitur antarcticum, id est, meridionale, ab Areto, id est, ursa.

Ἀρκτικόν quoq; est incipiens. Unde αἴτιον προκαταρκτικὸν Medicis est causa externa, irritans seu lacessens internam προηγȣμένην (antecedentem) verbum est προκατάρχω.

Archetypus ἀρχέτυπον, πρωτότυπον.

Cùm Theologi tùm Philosophi usurpant hoc nomen in Scholis suis, & opponunt ei ἔκτυπον. Archetypus, aliquando dicitur prototypus, ut Dei sapiétia dicitur ἀρχέτυπος. Ἔκτυπον est efformatum, ut imago illius, ut ἔκτυπος

πος Theologia eſt illa, quæ nobis patefacta, & literis mandata eſt. Anima noſtra ad Archetypi (DEI) inſtar, id eſt imaginem, creata eſt.

ἀρχή.

Homonymia, Nominis communitas, ut vertit Lambinus, hîc nonnulla eſt, quam Philoſophi & Medici diligenter explicârunt.

1. Ἀρχὴ eſt unde motus: Terminus à Quo. Sic umbilicus Galeno in homine eſt principium.
2. Unde commodiùs aliquid poſſumus incipere: ſic notiora ſunt principia diſciplinarum. Senſus eſt principium inventionis & cognitionis.
3. Ex quo primum aliquid ineſt, prima rei radix. Ita fundamenta ſunt ἀρχὴ ædium, Carina navis, cor animalium.
4. Unde fit primò aliquid, ita ut non inſit, ut propoſiti finis cognitio movens mentem agentis ad operandum.
5. Unde primò motus mutatioq; in corpore fit. Ita pater & mater ſunt ἀρχαὶ prolis.
6. Cujus voluntate movemur, ut ſunt principes.
7. Artes ad quas feruntur operam [illegible] imè architectonica ars eſt ἀρχὴ operationum artificis.
8. Unde res primò cognoſci poteſt. Ut ſuppoſitiones immediatæ, & indemonſtrabiles propoſitiones, Demonſtratio.
9. Omnes cauſæ tam internæ quàm externæ.

Ἀρχὴ principium rei
- ut eſt.
- ut cognoſcitur: Cognitionis principia, de re ſcire
  - Eam eſſe τὸ ὅτι, hoc eſt
    - Subſtantiæ: εἰ ἐστι: Subſtantiam eſſe.
    - Accidentis ὅτι ἐστὶ; Accidens Subſtantiæ ineſſe:
  - Cauſam cur ſit: τὸ διότι
    - Subſtantiæ τί ἐστι; Subſtãtiam per has cauſas, quæ definitionem ejus complent, eſſe
    - Accidentis; διότι ἐστὶ; Accidens propter has cauſas ſubjecto ineſſe.

Æſymneteia.

Æſymneteia eſt vel per totã alicujus vitam, vel ad certum tempus aut omnium rerum, aut præfinitarum, ex ſuffragiis ſeu electione (non hæreditate) ſumma & abſoluta poteſtas.

Species eſt principatus regis ſeu regia, & floruit apud antiquos Græcos.

Qui hoc imperium tenebant dicebantur Æſymnetæ. Aliis igitur hic dominatus conferebatur perpetuus, id eſt quoad vixerant vel aliquãdiu (μέχρι τινῶν ὡρισμένων χρόνων ἢ πράξεων) ſeu ad

tempus quoddam: quod quidem per ſe & ſimpliciter præfinitum eſt, ut ſi in decem annos creetur Æſymneta: aut ex conditione ſive rebus gerendis, ut ſi creetur donec quiddam geſtum confectumq; fuerit. 3. Politic. Ariſt. & Montecatinus.

Ariſtot. ibidem: Æſymneteia eſt, ut ſummatim dicam, αἱρετὴ τύραννις id eſt tyrannis (Græcorum) ex electione, differens porro à barbarica, non quod non ſit ex lege, ſed eo tantum quod non ſit hæreditaria.

Talem dominatum ſuæ civitatis Florētini dederunt Ruperto Neapolitano Regi ad quinqennium anno 1312. & Carolo Duci Calabriæ ejus filio per totam vitam anno 1325.

Τύραννις) Unus enim eſt è regni modis diminutis ſeu imperfectis ſeu nothis. Et liberam prorſus, id eſt, ab ipſis pendentem, Æſymnetæ habent poteſtatem, imperantq; ſuo arbitratu, hoc eſt, ex libidine & cupiditate quisque ſua, inquit Montecatinus, ſuam non communem utilitatem in imperando dominandoq; ſpectant, quæ tyrannis & dominis attribuuntur. Idem ex 4. Politic.

Æſymnetica poteſtas regia eſt per electionem creata.

Regiæ ſeu monarchiæ regiæ ſpecies ſeu modus.
- Imperfectus
  - 1. Militans. Laconicus principatus.
  - 2, Mixtus ex regia & tyrannide. Barbaricus.
  - 3. Æſymnetia, tyrannis per electionem ex univerſo populo. Priſcorum Græcorum.
  - 4. Heroicus, qui extitit temporibus heroicis.
- Perfectus ſeu verus.
  - 5. Quaſi paternus: vel ejus, qui quaſi Deus eſt inter homines. Græcè παμβασιλεία: Principatus unius optimi viri, civitatem liberè adminiſtratis.

Ἀσύςατον.

Ἀσύςατον eſt latinis inſolubile, & implicatio contradictionis, quod ſeipſum evertit vel alia axiomata, non cohærens. Opponitur ei συνεςηκός. Vicinum huic ἀδιάλλακτον & ἀσύμφωνον. Itaq; nonnunquam conjunguntur, ut; hæc tam ſunt ἀσύμφονα, ἀσύςατα & ἀδιάλλακτα, ut nullis verborũ pigmentis diſſimulari, nullis exceptionum præſidiis defendi, nullis diſtinctionum ſtrophis conciliari poſſint. Dan. Tilen. diſp. 10. th 23. Ἀδιάλλακτα ſunt, quæ ἐναρμόσως componi non poſſunt.

Ἀσύςατα ζητήματα, vel Aſyſtata argumenta, ſunt quæſtiones vel rationes, quæ non ſubſiſtunt.

Ἀσυςάτε ſpeciem faciunt ψευδόμενον, cum ejusmodi res proponitur, ut ne poſſit quidem eſſe, quod fingitur. Dogma Illyrici de peccato Originis, quod ſit ipſa prava hominis ἐσία, vel quod volun-

voluntas transformata sit à Satana in novam naturam, quam filius Dei regenerarit, est ἀούσατον. Nam ait Illyricus adversus Victorinum Strigelium, Voluntas sic fuit creata quidem ut vellet, sed transformata est à Diabolo in aliam pravam naturam, quam Christus filius Dei regeneravit. At, inquam ego, Christus non regeneravit peccatum: Prava igitur natura non est peccatum, nec peccatum est prava natura, accipiendo, vocem naturæ pro ὕσία, Sed transformationi illi ὕσιώδει Flaccii opponitur rectè hoc Prosperi contra Collatorem; Liberum arbitrium naturaliter homini inditum manet in Natura, qualitate & conditione mutata per Christum. Et illud Friderici Beurhusii in comparat. Logic. Non videtur spiritus S. vel alia ratione, quam qua homo primùm fuit ornatus, uti, vel in ratione utendo alia via progredi, Sacramq; Scripturam proponere voluisse. Nunc autem homini lapso Non Nova aliáve ratio infusa est, sed prioris rationis igniculi & scintillæ relictæ sunt, quæ excitatæ, cum regenerari incipit homo, à Spiritu Dei concitatus, fiunt illustriores.

Ατομον.

Ατομον in Logica à quibusdam accipitur pro individuo, ut est Plato, Aristoteles. Ubi nonnulli etiam subintelligunt εἶδος, ut sit Ellipsis substantivi: A quibusdam pro specie ultima seu specialissima, qualis est homo, species atoma seu εἶδος ἄτομον accipitur; quia dividi non potest in alias species.

Atomi in veterum nonullorum, ut Lucretii, Physiologia, sunt individua corpuscula, quæ interiecto inani inter se cohærescunt & aliæ apprehendêtes alias cõtinuantur, unde omnia efficiũtur. Cicer. De his intelligend^9 est locus Scaligeri exerc. 6. sect. 4. Epicurus forte quadam corpuscula illa coire atq; dissolvi scribit, ad omnia conficienda reficiendáve.

Ατμον
- Simpliciter
- κατάπ. Hoc dividi potest. Scal. ex. 307. s. 17.

Axioma.

Cujusq; rei essentia est ἄτμος. Scaliger dicit indivisibilis. Exerc. 106. sect. 2.

Atona. ἄτονα

Atonon aliter accipitur in Grammaticis, aliter in Physicis & Medicin. 1. igitur atona sunt tono carentia seu accentus expertia.

ἄτονα sunt seu sine accentu hæc:
- ὁ, ἡ — nisi sequatur δε per Apostrophon
  - ὁ δ' ἀκύσας τὺς λέγοντας, &c.
  - ἡ δ' ἀγαθὴ τύχη σπάνιον τι.
- εἰς, ἐς, ἐν, ἐκ, ἐξ, εἰ, ὐ, ὐκ, ὐχ — nisi post ponatur dictio Enclitica
  - εἰς τὴν ῥώμην. εἴς τε τῦ διὸς ἀνελθών.
  - ἔν τε τῷ σιωπᾷν καὶ ἐλπίσαι.
  - ἔκ τε τῆς ἀπραξίας πράγματα: ἢ ἐξ ἡδονῆς τὸ δυστυχεῖν
  - εἴ με ἀγαπῶν διατελεῖς.
  - ὔ τις ἄνευ θεῶν ἀρετὰν λάβειν. Simonid.
  - ἀλλὰ γὰρ ὔποτε πρὸς ἡμᾶς ἦλθεν. &c.
  - ὐκ ἔστι πόνων ἀνάπαυσις. Euripid.

M. Michael Boschius, in appendice Græc.

Hinc dictionis ἀτονία dici potest tanquam affectionis privatio. Secundò ἄτονον est inefficax, languidum, torpens, imbecillū. Ατονία est virium defectio lāguor, imbecillitas infirmitas debilitas, Stomachi ἀτονίαν Medici Physici vocant affectione meam stomachi, qua fit ut non sit tenax cibi. Ατονία in cantu è solœcismis Musicis unus est.

Atopa.

Ατοπα sunt interdum ineptiæ.

Interdum ἄλογα & ἄδοξα seu absurda & incommoda. Interdum παράδοξα.

Interdum res insolentis, turpis, & damnati argumenti. Sic dicta, quod nullum artis admittant locum.

Scaliger.

Vel exercitationis vel officii causa multà Encomia scripta sunt, quibus Atopa, id est, res damnati argumenti, etiam nefaria quædam commendarentur, cujusmodi est oratio de Busiride, de febri quartana, de Pestilentia. Quædam etiam ridicula, de Calvitio, de ventris capitu, de Musca, de culice, de Ansere. Encomium Moriæ, id est, stultitiæ, Erasmi dignum lectu est. Extat & carmen in laudem scriptum Calvorum, quo aliquando me oblectavi, scriptum tempore Imperatoris C. Calvi, cujus initium:

Carmina clarisonæ Calvis cantate Camœnæ.

Αυθέκαστος.

Αὐθέκαστος est, qui suus est, qui lex est sibi ipse νόμος ὢν ἑαυτῷ, ut loquitur Aristoteles lib. 4. Eth. cap. 14. Ac se ipso enim pendet, & quicquid ratio dictat, id loquitur agitq; : Nisi, inquit

Theod. Zuing. illud αὐθέκαστος ἧς ὢν Arist. Eth. lib. 4. cap. 13. referre velit ad ipsius veritatis essentiam. Veritas enim in rerum nostrique intellectus conceptuum & sermonum conformitate posita est. Verax igitur omnia quodammodo erit, cum res omnes tales quales sunt ratione complectatur. Atq; hac ratione erit αὐθέκαστος. Deo convenit hoc attributum seu Epitheton κατ' ἐξοχὴν, quia est αὐτοαλήθεια, id est, ipsa veritas. Platon.

Accipitur etiam pro constante & gravi in suis consiliis, moribus, sententia. Αυτοέκαστος est idem quod pro se quisq;.

Αυξησις.

Auxesis physica aut est maximè propria, aut quodammodo impropria; seu augescit aliquid vel novæ substantiæ appositione, vel rarefactione, ut: Aquæ maris augescunt pleniluniis, nō novæ substantiæ appositione, sed rarefactione, ex. 56. sect. 5.

Lapides grandescunt, non augescunt. *Scalig.*

Αυτεξούσιος.

Αυτεξούσιος ὁρμὴ Basilio Magno in Oratione quod Deus non sit causa peccati, est vis libera arbitrii, Ἡ, inquit, μάλιστα πρέπουσι λογικῷ φύσει, quæ maximè naturam rationalem decebat, id est maximè conveniebat intelligenti naturæ.

Sic accepisse à Deo, ait hominem ζωὴν αὐθαίρετον, id est, vitam ejusmodi quæ libertatem electionis haberet, propterea quod κατ' εἰκόνα θεοῦ (ad imaginē Dei) facta esset.

Τὸ Αὐτὸ

Vocis ὁμωνυμία, ne offundat veritati tenebras, discutienda est.

IPSUM

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

IPSUM Platoni est rei substantia seu ὀσία in Hipparcho. Τὸ 'Αυτὸ minimè secum discrepat sed qualitates adventitiæ, id est, substantiæ nihil est contrarium, recipit tamen magis & minus, id est, res sunt sibi contrariæ, non quatenus naturæ ejusdem communitate continentur, sed quatenus in se recipiũt qualitates ἧττον καὶ μᾶλλον. Cibus alio cibo non est magis cibus, at alius est bonus, alius malus.

Opponitur ei τὸ ἕτερον (adventitium.)

Αὐτὸ significat substantiam, & id, quod hoc ipsum quod est, per se est, ut: αὐτοκράτορ, αὐτοαναιδὴς: aut quod per se agit hoc, quod agit, ut αὐθέντης, id est, autor. Sic αὐτο ἐνεργητικὸν fuerit, quod ab se habet vim agendi: ἑτεροενεργητικὸν, quod ab alio habet vim activam.

Αυτοδίδακτος.

Αυτοδίδακτος est is qui absq; ulla disciplina eruditur, idque vel per se sola mentis agitatione & contemplatione vel ope & subsidio librorum tanquam mutorum præceptorum. Priores propriè & absolutè αυτοδίδακτοι posteriores tantũ respectu præceptorum viva voce docentium, quibus destituti fuerunt, appellantur. Ita αὐτοδίδακτος fuit Joh. Picus Mirandula naturæ miraculum. Joh. Franciscus in ejus vita.

Αυτοέκαστον ipsum singulum.

1. Αυτο ἕκαστον est, Ipsum Ens seu ὀσία cujusq; rei (quæ in subjecto nullo est) vulgò scholę appellant Quidditatem cujusq; rei, De hoc Scheg. 6. demonstrat. Prima lux est, mentis, qua ipsum esse, ipsum nempe αὐτοέκαστον intuetur, secundum est lumen, quo videt ipsum non esse aliud ipsum, quia αὐτοέκαστον est unum, Αυτοέκαστον ὄν & ἓν nullo accidente adulteratum est penitus est ἀμιγὲς. Nec tamen quamvis tale sit unum & totum à nobis sine sensu & numero & partibus cognoscitur propter ruditatem & imbecillitatẽ mentis nostræ, quæ primas sine sensu singularum rerum nequit compræhẽdere notitias. Ita ἐκ τῶν ἑτέρων ὄντων mente efficiente & sensu subministrante constituitur αὐτὸ ὂν & νοητὸν. Hoc ὅλως ὅλον est & ἀδιαίρετον seu ἀμερὲς κατ' ὀσίαν (non συνεχὲς ὅλον) non ἀμερές κατὰ στέρησιν, ut privatione punctum unum & ἀμερὲς appellamus. 14. demonst. Schegk. Vide Platon. in Sophista περὶ τῦ ὄντως & θατέρου & horum συμμίξεως.

Ipsum & esse ipsius sunt unum & idem simpliciter seu numero, quo nullum est simplicius, unum nempe αὐτοέκαστον Sch. lib. 3. demonstr. p. 69.

Prima sunt αὐτοέκαστα nec aliud sunt ipsa & aliud esse ipsorum,

Primum & simplicissimum esse est quod intelligitur & dicitur idem simpliciter, seu OMNINO: non κατὰ μετοχὴν idem (ut Genus & species) non κατὰ πάθος quoddam proprium: non κατὰ συμβεβηκὸς, id est, secundũ accidens aliquod inhærens: sed ratione hac qua ipsius essentia definitur, qua quamq; rem primò, verè & simpliciter esse intelligimus unam & per se (καθ' αὑτὴν) & αὐτοέκαστον quoddam.

2. Accidentia certis subjectis astricta dicuntur per se quiddam & αὐτοέκαστον esse, non ut substantiæ simpliciter, sed *Relatione* ad certam substantiam cujus subjectione definiuntur ἐκ προσθέσεως ὄντα, propria & accidentia συνδεδυασμένα. Schegk. demonst. libr. 4. pag. 105.

3. Αυτο ἕκαστον κατ' ἐξοχὴν ipsum singulum est Deus Platoni, cæteris dans esse.

Αυτο-

Αὐτόκακον.

Αὐτόκακον, id est, ipſum malum, non eſt, ut contrà ἀυτο ἀγαθὸν eſt. Quia malum non eſt ipſum per ſe aliquid, cum bono, ut ſubjecto, ſit poſterius.

Αὐτοκίνητον

Αὐτοκίνητον 1 propriè tribuitur Deo, qui motum & omnia ex ſe habet finis & originis expers. 2. à Platone tribuitur animo hominis, qui ſeipſum moveat habens imaginem τοῦ θείου μιμητικὴν, ut alicubi dixi(in voce Imago) Magnificum ſanè & θεοπρεπὲς animi Epithethon: quod Ambulacrorum Ariſtoteleorum candidatis diſplicet.

Αὐτο ὄντα.

Αὐτο ὄντα (ipſa) vel ἀυτως ὄντα ſignificantur nominibus & verbis finitis. Participant autem pluribus diverſis, quę exprimuntur nominibus infinitis.

Αὐτοφυὲς.

Τὸ αὐτοφυὲς acceptum ſubſtantivè eſt naturæ proprietas. Αὐτοφυὲς adjectivum opponitur aſcititio: & ſignificat, quod exiſtit ſine ſeminio **gebohren oder gewachſen von ihm ſelbſt/** Sponte naturæ proveniens. Το αὐτὸ enim, inquit ille, habet aliquid apud Græcos, quod haud ſcio, an ſit apud Latinos, ut ultroneum ſeu ſpontaneum ſignificet: Quod oſtendit vox ἀυτόματον & hæc φράσις: ἀυτὴ ἡ θύρα ἀνέιωκται, per ſe janua aperta eſt, ſua ſponte patuit. Dicitur & ἀυτόφυτον pro innato ſeu, ἀυτοφυεῖ. Per tranſlationem Deus dicitur ἀυτόφυτος, quia à ſe & per ſe eſt. Μονοφυὲς unigenitum eſt, ſimplex unius naturæ, non geminæ. Voce ἀυτοφυὲς pulchrè utitur Scal. ex. 6. ſect. 7. cum ait: Artifex cum ex domo immateriali facit domum materialem, cum formam imponit materiæ, non autem excipit extrinſecus tanquam hoſpitem aut inquilinum, ſed habet indigenam atq; ἀυτοφυῆ.

LITERA. B.

Βάναυσος.

Βάναυσος 1. propriè eſt artifex opera ſua igne conficiens: Alias vocatur fornacarius, quòd circa fornaces & caminos exerceatur Ulpian.

2. Per Synedochè ponitur pro quolibet artifice manibus opera ſua efficiente, pro quolibet illiberali ſordidovè opifice. Hieron. lib. 1. contra Pelag. Ita τέχνη βάνουσος eſt Ariſtot. 1. polit. tex. 126. ars vilis, ſordida, illiberalis, ignobilis; & Platoni φιλότης βάναυσος eſt amicitia trivialis.

3. Ariſtoteli in Ethicis lib. 2. cap. 7. βάναυσος eſt ſumptuoſus, qui temerè, inconcinnè, immoderatè, profusè magnos ſumptus facit artificum vulgarium more, qui magnos ſumptus facit in res parvas & exiles absq; judicio: Dicitur ἀπειροκαλία, hoc vitium cui oppoſitum eſt μικροπρέπεια, quæ parvos facit ſumptus in res magnas, ubi larga impenſa opus erat. Deducunt vocem à βαῦνος (fornax, caminus) βαναυσία igitur Ariſtoteli eſt operaria in ſumptu faciendo inſolentia, ut vertit periphraſticè Lambinus.

Βαρβαρισμὸς.

Barbarismus dictio una
- Peregrina seu Barbara.
- Vernacula quidē, sed vitiosa
  - Scripto, ut Squybala ꝑ Scybala.
  - pronunciatione
    - Jotacismus.
    - Lambdacismus.

Barbarismus fit in singulis verbis: Solœcismus in contextu, vel complexu orationis. Est enim vitiosa compositio; & quidem est vitium orationis ab ignorantia & inscitia profectum sive in soluta sive in ligata oratione. Metaplasmus vocatur in carmine, qui in prosa oratione dicitur Barbarismus, ut Thymbre pro Thymber, olli pro illi. At à Diomede & Donato vox Barbara & peregrina appellatur Barbaralexis, id est, barbara dictio, non Barbarismus, ut Barbarismus sit vitium loquendi seu sermonis, quod ad vocem attinet; id est, unius verbi vitium, ut honustus pro onustus, jocundus pro jucundus.

Etymologia.

Peregrini in Græciam profecti, cum Græcè loqui conarentur, atq; prorumperent sæpe in voces absonas Βαρ βαρ, Barbari dicti sunt, sicut ille ex balbutie Bambalio apud Ciceronem dicitur. Barbarum pro Rustico interdum accipitur, ut Barbarus sermo pro Rustico. Lambdacismus est vitium oris, cùm L. pleniùs æquo pronunciatur. Jotacismus est, cùm I. litera supra justum decorem in dictionibus extenditur. Sunt tamen etiam, qui Jotacismum dicant, cùm plures dictiones ab I litera incipiunt.

Βωμολόχοι.

Βωμολόχοι. Βαυκοπανοῦργοι Aristot. lib. 4. Ethic. sunt, versuti veteratores, vel gloriosi veteratores, (utrumque mihi placet) qui ex rebus vilibus (quales sunt βαυκίδες) quas contemnunt, & sibi adesse vel dicto vel facto negant, licet manifestu sint, gloriolam captāt. Sic Zuingerus: Βαυκοπανοῦργοι cùm parva quædam & vilia bona sibi ipsis adesse dissimulent, spe tamen gloriolę cujusdam veteratoribus (qui vilis lucelli causa pro novis vetera emptoribus obtrudere non verentur impostores) similes sunt: Eos enim, quibus cum versantur, dissimulatione ista fallere volunt, & ex hoc levi gloriæ contemptu, majorem gloriam aucupari. Secundùm hæc accipiendum est Distichon vetus: Nec te collaudes, nec te culpaveris ipse; Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis. Βαυκίδες autem erant genus muliebrium calceamentorum Jonicum. Pollux & Eustath.

Βίαιον

Τὸ βίαιον violentum est οὗ ἔξωθεν ἡ ἀρχὴ μηδὲν συμβαλλομένου τοῦ βιασθέντος, cujus principium extra est, cum id cui vis affertur nullam operam conferat. A. 3. Eth. c. 1. Vim afferentia seu cogentia Græcis sunt etiam ἀναγκάζοντα. Τὰ Ἀναγκαζόμενα sunt Aristoteli ea, ad quæ impellimur à potentiore.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Descriptio autem violenti data convenit in violentum ἁπλῶς, i. e. simpliciter & propriè dictum: Non autem in violentum dictum q. per accidens vel κατὰ τί, de quibus hoc Aristotelis 3. de morib. c. 1. Quæ καθ' αὑτά, i. e. per se quidem invitè suscepta sunt, sed hoc tempore & in horum locum optabilia, quorum deniq; principium est in eo, qui agit; ea per se quidem invitè suscepta sunt, verum hoc puncto temporis & in horum locum sponte suscepta: iis tamen quæ sponte suscipiuntur (ἑκουσίοις) sunt similiora. Nam in rebus singularibus versantur actiones. At res singulares sponte suscipiuntur, ταῦτα δὲ ἑκούσια.

Jucunda violenta non sunt, ait Aristot. quia violenta dolorem ac molestiam afferunt: At jucunda voluptatem.

A Logicis & oratoribus βίαιον seu violatio est, cum signa invertuntur, Vide Erasmum de copia.

Βούλομαι, θέλω.

Βούλομαι, volo, propriè tribuitur voluntatem habentibus, ut ratione præditis: Sic Deus, Angeli, homines volunt. Impropriè etiam rationis expertibus, ut cani, equo, terminis logicis. Βούλεται, Vult, sæpè usurpatur pro videtur solet, debet, videtur debere. Arist, 3. Eth. c. 2. τὸ ἀκούσιον, βούλεται λέγεσθαι &c. Quod ab invito fit, vult dici &c., i. e. solet vel debet dici. Idem Top. 6. τὸ δὲ γένος βούλεται τὸ τί ἐστι σημαίνειν, i. e. Genus videtur quid res sit significare. Ὁ γὰρ δικαστὴς βούλεται εἶναι οἷον ἔμψυχόν τι δίκαιον. Nihil enim aliud videtur esse judex, quàm jus quoddam animatum.

Aristoteles etiam interdum θέλει accipit pro solet. Exemplum invenies in Rhetoric:

Βραβευτής.

Βραβευταὶ dicti sunt, quorum partes sunt in certaminibus præmium addicere ei qui vicit, nequis inter certātes oriatur tumultus, nevè penes alium sit victoria, penes alium præmium, ut loquitur Erasmus. Hi olim regalia sceptra gestabant. Aristoteli lib. 1. Rhetor. justi Brabeutes est causarum forensium Judex Δικαίου βραβευτής ἐστιν ὁ δικαστής. Βραβεῖον volunt dictum esse mutatione & transpositione literarum, à ῥάβδος, id est, virga, sceptrum vel Palmea virgula, quæ victoriæ symbolum.

LITERA. Γ.

Γάρον.

Γάρον 1. erat liquamen ex piscis Gari primùm postea etiam ex Scombri intestinis Sale maceratis productum: Unde liquor promanabat, quo illa toto anno incorrupta asservabantur, & tanquam pretiosum edulium mensæ apponebantur. Vide Plin. & Pancirollum, in lib. rerum memorabilium. Huic liquori cognatus Muria. Hic eliquabatur ex thymno sale macerato, & quantivis censebatur pretii. Utriusque usus erat, ut panis his intinctus ederetur faciliùs & meliùs Ulpian: lib. 3. in pr. ff. de penu legat.

2. Garum etiam accipitur, pro complurium aliorum ciborum condimento ad luxum gulæ excogitatæ. 2 Sermon: Horatius.

Γαστρίμαργος.

Γαστρίμαργοι, Aristot. lib. 3. Ethic. Nicomach. sunt, qui ventri usque ad insaniam indulgent, qui ventrem præter modum implent. Latini vocant Helluones

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

luones, qui non certo cibi genere, sed promiscuè quibuslibet cibis sese ingurgitant: homines λίαν ἀνδραποδώδεις, servili admodum ingenio præditi. De his est versiculus: Vivite Lurcones, comedones, vivite ventres. Vitium hoc dicitur γαστριμαργία, μάργος significat edacem.

Γένος.

In Politicis Genus accipitur 1. pro familia & gente:

Ita regna ex genere sunt hæreditaria regna.

2. Pro conditione & statu rei. Sic accipit Aristoteles 3. Polit. tex. 95. Æquales tum genere tum potentia.

3. Pro Nobilitate. Sic 3. Polit. tex. 63. Genere æquales, id est, nobilitate.

In Logicis pro communi multis speciebus vel particularibus aut singularibus.

In Philosophia etiam nonnunquam pro specie, forma, vel intima essentia sumitur. Sic sumpsit Aristoteles lib. 1. Polit. tex. 142. ubi ait, Regem natura distare ab iis, qui reguntur oportere, non genere.

Natura) id est, conditione & statu quodam, graduq; eminentissimo excellentissimæ animæ ex virtute omnes numeros habente, id est, perfecta.

Non genere) id est, essentia. Nam Rex & heros essentia & propria forma est verè homo, nec magis homo quàm plebejus & ignobilis:

Γένος ἀνάλογον est, cujus subjecta, de quibus ipsum dicitur, ita differunt specie, ut non æqualiter iis illud conveniat, sed aliis priùs aliis posteriùs. Aliâs vox analoga.

Cum dico, differunt specie, nomen speciei intellige latiùs etiam pro conditione & proprietate quavis res distinguente.

Species { vera; quæ dicitur de pluribus & differentibus numero.
{ quasi; Mod⁹, Ratio, Gradus.

Ολῳ γένει opponitur ex parte, ut cum dico: populus ex toto genere & simpliciter mutatus est, non ex parte & quadantenus.

Γεραίρειν.

Γεραίρειν est honoris vel amicitiæ causa donare. Γεραίρειν εὐφημίαις est faustis prosequi omnibus.

Nazianz. Gen. 43.

Accipiens fercula de eo quod erat appositum in conspectu suo mittebat Joseph. ad eos, majusq; fuit ferculũ Benjaminis, quàm fercula singulorum illorum quintuplo. Quemadmodum prisci illi Patres honoratissimos quosq; viros aut sibi amicissimos & carissimos solebant γεραίρειν, ut Athenæus lib. 1. dipnosoph. docet. Vid. Fr. Jun. & Imm. Tremell. annotat. in 43. Gen.

Γίνεσθαι.

Γίνεσθαι modò est fieri, modò est nasci, modò esse. Fieri vel mutatione vel assumptione vel creatione, &c. Κόσμος δἰ αὐτοῦ ἐγένετο, mundus per ipsum factus est, id est, conditus. Joh. 1. Vide verbum Fieri.

Γνώμη

Gnoma primum est sententia vel veluti regula quædam utriusque vitæ tam contemplativæ quàm activæ brevitate ferè laudabilis. Sic Theodorus Zuingerus: Γνώμη sententiam brevem (Græc: συνοπτικὴν) ingeniosam & rotundam significat, qua tanquam gno-

mone & regula quadam uti liceat in practica simul & theorica vita. Huic subiiciuntur proverbia multa, Anthologiæ Poëtarũ, Apophthegmata, quæ gnomæ sunt, quibus respondetur interroganti, Aphorismi Hippocratis. Scriptores dicuntur Gnomologici.

Secundo Ethica Axiomata κατ' ἐξοχὴν apud veteres γνωμῶν appellationem meruerunt.

Tertio Aristoteli Gnoma in Ethicis est Æquum & rectum judicium de aliorum dictis & factis: ὀρθὴ κρίσις ἐπιεικοῦς, hoc est rectum judicium viri æqui & boni. Dicitur εὐγνωμοσύνη. 2. lib. mag. moral. c. 2. id est facultas benè seu benignè judicandi, & sentiendi de aliorum factis & dictis; qui ea præditi sunt, dicuntur εὐγνώμονες (bene sentientes) id est, æquas de aliorum dictis & factis ferentes sententias. A Gnoma diminutivum est γνωμίδιον, id est, sententiola.

Τῇ γνώμῃ adjuncta est συγγνώμη, id est, venia & condonatio erratorum: unde συγγνωμονικὸς, id est, propensus ad condonandum.

4. Γνώμη accipitur pro sensu interiori, qui cõmunis dicitur. Hipp. in. Aphorismis. Qui magnis doloribus vexantur, quos non sentiant tamen, his γνώμη laborat, id est, sensus cõmunis (quem Græci nonnunquam, λογισμὸν κοινὸν vocant) ubi alii γνώμη verterunt Mens; sed ἀκύρως: mentis enim facultate intelligitur, non sentitur. Vide Scheg. 1. Top. pag. 111.

GNOMON.

I. Gnomon est perpendiculum, hoc est instrumentum architectonicum è plũbo & filo (Interdũ per Synecdoch: dicitur Linea) Bleiwage/ Senckel. Gravia suo pondere feruntur ad gnomonem, id est, ad perpendiculum, quod duplex est: unum ad explorandum rectum, sublime ut utrum columna, vel quævis structura, sit recta ad planum Horizontis, ne quoquam inclinet, seu propendeat: Vocatur ἀπαράκλιτος (non inclinata, non propensa). Alterum ad explorandum planitiem plano Horizontis parallelam. Itaq; cum filum ab angulo recto in medium basis inciderit, indicabit libratam longitudinem. Latinè libra & libella.

Norma aliud est. Est enim instrumentum ad lineam rectam rectè erigendam in eodem plano super rectam atq; inde superficiem & corpus, super superficiem corpusvè Winckelmaß.

2. Gnomon est alterum parallelogrammi diagonale (particulare hoc est parallelogrammum) cum duobus complementis, id est, particularibus parallelogrammis comprehensis à conterminis diagonalium lateribus.

3. In Arithmetica figurata impar numerus habet se ut Gnomon. Monstratur enim in illa quolibet impari numero proximum quadratum augeri tanquam gnomone, ut ternario unitati circumposito fit quadratus numerus: ei si quinarius circumponatur, generatur novenarius, qui & ipse quadratus est, cui septenarius ad latera circumjectus procreat etiam quadratum, qui efficitur quaternario in semetipsum multiplicato. Schegk. in commentar. in prædicam: Aristotelis pag. 88.

Aliud à gnomone & perpendiculo est Amussis, instrumentum ducendæ rectæ lineæ (à puncto ad punctum) quam etiam vocant Regulam.

Γνωστὸν, ἄγνωστον.

Γνωστὸν Barbari dicunt cognoscibile (pro quo

quo quidam malunt dicere cognobile: & hi mihi improbantur) Eſt autem objectum potentiæ cognoſcentis, πεφυκὸς cognoſci, vel ſub cognitionem cadens: ut: Bonum, ut contrarium, ſine malo non eſt γνωστὸν. Album, ut contrarium, ſine nigro cognoſci non poteſt. Eſt autem γνωστὸν vel per ſe, ſeu ſeipſo (hoc nullam probationem requirit) Græcè δι᾽ αὑτὸ γνωστὸν, vel per aliud. Seu eſt γνωστὸν aliquid vel κατ᾽ εἶδος, id eſt, ſecundùm ſpeciem: Vel κατὰ στέρησιν, id eſt, ſecundùm privationem. Cognitio ſecundùm ſpeciē eſt rei quæ cognoſcitur in ſeſe: ſecundū privationē (quæ negatio forma eſt) cognoſcitur id, ꝙ cognoſcitur per aliud, ut privatio per habitum. Vide. Scotum. lib. 4. diſtinct. 1. & Ariſtotel. 4. 7. & 9. primæ Philoſophiæ. Hinc fit, ut privationes diſtinguantur ſpecie, ex diſtinctione habituum ſpecifica, & Numero, ex diſtinctione habituum numerali. Quod Scotus ad peccatum applicat. Quodlibet. lib. 2. d. 37.

Ὁμοίως γνωστὰ ſunt æquè nota: ἀνομοίως γνωστὰ contrà. In ſpecie & per Synecdochen interdum Philoſophis γνωστὸν eſt πεφυκὸς ἀποδείκνυσθαι. Sic Schegkius: γνωστὸν, id eſt, πεφυκὸς ἀποδείκνυσθαι ſeu demonſtrari, ſe ipſo nihil eſt.

Diſtinctio hæc εἰδικωτέρα eſt:

- Γνωστὸν
  - ἁπλῶς
    - αἰσθητὸν, Senſile.
    - δοξαστὸν, Opinabile.
    - ἐπιστητὸν, ἀποδεικτὸν. Scibile, Demonſtrabile.
  - Καταλ. Πιστὸν in Theologicis.

Γνωστῷ opponitur Ἄγνωστον, quod cognoſci non poteſt, ut quod ſupra vel contra rationem aut fidem eſt. Diſtinguitur ferè ut γνωστὸν. Concluſio quædam eſt δι᾽ αὑτὴν ἄγνωστος. Vide Schegk. in 2. priorum Analyt. Ariſtotel.

Ut γνωστὸν paſſivè, ſic γνωστικὸν activè accipitur: γνωστικὸν enim dicitur, quod facultate cognoſcendi præditum eſt, cognitivum. Τὸ γνωστικὸν Phyſicis eſt vis animæ cognoſcens.

Γνωστικοὶ (Gnoſtici) fuerunt quidam hæretici, propter inſignem eruditionem, quam falsò ſibi vendicabant, ita dicti. His non diſſimiles etiam noſtro tempore inventi ſunt: de quibus dici poteſt ἀεροπατεῖν. Quæ vox ſignificat in aëre ſublimem ambulare.

Γραμμή.

Γραμμὴ 1. linea eſt: 2. funiculus fabrorum, qui intingitur in rubricam: vel figura longa ſine latitudine & altitudine: virga ducens lineā, id eſt, radius Geometrarū Γραμμὴν ἄγειν eſt lineam ducere. Γραμμὴ κυκλοτερὴς Anatomicis eſt Iris, id eſt, pupillam ambiens circulus.

Γραμμικαὶ ἀποδείξεις ſunt Mathematicæ de-

demonſtrationes; quia ſunt lineares, id eſt, lineis & figuris fiunt.

Γραμμοειδῶς φέρεσθαι Ariſtoteli de mundo eſt ferri lineari figura ſeu ſpecie.

Γράμματα.

Γράμματα 1. ſunt literæ 2. libri, ſcripta, ut ſyngraphæ, cautiones, codicilli Ariſtoteli tertio Politic. Γράμματα ſunt leges ſcriptæ. Æſchini δημόσια γράμματα ſunt acta publica. Dionyſius Halicarnaſſeus putat γράμμα dictum eſſe ἀπὸ τῆς γραμμῆς à linea. Sic litera per contractionem quaſi literatura. Alii deducunt ἀπὸ τοῦ γράφειν à ſcribendo, ut literam à litera, quod in ceratis tabulis antiqui ſcribere ſolerent, & poſtea delere. 3. ſunt doctrinæ: ut ἄπειρος γραμμάτων, rudis literarum, id eſt doctrinarum & artium liberalium.

Griphus.

Griphus 1. ſignificat, id quo piſces irretiuntur & capiuntur, nempe rete.

2. Quæſtionem convivalem ænigmaticam (undè γριφόδειπνον, Cœna magis griphis, quam cibis condita) vel argumentum nodoſum, intricatum, inſolubile etiam extra convivium, & ita vox griphus ad alios obſcuros & ambagioſos ſermones extenditur. Athæneus ſymbola Pythagorica, griphos & ænigmata appellavit.

3. Eſt nomen Carminis non minus operoſi, quam ingenioſi, quo uſus eſt Auſonius de numero ternario. Hoc ego Carmen voco γριφῶδες, ſeu ænigmaticũ; vocatur etiã ſcrupus, involucrum & non quidẽ quod legentibus, ſed quod componentibus difficultatem inveniendo pariat.

Antequam hujus exemplum proponam, libet aſcribere verba Cœlii Rodigini lib. 28. cap. 4. Sympotica fuerunt, id eſt, convivalia Aenigma & Griphus; Illud luſum habebat; Griphus verò etiam ſtudium & curam; Solventi ſeu acuto conjectori præmium erat carnis portio; imperito ac ſegni mulcta irrogabatur, ut ſalſam hauriret potionem. Nomen inditum id genus ſermonibus obvolutis à piſcatorum Griphis ſeu retibus; Quæſtiones verò dicebantur Cyliciæ, hoc eſt ζητήματα κυλίκεια, arbitror quia κύλιξ poculum ſignat. Vide etiam Athæneum lib. 10. cap. ultimo de ænigmatibus, & Antiphanem in Ganymede, ubi hoc invenies; Qui propoſitum ſibi ænigma non ſolviſſet bibere cogebatur ſalſuginem in potu, atq; poculum ἀπνευστὶ, id eſt, ſine reſpiratione (in einem Zuge) haurire. Dicitur & logogriphus.

Scrupus ruſtico ſolvendus proponitur
Vexilla deportarier vidi hoc die
In uno eorum ſcriptũ erat nomen Dei
Graijs figuris, aureis coloribus,
Narravit ut doctus Scholaſticus mihi,
Sed iſtud auguſtiſſimum nomen mihi
Statim quia excidit memoria labili,
Nam literarũ ſum imperit' omnium:
Quas dictitabo ceu poterorudi modo,
In fronte dictionis una virgula
Pro litera viſa eſt mihi quanquam brevis,
Binæ deinde lineæ pares ſimul
Transverſa quas conjungit linea altera
Cincinnus ut contorta verum eſt tertia,
Rotunda tota quarta litera extitit.
Tum virgulæ naſcuntur ex quinta duæ,
Cum tertia poſtrema litera convenit.
Aenigma quod ſi ſolveris donum feres.

Qui-

Qui talia involucra, tales ſcrupos ſeu griphos facit, dicitur γελφοποιὸς. Hic ex voce Generoſa prodeunt Gea, id eſt terra, Nero, Roſa, Gena.

Fert Regnat Floret Flet Generoſa *parit*
Géa Nero Róſa Géna.

D. HERMANNI KIRCHNERI LOGOgriphus in nomen Catharina, Sponſ: Dn. Conradi Lunckeri.

IUnge caput pedibus: ſuper æquore cymba volabit,
Et jam Syracidæ navis habebit iter.
Qualis enim peregrina tenens per marmora curſum
It ratis, & mercis pondere fœta redit:
Navita lætatur donis felicibus alni:
Uxor tale domi ſedula munus erit.
Accumulabit opes parcens induſtria partis,
Et labor aureolas tollet ad aſtra manus.
Addideris capiti pectus, ſpiramine dempto,
Mente catâ faciet, quod data prora volet.
Calx cum principio ſit conſona: grata cubili
Cana canens verſas in mera prodit aquas
Cana novis nuptis rerum ſolatia præſtat,
Illa ſub adverſis jubet ſpes eſſe bonas.

IN IDEM NOMEN GRIPHUS nuptialis meus

AReopyrgiaci civis lectiq; *Senatus*
Docta manus, ſtirpis *Lunckeridumq́;* decus
Conrade, Aoniis longè cariſſime Muſis,
Quando inte Muſæ, quod venerentur, habent:
Mitto tibi pulchrum ſponſæ de nomine Griphum,
Te benè qui dignas continet unus opes,
Quas fert in thalamumq; tuum *Catharina* tuamque
Non ſat laudatam *Dorſteniana* domum:
(Ecquis enim neſcit celebres ſeu *Cattidos* aula
Inclyta ſpectetur, ſeu Schola Dorſtenios?)
Gordius hic non eſt nodus ſtricto enſe ſecandus.
Et caput & medium cum *pede* quæris? habes,
O ſuperi faveant: *Catharina* tibi altera vitæ
Pars eſt, virginei ſplendor honosq; chori.
Hæc, quod ametur habet: quare eſt tibi *Cara* nec ulla
Carior, hic tuus eſt caſtus & unus *Amor*.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Hic habitant Charites: quare est tibi grata *Charina*:
  Tuq; illi alterna parte Charinus eris.
Adde, quòd hæc tota est, animoque & corpore, *pura*.
  Legitimo *Cathara* est quàm bene juncta toro!
Hæc virgo, haud fatua, occurrens cum lampade sponso,
  Est Cata, & ad nutus obsequiosa sui,
Qua potè, damna cavet solersque vigilq; futura,
  Felix cum tali jura marita colit.
Hæc tua puppis erit valida fundata Carina:
  Provehat hanc superis mitior aura plagis.
Denique pulcrarum multis è millibus hæc est
  Unica fortunis *Ara* cupita tuis.
Hujus *Cana* fides, pietas est candida, longùm
  Hæc tecum, serò CANA, superstes agat,
Ut gravidis turgent maturæ vitibus uvæ:
  Turgescat fœtu sic Catharina tibi.
Voto pondus inest, sere vere ætatis & ora:
  Grata tibi autumni tempore messis erit.

γυμναστής

γυμναστὴς est exercitor, Gymnasio præfectus, exercitationum magister. Transfertur etiam ad nostrarum Scholarum magistros; qui & Gymnasiarchi dicuntur.

γυμναστική.

Gymnastice ars est exercendi corpora. Pertinet ad Medicinam: quia sanitatem præsentem diætâ, id est, recta victus ratione & moderato exercitio conservat. Platoni est παιδεία ἡ ἐπὶ σώμασι.

γυμνός.

γυμνὸς 1. est nudus, hoc est, sine veste. Sic Plautus: pulcra fœmina nuda est purpuratâ pulcrior (magis, inquit Apulejus, placitura cutis roseo rubore, quàm vestis aureo colore.) γυμνὴ πίστις, fides sine operibus bonis. Hinc Gymnosophistæ, Indorum sapientes, quod nudi in sylvis (expertes voluptatum) agitarent, dicti. Et Gymnici ludi, in quibus nudi certabant athletæ.

2. Est solus. Ita γυμνῇ πίστει est sola fide. Exempla hujus significationis vide apud Danielem Heins. in Notis in Italicum. γυμνὴ vox, id est, sola sine lyra. Sic Latini quoq; Nudum interdum ponunt pro solo, ut hoc in nudo Dei positum est arbitrio, id est, solo & absoluto. γυμνοπόδης est nudipes, exutus calceis.

γυναικοκρατούμενοι.

γυναικοκρατούμενος & γυναικομανὴς differunt: Illud imperium notat, hoc amorem. γυναικωμανία n. est insan⁹ mulierũ amor. Sed γυναικοκρατία est muliebre imperium. γυναικοκρατούμενοι sunt, qui in omnibus obsequuntur mulieri, qui uxorum parent potestati) Quidam eos vocarunt Mulierarios,) Tales sunt Sauromatæ. Tales etiam memorantur esse Ægyptii, teste Herodoto, apud quos majore libertate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

sunt fœminæ, quàm viri. Aristotel: 8. Eth. c. 12. Ἐνίοτε δὲ ἄρχουσιν αἱ γυναῖκες, ἐπίκληροι οὖσαι, interdum fit, ut mulieres imperent, eæ scilicet, quibus amplissimæ venerunt hæreditates.

Γύνανδρος.

Γύνανδρος est semivir, fœmina-mas, qui eodem sensu dicitur Androgynus.

LITERA. Δ.

Διαγραφή.

Diagraphe interdum ponitur pro descriptione, interdum pro delineatione seu hypotyposi; quæ ulteriori studio transit in ἀναγραφήν. Interdum pro descripta tabula; quæ & tabula dicitur, à materia denominatione facta, & τύπος ἀπὸ τοῦ κόπτειν (Nam statuarii primum min⁹ exactè incidunt impolitos lapides, & postea è typis statuas efformant) & σχηματισμὸς & τυπικὴ ἀνάλυσις ἢ διαίρεσις.

Aristoteles in Ethicis.

Δεῖ γὰρ ὑποτυπῶσαι πρῶτον, εἶθ' ὕστερον ἀναγράφειν, id est, oportet primùm adumbrare, (primis lineis designare) deinde verò diligentius & amplius declarare.

Scriptores sæpe imitantur pictores, qui primùm tabulas suas delineant, mox adumbrant, tandem colores inducunt.

Scriptio logica	Continuata: γραφή: Elegantior & ad Crypsin accommodatior
	Lineis intersecta. διαγραφή (linearis descriptio) compendiosior, illustrior, evidentior, fidelior.

Γραφή verbis membra inter se connectit. Διαγραφή, lineis ceu notis quibusdam localibus, ut ita dicam, & totius in membra distributionem & partium singularum explicationem describit. Hujus beneficio artium dispositio & œconomia oculis subiici animoque imprimi potest: In hoc genere descriptionis fuit artifex Theodorus Zuingerus: id quod tabulæ ejus Ethicæ, & Theatrum vitæ humanæ clarissimè ostentant.

Diagraphice est ars pingendi.

Διάδημα.

Diadema regale gestamentum & ornamentum, 1. accipitur pro pileolo instar dimidiatæ pilæ lusoriæ grandioris, qui capiti impositus candida ligabatur fascia. Hieron. ad Fabiol. 2. Pro fascia candida quæ capiti Regis circumligabatur, à διαδέω, quod est circumligo. Hoc insigne Regis etiam dicitur Anadema. Lucret: 1. 4.

Et benè parta Patrum fiunt Anademata mitræ.

Tale etiam fuit Citaris, Persicorū scilicet Regum insigne. Vide Philipp. Camerar. oper. succisiv. c. 61.

Διαδικάζεσθαι.

1. Est disceptare, judicio contendere.
2. Allatis expensisq; rationibus judicio aliquid definire. Sic accipit Plato in Phædon. Συμβάλλεσθαι huic vicinum est, ju-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

est, judicium aliqua de re statuere. Sic usurpavit Plato in de Philosophia.

Διαδικασμὸς Platoni est δικαιοκρισία, qualis erit die novissimo.

Διάθεσις.

1. Διάθεσις est affectio, i. e. qualitas, qua afficimur ad agendum vel patiendum. E. Scal. de c. ll. lib. 5. vel est levis commutatio animi vel corporis ad aliquam rem: & ita distinguitur contra ἕξιν, quæ perfectio est, cum illa sit affectio tantùm. Sanitas est διάθεσις κατὰ φύσιν. Morbus causa morbi & symptoma sunt diathesis παρὰ φύσιν Medicis. Aëris διαθέσεις sic νοσώδεις Medicis dicuntur.

2. Significat dispositionem seu ordinem.

3. Constitutionem, ut διάθεσισ νομων est legum constitutio Plutarcho.

4. Animi conceptum ut λόγος ἐν διαθέσει, sermo animo conceptus: cui opponitur προφορικὸς (externus)

5. Testamentum, dispositionem morituri

6. In Grammatica ex accidentibus verbi est Genus ejus: ut Diathesis activa, passiva &c.

7. Etsi in doctrina Categor: distinguitur ab habitu ut sit imperfectus vel inchoatus habitus tamen nonnunquam ipse quoq; habitus διάθεσις dicitur.

Διαίρεσις.

Diæresis 1. propriè significat divisionem, quæ & Poetica est, ut aulai pro aulæ, & logica inventionis, & Enuntiationis, & arithmetica.

2. Significat διάκρισιν, id est distinctionem: quæ τῇ ἐπινοίᾳ, id est, cogitatione, & intelligentia animi fieri potest, & opponitur συγχύσει, id est, confusioni. Theodorus Presbyter Rhœtensis in lib. adv. hæres. cap. Eccl. definitio ὅπῃ ἡ ἐκκλησία μὴ ἀνὰ μέρος ἐν τῶν ὁποτέρων ποιεῖται, ἢ τὴν διαίρεσιν χωρὶς τῆς ἑνώσεως, ἢ τὴν ἕνωσιν χωρὶς διαιρέσεως ἀλλὰ ἅμα καὶ μετ' ἀλλήλων ἡνωμένως γὰρ διαιρεῖ μίαν μὲν ὑπόστασιν λέγων, φύσεις δὲ δύο, καὶ διακεκριμένως συνάπτει δύο μὲν φύσεις λέγων ἔμπαλιν τῆς ἀθεολογίας: id est, quoniam Ecclesia neutrum vis sigillatim, id est, neq; distinctionem absque unitione, neque unitionem absque distinctione facit, sed utrumque simul, & mutuo conjunctim. Qui enim unicam quidem hypostasin, duas autem naturas dicit, sic distinguit, ut uniat; & qui ordine converso duas naturas, unitam autem hypostasim dicit, contrariâ prorsus rationi loquitur quam impiè de Deo sentientes. Aliud igitur est naturas in uno ὑφισταμένῳ unitas, & in ipsa unitione inconfusè seu ἀσυγχύτως manentes distinguere ἐπιλογισμῷ seu verissima mentis cogitatione: Aliud est ὑφιστάμενον, seu personam separare, & divellere, seu distrahere: illud pium, hoc contrá impium.

3. Diæresis significat separationem (realem) Et διαιρέτως est κεχωρισμένως. Aliud est, aliquid κεχωρισμένως, seu διαιρέτως νοεῖσθαι: aliud καθ' αὐτὸ νοεῖσθαι, Quæ natura Christi, consideratur extra unionem, illa κεχωρισμένως ἢ διαιρέτως; quæ natura καθ' αὐτὸ consideratur, illa in abstracto duntaxat & in se se, non autem extra unionem personæ, qualis sit, explicatur.

Κατ' αὐτὸ] id est per se, & in sua natura.

Διακοπή.

Διακοπὴ generaliter est perfectio: *Specialiter* de nervis dicitur à Physicis: ut νεύρων διακοπὴ i. e. nervorũ præcisiones. In *Grammaticis* est figura, qua compositæ dictiones dividuntur Epeuthesi id est vocis alicujus interpositione. Alias dicitur τμῆσις, (ut, Quotidiana

diana quies quis quadrat cunque quiescant). Quæ ita Poëtica est, ut nonnunquam adhibentur ab oratoribus. Cicero particulam intendendi per ab adjectivo nomine avulsam præfigit verbo; In Epistostis; Perfore accommodatum tibi scio; pro hoc: Fore peraccommodatum, vel fore perquam accommodatum Ad Attic. per ego magni æstimo, tibi factum nostrum &c.

Dialectus.

Dialectus est ἰδίωμα sermonis seu proprietas cujusque linguæ, à Διαλέγομαι id est sermocinor: quia sermocinando, variè effertur aliquid, juxta cujusque gentis proprietatem. Ιδιάζω est sum seorsum ab aliis, ut intelligas, in dialectis seligi aliquid peculiare à communi dicendi genere. Latinè circumscribi potest linguarum diversitas vel sermonis varietas. Est igitur dialectus proprietas cujuslibet linguæ peculiaris, qua recedit à consuetudine communi. Communis lingua propriè dialectus dici non potest, ait Johannes Janus in disput. 2. de sermone, in qua respondentis partes sustinuit Johannes Andreæ Tausanus. Nam lingua communis est fundamentum seu regula prima à qua si recesseris aliqua loquendo proprietate, ea differentia est dialectus appellanda, seu idioma, seu idiotismus, cũ diversum quid habeat à communi: Communis non habet propriam notam. Peculiare igitur quid constituere non potest. Quare communis dialectus dicitur, non quod sit ex cæteris collecta, sed quia cæteræ sunt ex hac observatæ. Ea enim generalis prima fuit à qua aliæ descendunt tempore posteriores. Sic Ionica communis primùm dicta est, quia ea omnes tanquam subjectum recepit: (Remittere autem oportet hanc quidem quasi ad regulam, reliquas verò quasi ad proprietatem) vel quia non habet præcipuam notam, vel quia eâ omnes utuntur communiter. Hoc docet forma declinationum & conjugationum linguæ generalis, ex qua sumuntur formæ speciales quæ sunt veluti exceptiones quædam à communi regula. Inter dialectos græcas prima est Jonica, ex Jonica fluxit Attica, quæ ut olim elegantissima, sic nunc corruptissima, est. Huic succedit Æolica, ultima est Dorica. Latina lingua non habet Dialectos; Quia ex iis tantum authoribus petitur, qui purè & eleganter scripsere latinè, etsi per omnem ditionem Latinam linguam uniformem fuisse semper vix statui possit, cum nulla sit natio aut lingua quæ mutationibus non sit obnoxia aliquibus, natura ad varietatem inclinante. Aliter enim pronunciatũ est in Urbe, aliter rure; sicut Virgilio objectum. Nostri sic rure loquuntur. Polydorus de rerum invent. lib, 1. c. 3. Antiquum, ait, inter doctos esse controversiam, utrum Romani generatim latinè locuti sunt, an duplicẽ habuerint linguã, quemadmodum nos Germani, Itali, Græci, ac aliæ gentes ad hodiernum diem habemus. Quæstio hæc ex Cicerone discutitur; is enim de orat. 3. ait certam fuisse Romani generis Urbisq; propriam vocem, Idq; probat exemplo Læliæ mulieris, quæ ita loqueretur, ut qui eam audiret, sibi Paulũ aut Nævium audire videretur. Sed ut nequispiam putaret, alteram aliquam linguam didicisse Læliam, id est latinam, alteram domi ab ineunte ætate patriæ sermonẽ imbibisse, paulò inferius inquit: Nemo n. unquam est oratorem, q. latinè loqueretur, admiratus:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Si aliter, irridebant. Idem de perfecto oratore: In versu quidem theatra tota exclamant, si fuerit una syllaba aut brevior, aut longior. Et lib. 1. Tusc. Frequens enim consessus theatri, in quo sunt mulierculæ & pueri, movetur audiens tam grande carmen. Hæc ille. Ex quo satis patet unã linguam, & eam quidem latinam, omnibus communem fuisse, quando pueri, & mulierculæ latinè sciebant. Verum ille erat literarum peritus, qui verborum delectum habere, ac eum recto aurium judicio ponderare scivisset, id quod sine literis fieri non poterat. Nam omnes Romanos latinè locutos, non item literas scisse, ex ejusdem quoq; testimonio liquet, qui in Bruto T. Pomponium Atticum ita loquentem facit. Vides elocutionem emendatam latinam, cujus penes quos laus adhuc fuit, non fuit rationis, aut scientiæ, sed quasi bonæ consuetudinis. Et subiicit: T. Flaminium, qui cum Q. Metello consul fuit, pueri vidimus: existimabatur benè Latinè loqui, sed literas nesciebat. Est igitur quisquã, qui si ista consideraverit à principe latinitatis dicta, possit suspicari perinde Romanis non unam fuisse linguam, ac nobis est? Namq; ut apud Romanos illi minus purè, & ornatè loquebantur, qui extra urbem vixissent; ita apud latinos, partim barbaries à feris populis, qui aliquando Italiam occuparant, profecta, partim vetustas sermonem domesticum jam pridem infuscaverat. Hactenus ille.

Ex Græc: Jac: Grets: Ingolst.

Dialectus est unius & ejusdem linguæ proprietas seu differentia, non omnibus, qui illa utuntur, sed aliquibus tantùm usitata. Consistit in

- Solis literis ejusdem vocis ac literarum affectionibus
- Sola pronunciatione.
- Integris vocibus.
- Syntaxi & Modis loquendi.

Dialecti sunt accidentia communis linguæ, quæ certis dialectis non est astricta, etsi paucas quasdam certorum locorum dialectos inspersas habeat. Quod ad Græciã attinet, q̃ utebatur communi lingua neq́; ex Atticis nec Doribus, nec Æolib⁹, nec ex Jonibus esse dicebatur, sed Græcus absolutè. Insignes sunt Græcis quatuor: Dorica, Æolica, Jonica, Attica. Dores sunt amantes A & πλατυστωμοῦσι (apud Theocritum) id est os diducunt inter loquendum: quod & πλατειάζειν dicitur (lato & diducto ore loqui.) Jones præ cæteris amarunt η. & ε. Æoles ω, qui & aspiratas dictiones efferũt Spiritu tenui. Attici elegantissimi σ. vertunt in ξ in præpositione σὺν. T usurpant pro σ.

Atticam celebrarunt scriptis suis Aristophanes & Demosthenes: Doricam Theocritus, Pindarus & Philosophi Pythagorici: Jonicam Hippocrates & Herodotus: Æolicam,

qui

quæ in multis cum Dorica convenit, hinc inde inſperſerunt ſuis ſcriptis Poëtæ maximè illi, qui nullam certam dialectũ ſecuti promiſcuè quasvis uſurparunt, prout occaſio & lex carminis exigebat. Jacobus Gretſerus lib. I. inſtit. ling. Græcæ.

Διάνοια.

Διάνοια 1. eſt intelligentia, facultas animæ rationalis ſive diſcurrens, id eſt, diſcurrendo cognoſcens, ſive non.

2. Eſt cogitatio, eaq; eſt vel θεωρητική, quæ veritatem; vel πρακτική, quæ εὐπραξίαν (bonam honeſtamq; actionem) vel ποιητική, quæ effectionem, ut finem propoſitam ſibi habet.

3. In Rhetoricis Διάνοια eſt interpretatio τοῦ ῥητοῦ ſeu ſcripti.

4. In Ethicis διανοίας ἀρεταὶ mentis virtutes virtutibus τοῦ ἤθους ab Ariſtotele opponuntur.

Diaphragma.

Vox hæc in generali ſignificatione eſt ſepimentum ſeu interſtitium. Διαφράττω enim eſt, ſepio, dirimo, vel diſtinguo: ſed in doctrina de fabrica corporis humani per ſynecdochen accipitur pro eximio ſepiméto, quod ſunt, præcordia & φρένες. Ariſtoteles etiam φράγμον, & διάζωμα & ὑπόζωμα vocat: idem appellationes græcæ φρενῶν cauſam reddit, quod hac parte affecta, cogitatio etiam & intelligentia ſenſusq; turbantur, non quod hoc organon ſit harum actionum proprium, ſed quod illis partibus, à quibus intelligendi & ſentiendi facultas eſt in corpore, ſecundum ipſius dogma, proxima ſit, quam ipſe in corde eſſe cenſet, cum quidem cum cerebro etiam ἀδελφιζίαν id eſt, communionem ſeu conſenſum cognationemq; magnam habeat, ut ſint φρένες ὡς μετέχουσαι τοῦ φρονεῖν (quaſi participes ſeu ſociæ ſapientiæ). συμπάθεια hæc occulta poteſt æſtimari ex nervis, qui è ſexto pari nervorum, etſi non manifeſti ſurculi inſerantur in diaphragma tamen tranſeunt. Appellationis diaphragmatis rationem ex Ariſtotele, ſecuto hîc Platonica, habes his verbis 3. de partibus. Natura cor & pulmones, ut nobiliorem partem & præſtantiorem ab inferiore quæ ſuperioris cauſa cõdita eſt, *ſeparavit.* Sunt autem *quaſi ædificio peculiari & ſepimento* diſtincta per præcordia.

Δίαυλος, *Diaulus.*

Diaulus 1. ſubſtantivè ſignificat curſum reciprocum, vel Diſtadiũ, cum quis, cum ad metam pervenit, eò recurrit unde curſum iniit.

2. Significat ipſum curſorem in ſtadio, qui currit ad nuntiandum aliquid recurſurus ſtatim eò unde cæpit.

3. Unum eſt è generibus octo certaminum, quæ ſunt Dolichus, ſtadium, Diaulus, Oplites, Pygme, Pancration, Pale & Halma.

4. Ducentorum & mille pedum in longitudinem ſpatium ſignificat.

Carmen Diaulonium vel Diaulodromum eſt Carmen cancrinum ſeu reciprocum à Græco διαυλοδρομεῖν, quod eſt cum ad calcem ſeu metam perventum eſt ad carceres curſu redire. Eſt qui vocat Leoninum, ſed cauſam appellationis ignoro.

Διπλοῦν, δίδυμον

Διπλοῦν, duplex, & δίδυμον, geminum, interdum Græcis & Latinis pro pleno ſeu magno accipiuntur, pro firmo & robuſto. Virgil. lib. I. Georg. Duplici dixit dorſo pro lato & craſſo. Lucret. lib. 4. Geminam Cererem dixit pro plena & obeſa: Dicitur gemina &

mammosa Ceres. Pindarus Ode 6. Olymp. θησαυρὸν δίδυμον dixit pro amplo thesauro. In lib. Regum Duplex Spiritus Hælisæi, id est, Spiritus magnus. Virg. *Duplici dentalia ferro*, id est, firmo, ut interpretatur Parrhasius. Concordia geminat conjugium, est idem, quod cōfirmat conjugium. *Equi duplex Spina* Virg. 3. Georg. est lata, crassa, magna. Sic Decumanum pro grandi vel maximo, ut Decumanus seu decimus fluctus apud Ovid. in 1. Trist. Senecam & Lucan. Ovid. in Metamorphos. *Vastius insurgens decumæ ruit impetus undæ.* Decumana serta sunt idem quod amplissima. Turpe etiam aliquando pro Immane accipitur, quod ἐν προθήκης μέρει tibi sit.

Plato Duplices vocat qui duas artes exercent.

Cæterùm Doctiss. Vir Fr: Junius in Notis ad Manilii Astronomica paulò aliter Virgilii. *Duplici aptantur dentalia ferro*, interpretatur, sc. pro admodum lato, & dupla amplitudine; quomodo & hoc accipit, At duplex agitur per lumbos spina. Itaq; censet τὸ Διπλοῦν Græcis, & Latinis duplex non solum ad discretam, sed etiam ad continuam quantitatem pertinere. Hinc fit ut in Manilii versu, *Materiamq; manu certa duplicarier arte*, duplicari manu dicat esse dilatari, diduci, bracteari malleo, qui manu agitatur.

Δεῖ.

Δεῖ est oportet. Aliud est Opus est, ait Lambinus in 2. Eth. de moribus, quod ex hoc Ciceronis ad Atticum perspicuum est: Si loquor de Republica quod oportet, insanus; si quod opus est, servus existimor Idem: Hoc fieri & oportet (id est convenit) & opus est. Idem: Oportere perfectionem declarat officii, quo semper utendum est & omnibus. Et: Oportere est consentaneum esse officio, licere legibus, decere temporibus & personis.

Δεσμωτήριον.

Δεσμωτήριον carcer est: Scribitur per ω, quia est à δεσμώτης. At δεσμοφύλαξ custos carceris per ο, quia est à voce δεσμὸς, id est, vinculum.

Δράκων.

Δράκων 1. est draco serpentis species.

2. Est Atheniensium Legislator, qui in puniendo tam rigidus & asper fuit, ut atroces ejus leges sanguine magis quàm atramento scriptas esse Demades, Herodicus verò non hominis, sed Draconis esse, dicere solitus fuerit. Aristot. in Rhetor. Gell. lib. 11. Noct. Attic. Capitis etiam pœnam constituit in eum qui tantulum ex alieno ficum sustulisset. Unde Sycophantæ dicti sunt, qui fures ejusmodi observarent aut deferrent. Hinc à nonnullis (ut Henrico Stephano) dicuntur Draconistæ judices rigidissimi, omnis propemodum humanitatis expertes.

3. Accipitur & Δράκων seu Draco pro signo militari. Ammianus Marcellinus describens pompam Constantii: Erant & Dracones hastarum aureis gemmatisq; summitatibus illigati hiatu vasto perflabiles, & iidem velut ira perciti sibilantes caudarumq; volumina relinquentes in ventum, Henric. Salmuth in Panciroll. Picti in velis ferebantur Dracones, quorum rotundum & inane corpus erat, ita textum, ut vento per oris hiatum & guttur admisso turgesceret. Vide Claudian. in Panegyr. 3. Consul. Honor.

4. Δεϱάκων θαλάσσιος, Draco marinus est genus piscis littoralis. Dioscor: & Plin. Scal. Ex. 226. sect. 13. facit hunc duplicẽ verũ & quasi. De Atlanticis Draconib⁹ Vide Scal: Exer. 163. s. 9.

Eidem Dracones Aphricani ex Aquila & Lupa sunt fabulosi, Ex. ead. s. 11. Derivatur autem Δεϱάκων à Grammaticis παϱὰ τῶ δέρκεσθαι, id est, à cernendo, quia Dracones sunt acutissimo visu. Sed Scaligero placet παϱὰ τῷ δϱᾷν ἄχος, quod faciant seu inferant dolorem.

Ultimò Draco etiam herba est, de qua Vide Scal. Ex. 169. s. 2.

Δῶϱον:

Δῶϱον apud veteres erat palmus minor digitorum quaternûm. Hinc δῶϱα, id est, munera, qꝫ manu dentur. Δῶϱα autem seu dona aut sunt absoluta seu mera, aut relativa seu cum conditione. Pancirollus.

LITERA. E.

Εαυτοῖς.

Εαυτοῖς rectè vertitur aliquando ipsi sibi, ut monet D. Piscator Rom. 1. Gentes ἑαυτοῖς εἰσὶ νόμος, ipsi sibi sunt instar legis. Sic Terent. Ipsus sibi injurius esse videatur. Et: Certè nunc hic se ipsus fallit; Et; Indicio de se ipse periit. 2. Cor. 5. Ut non jam sibi ipsis vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est. Hic versio Castell. habet sibi ipsi, Sibi ipse Dux sit, non alius.

Ἔγκαυστον, *Encaustum*.

Encaustum est atramenti genus, quod conficiebatur ex purpura, quo soli Imperatores & horum gemini in Privilegiis & literis subscribendis utebantur. Ejus confectionem hanc invenio. Terebatur in pulverem contusum conchylium purpuræ & adiiciebatur nonnihil, decocto ex ipsa colore, ac simul liquabatur, reductaq; inde materia liquida & densitate sua scriptioni apta dicebatur Encaustum (i.e. inustum). Purpura autem Regiæ dignitatis insigne, fuit ex genere Conchyliorum quod intrinsecus animatam continebat carnem, & in mediis faucibus candidissimam habebat venam, qua exsecta pretiosus promanabat sanguis, quo lanæ & purpurea serica ad vestes inde contexendas tingebantur. Coquebatur sanguis seu cruor purpuræ unâ cum vena priùs aperta in vasis plumbeis, adjecta tamen aqua modicò vapore & longinquæ fornacis cuniculo. Plinius lib. 9. c. 36. Inde splendidus ille & quasi intermedius inter rubrum & nigrum eliciebatur color, 1. qui gariophylli est. Erat & alia species coloris, quem puniceum seu hyacinthinum dicebant. Panciroll. de Purpura. His ex eodem addo obiter: Murex, qui etiam ex Conchyliorum genere est etsi diversus sit à Purpura, tamen Purpura Murex & Conchyliũ interdum promiscuè usurpantur. Conchylia etiam per metonym. Pro vestibus murice vel conchylio infectis usurpantur.

Quod ex concharum marinarum tectis seu integumentis, seu testaceis operimentis eximitur, Ostrum dicitur; unde Ostrina tunica apud Propertium.

Per Metonym. deniq; Purpura pro Eminentia Imperatoria seu summo Magistratu ponitur.

Εγκύκλια & λόγοι ἐγκύκλιοι.

Τὸ ἐγκύκλια utitur Arist. 1. Eth. Quid per ea intelligat, controversum est. l.

2. Parerg. Franc: Luiſin. 1. Εγκύκλια, ait, ſunt quæſtiones, quæ in conviviis à ſodalib. ſunt diſputatæ. Apud Plutar. in lib. de Muſica hoc eſt; ἔχων τὰς ἐπικυκλίους περὶ μουσικῆς λόγους, id eſt habens ſermones de Muſica ad menſam habitos.

Rhetor Iſocrates innuit in Nicocle. Ἐγκύκλια etiam ea eſſe, quæ in circulis hominum jactari ſolent. Dicti autem ſunt ſermones, vel quæſtiones convivales Encyclia: quia in circulo quodam omnes aliquid de re propoſita loquebantur. Ariſtoteles lib. 1. Politic. per ἐγκύκλια διακονήματα, intelligit menſæ obſequia, quæ Syracuſanus quidam docebat. Menſa enim circulo perſimilis eſt.

Εγκύκλιον, *Encyclium.*

1. Ἐγκύκλιον propriè eſt circulare ſeu in orbem factum.
2. Translatè, eſt idem quod commune, obvium, vulgare. Sic interpretor Ariſt. 1. Polit. text. 69. τα ἐγκύκλια διακονήματα, communia & vilia obviaq; miniſteria, ſed minus artificioſa, qualia ſolent eſſe, quæ circa dominos & in eorum oculis exhibentur, qualia ſunt exuere, & induere dominum, tergere calceos, menſam apponere. 2. Polit. notantur διακονίαι ἐγκύκλιοι adminiſtrationes circulares.
3. Ἐγκύκλια etiam ſervorum & aliorum etiam opera dici poſſunt, quæ identidem recurrunt, & quaſi in orbem redeũt. Sic ſcripta ἐγκύκλια, λόγοι ἐγκυκλίοι, opponuntur exquiſitis & acroamaticis.

Encyclia ſunt opera eruditionis artium liberalium vel uſitatæ & conſuetæ particulæ de ſtudiis literarum Eſromus in 5. lib. 1. Eth. Ariſtotelis.

Ειδικῶς.

Ειδικῶς Quòd accipi dicitur, cum ſpeciem generi ſubiicimus. Genus autem & ſpeciẽ hîc dico Grammaticorũ potius more, quam Dialecticorum. Eraſm. de cop. verb. lib. 1. Gaudeo Genus eſt. Quòd me amas, ſpecies gaudii eſt. Quod res tibi feliciter evenit, lætor. Quod meæ nugæ non omninò diſplicent doctis, libenter audio. In his orationibus Quod (ὅτι Græcis) εἰδικῶς accipitur, non αἰτιολογικῶς. Eodem modo Ut quandoq́ue accipitur, ut Non committam ut te illius facti pœniteat. Ut etiam antecedente adeò, Sic, Ita εἰδικῶς accipitur, ubi Barbari adhibent Quod, ꝙ minimè imitandum. Omnes homines naturâ ſcire deſiderant, ita quod homo ex naturali quodam appetitu ad veritatem provehatur. Tu dices ita ut.

Εἴδωλον.

Εἴδωλον 1. in genere ſignificat ſpeciem, formam.

2. In ſpecie ſpeciem ſeu εἰκόνα, quam aliquis ſibi ad numen, ſive id ſit fictum, ſive verè exiſtat, repræſentandum vel colendum effingit, ſive ſit nuda imago, ut picta, ſive ſolida, ut ſtatua, eaq́; ſculpta vel fuſa, Latinis eſt ſimulacrum à ſimulando, teſte Lactantio, & effigies. Deaſter nova vox eſt Caſtellionis. Paulus 1. ad Corint. cap. 8. dicit, idolum eſſe nihil (κατὰ τι) quia nec numen eſt nec numen repræſentat, quod verè ſit.
3. Significat umbram, ſpectrum, quod apparet in aere Phantaſma, ὥσπερ ἅμα τῷ φανῆναι ἀφανίζεται, ἄστατον ὂν & ἀβέβαιον, idolum dicitur. Ειδωλον Achillis eſt umbra Achillis apud Euripidẽ.
4. Cicero atomos vocat Idola ſeu imagines. Vide Gifanium in Lucretium. Ειδωλον cerebri ſæpè eſt figmentum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

cerebri inane seu mendax, cujusmodi sunt Idololatrarum εἴδωλα.

Quidam discrimen fecerunt inter simulacrum & idolum. Idolum, inquiunt, significat imaginem rei fictitiæ: Simulacrum rei veræ: Sed boni etiam autores hoc discrimen non observant, quod habeant ea pro vocibus ejusdem rei. Idolothyta sunt Idolis sacrata Götzenopfer.

Vox εἰκὼν generalior est, quàm εἴδωλον. Nam & εἰκὼν est σχῆμα rhetoricum, quo rerum vel personarum imago exprimitur, teste Quintiliano. Εἰδωλοποιΐα est 1. simulacri factio. 2. est figura; oratoria vel poetica, cum introducitur persona nota, sed mortua, & quæ loqui desiit. Εἰδώλου species est Empusa, spectrum formas variè mutas aliam atq; aliam formam subinde induens.

Εἰδωλεῖον est Idololatrarum ἱερὸν, Götzenhauß, Utitur hac voce Paul. 1. ad Corinth. 8. cap.

Εἰκῆ.

Εἰκῆ 1. propriè est idem quod temerè sine ratione. 2. Est μάτην seu frustrà. Magistratus non gerit gladium εἰκῆ, id est, frustrà.

Hoc adverbium deductum esse à verbo εἴκω, id est, cedo; ut quidam coniicit, εἰκὸς mihi non est. Puto derivatum ab εἰκαῖος, id est, vanus.

Argumenta ἐκαῖα sunt argumenta communia, levia, vana, vulgaria, non necessaria: εἰκαστικοὶ λόγοι sunt rationes conjecturales, ab εἰκάζω, id est, conjecto. Διανεικῆ valdè temerè est apud Isocrat. οὐκ εἰκῆ, haud ab re, nicht unbillich

Ειμαρμένη πεπρωμηνή.

Latine fatum est συμπλοκὴ αἰτιῶν τεταγμένων, complexio seu connexio causarum ordinatarum. Hæc connexio Stoicis est causa necessitatis, ut contingentiæ libertas causa est, iis enim ειμαρμένη & ἀνάγκη differunt, ut causa & effectum.

Carpentarius in Eisag. Alcinoi Platonici εἱμαρμένη est fatalis cohærentia effectuum cum suis causis. pag. 83.

Eodem ferè sensu aliis est connexio necessaria naturalium causarum. Vid. Eundem. pag 74. juxta Aristotelis opinionem si expositiori ejus Alexandro Aphrodisæo credimus, inquit Bessarion Cardinalis, ειμαρμένη, seu fatum non est in substantiis æternis, non in iis, quæ semper eodem modo fiunt, sed duntaxat in rebus generationi & corruptioni obnoxiis & natura aptis ad mutationem oppositorum, ut non omnis natura, sed singularis, fatum contineat, Artem verò arbitrium & ocium hominis, rationem, fato solvi videtur existimare.

Fatum itaq; sententiâ Aristotelis non omnem complectitur naturam, sed eam tantum partem, quæ generatione & corruptione variatur, ideóq; est, quod ipsa pars naturæ, & neq; natura, neq; fatum sunt prorsus necessaria, sed ut præter naturam, sic præter fatum multa eveniunt. Alii in εἱμαρμένη seu fato duo inesse dicunt, Divinam voluntatem ad hunc effectum determinatam, & ordinem causarum intermediarum, harumq; in agendo liberarum & contingentium: prius immutabile esse dicunt, posterius mutabile: sicq; dictum videtur à Boetio lib. 4. de consolatione Philosophica, Fati seriem mobilem esse, quæ ab immobilis providentiæ exordiis proficiscatur.

Aliis εἱμαρμένη est causarum colligantia, ex astrorum vi, situ, motibusq; efficaciam trahens; vel est vis ab astris in nos influens, quæ non solum cor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

pora nostra, sed etiam animos variè afficiat vel propensionem quidem animis nostris ad virtutem, vel ad vitia aliquam afferat, sed non necessitatem. Itaq; propensionis ratione animus sit sub fato, libertatis verò causa supra fatum. At sic Lipsius, Fatum Mathematicum appello, quod liget, & nectit firmiter omnes actiones eventusque ad vim siderum & posituram stellarum. lib. 1. de constant.

Aliis, ut Platoni, εἱμαρμένη est ipsa Dei Ordinatio providentia & præscientia; ita, non tantum universa, sed & singula fato quodammodo subsunt, nimirum quatenus omnia Dei cognitione suo modo continentur ejusdemq; voluntate reguntur. Plato in Phædro eam Adrastiæ nomine significat. Hæc εἱμαρμένη est Theologica, Naturâ superior. Hæc vim & modum agendi in causis secundis non tollit sed conservat Thomas Artic. 4. quæst. 22. summæ 1. Divina providentia omnia continentur, ut, quemadmodum rebus effectis differunt, sic etiam causis suis distinguantur, rerumq; necessariarum causæ sint necessariæ, contingentium verò contingentes; atq; ita Deus consulit quidem omnibus, sed pro varietate causarum id in nonnullis facit necessariò, in aliis contingenter, hæcque posteriora nostræ libertati ab eo (Deo) sunt relicta. Vid. Carpentarium in comment. in Institut. Alcinoi.

Aliis deniq; fatum seu εἱμαρμένη est dispositio causarum naturalium, quatenus divinæ subsunt, seu sub ordinatæ sunt providentiæ, & juxta illius præordinationem vel permissionem ac præscientiam infallibiliter operantur. Quibus cum cõgruit Boëtius de consol: Philosophica prosa: 4. ubi dicit Fatum esse ordinem causarum secundarum divinam providentiam exequentium. Suaretz disputatione de fato, in qua ait; fatum esse seriem causarum divinæ providentiæ subjectã, quæ illis necessitatem non imponit, sed unamquamq; modo sibi proportionato agere sinit.

In penultima & ultima significationibus acceptum fatum à nobis approbatur, & sequentes sententiæ videntur nobis falsæ.

1. Quæ constituit necessitatem fati, sub Dei causalitate etiam ipsi Deo inevitabili. Tollit enim Dei omnipotentiam & liberam voluntatem, in iis quæ Deus extra se operatur.

2. Quæ constituit talem fati necessitatem, quæ ex astrorum & aliarum physicarum causarum influxu ad omnes inferiores causas, ad voluntates etiam humanas, dimanet. Destruit n. nostri arbitrii libertatem.

3. Quæ attribuit Fatum efficientiæ & influxui primæ causę, ita ut omnibus causis secundis etiam rationalibus voluntatibus necessitatem afferat, ad singulos effectus. Rationem cur hæc opinio falsa sit, vide apud Suaretz. disp. 19. de necessitate & contingentia Pagina. 508. Lipsius distinguit inter verum fatum, & Quasi fatum. Verum fatum dicit esse æternum providentiæ decretum, idq; definit cum illustri Pico Mirandula, pendentem à divino consilio seriem ordinemq; causarum. At huic definitioni addita sunt; Inhærens rebus mobilibus immobile providentiæ decretum, quod singula suo ordine loco, & tempore firmiter reddit. lib. 1. de constant. cap. 19. Lipsio enim fatum non est idem cum providentia. Quod hæc differant hinc patet, quod dicimus: meo hoc fato fit; Hoc est urbis, vel domus hujus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

hujus fatum: at non dicimus, mea hoc fit providentia. Hæc est urbis hujus providentia.

Lipsio igitur providentia est in Deo, eiq; soli tribuitur. Fatum à Deo quidem est, sed in rebus intelligitur, eisque ascribitur, seu spectatur in rebus singulis. Et hac ratione providentia est prior fato, etsi illa ab hoc reipsa sit indivisa. Ita ergo statuit Lipsius verbum fati in sana & vera ratione usurpari.

Quasi fatum triplex facit Mathematicum, cui primi autores Chaldæi & Astrologi: Naturale, quod tribuitur Aristoteli, & violentum, quod Stoicum.

Ἐκείνινον.

Ἐκείνινον à voce ἐκεῖνο (1. illud) ut terreum à terra, aqueum ab aqua. Est a. idem quod ex illo deductum vel factum. Voce ea utitur Aristot. 8. Metaph. Et Schegkius in 4. Topic. p. 473. declarat hoc effato: Ex quo aliquid aut in quo aliquid fit, ipsum nequit esse Genus ejus quod est: cum utrumq; (ex quo aliquid fit, & in quo aliquid fit, non ut ἐκεῖνο, sed ut ἐκείνινον, id est, denominativè prædicetur de supposito, ut homo est terreus, non terra, Homo est albus, non albedo, Scrinium seu arca est οὐ ξύλον lignum (hoc est ἐκεῖνο), sed ξύλινον ligneum (hoc est ἐκείνινον). Idem Schegkius ligneum formam materialem vocat, quæ significet qualitatem, sic & lapideum.

A Cicerone ex Lentulo factum est Lentulitas, ex Appio, Appeitas, ex Sylla Syllaturire, Lentulus igitur est ἐκεῖνο, Lentulitas ἐκείνινον &c.

Sic confert Realitatem cum re, quæ Scholasticis sanè Doctoribus differunt, cùm substantiam Physicam dicant esse compositam ex re & re, ut ex materia & forma, Accidens esse compositum ex realitate, ut ex Genere & differentia.

Ἐκ παραλλήλου.

Ponitur sæpe pro πολυωνύμως, quod dicitur etiam nonnunquam συνωνύμως, ut cum Aristot. lib. 1. polit. t. 71. dicit, Hæc sententia nec μέγα (magnum) nec σεμνὸν (præclarum) habet quicquam; magnum & præclarum ἐκ παραλλήλου sumenda sunt, id est, pro omnino iisdem, vel illud ad pulcritudinem, istud ad honorem & dignitatem est referendum, ait Montecatinus. Sic nonnunquam per se & qua tale ἐκ παραλλήλου dicuntur vel accipiuntur, id est, ita ut habeant eandem vim, ut subsit iis eadem vis. Per se & primò interdum ab Aristotele accipiuntur ἐκ παραλλήλου. Sic & per se & quâ tale 1. Politic. textu. 91. utitur calceo, quâ Calceus est: & usus calcei per se. Vide Montecat. ad hunc textum pag. 335. Sic ἡ γνῶσις & θεωρία, cognitio & contemplatio; ἡ χρῆσις & ἡ ἐμπειρία, usus & experientia. textú 118.

Ἐκ περιττοῦ.

Ἐκ περιττοῦ voce aliqua uti dicimur, cum supervacanea est. Sili. Ital. *Formasq; ferarum*, i. e. feras. Nonnus: Δρακοντεῖον πρόσωπον, i. e. δράκων. Sili. Ital. *Bacchiq; & lactis honorem.* Hîc vox Honor est ἐκ περιττοῦ, sic Plauto Flos vini veteris est vinum vetus. Sic ἄνθος quoq; apud Græcos sæpe abundat. Sic Pindar: μουσικῆς ἀώτῳ pro Musica. ἄνθεα μήλων pro τὰ μῆλα. ἄνθεα ὕμνων παλαιοτέρων pro veteres hymni. Dan. Heinsius Flander Poëta tersissimus in notis in Silium.

Ἐκπίπτειν.

Ἐκπίπτειν in genere est excidere. In specie est

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

est 1. ex ore excidere P. Victor. Φασὶν ἐκπεσεῖν αὐτοῖς, lib. 3. de morib. Arist. cap. 2. Ajunt sibi ex ore excidisse. 2. Explodi. Sic ἐκπεσεῖν dicuntur actores tragœdiarum aut concordiarum, qui non steterunt, id est qui non fuerunt à spectatoribus probati, qui ejecti & explosi sunt. Sic usurpavit Aristot. de Poëtica. Demost. de corona: Σὺ μὲν ἐξέπιπτες, ἐγὼ δὲ ἐσύριττον.

Ἔκστασις & *Ecstaticus*.

Ἔκστασις dicitur animæ de statu certo dimotio, ut cum à corpore animus abstractus divino instinctu incitatur Cic. 1. de divinatione. In actis Apostolicis accipitur pro animi perculsione & stupore. Nec rectè dicitur à quibusdam extasis, pro ecstasis (id est mentis emotio.)

Ἔκστασις modo accipitur activè, pro eo qui est, ὁ ἐξιστὰς, id est, qui in furorem agit, qui discedere à se se facit. Sic Themistius in 4. Phys. μεταβολὴ πᾶσα φύσει ἐκστατικόν. Modò passivè, pro eo, qui est, ὁ ἐξεστηκὼς, id est, qui dimovetur ab aliquo: vel furiosus, pronus ad iram furibundam, qui facile in cæcos ac præcipites impetus erumpit, ecstasi correptus, qui prorsus sui, id est, corporis ejusque affectionum oblitus, totus est in contemplatione occupatus, & velut à corpore ejusq; curis avocatus. Plato in Phœdro vocat ἐξιστάμενον τῶν ἀνθρωπίνων σπουδασμάτων Aristoteles. 2. de partibus οἱ δὲ ταῦροι καὶ οἱ κάπροι θυμώδεις καὶ ἐκστατικοὶ 7. Ethic. καὶ ὁ αὐτὸς ἐγκρατὴς, καὶ ἐμμενετικὸς τῷ λογισμῷ, καὶ ἀκρατὴς, καὶ ἐκστατικὸς τοῦ λογισμοῦ: Idem quoque esse (videtur) continens & perstans in ratiocinatione; & incontinens, & à ratione desistens.

Quid sit ἐξίστασθαι, à se se discedere, & cur ita dicatur?

A se se discedere est, mente alienari, seu à mente discedere, ἐξίστασθαι Græc. vel mentem mutare: vel degenerare, quod est quodammodo mente alienari. Cic. 2. de divin. Magnitudine timoris à constantia atque mente, atque à se ipse discessit (Platonicum hoc esse nonnullis videtur. Platonici enim animum ipsum hominem esse dicebant, corpus partem ejus esse negabant.) In Bruto: Nescio quomodo discessu meo discessit à sese.

Sic Græcis ἐξίσταμαι nonnunquam est, sententiam muto. Thucydides ἐγὼ μὲν ὁ αὐτός εἰμι, καὶ οὐκ ἐξίσταμαι, non mutor: nihil muto, de sententia non dimoveor. Non muto (per ellipsin accusativi, sententiam.)

Exire è potestate Ciceroni est, effrenatum, ferri aut libidine aut Iracundia, esse animi impotentem.

Cicero in Tuscul. Non est in potestate mentis, id est, est insanus, mens ejus est motu, quasi morbo, perturbata.

Adde his, quod τῷ exire è potestate, & discedere à se se, opponitur ad sese redire; sibi restitui, id est, vehementer iratus, vel alia animi perturbatione affectus, ad se se tandem redire, vel rediisse dicitur, ac tum animus compositus dicitur, & sedatus, & homo animo compositus.

De ἐκστάσει seu discessu animæ à corpore, pulcher extat locus in Athanasii Episcopi Alexandrini oratione contra Idola:

Anima cum corpus ingressa est, & colligata, non ad corporis exiguitatem contrahitur, aut modificatur; sed sæpe corpore in lecto jacente sine omni motu, ipsa suis viribus excubat, transgrediturq; corporis conditionem, & tanquam peregrè ab eo discedens, manens tamen interim in corpore, quæ supra terram sunt imaginatur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ginatur, & ſpectat; ſæpe quoq; extra terrena corpora Sanctis & Angelis obviam tendit, & ad eos pertingit, mentis ſuæ puritate freta.

Ecſtatica.

Ecſtatica ſunt, quæ rem tollunt, ſeu è ſtatu ſuo movent; ſic ecſtatica Phyſeos ſeu naturæ humanæ ſunt imméſitas & omnipræſentia. Cōmunicavit enim Deus creaturæ eas perfectiones, quas ſtatus naturæ ferebat. Eas verò quæ excedunt ſtatum naturæ ejusq; naturam evertunt, nec debuit, nec potuit communicare. His opponuntur Syſtatica, quæ rem conſtituunt, ut corporis in categoria quāti ſyſtatica ſunt 3. dimenſiones. Hæc abſoluta neceſſitate ei ſunt neceſſaria. Periſtatica ſunt, quæ rem circumſtāt, ſunt qui vocāt res circumſtantes. Ad Periſtatica pertinet locus; hic corpori neceſſarius eſt, neceſſitate ordinaria.

Εκὼν, ἄκων, Αγνοια.

Inter ἑκὼν & ἄκων eſt medium οὐχ' ἑκὼν; ἑκὼν autem ſponte eſt, ἄκων Invitus, οὐχ' ἑκὼν non ſponte. Sic medium inter ἑκούσιον ſponte factum & ἀκούσιον, quod non ſponte fit. Sed quid differt id quod non ſponte fit (οὐχ' ἑκούσιον) ab eo quod fit invité (ab ἀκουσίῳ). Reſp. Is in peccato dicitur egiſſe οὐχ' ἑκὼν, qui vel δι' ἄγνοιαν (per inſcientiam ſeu ignorantiam) egit quidem, ſed nulla moleſtia ex eo afficitur. Is verò dicitur egiſſe ἄκων (invité ſeu invitus) qui ex eo quod egit inſciens vel coactus, dolore ac moleſtia afficitur. Sic Ariſt. 3. Eth. c. 2. Quicquid fit per inſcientiam, fit non ſponte, οὐχ' ἑκούσιον ἐστὶν Invité autem id fieri dicendum (ἀκούσιον δὲ) quod ſubſequitur dolor, cujusq; eum, qui egit, pœnitet. Nam qui per inſcitiam quidlibet egerit, neq; ex ea actione dolore afficiatur, ſponte ille quidem non egit, ut pote quod neſciebat neq; rurſum invitus, quippe qui dolore non afficiatur. Eorum igitur, qui per inſcientiam agunt, is quem facti pœnitet invitus egiſſe videtur. Quem verò non pœnitet, quoniam alius ab illo eſt, egiſſe non ſponte dicatur.

Inſcientia autem vel eſt Accerſita, vel Non accerſita. Accerſita ἧς αὐτοὶ αἴτιοι, cujus ipſi cauſa ſumus, ut quæ exiſtit è mala educatione vel conſuetudine, qua multis mens corrumpitur. Non accerſita, cujus ipſi cauſa non ſumus.

2. Eſt rerum Univerſarum, vel ſingularum.

3. Eſt craſſa vel non craſſa,

Ignorantia, cujus ipſi cauſa non ſumus, veniam meretur. Improbi peccant inſcienter. Nam mala educatione vel conſuetudine depravati quid ſit agendum neſciunt. Id enim perſuaſerunt ſibi eſſe bonum, quod eſt malū, quos tamen non dicimus invitos peccare, propterea quod ea inſcientia ex eo nata ſit, quod mens (principium) in illis ſit corrupta. Itaq; hæc ἄγνοια non efficit ut feciſſe dicantur inviti, ſed ut ſint improbi ſeu μοχθηροί.

Nec inſcientia rerum univerſarum cauſa eſt cur aliquis dicatur invitus agere. Qui enim res univerſas ignorant & omnibus notas, vituperantur. (Craſſa hæc ignorantia.) At qui agunt inviti, non vituperantur. Reſtat igitur ut inſcientia ſola rerum ſingularium (in quibus omnis actio verſatur) efficiat, ut aliquis invitus agere dicatur, ut ſi quis Patrem quem hoſtem eſſe exiſtimant, conficiat.

Imprudentia, quæ Græcis est ἀφροσύνη, aliud est quam Inscientia, sicut aliud est scientia quam prudentia. Itaq; aliud est agere per ἀφροσύνην, aliud agere per ignorantiam.

Arist. distinguit inter Inscientem agere & per Inscientiam agere. Ebrius aut iratus si quid peccet, non per Inscientiam, sed per vinum & ebrietatem aut perturbationem animi peccat. Peccat interim Insciens seu ignorans (ἀγνοῶν) ἐκ εἰδὼς, non sciens, quia ira & ebrietas rectam rationem perturbant & impediunt.

Ignorantiæ distinctio generalior.

- Ignorantia, ἄγνοια
  - Theorica, quæ non assequitur finem contemplationis, veritatem & scientiam.
  - Practica,
    - Finis, τȢ τέλȢς, τȢ συμφέροντος, τῆς προαιρέσεως καθόλȢ, ἧς αὐτὸς αἴτιος quæ actionis finem verè scilicet bonum ignorat & negligit
    - Eorum, quæ ad finem tendunt, τῶν πρὸς τὰ τέλη, τῶν πράξεων, τῶν καθ' ἕκαστα ἧς αὐτὸ μὴ αἴτιος.

Qui ex finis ignorantia, ἀγνοῶν πράττει; Qui ex ignorantia eorum, quæ ad finem tendunt, δι' ἄγνοιαν agit, & ille quidem ἑκὼν, hic verò ἄκων.

Ignorantia finis à malo habitu proficiscitur, & vitiorum perpetuus comes est, aut Zuinger. Eorum verò, quæ ad finem tendunt, ignorantia, non à malo habitu provenit, quia fine bono præsupposito ignorant tamen ea, quę ad finem consequendum faciunt.

Inter contraria Velle & Nolle medium est non velle. Bartolus. Verbum enim Nolle denotat expressam resistentiam quam non denotat Non velle. Philipp. Decius: Dormiens dicitur non velle, sed non dicitur nolle. Qui revocat τὸ βȢλόμενον (placitum, sententiam, voluntatem) dicitur nolle; cujus voluntas cessat, dicitur Non velle. Ph. Decius ad Regul. 3. juris.

Extra disputationem illam superiorem Aristotelis Ethicam Non sponte & Invitus pro eodem sæpe accipiuntur. ut Germ. **Nicht gern vnd vngern.** Sic epist. Rom. c. 7.

Creatura (inanima & bruta) subjecta est vanitati ȣχ ἑκȣ̃σα, non sua sponte, non volens, sed invita, ἀέκȣσα; **Vngern.**

Ελεύθερος.

Ελεύθερον 1. est liberum, arbitrarium, pendens ex arbitratu alicujus.

2. Est liberale, ingenuo homine dignum. Sic contemplatio dicitur ἐλεύθερος & ἐλευθέρα.

3. Est

3. Eſt expeditus ſeu facilis. Ita quoq; θεωρία ἐλεύθερος dicitur. Vide Montecat. in Com in 1. polit. Ariſt. t. 117.

Ἐμφανίζειν.

Ἐμφανίζειν eſt declarare, indicare, dilucidare, patefacere, ut Act. 24. ἐνεφάνεσαν τῷ ἡγεμονὶ κατὰ τοῦ Παύλου, declararunt præſidi, quæ habebant contra Paulum.

Ἐμφανίζεσθαι eſt apparere, cõparere, rem ab oculis hominũ remotam in lucem venire, non autem rem inviſibilem in ſe fieri viſibilem. Pro elucere uſurpavit Ariſtot. in Ethicis.

Ἐμφανίζεσθαι τῷ προσώπῳ θεοῦ, apparere in conſpectu Dei.

Uſus.

Corpora ſanctorum dicuntur multis apparuiſſe & conſpecta eſſe, non quòd coram his ex inviſibilibus fierent ſeu evaderent viſibilia, ſed quòd his non omnibus præſentia eſſent. Quibus enim præſentia non erant, ſeu, à quorum oculis diſtabant remotaq; erant, ab illis non conſpiciebantur. Sic contrà κρύπτεσθαι ſeu occultari non eſt eſſe vel fieri inviſibilem in ſe, ut nonnulli nugati ſunt, ſed ab aliis non videri. Ita Joh. 8. Chriſtus ἐκρύβη occultavit ſe & abiit, & quidem tranſiens per medium Judæorum, ut ab iis cæcitate percuſſis non videretur.

Ἐναλλαγή.

Enallage vel exallage id eſt permutatio primũ eſt Grammatica, nempe figura, qua vel dictio aliqua, vel accidens dictionis mutatur. Eſtq; duplex, Antimeria & Heteroſis. Illic quaſi οὐσίας, hîc qualitatis mutatio eſt. Antimeria cum pars parte, id eſt dictio dictione mutatur. Heteroſis, cum accidens dictionis (vulgò partis) accidente mutatur. Lat. Alteratio vel variatio. Antimeria, ut nomen pro adverbio, ut torvum pro torvé. Vid. Linacrum lib. 2.

Enallage. 1. eſt cum unum derivatum pro altero ſumitur, ut ſunt edax, edo; bibax, bibulus, biboſus, bibo; loquax, locutulejus; nugator, nugo; blaterator, blatero; voluptuoſus, voluptarius.

2. Cum ſubſtantivum adjectivo commutatur, vel contrà; ut, de ſententia Homeri, de ſententia Homerica, vir mirè facundus, vir mira facundia. Inſignitè prudens, inſignita prudentia.

3. Cum verbum activum mutatur in paſſivum aut contrà, ut magna me tenet admiratio. Magna teneor admiratione. Sic infinitum verbum pro nomine ponitur, ut virtus eſt vitium fugere, id eſt, virtus eſt fuga vitiorum.

Heteroſis eſt 1. numeri pro numero, ut armatus miles, pro armatis militibus. Ramo eſt ſynecdoche quædam. Populo impoſuimus, id eſt, impoſui. Cicero. Hominis vultus, pro vultu, pars in fruſtra ſecant, id eſt ſecat.

2. Perſonæ pro perſona, vel cum certa pro qua vis ponitur, ut Quid facias? ut homo eſt, ita morem geras, id eſt, faciat aliquis, gerat aliquis. Videas & flumina ſicca, id eſt, videri poterant: vel cum pro prima aut ſecunda perſona uſurpatur tertia. Virgil. 4. Nec me meminiſſe pigebit Eliſæ, id eſt, tui. Manibus hoc referes telo cecidiſſe Camillæ, id eſt, meo. Huc pertinet Apoſtrophe, cum orationem ad aliquam verè perſonam, aut quaſi perſonam vertimus, ut Scipiadas duros bello, & te maxime Cæſar.

3. Generis pro genere, ut lacrymat pro lacrymatur, præcipitat pro præcipitatur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

tatur, avertit pro avertitur. &c.

4. Casus pro casu quæ Antiptosis est. Ea res mihi venit in mentem. Ejus rei. Non sum id nescius, non sum ejus rei nescius.

5. Speciei pro specie, ut loquitur vulgus grammaticorum 1. cum deductis utimur pro primogeniis, ut magnis negotiis prohibitus est, magnitudine negotiorum prohibitus.

2. Diminutivis loco primorum, ut loquaculus pro loquace, nasutulus pro nasuto, pauxillum pro paulum, sæpiuscule, vel sepicule, pro sæpè.

3. Frequentativorum pro primitivis, ut dictito pro dicto, jactito pro jacto.

4. Substantivorum pro adjectivis, aut contrá, ut si quis pro Pestilente pestem, pro nequam nequitiam nominet, cúi simile est, & finitimum, cum dicimus Hispanos mores, pro Hispanicis.

5. Comparativorum aut Superlativorum loco positivorum seu absolutorum, ut tristior pro tristis, facundissimus pro vehementer facundus ut placet Erasmo. lib. 1. de copia verborum & rerum.

6. Cum patronymicum loco primigenii ponitur ut Scipiades pro Scipionibus.

7. Figuræ pro figura, id est cum utimur simplici dictione pro composita, aut contra, sivè hoc tropo fiat, sive sine tropo, ut mittere, pro omittere, Deridiculus pro ridiculus, exaudio pro audio, inaudire pro audire.

8 Temporis pro tempore, prædiceres pro prædixisses. Laurus erat, pro laurus esset, vicinus pro vincemus.

9. Modi pro modo, ut vicero pro vincam, salutabis pro salutato. Huc pertinet Enallage historica, qua infinitum verbum adhibetur, pro indicativo, adjuncto quoq; nominativo, ut Catilina inter primos milites adhortari, id est adhortabatur,

10. Flexionis, id est declinationis, vel conjugationis. Atq; hæc est ultima variatio, ut violens & violentus, hilaris & hilarus, senectus & senecta, lavere pro lavare, cavere pro cavére, accersire pro accersere.

11. Literarum, vel Syllabarum. Hæc variatio est in prosthesi, Gnatus pro natus. in Epenthesi ut navita pro nauta, in proparalepsi, ut loquitur Erasmus Roterodamus in top. ut dicier pro dici, in aphæresi, ut ruit omnia latè, pro eruit, in paragoge, potestur pro potest, in Syncope extinxti pro extinxisti, in Apocope, Mage pro magis; vin' pro visne. Qui sunt metaplasmi, quia dictionem transformant. Metaplasmus enim est figura mutans orthographiam aut prosodiam.

Enallage annua ἐναλλαγὴ ἐνιαύσιος.

Enallage annua, annua conversio, revolutio, revertens annus, Tropicus annus sunt ἰσοδύναμα, nempe significant tempus illud, quo Sol ad idem æquinoctium, aut Solstitium, aut alium certum locum revertitur, quem dato aliquo certo initio occupaverat. At sidere⁹ ann⁹ est Copernico & ejus discipulo Erasmo Reinholdo spatium temporis, quo Sol ad eandem stellam inerrantem revertitur. Ille hoc minor est triente unius horæ cum quincunce seu 20. scrupulis & 23. secundis Vid. Joannis Stadii Ephemerides pag. 9.

Enallage æquiparationis dati medii in Arithmetica dicitur Alligatio, quæ insignem habet usum in ea mistionis specie, qua præstantiore vilius, viliore præstantius certo gradu temperatur, qui videlicet designetur medio dato

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

dato. Est autem nihil aliud quam multiplicatio extremorum per alternas à medio differentias. Totus enim amborum factorum æquat factum à medio per differentiam simul utramque, ut esto inter. 5. & 11. medius datus 8. & quæratur ejus æquiparatio cum extremis, hoc est quæratur is, qui hunc multiplicans faciat ejusdẽ potentiæ cum ambobus extremis multiplicatis. Exempli gratia: differentia minoris 5. à medio 8. est 3. quæ ducta in majorem 11. dat 33. Differentia medii ab 11. extremo majore est itidem 3. quæ ducta in minorem dat 15. qui ambo faciunt 48. & factus ab 8. per 6. simul utramq; differentiam, sive differentiam duorum extremorum est itidem 48. Vide Petri Rami arithm. à Lazaro Schonero emendatæ lib. 2. c. 1.

Enallage.

Enallage ὀνομάτων est nominum permutatio. Enallages species in Mathesi est homologorum terminorum permutatio seu alternatio. Ram⁹. In numeris hæc locum non habet, nisi homologis terminis proportionis æqualibus, ut hic.

In expensione autem exemplorum Metaphoræ homologorum, id est ejusdem rationis terminorum permutatio, sic est:

Cibus / Honos — corpus / artes — Ut cibus ad corpus, sic honos ad artes.

Ἑνδιαδυς, *Hendiadys.*

Hendiadys figura sermonis est Grammatica, qua ex uno duo fiunt. Nominanda erat ἐν διὰ δύο vel ἐν διὰ δυοῖν. Roman. 1. Gratiam & Apostolatum, id est gratiam Apostolatus. Manutius lib. 2. patriam & jura, hoc est patriæ jura. Et lib. 5. Spica & Scapus, hoc est Spicæ Scapus, ut interpretatur. Joseph. Scal. Paulus ad Roman. 2. per circumcisionem & literam, id est, per circumcisionem literæ, hoc est, literalem seu externam.

Ἐνάργεια.

Ἐνάργεια (Latinè Evidentia) Oratoria, est oratio seu descriptio exprimẽs rẽ, vel personam, (affectus, mores, sermonem & alias circumstantias,) ita clarè & copiosè, ut lectori sub oculos quasi subjecta sit. Est tanquam viva alicujus pictura. Hujus igitur officium est illustrare & depingere res quasi, ut omnibus partibus fere expressæ & tanquam vivis coloribus expolitæ spectentur.

Huic subiicitur ὑπογραφὴ seu ὑποτύπωσις, Rei descriptio, προσωπογραφία personæ descriptio, χαρακτηρισμὸς effictio vel pictura animi vel corporis, προσωποποιΐα personæ fictæ descriptio, ἠθοποιΐα morũ vel affectuum mitiorum vel naturalium propensionũ expressio; Παθοποιΐα vehementiorum affectuum expressio; Διαλογισμὸς cum personæ affingitur oratio brevis vel longa pro decoro ej⁹; μίμησις effectio seu imitatio morũ, gestus, sermonis: Τοπογραφία loci descriptio. Τοποθεσία loci fictio, cum describitur locus, qui non est in rerum natura, χρονογραφία descriptio temporis. Λέξεις ἐναργεῖς sunt valdè significantes, significantiores, & πληκτικαὶ, ferientes.

Quintiliano Ἐνάργεια est sermonis perspicuitas. lib. 8. cap. 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Ενέργεια sermonis vis & efficacitas est.

Ενάργεια à Cicerone dicitur illustratio, Quintiliano Repræsentatio. Pro ea non rectè dicitur ἐνέργεια teste Budęo. Ἐναργὴς metaphora, id est illustris.

Exemplum Enargiæ est: Ipse inflammatus scelere ac furore in forum venit, ardebant oculi ex facie ex ore crudelitas emicabat, ein augenscheinliche beschreibung: der Fürbildunge.

Ενέργεια.

Ενέργεια interdum in Philosophia significat actum vel motum, & opponitur potentiæ, seu δυνάμει ἀντιφατικῇ ut τῇ ἐνεργείᾳ ὄν, quod extat, vel facultati, ut aliud est facultas intelligendi, aliud ἐνέργεια intelligendi.

Interdum significat internam seu intimam actionem (qualis est animæ nostræ intellectio) oppositam ποιήσει, quæ externa actio est, Interdũ πρᾶξιν & actum ut cum dicitur virtutis ἐνέργεια vel ἐνέργεια κατ' ἀρετὴν. Ενέργεια igitur est vel imperfecta, ut alteratio, vel perfecta ἐντελ[illegible], ut sensio. Hæc sub genere Actione est: Illa sub notu.

Usus.

Quæritur. An peccatum ut homicidium sit δυνάμεως ἀντιφατικῆς?

Affirmatur.

Distinctio autem hîc prorsus necessaria consideranda est, contra Manichæorum insanam turbam: quòd aliud sit potentia determinata ad unam certam operationem, seu ἐνέργειαν: vel ἕξις formaliter subjecto inhærens, & necessariò efficiens suum opus effectumq́; ad quod est in opere creationis determinata. Aliud v. πρᾶξις seu ἐνέργεια, quæ de præexistente δυνάμει ἀντιφατικῇ, id est, habente ἀντίφασιν, libera voluntatis actione educitur, sive ad utramq́; partem plerumq́, , sive semper moveatur. Horum prius, nempe δύναμιν definitam seu determinatam ad actum unum, seu potius ad ἕξιν φυσικὴν Manichæi pro causa peccati hominis actualis accipiunt. Posterius verò ratio sana & cum hac, Scriptura quoq; ipsa in homine statuit. Nam & Aristot. 2. Ethic. c. 8. ait αὐτοὶ μᾶλλον πεφύκαμεν πρὸς τὰς ἡδονάς, & alibi ἀδικοῦσιν ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἄνθρωποι ὅταν δύνωνται: Et, sacræ literæ hominis proximam causam vitiosæ actionis faciunt liberam ejus voluntatem, pravis se adjungentem, cum posset & deberet adhærere bono justitiæ, peccato oppositæ, itaq́; δύναμιν voluntatis ἀντιφατικήν. Hanc Manichæi inficiantes, quod in ipsis est, spoliant hominem præstantissima parte, adeoq́; ea parte per quam homo est, & facultate intelligendi ac volendi, & hujus facultatis ἐνεργείᾳ quando videlicet hujus facultatis & ἐνεργείας planè nihil homini relinquunt in tota conversione ad Deum, sed totum hoc sese Deo asserere jactant ita, ut tantũ patiatur homo, repugnet, rebellet, fremat, rapiatur, cogatur.

Ενεργεῖν.

Ἐνεργεῖν { actu esse; Operari.

Aristoteles in doctrina de Motu. Fit ut unum quodque jam sit actu, jam non sit actu. Sic enim hîc est vertendum ἐνεργεῖν non, ut ab interpretibus est factum, verbo Operandi.

Ενθύμημα.

Enthymema est 1. νόημα vel διανόημα conceptus animi, commentatio, Interior sententia vel cogitatio, Ενθυμημάτιον est commentatiuncula. Gellius.

2. In

2. In logicis accipitur:

- Generaliter pro syllogismo μονολημμάτῳ seu ἀτελεῖ partibus imperfecto, sive sit necessarius, sive probabilis, sive Sophisticus. Sic usurpavit Arist. in Rhetor.
- Specialiter pro Ratiocinatione imperfecta Ex
  - Contrariis Repugnantibus sic usurpatur à Cicerone.
  - Signis (sic usurpatur ab Aristotele) vel consequentibus, ex antecedentibus, è connexis.

Est autem non ab ἐνθυμέω, sed ab ἐνθυμέομαι, quod est in animo cogito. Hoc discat, qui petulanter contra me scripsit. Ut:

Qui reminisco putat se dicere posse Latine
Hic ubi Co scriptum est faceret Cor, *si cor haberet:*

Sic:

Qui putat ἐνθυμεῖν *se Græcè dicere posse,*
Hic pro μεῖν *faceret* μεῖσθαι, *si* θυμὸν *haberet.*

Quam crassum vitium est dicere Osculo vel crimino, pro osculor vel criminor: Tam vitiosum dicere pro ἐνθυμέομαι ἐνθυμέω.

Differunt Enthymema & Contractio, licet sint cognata. Enthymemasi pars syllogismi deest. Contractioni verò etiam particula Enthymematis. Enthymema est: Socrates est Philosophus. E. quidam homo est Philosophus. Contractio verò: Quidam homo est Philosophus, ut Socrates. Contractio enim fit, cum argumentum pro exemplo ita subiicitur speciali quæstioni, ut utramq; partem antecedere & assumptione affirmari intelligatur. Ac hujus Syllogismi Enthymematici adjunctum plerumque est contractio.

Ἔννοιαι.

Ἔννοιαι Latinis sunt insitæ, & quasi consignatæ in animis notiones, ut totum est majus parte, parentes sunt amandi. Dicuntur hæ κοινὰς, id est, communes, quod insint omnibus. Sic sentiunt Platonici. Sed his adversatur Aristot: nam cap. ult. lib. 2. analyt. post negat, animæ quicquam ingenitum præter facultatem ad notiones omnium rerum excipiendas, ut quarum principium proficiscatur ab observatione rerum singularum per sensum, & cap. 4. lib. 3. de anima asserit intellectum quando primum cum corpore conjungitur similem esse tabulæ novæ & nudæ in qua nihil sit depictum. Arist. igitur ἐννοίας Platonico sensu reiicit, & lumen rationis internæ iis substituit. Platonem Augustinus deserit c. 15. lib. 2. de Trinitate, ubi inquit, potius credendum est mentis intellectualis ita conditam esse naturam, ut rebus intelligibilibus naturali ordine, disponente conditore, subjecta sic ista videat, in quadam luce sui generis, quemadmodum ocul⁹ carnis videt, quæ in

hac corpora luce circumadjacent, cujus lucis capax, eiq; congruens est creatus. Lucianus in dialogo ἐννοίας πολυπλόκους dicit pro perplexis cogitationibus.

Dicuntur ἔννοιαι etiam Ideæ. Sic Jacobus Mazon. 1. sect. compend. Phys. Plat. & Arist. pag. 14. Dico ideam illam animi notionem, quam Græci ἔννοιαν appellant, qua quicquid animo concipitur, omnibus numeris absolutum effingitur, atque adeo, ut extra vix ac ne vix quidem reperiatur. Exemplo est Ciceronis orator, cujus imago cogitatione tantum est complectenda.

Ἐνυπαρκτικῶς.

Ἐνυπαρκτικῶς est idem quod κατ᾽ ἐνύπαρξιν secundùm inhærentiam seu, ut ita dicam, in existentiam. Huic opponitur modus, adhærentiæ, Circumstantiæ, Contenti. Ut ignis est in ferro, sic etiam essentialis ejus calor in ferro est, videlicet ut συνεχόμενον (contentum) ἐν τῷ συνέχοντι in continente: Aer enim, qui antè intra poros ferri, continebatur, in ignem mutatus est, qui ignis jam intra eosdem poros latitat, & sic in ferro calorem extra sese generat, ita ut calor in ferro revera sit effectum transiens caloris illius, qui in igne οὐσιωδῶς & ἐνυπαρκτικῶς manet. M. Henricus Gutberleth in vindicatione suarum disputationum.

Ἐνύπνιον.

Ἐνύπνιον 1. accipitur Nominaliter tùm pro somnio. id est, viso in somno, seu eo quod apparet per quietem, sive fallcet sive nõ fallat: tùm pro somnio tantùm illo quod fallit per synecdochen. sic Aristoteles accipit.

Distinctio è Thom.

Causa somniorum, aut est exterior, aut interior.

Exterior aut est animalis, ψυχική, aut naturalis, φυσική seu corporalis.

Interior aut est corporalis σωματική, aut spiritualis πνευματική.

Hæc est aut divina, aut Satanica.

Animalis) cùm phantasiæ dormientis occurrunt ea, in quibus cogitatio aut affectio ejus fuit occupata tempore vigiliæ.

Corporalis) cùm ex interiore corporis διαθέσει formatur motus vel species tali διαθέσει conformis. Sic phlegmatici somnia sunt aqua, nix: signa hæc sunt temperamenti.

Σωματική) cùm phantasia dormientis immutatur ab aëre continente vel impressione cœlestium corporum, unde, quæ apparent dormienti cœlesti dispositioni sunt conformia.

Spiritualis) cùm Deus per ministerium, angelorum immittit somnia (Talibus est credendum) vel Diabolus (Talia sunt fallacia) Vide Thomam in 2. secundæ quæst. 95.

2. accipitur adverbialiter pro eo, quod est in somno seu per quietem, sic usurpavit P. Homerus.

Alia distinctio.

Somnium aut est naturale, aut non naturale.

Natural est eà causis externis vel internis.

Estq; vel vulgare, (hoc nihil futuri significat) vel præsagiens.

Non naturale, est vel divinum, vel Diabolicum.

Somnium:
- Rectum, εὐθυονειρία, Expressum, quod directè pingit, repræsentat & significat.
- Obliquum, φασματικὸν, τυπικὸν quod indirectè, népe per imagines, phantasmata & ænigmata quippiam offert & denunciat.

Ex-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Explicatio.

A causis externis) *A causis externis sunt illa somnia, quæ ab occupationibus & studiis diurnis existunt. Ab iis enim, quibus interdiu sensus foris fuerunt affecti, ab iis inquam objectis relinquuntur notæ impressæ in nervos & Spiritus. Illæ, quando attingunt sensum communem, ita eum afficiunt, ut interdiu, & verberant. Tum sensus communis commotus movet imagines in cerebro; inde sequitur sæpè tota historia, sicut si quis projiciat aliquid in aquam, gyrus excitatur. Huic movet alium, & sic deinceps, donec infiniti exoriantur.*

A causis internis) *Ab internis causis fiunt somnia, ut cum sæpè somniamus de rebus iis, de quibus non tantùm interdiu non cogitavimus, sed ne in vita quidem unquam. Hæ internæ causæ sunt à temperamento corporis vel affectione partis alicujus, ut cum Phlegmaticus de aqua somniat: ibi sensus communis non movetur ab externis causis, vel à reliquiis, quæ adhuc hæserunt in sensibus, sed ab internis, & pro eo ut est affecta pars, ita variè afficitur sensus communis. Sæpè aliquis somniat sibi dolere caput, & vigilans deprehendit istud sic. Ad hanc internam causam refero diætæ rationem. Ex ratione enim alimenti mutatur corporis temperamentum, itaq; fiunt Spiritus alii. Altera causa interna est natura cerebri. Quando præstantia in cerebro alicujus est talis, ut sit præsaga, tunc adjuvatur à Spiritu Dei præsertim in bonis. Hanc alij deducũt ab externa causa, ab astrorum positu. Qui habẽt, inquiunt, Mercuriũ & Lunam sunt somniatores tales, ut præsagiant; sed D. Esromus ad causas internas refert. Tertio loco inter internas causas refero etiam intelligentiam.*

Nam in iis, qui temperanter vivunt, qui non dormiunt ebrij, non jacet prorsus τὸ διανοητικὸν, Mens & intelligentia, sicut nec in brutis τὸ φανταστικὸν in totũ quiescit: (habent hæc quoq; sua quædam somnia) Sic διανοητικὸν in homine non prorsus obruitur, sed motus animi potest se mirificè exercere in somno virtute animæ potest se commovere intelligentia, imò ipsa Anima potest aliquid suggerere sicut videmus aliquem sæpè cogitabundum se conferre cubitum, qui postquam interdiu variè volvit revolvitq; meditando rem obscuram non nihil per somnium sæpe numero exquirit rem & indagat, quam de die multùm meditando, ac ultrò citroq; revolvendo nullo modo invenire potuit.

Divinum) *somnium divinum θεόπεμπτον est, ut quando Deus misso angelo Josepho nunciat quid faciendum sit, ne à tyranno interficiatur. Hoc somnium propriè non est φάσμα seu φάντασμα inane aut vanum.*

Ενωσις.

Ενωσις unio est, hoc est, plurium conjunctio; Et fit vel unitorum conservatione, vel transitione. Conservatione, ut in conjunctione animæ & corporis. Transitione, ut in mixtione: Ibi enim unio est transitio plurium naturarum in unam naturam. Vel est contrariarum qualitatum inter se agentium & patientium contemperatio. Sic Zabar. Natura mistionis in plurium substantiarum unione præcipuè consistit h. e. in earum mutatione in naturam & substantiam unam. l. 1. de gener. mist. c. 9. pag. 545.

Ἕνωσις οὐσιώδης (unio essentialis) communis est vel singularis. Communis, naturalis; materiæ & formæ, animæ & corporis, quatenus ex iis constat natura humana.

 Singu-

Singularis, divina in Triade mystica, ubi tres personæ propter unitatem essentiæ, qua sunt unitæ, sunt tantùm unus Deus.

Ἕνωσις προσωπικὴ seu καθ' ὑπόστασιν, id est, unio personalis seu hypostatica, communis est vel singularis. Communis est animæ & corporis, quatenus ex utroq; constat unus homo.

Singularis est in Christo τοῦ λόγου & carnis assumptę. Est & ἕνωσις κοινωνικὴ, socialis: quæ est σαρκικὴ, carnalis, viri & uxoris: vel παραστατικὴ seu κατὰ παράστασιν, id est, per assistentiam, per societatem auxilii, vel κατὰ χάριν (secundùm gratiam) vel κατὰ σχέσιν (secundùm affectum) aut ἀξίαν & ὁμοτιμίαν, id est, dignitatem & eundem honoré.

In Physiologia & doctrina sacra etiam quædam ἕνωσις est πνευματικὴ, spiritualis, ut intellectus & rei intellectæ, amantis & amati, Christi & Ecclesiæ.

Ἕνωσις τεχνικὴ, artificialis, varia est, ut φυρμὸς, conspersio, ex humidis & siccis mistio: σύγχυσις, confusio, ex solis siccis, cum ex contusis cinamomo, gingibere & pipere fit tertium genus aromatum: σύγκρασις, ex solis humidis, commixtio, ut aquæ & vini: Vel cum ex aqua & melle fit mulsum.

Ἑνώσει, quæ & interdum dicitur σύνεξις (copulatio) & περιχώρησις à Damasceno, opponitur separatio χωρισμός.

Ἐξᾴδειν.

Ἐξᾴδειν Platoni est vehementer canere, intenta voce cantare, percantare, decantare. Ἐξ enim hìc auget significationem, ut in verbis ἐκδιδάσκειν, i.e; exquisitè & copiosè docere, ἐξευρεῖν, ἐκσώζειν, ἐκπίνειν. Sic particula De auget in Decanto, Desævio, Demano. Verbo ἐκδιδάσκω Plato in Protagora usus est, ubi describit Sophistarum indiligentem diligentiam. Ἐξαντλεῖν, i.e. exhaurire, vel largè haurire, est apud Nazianz.

Ἐπεξεργασία.

Ἐπεξεργασία est accuratior tractatio rei. Res παχυμερῶς tractata dicitur ἀκριβέστερον tractari cujus ἐπεξεργασίας magna est utilitas. Serran. in Cratyl.

Ἐξίστασθαι.

Ἐξίστασθαι est desinere, degenerare, transire, ad stuporem usq; mirari, extra se esse, quo significatur mentis alienatio. Οἶνος ἐξιστάμενος, vinum desinens, id est, fugiens. Cic.

Ἐξιστάμενος τῆς φύσεως qui degenerat à natura sua.

Ἐξουσία.

Ἐξουσία est potestas ea, quam potentior aut opulentior aliquis propter opes suas aut potentiam (quæ Græc. δύναμις est) aut magistratum adeptus est. Redditur etiam voce Arbitrii. 3. Pol. text. 6. Cui est ἐξουσία judicandi id est arbitrium, autoritas, potestas. Sic dicitur Christo data est ἐξουσία judicâdi. dicitur a. ἐξουσία æquivocè de actu & vera potestate sicut apud latinos potestas.

Οἱ ἐν ἐξουσίαις, qui potestate & autoritate præditi sunt. 1 Eth. c. 4.

Quod propriè loquendo ἐξουσία à δυνάμει differat, ostendit locus Arist. lib. 10. c. 8. de moribus. Viro forti opus erit δυνάμεως (copiis & potentia) siquidem aliquid suæ virtuti consentaneum effecturus est, & temperanti ἐξουσίας (auctoritate & licentia, ut vertit Lambinus: etsi doctiss. Bergius & alii hic ἐξουσίαν facultaté peccandi verterint.)

Ἐξοχή.

Ἐξοχὴ ἀρετῆς, excellentia seu eminentia virtutis Ethicis est virtus Heroica. Physicis ὑμένων ἐξοχαὶ sunt membranarum extuberationes vel excrescentiæ.

In-

Interdum Res nuncupatur seu nominatur ab eo quod convenit ipsi κατ' ἐξοχὴν. Sic Roland in Lexico Chym. Chymia est ars res solidas in succum resolvendi: Sed per synecdochen partis difficilioris, κατ' ἐξοχὴν sub solutione etiam coactio seu coagulatio intelligitur ab antiquis Chymicis. Unde pervulgatum illud: Solve & coagula. Huc pertinent illa Ciceronis: Ex majore parte res pleræque nominantur. Et: *Ex majore parte unam quamq; rem appellari spectariq; dicunt.*

In synechdoche igitur ἐξοχὴ seu excellentia dicitur, cum nomen generis nobiliori & illustriori speciei attribuitur.

Arabibus Al articulus ἐξοχὴν, id est præstantiam rei notat, ut Alchymia Physica separandi purum ab impuro ad conficiendum medicaméta, tam corporibus humanis persanandis, quàm metallicis ad summam perfectionem perducendis accommodata.

Pro κατ' ἐξοχὴν, dicitur etiam ἐξαιρέτως. Ulpian. in 1. Olynth. ubi Demosthenes ait τοὺς ἐν ἡλικίᾳ, homines in ætate, explicat per τοὺς νεωτέρους, juvenes, & adjungit rationem, ἡλικία γὰρ ἐξαιρέτως ἐπὶ τῶν νεωτέρων, Ætas enim per excellentiam de juvenibus dicitur, quòd ea ætate omnia agere possimus. ἐν ἑαυτῇ γὰρ πάντα πράττειν δυνάμεθα.

Εξωτερικοὶ.

Εξωτερικὸν opponitur οἰκείῳ seu ἐσωτερικῷ interiori. Bonum ἐξωτερικὸν id est externum fortuitum. Εξωτερικὴ ἀρχὴ externus principatus. Οι ἔξωθεν λόγοι sunt disputationes omnibus obvice, populares, triviales. Libri exoterici sunt libri populariter scripti, minùs limati.

Οι ἐξωτερικοὶ seu οἱ ἔξω in specie sunt, qui non sunt relati in Ecclesiasticam communitatem, ut profani. Al ἐξώτεροι alieni.

Aristot. scribit 1. Polit. text. 46. Imperia quæ de rebus inanimis dicuntur, esse σκέψεως ἐξωτερικοτέρας, considerationis magis extraneæ

Libri exoterici Aristoteli sunt externi, id est, qui sunt extra id opus, in quo tunc versatur. Genesius. Sed displicet Victorio. Externi λόγοι Aristoteli sunt, qui sunt præter principale propositum rei de qua fit mentio.

Εοικε, videtur sic apparet.

Sæpe hæsitationem seu dubitationem vel saltem modestiam significat Aristoteli, ut cum aliquid non enuntiatur asseveranter, ut libr. 1. de anima cont. 14. Videntur animæ passiones omnes esse cum corpore. Maximè assimilatur proprio ipsum intelligere id est, videtur intellectio esse propria animæ, non communis tex. 12. 1. de anima. ἔοικεν ἴδιον, est simile proprio, apparentiam quandam habet quòd sit operatio propria. Paulò antè dixit φαίνεται, videtur plurimarum passionum nullam sine corpore pati aut agere, id est, fieri anima aut patiente, aut agente. Hic φαίνεται verbo usus est ad significandam evidentiam,

Επαμφοτερίζοντα corpora.

1. Corpora ἐπαμφοτερίζοντα dicuntur quæ sunt naturæ ancipitis.
2. Talia sunt animalia quæ partium in aqua, partim in terra degunt: Aliâs ἀμφίβια.
3. Et quæ utroq; sexu participant, ut Androgyni.
4. Et noctuæ, quæ quatuor pedes ut terrestria animantia; alas ut volucria, obtinent.
5. Struthio item Africus, qui pennas

habet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

habet, & bipes est, ut, avis, in pulpebris autem pilosus est, & bisulcus, ut quadrupes.

6. Præterea loco ἐπαμφοτερίζουσι, h. est ambigua sunt, aër & aqua, terræ & ignis comparatione Aristot. lib. 3. Phys. c. 5.

7. Ut enim gravitate & levitate; sic etiam super & infero loco participant.

8. Aer autem & aqua non sunt levia & gravia simpliciter omninoq́; , sed κατά τι.

9. Igitur nec omnino absoluteq́; in infero loco sunt, aut supremo.

10. Aqua tamen magis est in loco infero, quam supero: Aer contra.

Ἐπανάληψις, Epanalepsis.

1. In Rhetoricis Epanalepsis est figura dictionis, qua idem sonus vel eadem vox in principio est & clausula, ut: Multa super Priamo rogitans super Hectore multa.

2. Philologis Epanalepsis est, cum post aliqua multa interposita majoris lucis gratia resumimus, quod in principio collocavimus (quo exempto, nihilominus constructio manet integra.)

Habet interdum notas suas, Igitur, inquam, Sed: Soletq; adhiberi post longiusculam parenthesin.

Fit verbis iisdem vel synonymis: Cicer. Cave existimes Brute, (quanquam non necesse est, me ea ad te, quæ tibi nota sunt scribere) cave putes, probitate, constantiâ, curâ, studio Reip. quicquam illi esse simile.

Idem 1 Tuscul.

Confirmato illo, de quo (scil. immortales animi sunt) dubitare non possumus, cum tantus interitus in morte sit, ut ne minima quidē suspicio sensus relinquatur: hoc igitur probē stabilito & fixo, excutiendum est, ut sciatur, quid sit carere.

3. Epanalepsis, resumptio, est figura dicendi, qua id quod antea obscurius vel minùs sufficienter dictum est, denuò in manus sumitur, ut clarius evidentius pleniusq́; exponatur.

Exemplum hujus resumptionis est cum aliquid primū dicitur tropicè, quod deinde dicitur propriè. Ejus interdum signum est conjunctio Enim. Exempla in epistolis Pauli occurrunt multa, quæ recitat H. Zuing. in Resp. ad confess. L. p. 434.

Ἐπάνοδος.

Epanodos interdum ponitur pro Epilogo, teste Platone. In Rhetorica est figura repetitionis, l. Regressio.

Epanodicum metrum.

Epanodicus versus habet cognationem magnam cum retrogrado, seu recurrente. Sic autem differunt. Hi retroaguntur omnino, id est, retroversis mensurantur dictionibus: Illi vero fiunt cum per eadem recurrimus verba ordine inverso relegentes, sed non per omnia, ut Sedulius de Eva.

Noxia tu conjux magis an Draco perfidus ille?
Perfidus ille Draco: sed tu quoq; noxia conjux

Ita Vida.

Nec sine Sole suo lux, nec sine luce sua Sol.

Germanitas hæc per se perspicua est. Sed & Retrogradum metrum Epanodicum ex toto rectè dici potest.

Ἐπεξήγησις.

Epexegesis (oratoria potissimum) dicitur, cum verba sequētia præcedentia interpretantur: suntq; illa vel propria, vel figurata. Ponitur etiam pro pleniore narratione, quæ una voce dicitur Enarratio.

Qui-

Quidam Grammatici Appositionem, quam vocant, ut Urbs Roma, vocarunt Epexegesin: quòd una vox alteram declaret seu exponat. Emmanuel Alvar. vocat substantiva continuata (quæ nulla conjunctione sunt vincta) ad eandem rem spectantia. Al: Appositio ἐξηγητική.

Ἐπιγίνεσθαι τινί.

Divus Basilius M. usurpat pro accidens esse alicui (quod post essentiã rei est) accidere, accedere alicui. Mors ἐπιγίνεται animantibus, id est, accedit (παρὰ φύσιν) seu accidit. Rectè enim Mors dicitur accidens animantis, etsi nonnulli audeant hoc negare. Basil Mag. in Oratione seu Homilia, ὅτι οὐκ ἔστιν αἴτιον ὁ Θεὸς τῶν κακῶν. Κακὸν τοῖς τῆς ψυχῆς πηρώμασιν ἐπιγίνεται, οὐκ ἐν ἰδίᾳ ὑπάρξει ἐστίν. Hîc opponũtur ἐπιγίνεσθαι, & ἐν ἰδίᾳ ὑπάρξει εἶναι, id est, accidens vitium seu malitiam esse & esse substantiam. Idem ibidem: τυφλότης δὲ τῇ ἀπωλείᾳ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπεγένετο, id est, Cæcitas accidit seu supervenit oculo ex corruptione (παρὰ φύσιν igitur.) Matthæus Dresserus Græcæ linguæ doctissimus vertit; Cæcitas corruptionis oculorum est accidens. Versio hæc displicet. Non enim voluit hoc Basilius: Cum cæcitas potiùs essentia quædam & natura sit corruptionis oculorum: Cæcitas enim absq; corruptione oculi nulla est.

Epigramma.

1. Epigramma primum significat ἐπιγραφὴν, Inscriptionem seu Titulum rei. Hunc Manilius vocat signantiam causæ, hoc est, notionem seu significationem, quod observavit Jos. Scal. in comment. & castigat. lib. 2. Manil.
2. Libellum seu intentionem accusatoris, Aristot. in Rhet.
3. Epigramma est breve carmen & argutum super qualibet re.

1. Brevitas hujus pressam orationem desiderat, & versuum numerum quàm minimum.
2. Pressa oratio est, cum sententiæ omnes ac verba, neq; lucem neq; ornatum afferentia removentur.
3. De versuum numero senis aut septẽ summum ferè distichis absolvitur, vel 14. Phaleuciis aut paulo pluribus.
4. Argutiarum laus cernitur tum in ipso genere sententiarum, tum etiam in quadam venustate orationis, quæ quod argutè excogitatum est, argutè etiam ac venuste exponat.
5. Argutiæ continent Decorum, quod in rebus & personis cernitur. In rebus ut ampla graviter, & magnificè subtilia subtiliter, seu tenuiter; mediocria temperatè dicantur. In personis videatur quid persona postulet, qualisque sit, alioqui incides in Aristarchos.
6. Epigramma duabus ferè constat partibus, expositione & conclusione. 1. expositio est tum simplex tum multiplex. Simplex fit ex uno, vel etiam altero loco, ut notatione, causa, comparatione, facto, tempore, loco, personæ. Multiplex est, quæ conficitur locis conglobatis, verbi gratia comparationibus, exemplis, causis, effectis.
7. 2. Expositio narrationem habet, vel veram, vel fictam. Itaq; fabula interdum in Epigrammate utimur.
8. Conclusio Epigrammatis est Epiphonema, exclamatio: O quantum est subitis casibus ingenium! vel argumentum aliquod maximè è loco majorum, minorum, parium, conjunctorum, consentaneorum, ut, Quæ nondum data sunt, stulte negata putas? vel sententia seu Gnoma: ut,

Quicquid amas, cupias non placuisse nimis. Vel Venustas aliqua cum expositione consentieus, ut, posthume non benè olet, qui benè semper olet.

1. Epigramma est vel explanatorium, quo apertè & cãdidè propositum seu institutum describitur; vel Aphoristicum, quo propositi (ut rei personævé) proprietates simpliciter indicantur.

2. Epigrammata sunt simplicia vel conjuncta.

Simplex Epigramma est in quo simpliciter rem exponit Poeta ita ut tantum loquatur, nec alium loquentem introducat.

Conjunctum est in quo Poeta & loquitur & alium inducit loquentem.

Επιεικὲς, *æquum bonum.*

In Ethicis Aristotelis τὸ ἐπιεικὲς dupliciter accipitur.

In Ethic. Nicomach. cap. 15. consideratur quatenus æqualitatem spectat. At lib. 6. cap. 11. ubi agit de Gnome & syngnome, ἐπιεικείας mentio fit, quatenus recta in judicando ratione ac prudentia utitur. Theod. Zuinger. in Tabul. Ethic. ad laudata cap. Idem: τὸ ἐπιεικὲς Jus, Æquum Bonum vocamus, quod non summo jure agit, sed ignoscit in quibusdam, consentit, & de suo jure cedit. Et: ἐπιεικὴς interdum habet συγγνώμην, id est, ignoscit iis, qui inviti aliquid fecerunt. Opponitur ei illud, quod absolutè jus est, seu generalis dispositio, seu strictum jus l. placuit C. de judiciis. Placuit in omnibus quidem maximè in judiciis majorem esse humanitatis atque æquitatis (ἐπιεικείας) quàm stricti juris rationem.

Involuta σκέψις esse videtur apud Arist. 5. Ethic. in fine, An æquum & bonum ei, quod absolutè jus est, sit melius? Respondet Philosophus: Cùm æquum & bonum jus sit, non est melius eo, quod simpliciter justum est, sed eo peccato, quod ex simplici & generali sermone natum est, interprete ἐπιεικεῖ Petro Gilkenio (Æquum & bonum melius est non ipso jure, sed peccato, quod ex fusiore solutioreq; legis sermone contractum erat, quod strictum vel summum jus Jurisconsulti appellare solent.) Hæc exemplis declarantur à Gilken. in fine Com. in 5. Eth. Arist.

Generalis constitutio interdum ex æquo & bono temperamentum admittit. Ex æq: T] periphrasis ἐπιεικείας.

Regula juris interdum ex æquo & bono admittit exceptionem & moderationem.

Ἐπιεικῶς.

Επιεικῶς pro locorum circumstantiis variè exponitur. Nunc est humaniter, vel moderatè (ἀνὴρ ἐπιεικὴς, vir moderatus) nunc commodè, non malè, non incommodè. Ἐπιεικῶς πεπαιδευμένος, non insolenter institutus. ἐπιεικῶς πέφυκε πρὸς τὰ πράγματα, non incommodus ad res gerendas. Apud Platonem ἐπιεικῶς πάλαι, satis dudum. Apud eundem, ἐπιεικέστατος ἰδέαν, facie liberali satis & honesta,

Επίζευξις.

ἐπίζευξις
- Grammatica: Hæc habet elegantiam.
- Rhetorica, figura repetitionis seu iterationis: *Sic sic juvat ire sub umbras.*
- Theologica, ἐπίζευξις ὀνομάτων, Nazian. Modus loquendi de persona Christi, quæ aliâs dicitur κοινωνία ὀνομάτων seu ἰδιωμάτων.

Exempla Grammaticæ geminationis.

Unde unde, pro Undecunq; Horat. lib. 5. ſermonum: *Mercedem aut numos unde unde extricat*, id eſt, undecunq; ex quacunq; re,

Quaqua, id eſt, quacunq;. Ubi ubi, id eſt ubicunq;. Quoquomodo id eſt, quomodocũq; Ut ut ſit, Es ſey wie es wölle,

Ἐπίθετα.

Generaliter ἐπίθετα ſunt appoſita.

In oratione ſpeciatim Epitheton eſt vel adjectivum ſubſtantivo additum, ut: Fulvum aurum, Auri ſacra fames, Roſa verna, vel quod quocunq; modo ſubſtantivo adjicitur 1. per Antonomaſiam, ut: Amphitryoniades vel Alcides pro Hercule. 2. per Periphraſin, circumſcriptionem, notationem, ut: Tirynthius heros pro eodem, ultrix accincta flagello, pro Tiſiphone. 3. per Exegeſin. (vulgo vocant Appoſitionem) ut: Opes irritamenta malorum,

Epitheta aut ſunt neceſſaria, aut non talia,

Neceſſaria, quæ adhibentur diſcretionis cauſa, ut; Tibull,

nos ad mala noſtra
Vertimus in ſævas quod dedit ille feras.

Sævas, inquit, feras ad diſtinguendum à domeſticis & manſuetis.

Aut ſunt perpetua, aut temporaria.

Perpetua ſunt quæ propria ſunt naturæ, ut: placida ovis, humida nox,

Temporaria ſunt, quæ pro negotiorum qualitate, aut ornatus gratia ſcribentis arbitrio accerſuntur, Ovid:

Attenuant vigiles corpus miſerabile curæ.
Tibull:
Præda feras acies cinxit diſcordibus armis.

Vide de Epithetis egregia in 6. lib. de re Poëtica Georgii Fabritii.

Epithetis accidit quædam permutatio.

Epithetorum permutatio ſeu ὑπαλλαγὴ ſeu μεταγωγὴ, cum vel detrahũtur Epitheta perſonis & attribuuntur rebus, vel ea quæ ſunt perſonarum tribuuntur perſonarum affectibus, aut accommodantur locis & temporibus. Exempla primæ partis: Virgilius: Heu fuge crudeles terras, fuge littus avarum, id eſt, crudelis & avari Regis ditionem & hoſpitium. Ovid: Verberibus juſſas præbuit ipſe manus. Virgil. Hæc ait, & ſocii ceſſarunt æquore juſſo.

Exempla ſecundæ partis, Virgil. Conveniunt, quibus aut odium crudele tyranni, Aut metus acer erat. Id eſt odium Tyranni crudelis.

Exempla tertiæ partis: Virgil: Ibant obſcuri ſola ſub nocte per umbras, id eſt, ſoli ibant ſub obſcura nocte. Idem Udæ vocis iter, id eſt udum iter vocis.

Epitheton interdum opponitur nomini, ut aliud eſt rei nomẽ, aliud Epitheton: Jehova nomen Dei: Sed Auguſtus, Sanctus, Magnus, Epitheta.

Ἐπιθυμία.

Ἐπιθυμία Phyſicè & Ethicè accipitur propriè pro actu, tum pro potentia ipſa concupiſcendi.

Scholaſticis concupiſcẽtia eſt:
- Habitualis fomes, id eſt, ἄτακτος concupiſcẽtia, ſenſibilis appetitus. Ad rationem fomitis pertinet inclinare ad malum, & difficultatem inferre ad bonum.
- Actualis, motus peccati. Differt à proæreſi. Nam Epithymia eſt deſiderium ἄλογον: proæreſis verò cum ratione conjunctum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Ἐπινίκιον.

Ἐπινίκιον seu Epinicium (vox enim illa latinis elementis donata, & quasi in familiam latinitatis recepta est) est victoriæ monumentum sive id sit festus dies, aut epulum victoriæ causa datum, aut sacrificium (Ἐπινίκια enim θύειν Demostheni est immolare victimas ob partam victoriam) sive carmen, sive Oratio. Dicitur & Pæan ἐπινίκιος.

Ἐπιπολὴ, ἐπιπόλαιον.

Ἐπιπολὴ 1. sumitur γενικῶς seu κοινῆ pro superficie cujuscunq; corporis: Quæ à substantia differt, quia hæc est interna: illa externa.

2. In specie sumitur pro summitate aquæ vel terræ.

Ἐπιπόλαιον est 1. in superficie situm, per summa apparens, ut innatans, non internum, non altum. ἐπιπολαίως est obenhin: Vulg: superficialiter.

2. Est manifestum & apertum cuique, qualis est corporis superficies.

3. Est leve, non firmum, qualia quædam sunt vulnera. Sic Arist. 1. Eth. c. 5. Τιμὴ φαίνεται ἐπιπολαιότερον εἶναι τοῦ ζητουμένου: Honos videtur aliquod esse eo, quem quærimus, fine infirmius minusq; stabile. Δόξα ἐπιπολαία lib. 1. de Mor. c. 4. apud Aristot. est opinio manifesta quidem & celebris, si authores laudes, verùm inanis & levi ratione suffulta, non attingens internam rei naturam.

In 3. Rhet. Aristoteles ἐπιπολαῖα vocat, quæ omnnibus sunt aperta, ut non opus sit ζητεῖν. Sic cap. 3. l. 1. t. 13. idem δόξας ἐπιπολαζούσας eas vocat, quæ sunt eminentes seu insigniores, quæ maximè sunt illustres propter authorum famam & ita sentientium multitudinem, sive ratio subsit, sive nulla ratione nitantur. Metaphora ducta ab iis rebus, quæ aquæ immerguntur, suaque levitate ascendunt ita ut ab hominibus possint conspici, cùm gravia contrà fundum petant. Zuingerus.

Petri Martyris hæc est sententia: ἐπιπολάζουσαι sententiæ Aristoteli in Ethic. sunt, quæ in medio versantur & sunt minùs reconditæ, metaphora ducta ab iis, quæ apparent fluctuantia in aquis. Alii, inquit Martyr, interpretantur de insignioribus & eminentibus, quod mihi non videtur, sed simpliciter intelligo de eminentia non excellentiæ, sed tali, quæ apparet in fluctuatione in aquis. Sed parvi momenti est hæc interpretationis varietas.

Ἐπιπόλαιος ὅρος est superficiaria & rudis seu leviter adumbrata definitio seu περιγραφὴ, cui opponitur Exactior & Essentialis ὁρισμός. Ἐναργεστέρα autem Definitio sumitur pro definitione exactiore & clariore seu illustriore simul.

ἐπιστάτης.

Platoni in Euthydemo. βραβευταὶ λόγων, ῥαβδοῦχοι, πρυτάνεις vel ἐπιστάται, sunt moderatores, judices, arbitri, & præsides disputationum.

Ἐπίφθεγμα.

Hæc vox aliter accipitur à Politicis Græcis, aliter à Criticis.

Primùm enim est verbum militare, & significat denunciationem, qua copiis castra moturis conclamatur, ut colligant vasa. Budæus. Critici vocant, quæ nullius significationis sunt ut apud Græcos βλίτυρι, & σκινδαψὸς, ἐπιφθεγματικά. Latini veteres Effutilia appellant. Tale est Titivillitium Plauti in Casin. Non ego istud verbũ empsitem titivillitio.

Epo-

Epocha.

Ἐποχὴ (quæ inhibitio seu retentio, per quam quid in continuorum fluxu retinetur & figitur, ut inde reliqua mensurentur) est non tantum in motum cœlestium consideratione locus cœli certus linea monstratus, à quo motus, verũ etiam in tempore principium certum & illustre, unde annos menses, & dies in antecedentia & consequentia numeramus. Vulgo dicitur radix, unde reliqua quasi à fundamento & termino à quo supputantur. Item Aera, quæ vox à tabellionibus ignorantia quadã ex Hispanorum scriptis primum desumpta & usurpata, inde ab Astrologis frequentata, ac tandem ad cæteros scriptores translata est. Neq; enim initio æra una vox fuit, sed plures è quibus male consutis & confusis unum fecere Hispani vocabulum, quod tãdem apud Latinos quoq; receptum est, sicut notat Matth: Beroaldus ex sepultura. Nam cum Hispanis Augusti Cæsaris imperium, quod ad ipsũ solum privatim delatum fuit anno ante natum Christum 38, felix & salutare esset, curârunt ut rerum actarum & gestarum annos omnes ab Augusto Cesare repeterent in hunc modum: Acta sunt hæc, exempli gratia. Toleti calendis Martii Anno 22. A: Cæs: Posteriorum verò socordia factum est ut omissis punctis eædem hæ velut in unum verbum, cujus prima syllaba diphthongus Æ esset, scriberentur confusè, ipsiq; voci declinatio assignaretur. Sunt & qui Heram vocant. Munus Epocharum est, ut ad eas tanquam ad præfixum terminum priora tempora conferantur. Illustris epocha est quæ sumitur à tempore incarnationis Christi vel à passione & morte Christi, vel creationis mundi, vel urbis Romæ conditæ, vel ordinationis Julianæ, qua Julius Cæs. annum, quo à nato Christo ad hæc tempora usq; usi sumus, introduxit, vel correctionis novæ à Clavio & Aloysio Lilio affectæ, & per Pontificem Gregorium 13. publicatæ, vel Hispanorum ab Augusto Cæsare.

Epocha ἐποχὴ apud Astrologos significat cœli partem, quæ continet sydera Scaliger.

Epocha Locus stellæ, Græcis ἐποχὴ & Arabibus radix dicitur. Est assumpti & definiti continui arcus ultimum punctum, quod prætervehitur stella & momentũ temporis, quo illud ipsum punctum transcurrit. Hunc medium motum stellæ Græci vocant πάροδον, transitum stellæ delatæ per illud punctum, habentq; inter se correlativè ἐποχὴ & πάροδος. Unde συςήσασθαι τὴν ἐποχὴν τῆς ὁμαλῆς κινήσεως est loca & principia æqualis seu medii motus ad certum tempus constituere ac designare, à quibus motuum & temporum sequentium supputatio tanquam certã meta sit ordienda, & deducenda, ut cum à nato Christo, à morte Alexandri à Julio Cæsare, aut etiam regno Augusti, ut vocant Alphonsini: qui iccirco Æræ vocabulo pro ἐποχῇ utuntur. (Significat autem æra nihil aliud quam Annus erat Regni Augusti) supputationem ordimur.

Æra, vocabulum corruptum & compositum ex tribus vocibus, sunt tres voces in unum conductæ seu coactæ.

Epocha (inhibitio) aliàs significat in Philosophia Academica Pyrrhonis affectionem qua in dubitando mẽtis cursum inhibebat. Scaliger de causis ll. lib. 3. cap. 72. Seu Epoche est suspẽsa sententia, id est nihil definiens. Viottus ἐπέχειν est de nulla re pronunciare,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

are, vel de aliqua re non pronunciare, nec aſſeverare certò. Ἐποχὴ enim eſt univerſalis vel particularis. Ad illam refertur ſcepticorum ἐποχὴ, ea enim tanta erat ut etiam τὰ ἀξιώματα ponerent indiſceptationem. Porrò ut ἐποχὴ abſtractum eſt, ut forma aliqua: ſic Ephecticus eſt concretum. Ephectici autẽ Aporetici, Sceptici, *Zetetici*, id eſt, ſunt *Zetetici* dicti quod veritatem perpetuo quærant, Sceptici à perpetua conſideratione & inquiſitione, cùm nihil invenirent unquam: Aporetici, quòd ſemper dubitarent: Ephectici ab eo, quod eis accidebat poſt inquiſitionem, quòd ſemper dubitarent, Suidas.

Ἔργον.

Ἔργον opus ſæpe opponitur energiæ, id eſt actioni & functioni muneris, ſic acceptum eſt ſub initium 1. ad Nico. Interdum ponitur pro ipſa actione, munere officio, & opponitur facultati, ſic acceptum eſt ab Ariſtotele principio primi & 2. lib de part. & in textu comm. 35. 7. divinorum & 1. Pol. text. 35. cum Ariſtot. dicit, omnia eſſe ἔργῳ, & δυνάμει definita diſtinctavé.

Ἑρμαφρόδιτος, Hermaphroditus.

Hermaphroditus dicitur 1. qui utrumq; habet membrum, tam virile, quàm muliebre.

2. qui utramq; venerem exercet. Homo ambiguus Poetis. Dictus à voce Hermes & Aphrodité (quæ dicitur Venus propter naturam ſeminis ἀφρώδη, id eſt ſpumoſum.) Fingitur enim filius Mercurii & Veneris. Mercurii ſcilicet ſtella mediæ naturæ eſſe videtur Aſtrologis, ut ſit ſtella partim maſculina, fœminina.

Nota obiter ſtellas maſculinas dici, quæ habent majus robur, quo calorem excitant; Fœmininas, quæ habent debiliores vires propter naturam humidi. Fides horum ſit penes autores.

Ἑρμηνεία.

Ἑρμηνεία (interpretatio) in genere eſt explicatio, explanatio, expoſitio, ſive ſit vocis phraſeosvé, ſive ſententiæ legisvé, ſomniorum voluntatis.

2. Accipitur à Logicis pro Definitione Nominis, Notatione ſeu Etymologia. Aliâs dicitur verbi vis ac poteſtas. Hic pro ID EST, eleganter dicitur, Quod ita interpretamur, ut, ſecundũ naturam vivere, quod ita interpretamur, vivere ex hominis natura undique perfecta & nihil requirente. Cic.

3. Ab Oratoribus pro Exornatione Rhetorica, quæ exponit id quod poſitum eſt alio verbo, quod idem valeat, Cic. ad Heren. Quidam vocãt συνωνυμίαν, ut, Remp. radicitus evertiſti, civitatem funditus dejeciſti.

4. Judice Zabarella Ariſtoteli Interpretatio eſt vox generalis, complectens & primam & ſecundam operationem intellectus, id eſt, ſimplicium apprehenſionem & enuntiationem, ſeu ſignificans omnem vocem interpretãs conceptum rei, tam ſimplicem, quàm complexum. Sic Zabar. l. 2. de natura Log. c. 5. Inſcribitur liber ille Ariſtotelis de Interpretatione à re conſiderata. Eſt enim interpretatio vox articulata alicujus rei ſignificatrix, & amplectitur tam ſimplices terminos, Nomen & verbum, quàm enuntiationẽ in ſimplicem & complexam, quæ eſt oratio. Ita Enunciatio & Interpretatio non ſunt idem, quia Enuntiatio tãtùm ſecunda Intellectus operatio eſt.

5. Etſi a. interpretatio communius quid ſit Enuntiatione, tamen ſynedoch. κατ' ἐξοχὴν pro oratione & Enuntiatione uſurpatur. Dicuntur a. voces tam ſingulæ quàm conjunctæ Interpreta-

tio-

tiones, quia sunt veluti interpretes animorum nostrorum.

Interpretationis Particula est Seu significans antecedens & consequens hîc non differre, ut, Justitia inhærens seu gratia gratum faciens, Schol. Gratia actualis, dividitur in Excitantem & Adjuvantem; seu Prævenientem & Subsequentem, seu Operanté & Cooperantem. Ac tunc quidem vocant Sub divisivam patriculã (cum sensus conjungitur, verba disjunguntur) ut Alexander sive Paris.

Interdũ Interpretatio opponitur sermonis proprietati seu rigori verborũ. Alcia: Ex sermonis proprietate appellatione filii nepoté contineri nõ arbitror, sed ex interpretatione, quę in dispositione legis generaliter procedit, & id etiam in odiosis, nisi ratio diversa aliud suadeat. In com. de V.S.p. 162. Idé ad l. 94. verbum Reddendi quenquã significatum habet, retrodandi; recipit tamen & per se dandi significationem. Reddere quandoq; inquit, capitur simpliciter pro dare: unde si testator alicui centum jubet reddi, quamvis nihil ipse accepisset, tamen legatum deberi dubium nõ est: Quod tamé Accursius ex interpretatione Legis esse arbitratur, non ex sermonis proprietate (seu ex vi verbi), Idem. Id ex æquitate per Interpretationem extensum est, non ex verborum propritate. Huc pertinet ὑπόμνημα: Sæpè aliquid est interpretandum ex voluntate dicentis vel scribentis.

Interpretatio Specialis est Versio seu Transfusio linguæ unius in aliam, ut cum aliquid vertitur ἑτερόγλωσσον in Latinum. Hujus interpretationis tria sunt genera. *Unum religiosum & servile* nimis, archetypi sui observantissimum, cùm omnia interpretamur κατὰ πόδα, ut Græci loquuntur. Huj⁹ generis est vetus Bibliorum sacrorũ, & vetus item Arist. interpretatio. *Alterum audacius, planè licentiosum & liberum*, cùm à phrasi authoris etiam longè receditur, & interdum omittũtur aut adduntur, quæ visum est, ut & phrasi latinæ locus sit, & sentẽtia auctoris, quæ ab interprete vera esse putatur, in luce ponatur, quomodo Sacra vertere studuit, Seb. Castellio, & Politica Aristotelis Joach. Perionius. *Tertium est medii cujusdã modi*, quod ita vertit ἑτερόγλωσσον aliquid in Latinum, verbi gratiâ, ut præter puritaté sermonis (τὸ βαρβαρικὸν enim τῆς λέξεως vitat) fidelemq́; expressionem sententiæ & mentis, quæ est in archetypo, etiã accommodate ad ipsum hoc archetypon omnia interpretetur h. e. ita, ut ubicunq́; ratio latinæ phraseos patitur, ipsa archetypi verba fideliter & simpliciter exprimat, nec lectorem à phrasi authoris longius abducat. (Matth. Bergi⁹ vir longè doct. in præ. in Ar. Eth.) Quomodo Ant. Muretus vertit 5 librum Eth. Arist. Talis etiam interpretatio est Latina Dion. Lamb. Arist. 10. lib. de Morib. ad Nicom. innumeris in locis interpolata à Matt. Bergio in Acad. Altorfina olim Ethicæ Prof. Hæc tertia interpretamentũ verè οἰκεῖον est, eamq; eruditionis elegantioris studiosi maximè probant.

Scholastici faciunt quadruplicem sacrarum literarum interpretationem, i. e. expositionem: Primam dicunt Literalem seu Historicam seu Grammaticã: Secundam Tropologicam, i. e. Moralem, 3. Allegoricam: 4. Anagogicam.

Ratio interpretandi sacras literas est vel literalis, Histotica, Grammatica: vel Moralis: vel Spiritualis. Hæc est Anagogica, vel allegorica. Vel sic, Est ἱστορικὴ vel διανοητικὴ, hęc est ἠθικὴ vel πνευματικὴ seu mystica seu allegorica.

Lite-

Literalis eſt, quæ nititur ſimplici verborum ſignificatione, atq; id perſpicuè reddit, quod vocabula iſta ex uſitata loquendi conſuetudine notant, vel oſtendit διάνοιαν ex tropis, ſi ſint modificata verba. In hac interpretatione ſententia aliis atque aliis verbis explicatur & commonſtratur ad ejuſdem illuſtrationem Dialecticum & Rhetoricum artificium, indicatis vid. Orationis partibus cum argumentis, ut cauſis & adjunctis atq; cognatis. Atq; hæc ſemper primo loco quærenda eſt, utpote ſine qua non licet ad alias interpretationis formulas progredi. Qui enim non aſſequitur ſimplicem & proprium verborum ſenſum, quomodo ſperet ſe ſublimiorem doctrinam aut myſteria ulla poſſe eruere?

Jam *Tropologica* interpretatio eſt, quando ex dicto factové colligitur aliquid ad vitæ morumq; inſtitutionem conducens: quo pacto ſolent eruditi in quibuslibet hiſtoriis & concionib⁹, quas legunt, attentè obſervare graves exhortationes ad virtutem, nec non objurgationes vitiorum. Exemplum eſto. Occurrit hiſtoria de Abrahamo, qui exigua manu delectorum militū quinq; reges debellavit, atq; Lothum propinquum priſtinæ reſtituit dignitati. Rectè hic obſervamus, victoriam non pendere ex copiarum multitudine, ſed potius ſingulari Dei beneficio concedi: Item pro juvandis amicis, præſertim injuria affectis, & indigne oppreſſis, viro forti ingentia adeunda pericula, ac Deum daturum ſucceſſus piis conatibus. Rectiùs verò hæc interpretandi ratio vocatur moralis ſive Ethica. Quamvis namq; vox τρόπος ſignificet non tantùm modificatam λέξιν, ſed etiam vitam vel mores hominis, tamen plurimum uſurpatur ad ſignificandam modificatam, ſeu, ut alii loquuntur, figuratam locutionem, omnesq; voce τροπολογίας audita, ſtatim animo concipiunt orationē figuris ſeu tropis aliquibus aſperſam. Paulus hanc interpretationem commendat, cum inquit, Scripturam utilem eſſe ad inſtitutionem & correctionem

Tertia *Allegorica* eſt, qua à verborum genuina ſignificatione paulò longius diſceditur, ſed tamen ejusmodi res proponuntur, quæ cum his, quas verba ſignificant, ſimilitudinem & conſenſionem non parvam habent, atq; hac quidem proponuntur cautione, ut ad doctrinam fidei quadrent, adq; inſtitutionem audientium conducant. Exemplum eſt 1. ep. ad Theſſal. cap. 5. Itaq; non dormiamus ſicut ceteri, ſed vigilemus & ſobrii ſimus. Nam qui dormiunt, nocte dormiunt: & qui inebriantur, nocte ſunt ebrii. Quo loco non prohibetur ne feſſis corporibus ſomnum concedamus, ſed prohibetur ne tanquam ſecuri hæreamus in peccatis, & ad verbum Domini imparati inveniamur. Hoc dicitur intelligi ſecundùm ſpiritum, non ſecundum literam. De Chriſto dictum eſt ex Pſal. 91. Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis & conculcabis leonem & Draconem. Hæc quoniam à Chriſto non leguntur ſic, ut verba ſonant, perfecta, per allegoriam interpretantur, quæ aſſerit his ſignificatum, Quomodo Chriſtus debellârit Diabolum, mundum, peccatum, mortem: ſiquidem appoſitè cum aſpide, Baſiliſco & Dracone, venenatis nocentiſſimisq; animantibus, hoſtes hi ſpirituales comparantur.

David ſingulari certamine congreditur & vincit. Saul capitali odio perſequitur Davidem. Aptè dixeris

in priori

in priori historia doceri quomodo luctetur Spiritus cum carne, tandemque carnem superet divino munitus auxilio. In altera, quomodo caro semper rebellet atq; assiduè conetur opprimere Spiritum. Breviter. Quemadmodum ex fabulis Poeticis eruitur aliquid ad formandam vitam ac mores, vel ad explicandam rerum naturam utile, diversum ab eo quod simplici narratione fabulæ continebatur: Ita qui ex Scripturis colligere vult interpretationes, is primum attente intuebitur genuinam significationem verborum, verùm postea progredietur ulterius, atq; aliam quandā doctrinam spiritualem, accommodans ad illustrandam naturam fidei aut caritatis aut spei, ibidem latere commonstrabit.

Anagogica est, quando sic explicatur scripturæ sententia, ut discedendo aliquantum à simplici verborum significatione adnotetur aliquid de cœlesti gloria post hanc vitam exspectanda, aut de Mysterio Trinitatis, similibusve rebus arduis, ita nimirum ut à visibilibus transeatur ad invisibilia, ut ab aqua ad spiritū, à speculo & ænigmate ad Dei claritatem. Item quod Apost. Coloss. 2. verba faciens de resurrectione nostra cum Christo exhortatur ad cœlestia tantùm consideranda, vitam quippe nostram & conversationē in cœlis esse. Si rectè expendemus, Anagoge planè convenit in allegoria, ꝙ ad artificium & explicandi formā attinet. Annon definitur Allegorica interpretatio, in qua simili modo dictum factumvè exponitur, novo vid. sensu allato, qui à verbis ipsis aliquantum sit remotus, sed ita ut de Christo aut Ecclesia, de lege aut Evangelio, de officiis fidei aut caritatis, similibusq; rebus ser-

mo dissertatio ve instituatur? Manifestum igitur fit, si ullum inter anagogen & allegoriam discrimen constitui debeat, nō posse id observari, nisi ratione materiæ aliquo modo, ut nimirum anagoge intelligatur tractare quæ pertinent ad vitam futuram & res invisibiles; Allegoria verò res præsentis vitæ & sensibus expositas. Atqui ne Patres quidem studiosè distinxerunt inter Anagogen & allegoriam, ut Dionysius, Augustinus. Hieronymus tertiam interpretandi formam appellat intelligentiam spiritualem, sub hac vid: tanquam sub genere positas intelligens Allegoriam atque Anagogen. Idem ad illud Jesaiæ: Cognovit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, Bos juxta anagogen, inquit, refertur ad Jsraël, qui legis portat jugum, & mundum est animal; asinus peccatorum mole prægravatus gentium populus accipitur. Per anagogen quod hic exposuit, quid aliud est quam per allegoriam tractatum esse.

Interpretarionis Grammaticæ phraseos pulcra formula est Dion: Lambini: *Quod tantundem valet, quantum si diceretur*. in 4 Eth. &, si interpretatio fiat *κατὰ πόδα*, ista; Id est, si verbum de verbo exprimas. Exempli Gr. *ὅδε βωμολόχος ἥττων ἐστὶ τοῦ γελοίου*, id est, si verbum de verbo exprimas, scurra ridiculo inferior est, Quod tantundem valet, quantum si diceret Philosophus: à ridiculo superatur.

Ψευδερμήνεια falsa est interpretatio.

Ἑρμῆς, *Hermes.*

Hermes 1 accipitur in Astronomia pro Planeta, qui Latinis est Mercurius.
2. In doctrina de Metallis Chymici argentum vivum vocant Mercurium:

quia sicut Mercurius ex sententia Astologorum influxu suo omnibus Planetis; sic argentum vivum omnibus metallis jungitur. Hæc igitur significatio est translatitia seu Metaphorica.

3. Poëta Hermetem interpretem Deorum faciunt & præfectum somno.

4. Logico dicitur κοινὸς ἑρμῆς, communis interpres.

5. Hermes est τελευταῖα πόσις, ein schlaff-trunck. Sic ob: Giphan IC. in notis in Odyss. ex Athenæo lib. 1. Poll. lib. 8. c. 16. Ultimò libabant Mercurio ituri cubitum. Nam somni ajebant præsidem esse Mercurium: quare & ultimus haustus dici solet Mercurius seu Hermes.

6. Hermes seu Mercurius est ille, qui à magnitudine sapientiæ Trismegist⁹, id est, ter maximus elogio insigni nobilitatus est. Hic fertur dixisse, Deum esse circulum, cujus centrum ubiq; , περιφέρεια verò nusquã. *Circulum* dixit, inquit Fons. ut summam Dei perfectionem significaret. *Habentem ubiq; centrum*, quia ubiq; totus est, vel à quovis spatii, in quo est, puncto lineæ in quamlibet partem protensæ dantur omnes sine medio æquales, i.e. infinitæ. Deniq; *Nusquam habentem circumferentiam*, quòd nullo termino ejus præsentia definiatur ac circumscribatur: Etsi Scal. dictum Trismegisti aliter recitat ex. 363. idemq; reprehendit. Idem ter maximus Hermes hoc scriptum reliquit de Deo: ἐν οὐρανῷ, ἐν γῇ, ἐν ἀέρι ἐν βυθῷ, ἐν παντὶ τοῦ κόσμου, ἐν παντὶ τοῦ παντὸς, τῷ ὄντι καὶ τῷ μὴ ὄντι. Οὐδὲν γάρ ἐστιν ἐν παντὶ ἐκείνῳ, ὃ οὐκ ἔστιν αὐτὸς, ἐστὶν αὐτός καὶ τὰ ὄντα καὶ τὰ μὴ ὄντα. Τὰ μὲν γὰρ ὄντα ἐφανέρωσε. Τὰ δὲ μὴ ὄντα ἔχει ἐν ἑαυτῷ.

7. Hermes etiam statuam Mercurialem significat. Sic Nizol: Hermæ g. masculino sunt Mercurii statuæ. Cic. utitur de Legibus & ad Attic.

Hermæum Coroneæ urbis Bæotiæ locus planissimus est, Mercurio sacer, in quo res venales proponebantur. Arist. utitur hac voce lib. 3. de morib. cap. 11.

Ἔρως, amor.

Ἔρως id est, amor primum æquivocè & inæqualiter prædicatur, de licito ut virtutis, & turpi illicitoq; ut incesto, ut ἀνδρομανία: unde ἀνδρομανὴς. Euripides mulieres Spartanas appellat ἀνδρομανεῖς, quòd impudica suorum corporum nuditate multos ad furorem turpis amoris, & libidinis adigerent.

2. Scholasticis amor.
- Complacentiæ, velle alicui bonum, quod jam habet. Talis est congratulantium.
- Desiderii, actus voluntatis, quo volo alicui (mihi vel alteri) bonum absens.

Amorem complacentiæ sequitur gaudium, ut effectus. Desiderium, si adsit fiducia consecutionis, sequitur πάθος spei. Biel. libr. 3. distin. 27. quæst. ult.

3. Duplex amor est, unum genus oritur ex cognitione, & hanc sequitur: Alterum existit sine cognitione (merè Physicus.)

Sequens cognitionem est triplex: Divinarum mentium. humanæ rationis, & sensuum. (Per dichotomiam intellectus & sensuum. Intellectus vel divinarũ mentium, vel hominum, q. rationalis.) Amor beatarum mentium, eminentissimus est, quo se mutuo quasi amplectuntur, & per προσ

εδρείαν

εὐδρείαν connexumq; primi principii, ſeu ardentem cum Deo copulationé beantur. Hominum partim naturalis eſt, partim moralis. Naturalis amor ſui ipſius. Moralis amor vel erga Deum, vel erga hominem, eumq́; parem vel imparem, ſeu inæqualem, nempe amor inferioris erga ſuperiorem, vel ſuperioris erga inferiorem. Senſuum, qui eſt in appetéte tantùm facultate, eſt ferarum & jumétorum; poteſt dici animalis. Amor qui eſt expers cognitionis magis impropriè dictus eſt, tum is, qui unâ cum lite inter principia rerum generationis ab Empedocle numeratur. Tum natuturalis ſympathia, ut cum dicimus, plantæ amant pluviam, & vitis amat ulmum. Hæc ſympathia convenientia ſeu conſenſus naturæ eſt.

Ετεόςιχα, Eteoſticha.

Eteoſtichon eſt verſus literis numerabilibus continens annum, (interdum etiam diem ſimul & menſem) facti, eventus, ætatis, vitæ, mortis alicujus.

Literæ numerales ſunt I. V. X. L. C. M.

Annus 1572. & 9. Cal. Septembr. ſeu 24. Auguſti, in quem incidit dies memoriæ Bartholomæi Apoſtoli, inſignis eſt in hoc verſu.

Bartholomeus flet, quia Francicus occubat Atlas.

Tunc enim dominus Amiralius Galliarum, Caſpar Colignius ſeu Colinius perfidè occiſus eſt, contra omnium gentium jura Pariſiis.

In eadem laniena Pariſienſi à conjuratione Pontificia in publica platea confoſſus eſt Duretus Medicus & Profeſſor Regius.

JVngItVr oCCIsIs DVretVs VeCtVs aſeLLo;
EXVLtant praVI; JVstVs In Orbe DoLet.

De Amiralio rurſus.

FVsVs Vt eſt GVVIsIIs nIMIs heV CoLLInGIVs Heros,
OCCVbVIt VIrtVs, VIſVperata IaCet.

Eteoſtica hæc ſunt Magiſtri (Doctoris poſtea) Bartholomei Hubneri Erphordiani.

In his fuerunt felices Joſephus à Pinu & Sebaſtianus Schefferus.

MatthIæ Donant VIrtVs & fata Coronas.

Hic verſus Herm, Kirchn Collegæ mei continet annum electionis & coronationis Matthiæ Imperatoris, qui eſt 1612.

Eteoſticha igitur, aut ſunt Monoſticha, aut diſticha, ut plurimum, ut diſtichon numerale, quo annus continetur crudeliſſimæ illius lanienæ, quæ facta Pariſiis eſt hoc egregium; Theodor Bezæ.

Grata foret Gallis ſua pax & ſponſa NaNi nece Collynea ſe ſceleraſſet HyMen. (*varra.*

Annus Domini 1580.

O Deus oppreſſi ſis gregis auxilium.

Anno 1567. (quo mortuus eſt fortiſſimus Heros Philippus Landgravius Haſſiæ) urbs Gotha, & arx contigua Grimmenſtein per deditionem commiſſariis Imperii & Electori Auguſto una cum Duce Saxoniæ Johanne Friderico tradita eſt, & de proſcriptis ſupplicium ſumptum eſt, inter quos nobilis vir Grumbachius, & Cancellarius Pontanus.

De hoc Eteoſticha ſunt Ludovici Helmboldi Mulhuſini quorum 1. innuit deditionis Diem Dominicam; Ego ſum Paſtor bonus, (Idus Aprilis ſeu 13. Aprilis)

Dies, menſis, annus.

Verba SVI qVæ non aVDIt ReCtorIs VteXIt?
FaVCe SVbaCta LVpI dILaCeratVr oVIs.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Secundum hoc est.

Tela potestatI ContrarIa ponere prInCeps
Capte tVa DIsCat Jan FrIDerIce
fVga.

Dies, mensis, annus. Tertium.

Et DeCIes & ter LVX VIsa CaDebat
AprILIs.
ViCtor Vt AVgVstVs sIt Gotha VI-
CtatVVs.

Eteostich: per subtractionem posterioris versus à priori.

Annus emortualis Illustriss. Princ.
Mauritij Fil. Hass. Land. &c.

MaVrItIVs CœLorVm aVra atqVe frVIs-
CItVr aVLa,
FLetIbVs VsqVe VDIs an LoCVs esse
qVeat.

Ἐτυμολογία *Etymologia.*

In Grammatica Etymologia est ejus pars, quæ vocum naturā interpretatur in proprietatum adsignificationibus: qualis in nomine & verbo flexiones, in nomine genera, casꝰ in verbo tempora & personæ. In logica est idem quod Notatio id est nominis interpretatio ex origine ipsius.

In Theolog: Augustino est idem quod Ætiologia. De Genesi ad literam imperfecto lib. 2. cap. 8. & ad Honoratū cap. 3. Quatuor modi à quibusdam scripturarum tractatoribus traduntur legis exponendæ. Secundum historiam, secundū allegoriam, secundum analogiam, secundū Etymologiā, Historia est, cum sive divinitꝰ, sive humanitꝰ res humana cōmemoratur. Allegoria, cum figuratè dicta intelliguntur. Analogia, cū veteris & novi testamentorū congruentia demonstratur. Etymologia, cùm dictorum factorumq; causæ redduntur.

Εὐήθεια.

Τὸ εὔηθες seu εὐήθεια interdum est incauta deceptuq; facilis probitas, quæ & simplicitas dicitur & ἀκακία i. e. innocentia, quæ malitiam non novit: futilitas. Interdum εὐήθεια est morum probitas. Plat. de Republ. Juvenes ἢ κακοήθεις, ἀλλ' εὐήθεις sunto, non maledici, sed simplices, & de omnibus bene existimantes. Εὐήθεια igitur media vox est. Verba Plat. in 3. de Rep. sunt ex vers. Serr. Orationis itaq; decor consonantia, venustas simplicem genuinamq; animi affectionem sequuntur, quam εὐήθειαν vocant quasi rectam commodamq; morum constitutionem, non eam quidem quam fatuitatem (ἄνοιαν) appellamus ὑποκοριζόμενοι (declinatione quadam vocis) hominis videlicet minimè mali mores, quasi ipsa illa sit vera morum integritas atq; simplicitas, sed modò designamus εὐηθείας vocabulo animi statum hujusmodi, qui verè & præclarè moribus sit constitutus.

Εὐήθεια { Platonica. Recta morum constitutio.
Aristotelica. Stultitia, Fatuitas. Talis fuit Psyllorum, qui armis contra Austrum regioni suæ infestum profecti arenis obruti fuerunt. Herod. lib. 4. }

Εὐηθὲς argumentum Arist. 8. Top. est argumen-

gumentum κενὸν futile, è trivio arreptum, inane. Ἐυηθὴς λόγος, ἐυήθεια λόγου est inanitas, κενότης, futilitas probationis.

Ἐυθυῤῥήμων.

Ἐυθυῤῥήμων est, qui rectè loquitur. Loquitur autem rectè non tantùm qui propriè, sed etiam qui impropriè loquitur. Non igitur sequitur: In Testamento non est usus ubiq; propriis verbis seu proprio sermone: E. non est Ευθυῤῥήμων.

Ευλάβεια.

Ευλάβεια est studium cavendi. Utitur hac voce Aristot. 4. Ethic. c. 3. Ευλάβεια τῶν αἰσχρῶν, id est studium cavendarum rerum turpium, cum quis veretur, ne quid in se admittat turpitudinis. Lambinus reprehendit hic Perionium, quod vertit fugam turpium voluptatum: Etsi interdum fugam significet & vitationem 2. est cautio ipsa; Ita Stoici definiunt ἐυλάβειαν ἔυλογον ἔγκλισιν κακοῦ, id est, declinationem mali cum ratione. Vide vocem Cautio.

Ευλογία.

Ἐυλογία 1. est bona oratio apud Plat: ἐυφημία, benedictio vel salutatio, seu votum vel sanctificatio.

2. Donum seu munus è liberalitate seu munificentia alicujus profectum.

3. ἐυχαριστία, gratiarum actio vel laudatio.

4. In sacris præterea significat beatitatem veram, in Christo sanctis repositam exhibitamq;. Hoc est quod præceptor olim noster (ὁ μακαρίτης) M. Bergius docebat, Benedicendi seu ἐυλογίας verbo propriè significari benevolentem precationem seu salutationem seu votum, atq; hoc multis locis ita adhiberi, ut cum plenitudine (Ampliationem vocant Scholast:) accipiendum sit, puta intelligendo etiam effectum seu eventum, qui sequi debet faustam comprecationem, beatitatem videlicet.

1. Cor. 10. Τὸ ποτήριον ἐυλογίας ὃ ἐυλογοῦμεν, i.e. poculum doni seu muneris, quo è divina liberalitate donamur. Appositivè igitur intell. munus, quod in sacro illo convictu nobis tribuitur: vel munus, quod ita sumimus, tanquam divinitus in eo ditati corporalibus & cœlestibus benedictionibus: sic Fulgentius. Vetus Ecclesia addidit epitheton μυστικὴ, ut intelligatur Spiritualis alimonia & pastus is, qui est ad vitam æternam quem in ea percipiant verè fideles soli, cum quibus habent communem participationem ἐυλογίας hujus etiam impii hypocritæ, sed non nisi quoad externam rem, non autem quoad verum & proprium ejus effectum. Ποτήριον ἐυλογίας etiam intelligi potest poculum Gratiarũ actionis vel sanctificationis, quia ministri gratiis. Deo agendis illud sanctificant seu sancto usui destinant. Quod dicitur à Scholast: Benedicere illud, phrasi Hebr. In Genesi, Benedixit Deus diem septimum, i.e. sanctificavit, ad sanctum usum ordinavit & instituit. Vel poculum ἐυλογίας, quo benedicimus Deo, est poculum, quo gratias agimus Deo pro beneficiis ejus, eumq; laudamus & veneramur. Hoc fit in Cœna S. quæ Eucharistia dicitur, cum manducatione ἡγιασμένου panis & ἡγιασμένου vini haustu memoriæ salutaris passionis & sacrificii Dominici recentatur.

Benedicere (ἐυλογεῖν) homini alicui est ei bene precari, benedictionem seu beneficentiam Dei exoptare. Aliud igitur est Deo benedicere, aliud Homini,

 Vide

Vides quantam utilitatem ſecum afferat ad rei intelligentiam λέξεως in ſcriptis Apoſtolicis explicatio. Πόρισμα. Interdum igitur ἐυλογία & ἐυφημία ſunt idem.

Ἐυφημισμὸς etiam dicitur, cum pro inſuavi verbo utimur ſuavi; ut ſomnus pro morte.

Ευνοῦχος.

Eunuchus 1. lecti cuſtos eſt ſeu cubicularius, ſic dictus, quòd ἐυνὴν, i. e. cubiculũ ἔχει. i. e. ſervat. Sic etiã fœminæ hæc appellatio convenit, ſicut legimus quendam regem Lydorum fæminis Enuchis, i. e. cubiculariis uſum fuiſſe.

2. Speciatim Eunuchus eſt exectus, ſeu vir non vir, (ἀνὴρ κὀκ ἀνὴρ) quales ſolebant eſſe cubicularii.

Ευπορία.

1. Ευπορία copia eſt, ſive ea ſit rerum ſive verborum.

2. Κατ᾽ ἐξοχὴν Græci ἐυπορίαν nominant copiam rerum.

3. Hæc Philologis & oratoribus eſt facultas, qua brevis ſententia augetur & quaſi locupletatur.

Ad hanc pertinent argumenta Logica (quæ hîc à multis vocantur Figuræ amplificationis,) ut definitio, notatio, partitio, cauſæ, effecta, adjuncta, antecedentia, conſequentia, Exempla, ſimilia.

Ευφημία.

Ευφημία eſt bonum omen vel fauſta apprecatio. Hinc ἐυφημισμὸς, boni ominis captatio. Ejus formulæ ſunt: Quod Deus prohibeat, apud Terent. Si evenerit (quod Dii prohibeant) diſceſſu. Sic Poetæ: Procul omen abeſto. Nullum ſit in omine pondus, Dii melius. Dii meliora ferant. Procul ô procul omina pellant Talia Dii. Omina re careant. Ovid. Formulæ hæ Abominandi dicuntur.

Κατ᾽ ἐξοχὴν ἐυφημία eſt pura, caſta, pia precatio. De Euphemia hac locus plane aureus eſt apud Platon. in Alcib. 2. cujus ſumma hæc eſt: Summæ eſt & infelicis audaciæ atque verecordiæ, Deum velle ſacrificiis & cæteris ritibus externis ſibi conciliare, & eo nomine gratiam illius demereri. Quod Lacedæmoniorum & Athenienſium contrariis exemplis perſpicitur, quorum illi brevi quidem precatione, nullo ceremoniarum apparatu utentes, felicitertamen rem gerebant hi verò cum in ceremoniis & omni divini cultus apparatui nihil vel ſumptui vel labori parcentes, adverſa tamen fortuna utebantur, cujus rei cauſam cum ab oraculis ſciſcitarentur, hoc acceperunt à Deo reſponſum, ſe malle & ſibi jucundiorem eſſe ἐυφημίαν Lacedæmoniorum, quàm omnia Græcorum ἱερά (ſacrificia). Et: Grave indignumque eſſet, ſi Dii ad noſtra dona atque ſacrificia reſpicerent, non autem ad animum, ſi quis pius & juſtus nimirum ſit multò potius; (arbitror) quam ad opiparas has pompas atque hoſtias, quas nihil prohibet, quo minus vel privatus homo vel etiam Reſpub. ſi quibus ſe ſceleribus obſtrinxerint, illata innocentibus injuria, quotannis exolvant. Et: Deus non exigit ab hominibus munera & ſacrificia. Sed animos puros, & pietate ac juſtitia ornatos. σεμνολόγημα γνωμικόν. Pii & juſti animi preces ſunt jucundæ Deo ἐυφημίαι, licet abſint ceremoniarum apparatus.

Hæc ſunt pura & integra principia naturalis lucis: ſunt ſcintillæ primigeniæ veritatis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Ephemeris, Ephemerides.

1. Ephemeris sunt tabellæ & canones, in quibus totius anni dies singuli & nominib⁹ suis insigniti ad scripta exhibent vera loca & configurationes, planetarum insignium stellarum ortus obitusq;, Eclipses, quibus quidā addunt astrologicas prædictiones, de aëris ac cœli constitutione ac temperie, de bellorum pestilentiæ & aliorum eventuum in vita significationibus, latinè Diarium, aliâs Calendarium, ab ἐπὶ & ἡμέρα. Sic Astronomi accipiunt. Hinc extitit sequens definitio.

Ephemerides astronomicæ sunt tabulæ quæ ad certa tempora suis limitibus & notis definita in numeris exibent singulorum planetarum motus cum in longum, tum in latum planetarumque Syzygias, aliasq;, quæ astronomica & astrologica ratione in cœlo considerari solent, passiones ad singulos mensium civilium dies. Latinis Diaria & Calendaria.

2. Ephemeris *in Politicis* est liber, quo acta per singulos dies notantur. Aliâs adversaria. Vide de multiplici Ephemeridis significatione Andr. Argolum in Praefatione ultimae suae editionis Isagogicae Ephemeridum

EPHEMERIS PYTHAGORICA.

QUAM PRINCEPS PHIlosophorum sectatoribus suis tradidisse perhibetur per hæc Aurea-Carmina: quorum prima duo, ignota vulgò, ex Malchi libello MSC. De vita Pythagoræ *eruta nunc primùm proferuntur. Meminit ex parte etiam Cicero Catone Majore.*

ΠΡῶτα μὲν ἐξ ὕπνοιο μελίφρονος ἐξυπανιςὰς

Εὖ μάλα πιπνύειν, ὅσ' ἐν ἤματι ἔργα τελέσσεις.
Μηδ' ὕπνον μαλακοῖσιν ἐπ' ὄμμασι πρὸς δέξασθαι,
Πρὶν τῶν ἡμερινῶν ἔργων τρὶς ἕκαστον ἐπελθεῖν.
Πῆ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;
Ἀρξάμενος δ' ἀπὸ πρώτου, ἐπέξιθι. καὶ μετέπειτα
Δειλὰ μὲν ἐκπρήξας ἐπιπλήσσεο. χρηστὰ δὲ τέρπευ.
Ταῦτα πόνει, ταῦτ' ἐκμελέτα. Τούτων χρὴ ἐρᾶν σε.
Ταῦτά σε τῆς θείας ἀρετῆς εἰς ἴχνια γήσει.

INTERPRETATIO Græcorum versibus Latinis.

E somno primùm evigilans cum strata relinquis,
Disponas animo luce expedienda futurâ.
Cumq; adimit rebus veniens nox atra colorem,
Non debes oculis prius indulgere quietem,
Elapsi quàm ter repetas animo acta diei:
Quid feci secus ac debebam? quidvé patravi?
Officij quánam pars est neglecta mihi in re?
Incipiensq; à primo, ita progredere ordine ad imum:
Tum lætare bonis, contraq; dole malè factis.
Hæc age, in his studium pone: horum tangere amore.
Hæc dia te in virtutis vestigia ponent.

Ἔχειν

Ἔχειν est habere, præditum esse, participem esse alicuj⁹, *vel propriè & in se ipso* (κυρίως καὶ ἐν ἑαυτῷ) vel πῶς (aliquo modo) *& in alio seu extra se.* Distinctionem hanc sumo ex Aristotelis Ethicis lib. 1. cap. ult. ubi partem animæ λογικὴν facit duplicē: unam, quæ ha-

habeat rationem propriè, & per se seu per essentiam (Barbariusculi dicunt De se, De sua natura.) Alteram impropriè & in alio: ut ὀρεκτικὸν, vis appetens. Ex hoc loco sic fortasse aliquis objiciat. Pars animi intellectiva realiter communicat rationem cū parte appetitiva, Ergo propria unius subjecti realiter cōmunicari possunt. Sed negandum est antecedens. Nam Aristoteles quodāmodo participem rationis dicit partem appetentem, non ex eo, quòd habeat seu suscipiat rationem in se, ut fiat rationalis (ita enim mutaret naturam & essentiam suam): sed quòd sicut filius obtemperans prudentiæ & consilio patris dicitur quoquomodo particeps prudentiæ ejus, & cæcus, qui videntem ducem sequitur, dicitur quoquomodo particeps visus: Sic appetitus sensitivus particeps fit rationis ex eo quòd cedit & obedit rationi.

Ἔχειν Græci usurpant etiam pro dispositum seu affectum esse: ut τὰ κατὰ φύσιν ἔχοντα, secundum naturam se habentia benè disposita affective, integra: quib⁹ opponuntur διεφθαρμένα, corrupta, prave se habentia, quæ sunt præter naturam, quæ à natura sua recedunt (. Hæc enim omnia accipiuntur ἐκ παραλλήλου.) Videi. Pol. Arist. text, 48.

Ἔχειν etiam est continere, & regere. Substantia non habet simpliciter accidentia, sed ita, ut substantia etiam contineantur accidentia, quia fluunt ab ea. Anima & habet materiam & continet, ut sit unum, & regit. Scal. Ex. 308. sect. ult.

Litera. Z.

Ζῆλος.

Ζῆλος aliter usurpant antiqui, aliter novi scriptores. Antiqui pro æmulatione, quam Stoici ἀφορμὴν, Ægritudo, si eo, quod concupierit alius, potiatur, ipse careat Novi, ut Ludovicus Vives, pro affectu ex amore & ira; Cum irascimur ei, quē amam⁹, si ab eo læsi sumus, aut à quo læditur id, quod amamus. In S. S. vox est ἀδιάφορος. Nam in epist. ad Hebræos inter opera carnis numeratur, in epistol: verò ad Corinth. Dei Zelus dicitur; Sic Ζηλώτης seu æmulus, in bonam & in malam partem accipitur. Significat enim & invidum & imitatorem bonorum.

Ζηλοτυπία.

Ζηλοτυπία est ζήλου τύπος species odii. Nam Zelotypus in metu est, ne fruatur rivalis, unde nascitur odium. Scaliger definit suspicionem alienæ autem tractationis vel fruitionis. Dici & sic potest: Zelotypia est affectus, quo metuimus, ne de amatæ rei possessione exturbemur. Recentiores, ut Vives, Zelotypiam dicunt esse Zelum de forma, & faciunt eam speciem invidentiæ, ne quis forma, quam amamus, fruatur. Improbat hoc Scaliger duplici argumento: 1. Quod τύπος non significet pulchritudinem, sed figuram, modulum, formulam, vestigium. 2. Quod Zelotypia etiam sit de fama, ut inter Poëtas, quod Aristotel. 3. Rhetoric. approbat.

Ζήτησις.

Ζήτησις est actio animæ interna, nempe investigatio, qua quærimus in theoricis quidem veritatem, in practicis verò καλὸν, id est, id quod est bonum & honestū. Ζήτησις igitur est theorica vel Practica; Theorica, vel per se aliquid invenire conatur, & dicitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

tur εὕρεσις, id est inventio, vel versatur in aliorũ inventis & scriptis meditando, legendo, retexendo, & hæc dicitur autorum Analysis. Practica verò indagat, quid agendum sit à nobis vel aliis, & dicitur βούλευσις (consultatio) atq; etiam, si quid agendum sit constiterit. Προαίρεσις (electio seu præelectio): vel id, quod jam ab aliis factum est, rectene an secus factum sit, perpendit, & vocatur κρίσις (judiciũ). Distincta est ζητήσει ἡ πρᾶξις quippe externa operatio: Ac γένεσις dicitur, quæ vel est θεωρητικὴ (docens) vel πρακτικὴ (consilio capto actionem aggrediens.)

Συζήτησις est disceptatio, quæ constat interrogatione & responsione. Mutua igitur est, ac potest dici mutua inquisitio.

Ζωή.

Ζωὴ & βίος differunt: Ζωὴ vita ad animæ potentias refertur. Sunt autem genera vitarum prima, intellectuale, sensuale, vegetale. Βίος verò respicit victum. Itaq; Theodorus in libr. de animal. aliquando βίον vertit victum, & ab Aristot. in 1. & 8. histor. animal. aliisq; scriptoribus accipitur pro modo vivendi. Sic accipit Aristot. etiam 1. politic tex. 78. ubi inquit, βίοι πολλοὶ καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων εἰσίν, vitæ multæ sunt & animalium & hominum. Non enim possibile est ζῆν ἄνευ τροφῆς vivere sine alimento. Quare differentiæ alimenti differentes fecerunt animalium βίους, id est vitas. Ad hunc locum Montecatinus. Pro speciebus pecuniariæ alimentariæ substituit vitas, Græcè τοὺς βίους, id est, modos & differentias vivendi, ut victum respiciunt, non ut vires animæ; quales sanè modi sunt, in sicco degens vel in humido, & aerem recipiens vel aquam, affixum petris vel absolutum solitariũ aut gregale, & reliqua ejusdem formæ.

Sic dicimus: βίος Scholasticus, Monasticus, Politicus, qui in voluptatibus perfruendis consumitur, Græcè ἀπολαυστικός (voluptuarius) Vide 1. Ethic. Aristotel.

Ζώνη.

Ζώνη primum est cingulum, fascia, cinctus. Deinde per Metonomiam est pars corporis, quæ cingitur. Tertiò Erasmus Roterod. c. 11. Evangel. Matth. Zonam pro crumena interpretatur. Quartò in doctrina Geographica Metaphoricè Zona est spacium cœli vel terræ, comprehensum vel inter ambos tropicos, vel inter alterutrum tropicum & polarem vicinum, vel inter polarem alterutrum & polum mundi.

Sic dicta, quia cœlum terramve ambiendo quasi cingit. Estq; 1. Magis propriè dicta vel minus.

Magis propriè dictæ sunt, Torrida una & duæ temperatæ. Minus, duæ frigidæ; hæ enim terram non cingunt, sed partes ejus duas extremas, velut pilei, tegunt.

2. Zona est terrestris vel cœlestis. Terrestrem primò nomino, quia principaliter terram in Zonas seu plagas (fascias orbis terræ vocat Martianus (apella) distinguunt, quatenus certis circulis cœlestibus subjacet, & in ea qualitas aëris variatur. Itaq; Zona est commune analogũ seu ad unum. Cœlestium Zonarum causa est radius solis in subjectum terram incidens diversimodè. Quintò Zona per Synecdochen accipitur pro cingulo Virginali seu sponsæ virginis, quod olim erat laneum seu ex ovis lana textum & innodatum, quod præter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

maritum nemo poterat ſolvere: Quo denotabatur, ipſos conjugatos debere perpetuo nodo eſſe connexos, ut ait Pancirollus. Alii tamen ſcribunt, pronubam ſeu promneſtriam Zonam illam ſolvere, proindeq; Dianæ Cinxiæ dicare ſolitam.

Ζῶον.

Ζῶον Ariſtotel. interdum accipit per Synecdochen pro animali bruto, & opponitur τῷ ἀνθρώπῳ 1. Politic. text. 78. Ζώδια modò ſunt parva animalia, modò ſigna Zodiaci. Ζωοφόρος eſt circulus ſignifer ſeu Zodiacus vel feretrum: Ζωόφυτα ſunt plantanima vel plantanimalia, quæ naturam neq; animalium, neque plantarum, ſed tertiam ex utrisque habent: Ut ſpongia. Talis eſt, herba pudica: Nam rerum acceſſum videtur ſenſu percipere, cũ ramos conſtringat homine aut animali appropinquante, recedentibus verò pandat. vid Scalig. exer. 181. ſect. 28. Arbori huic affinis videtur Herba Æſchynomene, quia admotam manum foliorum contractione refugit.

Ζώπυρ.

Ζώπυρ vox eſt à ζωὴ & πῦρ. Ariſtot. libr. 4. de cœlo, & Schegkius in prædicam. Ariſtot. ut Elementa poſſint loci perfectionem acquirere motu, & retinere quiete, natura eis tanquam ζώπυρ quoddam animæ inſtar, levitatem & gravitatem ingeneravit.

Litera. Η.

Ηθοποιΐα.

Ηθοποιΐα 1. eſt morum fictio ſeu expreſſio 2. eſt ſingulare quoddam dicendi genus quo mores ii perſonæ alicui tribuuntur, quos illa propriè in ſe non habet, ut cum mores Deo fictione quadam tribuuntur, qui nobis noti quidem & uſitati ſunt, ab ipſo autem revera ſic non uſurpantur, interim v. ipſius majeſtatem & adminiſtrationem nobis evidentius ob oculos ponere conſueverunt, ex gr. Viſiones & revelationes Prophetis olim oblatæ ſunt, quibus Deum in throno cœleſti ſedentem conſpexerunt. Hoc ipſum eſt Ethopœa: alioquin nec Deũ nec thronum Dei aliquis vidit mortalium 3. Regum. 22. Regum & Principum mores ritusque, quos illi in conſiliis & legatorum amandatione obſervare ſolent Deo perfictionem hujusmodi tribuuntur: ut nimirum conſilio cum angelis ſuis inito de Achabi interitu conſultarit. Atqui angelorum conſiliis Deo nequaquam opus eſt, ſed omnia ſcientiæ ipſius & cognitioni ſemper præſentia obverſantur, omnia quoq; potentiæ & virtuti ipſius ſponte ſubiiciuntur & parent. Interim tamen propter ingenii noſtri tarditatem hujusmodi Ethopœiæ in ſcripturis nobis proponuntur. Geneſ. 1. Deus hujusmodi verbis de hominis creatione conſultat. Faciamus hominẽ &c. Atqui Deus diutinæ meditationis & conſilii non indiget: Interim in ſcripturis inſtar magni alicujus principis conſultare introducitur & ſingula expendere. Ad eundem modum Ethopœiam agnoſcimus illud: Exivi â patre & veni in mundum Joh. 16. & Filius hominis ſeu filius Dei de cœlo deſcendit. Non enim hæc verba eo torqueri debét, ut Dei filiũ patrem dereliquiſſe dicamus vel ſe ipſo minorem eſſe factum (æternus enim Deus eſt quem ubiq; præſentem eſſe oportet, qui etiam minor reddi nequit): ſed Chriſtus communem & nobis uſitatam dicendi conſuetudinem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

nem observando nobis ad ministrationis sunt mysterium evidentius depingere conatur. Unde de cœlo descendisse & à patre exivisse humano more dicitur, pro eo quod est, In terris hisce humanā naturam assumpsit. Ex his apparet, Ethopœiam esse speciem Ἀνθρωποπαθείας.

3. Ethopœia est cum orationem alicujus fingimus, ex qua virtutes vitiave ejus eluceant. Consule Oratores.

Ἥρωσι *Heros.*

Heros est qui virtutibus supra communem hominum consuetudinem facultatem ac captum excellentissimus est Ein wunderman. Videtur dictus ab αἱρεῖσθαι eligere, quasi ἡρημένος τις κατ' ἀρετὴν selectus quidam & præstans secundùm virtutem homo, quæ virtus dicitur Heroica ἡρωϊκὴ, ἡ ὑπὲρ ἡμᾶς, humanæ opposita. Poetis Heroes sunt qui ex Deo & mortali sunt prognati. Quidam inter Semideum & Heroem sic distinguit: Homo, inquit, medius est inter bruta & Deos: Quòd si igitur supra naturā suam elatus, Deum imitatur tàm agendo quàm contemplando, quatenus Deo similis quodammodò efficitur, θεῖος, divinus, ἀντίθεος, & ἡμίθεος dicitur. (Lacônes eum σεῖον ἄνδρα vocant Arist. lib. 7. de morib. cap. 1.) Quatenus verò Deus non est, sed homo manet, Heros appellatur, mediæ scilicet naturæ inter naturam divinam & humanam. Hoc ipsum Poetæ sub fabularum involutus intellexerunt. Vide Theod. Zuingerum in scholiis, quibus facem prætulit Ethicis Aristotelis, & refer huc sententiam Græcam: ὁ διαφέρων ἐξόχως ἀρετῇ τῶν ἄλλων, ἐστὶν ὥσπερ θεὸς ἐν ἀνθρώποις: qui alios multum longèque superat virtute, est instar Dei inter homines. Idē Zuing: beatitudinem distinguit in humanam & Heroicam seu divinam: de qua Plato ferè Christianè Augustum Cicero Junonium puerum dixit tanquam Junone procreatum. Plato in Cratylo ait Heroas omnes ex Deorum amore erga mulieres virorum erga Deas fuisse genitos & nomen accepisse ἀπὸ τοῦ ἔρωτος ab amore.

Ἤθη

Ἤθη sunt mores (ἦθος mos) vide Ethicos

Ἤθη sunt vel propriè dicta, vel impropriè.

Propriè dicta, quæ ratione formari possunt, sunt Interna, vel Externa.

Interna sunt Naturalia vel acquisita assuetudine. Naturalia, quæ conveniunt nobis per naturam: suntq; vel cómunia universæ speciei, vel singulorum propria. Acquisita sunt 1. inconstantia, & sunt Διαθέσεις (dispositiones seu affectiones) vel constantia perfectaque, & imperfecta, nempe ἕξεις, id est habitus. 2. Bona, ut virtus, Mala, ut vitium: Κατ' ἐξοχὴν tamen per ἤθη sæpè boni tantum significantur mores: Externa sunt actiones ex interno more ortæ: Suntq; vel habitum præcurrentia vel sequentia.

Ἦθος impropriè dictum est bestiarum, ut jumentorum & ferarum. Sic Latini vivere more seu ritu pecudum.

In Ethicis & oratoria ἤθη accipiuntur pro affectibus mitioribus; πάθη pro perturbationibus seu motibus animi vehementioribus.

Ἠθοποιΐα vel ἠθολογία est morum affectuumq; cujusq; personæ effictio; De qua vide Rhetores.

Ἠχώ Echo.

Echo significat primum resonantiam quamlibet, ut aer percussus & fractus semper refringitur, & ut in luce, ita

etiam in sono semper fit refractio seu resonantia, absq; qua si esset nemo posset se ipsum audire.

2. Sed est quædam eximia sonorum refractio seu resonantia, quæ Græcis ἤχω est κατ᾽ ἐξοχὴν, quando aer is qui sono afficitur unitus constat & permanet (ὁ εἷς καὶ ὑπομένων) continetur autem vasculi aut loci ratione, qui motum & conclusum prohibet egredi & dissipari; Ideò sic resultat sonus sicut sphæra, & ad unam plagam multæ redduntur, ut de cameratis cavis in pyramidibus Ægyptiacis, unam vocem quater aut quinquies repercussam, scribitur. Hæc igitur insignis resonantia non potest fieri nisi contento aere ne dissipetur, ad quam rem certa locorum proprietas requiritur. Echo autem extrema soni refert, quia virtus reflexa & refracta est infirmior directâ.

3. Certum genus carminis Echo dicitur ut;

Cantor vult vino sua guttura sæpe lavare:
Fare Thalia, melos & modulare, la re.

Et quidem hæc dicitur Echo Musica.

Hujus loci hæc quoque sunt

Quam breve mortali spatium decurritur ævi!
Vi prisci sceleris mors sua cuiq; venit.
Quid faciam, mundi quando ultima venerit hora?
Ora: nunc mihi, sis Christe levamen-Amen
Nymphæ refer, quæ sit vox hæc clamantis? amantis
Quis locus ille virûm, quem jam quæremus? eremus.
Hocne loco vates consuevit vivere? verè.

Tales versus etiam dicuntur sonorifici cum pars extrema dictionis reperitur in altera. Ausonius.

Exercet mentes fraternæ grata malis lis.

Litera. Θ.

Θανατᾶν.

θανατόω est proprie mortem oppeto; morti me obiicio.

Apud Platonem in Phædone & 10. de Rep. sumptum ἀμεταβάτως significat letalem seu morti obnoxiam cõditionem. Ita Philosophi dicuntur θανατᾷν, i. e. in morte versari quodammodo. Hæc est Philosophica νέκρωσις. Sic Paul. Apost. θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, Occidimur, i. e. mortis periculum quotidiè nobis impendet & ob oculos versatur.

θανατόω in Evangelio Matth. est mortem affero seu interficio,

Θάλασσα.

Θάλασσα propriè quidem mare est: sed & aliquando accipitur pro omnibus aquis in quibus navigatur. Sic ἐμπορεία κατὰ θάλατταν dicitur mercatura maritima. Aliâs ναυκληρεία (naviculatoria) & χρηματιστικὸν περὶ θάλατταν 4. Polit, cap. 4. Aristoteles. Non auté solum mari sed etiam fluminibns naves aguntur mercesq; importantur & exportantur. Accipitur & θάλασσα pro salsa aqua qualibet sive sit naturalis sive artificiosa. Dioscorid:

Θέατρον.

Θέατρον est locus spectabilis in quo orationes & conciones habentur & spectacula (ut scenici ludi) eduntur.

Theatri Schema Romæ fuit figura semicirculi in cornua pro ducti. Amphitheatrum ex duobus theatris est compositum, id est, si duorum theatrorum cornua coirent in circulum, amphitheatrum constituebant. Mun di Am-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

di Amphitheatrum dicitur ſyſtema hoc cœli & terræ.

Amphitheatra etiam caveas & Arenas dici annotavit Lipſius in hiſtoria & antiquitate rerum Scriptor θεατὸς (ſpectabilis).

Eſt hinc ἐνθεατρίζειν, quod verbum eſt μέσον; accipitur enim in bonam partem pro publicare ſeu evulgare à Polybio. In malam pro explodere, ejicere è theatro, ab aliis.

Θέλων.

Θέλων interdum opponitur Invito Nolenti. Interdum idem pollet, quod ſtudio, data opera, affectatè ἐθελόδουλος. Eſt qui velt eſſe ſervus.

Θέμις.

Θέμις Ariſtoteli eſt decens, προσῆκον vel jus. Platoni fas θεμιτὸν θεμιτὸν φάναι ſeu εἰπεῖν, fas dictu Poætæ faciunt Themin Deam honeſti.

Θεολογία.

Theologia ſeu θεολογικὴ eſt prima ſeu divina Philoſophia, quæ ſpeculatur eſſentiam inviſibilem. Ariſt. 10. Metaph.

Platonicis Theologia eſt,
- Μυστικὴ, Συμβολικὴ.
- Τελεστικὴ, quæ velut Sacramẽtis eſt implicita.
- Φιλόσοφος, κατανοητικὴ, θεωρητικὴ, contemplatrix rerum divinarum, ἀποδεικτικὴ, γνωριμωτέρα & ἐμφανὴς. Dion,

De hac illi differunt καθόσον ἐφικτὸν, quã poteſt fieri maximè.

Nobis, qui ſumus ſanctis Scripturis eruditi, à Spiritu Chriſti illuſtrati. Theologia eſt ſapientia divinorum, perfectè erudiens nos ad ſalutem. Eſt ſapientiam beatitudinem cœleſtem conſequendi.

Θέσις.

Theſis interdum opponitur hypotheſi ut genus ſpeciei.

Interdum τῇ φύσει, id eſt naturæ, ut cum dico jus naturæ, & jus poſitivum, ſeu poſitum. Interdum theſis eſt, παράδοξον, id eſt, mirabilis ſententia, ut cum Meliſſus dixit omnia eſt ἕν, Heraclitus, nihil eſſe immobile, ſic accipit Ariſt. libro 1. Ethic. Nicom. cap. 5.

Theoria θεωρία.

Theoria accipitur generaliter & ſpecialiter. Generaliter pro contemplatione, ſpeculatione, conſideratione: Eſtq; primò conceptuum vel rerum: ſecundo univerſalium vel ſingularium. Specialiter pro inſpectione vel obſervatione rerum divinarum, ut ex ἀναγωγῇ, Budæus.

Theoricum ſeu theoreticum aliquid dicitur, vel à cognitionis rerum vel conceptuum forma, vel à fine.

Theoria in univerſum habitus Philoſophicos omnes ſuo ambitu complectitur, tanquam forma quædam cognitionis rerum à Theorematibus hoc eſt, ab univerſalibus præceptis nomen ducens. Ac reſpectu finis quotquot ex habitibus Philoſophicis veri cognitionem perſequuntur, *generis appellatione ad ſpeciem excellentiſſimã translata*, Theorici denominantur. Qui vero ad boni poſſeſſionem cum actione externa junctam adſpirant, differentiæ causâ practici nuncupantur. Horum ſinguli ſuis conſtant certis theorematis univerſalibus, ſuis itidem ſingularibus exemplis. Experientia enim ſingularia obſervat, ratio ideas colli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

colligit, memoria, easdem conſervat & viciſſim memoria Ideas depromit, (eſt enim tanquam cond⁹ & promus) ratio ſuam habet praxin, id eſt exercitationem ſingularium; Ita praxis ſuam theoriam ſeu cognitionem univerſalium; *denominatione ſemper ab excellentiore facta.* Theod. Zuing. in Theatro. Differt autem à θεωρητῷ. Theoreticum eſt contemplativum, ut loquitur Seneca θεωρητὸν verò eſt, quod ſub contemplationem ſeu conſiderationem cadit, illud igitur activè, hoc paſſivè ſignificat. θεωρία, γνῶσις, cognitio, contemplatio, ἐκ παραλλήλου ſæpè accipiuntur, & opponuntur χρήσει & ἐμπειρίᾳ 1. Pol. Ariſt.

Θήκη.

Θήκη generaliter eſt, in quo aliquid conditur ſeu reponitur. A Platone in de leg: uſurpatur pro loculo ſeu ſepulcro. 18. cap. Joh. accipitur pro vagina, qui Homero eſt κολεός. Ἕλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος. Iliad. α, ſtrinxit, eduxit, extraxit è vagina gladium magnum.

Θιγγάνειν.

Ariſtoteleorum in Phyſicis eſt τῷ θιγγάνειν, hoc eſt tangendo, ſeu contactu vel mediato vel immediato

Forma Phyſica nullam vim obtinet ad agendum ἄνευ τοῦ θιγγάνειν & ſine inſtrumento corporeo, Anima ſine informatione corporis Organici, ideoque ἄνευ τοῦ θιγγάνειν nullam habet vim ad agendum, ut abſq; ventriculo cibum non conficit, absq; venis non alterat chylum, abſq; partibus ſimilibus ſanguineum humorem non mutat in εἶδος ſimile particulæ nutriendæ. Mens νοεῖ τῷ θιγγάνειν, Id eſt: Etſi mens nullum informet corporeum inſtrumentum, nihilominus tamen

adminiculo conſortioque facultatis ſentientis & vita corporea ſubnixa, architectari ſolet noëmata.

Θυμέλη.

Θυμέλη 1. eſt ſcenæ pars illa, in qua ſunt thymelici 2. eſt mulier quædam ſaltans, hiſtrionicam exercens, Mulietes n. mimas in ſcenicis ludis eſſe adhibitas colligitur ex hoc Martialis. Qua Thymelen ſpectas deriſoremq; latinum &c.

Thymelici ſunt cytharedi, Pſaltæ, lyrici, tibicines in ſcena diſpoſiti ut ſpectatorum aures demulcerent. Fit eorum mentio apud Ulpianum in l. Athletas 4. ff. de his qui not: infam:

Τὸ Θυμικόν.

Τὸ θυμικὸν Platoni eſt commotionum animi pars: nominatur à præcipuo affectu κατὰ ἐξοχὴν. θυμὸς enim eſt irarum ardor, quo ſanguis circa cor incipit ebullire (etſi à Polluce quoq; accipiatur pro glanduloſa parte capitis) Plato illud in pectore collocat. Cor n. & in hominum genere, & in brutis eſt ſedes officina & autor affectuum; Cujus rei inter cetera argumenta hæc quoq; eſſe poſſunt, quod lætitia, & mœror nonnunqum ſubito extinguunt. Nam extant narrationes hiſtoricæ de quibusdam, qui gaudio mortui ſunt. Cum n. animi contentio in commentando, quæ cerebri opus habetur, inſaniam potius, quam mortem, aut ſubitam ſaltem mortem non afferat, conſentaneum eſt, non in cerebro ſed in eo loco hos fieri, in quo vitæ præcipua ſedes.

2. Cor præcipuè in affectibus affici, etiam pulſus docent, qui in his evidenter admodum mutantur, ut cognoſcere licet in iratis, timentibus amantibus. Quod autem & iram & amo-

motem & invidiam Poëtæ & alii locis subter præcordia tribuere videntur id explicationis commoditate sanari potest, ut amoris mentione accipiamus nõ cordis motum, sed appetitionem, sed generationis cupiditatem, quæ est ex eo genere, quo fames & sitis id est, naturalis & ἀκούσιος quidam motus, qué ratio non opprimit. In ira autem, ut rubræ bilis inflammatio, ita flavæ effusio fit. Et Epar etiam, atq; intestina hoc motu iracundiæ & fellis effusione affici & dolor docet, qui in illis locis tum existit, & nonnunquam excrementorum non voluntaria dejectio. Ita de atræbilis effusione in aliis affectibus suspicari possumus.

Sed hic oboritur dubium:

Posito concessoq;, notitiam esse in capite, quomodo in affectibus cor à notitiis affici potest? Propter sympathiam hoc fieri cordis & cerebri, respondendum est. Hæc autem responsio perspicue explicatur in voce Sympathia. Eam Vide.

Thorax, Θώραξ.

Thorax 1. in doctrina Anatomica, est ea pars corporis, quæ complectitur humeros, pectus & scapulas, ad præcordia, seu septum transversum usque, quanquam Aristoteli de mundo dicitur ea pars, quæ à collo ad pudenda usq; tendit, distincta à stomacho & alvo. Sic quoq; Plato per thoracé intelligit totum truncum, seu totã anteriorem corporis partem, à jugulo usq; ad pubem. Plato igitur Epar in thorace collocat, quod est extra præcordia, sub chondro tamen ut costis succingatur, cum Galenus ad præcordia definiri thoracem doceat.

2. Accipitur pro veste, illas partes muniente, ut est lorica, unde θωρακίτης, est levis armaturæ miles, ferentarius, lorica indutus.

3. Usus vocis est Geographicus. Strabo enim lib. 14. Geographiæ scribit fluvium esse letheum vicinum Libybus Hesperiis, hinc nomé Thorax, in quo fama est Daphidam Grammaticum σταυρωθέντα, id est, cruci affixum fuisse, quod κακολόγῳ id est, maledico carmine reges incessivisset, undè dictum illud manavit invulgus, ut diceretur φύλαττε τὸν θώρακα, id est cave à thorace, hoc veluti proverbiali ænigmate festive admonentes, temperandum calamúm, & frenandam linguam esse, ne voces peculãter emissæ per jugulum aliquando redeant. Stephanus indicat Thoracem esse civitatem Aetoliæ, & item Magnesiæ.

Nonnunquam Commentatores in disputationib⁹ Physicis accipiunt thoracem pro ossibus & musculis (inter quos diaphragma) quib⁹ thorax constituitur, ut cum dicunt: Angustia quoq; è causis una est, quæ faciunt δυσπνοίαν, id est, respirationem difficilem & frequentem. Angustiæ autem causa vel in thorace consistit, vel in ipsis pulmonib⁹ inq; arteriis asperis, vel in media regione inter pulmones & thoracé. Matth. Illyr. in comment. de vita & morte.

Litera. I.

Idea.

Idea, ἰδέα (forma) Platoni in Eutyphrone est λόγος ὀσίας. Religionis Idea, id est, certa quædam & definita natura, seu vera & οὐσιώδης definitio, quæ non tantum πάθος, id est affectionem sed τὸ τί ἦν εἶναι, seu οὐσίαν rei ostendit, proximo videlicet genere cũ sua vera & εἰδοποιῷ differentia notato atq; designato. Ei opponitur ὑπογραφὴ crassaq; & τυποειδὴς descriptio.

In libr. de odoribus ¡ dicitur, Ideæ διωρισμέναι τοῖς εἴδεσι. Hic Ideæ à

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Furlano ſumuntur pro formis conſtitutis. Ἔιδη pro rationibus, quæ conſtituunt eas, vocant formalitates, quibus fit ut ſpecies ab altera ſit diverſa.

Per Ideas interdum intelliguntur ſpecies animo conceptæ, vel φαντασίαι ſeu φαντάσματα, ut πολλάκι γὰρ γνώμην ἐξαπατῶσ᾽ ἰδέαι, Theognis, id eſt. Sæpe enim ſpecies fallunt mentem, **Es gehen viel dinge anders als mans meint vnd gedenckt.** Nihil eſt facilius, quam ſe ipſum opinione decipere. Nam quod quiſq; vult, idem etiam animo fingit. Sed hoc fortaſſe alicui videatur translatitium.

Ex commentar: Joh. Serrani in Platon.

Vis & poteſtas vocis explicanda diſtinguendaq;;

Idea dicitur παρὰ τὸ ἰδεῖν, id eſt, à videndo vel cognoſcendo, quia repræſentat in mente opificis opus illud, quod vult efficere, ſeu quia opifex aliquid ex arte facturus opus futurum habet in animo ita delineatum.

Idea eſt vel extra, vel intra operantem.

Ut cum Durerus imaginem extra ſe habet collocatam, quam imitatur;

Intellige Albertum Durerum Mathematicum, Mechanicum, et Pictorem excellentem

Ut cum Deus dicitur ab Auguſt. nihil extra ſe intueri; Cum artifex rationem operandi habet incluſam menti. Seu exemplar eſt Externum, vel Internum.

Uſus.

Deus cum vellet hunc mundum condere, non intuitus fuit aliquam ideam extra ſe, ad cujus imitationem eum crearet (ſicut faciunt pictores, qui extra ſe habent poſitã effigiem ſeu imaginem, quã intuentur & ad cujus ſimilitudinem aliam pingunt) ſed intra ſe habuit Ideas

rerum omnium, quas facturus erat, nec indiguit externo exemplari, ad quod eas conformaret. Sunt autem ferè paria ſeu æquipollent: Deus cognoſcit creaturas poſſibiles in ſua Idea, In ſe ipſo, In ſe tanquam in verbo mentis *ſeu ſpecie expreſſa, repræſentante; in ſua cognitione tanquam actuali ſpecie expreſſa, illas actu cognitas repræſentante. In ſe, ut in cauſa exemplari.*

Creatura habent in Deo eſſe Ideale, id eſt ſunt in Divina Idea ut in cauſa exemplari, licet in ſe ipſis habeant eſſe proprium & formale.

Adde hic, quæ in adverso notantur signo ✱

Idiotiſmus, Ιδιωτισμὸς

Idiotiſmus accipitur tripliciter.

1. Pro proprietate linguæ alicujus, ut Idiotiſmus Hebraicus, i. e. Hebraiſmus, Idiotiſmus Atticus, i.e. Atticiſmus.
2. Pro τρόπῳ ſeu genere loquẽdi è medio petito Donatus: Beza: Joſeph: Scalig. Pro vulgari dicendi modo, quem facit Jul. Scal. electæ orationis vitium. l.4. Poët. cap.1.
3. In Politicis pro ſtatu vulgari ſeu τῶν ἰδιωτῶν, hoc eſt privatorum hominum ordine;

Ἰδιοσυγκρισία.

Ἰδιοσυγκρισίαι ſunt Phyſicis occultæ proprietates, & vires rerum, quæ exiſtũt, non ex elementorum qualitatibus, ſed à forma ipſa, quæ ex his exiſtunt ſympathiæ, & antipathiæ, id eſt, rerum quarundam conſenſus & diſſenſus: quædam enim quaſi mutuo connubio aſſociantur, & tanquam fœdere convinciuntur. Aliqua vero irreconciliabili ſimultate, id eſt, infeſtiſſimè diſſentiunt cæciſque laborant diſſidiis. Vid. Scalig. in exer. & Portam de Magia naturali.

Aliud eſt ἰδιοκρασία; propria σύγκρασις: hæc enim vox ſignificat propriam

Craſin

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Crasin ut epatis ἰδιοκρασία, id est proprium ac peculiare temperamentum.

ἰσόκωλον.

Isocolon. 1. Si definitio alicujus compositi ex duobus aut pluribus nominibus assignatur, totidem habens nomina, quot ipsum definitum, ea non erit illius definitio, sed tantũ nominum commutatio. Talem autem definitionem, quæ vera legitimaq; non est, appellat Aristoteles 6. top. loc. 61. ἰσόκωλον id est, æquimembrum.

2. Rhetoribus ἰσόκωλον est color quidã (σχῆμα) in quo singula singulis respondẽt: quale est Maronis illud de se ipso. *Pastor, arator, eques, pavi, colui, superavi.*

Capras, rus, hostes, fronde, ligone, manu.

Ισοπερίμετρον

Isoperimetrum vox est relativa ut æquale, æquale enim æquali æquale est.

Figuræ Isoperimetræ sunt figuræ, æqualis perimetri. Sic triangulum perimetri 16. pedum est Isoperimetrum triangulo 16. pedum, quadrato 16. pedum, & circulo totidem. Alii Mathematici accipiunt pro figuris, quæ intra eundem orbem inscriptæ sunt. Alii pro figuris, quarum anguli eundem ambitum capiunt. Sed hæ acceptiones & definitiones sunt falsæ. Nam Isoperimetra non sunt æqualia id est, æqualis capacitatis Metire Isoperimetris mensuris, altera Cylindracea, altera cubica, frumentum, & longè inæqualem invenies capacitatem. Sed adhibeamus integrum judicium Syllogisticum.

1. Legitima definitio non potest in aliam rem, transferri: At hæc: Figuræ Isoperimet: sunt, quæ intra eundem orbem inscriptæ sunt; potest in aliam transferri rem, quia in eundem or-

bem possunt inscribi æqualis & inæqualis perimetri figuræ. Ergo hæc non est legitima.

2. Legitima definitio est reciproca. At hæc, figurę Isop. sunt, quarum anguli capiũnt eundem ambitum, non est reciproca: quia triangulum & quadratum eidem circulo inscripta capiunt, illud tribus, hoc quatuor angulis, eundem ambitum, neq; tamen sunt Isoperimetra. Ergo hæc non est legitima.

Et legitima definitio non est angustior definito: at hæc est angustior, quia circuli ipsi inter se ad talem definitionem nunquam essent Isoperimetri. Non igitur est legitima.

Erratum.

In voce Idea verbis Ita Delineatum *subiyce sequentia.* Hæc adde ad vocē Idea *

Ut id quasi præsens intueatur, seu conspicetur, antequam revera extet.

Sumitur autem tum Philosophicè, tum logicè. Philophicè pro ἀρχῇ tum prima, tum secunda: illa ἕν; Hæ πολλά, & τὰ γιγνόμενα vocantur.

Idea ἀρχηγὸς & πρώτη id est, princeps, est Deus prima omnium causa. Is Platonicis ut opifex in certis causarum velut ἐκμαγείοις (expressis formis) futuras res velut præsentes contemplatur. Secundæ Ideæ sunt causæ secundæ ut naturales, quæ hactenus dicuntur ὄντα, quod vim τοῦ εἶναι ab uno & primario ente mutuantur, id est, sunt Entia τοῦ ὄντος συμμετοχῇ, à quo omnia pendent.

Prima illa Idea est ἄπειρος ἀσχημάτιστος, ἀκίνητος, χρόνου μὴ μετέχουσα, est τὸ ἀλλο: γενέσεως καὶ οὐσίας αἰτία, id est, Deus est infinitus, figuræ, motionis, temporis expers, à rerum creatarum numero longè lateq; remotis, quib⁹ omnem tribuit vim existenci.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Secundæ, è quibus & per quas fit, quicquid ordinariè in natura fit, & in quibus καθ' ἕκαστα id est, singularia conservantur, sunt περιεργασμέναι, definitæ & distinctæ certis classib⁹; sunt ἐσχηματισμένα, & χρονικαί.

Logicæ Ideæ sunt καθόλου ἔννοιαι, seu communes notiones, quæ dicuntur de pluribus numero differentibus: Sunt νοήματα δεύτερα, quæ omnia καθ' ἕκαστα, seu τὰ πολλὰ ad τὸ καθόλου quoddam (id est, ad genus) certis cancellis definitum revocant. Has ideas vult Plato primùm extare in natura (itaq; ei sunt ἐν φύσει ἑστῶσαι) deinde in mentibus nostris; In his ideis, ut αὐθυποστάτοις individua subsistunt Parmenidi; contrà subsistunt in individuis Aristoteli, quæ sententia vera est.

Idea oratoriè accipitur, pro genere seu Charactere dicendi.

Platoni nostro Idea boni est summum bonum, hoc est, vel divina ἀρχηγὸς καὶ πρώτη, id est, princeps & prima ac universalis omnium bonorum causa, vel contemplatio & cognitio Dei explicata perfectaq;

Ἵνα.

Ἵνα primò indicat causam: est μόριον αἰτιολογικὸν seu τελικὸν. Ut, Quò. Sic ὅπως.

2. Indicat Eventum, est μόριον ἐκβατικὸν seu ponitur συμβαματικῶς, intelligitur de eventu Joh. 16. c. Ἵνα δοξασθῇ, ut glorificetur &c. Fuit mors Lazari causa gloriæ filii Dei, tanquam ἐκβάσεως καὶ ἀποτελέσματος, id est exitus atque eventus, (interprete Joach. Camer:) Evasit enim casus ille ad celebritatem nominis Jesu. Joh. 19. Ἵνα justificeris in sermonibus tuis. Hìc poni videtur Ἵνα συμβαματικῶς. Ex peccati enim tanquam effecto opere Davidis evenit hoc, ut justificetur Deus. Sic ex eo quòd sanatus est cæcus evenit, ut Deus glorificaretur. Hìc Ut est potestate Quod.

Sic in latina lingua Ut modò αἰτιολογικὸν est notans causam, ut finē; ut: Edo ut vivam, modò ἐκβατικὸν, notans eventum: Ut: Accidit, contingit, fit, συμβαίνει, ut sint &c.

Usus.

Joh. 12. Non credebant in eum, ut sermo Esaiæ impleretur. Hìc quærunt Theologi; Utrum ἵνα habeat significationem αἰτιολογίας, an ἐκβάσεως id est, utrum ideo non crediderint Judæi, quòd Propheta id prædixerit, an quoniam credituri nō essent, ita prædixerit Propheta, quod evenit.

Ἵνα τί Ut Quid pro cur, Quapropter, Cur verò, tritum est. Hanc figurā Græcorum Patres Ecclesiastici & J. Scaliger imitati sunt. Ut quid diligitis vanitatem? Ut quid verò infirmam ei spem adjungis? exercit. 317.

Ἴσως.

Ἴσως primò idem est ꝙ æqualiter, æquè; sic accipitur ab Ethicis in doctrina de justitia & ἀπροσωποληψίᾳ 2. Ἴσως & τύχα à Platone ponuntur ἐκ τοῦ παραλλήλου pro forte, ac conjungūtur sine copulativa καὶ. Estque ἴσως interdum vox modestiæ & cautionis Philosophicæ seu Academicæ; qua Aristoteles non tantùm in re dubia, sed etiam in certa utitur tertio Rhetoricorum & Politic. 1.

Ἴτης.

Ἴτης temerarius & impetuosus est Platoni & Aristoteli. Tales pertinent ad θαρσεῖς (audaces) quorum θάρσος est motus cum impetu sine recta ratione. Ab impetu & impressione ἴτης vocari scribit Scaliger. Superlativus est

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

est apud Aristotelem 3. Ethic. Nicomachi: ἰτικώτατον ὁ θυμός.

Litera- K.

Καθόλε, *universale.*

Απλῶς: simpliciter, καθόλε prædicatum est, quod ex necessitate inest, ut; omnis homo est mobilis. Omnis justitia est laudabilis. Omne lignum aquæ injectum supervehitur.

Opponitur ei; tum quod temporis gratia inest, ut cum dicitur animal comedere, dormire, vigilare: talia sunt accidentia, quæ subjectis rebus insunt ἀορίστως (indefinitè) non καθόλε, & quidem multò magis, quæ insunt κατὰ τύχην, id est, fortuito, ut cum dicitur fodiens invenire thesaurum: tum ꝙ est primo seu πρώτως καθόλε; ꝙ inest immediatè: ut cum dicitur homo esse γελαστικός: animal esse sentiens.

Si dicitur, homo adolescere vel sentire, hæc quidem ἁπλῶς καθόλε prædicata sunt, & per se insunt sed non sunt πρώτως καθόλε prædicata: quia insunt homini mediante animali, seu propter animal, cui propriè insunt. Etsi igitur per se insunt; tamen quodammodo per accidens inesse dicuntur, quia non insunt primò, & immediatè sed ἐμμέσως, & ἑπομένως. Vid. Schegk. 1. prior. Analyt. pag. 581.

Propri-um { Simpliciter, seu absolutè. Corpus naturale movetur: animatum nutritur.
Per accidens, non ex necessitate: Animal vigilat. }

Schegkii effata.

1. Proprium πρώτως & ἀμέσως de uno: ἐμμέσως de multis prædicatur.
2. Prædicari potest aliquid per se de aliquo, etsi non propriè & primò: ut posse sentire de homine: id est non simpliciter propriè, non præcisè summeq; per se.

Usus.

Nonnulli magistri dicunt, oculo inesse per se se videndi facultaté mediante anima, cui proprie & primò insit ut subjecto hæc facultas. Falsum hoc aliis. Oculo n. iis propriè inest facultas videndi ut subjecto, propter animam, ut causam à qua facultas hæc proficiscitur. Sic animata adolescũt, propriumq; animatorum est, adolescere, propter animam ut causam.

Illis.

Vita vegetans corpori animato inest per se mediante anima, cui propriè & primò inest ut subjecto.

His.

Vita vegetans corpori animato, ut materiæ formatæ primò & propriè ut subjecto, propter animam ut causam συνεκτικήν, unde corpus animatum vivens dicitur.

Emanare effectus, vita vegetans, non potest, nisi in ipsomet subjecto (corpore organico) in quo est causa (anima) à qua emanat.

Κακέμφατον, Κακόφατον.

Cacophaton generaliter est inornatæ orationis vitium, obscœnum dictum, sive id uno verbo, sive pluribus, sive deformi literarum concursu fiat. Emmanuel Alvarus. Dicitur & αἰσχρολογία, turpiloquium, cum à rei turpis vocabulo proprio, & à fœda oratione non abstinetur, cum res illa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

vel esset dissimulanda, vel circumloquenda, vitium Cynicum. Cynici enim tegenda & turpia palam proferebant, & in propatulo agebant, contra sermonis & pudoris decorum. Contra tales est Ciceronis Epistola lib. 9. Amo verecundiam.

Cacophonia specialiter, est absurditas, vel absonum, cum duriter & confragosè inter se cohærent, & colliduntur, stridentq; literæ & syllabæ, cum eædem literæ & syllabæ ingeminantur. Hoc vitium, maximè est vitandum in versu, nisi ubi res tumultuosior requirit talem asperitatem, ut *Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum* Talis κακοφωνία sæpe est apud Horatium in Hexametris, ubi versus duriter sonat, quia maluit ille simplicitatem orationis captare, quam sonoritati versuum indulgere, ut loquar cum Velucrione.

Canon.

In cacemphatis hoc est, quæ vergunt ad rei obscœnæ significationem, Poeticis, priscis, novatis, inusitatis, durioribus debemus προεπιπλήττειν (præcastigare, præmollire, præmitigare) seu ut loquitur Cicero præmunire. Præmunitionis, προεπιπλήξεως, formulæ sunt; Cato librorū helluo, si tamen eo verbo uti fas est, in re tam præclara. Ipsissimus, ut Planti more loquar: Sic enim recentiores isti loquuntur: ut dicam antique: Si sic loqui licet; Si mihi permittis vulgato more loqui. Agnoscis Castrense verbum.

Καθίζω.

Καθίζω interdum ponitur Absolutè seu ἀυτοπαθῶς id est Neutraliter ut apud Hom. ἐν μέσσῃ δὲ κάθιζε, conside in media rate, Εκάθισεν id est consedit est

apud Johannem 12. cap: Interdū ἀλλοπαθῶς, ut jungatur cū eo accusativus ut Homer. Iliad: ἄλλους μὲν κάθισον τρῶας καὶ πάντας ἀχαιούς: Fac ceteri considant tam Troiani quam Græci: Sic Matth 5. καθίσαντος ἀυτοῦ, cùm ibi consedisset, nisi fortè dictum sit hoc elleipticè: Cum sese collocasset.

Sic προάγω modò habet significationem activam, pro produco; deduco impello. Ut cùm in Matth. Evang. dicitur: sidus Magos προῆγεν, deduxit: modò ponitur absolutè pro præcedo, progredior, pergo. Sic apud Platonem: πρόαγε δή perge sanè ut Matth. cap. 21. ὄχλοι προάγοντες (præcedentes.)

Est autem poni ἀυτοπαθῶς, poni quadam sua patiendi proprietate.

In Johan. Evang. de ἀυτοπαθῶν de Christo ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, in fremuit spiritu. In Marco cap. 1. ἀυτοπαθῶς, ἐμβριμησάμενος, cum fremitu illi interminatus.

Καί.

Καὶ Σύνδεσμος est: Et accipitur propriè & impropriè.

Propriè συζευκτικῶς, seu συναπτικῶς *Copulativè*, ut θεὸς καὶ φύσις Deus & Natura. *Impropriè*, ut 1. ἐξηγητικῶς pro ἤτοι ut Hebr. Vau: ut θεὸν καὶ πατέρα, Deū, qui, est pater, seu, id est patrem non saltastis.

2. Adversativè seu *discretivè*, ἀντικειμένως pro sed per hebraismum, ut κἀκεῖνος (& ille) pro at ille Matth. 11. Tibiis cecinimus vobis, & non saltastis, id est, & tamen non saltastis.

3. *Illative*, seu sic, ut notet consequentiam pro Itaq;. Et dubitamus adhuc Dei hoc munus esse? id est Ne itaque dubitemus. Sic cum dicitur, Non est animal, & ita non est homo, particula similitudinis, Ita notat cōsequentiā.

4. *Comparativè vel Exaggerativè* seu

ἀυξητ-

ἀυξητικῶς pro Quàm, Et cum primis Quin etiam: etiam ita ut: Sed &: sed etiam: Hic καὶ nota majoris est. Marci 16. Discipulis ejus & Petro, id est in primis Petro.

5. *Pro transitiva particula temporis,* Tunc sumitur, & annectit novam sententiam sententiæ præcedenti. Scitis post biduum Pascha fore. Et filius hominis traditur. Statim purgata fuit ejus lepra. Et dicit ei Jesus: id est, tunc. Matth. 8.

6. Αἰτιολογικῶς pro *Enim seu Quia* Lucæ 2. Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη; Theophylactus intellexit hoc dictum αἰτιολογικῶς, ut καὶ habeat significationem τοῦ γὰρ.

Theophylact⁹ etiã hoc loci Lucæ 1. εὐλογ σὺ ἐν γυν: καὶ εὐλ: Benedicta tu in mul: & benedictus &c. Καὶ ætiologicè positũ ait ἀντὶ γὰρ: Quia benedictus fructus ventris, id est conceptus in utero fœtus: ut in hoc. Tu iratus fuisti, & peccavimus id est peccavimus enim: nam peccaveramus, Joach. Camer. in Notationibus figurarum &c.

7. *Disjunctivè* ἀντὶ τοῦ ἤ, pro vel. Græc. διαζευκτικῶς. Καὶ κρατεῖ καὶ κρατεῖται apud Aristoteli: vel superat vel superatur.

8. Interdũ redundat; est partic: πλεονάζουσα per Atticismum.

9. Nonnunquam cum geminatur ponitur priori loci pro cùm, posteriore pro tum.

Κακοπαθῶ.

Κακοπαθῶ est male habeo male sum affectus. 2. affligor, afflictor, in rerum difficultatibus versor, afflictiones malaq; fero. Latini dicunt Laboro συγκακοπαθεῖν est laboris & afflictionem esse participem.

Καρδιαλγία.

Os ventriculi veteres vocarunt cor. Cardialgia igitur est affectus oris ventriculi mordax ab acutis vel venenosis humoribus. Intellige oris ventriculi cum corde esse connexum seu Sympathiam, & arteriarum maximam à corde exortam primum stomacho, deinde ejus osculo insertam, ac tandem deorsum progressam ventriculi fundo subtendi.

Per Metaph. Cardialgia significat invidiam, quia hæc cor macerat: Joh. Lang. in Epist. Medic. lib. 1.

Καρπός.

Καρπὸς 1. fructum significat. Hinc καρπῶν Δίκη Græcis Jurec. est actio adversus eum, qui fructibus noxam intulisset.

2. In Anatomica doctrina significat manuum, juncturam Da man den Puls greifft.

3. Cavum seu volam manus. Hinc τὸ Asserere, verbum juris, quod est apprehendere, Græci vertunt καρπίζειν. καρπιστεύειν, & vindicias καρπιστείαν, h. e. assertionem & apprehensionem.

4. Igitur καρπὸς tropicè etiam accipitur pro ἐγχειριδίῳ Ein Handtbuchlein/ id est libro compendiario seu Breviario, quasi quod manu comprehendi possit. Ita καρπὸς Hermæ Encheiridion seu liber Isagogicus Hermæ. Joh. Scal. in Manil. pag. 92.

Καιρός.

Καιρὸς significat occasionem, temporis opportunitatem, vel tempus tempestivum vel tempus (sicut tempus quoq; latinis aliquando; Ut in tempore ad eam veni apud Terent. id est opportune, opportuno tẽpore) articulũ seu punctum seu momentũ temporis, in quo aliquid agi potest.

Ἐν καιρῷ suo tempore, opportuno tem-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

pore est 20.cap. Lucæ. Dicitur & εὐκαιρία pro bona seu opportuna occasione. Accidit igitur καιρὸς τῷ χρόνῳ. Hippocrates accipit καιρὸς pro eo quod est, Satis, in lib. περὶ κυήσεως, annotante hoc Scaligero. τὰ καίρια νοσήματα Hippocrati sunt quæ recipiunt curationem ἅμη ἐς θάνατον φέρει, quæ nõ ducunt ad morté, quæ admittunt occasiones opportunas: Statuitq; iis contraria, quæ nullam recipiunt curationem.

Galenus ἐπικαίριον vocat illam partem corporis, quæ obnoxia est ei nocumento quod evenire potest vel solet ab ea causa, qua de agitur ut ex nixu venæ apertio, aut scissio, peritonei ruptio. De ludo parvæ pilæ.

Κατα, παρὰ.

Κατὰ & παρὰ interdum æquipollent in compositione, interdum distinguuntur. Nam καταβραβεύειν est intercipere alicui præmiũ seu brabeũ; Παραβραβεύειν idem pollere, ait Hesychius cap.2. ad Coloss.

Qui in certamine positus iniquitate agonothetæ vel insidiis Magistrorum brabeum seu præmium & palmam, (quæ victoriæ symbolum) sibi debitam perdit καταβραβεύεσθαι dicitur, inquit Eras. in Annot. in epistolam ad Coloss. κατατομὴ circumcisio est; περιτομὴ, concisio. Circũciditur quod discerpitur & planè distrahitur; solutio hîc est continui ὁλικὴ. Circumciditur quod quasi expolitur resectis supervacaneis. Hoc fit ἐν τῷ μέρει; vide Hieronymum in Comm. in Micheam.

Παραβουλεύεσθαι est male cõsulere. Καταλάλους dicimus, qui detrahunt alterius laudi Κατὰ μερει Κατὰ πόδα est è vestigio, pedepressim, cum pes quasi premit pedem. Παρὰ πόδα idem sæpè. Τὰ παρὰ πόδας sunt res quæ in promptu sunt, sensui obviæ, quarũ notitia quasi ante pedes est, ut ait Schegk. in fine Com.1.top.8. Aristotelis.

Extra compositum interdum Κατὰ τῷ παρὰ interdum τῷ ὑπὲρ opponitur ut κατὰ λογον, παρὰ λογον, κατὰ δύναμιν pro viribus, ὑπὲρ δύναμιν supra vires: Barbari Ultra posse. Interdum παρὰ est contra; παρ' ἐλπίδα, contra spem in epistola ad Rom.

Παραλογίζεσθαι est vitiosè ratiocinari quod sæpè fit captiosè. Ac κατασυλλογίζεσθαι Aristoteli est implicare syllogismum proposito fallendi & falsum concludendi. Id ipsum autem fit præcipuè si quis dolosè præmissas roget, conclusionibus non additis, aut misceat illis impertinentia.

Καθ' ἕκαστα.

Τὰ καθ' ἕκαστα à ἕκαστα & ἕκαστον i. e. singulũ, singularia sunt, quæ opponũtur τοῖς καθόλου: ut a. Græci nõ dicunt τῶν μετα φυσικῶν, sed τῶν μέτα τὰ φυσικά: Ita nõ dicunt τῶν καθεκάστων, sed τῶν καθ' ἕκαστα (singularium) & τῶν καθ' ἕκαστον: ut Idea est τῶν καθ' ἕκαστον: praxis est τῶν καθ' ἕκαστα: prudentia non καθόλου tantùm, sed etiam καθέκαστα est, id est, non tantũ versatur in universalibus ut legibus condendis, quæ prudentia dicitur Architectonice & Nomothetice) sed etiam in particularibus casibus, actionibus dictis, factis, (quæ nomine generis dicitur πολιτικὴ & Oeconomica) Zuing. 1. Tab. Ethic. lib.6.cap.8.

Κατ' ἄλλο.

Κατὰ ἄλλο, secundum aliud, vel in alio, vel alterius respectu 1. opponitur τῷ καθ' αὑτὸ, secundum se, quod interdum

dum etiam dicitur ἐν ἑαυτῷ, in semet ipso, ut filius hominis est omnipotens κατ᾽ ἄλλο. Filius Dei est passus κατ᾽ ἄλλο. Christus homo etiam καθ᾽ ἑαυτὸν omnia administrat, id est, in sua humana natura, & secundum eam etiam consideratus. Caro Christi non est ἐν ἑαυτῇ & καθ᾽ ἑαυτὴν Deus.

Priore determinatione utimur, cum toti significamus aliquid convenire, secundum alteram partem, vel naturam tantum.

Posteriori, cum significam⁹ aliquid alicui tribui, & convenire, ut inhærens subjecto, cujusmodi sunt gratiæ habituales, seu dotes collatæ carni Christi (eas habet ἐν ἑαυτῇ, ἐξ ἄλλου non κατ᾽ ἄλλο id est in se, ex Gratia, non secundum alteram naturam nempe divinam). Κατὰ ἄλλο naturã respicit; ἐξ ἄλλου originem seu causam.

2\. κατ᾽ ἄλλο oppositum τῷ per se seu καθ᾽ αὑτὸ Aristoteli nonnunquam idem est, quod δι᾽ ἄλλου.

Ὑπόμνημα.

Quod de Christi humana natura dicitur, proficiscitur vel ex ipsa, & est καθ᾽ αὑτὸ, vel est consequens unionis hypostaticæ, & est κατ᾽ ἄλλο, vel ἐξ ἄλλου. Quod habet commune cum omnibus hominibus, id est ei καθ᾽ αὑτὸ. Quod huic naturæ singulariter proprium est, id attribuitur ei propter aliud, ut attributa θεϊκά, divina, hyperphysica, communem naturam exuperantia (ut mori pro mundi vita) Quæ si in se habet, non dicuntur in esse καθ᾽ ἄλλο, sed ἐν ἑαυτῇ. At si dicatur ea habere ἐν τῷ λόγῳ, καθ᾽ ἄλλο convenire dicuntur, ut caro Christi vivifica est in verbo divino, non καθ᾽ ἑαυτὴν, non secundum quod caro est, sed quia τοῦ λόγου viventis per unionem hypostaticam propria caro est.

Sic quidã Theologi dixerũt, Homo ille Deus est, vel caro illa Deus est, καθ᾽ ἄλλο, non in se se, sed in verbo, in quo subsistit.

Cum inhærere dicitur nobis justitia, utimur τῷ καθ᾽ ἑαυτήν; Cum imputari, καθ᾽ ἄλλο.

Καθ᾽ αὑτὸ, secundum se

Consideratum aliquid καθ᾽ αὑτό.

- Suapte vi & natura, ut hoc habeo nõ per naturam (καθ᾽ αὑτὸ) sed per gratiam, ex dono Dei. Opponitur igitur ei Aliunde.
- Absolutè, seorsum, separatim: Opponitur ei Conjunctim. Sic dico naturas considerari καθ᾽ ἑαυτάς.
- Sui ipsius respectu, in se se, in semet ipso, ut in subjecto; sive ex natura sive ex gratia sit.

Opponitur ei quod est, Secundum aliud, per aliud, IN ALIO, Secundum effectum.

Bonum κατὰ μετοχὴν est per participationem.

Verbum divinum vita est καθ᾽ ἑαυτὸ, id est, se ipso vivit. Verbum etiam divinum vivit carne, id est, in natura vivente subsistit, seu assumptæ naturæ vita vivit. Ea enim verbi per unionem propria est. Hoc est vivere καθ᾽ ἄλλο. Sic hodie nonnulli Theologi colligunt; qua ratione homo ille Deus est, & verbum est homo, eadem ratione homo ille est omnipotens (Dei filius), & Deus gloriæ conceptus est ex semine Davidis, natus, passus. Homo iste Deus est non in se se, sed in verbo in quo subsistit; Verbum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

bum homo est, non in se se, sed in carne assumpta.

Ergo & homo ille est omnipotens non in se se, καθ' αὑτὸ, sed κατ' ἄλλο, id est verbi, in quo subsistit, respectu, & Deus dicitur passus, non in se se, sed in assumpta carne.

Impropriè hoc dicitur: Sic enim diceretur propriè; Homo iste Deus est, non in ipsa humanitate, sed in λόγῳ, in quo subsistit humanitas, & verbum homo est, non in divina natura, sed in carne assumpta. Ergo & homo ille est omnipotens, non in humana natura, sed in λόγῳ, in quo humana natura subsistit; Deus est passus non in Divina natura, sed in assumpta carne. Filius Dei est passus, non καθ' ἑαυτὸν, id est, non quatenus Deus (contra Eutychen) non κατ' ἄλλον (contra Nestorium) sed κατ' ἄλλο, pro Orthodoxis.

Non propriè dici affirmo Humanam Christi naturam esse Deum; Humanam naturam Christi esse Deum in verbo divino, seu respectu verbi in quo subsistit, etsi non nescio jam viros magnos ita loqui interdum. Assertionis meæ ratio est sumpta ex Scoto subtilissimo lib. 3. dist. 11. Cum propositio affirmativa est falsa ex repugnantia extremorum, quacunq; determinatione, vel reduplicatione addita, quæ non tollit repugnantiam eorum, non tollit rationem falsitatis illius. Hæc, humana natura Christi est æternus Deus, falsa est ex subjecti & prædicati repugnantia, Humana enim Christi natura creatura est, æternus verò Deus est creator. Ergo determinata illa, Humana Christi natura est æternus Deus in λόγῳ, non est vera.

Si determinatio repugnantiā tollit, falsa evadit vera, ut corpus Christi, quod

in cœlis est, in terris premitur dentibus manducantium IN PANE. Hæc vera est: determinatio enim IN PANE terminum corpus Christi, quod in cœlis est, distrahit seu alienat à significato proprio. Ita igitur vera est hæc: Corpus Christi premitur dentibus.

Quod est καθ' αὑτὸ, interdum accipitur specialiter ab Aristotele pro Substantia, id est, natura, quæ per se ipsam constat & cohæret. Ita accipit de Martyris sententia. 1. Ethic. c. 5. cum ait; Id quod est per se substantiavè: quod enim prius dixit quasi periphrasticos, illico voce proxima exprimit apertius: Non pro qualitate, ut putat Eustrathius. Interdum generaliter pro Ente absoluto, id est libero à relatione, sic etiam qualitate convenit.

Κατακώχιμος.

Κατακώχιμος 1. κυριολεκτῶς, id est propria notione est ἁλωτὸς, κατεχόμενος κεκρατημένος, id est captus, divino quodam Spiritu afflatus, divinitus afflatus.

Ηθος κατακώχιμον ποιῆσαι apud Arist. 10. de Moribus. cap. 10. est ingenium docile ad virtutem reddere, ejusque studio inflammare: Virtutis amore divinitus afflare. Lambinus. Eustratio hîc κατακώχιμον valet τὸ ὑπεῖκον καὶ εὐπειθὲς, id est quod cedit & facile obedit, quod ad obtemperandum facile & propensum est. Vox est à κατοκωχὴ id est detentio, instinctus. 2. In Physicis Aristoteli κατακώχιμος pro Synecdochen speciei est idem quod libidine incensus. Tribuit hoc epitheton vaccis.

Κατὰ τὸ πρᾶγμα.

Κατὰ πρᾶγμα secundum rem sæpe opponitur nostro modo concipiendi seu intelligendi. τὸ Deus vel essentia divina

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

divini concipitur ut quod ſuperius & latiùs patens quam perſonæ. Habet enim conditionem quandã termini communis, ut perſona ratione ſingularis licet κατὰ τὸ πρᾶγμα, id eſt, re ipſa hic ſit nihil inferius & ſuperius.

Κατάγεων.

Κατάγεων eſt locus infra in ædibus, cui opponitur ἀνώγεων, vel ἀνώγαιον locus qui ſupra eſt in ædibus. ὀικίαι κατάγειοι ſunt loca habitationis ſub terra ſeu ſubterranea.

Κατάληψις.

1. Κατάληψις ſignificat comprehenſionem, perceptionem, mentis cognitionem. Hic Κατάληψις eſt perfecta (τελεία) vel imperfecta ἀτελής. Perfecta intelligenda eſt in artis finitione; τέχνη ἐστὶ σύστημα ἐκ καταλήψεων γεγυμνασμένων πρὸς τὸ τέλος εὔχρηστον τῶν ἐν βίῳ Euſtratius & Lucianus. In qua definitione videtur eſſe omiſſum ὁμολογουμένων (non dubiorum) Ars enim continetur certò cognitis, non fallentibus, & in unum finem ſpectantibus rebus.

2. In Muſica catalepſis appellatur comprehenſio & pulſatio Chordarum, quando exploratur concentus, teſte interprete Ariſtophanis.

3. Eſt vox politica, ut cum dicitur κατάληψις τῆς βασιλείας, pro adeptione ſeu invaſione regni.

4. Eſt vox Phyſica & Medica, quæ recentioribus eſt congelatio, wen ein Menſch gefrieret & græcè quoq; dicitur κατοχὴ (detentio, quod oculi aperti teneantur.) Hæc oriri ſolet propter privationem ſenſuum ac motionum; ac quali in habitu hominem invenit, in eodem invadit ipſum, ac talem manere cogit. Corpus enim immotum perſiſtit apertis & rigidis

oculis. Neq; loquuntur καταληπτικοὶ, nec audiunt, nec oſtendunt ſigna ulla, quod intelligant, quæ fiunt aut dicuntur. Sæpius fit hæc affectio corporis ab humore melancholico.

Alia ab hac eſt Epilepſia: hæc enim dicitur cum homines patiuntur convulſionem atq; concuſſionem, non tamẽ perpetuo, ſed per intervalla tẽporis. Latinè comprehenſionem ſonat, das einen Menſchẽ begreifft vnd wirfft jhn nieder/ Græci vocant, ἱερὸν morbum, Romani Comitialem morbum, & caducum, Germani morbũ Valentini itẽ die fallende ſeüche / die ſchwere Kranckheit/ das fallen ſimpliciter. Cõcidunt hoc morbo correpti, & torquentur læſis & interceptis ſenſibus. Neq; enim vident, neque audiunt neq; meminerunt facilè quæ fiant. Cauſam habet obſtructionem ventriculorum cerebri & meatuum, non tamen perfectam, ſeu ὁλικὴν (totalem) quæ prorſus intercipiat, & cohibeat ſpiritus animales; Ideò contrahit ſe cerebrum & pugnat quaſi cum re moleſta obſtruente, eamq; removere & eijcere tentat. Atqui eam pugnam nervi & ſpiritus quantum poſſunt adhuc adjuvant. Unde fit ut Epileptici per ſpumam quandam ex ore emiſſam ſæpe excitentur, ut ad ſe ſe redeant. Interdum verò per conſenſum cum aliis partibus hoc malum patitur cerebrum, videlicet cum ab orificio ventriculi, aut ab alia parte quapiam aſcendit vapor malignus & planè inimicus cerebro, aut ſola etiam qualitas moleſta, quæ dum infeſtat ſubſtantiam cerebri, concitatur illa, motu pugnante, & oritur in illa pugna Epilepſia.

Κατάστασις.

Cic. in Epiſt. ad Attic. Κατάστασιν vocat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

contentionem & incitationem cursus incoati. Nam συντείνειν sive συντείνειν δρόμον est cursum intendere, & in cœpto cursu gnaviter perseverare. Arist. libro 9. Histor. animal. agens de venatione leonum dixit τρέχειν συντείνοντα pro accerrimo & incitatissimo cursu ferri, ut Plinius vertit eruditè.

Κατηγορεῖν.

Interdum est simpliciter dicere. Interdum certis argumentis evincere. Sic Plato accepit in Theæteto.

Phrasi κατηγορεῖσθαι ψευδομαρτυριῶν, testimoniorũ falsi accusatio significatur. Sic ἐπισκήπτεσθαι μαρτυρίαις Budæo est testimonii falsi accusare.

Φιλοκατηγορία est studium accusationis & reprehensionis.

In logica κατηγορούμενον est prædicatum seu principale prædicatum: προσκατηγορούμενον (adprædicatum) est quod prædicato apponitur seu potius præponitur ut ipsum de subjecto enuncietur, nempè Est, cùm rationem habet vinculi nec ipsum prædicatur. συγκατηγορούμενα eæ voces dicuntur, quæ ad principale prædicatum pertinent.

Ut Christus est filius ille Dei vivẽt⁹. Hic Filius est prædicatum principale. Reliquæ voces sunt συγκατηγορούμενα, τὸ Est non prædicatur sed est instrumentum & medium cujus interventu prædicatum subjecto attribuitur.

Κείμενα.

1. Vocabula κείμενα dicuntur, quæ sunt in scientia constituta & usitata. lib. 5. Top. Arist. qui iis non utebantur, reprehendit.
2. Topic. in explicandis problematibus duo sunt gravia peccata. Unum ψεύδεσθαι (fallacia proferre) alterum παραβαίνειν κειμένην λέξιν (id est vocabulis aliis uti, quàm quæ unicuiq; scientiæ sunt propria.)

Ab altero hoc peccato absolvere non possum doctores Scholasticos, qui sæpe moverunt terminos, quos Philosophorum filii posuerunt, quod in aperta est luce. Dicuntur & κείμενα in logicis subjectum & prædicatum respectu copulæ Est. Cum dico De⁹ est, Est est κείμενον, cum dico Deus est Ens, Est non est κείμενον. Diversissima igitur est oratio, qua dicitur, Deus est, ab ea, qua dicitur Deus est Ens: illa enim Deum esse asseverat, quo nihil certius. Hæc verò, quid Deus sit, aliqua ex parte. Mirandula ad Citadinum de Ente.

Itaq; κεῖσθαι etiam dicitur id, quod ita positum est, ut axioma efficiat, unde & ipsæ theses τὰ κείμενα vocantur. Alexander 2. de animâ, ut hoc κεῖται, seu κείμενον ἐστι, id est positum est per axiomata, seu per προτάσεις αὐτοπίστους.

In doctrina Categoriæ situs κείμενον est situm seu positum, quod Barbari vocant situatum.

Politicis νόμοι κείμενοι sunt leges constitutæ, quæ vulgo vocantur positivæ, id est positæ, quæ rescriptæ dicuntur, νόμοι κείμενοι ἐγγράμματοι, ἔγγραφοι à Platone.

Κεφάλαιον.

Propriè significat totum illum globum, in quo est cerebrum & supernus venter. Ejus pars anterior dicitur sinciput, (quod à Plauto per Synecdochen accipitur pro capite, cum dicit, Non est tibi sanum sinciput) Posterior dicitur occiput.

2. Ponitur pro potissima parte rei, quia in homine caput potissima pars est.
3. Pro scopo, qui omnes rei, de qua agitur, partes continet. Sic cum dicit Alcinous Platonicus τοῦ θεωρητικοῦ τὸ κεφάλαιον (contemplantis quod potissi-

potiſſimum eſt) finem contemplationis intelligit, qui eſt veritas.

4. Eſt ſummaria quædam rerum ſubductio, quædam partium συναγωγὴ ſeu in unum collectio. Sic ἀνακεφαλαιώσασθαι, quo utitur Paulus ad Eph. 1. ſignificat quæ diſſita ſunt & diſperſa, conſociare ac in unum velut corpus conjungere, uniq; capiti ſubjungere.

Κίνησις

- Simplex
  - Subſtantialis
    - Generatio
    - Corruptio
  - Accidentalis
    - Augmentario
    - Deminutio
    - Alteratio
    - Motus localis
- Compoſita quæ è ſimplicibus duabus conſtat, quarum una deſinit res mutanda ἁπλῶς, vel κατάπ: altera incipit eſſe res, in quam alia mutatur.
  - Ejus ſpecies princeps mutatio naturalis
    - Subſtantialis μετȣσία converſio unius ſubſtantiæ in aliam conſtans ex unius corruptione, & alterius generatione.
    - Accidentalis, cum mutatur corpus ſecundum accidens χωρισμόν.

Κίνησις dupliciter accipitur primo generaliter, ut etiam rebus incorporeis conveniat, & Mathematicis omninoque artificioſis : ſpecialiter, ut conveniat rebus phyſicis tantum. Ita Ariſtoteli eſt ἐντελέχεια imperfecta corporis mobilis quatenus mobile Hujus diſtinctiones ſunt variæ. Primò motus eſt duplex, alius per ſe, alius per accidens, ſicut ipſa moventia ſunt duplicia. Alia per ſe, ut faber ædificans, Medicus alteri medens, alia per accidens, ut Muſicus ædificans, & Medicus ſe ipſum curans (quia nullum arte agens agit in ſeipſum.)

Motus per ſe & proprius eſt, cum ſubjectum ſeu corpus mobile ſuo motu ad novam formam, vel ſubjectum vel accidens, vel ad alium locum movetur, & progreditur, ut quando gramen jam movetur, ut indè generetur aliud gramen, quando Sol jam ortus movetur ad meridiem & hinc ad occaſum; Hujus motus cauſa eſt, natura quæ in ſingulis ſubjectis facit, ut mo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

tus inchoari possit .Alius motus est per accidens, cum subjectũ aliquod movetur, non proprio aut suo motu, sed alieno. Atq; hic quoq; motus per accidens est duplex 1. accidentia moventur cum suo subjecto, ut cum substantia hominis generatur per se, tum simul per accidens generatur in eo color, statura &c. Ita quando homo corrumpitur per se, tum simul per accidens corrumpitur sanitas, forma, color, complexio &c. Secundo partes moventur per accidens, cum totum movetur per se; ut quando corpus proiicitur, tunc totum movetur per se, brachium verò caput, pedes, moventur per accidens. Ita rami & folia moventur per accidens, quando arbor movetur per se. Hic motus fit etiam ratione vicinitatis, ut corpora cœlestia moventur per se: aeris verò regio suprema, quæ lunæ est vicina: movetur per accidens. Ita in incessu pedes moventur per se, ceteræ verò partes, ut manus, oculi &c. moventur per accidens. Sic in navi, quæ à vento impellitur, ea pars veli, quæ est proximè obversa vento, movetur per se, cetera moventur per accidens.

Secundo motus est κατὰ φύσιν, vel παρὰ φύσις. Κατὰ φύσιν habet principiũ internum hoc est in subjecti natura & substantia, ut cum ignis sursum movetur: estque 1. ἑκούσιος, quem Naturales aliqui animalé nominant, quia fit ab ipsa anima in corpore animato; hic aliâs nominatur voluntarius, quia in homine gubernatur à voluntate in brutis verò cietur à phantasia, & est spontaneus; incipit enim & desinit, prout ciet imaginatio, ut quod animal hoc vel alio modo se movet, 2. est ἀκούσιος, quem hic propterea animalem appellat, non quod reliquæ species, sint præter vel contra naturam, sed quod à sola natura regitur nec incipit aut cessat quando vult animal, ut est motus cerebri, thoracis, cordis diaphragmatis corrugatio ventriculi in fame quæ non moventur, aut quiescunt ciente imaginatione, sed sunt in perpetuo motu, quandiu durat animal. 3. Est οὐχ ἑκούσιος, qui alias mixtus dicitur, quia partim est voluntarius, partim mixtus hoc est, est quidem à natura, sed tamen interdum impediri, interdum cieri potest, quando vult animal, ut motus vesicæ, pulmonis, partium obscœnarum. Hic enim motus etsi est à natura; tamen ab imaginatione etiam cietur vel impeditur. Παρὰ φύσιν habet principium externum h.e. causa ejus non est in natura seu οὐσία subjecti, ut cum lapis sursum deiicitur seu globus ex bombarda. Hic motus nominatur violentus.

Tertiò Motus naturalis est uniformis: violentus vero est difformis. Uniformis est, quo mobile juxta omnes partes suas, æqualiter aut similiter, secundum velocitatem, vel tarditatem movetur id est, qui in tota sua duratione semper eodem modo se habet, & semper suam servat æqualitatem, ut non alias tarde, alias velociter, sed semper, vel eadem tarditate, vel eadem velocitate moveatur ut est motus cordis, motus thoracis. Item calefactio aquæ si maneat semper eadem copia ignis. Axioma est. Nullus motus super duobus centris uniformis esse potest.

Motus autem difformis est, qui non est æqualis secundum omnes partes, sed secundum diversas diversimodè movetur, & secundum aliquas velocius, secundum aliquas tardius, id

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

est cum in tota motus duratione, non servatur eadem tarditas, vel velocitas, sed alias est major tarditas, alias major velocitas, ut, quando totus homo æqualiter secundum omnia sua membra calefit, hic est motus uniformis, sed quando calefit quidem totus, citius tamen in manibus quam in pedibus, hic est motus difformis. Causa autem hujus uniformitatis & difformitatis est. 1. ab ipso movente, quod aliis partibus magis est vicinum, aliis minus. Ita naturalis motus est uniformis, quia natura semper est in subjecto quod movetur, imò motus semper eodem modo se habet, ut est motus, cordis, cujus causa est natura cordis, propter quam cor uniformiter movetur. Sed violentus est difformis, in principio velocior, postea languidior, quia mobile recedit à suo movente, ut cum globus ex bombarda proiicitur. 2. Interdū verò est ab ipso mobili, in quo sunt diversi gradus, quorum alii magis sunt dispositi ad actionem suscipiendam, alii minus, ut unus & idem ignis æque calefacit membra calida & frigida in homine. Sed quia membra calida sunt magis disposita ad actionem suscipiendam, ideò ea citius calefiunt, & sic calefactio fit difformis. Quartò κονησίς seu motus alius est tardus, alius velox. Tardus mot⁹ est, quo majori tempore minus acquiritur, vel minus deperditur, ut cum abor aliqua tarde crescit, cum aliquis longo tempore parum discit, cum aqua tardè calefit. Velox cum brevi tempore multum acquiritur vel deperditur, in cū aqua citò incalescit. Sic dicunt Astronomi motum Solis circa perigæum esse velocissimum, quia minori tempore majores arcus absolvit, at circa apogæum esse tardissimum, quia majore tempore minores arcus conficit. Causa tarditatis vel velocitatis in motu est aliquando ex parte moventis, ut ignis modicus non potest calefacere multum aquæ: aliquando ex resistentia contrarii, ut ignis magnus non potest calefacere velociter valde frigidam aquam: præceptor diligens, industrius, & doctus non potest eruditum facere valdè hebetem: aliquando ex resistentia medii, ut lapis non tam citò movetur per aquam, quam per aerem: Globus ex bombarda non tanta vi & velocitate proiicitur super vel trans aquam, quàm per purum aërem, quia vis ejus impeditur à vaporibus ex aqua ascendentibus.

Κινητόν.

Κινητὸν est mobile. In eo est tum initium, unde motus procedit (motus antecedens) Tum Finis ad quem tendit (motus consequens) Tum spatium seu iter inter duos illos terminos, quod ipse motus est Formaliter. Ita aqua est κινητὸν. Hîc frigus in eo est Extremum à quo calor extremum ad quod. Calefactio est via ad calorem.

Τὸ κινητικὸν κατὰ τόπον.

1. Κινητικὸν κατὰ τόπον est virtus animæ loco movens ζῶον (animantem.) Ejus affectio est ἐνέργεια ἀτελὴς, motus: ut itio, progressio, volatus, reptio natatio. Cœlestia corpora cum neque animam neque vitam habeant propriè dictam, motus horum peculiaris est: ceteræ v. virtutes seu potestates animæ præstant actiones perfectas, & ita à motrice discriminātur.

Causæ motus seu κινήσεως hujus potentiæ aliæ sunt propiores, aliæ remotiores. Initium igitur motus in loci mutatione est à re quæ appetitur, qui finis motus est. Appetuntur autem ea, quæ sensibus, aut mente à nobis sunt cognita, sive præsentia sint, sive intus repræsententur. Præcedit igitur virtus αἰσθητικὴ τὴν ὀρεκτικὴν (qua ad motum animal inclinatur) & ὀρεκτικὴ τὴν κινητικήν. Sed in homine hic motus incitatur cùm mentis actionibus, quæ sunt διάνοια, προαίρεσις βούλησις, tum φαντασία atq; appetitu bruto sensuum ac cordis. In brutis autem phantasia tantum & appetitus sunt. Itaq; Aristoteles etiamsi in. 3. de anima subtilius hæc disserit: in lib. tamen de motu animalium, quæ moveant animal, esse scribit διάνοιαν, φαντασίαν, προαίρεσιν, βούλησιν, ἐπιθυμίαν, & hæc omnia refert ad mentem & appetitum, ut vel mentis. vel appetitus, tam in intelligenti, quàm in bruta natura motum de loco incitent.

Mentis autem appetitus voluntas est, quo modo ad appetitum recidunt omnia: Ita igitur vel voluntas, quæ altera pars mentis est, vel appetit[us] in homine, solus autem appetitus in brutis, quando commoventur, tunc facultatem, qua hic motus perficitur, cient seu incitant. Hæc facultas in spiritu animali est, qui in cerebro fit, & partibus corporis, quæ moventur, communicatur, in quas per nervos continenter influit impulsus a cerebri agitatione nõ desinẽte, & in nervis ac musculis semper præsens est, eoq; status & natura horum conservatur & confirmatur: sed motum tunc ciet (Spiritus ille) cum à voluntate aut appetitu impellitur. Tunc enim ad novam affectionem cerebri vel copiosior in nervos & musculos immittitur, vel potius qui jam præsens est, ad motus actionem quasi prodruditur. Sunt autem alii nervi, quibus sentiendi, alii quibus hæc movendi virtus corpori animantis suppeditatur. Hinc neq; omnia quæ sentiendi facultate sunt prædita etiam corpus de loco promovẽdi facultatẽ habent, ut Zoophyta, Conchæ, & Spongiarum quædam genera, & in iis quæ utramq; habent, una nonnunquam amittitur, salva altera, ut in ἡμιπληγία: ibi experientia, docuit, sensum membri (ut brachii) afflicti sensum nullum reliquum fuisse, motum mansisse: Ut hoc modo sentiendi virtus à movente etiam organis differat: cum à cerebro quidem, & spiritu animali sit utraq;: motus tamen magis á cerebri substantia, sensus à meningibus esse putatur. Est igitur ordo causarum hic.

Objecta movent sensus exteriores, atq; interiores & intellectum in homine. Ex sensibus & intellectu notitiæ oriuntur. Notitiæ de objectis præsentibus vel per memoriam & phantasiam repræsentatis. Voluntatem & appetitum impellunt. Voluntas, quæ altera pars est mentis & appetitus, loco moventem incitant, cujus fons est cerebrum. Hæ sunt antecedentes & primæ causæ voluntate aut appetitu sensuum & cordis commotum cerebrum spiritus animales in nervis vibrat, nervi musculum: musculus aut tendinem habet (neq; enim omnes musculi habent tendinem, sed ii tantum, qui ex longo intervallo movent) aut os aut membranam, in quæ inseritur, quorum tractum membra sequuntur, ita ut phantasia aut ratio opus esse judicat. Motus igitur qui de loco movet, voluntarius 2.

rius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

rius est in homine, in bruto, quod voluntatem non habet, Liber, cujus extremum & proprium instrumentum est Musculus, qui cum ex carne, vena, arteria, atq; nervo componatur, nervi tamen principatus est, in quo spiritus animalis fertur, & in substantiam musculi diffunditur, ut contrahatur aut dilatetur: qui spiritus hujus virtutis sedes est, & instrumentum primum. Hunc motum in vermium & serpentum genere, quæ sunt ἀνάρθρωτα (non articulata) esse manifestum est. Zoophyta etiam motum aliquem habere videtur. Sed organa corporis, quibus motus in vermium, insectorum & ζωοφύτων genere perficitur, explicari non possunt, cum vermium genus ut dixi ἀνάρθρωτον sit, reliqua carnem non habeant, & substantia corporis eorum sit inexplorata imò in iis propter exilitatem partium pleraq; sint inexplicabilia: spiritum tamen in his omnibus inesse insitum dubium esse non potest, etiamsi quæ nervorum & musculorum instar habeant, & quomodo munus suum in his obeant, nemo sibi sumit ut explicet. Hic motus, quo corpus animantis loco promovetur, reducitur ab Aristotele ad ὦσιν, & ἕλξιν quæ in hoc (animantis corpore) concurrunt. (nam progressio ex his componitur) sicut & cæteros motus omnes ad hæc reducit. Nam & ὄχησις vectatio, & δίνησις versatio, seu κύλησις & circuli motus ὦσιν habent & ἕλξιν, qui sunt species motus de loco violenti & naturalis.

2. Præter motum voluntarium & liberum qui solus ad κινητικὴν κατὰ τόπον pertinet, quæ à voluntate & appetitu in natura animantis regitur, & Aristoteli est ἑκούσιος: præter hunc igitur sunt alii motus tam in animantibus, quam in cæteris Corporibus naturalibus, qui & ipsi naturales sunt, non violenti. Hos motus qui ἀκούσιοι sunt duobus compræhendimus generibus. *Primùm genus est ejus quo gravia deorsum, levia sursum feruntur.* Et in singulis partibus corporis animantium & stirpium, atq; Zoophytorum, attractio & expulsio sit & alteratio, retentioq; & in Magnete est attractio ferri, in succino palearum, & in cœlestibus sit circumvolutio. Hic motus vulgò in scholis vocatur, naturalis cū voluntarius etiam non sit βίαιος, aut παρὰ φύσιν, ideoq; Aristoteles, neq; φυσικὸν, neq; φυτικόν, sed ἀκούσιον, hunc nominat, ne in naturæ actionibus aliquid violenter fieri, aut quod voluntarium est, non naturale esse existimetur.

Organa hujus virtutis sunt in animantibus proxima Fibræ, seu ἶνες. In quorum temperamento potentia illa inest, sicut motus ἑκούσιος & liber est in musculis: In cæteris natura hunc motum efficit ita, ut organa non appareant ulla, qualis est Magnetis attractio, & cœlestium corporum motus, & grave & leve natura sine manifestis organis movet.

Alterum genus est motus Mixti ex voluntario seu libero & naturali, qui est ἀκούσιος. Hic Aristoteli videtur esse οὐχ ἑκούσιος, ut in respiratione (sicut & somnus & Evigilatio sunt οὐχ ἑκούσια eidem) item in dejectionibus excrementorum, quorum expulsio naturalis est, & ἀκούσιος, Emissio autem voluntaria, quam musculus præstat in vesica, & intestino recto, qui σφιγκτὴρ est, (sic dictus à constringendo, quasi constrictor) cum tamen musculorum actiones liberæ naturales seu ἀκουσίους actiones illas & aliquantisper tantum, & ægrè ac difficulter repri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

reprimant, tandem etiam contra plerasque nihil prorsus proficiant. Sed pulsus prorsus ἀκούσιος & naturalis.

Sunt & qui rem distinguant ita, ut Mixti generis hasce actiones in quibus natura, quo salva sit, coactionem affert voluntati, & musculis, ut ad salutem naturæ allaborent aliquid, has igitur, ut non absolutè sed κατά τι liberas appellent atq; ita à cæteris absolutè liberis discriminent. Hæ actiones (non absolutè liberæ) tam diu concurrunt, quàm diu natura fert, ulterius si proceditur non magis sic concurrunt, ut una agant, sed una alteram tollit, & opprimit. Ita ἀναπνοή, seu respiratio gubernatur aliquantisper à voluntate & somnus reprimi, & dejectiones cohiberi ad tempus possunt voluntatis arbitrio, sed tandem voluntati & musculis à naturæ actione vis affertur. Illa igitur extremæ coactionis vehementia, qualis & in tormentis usurpatur, non amplius mixti generis est ex voluntaria & naturali actione, sed simpliciter violenta fieri videtur, quippe in qua voluntatis actio nulla amplius apparet. Animam autem continere eo usq; dum cor suffocetur strangulationis externæ instar habet, & violentum per se est; voluntarium ita, ut voluntas tamen coactionem sentiat, sicut alia facimus ἑκόντ' ἀέκοντι δὲ θυμῷ (id est volentes nolentes) ut Homeri verbis dicamus, cum interitus naturæ contrarius sit, & hunc illa in sano statu suo nunquam velit, etiam cum ut bonum suum persequuntur ἀποκαρτεροῦντες illi, qui sibi manus inferunt, in quibus ratio & voluntas extreme perturbantur, & voluntas sibi ipsa imperare potest, quæ sunt in scholis actiones hujus imperatæ.

K ante I

Quod in genere de actionibus omnibus, quibus aliquis se consultò lædit, breviter monemus: etsi in spiratione per se potentius est, & plus potest τὸ ἑκούσιον. Eruptio autem excrementorum in iis, qui continere volunt & nituntur, non magis est naturalis & voluntaria σφιγκτῆρι, quàm si ab externa vi laceraretur aut diduretur violente aliquo motu, seu & sicut si in nervi παραλύσει hæc fiunt, naturaliter aut voluntarie fieri nemo dicit. (nam morbus παρὰ φύσιν est & vim adfert corpori) ita illam etiam musculi apertionem in extrema coactione non naturalem, neq; mixti motus sed violentam dicere possumus, vincente actione naturali voluntariam, ita ut agere desinat, & sponte nihil emittatur:

Breviter.

In respiratione cordis motus non est προαιρετικὸς, seu ἑκούσιος sed naturalis, seu ἀκούσιος Aristoteli; pulmonum violent⁹ potius, quàm mixtus: nam vis vacui hos ciet: Thoracis seu diaphragmatis & musculorum motus est προαιρετικὸς ἢ ἑκούσιος. Ipsa respiratio mixta est, ex voluntario & naturali motu, qui Aristoteli est οὐχ ἑκούσιος. Si tamen diutius reprimitur seu continetur spiritus, tum aut nolentibus erumpit, aut cor suffocatur.

In spiratione organorum alia
- aërem vehunt, ut os, nares tracheæ
- Per hos meatus (os &c.) aërem attrahunt, & attractum excipiant, ut pulmones & cor
- Thoracem & pulmones commovent: ut diaphragma & musculi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Κοιμητήριον

Κοιμητήριον est 1. locus dom⁹ in quo dormitur, quasi dicas dormitorium. 2 per Synecdoch: apud Athenæum est, ubi hospites dormiunt. 3. Κοιμητήρια dicuntur per translationem loca, ubi corpora mortuorum sepeliuntur. Hebrȩi enim solent interdũ κατ' εὐφημισμὸν molliore somni vocabulo indicare, quia somnus seu quies soporis est quasi imago mortis. Hinc poëtæ ὕπνον καὶ θάνατον Somnum & mortem geminos faciunt: Apud Homerum de interfecto est, κοιμήσατο χάλκεον ὕπνον, dormiebat ferreum somnum, id est perpetuum. Periphrasis mortui.

Κοινά.

Κοινὰ seu communia varii generis sunt: Nempe

- Synonyma. Κοινὰ κατὰ μίαν ἰδέαν, quæ communem habent ex æquo rationem, in quibus nihil est prius & posterius.

  Animal hujus generis est. Quia in animalis ratione omnia quæ sub eo sunt ex æquo conveniunt. De his Canon: Omnia quæ sub aliquo Genere sunt ex æquo Generis naturam sibi vindicant.
- Homonyma
  - Quorum fortuitò nomen commune, ἀπὸ τύχης.
  - Quæ sunt ἀφ' ἑνὸς, id est, quæ proficiscuntur ab uno, vel πρὸς ἕν, quæ ad unum referuntur.
  - Quæ similitudine aliqua inter se consentiunt: Κατ' ἀναλογίαν.

Aristot. 1. Ethic. (ubi negat summum bonum consistere in Idearum theoria & summum bonum esse commune quiddam, quod una constet Idea) quærit, cum à Platone Ideæ dicantur rebus suis homonymæ, ex quo genere sint homonymorum: An ἐκ τῶν ἀπὸ τύχης, id est, an quòd casu aliquo in eandem nominis societatem veniant (vocant hæc æquivoca à casu)? An quod ab uno sint seu proficiscantur seu manent? An quòd ad unũ sint seu unum spectent, τὰ ἀφ' ἑνὸς ἢ πρὸς ἕν? An deniq; quòd similitudinis aliqua ratione conjungantur? (τὰ ἀνάλογα.) Ut in corpore visus: Sic in animo mens.) Platonici hoc postremum probant in Ideis divinis, ad quas ut ad vera Exemplaria singulæ res sint expressæ factæq;. Itaq; αὐτοάνθρωπον, id est, ipsum hominem, seu Ideam hominis, & hominem natura quidem disjungunt, sed propter similitudinem communitate nominis conjungunt. Itaq; cum Aristot. sic argumentatur: Idea hominis & imago, id est, (ut Plato loquitur) ipse homo & homo nomine conveniunt, & definitio-

ne eadem continentur. Non igitur sunt Ideæ rebus suis homonymæ. Platonici negant antecedens & inter Ideam & rem, idem, quod inter veritatem & veritatis imaginem, discrimen faciunt. Ipse homo est divina hominis Idea: Homo est homo ex materia & forma compositus.

Inter ipsum igitur hominem & hominem tantum interest, quantum inter simplicem naturam & compositam, inter expertem materiæ naturam & materiatam, inter per se bonam naturam & cum bono communicantem, inter Exemplar (παράδειγμα) denique & rem factam (εἰκόνα) Plato enim species rerum omnium in Deo ponebat, ipsamq; Dei sapientiam omnes ideas complexam esse volebat; quas, cum causæ essent ante res omnes creatas in Deo sempiternæ, iccirco sibi boni nomen magis vendicare confirmabat, & Deum (cujus αὐθυπόστατος est sapientia) privilegio quodam Nominis dici Bonum statuebat, quia sit summè bonus & fons ac origo omnium bonorum. In disputatione de summo Bono seu Idea Boni non locutus est Plato de humanis Ideis, seu speciebus & notionibus humanæ menti impressis.

Κοινὸν interdum distinguitur à καθόλου: sicut commune Scotus distinguit ab universali, ut illud generalius sit, hoc specialius. Essentia divina communis est communitate reali, non universali: non est universalis, hoc est non divisibilis, nō plurificabilis. Vide Damascen. c. 4. PONI VOCEM ἀπὸ κοινοῦ est poni vocem seu verbum communiter ad plura membra periodi. Joach. Camerar. Dicitur & conjungere verbum ἐκ τοῦ κοινοῦ cum superiori vel superioribus: & ἐκ τοῦ κοινοῦ repetere verbum aliquod.

Κοιναὶ ἔννοιαι.

Communes sententiæ aut sunt Topicæ, aut Problematicæ, aut apodicticæ seu epistemonicæ: Ex illis verum probabile efficitur. Itaq; sunt loci communes, ex quibus argumenta in utramq; partem ducuntur. Sunt pronuntiata quædam maximæ seu generalia & indefinita ad quodvis problema logicum confirmandum & infirmandum. Hæ verò sunt propositiones necessariæ, qualia sunt axiomata & principia οἰκεῖα atq; immediata ex natura cujusq; subjecti & attributi deprompta, & quibus propria attributa subjectis suis necessariò connectuntur, de quibus in doctrina de demonstratione agitur. Vid. Gasp. Laurent. in observ. de Theolog. Disput.

Κοινῇ, ὅλως.

Κοινῇ Aristoteli est idem quod universè, Καθόλου, In genere. Schol: In communi. Sic Aristot: 8. c. 3. Eth. Κοινῇ μὲν οὖν &c. Ac de virtutibus quidem universè à nobis dictum est. ὅλως apud Arist. est lib. eod. c. 2. propter hoc adeò peccatum homines efficiuntur injusti καὶ ὅλως κακοί, id est, & ut semel dicam, mali; Ita rectè vertit D. Lambinus.

Qui de rebus honestis & justis, καὶ ὅλως τῶν πολιτικῶν ἀκουσόμενον ἱκανῶς, id est, & ut semel dicam, de civilibus utiliter auditurus est. lib. 1. Eth. c. 3. Potest & dici, Ac ut in universum dicam: Sic Zuinger. loquitur post aliquarum specierum enumerationem, in fine Schol. in 6. Eth. Facit hæc loquendi ratio λόγον συντομώτερον, i. e. orationem breviorem.

Κρίσις.

Oratoribus & Logicis Κρίσις est judicatio, judicium. Medicis κρίσις est præ-

ceps & ſubita morbi, præcipuè febrilis, vel acuti, in ſtatu ejus ad ſalutem vel perniciem permutatio & humoris peccantis excretio. Vel eſt Naturæ cum morbo pugna; eſt morbi reſolutio ſeu ἀπόλυσις. Nam Κρίνειν Græcis etiam eſt ſeparare, velut per cribrum excernere aliquid, decertare, pugnare. Putrida κρίνεσθαι. Hippocrati lib 4. de artic. eſt putrida excerni, & Homero κρίνεσθαι ἄρηι eſt prælio decernere. Vid. Joh. Lang. epiſt. lib. 1. Galenus tamen lib. 3. Prognoſt. Criſin à κρίνειν dictam ait ſignificato judicationis. Hunc ſequitur Nicol: Leonicenus. Hîc ſis licet αὐθέκαστος.

Κριτικοί.

Critici ſunt Cenſores & judices alienorum operum Dies critici ſunt dies judiciarii, quos quidam vocant Decretorios, de morbis. Fortunatus Crellius in comm. in 5. Ariſtot. ἀκροάς. pag. 250. habet ſequentia.

Dies criticus hoc eſt judicans, in quo criſis ſeu judicium fit. Criſis autem eſt ſubiti morbi mutatio. Tranſlata vox à foro ad morbos eſt. Sicut enim in foro atrociſſima inter eum, qui accuſat, & qui accuſatur, pugna eſt: Sic in Criſi, ſive die critico, accerrimè cum morbo natura, vel morbus cum natura conflictatur, ut ſubinde quaſi ſententia ægrotanti de morte, aut vita, ſit expectanda. Fit autem hæc mutatio quatuor modis, & quidem certis diebus: aut enim confeſtim à morbo æger liberatur, aut evidens in melius mutatio fit, aut ſtatim moritur, aut in deterius res vergit, ut in primo Epidem: tradit Hippocrates. Prima mutatio ſimpliciter Criſis nominatur: Altera imperfecta criſis; Tertia mala: Extrema imperfecta & mala: de qua re Galenus in lib. de criſibus.

Dies critici ut Hippocrates & Galenus tradunt ſeptimus, quartus decimus, viceſimus & alii ſunt, quibus ſi mutatio contingat, naturali modo, ut aſſolet contigiſſe dicitur; ſin alio die, præter, naturam, quia præter ordinem conſuetum.

Critica, κριτική doctrina vel facultas eſt judiciaria, i.e. de judicio. Hæc eſt tum ſimplicium tum compoſitorum, & diſpoſitorum.

Interdum Critice uſurpatur pro altera logicæ parte quæ opponitur inventrici: Et idem eſt quod collocatrix. Sic accipiunt Ramæi.

Κυκλοῦν.

Κυκλοῦν & κυκλοῦσθαι ſunt circulari, ut loquitur Cicero, & Seneca, circumvenire & in medio concludere, umbringen, qualis κύκλωσις fit in præliis. Porrò Seneca verbum circulari de circulatore dixit, ſeu circum foraneo, impoſtore & præſtigiatore, qui Græcis eſt ἀγύρτης. Unde ἀγυρτεία, i.e. circulatio. Cicero in Bruto Circulantem dixit pro eo, qui in circulo caput confert, id eſt, cum aliis colloquitur, quod judicium eſt auditoris animum orationi non advertentis. Circuli autem Ciceroni 5. de Finibus ſunt cœtus hominum in orbem collectorum & inter ſe fabulantium. Semicirculi ſunt ſeſſiones capita conferentium & colloquentium.

Τὰ κύκλῳ.

Ariſtoteles τὰ κύκλῳ vocant 1. quæ rei naturam non conſtituunt, ſed ſunt externa & accidentium more circumſtant. 2. quæ ad finem tendunt lib. 3. Eth. cap 12. Κύκλῳ διδάσκειν eſt nihil omittere in docendo, perfectè docere, recto tractu & ordine docere Sic θεραπεύειν κύκλῳ, circulo curare. Ἐν κύκλῳ

παιδεία est omnium artium disciplina. Cyclica Poësis est, quæ rem totam ab ipsis initiis ad finem usq; ordine exponit.

Ὁ ἄνω κύκλος, orbis qui sursum est.

2. Manil:

Ultima quos sursum orbis habet fluitantia signa.

Ἑλληνίζει hîc Manilius.

Κύκλος.

κύκλος 1. ponitur pro circulo Plat. epist. 7. 2. per globo apud Aristotelem de mundo 3. κύκλος ab Oratoribus græcis sumitur pro figura Rhetorica, quæ Epanalepsis dicitur. 4. Item pro cœtu hominum in orbem collectorum, quæ & aliquando corona dicitur 5. Dialecticis est argumentatio Cyclica, id est rediens in orbē 6. Hippocrates κύκλους vocat locū sub oculis, qui in speciem mali extuberat 7. Quidam etiam sic vocarunt quadras in mensa.

Κτῆσις.

Ἡ κτῆσις primo significat ipsam rem & substantiam, οὐσίαν, ὑπάρχοντα, id est quicquid est in bonis 2. acquisitionem rei seu bonorum 3. Possessionem bonorum quæ finis est χρηματιστικῆς.

Κτητικὴ est ratio rei procurandæ Latine pecuniaria. Differunt autem κτῆσις & κτῆμα seu τὰ κτήματα ut totum & partes. Nam κτῆσις est multitudo κτημάτων, id est eorum quæ habentur in bonis, est res & substantia universa, quasi unum corpus. τὰ κτήματα sunt velut membra & partes illius singulæ.

Ant: Montecatinus 1. comm. in lib. 1. Civil. Aristotelis. κτῆμα est res necessaria ad vivendum, instrumentum ad vitam, pars κτήσιος seu quod ἐν τῇ κτήσει continetur.

Xenophon in principio Oeconomici τὰ κτήματα vocat quæ cuique utilia sunt, & amicos potissimum.

Κύριον.

Κύριον 1. significat proprium. 2. Principale seu potissimum seu præstantissimum, ut in Logica κύριον αἴτιον, princeps causa, quod etiam dicitur αἴτιον αὐτουργὸν, cui opponitur αἴτιον seu principium minus principale, ὑπουργὸν, ut instrumentum. Τὸ κυριώτατον τοῦ παντὸς, quod est in universo præstantissimum, Arist. dicit in 2. l. de Cœl. Idem usus Demosth: Legim⁹ etiam κυρίαν ἡμέραν. Est apud Gal. τὸ κῦρος (principatus) θεραπείας. Et in 5. de locis, τὸ περικάρδιον τῶν ἀκύρων ἐστι μόριον, id est non est membrum primarium. Sic αἴτιον ἄκυρον dici potest non tantum causa impropria, sed etiam causa non primaria, sed secundaria. Vid. Scal. in lib. 2 de Plant. p. 349. Κύριον δεκτικὸν vel objectum est vel proprium, οἰκεῖον, seu adæquatum: vel principale.

Κύριον significat
- Proprietatem. — In virtute videtur esse τὸ ἀρχικὸν: Nascitur ab ea actio. Quod obtinet κύριον seu
- Principatum. — principatum, dicitur ἡγεμονικὸν à veteribus Philosophis.

Κυριώτατα δόγματα sunt vel decreta principalia & ratissima (maximè rata), vel sententiæ maximè selectæ.

Ciceroni κύριαι δόξαι Epicuri significant ejusdem ratas sententias. Ramus κυρίας δόξας lib. 12. Metaph Schol. interpretatur selectas brevesq; sententias.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

In lib. Alcinoi ſunt Platonicorum κυριώτατα i. e. maximè ſelecta & propria, nec tamen iisdem maximè rata, quia ex his pleraq; Alcinous non ut rata proponit, ſed dubitando ſelegit tanquam maximè probabilia, ex Jac. Carpentarii judicio.

Κυρία virtus, id eſt perfecta, longo uſu & exercitatione confirmata & acquiſita, quæ aliâs Ariſtot. dicitur ἁπλῶς 6. Eth. Nicom. & ult. opponitur φυσικῇ, id eſt naturali, ſeu nobis congenitæ quadantenus, id eſt quod ad ſemina & rudimenta quædam attinet.

Litera Λ.

Λανθάνειν.

Aliud eſt λανθάνειν aliud ἐπιλανθάνεσθαι. Illud eſt latere, ἄδηλον, obſcurum & incognitum eſſe, ut μὴ λανθανέτω δὲ ἡμᾶς. Eth. 1. c. 3. & Topic. 1. Sed hoc nos non lateat, id eſt non debemus hoc ignorare. Hoc verò eſt obliviſci, immemorẽ eſſe. Joach: Perionius igitur rectè reprehenditur á Lambino quod λανθανέτω verbo obliviſcendi reddidit.

Λείπεται.

Λείπεσθαι cum Genitivo junctum idem eſt quod ſuperari, inferiorem eſſe. Ariſt. 6. de Morib. c. 10. Ἐυβουλία λείπεται, διανοίας, Bona conſultatio cogitatione ſeu mente eſt inferior. 2. de anima. Aliter etiam hunc locum verterunt, ſed vitioſè. Ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσι λείπεται πολλῶν τῶν ζώων. Ælian: de Gorgia & Protagora. τῇ δὲ σοφίᾳ τοσοῦτον ἐλλείποντο (tantum ſuperantur) ὅσον ἀνδρῶν παῖδες (quantum pueri à viris.) Λείπεται abſolutè poſitum cum particula ἄρα nota concluſionis eſt, ut,

Relinquitur igitur. Apud Ariſtotelem.

Λειτουργία.

λειτουργία eſt à voce λειτὸν & ἔργον & ſignificat 1. munus ſeu curationem ſeu miniſterium in genere. Ita etiam Naturæ convenit, ut hæc ſit Dei & hominum λειτουργός. Sic Ariſt. 3. de part. λειτουργίαν oris dixit. 2. munus publicum, ſeu quod publicè mandatur alicui ad obeundum & exequendum. Ita λειτουργεῖν eſt muneribus publicis fungi Ariſtoteles 2. polit. κοινὰς λειτουργίας habet. De diverſis leiturgiis Athenenſium vide Joach. Camerarium.

3. In Eccleſiaſtica diſciplina vocarunt λειτουργίας Sacrarum rerum publicas actiones, quas interpretantes officia dixerũt, inquit Camerarius. 2. Cultus Dei dicitur λειτουργία θεοῦ à Græcis Theologis, imò ab Ariſtotele etiam ipſo. Λειτὸν autem idem quod publicum eſt ſeu δημόσιον. Aliâs λήιτον ſolutione Jonica, qua voce ſignificari ædes publicas ſeu curiam ſeu πρυτανήιον, ait Herodotus. ὀυσία ἀλειτούργητος idẽ eſt, quod bona libera ab onere publicorum munerum, quæ una voce eſt immunitas.

Λέξις.

Λέξις 1. eſt dictio: unde λεξικὸς, ſcriptor dictionarii, ut Suidas, qui ita dicitur κατ' ἐξοχὴν per Synecdoch: 2. eſt ſermo, locutio, oratio, elocutio. Ut λέξις πεζὴ, oratio ſoluta ſeu pedeſtris 3. eſt dialectus, ut λέξις ἀττικὴ 4. eſt character dicendi ſeu ſtylus. Opponitur τῇ διανοίᾳ, cùm dicitur quaſdam figuras eſſe λέξεως. λέξις variè dividitur. Diviſiones vide in lib. De copia verb. & rerum Eraſmi. E quibus hæc valde trita eſt, λέξις eſt propria, id eſt vernacula, vel barbara. λέξις ſeu dicto βαρβαρίζει

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

vel ἁπλῶς, vel πῶς. Ἁπλῶς ut μειζοτέρα in 3. epistola Johannis pro μείζονα. In 2. epistola Petri παραφρονία pro παραφρόνησις vel παραφροσύνη. Apud Paulum βαρβαρίζει ἡ λέξις πραιτώριον. Est enim externa, id est latina sed tum hæc ita consuetudo usurpata fuit, ut vicissim Græco sermone latina verba frequentarentur quemadmodum olim Græcis verbis latinus sermo auctus fuerat. Apud eundem βαρβαρίζει μακέλλῳ (Græci dicunt κρεοπωλίῳ.) Est enim externum vocabulum confusis linguis illo tempore. Apud eundem Joachimo Camerario, è cujus fontibus hi sunt rivuli, βαρβαρίζει πῶς dictio συμπολῖται. Nam ut, inquit, πολίτας Græci, ita latini cives dixerunt, non συμπολίτας, neq; concives, sicut neque contribules aut concuriales. Sed cum Plato dixerit συμπολιτεύεσθαι, συμπολίτης quoq; pro Græco habeo.

Λέξις ἐξωτικὴ est dictio peregrina: κοδράντης est quadrans. Taxatio videtur mihi esse ejusmodi vox. Gallica enim forte est à græco τάξις. Taxare est ἀξίαν τάττειν, indicare pretium.

Λιτότης.

Litotes in Ethicis significat simplicitatem & tenuitatem in victu. Eam interdum affert lex sumptuaria.

In Oratoria & Poëtica significat extenuationem rei magnæ, quæ modestiæ causa interdum fit: Vel ipsam figurã, qua dicitur minus & plus significari, quæ interdum dicitur ὑποκορισμός. Pro Rege Dejotaro Cicero dicit: Minimè stultũ ὑποκοριστικῶς seu per λιτότητα seu imminutionem. Sic ad Brutum: Cedebatis vos, pro fugiebatis: quia fugere Stoici negant esse sapientis. Sic secessio pro fuga frequentatur. Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur: voce cadunt plus significatur, nempe etiam neglecta pereunt. Vide N. Frischl. Paraph. in Bucol. & Cælium secundi in explicat. Orat. pro R. Dejota: Alii vocant Liptoté vitiosè.

Λόγος.

Hæc voce significari modò sermonem, verbum, orationem, modò rationem, notum est. Interdum significat nugas, sermonem fabulosum, inanem cum fraude conjunctum, verba. In Theologia singularis ejus usus est. Vide infrà tabulam ex Damasc.

Λόγοι.

Λόγοι ἀμετάπτωτοι sunt argumentationes immobiles; sicut sciens dicitur ἄπτωτος καὶ ἀμετάπτωτος, quod non solum in principiis non hallucinetur, sed vera sentiens, sic sit animo confirmatus, ut rationibus oppositis non moveatur & earum falsitatem videre & coarguere possit. Ita Jacobus Schegkius: non solum ea quæ sciuntur firma & stabilia esse, sed eum, qui scit, ita animo affectum esse oportet, ut contrariis rationibus à sua nequeat dimoveri sententiâ 2. demonst. lib.

At λόγοι μεταπίπτοντες sunt Syllogismi erroris, scientiæ oppositi, ut cum persuadetur alicui opposita veris principiis esse veriora. Λόγοι ἐπιστημονικοὶ sunt argumentationes seu rationes scientificæ; iis opponuntur στοχαστικοὶ cõjecturales & parientes opinionem.

Λόγοι ἀποδεικτικοὶ καὶ οἰκεῖοι sunt rationes demonstrativæ, & vernaculæ, id est propriæ alicujus scientiæ. Quibus Aristoteles opponit κενοὺς, λογικοὺς ἀλλοτρίους ἀπατητικοὺς, seu τῆς ἀπάτης, πλασματώδεις, ψευδογραφήματα, inanes verisimiles, communes, petitas ἐκ τελόδου, alienas, non appositè translatas, deceptorias, & sophisticas, quod discrimen non nôsse est ἀπαιδείας. Cum communes rationes pro

priis

priis assumuntur, ψευδογράφημα est.

Ἀκενοῖς est κενολογεῖν, id est, nugas afferre pro demonstratione.

λόγος πλασματίκος (ratio ficta fabulosaq́; ratio fictionis) apud Aristotelem oppositam habet rationem veram.

λόγοι φαῦλοι sunt rationes futiles, quibus facilè occurri potest instantiâ. Schegkius demonstrat. 5. pag. 153.

λόγοι ἀκανθώδεις apud Lucianum, id est disputationes spinosæ, ut vertit Erasmus. λόγοι ἀργοὶ quasi ἄεργοι, sunt. otiosi & inutiles.

λόγοι αἰνιγματικοὶ sunt occulti, valde obscuri. λόγοι ἔξω (exteriores) opponuntur λόγοις ἐντὸς, ἔσω, ἐν τῇ ψυχῇ, relatis ad διάνοιαν Vid. l. 4. demonst. Schegk. in fin, pag. 126.

λόγοις ἐπιστημονικοῖς interdum etiam opponuntur ἐπαγωγικοὶ, seu ἐπακτικοὶ ut perfectis imperfecti: atq; hi illis sunt priores. Nam discendo subinde nova καθεκάστα, quæ prius fuerunt incognita, per inductionem seu ἐπακτικοὺς Syllogismos subiiciuntur. Sic discēdo pervenimus ad Syllogismum perfectum, nempe ἐπιστημονικὸν, quo jam non discere, sed scire aliquid judicamur: Cujus partes comparantur ὡς ὅλον πρὸς ὅλον (ut totum ad totum) cum sit conclusio non minus καθόλου quam præmissæ, & omnes inter se termini Syllogismi demonstrantis sunt ἀντίστροφοι, id est reciproci. Schegk. 2. demonst. At in ἐπαγωγικοῖς Syllogismis partes Syllogismi comparantur, inter se ὡς ὅλον πρὸς μερὸς (ut totum ad partes). In Epagogico Syllogismo, major est præcognita (quæ anticipata notitia dicitur): minor inductione sensus noscitur, quæ pars est Majoris.

λόγοι τεχνολογικοὶ, λογικοὶ, νοηματικοὶ sunt Syllogismi notionales, qui constant notionibus secundis, seu quorum propositiones majores sunt Canones logici: & Scholasticis dicuntur Intentionales. His opponuntur Reales, qui constant ex meris notionibus primis. Prioris exemplum. Nulla causa est posterior effectu. Sol est causa diei. Ergo Sol non est posterior die.

λόγος ἐμπαθὴς dicitur, qui commovendi vim habet. Sic Joachimus Camerarius in explic: Murænianæ: Ita fit λόγος ἐμπαθέστερος ad permovendos animos judicum, & benevolentiam ac favorem invidiâ nimiè injustâ laborantium convertendos.

λόγος χαριστήριος, oratio per quam aguntur gratiæ.

λόγος σεμνὸς: cognovit Adam Evam uxorem suam: quo scriptura honestè coitum solet innuere 4. Genes.

λόγοι id est ὁρισμοὶ, prædicatorum alii sunt πρῶτοι Aristoteli, qui sunt ὀνοματικοὶ: alii λόγοι ἔσχατοι, qui sunt οὐσιώδεις, c. 2. Phys. Aristot. Hîc λόγος significat definitionem, quæ prima est vel ultima. Vid. 5. demōst, Schegk. pag. 118.

Ex Damasc.

λόγος
- Increatus ὁ ἔνδον, intestinus, ὁ ἔσω, internus, ut hypostaticus, τῷ πατρὶ ἀεὶ συμπαρών, Verbum Divinum.
- Creatus, Accidentalis.
  - ἐνδιάθετος, ὁ ἐν καρδίᾳ λαλούμενος, sermo quem in corde loquimur, mentis conceptus, id quod quis intus sentit.
  - ὁ ἔξωθεν, externus, ἄγγελος νοήματος.

λόγος

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Λογος
- ὁ ἔνδον, qui intus est
  - Increatus, ὑποστατικός.
  - Creatus
    - Angelicus
    - Humanus.
- ὁ ἔξωθεν seu προφορικός, externus, Hominis, cùm loquitur.

Λογίζομαι, λογίζω.

Significationem habent decreti, arbitrii, reputationis, cogitationis, Imputationis. (Sic accipit Aristot. 2. Oecon.) supputationis (Ita Arithmetica dicitur Logistica) Ratiocinationis seu conclusionis seu συλλογισμȣ̃. Rom. 3. λογιζόμεθα (id est concludimus, firmiter inferimus) igitur fide justificari hominem absq; operibus legis. Conclusio hic Apodeictica est. Seb. Castell. vertit censemus. Rom. 8.36. Ἐλογίσθημεν, habiti sumus, æstimati sumus oves destinatæ mactationi. Idem Apost. hoc verbo utitur Rom. 4. de justitia imputata, cum dicit imputari fidem in justitiam & imputari justitiam (per fidem). Pro cogitare accepit Apost. Rom. 2. v. 3.

Usus. Ob:

Paulus in propositione de justificatione hominis coram Deo utitur verbo λογίζεσθαι. E. Paulus non asserit hominem fide justificari, sed putat solummodò. Resp. ex vi vocabuli: λογίζεσθαι non apud Paulum solum, sed in universum apud scriptores Græcos significat non solum reputare, sed ratiocinari seu rationem deducere, vberschlagen & collectis rationibus firmiter concludere seu asseverare. Theophylactus legit συλλογιζόμεθα: quod facem allucet Paulino verbo. Ἐλλογεῖσθαι est esse in ratione, haberi alicujus rationem, reputari seu existimari seu judicari seu haberi pro aliquo. Interdum opponitur τῷ εἶναι, i.e. Esse. Rom. 5. Peccatum non ἐλλογεῖται (non reputatur) cùm non est lex. (peccatum tamen erat tum cum nondum lata esset Lex.)

Λογότροπος.

Logotropus est argumentationis compositæ forma compēdiosa, ut, si vivit, spirat, τὸ δὲ πρῶτον atqui primū: ἄρα τὸ δεύτερον, id est, igitur & secundum. Inventa hæc ratio compendii gratia. Suidas. Usus ejus est in Syllogismo connexo & disjuncto.

Λογισμός.

Λογισμὸς 1. significat cogitationem considerationem σκέψιν 2. ratiocinationem Syllogismum & dicitur etiam interdum Epilogismus. 3. imputationum. Logismus κοινὸς est Physicis sensus communis interior, qui & aliquando γνώμη dicitur.

Materiam primam cognosci νόθῳ λογισμῷ seu νόθῳ λόγῳ est cognosci ratione seu intellectione non recta, obliqua, obscura, umbrabili, adulterina, seu spuria. Etsi à jurisper: spurii ac nothi distinguantur. Spurii enim iis sunt quorum pater ignoratur. Nothi vero qui non sunt ex justis nuptiis procreati, quamvis pater eorum notus sit. Λογισμὸς ἐσῶς Polybio est cōstans & firma ratiocinatio. In Rhet. quidā Logismum à dialogismo distinguunt, ut ille fiat sine collocutione, hic v. constet in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

interrogatione & responsione, cujusmodi est communicatio. Audomar. Tal.

λογικόν.

Logicum 1. generalissimè accipitur pro eo quod est Grammaticæ, Dialecticæ, Rhetoricæ, ut cum dicuntur tres artes logicæ.

2. Strictè pro rationali, ratione prædito, pro eo quod est organi rationis, ut homo est animal natura logicum.

3. Strictissimè pro probabili, non necessario non apodictico, minus exquisito, communi, vel etiam vano (κενῷ) ut rationes logicæ, seu dialecticæ. Homonymia aût genus logicum, aut genus exquisitum evertit. Sic res est Homonymum, quod genera summa logica Categoriarum confundit. Sic spiritus est Homonymum, quod genera exquisita confundit. Quamvis n. logicè dicatur de Deo & de spiritibus creatis, tamê Deus à spiritibus creatis plusquam genere exquisito distat. Claudius Alberius in Categ. Aristotelis. Idem. Quædam sunt homonymiæ, quæ genus logicum evertunt, sunt etiam quibus genus exquisitum obscuratur. Ita etiam sunt synonyma logica (quæ interdum loco exquisitorum generum in accuratis tractationibus necessariò usurpantur): Sunt quoq; synonyma exquisita. Rationes logicæ, id est communes, opponuntur propriis & realibus, ut physicis.

λύτρον.

λύτρα veteribus fuerût ἄποινα, quæ tamen vox magis Poëtica est. Est autem lytrum pretiû liberationis seu redempti captivi. λύτρωσις propriè est redemptio seu liberatio captivi, qui redimitur pretio aliquo impenso, quod est λύτρον. Aristoteli 5. Nicomach: λυτρῶθαι μνᾶς est redimi mina: & Platoni in Theæteto ἔλυτρον χρημάτων est pecunia redemptum liberaret. Ἀντίλυτρον etiamdicitur, cum caput capite, vita vita redimitur Christus dedit se pro nobis ἀντίλυτρον (pretium redêptionis nostri) est apud Paulum: ubi ἀντὶ habet significationê τοῦ pro vicis, paritatis: ab ἀντιλυτρόω. Λίτρα autem latinis est libra, tam numi, quàm ponderis significatione. Joh: Evang: usus est 12, cap.

LITERA. M.

Μαργίτης, Μαργείτης.

1. Margites nobili patre natus eversa Troja suppetias laturus Priamo, venustam, uxoremduxit virginem, neq; tamen illi se commiscere ausus est. Astuta virgo, viri appetens, se vulneratam in pectine asserit neq; alia ratione quâ virilis membri immissione linaméti loco se curari posse conqueritur: uxoris igitur salute pellectus Margites dum Chirurgum se præstare cupit, è mariti officiofunctus est.

2. Hinc Margites accipitur pro nobili homine ignavo vel per se ad nihil utili (quê D. Mel: vocabat Schlüngelinû, Saxones Ein dögge nicht vox n. facta est à μὴ & ἔργον) vel pro inepto ad Arithmetica capienda Nam scribitur Margites ultra quaternarium numerando progredi non potuisse.

3. Fuit & μαργείτης, Margites; titulus operis, quod à nonnullis tribuitur Homero, à nonnullis Pittaco Eras: Roter: in prov: ex Eustathio ultra quinariû. Sic accepit Arist. l. 6. Eth. Nicomach: cap. 7.

Idem ad nullum opus aptus, vel ad nullam rationem utilis, vel idoneus. Vide Chiliades

"Hic neque fossor erat, nec arator munere divûm:
"Nec sapiens ullâ in re aliâ.

cap.7. Vide Lambini annotat ad hoc caput.

Mataologia: idem ferè quod cacozelia: de qua & mox vide quæ notavimus in Thesauro Fabri.

Μέλλω.

Μέλλω, futurus sum, habet sæpè significationem rei voluntate & studio & eventu futuræ, ait Camerarius, ut μέλλω λέγειν. In eo sum, ut dicam. μέλλω κτανεῖν σοῦ θυγατέρα. Hoc ago ut interficiam tuam filiam: μέλλων γὰρ αἐὶ δρᾶν τι τὰς οὔσας τέ μου, καὶ τὰς ἀπούσας ἐλπίδας διέφθορεν. Aliquid ille semper agere volens seu acturus seu, ut ita dicam, acturiens corrumpit universam spem meam præsentem & absentem. Estque omnino in verbo significatio conatus cum mora. Τὸ μέλλον ἔσεσθαι est eventus rei. Interdum μέλλω est debeo. Τὰ δὲ μέλλετ' ἀκουέμεν, hæc debetis audisse, hæc par est vos cognoscere apud Homer:

- Μεταβολή
  - Substantialis.
  - Accidentalis vel artificiosa.

- Utraque est
  - Ordinaria.
  - Extra ordinaria seu divina,

- Naturalis substantialis dicitur μεταμόρφωσις & μεταποίησις οὐσιώδης.
  - Transelementatio μεταστοιχείωσις
    - Conversio unius elementi in aliud.
    - Resolutio misti in elementa.
  - Corruptio per
    - φθορὰν, ut est Mors animati.
    - Putre factionem, σῆψιν.

- Extra ordinaria seu divina substantialis.
  - Positiva
    - Transsubstantiatio, μετουσιασμὸς, transitus seu conversio totius substantiæ in totam substantiam.
    - Καταλ, conversio formæ manente materia, ut cum aqua mutatur in vinum
  - Prorsus negativa Annihilatio, οὐδενισμὸς, οὐδένεια, & OMNIMODA, qua res dicitur οὐδενοῦσθαι, id est in nihilum recidere (Scalig.) in nihilum evanescere. (D. Scholast:)

- Μεταβολή
  - Simplex, recta.
  - Circularis, id est mutua & vicissitudinaria. In universa natura est mutua ac vicissitudinaria μεταβολή.

Acci-

Accidentalis

- Propria
  - Βελτίωσις correctio & mutatio in melius. Melioratio. Ejus species μεταποίησις rei in aliam conditionem translatio seu μετάστασις ut cum panis mutatur è cibo corporeo in spiritualem seu sacramentalem.
    - Absoluta, ut Christi & Beatorum transfiguratio.
    - σχετική: Respectiva, sacramentalis.
  - Μείωσις; ut cum è valente fit ægrotus.
- Impropria, Scaligeri naturalis transsubstantiatio, quæ est transitus substantiæ in substantiã, per rarefactionem. Exer. 8. Hic non fit propriæ formæ mutatio: alioquin esset οὐσιώδης.

Μεταποίησις.

Μεταποίησις est alicujus in melius mutatio, refectio, reformatio, exornatio, transformatio, in melioris status qualitatem provectio, evectio in altiorem gradum seu dignitatem, exaltatio B. sublimatio.

In Theologia cum agitur de Christo, distinguitur ab ἰδιοποιήσει seu οἰκειώσει & κοινοποιήσει. Ἰδιοποίησις seu οἰκείωσις est appropriatio vel alternata attributio nominum, quæ vocatur κοινωνία ἰδιωμάτων: ut Deus est passus (carne.) Κοινοποίησις est operationum κοινωνία ad effectum unum θεανδρικὸν: ut Christus est redemptor & vivificator, (secundum utramq; naturam) per κοινοποίησιν. Μεταποίησις est carnis Christi majestas dignitas & eminentia ex unione seu ἐνοικήσει hypostatica, unctione & merito obedientiæ, excellẽtia donorum habitualium, μετοχὴ, id est societas honoris, ἀποθέωσις μετάδοσις divinorum attributorum, evectio ad thronum majestatis.

Hæc μεταποίησις est interna vel Externa. Interna, ut summa cum Deo conformitas, summa sapientia. Externa, cultus qui exhibetur ei, ut claritas corporis, de qua Augustinus, quod impii in forma servi clarificata judicantem visuri sint.

Idem Tract. in Joh. 78. Naturæ humanæ gratulandum est, eo quod sic assumpta est à verbo unigenito, ut immortalis constitueretur in cœlo, atq; ita fieret terra sublimis, ut incorruptibilis pulvis sederet ad dextram patris.

Metathesis Metagrammatismus, carmen Metatheticum.

1. Est metathesis Grammatica literarum: unus è Metaplasmis, ut κράδια pro καρδία.
2. Est Metathesis logica, transpositio assumptionis in locum propositionis, & contra; in conversione Syllogismorum 2. & 3 figuræ, vel in Syllogismi Crypsi.
3. Rufino Metathesis est figura, cum quod ante dictum est, postponitur, & quod post dictum est anteponitur, ut eripis, ut perdas, perdis ut eripias. Hæc figura aliàs videtur dici ἀλλοιοβολή.
4. Oratoribus etiam Metathesis αἰτίας est translatio causæ facti, quæ color aliàs dicitur Donatus in Phormi.
5. Matathesis clavis in alium locum Musica est.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

6. A figurâ Grammaticâ, quæ metathesis dicitur, metrum vel carmen quoddam dicitur Metatheticum, quia fit in eo literarum transpositio, seu metagrammatismus. Exempla ejus subijcio.

Roma dictio est Metathethica in se habens voces significantes septem Armo, Mora, prima longa & prima brevi, Maro, Ramo, Amor, Ora. Hinc carmen in quo *Roma* viatorem alloquitur ænigmaticè.

Roma *vocor, tanto me Romulus auxit honore*
Nomine magnifico gaudeo sæpe meo:
Litera quæq; licet fuerit transposta subindè
Certa tamen remanent significata mihi.
Conveniunt septem voces, quas procreo Roma
Ceu septem colles diligo sede mea.
Ad me qui veniunt tractare negotia summa.
His loquor, expecta, sit quoq; parva Mora
Et Maro *percelebrem Romanam reddidit* Oram,
Post oram Trojæ sæpius Arme *canens.*
Flumina fluxerunt terra hæc imitantia Mora,
Ob varias cædes Martyriumq; sacrum
Inq; uno Ramo *virtus vitiumq; virescit*
Est in me fluxus, deinde beatus Amor.

Explicatio.

Roma est principium, sonat ultima dictio Romæ;
Si vertatur Amor, Roma *triumphat amans.*
In reliquis lateo, me collige; Roma *nitebit,*
Armo, oram, Ramo, mora, maro, mora amor
Res mira est dictu, statuit vox unica Roma
Pentametrum versum: lector amice vale.

Aliud exemplum, in quo habes duas dictiones significativas & diversam significationem in iisdem literis *Mare Eram.*

Est Mare, quod navis penetravit cursib. amplis
Erma *nisi jussit non bene tuta volat.*
Orta maris spuma Venus Aphrodita putatur,
Fœmina Mera, *ideò sacra parabit ei.*
Quando pudicitiam spernens Emar *undiq; duxit?*
Aeternæ noctis quis negat esse Ream.
Haud Amer *ipse mari, tu dicis rustice, at* Arme
Arridens fructus Rame *tuòsne tegam?*
Si modò semper Arem terram, Mera vina dabuntur.
Non quod Eram, *videam si* Mare *semper, ero.*
Ergo petat, quicunq; cupit maris horrida regna.
Sub ramo potius tale ego carmen amo.
Rame, arem, eram, ream, amer, mera, mera, mare, erma, emar, arme.
Quid sibi versiculus signat habere cupis?
Quæ præcesserunt ex hoc desumpta fuere
Unica vox peperit bis Mare *quinq; sonos.*
Sic dictiones, non esse senes, si retro legantur sensum, quem ante habuerũt servant,

Μετάληψις.

1. Oratoribus est translativa causæ constitutio, tanquam exceptio quædam: vel cum ab antecedente consesequens insinuatur. Virg. speluncis abdidit atris, id est, tenebrosis, profundis.

2. Metalepsis est notionũ permutatio, ut definitionis per nomen & nominis per definitionem: ut metalepsis λόγȣ ἀντὶ ὀνόματος debet adhiberi si sit ambigua significatio. Me-

Metalepsis est, cum ignotiora vocabula explicantur notioribus, cum Synonymum permutatur paronymo.

Μεταλλευτὰ.

Μεταλλευτὰ Theophrast. lib. de lapidibus vocat universè, quæcunq; μεταλλεύεται, id est è terra fodiuntur & eruuntur. Arist. μεταλλευτὰ non nisi metalla vocâsse videtur, cetera ὀρυκτὰ fossilia; communem appellationem secutus, quanquam & μεταλλευτὰ ὀρυκτά sunt, & ὀρυκτὰ μεταλλευτά. γεωφανῆ vocat Theophrastus illa fossilia, quæ terræ speciem habent, imò quæ terræ sunt insigni aliqua nota prædita (τῇ ὄψει τὸ περιττὸν, excellentiam, præstantiam, ἔχουσι) quam adeptæ sunt à mistione aut metalli aut succi.

Μεταμόρφωσις, Metamorphosis.

Metamorphosis (rei in alienam formam mutatio)
- rerum, Physicarum
  - *Physica*
    - *Substantialis*, Formæ substantialis
    - *Accidentalis*, Formæ accidentalis. Transfiguratio.
  - *Hyperphysica*.
- Versuum *Poëtica* (metri in alias formas mutatio, vel per alienas formas variatio)
  - *Directa*, cum retro simpliciter legitur versus nihil addendo, nihil auferendo.
  - *Indirecta*, cum dictionum formæ eædem hinc inde ponuntur, ut aliquid addatur, aut auferatur, aut transferatur.

Exemplum directæ. Trochaicum
Optimum jus, lex amica, vox diserta.
Jambic: *Diserta vox, amica lex, jus optimum.*
Sacrum pingue dabo, nec macrum sacrificabo.
Verte, erit pentameter:
Sacrificabo macrum, nec dabo pingue sacrum.
Indirectæ exemplum phaleucium est.
Nobis cum semel occidit brevis lux,
Nox est perpetuo una dormienda.
In senarium sic vertitur jambicum
Nobis semel cum per brevis lux occidit,
Nox una cunctis dormienda perpetim.
Suis & ipsa Roma viribus ruit, Jambic: est Senarius:
Sic vertitur in pentametrum:
Roma suis etiam viribus ipsa ruit.
Jambicus. *Bonis superba Roma frangitur suis.*
Hinc pentameter
Frangitur ipsa suis Roma superba bonis.
Nam sera non est ad bonos mores via. Pentameter hinc est:
Nam non ad mores est via sera bonos.

Directa
- Trochaica
- Pentametra
- Hexametra

Indirecta
- Phaleucia, in ſapphicum, vel contra phaleucia in jambicum trimetrum:
- Jambica in pentametrum vel contrà.
- Jambica in jambicum.
- Aſclepiadea in pentametrum.

Hæc Metra vocantur etiam Metaplaſta.

Metamorphoſis Trochaici eſt, cũ mutatis ſedibus & regionibus, non vocibus, ex Trochaico carmine jambicum efficitur, ut optimum jus, &c.

Metamorphoſis pentametrica eſt, cum ex pentametro fit jambicum. *Altera regreſſu meta recurſa meat.* Verte jambicum habebis.

Meat recurſa meta regreſſu altera.

Metamorphoſis Hexametrica, cum ex Hexametro fit pentameter.

Es placida ſuperis crux, hinc & navita mundo.

Mundo navita es, hinc crux ſuperis placida es.

Metamorphoſis phaleucia in Sapphicum, unius tantum pedis transpoſitione à Sapphico differt.

Si enim Trochæus quinta ſede poſitus, in phaleucio primo loco ponitur, Sapphicum metrum conſtituetur, & ſi Trochæum, in metro Sapphico prima regione locatum, in quintum locum tranſtuleris, habebis phaleucium.

Phaleucium in jambicum ſenarium tranſit unius ſyllabæ adjunctione & verborum permutatione, ut Nobis cum ſemel &c.

Metamorphoſis jambica eſt, cum metrum jambicum, vel additione, vel transpoſitione verbi mutatur in pentametrum, Eadem ratione pentameter verſus mutabitur in jambicum trimetrum detractione & transpoſitione facta aliqua.

Ex trimetro ſeu ſenario jambico fit dimetrum ſeu quaternarium metrum ſublatis duobus pedibus.

Metamorphoſis Sapphica in phaleucium facilis eſt, quia Sapphicum metrum tot habet loca, quot phaleucium, & ex iisdem omnino conficitur pedibus: Ut, Sapphicum hoc eſt, *Otium & reges prius, & beatas perdidit urbes.* Ut phaleucium habeas, primo loco ſpondæũ pone, 2. dactylũ, deinde ſequẽtes trochæos; *Et reges prius otium & beatas urbes perdidit:* (pedibus Adonici transpoſitis.)

Metamorphoſis Aſclepiadei, eſt cum metrum Asclepiadeũ additione unius Syllabæ in fine fit pentametrum, ut.

Mecænas atavis edite regibus; Pro Regibus dic Principibus, & habebis metrum pentametrum: Non tamen contrà omne pentametrum fieri poterit Aſclepiadeum, niſi ſint omnes pedes uniformes, hoc eſt, primo loco ſpondæus, & ſecundo dactylus.

Metaſchematismus

Hæc vox 1. accipitur grammaticè pro Metaplaſmo, ut ὄψις ὄπιδος pro ὂψ ὀπὸς vox vocis.

2. Geometricè, cum Schema ſeu figura mutatur in aliam. Hanc ſignificationem habet Paulus ad Phil. μετασχηματίσει,

μαλίσει, id eſt transfigurabit corpus humilitatis noſtræ, id eſt, glorioſum faciet (non faciet ex corpore heterogeneo homogeneum.) Hic σχῆμα ad Categoriam pertinet qualitatis, & quidem ad quartā ſpeciem. In transfiguratione hac facies noſtra manebit diſtincta à cæteris membris.

Μεταςροφή.

Μεταςροφὴ, Platonis, Petro Ramo eſt logica quædam mentis facultas, qua veritatis demonſtratio, purius & accuratius demonſtratur. Dicta eſt à convertendo, quia mentem ad res propoſitas convertit, in eaq; contemplatione quaſi defixam tenet. Ariſtoteli ἀφαίρεσις, id eſt, abſtractio, ſeu averſio dicitur, quod mentem ab aliarum rerum cogitatione avertat, & totam in rei propoſitæ meditatione quaſi fixam detineat. Hæc verè Philoſophica eſt, inprimisq; Mathematica: facit ejus mentionem Ramus in doctrina diviſionis arithmeticæ. Hæc enim præ aliis numerationibus erectam mentem requirit.

Μετεμψύχωσις.

Metempſychoſis, Transanimatio, migratio animæ in aliud corpus, quæ tribuitur Pythagoræ. (Sicut contra μετενσωμάτωσις, de qua Plato in. 10. de leg. eſt in diverſas corporum ſpecies migratio) à μετεμψυχόω, id eſt animam traduco.

Eſt propria vel impropria. Propria eſt, commentitia. Impropria eſt Metaphorica: de hac accipe hæc Boetii lib. 4. de conſol. Philoſophica proſ. 3. Quicquid à bono deficit, eſſe deſiſtit, quo fit ut mali deſinant eſſe quod fuerant, ſed fuiſſe homines, adhuc ipſa humani corporis reliqua ſpecies oſtentat. Quare verſi in malitiam, hu-

manam quoq; amiſere naturam. Sed cum ultra homines quemquam provehere ſola probitas poſſit, neceſſe eſt; ut quos ab humana conditione dejecit, infra hominis meritum detrudat improbitas. Evenit igitur ut quem transformatum vitiis videas, hominem, æſtimare non poſſis. Avaritia fervet alienarum opum violentus ereptor, ſimilem lupi dixeris. Ferox atq; inquietus linguam litigiis exercet, cani comparabis. Inſidiator occultus fraudibus ſurripuiſſe gaudet, vulpeculis exæquetur. Iræ intemperans fremit, leonis animum geſtare credatur. Pavidus ac fugax metuenda formidat, cervis ſimilis habeatur. Segis ac ſtupidus torpet, aſinum vivit; levis ac inconſtans ſtudia permutat, nihil ad avibus differt; fœdis immundisq; libidinibus immergitur, ſordidæ ſuis voluptatibus detinetur. Ita fit ut qui probitate deſerta homo eſſe deſierit, cum in divinam conditionem tranſire non poſſit, vertatur in beluam. Breviter, voluptas bruta cōvertit homines in leones, ſues lupos. Hæc converſio eſt metaphorica transanimatio.

Μετεωρίζομαι.

Μετεωρίζομαι propriò eſt in altum evehor, ſublimis efferor per metaphoram, inſtabilis vel ſuſpenſus ſum, vel efferor. Μετεωρισμὸς eſt elatio. Lucæ 12. μὴ μετεωρίζεσθαι præceptum eſt contra elationem animorum & levitatem atque vanitatem. Joach: Camer. Μετεωρισμὸν hîc vocat cogitationes diſtractas & inſtabilis converſionis aliâs aliud in animam inducentes, ait idem ex Theophylacto. Μετεωρισθείς, elatus animo eſt Polybio.

Μετεωροσκοπική.

Μετεωροσκοπική I. eſt μετεωρολογία, Phyſica doctri-

doctrina meteororum 2. est pars Astrologiæ, quæ elevationum differentias astrorumque inquirit distãtias, aliaq; multa his affinia per docet. Th. Zuing: Disparata est 1. à γνωμονικῆ, parte astrologiæ, quæ solariorũ discriminatis umbris horas gnomone seu veruto pernotat: 2. à διοπτρικῆ, parte Astrologiæ, quæ Solis & Lunæ ceterorũq; astrorum intervalla dioptris, ut astrolabio, internoscit. Vulg° (imò etiam Plato 6. de Republ.) μετεωροσκόπον in malam partem accipit pro curioso sublimium speculatore, rebus agendis inutili.

Μέσον.

Μέσον inter ἀντικείμενα extrema.
- Negativum per abnegationem Extremorum.
- Positivum quod est forma positiva.
  - Per participationem extremorum
    - Propriam. Dici potest Formale medium
    - Impropriam. Dici potest analogicum & virtuale.
  - Per recessum ab utroque extremo

Nec medium per negationem extremorum, nec medium per recessum ab utroq; extremo constat ex extremis.

De hoc Scaliger intelligatur, cum ait Exercitat. 317. Utrumq; quod est, neutrum est: id est, utrumq; quod est per mistionem, neutrum est solidè seu sincerè.

Medium per veram propriamq; participationem verè constat ex extremis tanquam partibus, ac dicitur formale, quia formaliter continet extrema refracta. Dici etiam potest medium per formalem mistionem contrariorum in gradibus remissis. Tale est tepidum inter calidum & frigidum.

Medium per impropriam participationem quadantenus constat ex extremis, id est similis mod°, ac cõvenientia, quædam est medii hujus cum ipsius extremis, ipsius autem extremum ipsum est in medio: seu medium hoc non habet in se extrema tanquam sui partes. Dicitur igitur virtuale, quia virtualiter continet seu participat extrema. Dici etiam potest medium per virtualem continentiam seu participationem extremorum.

Medium, quod finem provehit in subjectum, est Instrumentale, vel Principale. Instrumentale est quod subservit Principali. Principale est quod proximè est ordinatum ad finem. Exempli causâ, Medium instrumentale, quod beatitudinem ut finem in subjectum inducit, per se quidem felicitatem non confert, sed tamen actiones functionesq; virtutis commodè sine eo obiri nequeunt, ut sunt bona fortunæ & corporis. Princeps medium sunt virtutes, ut quæ sunt proximè ordinatæ ad consecutionem beati-

beatitudinis. M. Joh. Combach. in pr. disputatione Practica.

Μεταξύ

Μεταξύ inter, vel per intervalla significat: notat vel motus intervallum, quod est inter terminum à quo & ad quem: vel spatii, ut Temporis aut Loci. Μεταξὺ ἀλλήλων, Inter nos vicissim, inter se. Ἐκεῖνοι μεταξὺ ἀλλήλων τοὺς βραχίονας αἴρουσι. Illi inter sese magna vi brachia tollunt. Virg.

Τὸ μεταξὺ est intercapedo, seu id quod interjacet, & τὰ μεταξὺ intermedia, interjecta.

Μετουσία.

1. Significat οὐσίας in οὐσίαν mutationem. 2. Communicationem. Græci Theol. disputare vidétur, Spiritus illos creatos, qui sunt πνεύματα λειτουργικὰ, ea quę in ipsis insunt, habere ἐκ μετουσίας, ex communicatione. De sanctitate quidam horum pronunciant, quod habeant ἁγιασμὸν ἐκ τῆς πρὸς τὸ φύσει ἅγιον κοινωνίας, eamq; sanctitatem totam naturã horum occupare, & cum hac quasi concretam esse. Hæc græcis est μετουσία quadam.

Μέτρον, *Mensura*

Mensura (quo quippiam mensuratur) accipitur specialius, vel generalius. *Specialius accepta, est Externa vel Interna.*

Externa, qua mensurati cognoscitur quantitas, vel dimensiva (ut Palmo longitudo corporis, decépedâ quantitas agri) vel virtualis.

Interna est *vel rei qualitas*, qua cognoscitur quanta sit res secundum quantitatem perfectionis; *Vel ejus quantitas*, qua certi reddimur, quanta sit res secundum propriam internamq; magnitudinem: Ut quantus Stager, propriâ ejus magnitudine cognoscitur. Sic per quantitatem, qua Mauritius formaliter, id est, quatenus quantus est, cognoscitur, quantus sit Mauritius.

Quod attinet ad generaliorem acceptionem, quicquid est ratio cognoscendi aliud, potest dici mẽsura ejus: Sive sit ratio cognoscendi á posteriori, sive à priori.

Ejusmodi igitur mensura est vel à priori seu *primaria*, vel à *posteriori seu secundaria*. Illa magis propria est, hæc minus.

A priore mensura alîus est, quod καθ' ἑαυτὸ (secundum se & naturam suam) est notius eo. A posteriori, quod contrà. Subjectum mensura est accidentium, quia his natura notius. Perfectum metrum est imperfecti *Unaquaq; res tantò perfectior esse cognoscitur, quantò magis ad divinæ perfectionis participationem accedit, & à nihilo recedit.* Tantò autem magis à nihilo, seu non Ente recedit, quantò perfectior est Entitas ejus. Causa est mensura effectus primaria; Effectus est mensura causa secundaria. Vide Conciliatorem. Mensura igitur aut est propriè aut impropriè dicta: Propria est ejusdem generis. Ad propriè dictam attinet *Mensura* (ut finitũ quid) *per sui replicationẽ*, i.e. quæ aliquoties repetita metitur totum. Talis est unitas, multitudinis mensura. Ad impropriè dictam, *Mensura, ut scopus, & per virtualem continentiam & σχέσιν*: Ita Deus, Ens infinitæ perfectionis, est μέτρον omniũ entiũ: Quia rei perfectioné cognoscim⁹ per σχέσιν ad ipsum ut Ens perfectissimum: & *quo plurium Dei perfectionum aliqua res est particeps, eo perfectior censetur ac nobilior.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Explicatio.

Primum Ens ſeu ſummum bonũ, quod Platonici vocant unum, eſt menſura ut ſcopus, id eſt, non eſt ejuſdem generis menſura, ut unitas numeri: Sed omnium Entium & perfectionum Menſura eſt ut ſcopus, ad quem dirigũt arcus ſagittarii, ut eô collimare ſeu collineare ſagittas poſſint. Eſt igitur Scopus menſura ictuum, non quia repetitus aliquoties eos ictus metiatur, ſed quia quô propius ſcopum ſagitta miſſa fuerit, eò perfectior ictus ſit. At enim inquis: Omne finitum ab infinito infinitè diſtat. Non igitur poteſt unum eſſe altero remotius ab infinito. Reſpondendum per diſtinctionem infiniti ſecundum diſtantiam ſitualem & ſecundum perfectionem. In infinito quod ſecundum diſtantiam & ſitum attenditur non poteſt fortè dari unum altero magis remotum ab infinito. Interea verò quæ ab infinito diſtant ſecundũ perfectioné, quãtò quid ex his perfectius, tantò eſt perfectiſſimo propius, quantò contrà imperfectius, tantò ab eodem lõgiori intervallo ſemotum eſt. Nam hic *Vicinia* ſeu propinquitas aut lõginquitas ab infinito nihil aliud ferè eſt, quam perfectionis infinitæ vel major vel minor participatio; Thomas 1. quodlibet. Zimara & Jacob. Mazonius in comp: Philoſ: Platon. & Ariſt. ſect. 1.

Menſura eſt vel una vel plures: vel eſt ſimpliciter una vel conjunctè ſeu ſociatè, ut loquitur Arnobius.

Prioris generis exempla.

Motuum prima menſura eſt celerrimus primi mobilis motus.

Triangulum eſt menſura polygoniorum Schematum. Actus eſt menſura poſſibilitatis, neceſſitas contingẽtiæ; jura

perſonarum tanquam menſura tranſeunt ad res ipſas tanquam ad menſuratum quoddam Jac. Scheg. Nomiſma eſt metrum rerum permutabilium. γνωστὸν (quod poteſt cognoſci) menſura eſt γνώσεως (cognitionis) ἐπιστητὸν non propter ſe, ſed, quia ſcientiæ eſt cauſa ſine qua non, ut menſura refertur ad ſcientiam: Scientia enim ratione ſcibilis cognoſcitur. Mediocritas ſeu medium eſt menſura actionum Ethicarum; eſt μέτρον defectionis. Rectum eſt μέτρον obliquorum.

Uſus.

Quæſtio: cur in definitione Defectionis ponatur τὸ in medio?

Ratio eſt, quia medium eſt menſura defectionis, hoc eſt, defectio rectè cognoſcitur per medium, ut obliquum per rectum. Exempla poſterioris.

Pedes etiam varii ſunt menſuræ verſus. Literæ variæ & multæ ſunt menſura dictionis. Menſura demonſtrationis ſeu veritatis ejus ſunt prima principia axiomataq; è quibus demonſtratio conficitur.

Duæ dieſes inæquales ut minimum quid menſura ſunt harmoniæ (in Muſica.)

Menſura rerum judicatarum eſt juſtitia partim divina, partim humana; ſed potior & certior eſt divina.

Utrum verbum Dei ſcriptum ſit potiſſima, an unica ſeu ſola menſura credendorum & faciendorum, graviſſima eſt inter Theologos controverſia, quam noſtrum eſt hîc tranſire inexplicatam.

Ptolomæus

Menſura cujuſque rei debet eſſe ſtata determinataq;, non indefinita, ut in Geome-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Geometr: linea perpendicularis mensura est altitudinis.

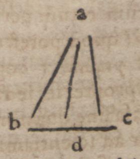

Trianguli a b c altitudo est d a

Observatio.

Mensura aliquando denominatur à mensurato; ut opinabile ab opinione. Interdum mensuratum denominatur à mensura, ut signatum à signo, limitatū (ut limitatus agere) à limite.

Pars est mensuræ multiplex Entitas, quia minus est mensura majoris.

Quæstio extravagans:

Quid, cedò, mensuræ, numeriq; & ponderis expers
Omnia mensurat, ponderat & numerat?

Solutio.

Pondere, mensura, Numero Deus omnia fecit,
Mensor, Logistes, Architectus optimus.

Distinctio Aliorum.

Mensura aut est impropriè dicta, aut propriè.

Improprie dicta seu analogica est, tum omnium efficiens Deus (hic omnium rerum mensura: igitur universalis mensura dicitur) tum objectum, quo ad rei cognitionem (hoc μετρον cognitionis dicitur.)

Proprie dicta est, id quod ignotam quantitatem facit notam. Extensionis hæc mensura est;

Estque Interna vel Externa.

Interna cum aliquid mensuratur per suas partes.

Externa, cum quid mensuratur quanti-

tate. 1. vel semel sumpta, vel iterata. 2. vel absoluta, vel proportionali, ut cū terra dividitur in certas partes, pro circuli æquinoctialis divisione.

Usus.

Cum Aristoteles dicit tempus esse mensuram motus quam mensuram intelligit? R. 1. Extensionis, tempus enim est continuum quid, quia longum quid est, cujus partes præteritum & futurum continenter cohærent; & tamen etiam est aliquid discretum, quatenus numeratur secundum prius & posterius. 2. Externam. Tempus enim substantiæ extrinsecus accidit. Sic locus etiam metitur substantiam, cui extrinsecus accidit. Mensura motus dupliciter dicitur 1. active pro eo quod mensurat motum, deinde passive pro motu mensurato vel mensurabili. Per. l. 12. ph. de temp c. 3.

Mensura dicitur ratione {
- Mensionis seu mensurationis propriè
- Numerationis analogicè.

Usus.

Thomas Aquinâs 1. part. sum. quæst. 28. artic. 2. pronunciat quantitatem esse mensurā substantiæ (sc. corporatæ;)

Quæritur an hoc verùm sit, de discreta simul quantitate & continua, seu de quanto, & magno, & multo; Videatur alicui intelligendum hoc de continua tantum, quod huic propriè conveniat mensurari. Sed sciendum est, Thomam vocem Mensuræ hìc latius accipere, ut ei nihil aliud sit, quantitatem esse metrum substantiæ, quàm ob quantitaté substantiam in partes dividi, sive metiri eam oporteat, quod propriè est mensurā distin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

guere, seu numerare. Quod multum est, id numeratur, atq; ita in partes dividitur, ut centũ in centũ unitates vel multos binarios & ternarios. Quod magnũ est, id est longum vel latũ vel profundum, vel omnia simul in partes item suas distingui potest, atq; ita possunt hæc quanti πάθη mensuram recipere. Sequitur hinc; orationem quoq;, quæ profertur (vocalem vocant ad differentiam in mente conceptæ & scriptæ) ut discretam quantitatem habere rationem mensuræ. Syllabæ enim orationis dum pronunciantur, quædam producuntur, quædam corripiuntur. Itaq; Fortunatus Crellius in lib. I. part. comm. dialect: recte utitur propositione limitata seu habente προσδιορισμὸν, oratio mensura est distinctorum sonorum & syllabarum, pro ut ore proferuntur: id est oratio vocalis dum distinctos sonos & Syllabas certo quodam modo profert, eas metiri dicitur, perinde ferè atque cum mensura aliquid metiris. Mensura hæc est analogica.

Μεταβιβασμός.

Μεταβιβασμὸς Aristoteli est, cùm obscura aut minus probabilis definitio permutatur apertiore & clariore. Hoc sæpè refelluntur vitiosæ definitiones: Vel est deductio respondentis à sua sententia: Vel est transitio ab improbabilioribus ad probabiliora: deductio propositionis ad probabiliorem.

Deductio est vel Dialectica, legitima, methodica, quæ fit ἐνδόξοις argumentis, vel sophistica, ἐριστική, fraudulenta, litigatorum. Hæc fit ἀλλοτρίοις & impertinentibus rationibus.

Itaq; μεταβιβασμῷ comprehenditur etiam μετάληψις, interpretatio cõmodior alicuj' propositionis, quæ videtur esse durior, vel vocum permutatio, cum vox ignotior explicatur notiore. Hac igitur mollitur, quod παράδοξότερον & durius esse videtur. Ac ei respondet μεταλαμβανόμενον.

Exemplum: Lex condemnat, inquit Apostolus. Hujus sententiæ μετάληψις est: recta & perfecta ratio bene & honestè vivendi eos qui secus vivunt, injustos pronunciat, & dignos pœna judicat.

Μεταξὺ: Μετάξα.

Μεταξὺ i. est Interim. Hinc quidam formulam Interreligionis vocat religionem μεταχικᾶ, quæ purè Græcis esset μεταξυθρησκεία: Et μεταξυλογία est interfactio Quintil. interlocutio Gellio 2. Τὸ μεταξὺ est inter medium, interjectũ; mediũ, interpositũ, intercapedo, neutrũ extremorũ, ut amic' vel inimicus vel μεταξὺ, i. e. neuter. Inter Essentiale & accidentale est μεταξὺ personale, non autẽ intersubstantiale & accidentale. Nam personale substantiali subiicitur. Nam quo quippiam est, id est Essentia vel modus essendi. Et essentia & modus essendi est, vel substantiæ vel Accidentis. Substantia est vel ἐσία seu essentia in specie κατ' ἐξοχὴν dicta vel persona: persona, vel est absoluta, ut Angelus, homo vel respectiva, ut pater vel fili' vel Spiritus S. In S.S. Triade. Hic, quod mysterium est, trium personarum est una communis essentia & tres modi essendi 3. Τὸ μεταξὺ Ethicè est mediocritas ut est affectuum & virtutum.

Μετάξα est sericũ, σηρικόν. Hinc fecit Justinianus forma latina vocem Metaxarii lib. 8. cod: de pignoribus pro negotiatoribus serici. Hæc vox est à Serib' populis vel à serib' vermiculis nentibus sericum, qui apud Seres populos sunt & dicuntur aliàs bombyces Seidenwürme.

Μετα-

Μεταφορικόν.

Metaphoricum 1. eſt habens metaphoram 2. conſtans ex metaphoris.

Uſus.

Nullum ſubjectum prædicatur de affectione ſua niſi ſit inter & ἀντιστροφή, id eſt converſio. Itaq; non dicitur Metaphorica Emphaſis ſed Emphatica & illuſtris metaphora, non hyperbole metaphorica, ſed metaphora hyperbolica, (ſicut dicim⁹ hyperbolica amplificatio, non hyperbole amplificativa) nō Catachræſis Synecdochica, ſed Synecdoche ſpeciei Catachreſtica ſeu apocreſtica, non Allegoria metaphorica, ſed metaphora allegorica, id eſt continuata. Quia ex ſententia Rami & Talæi hyperbole, metaphora, catachreſis ſunt affectiones troporum. (Objectio) Attamen cum dicitur à Paulo 1. ad Corinth. 5. Feſtum agimus non cum fermento veteri &c. hîc Allegoria metaphorica eſt, inquit Scholiaſtes: ſed reſpondeo Scholiaſten hoc loco accipere metaphoricam pro eo quod eſt conſtans ex metaphoris ut metaphoræ habeant ſe ad allegoriam ut partes ad totum non ut ſubjectum ad affectionem, cæteroquin hypallactica locutio fuerit: Hæc allegoria eſt metaphorica, pro recta, Hęc metaphora eſt allegorica. Interdum nominatur affectio ſine ſubjecto ſeu tropo ipſo, ut cum dico, Ακυρολογία ſeu κατάχρησις hîc eſt. Ακρασία propriè ſignificat intemperantiam, ſed aliquandò per κατάχρησιν ponitur pro ἀκράτεια, id eſt incontinentia, ut 1. Corinth. 7.

Μηχανική, Mechanica.

Machanica eſt ars, per quam non ſolùm ex Mathematicis & Phyſicis rationibus, ſed etiam per artes manuarias machinæ & inſtrumenta ad vitæ humanæ ſocietatem neceſſaria, commoda & venuſta conficiuntur. Mechanica eſt λογική (rationalis) ſeu theoretica, vel χειρουργική (aliâs practica) manuaria. Papp. Alexandrinus lib. 8. mathem. collectaneorum. Sic dicta quod manuum operatione perficiatur.

Mechanica theoretica, per geometricas, arithmeticas, Phyſicas, aſtronomicas rationes perficitur. Hæc dividitur in quinq́; ſpeciales artes.

Prima eſt ἡ τῶν μαγγανιῶν μηχανημάτων τέχνη, ars machinationum manganariarum ars manganariorum inſtrumentorum, qua magna pondera machinis adhibitis, ad id effabrè factis, præter naturam in altitudinem tolluntur minori potentia: Quæ doctrina de movendis oneribus præcepta tradit, ut ſunt κεντροβαρική centro ponderantium, ἰσοῤῥοπική, æquiliborantium, ἀνισοῤῥοπική inæquiliberantium, ςαθμική, βαρουλκός Heronis, totaq́; doctrina de ſimplicibus quinque facultatibus, ad onera movenda, atq; etiam ex his compoſitis. Altera eſt ὀργανοποιητική, βελοποιητική & χειροβαλλιστρική.

Tertia eſt quæ κατ᾽ ἐξοχὴν propter excellentiam dicitur μηχανοποιητική, ars conſiderandi machinas. Sub qua ſunt ὑδραυλική & κλασματική. Hujus artis periti dicuntur μηχανοποιητικοί & θαυματουργοί. Quarta eſt ἀυτοματοποιητική, quæ etiam dicitur θαυματοποιητική, ſub hac ſunt ἡ πνευματική (ſpecialis ἀυτοματοποιητική, quæ & νευροσπαστική dicitur) quæ rationem docet conſiderandi ἀυτοματική inſtrumenta quibus efficimus, ut corpora inanimata à ſe ipſis moveri videantur.

Quinta eſt σφαιροποιΐα Sphærarum effectrix ad imitationem cœleſtium mu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

motuum ſeu circumvolutionem, unde tales artifices vocamus σφαιροποιὺς ἢ σφραιροποιηλικὺς: ſub hac continetur γνωμωνική, ars conſideratrix horologiorum διοπτρική & μετεωροσκοπική: Breviter, omnium eorum inſtrumentorum, quibus utimur in obſervationibus Aſtronomicis & Geometricis conficiendorum, ars poteſt nominari σφαιροποιΐα, Sphæropoeia. Cheirurgica, quæ perficitur manuũ exercitatione, vatias habet partes: Generatim tamen poteſt comprehendi ſub τεκτονικῆ, ædificatoria: de qua ſcripſit Vitruvius lib. 10. architect. ſuæ; ubi facit tria genera machinarum; Unum Ἀκροβατικὸν (ſcanſorium) Alterum πνευματικὸν (ſpiritale.) Tertium βαναυσικὸν (tractorium).

Pappus Alexandrinus Cheirurgicam dicit conſtare χαλκευτικῆ, arte æraria, τεκτονικῆ, ædificatoria, οἰκοδομικῆ fabrili, ζωογραφικῆ, pictoria, aliisq; ſimilibus artibus.

Ἄλλως.

Mechanica eſt ars bene machinandi, id eſt, doctrina faciendarum machinarum & inſtrumentorum, aliâs μηχανοποιητική, A Græco μηχάνη:

Machina propriè eſt opus artificioſum ligneum vel ferreum, habens maximas vires ad onera movenda, ut eſt ἀκροβατική (Scanſoria) πνευματική (ſpiritalis) & βαναυσική (tractoria). Interdum generalius accipitur pro quovis opere manuario. Opus Mechanices Græcis eſt μηχάνημα: Mechanicã neceſſitas & cõmoditas genuerũt, admirabilitas & jucunditas celebrârunt.

Mechanicæ ſcilicet eſt, quod tecta & veſtes fiunt: quod aratrum agris circumagitur: quod bigis & quadrigis commeatus, merces, onera vehuntur: quòd navigia remo impelluntur, quòd gubernaculo exiguo in extrema puppi collocato ingentes triremium moles inflectuntur: quòd gravia facilè ſurſum attolluntur: quod magna pondera ab exigua admodum virtute moventur: quòd unius ſæpè manu pro multis fabrorum manibus pondera lapidum & trabiũ à fabris & architectis ſublevantur: quòd magnæ arborum moles in partes dirimuntur ac diſpeſcuntur; quod è liquidorum prælis vina oleave exprimuntur, quod cœleſtem globum Archimedes exiguo fragilique orbe concluſum ita effinxit, ut omnes cœleſtes motus repræſentare videretur; quod idem non veritus eſt dicere Δός πᾶ στῶ, τὰν γᾶν κινῶ. Da mihi ubi ſiſtam, terramque movebo; quod Conradus Daſypodius excellentiſſimus Mathematicus artificioſiſſimum horologium cathedralis Reipubl: Argentinen: templi primus invenit, & auxilio opificum & artificum (id eſt mechanicorum Cheirurgicorum) confecit: quod Carolo Imperatore ingrediente Norinbergam aquila volavit: quod muſca ferrëa convivas circumvolitavit: quod Illuſtriſſ: & literatiſſ: Princeps Mauritius Haſſiæ Landgr: Fuldam Anno Domini 1601. alicuo navigabilem fecit. Præterea Siphones incendia reſtinguentes & alia. Quis enim omnia enumeret? quæ oſtendunt multa, quæ commodis & uſibus hominũ inſerviunt, artẽ poſſe, quæ natura non poteſt, mechanicæq; opera præter naturam fieri.

Mechanica eſt duplex, Rationalis & Manuaria magis.

Rationalis (λογική) eſt, quæ mathematicis & Phyſicis rationibus potiſſimum perficitur.

Conſtat hypotheſibus & Theorematis.

Rationali continetur Ars manganariorũ, Organopoëtice Thaumatopoetice Sphæro poetice.

Ars manganariorum est, qua onera ponderave minori potentia moventur loco (ut cũ magna onera machinis tractoriis in altitudinẽ tolluntur.)

Sic dicta à Mangano, quod est lignum quoddam, de quo in Trochlea.

Ejus partes duæ sunt. Prior continet τὰ κεντροβαρικὰ Centrogravia sive Centropõderãtia, & τὴν σταθμικὴν sic dictã ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ, id est pondere sive libra.

Posterior, doctrinam de certis potentiis quibus onera tolluntur.

Centrum gravitatis est punctum rectæ dividentis figuram in partes æquè graves: seu est punctum intra figuram positum, circa quod undiq; partes æqualium momentorum consistunt, id est quiescunt.

Centrum gravitatis est aut solidorum aut planorum. Præpono Solidorum; quia his simpliciter & magis propriè convenit, quàm planis. Itaq; Collegium Connimbricense dicit, Centrum gravitatis esse punctum mediũ lineæ rectæ corpus in partes æquè graves dividentis.

Centrum gravitatis solidi est punctum illud intra solidam figuram, per quod si ducatur planum, figuram quomodo cunq; secans, ipsam in partes æquè ponderantes dividet. Differt igitur à centro Universi & Magnitudinis:

Centrum universi est punctum, à quo omnes lineæ ad extremæ sphæræ mundi circũferentiã ductæ sunt æquales.

Centrum magnitudinis est punctus medius lineæ rectæ figuram in duas æquales magnitudines dividentis. Seu est punctum, mediũ figuræ obtinens.

Ex his sequentia colliguntur ac deducuntur.

1. Centrum gravitatis & magnitudinis in globo æquabiliter gravi in unum idemque centrum recidunt: At in globo inæquabilem habente gravitatem cujusmodi est sphæra partim plumbea partim lignea, in talis igitur globi medio est centrum quidem magnitudinis, sed centrum gravitatis est punctum extra medium in parte graviori existens, quod cum centro totius universi jungeretur, si ejusmodi corpus sine impedimento descenderet.

2. Centrum gravitatis terræ est centrum mundi. Et si grave quippiam in centro mundi collocatum fuerit, necesse est centrum gravitatis illius in centro mundi constitutũ esse, siquidem ut grave illud tunc quiescat, partes undiq; ipsum ambientes æqualiũ momentorũ esse & manere oportet.

Quàre cum physici dicunt; Omne grave suopte nutu seu naturali propensione centrum mundi appetere, nihil aliud dicunt quàm quod grave proprium centrũ gravitatis cum centro mundi coaptare expetat, ut optimè quiescere possit.

3. Motus itaq; deorsum alicujus gravis corporis fit per lineam rectam, quæ centrum gravitatis ipsius gravis & centrum mundi connectit. Et gravia secundum gravitatis centrum deorsum tendunt. Et unum quodq; grave in centro gravitatis propriè gravitat, ita ut tota vis gravitatis ponderis in ipso gravitatis centro collecta esse ac tanquam in ipsum cõfluere videatur.

Centrum gravitatis plani est punctum intra planam figuram, per quod si ducatur recta linea figuram quomodocunq; secans in partes æquiponderantes ipsam dividet.

Centrogravium hypotheses seu προσκαταλήψεις sunt.

Ita se habet gravitas ad gravitatem, ut distantia ad distantiam.

2. Gravia æqualia ex æqualibus distantiis æquiponderant. Sumitur au-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

autem distantia gravium à centro libræ, id est *ex puncto circa* quod *libra vertitur*.

3. Aequalia gravia ex inæqualibus distantiis non æquiponderant, sed præponderat grave ex majore distantia.

4. Gravibus ex aliquibus distantiis æqui ponderantibus si alteri gravium aliquid adiiciatur nõ æquèponderat, sed ad grave, cui adjectum fuit, deorsum fertur.

Similiter ab altero gravium si auferatur aliquid, non æquè ponderat, sed ad grave, à quo nihil ablatum est, deorsum tendit.

5. Similibus & æqualibus figuris inter se coaptatis centra quoq; gravitatis ipsarum inter se aptata erunt.

6. Similium figurarum centra gravitatum similiter sunt posita. Puncta in similibus figuris similiter posita esse dicuntur, à quibus ad angulos æquales lineæ rectæ ductæ cum lateribus homologis æquales angulos efficiunt.

Ex his principiis demonstrantur Theoremata, de quibus vide artifices.

Stathmice est de libra qua expenduntur pondera.

Pondera sunt vel *ἰσόῤῥοπα* vel *ἀνισόῤῥοπα* (*ῥοπὴ* momentum est). Ihorrsopa seu æquiponderantia sunt quæ constituta sunt in æquilibrio. Ænisorrhopa, contrà.

lege: Isorhosopa

Æquilibrium dicitur, cum brachia libræ Horizonti seu Finitori æquidistant, ita ut examen libræ in neutram partem declinet.

Linea, quæ directe seu perpendiculariter ita à centro libræ demissa esse mente concipitur, æquilibrii linea dicitur.

Consideratio corporum gravium & levium hìc simplex est, vel respectiva.

Corpora ea simpliciter dicuntur æque

ponderantia, quæ pondere sunt æqualia, licet non sint æqualis materiæ.

Corporum anisorrhoporum propriè & simpliciter illud dicitur, quod pondus habet gravius altero, licet sit diversæ materiæ.

Corpora respectu alterius dicuntur graviora vel materiæ, vel descensionis, vel loci ratione.

Ratione materiæ, si materia alterius sit gravior materiâ alterius, ut plumbum dicitur hoc modo esse gravius ferro.

Ratione descensionis, dicuntur graviora vel leviora, si vel per rectũ aut curvum; si vel velocius aut tardius descendant, licet simpliciter, id est pondere sint æquè gravia.

Corpus denique levius aut gravius altero censetur ratione loci, in quo corpora manent & quiescunt, quo gravitatem vel levitatem acquirere possint, licet per se ejusdem sint ponderis.

Potentia gravis corporis definitur ex viribus ejus, quibus deorsum ferri appetit, & resistit motui, quo sursum tollitur.

Æqualis potentiæ corpora sunt, quæ æquali tempore æquale spatium motibus suis pertranseunt.

Corpora quæ æqualis sunt magnitudinis & æqualis potentiæ, æqualis etiam sunt generis.

Inæqualis potentiæ corpora sunt, quæ æquali tempore p:r inæquale spatium motibus suis feruntur, ita ut unum altero velocius aut tardius moveatur.

Corpora quæ inæqualis sunt magnitudinis & inæqualis potentiæ, inæqualis etiam sunt generis.

Si corpora sunt inæqualis potentiæ, majoris potentiæ dicitur illud, quod æqualia spacia minore tempore percurrit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

currit. Quod verò majus tempus requirit, minoris dicitur potentiæ.

Majoris potentiæ corpus est illud, quod celerius quidem in descendendo ad centrum mundi connititur, in ascendendo verò tardius sursum movetur.

Quodque corpus grave in descensione eo est gravius, quo rectius seu magis perpendiculariter ad centrum mundi tendit.

Nullum corpus simplex in sibi proprio loco est grave. Nec ullum corpus aliud in se ipso est grave, ut nec aqua in aqua, nec vinum in vino, nec oleum in oleo grave censetur.

Libra habet rationem circuli, est κύκλος δυνάμει. Libræ longiorū brachiorum sunt exactiores, quàm libræ minorum.

Itaque in Ponderandis mercibus, ne fallâre, voles adhiberi libras longiorum, non breviorum brachiorum. Nam in circulo majori majores sunt radii, qui à centro longius producti, celerius moventur: In circulo minori, contrà. Jam verò major libra est tanquam major circulus: minor libra est tanquam minor circulus. Ergo libra major facilius movebitur quàm minor.

Quæ magis feruntur, ea magis in conspectum veniunt, eorumq; æqualitatem vel inæqualitatem facilius licet animadvertere.

Majores libræ celerius agitantur, quàm minores.

Ergo si majoribus libris utamur, rerum ponderandarum æqualitatem vel inæqualitatem citius deprehendemus, & ex consequenti, libræ majores sunt exactiores.

Sequuntur δυνάμεις seu facultates quib' magna onera moventur.

Quo pertinet Problema Archimedis, Data vi datum pondus movere: qui & dixisse fertur, ut suprà dixi, Da mihi ubi consistam, & commovebo terram. Statuit enim per certas δυνάμεις, tanquam media, pondus quantumvis maximum, & viribus tamen minimis loco moveri posse.

Potentiæ seu facultates eæ sunt simplices vel compositæ.

Simplices sunt, vectis, Axis in peritrochlio Trochlea, Cuneus, & Cochlea.

Vectis, μόχλος, est palus acutam habens cuspidem seu lignum longum, quod oneribus subiicitur ut tolli possint. Cum enim magna pondera sunt movenda, quoniam parum à terra attollere oportet, ea autem ansas non habeant, quod omnes partes basis ipsius ponderis solo incumbant, iccirco paululum suffodientes, & ligni longi seu rotundi sive quadrati, extremitatem sub onus subiicientes, ex altera parte adducimus, supponentes ligno, prope ipsum onus, lapidem, qui græcis dicitur ὑπομόχλιον eò quod vecti subiiciatur.

Hypomochlion est fulcimentum è duriori materia, ut lapide, quod ad locum ponderi propiorem subiicitur. Hinc est axioma. Vectis hypomochlio subjecti pondus levat unius hominis viribus, quod multarum manuum vis conjuncta levare non potest.

Quanto propius oneri ponitur hypomochlion, quanto etiam longius vectis motor ab ejus hypomochlio abest: tanto facilius pondus movetur.

Navigium igitur à diversis remigibus; aliis in prora, aliis in media navi: aliis demum in puppi collocatis agitatū, ab his velocius promovetur, qui in medio loco sunt constituti.

Quo enim longius vectem movens ab ejus hypomochlio abest, eo facilius pondus movetur. Cum navigium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

à diversis remigibus movetur, fit ut vectis, hoc est remi motor in medio navis constitutus, longius absit ab hypomochlio: Navis enim in medio est amplissima. Ergo in medio constitutus, pondus, hoc est navigiũ cũ aqua facilius propellet, quam reliqui. Habet hoc vectis commune cum libra, quòd potentia circulus est.

Vectis diametri termini sunt pondera, alterum lignum, alterum caput.

Vectis duplicatur in Cuneo.

Cuneus igitur est instrumentum mechanicum quod magnas moles vel arborum vel marmorum duobus in contrarias partes distrahentibus vectibus divellit.

Utimur eo in iis motibus, qui brevi tempore fiunt, ut cum continui solutionem molimur, cum aliquid distendere, vel aliquid frangere, aut figere volumus. Maximus ejus usus est ad lapides cohærentes cum partibus inferioribus ex ipsis lapicidinis evellendos. Pars Cunei acuta secat acumine. Superficies utrinque planæ, altera in dextrum, altera in sinistrum, dispellunt.

Quanto Cunei angulus minor est, tanto facilius agit, videlicet leviori percussione.

Hypomochlia hìc sunt oræ rimæ utrinque cuneum excipientes.

Axis in peritrochio est lignum quadratum cujus extrema contorquentes rotunda facimus. Quomodo prætere a construatur, docet Pappus Alexandrinus.

Circa medium axem circumponitur tympanum habens foramen quadratum axi congruens, ut eodem tempore & axis & peritrochium vertatur.

Si volumus magna pondera vi movere minori, alligatos ad pondus funes circumponimus circa depressas partes axis, & in foramina, quæ sunt in peritrochio, iniicientes scytalas deducentes peritrochium convertimus. Ita, inquam, pondus facilè movetur à minori potentia funibus circa axem convolutis vel etiam ab aliquo recollectis, ut nec toti axi circumponatur. Sub hac facultate comprehenduntur, Ergatæ suculæ (Haspel) terebræ, tympana cum suis axibus sive dentata, sive non.

Trochlea est machina tractoria rotulam axiculum & funem ductorium continens.

Cochlea, aliâs Helix Cylindrica, nihil aliud est quàm assumptus cuneus percussionis expers. Seu est trigonũ curvum: Si enim altera ex lineis rectũ angulum constituentibus cylindri basi lineæ ipsi æquali obvolvatur, reliqua verò, servato eodéquẽ constituunt angulo, super Cylindri superficiem curvetur, habebitur helix cylindrica. Hujus potentiæ plures sunt partes: constat enim duabus superficiebus, ideoq; pluribus etiam modis variari potest. Usus ejus est, ut Cylindri basi in superficie immobili circa axem conversa pondus movendum helicem premat.

Compositæ potentiæ nascuntur, si simplicium fiant συζυγίαι, ut cùm fit permistio vectis cum trochleis, vel trochleæ cum vecte. Sic Cochlea interdum aliam facultatem assumit.

*Οργανοποιητικὴ est doctrina conficiendi instrumenta; Estque βελοποιητικὴ vel ὑδραυλικὴ.

Βελοποιητικὴ (ars jaculatoria) docet machinas bellicas & instrumenta ad bellum necessaria, quæ tela, saxa, sagittas & machinas longius excutiunt, conficere; Ea instrumenta dicuntur jaculatoria. Βέλος est omne id quod ab instrumentis bellicis, tormento, funda, arcu, emittitur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Hujus igitur pars eſt καταπαλτικὴ, (quæ cõficit catapultas). Tela, n. lapides, ſagittas & ſimilia jacula in longiſſimũ viæ ſpatiũ emittuntur per catapultas. Catapulta eſt machina bellica, qua tela aut ſaxa excuti ſolent.

Hydraulice docet rationem conficiendi machinas hydraulicas. Seu facit inſtrumenta, quibus aqua facilius deducitur, libratur, attollitur exprimitur, exhauritur, quæ Græcis ſunt ὄργανα ἀντληματικά.

Horum quadruplex præcipuè eſt differentia. Primum genus eſt, quo aquæ ex multa profunditate exhauriuntur per tympana, per cochleas (quod in molis, pontibus, navigiis requiritur, ac indiget horum calcatura ſeu verſatione.

Hæ machinæ ſunt tripartitæ, Vel enim expeditiſſime magnam multitudinem aquæ exhauriunt ſed non cito; Vel in magnam altitudinem aquam educunt, ſed non multum; vel altiſſimè extollunt, aquam & magnam quoq; copiam exhauriunt.

Alterum hydraulicarum machinarum genus eſt quod vi aquæ verſatur: cujusmodi ſunt in fluminibus rotæ & tympana, ad molendam farinam, quorum frontes ſi percutiantur ab impetu fluminis ipſa rota verſatur.

Tertio. Machinæ hydraulicæ ſunt ex quibus fiunt aquæ ductus, cum vel fontium ſcaturigines ad certa loca derivantur per canales & tubulos, vel etiam flumina ad opplendas foſſas tempore belli in unum locum coguntur; vel etiam aliæ librationes & derivationes aquarum perficiuntur.

Quarto Vitruvius lib 10. cap. 3 hydraulicas machinas vocat, quæ per fiſtulas ſonum edunt, propter aquam ab aëre expreſſam.

Hæ igitur commune quid habent cum ὀργάνοις ἐμπνευστοῖς ſeu ſpiritalibus, quæ ſpiritu inflantur.

Θαυματοποιητικὴ conficit machinas quibus multis pariunt admirationem aliâs θαυματουργικὴ.

Sub hac ſunt πνευματικὴ & αὐτοματοποιητικὴ. Illa ſpiritalis Latinis dicitur, quod efficiat per ſpiritus & flatus varia corpora etiam aliis elementis congredientibus. Hujusmodi ſunt folles fabrorum, cucurbitulæ, ſiphones, quibus utimur in incendiis. Hujus etiam generis ſunt in quibusdam aris igne evaporante ſtatuæ ſacrificantes, crateres concordiæ, qui ſunt duo vaſa, quorum ſi unum repleatur vino, alterum autem ſit vacuum, & utrumque canales habeat apertos, non effluit vinum, niſi & alterum vas aqua impleatur; tubus à quo fluat aqua & vinum, in quacunq; voluerimus proportione; Conſtructio ſacelli; cujus igne accenſo valvæ ſponte aperiuntur, & eo extincto rurſus clauduntur; Conſtructio vaſis, quod δικαιόμετρον (juſtæ menſuræ) appellatur, quod ſc: humido repletum quotiescunq, invertitur, æqualem quantitatẽ effundit; Cucurbitulæ conſtructio, quæ ſine igne attrahat; Item tale θαῦμα, ut ſi in ara accendatur ignis, ſtatuæ choros ducere videantur.

Πνευματικὴ ſpeciatim quoad clangores ſonitusq; edendos eſt κλασματικὴ; qua ſonitus quidam & clangores tanquam per tibias & inſtrumenta Muſica ſimilia efficiuntur, cum tamen hæc non aſſint, ſed ex aëre occluſo vel intercepto, vel aliis modis affecto ejusmodi clangores fiant. Talis eſt conſtructio Lagenæ vociferantis cum humidum effluit; Conſtructio organi, quod vento perflante ſonũ reddat tibiæ; Gall⁹ gallinaceus in horologio invẽto à Daſypodio, & in

templo Argentinensi erecto; Ut apertis templi valvis sonus tubæ efficiatur; thyrsus in aquam demissus sonum edens fistulæ vel aviculæ.

Αυτοματοποιητικὴ est pars Mechanicæ, docens rationem conficiendorum αὐτομάτων, id est quomodo inanimata corpora à seipsis moveri possint. Aliâs dicitur νευροσπαστικὴ, quia in ejusmodi fabricis nervi & funes solent adhiberi, per hos θαυματουργοὶ motus animantium imitari videntur. Αυτομάτου Dædalei, i. e. insignis exempla sunt multa artificiosissima horologia, & quòd Gallus Gallinaceus concutit alas, quatuor ætatum statuæ egrediuntur, ingrediuntur, convertuntur in circulū singulis horis, quartas horarū partes pulsādo indicāt, Mortis imago tandem extremam horæ partem pulsat, & ita finem hujus & initium alterius sequentis horæ docet.

Μικρολογία.

Μικρολογία est minuta de verbis disceptatio; vicina est illi λεπτολογία. Talis interdum est criticorum, cum nimis anxii sunt & scrupulosi in minutulis. Hæc est significatio oratoria. In doctrina Ethica μικρολογία est vitium, quo sordidè & præparcè ratio initur vel agitur.

Interdum etiam in oratoria significat orationem tenuem, & humilem, ac ejusmodi quæ caret dignitate verborum & sententiarum, μὴ μικρολόγου περὶ τὰ μεγάλα, id est ne humiliter loquaris de magnis.

Μιμητικὴ.

Est facultas, quæ in imitando versatur, Aliâs εἰδωλουργική. Ejus Platoni duæ sunt species 1. εἰκαστικὴ, assimilandi seu repræsentandi. 2. φανταστικὴ, quæ imaginū modos docet. Illa in veris: hæc in inanibus & falsis imaginib⁹ versatur. Vide Plat. in Soph. cui Sophista est Δοξομιμητὴς, Φανταστικὸς, qui φαντάσματα. i. e. inanes rerum imagines, h. e. falsas opiniones & comminiscitur & tanquam veras obtrudit, ac habet ἐπιδείξεις suas pro ἀποδείξεσιν. Μιμητικὴ oratio seu verba μιμητικῶς proposita dicuntur, quæ alterius personam, non nostram repræsentant.

εἰδωλοποιητικῆς seu εἰδωλουργικῆς genera duo. { εἰκαστικὸν. | φανταστικὸν.

Monopolium.

Monopolium est facultas aliquid vendendi, quā quis unus habet, seu cum quis propriam sibi venditionem aliquarum rerum facit, sive sit privatus, sive civitas. Aristoteles vocat μονοπωλίαν lib. 3. politicorum textu 138. Quæ legibus civilibus licet sit prohibita, hodie tamen viget: quam bene, dispiciant alii.

Μονάς.

Μονας 1. est unitas 2. primus numerus in tesseris, tesserarum jactus qui dicitur ὄνος, id est asinus 3. μοναὶ sunt conclavia seu habitationes, & singulares ac solitariæ habitationes, ἀπὸ τοῦ μένειν id est à manendo: utitur hac voce Joh. cap. 14. per metaph.

Μοναδικὸν vòx est Arithmetica politica & physica. Numerus enim dicit μοναδικὸς & homo μοναδικὸς sui, ut juris & potestatis, & avis μοναδικὴ solitaria unica.

Μοναs est Transcendens vel Inferior. Transcendens Deus rerū principiū Pythagoricis, & unitas Metaphysica: Inferior ut Mathematica, Ethica, Logica. Mathematica, ut Arithmetica, radix numeri, prima omnium numerorum mensura.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Monas logica eſt ſimplex terminus. Dyas, propoſitio quæ ex duobus terminis, tanquam duabus monadibus, coaleſcit. Trias, ſyllogiſmis.

Μονόφθαλμος.

Μονόφθαλμος eſt unoculus: Herodotus ſcribit in Schythia eſſe ἄνδρας μονοφθάλμους, Arimaſpos nomine: unoculos dicit Plautus. Utitur iſta voce Matth. 18. pro luſco. Diſtinguunt inter ἑτεροφθάλμους & μονοφθάλμους. Et propriè μονοφθάλμους perhibent appellari qui natura tantum habent unum oculum: ut Cyclopes, Cœlites verò ἑτεροφθάλμους qui alterutro oculorum privati ſunt caſu quodam: ſed hæc differentia non ſemper à ſcriptoribus ſervatur.

Μουσικὴ ἄφωνος.

Muſica muta erat 1. quæ quibusdam geſtibus faciebat intelligi, quod lingua aut ſcriptura meliꝰ exprimi nō poſſet Panciroll. Seu quæ ore clauſo manibus loquebatur, & quibusdam geſticulationibus faciebat intelligi, quod vix narrante lingua aut ſcripturæ textura poſſet agnoſci. Caſſiod. lib. 1. variar.

2\. Hydraulica, quæ aquæ ſono exercebatur. Hydraulicum autem organon erat ſimile aræ rotundæ, & canales ſive fiſtulas in aqua tenebat, qua per puerum mota illæ ſpiritu replebantur nervulorum quorundam ſeu lingularum incluſarum medio, atq; ita ſuaviſſimum edebant ſonum. Athen. lib. 4. c. 24. Qui hoc inſtrumento utebantur ſeu cantabant, dicebantur Hydraulæ.

Muſicam mutam qui callebant, appellati ſunt Pantomimi & Chironomi. Vid. Henr. Salmuth. notas ad Pancir.

Muſicus à veteribus accipitur pro homine gratiis omnibus ornato & ſapiente; & Muſica pro ſuavi morum concinnitate.

Μυκτὴρ.

Ὁ μυκτὴρ 1. ſignificat meatum odorandi, nares. Galen. & Ariſtotel. 2. Irriſionem 3. Irriſorem inſignem, ſicut Poeta non naſutum, ſed naſum quendam vocat: quæ prædicatio impropria eſt & hyperbolica. 4. εἴρωνα Polluci. Sunt enim aliquæ Ironiæ, quæ conjunctum habent μυκτηρισμὸν,

Μυκτηρίζω eſt irrideo, cum naſi quadam commotione ἐκμυκτηρίζειν hinc eſt Lucę 16. ἐξεμυκτήριζον: ubi præpoſitio ἐξ verbi ſignificationē auget, quæ eſt inſignis deriſionis, adhibito geſtu quodam narium, ut dixi. Latini dicunt naſo ſuſpendere Horat.

Μυστήρια.

Myſteria ſunt arcana ſeu arcanæ res quas nefas eſt divulgare (à verbo μύζω quod latinis eſt mutio, id eſt ſonum reprimo) velactiones arcanę rei apertæ. Apud Ethnicos erant parva vel magna: in quibus quæ agebantur ſacerdotes ſummo ſilentio occulebant. Myſtis tamen, hoc eſt, initiatis ea communicare fas erat.

In ſpecie Myſteriū Sacramentū eſt, hoc eſt, vel actio tota Sacramentalis & ſpiritualis vel tantùm ſacra ſymbola, quæ in actione uſurpantur vel res quæ in ſymbolis referūtur voce myſterii ſignicātur. Μυστήριον cōtinet res ſignificatas, i. e. externa ſigna cōtinēt res ſignificatas nō incluſivè ſed repręſentativè. In Euchariſtia continetur magnum myſterium ſeu ſacramentum: Auguſtin. id eſt magnæ & arcanæ res. De myſteriis numerorum videātur Pythagorei & Platonici: Myſteria Dei quæ ad ſalutem noſtram pertinent

timent in se suaque natura cerni à nobis non possunt sed ipsa in verbo Dei quasi intuemur.

Litera. N.

Νοερὸν.

Νοερὰ φύσις est intelligens natura

Νοερὸν & λογικὸν { simpliciter, ut angelus
Cum affectione imaginis Dei.

Quidam putant in imagine Dei esse εἰδοποιὸν διαφορὰν hominis. Cum enim de solo homine legatur, eum conditum esse ad imaginem divinam, dicunt ita eã explicari debere, ne creaturæ ulli alii tribui possit, ut sit anima πνεῦμα νοερὸν καὶ λογικὸν, non simpliciter, sed tale, quod sit divinæ imaginis, & hoc modo prædita iis virtutib⁹, quæ sunt in eo Archetypo ad cujus instar creata est, quæ deliberando, consultandoq́ decernit & statuit, quod rectum est, & ita virtutes has in corpore exercet, & sententiam suam oratione explanat.

Νόθος.

Nothus *propriè & in specie* significat eum: qui non est procreatus ex justis nuptiis: natus est ex non justo matrimonio inter se copulatis. Huc pertinent qui vulgo vocãtur Bastardi à germanico Bös art nati ex stupro maris ac virginis vel viduæ honestè aliâs vivẽtis. Dn. Vult. in cõm. in Inst. *Impropriè & generaliter* nothũ dicitur, quicquid non est legitimum, vel quod est degener. *Nothipulli* sunt, qui concepti sunt ex perigrinis maribus. *Catulus* nothus dictus est à Philostrato quem leæna concepit ex pardo, Vide lexicon. Jur. diligentissimi viri Johannis Calvini.

Νόθος λογισμὸς seu λόγος Platonis vide in voce λογισμὸς. *Nothæ Costæ* (πλευραὶ) in doctrina physica seu Anatomica dicuntur inferiores quinq;: Vulgo mendosæ, quia & breviores & molliores sunt. Græci has vocarũt χόνδρον, i. est. Cartilaginẽ, quia substantia earum est cartailagine. Opponuntur eis superiores septẽ, veræ, quæ oriuntur à spondylis, & terminantur ad medium os pectoris cui nomen est στέρνον *Nothum seu adulterinum regnũ* seu Principat⁹ regius Nothus in politicis est regnũ diminutũ vel mixtum tyrannide: cui opponitur verũ & justum, simplex & perfectum, quod est imperium unius ex virtute perfecta optimi in subditos inferiores, cum libera perpetuaq; omnium rerum potestate ad utilitatem publicam. Vide 3. politicorũ Aristotelis Nothi libri, nothi versus sunt alieni, qui alicui falsò attribuuntur. Aliâs νοθευόμενοι & suppositi tii. Sic dicta notha id est suppositi tia instar alieni fortis.

Νυμφαῖα *Nymphæa*,

1. Nymphæa erant aulæ seu ædes publicæ amplissimæ, quas nuptiarum celebrandarum gratia frequentabãt, qui propriis in ædibus idoneo ad has destituebãtur loco. Hæc erant instructa culinis & conclavibus, in quibus mantilia, patinæ & alia vasa reponebantur: Sic dicta quòd Græci sponsam dicunt Nympham. Pancirollus.

2. Alii accipiunt Nymphæa ita, ut non tantũ nuptiis celebrandis, sed & lavacris seu thermis voluptatis causa institutis sint destinata à Principibus, qui posteritatis causa ea extruebant. Vide Beroald. ad Apulejum lib. 11.

3. Sed Jul. Capitolin. videtur distinguere inter Nymphæa & ipsa Lavacra, cùm ait:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ait: Opera Gordiani nulla extãt, præter quædã Nympha & balneas. Apparet hinc Gordianum Nymphæis jam extructis lavacra etiam adjecisse.

4. Sunt quoq; qui existimẽt Nymphæa esse nuptialia cubicula, à quibus Beroaldus dissentit.

LITERA. O.

Articulus O' geminatus appositus & subjecto & prædicato.

Articulus appositione ad & subjectum & prædicatũ significat ἀντιστροφὴν, vel ἔμφασιν. Aristot. 2. de anima text. 36. Causa ipsius esse omnib⁹ essentia est. Hic in Græco & τὸ causa, & τὸ essentia habet articulum præpositũ. Si igitur causa ipsa ipsius Esse, est ipsa essentia rei, etiam ipsa essentia est ipsa causa ipsius Esse. Causam autem ipsius Esse Aristoteles intelligit eam, quæ dat rei Esse specificum, & rem constituit in suo esse. Hæc autem est forma. Zabarella ad hunc locũ, qui etiã ex eo colligit materiam non esse partem essentiæ seu quidditatis rei.

Articulus ὁ interdũ est Interpretationis: Ut πείθου τοῖς νόμοις, τοῖς τῶν βασιλέων κειμένοις: obtempera legibus, nempe iis quas reges tulerunt.

Articulus additus mutat nonnunquam propositionem particularem in singularem Matth. 26. πρὸς τὸν Δεῖνα &c. Ad quendam qui vobis non ignotus est, quiq; vos ante sæpe recreavit. Articuli vis interdũm est ἀναφορικὴ (relativa) ad Corinth. 10. ἡ δὲ πέτρα, id est aqua illa, ex petra profluens, quæ Israelitas sequebatur in deserto erat Christus, i.e. adumbrabat Christum.

Ὅπερ.

Ὅπερ Arist. est verè, propriè, essentialiter

ut ὅπερ ἄνθρωπος verè homo, ὅπερ ὄν verè Ens: color prædicatur ut ὅπερ ὄν de albedine, id est, propriè & essentialiter. At albus paries, non potest dici ὅπερ χρῶμα i.e. verè color. Non est generaliter verũ hoc pronũciatũ: Cùm articulus Græc⁹ & subjecto & prædicato apponitur, significatur prædicatũ esse ὅπερ ὄν ratione subjecti, vel esse partem essentialem subjecti. Nam ὁ ἄρτος ἐστὶ τὸ σῶμα μου dici potest; & tamen panis nõ est ipsum corpus domini, seu prædicatum non est de essentia subjecti.

Οἷον.

Οἷον valet adverbium quasi ut, οὐ λέγω, οἷον ὅτι ἐκπέπτωκεν &c: nõ dico quasi ꝙ exciderit sermo ille Dei. In ep. ad Rom. 11. Sic Plato in Apologia καὶ εἴτε δὴ μηδεμία αἴσθησις ἐστιν ὁ θάνατος, ἀλλὰ οἷον ὕπνος, id est sive mors non sit aliquis sensus, sed quasi somnus. Similitudinis igitur hic nota est.

Οἷόν τε idem est quod δυνατὸν, possibile. Quando autem hæc vox hanc significationem asciscit, solet post se regere verbum infinitivi modi, ut οὐχ οἷόν τε ἐκπεπτωκέναι (sub audiendo verbum ἐστὶ post voculam οἷον) id est fieri tamen non potest ut exciderit. Joh. Piscat. in Scholiis in 9. cap. ad Rom. ὡς οἷόν τε pro virili parte. Demosthenes. Καθ' ὅσον οἷόν τε μετρίως καὶ εὐλαβῶς χρηστέον quã modestissimè & cautissimè fieri potest, utendùm est. Galen. lib. 1. ad Glaucum.

Ὁμαλότης.

Ὁμαλότης vox est Mathematica, Physica, & Ethica. Significat enim æqualitatem, planiciem, æquationem. Est Mathem: ὁμαλότης figurarũ seu σχημάτων: Est Aristoteli in Politic. ὁμαλότης τῶν κτήσεων καὶ οὐσιῶν, i.e. æquatio bonorum, ut Cic. in officiis vocat.

Nam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Nam & ὁμαλίζειν τὰς κλήσεις est ἰσάζειν (adæquare) τὰς κλήσεις (bona.)

Est ὁμαλότης σφυγμοῦ Galen. id est, æquabilis pulsus: In Astronomia ὁμαλαὶ παραυξήσεις ὡριαῖαι sunt æqualia incrementa horaria. Vide Scalig. in Manilium pag. 260. & ὁμαλότης, est æquatio incrementorum horariorum.

Αυξομείωσιν horarum ὁμαλίζειν est varietatem horarum æquare. Intellige varietatem horæ esse horæ æquinoctialis αὔξησιν (augmentum) aut μείωσιν (decrementum) & hanc varietatem in genere composito nomine dici αὐξομείωσιν. Joseph. Scalig.

Est ὁμαλότης motuum. Est deniq; ὁμαλότης orationis, sermonis, stili, metri, quantitatis. Cui opponitur ἀνωμαλία (varietas) & ἀνωμαλότης: Cujus in versu exemplum est: Mercator hodie est, cras citharcedus erit, apud Auson.

Et, Et tibi Mœcenas inter heroidas, apud Propert. ubi aspiratio pro positione est.

Homogenea.

In disciplinis, scientiis & artibus, imò quibusvis tractationibus ac commentationibus Homogenea dicuntur & cognata, quæ ejusdem propositi seu thematis explicationem continét, & ad eundem finem referuntur: quæ positis principiis sunt ἀκόλουθα, ut Galenus loquitur. Hinc lex homogenias dicitur, quæ præcipit præcepta, quæ ordine collocanda sunt, arcto cognationis vinculo contineri & colligata esse debere, vetat propriis germanisq; aliena interponi & admisceri, heterogenea implicari: vetat transitum è genere in genus. Ramus etiam legem illam de præstituendis & regundis artium finibus vocat Legem καθ' αὐτό. Nam τὸ καθ' αὐτὸ sæpè pro homogeneo accipit: ut præceptum artis dicitur esse καθ' αὐτὸ, i. e. homogeneum & proprium artis, non è diverso quasi corpore accersitum, non heterogeneum & alienum à proposito. *Atq; illud tale est vel simpliciter vel quodammodo.* Sed Aristoteli aliud est Enuntiatum καθ' αὐτὸ, aliud homogeneum, καθ' αὐτὸ enim est cujus partes inter se sunt essentiales, i. e. cum consequens antecedenti inest per se & essentiailter, non autem per accidens seu accidentaliter. Homogenea effata inter se sunt, quæ sunt nativa ejusdem q. corporis membra ad idem subjectum vel eundem finem spectantia. Sic in demonstratione homogeneum enuntiatum est, quod est ejusdem generis cum alio. Homogenea in artibus pertinent ad formam artium. At in demonstrativo Syllogismo seu apodixi ad materiam apodixeos. In artibus enim heterogenea ordinem turbant. In demonstratione eadem necessitatem tollunt. Adulterina Dialectica olim pro nativa tradita est; i. e. non fuit servata lex homogenias. Non necessaria & inutilia præcepta nihil ad artem pertinentia inculcata sunt.

In Physicis sunt alia homogenea è quibus nihil componitur, ut mineralia; alia ex quibus componitur corporis pars. Et inter hac duas species medium sunt plantæ. Aver. Meteor. 4.

In Cosmographia loca homogenea sunt, quorum uterq; est austrinus vel boreus, id est meridionalis vel septentrionalis.

In Arith: termini sunt homogenei, qui sunt ejusdem generis: Heterogenei contrà: Ut in Proportionis disjunctæ directæ quæstionibus ordo terminorum spectatur, ut tertius sit qui facit quæstionem tertioq; sit homogeneus primus, & quarto secundus (ut si primus est dierum, tertius quoq; sit die-

dierum) 4 dies dant 8. aureos:: ergò 6. dies dant 12. aureos.

Differunt ab Homogeneis terminis *Homologi*. Homogenei enim possunt esse homologi, sed definitione non conveniunt, In Homologis enim spectantur rationes: In multiplicatione & divisione partium (quæ terminos homogos numerat inter se conjunctè repertisq; interjecta linea habet optatum) termini homologi sunt numeratores inter se, & nominatores inter se ut in multiplicatione cum $\frac{2}{7}$ per $\frac{3}{4}$ faciunt $\frac{49}{6}$ homologi inter se sunt 2. & 3. 7. & 7.

At conjuncta rationum enumeratio (qualis est multiplicatio earum & divisio) numerat homologos terminos datarum inter se conjunctè, inventique sunt termini homologi quæsitæ. Itaq; multiplicatio (quæ & compositio dicitur & Additio) multiplicat antecedente inter se, & factus est antecedens, consequentes inter se, & factus est consequens factæ. Ratio 3. ad 2. per rationem 5. ad 4. multiplicata facit rationem 15. ad 8, eaq; dicitur composita è ratione 3. ad 2. & ratione 5. ad 4. Dicitur Regula Sex Quantitatum. In 6. enim terminis minimùm versatur quatuor datis, & duobus inventis.

3	5	15
2	4	8

Divisio quoq; fit divisis homologis per terminos dividentis, & dicitur etiam subductio, unde & quota ratio (quæ significat quoties dividens in divisa contineatur) dicitur Reliqua: ut si ratio 27. ad 8, sit dividenda per rationem 3. ad 2 quota ratio erit 9. ad 4.

27	3	9
8	2	4

Homogeneis opponuntur *Heterogenea*, quæ non sunt ejusdem generis. Sic præceptum de Numeris in Grammatica est Heterogeneum & alienum. Sermo enim, & non numerus Grammatices est; Numerus solius Arithmetices est. Quidam in Arithmetica figuratos numeros (ut quadratum cubum) hoc Syllogismo defendunt, *Superioris doctrinæ præcepta in subalterna sunt heterogenea.* Figuratorum doctrina est superioris doctrinæ præceptum, nempe Arithmeticæ. E. in Geometria est heterogenea.

Heterogeneum in arte aliqua dicitur quod non habet usum ejus artis, quod non spectat ejus subjectum propriũ aut finem, ideoq; ei arti non est subiiciendum. Sic quidam argumentantur: Arithmeticæ subiiciendum, quod Arithmeticum usum habet, secus heterogeneum subiicietur. Figuratorum numerorum doctrina, usum Arithmeticum nullum habet, sed tantum Geometricum. E. non est Arithmeticæ subiiciendа, sed soli Geometriæ reservanda. Sed hæc assumptio neganda est. Nam usum figuratorum etiam sine Geometria in rebus aliis esse testatur Algebra, Diaphan. & aliorum, cujus fundamentum sunt numeri figurati.

In Rhetor. ἑτερογένεια allegoriæ metaphoricæ seu metaphoræ potius allegoricæ est cum non quo ex genere rerum cœperis eodem desinis, quæ *Inconsequentia* nominatur ex Quintiliano.

Ὁμόγονα

Ὁμόγονα dicuntur, quæ simul fiunt & esse desinunt: aliâs ὁμόχρονα; ut Eclipsis & Luna ex diametro soli opposita: proprium πάθος & subjectum, homo & disciplinæ capax.

Homologi termini in Geometr. sunt termini æqualium rationum eodem ordine. In einen Stande, ut alterni, Vide Geom. Ram 4.

In cœlo est materia ejusdem rationis cum materia inferiorum. Paul. Scal. concl.31.de mundo cœlest.Sed Avenpace statuit in cœlo esse materiam alterius rationis à materia inferiorum.

Homœoptoton.

Homœoptoton Rhetoribus est figura, quæ dicitur Latinis similiter cadens.

In Musica Homœoptoton figura est, cum paribus intervallis servatis notæ vel ascendunt, vel descendunt, ut fit in Cantilena Clementis non Papæ, Concussum est mare, ubi sunt verba Descendebat de cœlo.

Ὁμώνυμα.

1. Ὁμωνυμα dicuntur, quæ sunt ejusdem nominis. Ὁμώνυμος εμȣ̃ & εμοὶ ejusdem mecum nominis, mihi cognominis.
2. Homonyma sunt nomina, quæ multa significãt. Aliâs æquivoca. Homonyma ἀπὸ τύχης (à casu) dicuntur, quæ fortuitò eodem nomine nuncupantur, quibus fortuitò idem nomen obtigit, quorum nomen est commune fortuitu, Aristoteles Eth. 1. cap. 6.

Homonyma ἀπὸ διανοίας (á consilio) dicũtur, quæ arte facta sunt, propter similitudinem, ut fasces pro imperio.

Οικείωσις.

Οικείωσις 1. est familiaritas: sic utuntur scriptores Ethici 2. est appropriatio ejus quod est alterius. Dicitur illa interdum etiam ἐφαρμοσις. Græcis Theologis hæ voces sunt usitatę. Christus est nocens & reus τῇ οἰκειώσει, id est appropriatione & imputatione nostri reatus. Dicitur & ἰδιοποίησις, id est sibi vendicatio.

Οἶκος.

Οἶκος 1. est domus 2. res bona, facultates

patrimonium, res familiaris seu domestica, cujus curator seu administrator dicitur οἰκονόμος administratio ipsa οἰκονομία, qua voce etiam Aristoteles utitur in Ethic: 6. pro prudentia œconomica. 23. c. Matth. κατεσθίετε τὰς οικίας, devoratis domos id est facultates viduarum. Κατὰ enim auget significationem verbi. Odyss. ἔδοντες οἶκον ἐμὸν conficitis & absumitis patrimonium meum.

Ὄνομα.

Ὄνομα generaliter est ὄργανον διδασκαλικὸν καὶ διακριτικὸν τῆς ȣσίας (Plato in Cratylo): Instrumentum ad docendum res aptum accommodatumque, ad ipsarum naturã repræsentandum discriminandum.

Aliâs dicitur rei symbolum, tessera, ὁμοίωμα, τύπος, imago, simulacrum, εἰκὼν, δήλωμα, ὄργανον δηλωτικὸν, καὶ διακριτικὸν τῆς ἰδέας.

Ut animi nostri noëmata, id est conceptiones seu sensa sunt rerum effigies & simulacra: Ita nomina sunt simulacra rerum.

Dicitur ὄνομα à Platone μιμητικὸν, quia est illius rei μίμημα, id est imitatio, atque expressio, ad quam significandam est institutum.

Ὀνόματα sunt πρῶτα seu αρχηγὰ, vocabulorum ceterorum fontes: Vel secunda seu derivata, ex primis nata.

2. In Grammaticis est vox numeri cum casu. Itaque à Grammaticis ὀνόματα μετȣσιαστικὰ dicuntur, nomina materialia, id est materiam significantia. Μετȣσία enim interdum materiam ex qua significat, ut ξύλινος ligneus, λίθινος lapideus.

Ὀνοματȣργὸς Platoni est artifex nominum, vel qui valet facultatè imponendorum nominum.

Ὀνομάτων ὀρθότης est vera nominum ratio, seu ἑρμηνεία. Plat.

Ολό-

Ὁλόκληρον.

Ὁλόκληρον & ὁλοτελὲς differunt ut species & genus. Nam ἔργον ὁλοτελὲς est opus totum absolutum seu perfectum: Cui opponuntur ἡμιτελὲς, (semi absolutũ) & in latina lingua, affectũ, propè perfectum: ὁλόκληρος verò est modò tota sua sorte constans, id est omnibus suis partibus absolutum modò sincerum, quod nihil habet admistum vitii. Vide Hieronym: Zanch. in expl, 5. cap. 1. ad Thessal. v. 23. Per periphrasin ὁλοτελὲς est ὅλον δι' ὅλων, totum per omnia. Analytici utuntur his vocibus in doctrina de demonstratione, ubi agitur de subjecto totali & adæquato.

Ὅλον.

ὅλον est
- σύνολον, totum
- καθόλου, universale
  - αἰσθητὸν quod est αἰσθήσεως κυρίας, id est sensus interni: ꝙ videtur in Phys: in procœmio vocare Aristoteles ὅλον.
  - νοητὸν, quod per διδασκαλίαν acquiritur

Explicatio.

Ὅλον αἰσθητὸν dicitur universale illud, quod sensus internus communis (cujus beneficio omnium categoriarũ individua cõmuni quadã ratione cognoscimus) collectum ex singularibus appræhendit, non mens, quæ καθόλου νοητὸν cognoscit. Εὐβουλία ἡ καθόλου, universalis bona consultatio, & prudentia ἡ καθόλου habet αἰσθητικὴν cognitionem, quia sensu communi utitur: at scientia διανοητικήν: prudentia ἡ καθέκαστα externo sensu utitur (Is n. habet τὸ καθέκαστον) & per ἐμπειρίαν acquiritur Zuing: in Tab. Eth. lib. 6. p. 187.

Ὅραμα.

Ὅραμα accipitur generaliter pro visione, ὁράσει, pro quopiam quod videtur; Specialiter quod visione animæ propria, cùm anima in ἐκστάσει videre sibi aliquid videtur, vel pro specie insigni somnii, cùm oblatæ secundum quietem imagines expressè disertèque absq; figuris & involucris pingunt eventus, aut modum rerum gerendarum. Cicero interpretatur visum: A quo distincta est ὀπτασία, quæ dicitur, cùm videtur oculis corporis res objecta extrinsecus, ut cum conspicitur angelus à Cornelio Act. 10. cum à discipulis videtur Moses & Elias cap. 17. Matth.

Ὄντως ὄν.

Ὄντως ὂν accipitur propriè & impropriè. Propriè convenit Deo. Impropriè animo apud Platonem in Phædro; ibi enim animi humani ἐντελέχειαν vocat οὐσίαν ὄντως οὖσαν, id est essentiam per se constantem, & διάνοιαν θεοῦ, quia animus est naturæ divinæ συγγενὴς, id est cognatus, à generatione immunis & immortalis.

Organicum.

Organicum est, quod habet organon, seu partes instrumentarias, vel quod fit organo, ut causa ministeriali. Anima ut Plato sentit, & res docet, affectiones peculiares, vel ut Aristoteles loquitur, ἢ ἔργον ἢ πάθος ἴδιον habet, quæ sine ministerio corporis fiunt. Hæ igitur actiones dicuntur inorganicæ.

Organopœia.

Ὀργανοποιΐα modò organi factionem,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

modò ὀργανοποιητικὴν, id est artem seu rationem faciendi instrumenta significat. Idem judica de vocibus θαυματοποιΐα, βελοποιΐα, σφαιροποιΐα· Nam Nomen Actionis, Operationis, Effectionis sæpè ponitur pro nomine Facultatis, Artis, Rationis, ut ἀγαλματουργία, ἀγαλματοποιΐα pro arte fingendi idola. Sic εὕρεσις est εὑρετική, κρίσις est κριτική, Syntaxis est ratio construendi, θεολογία est θεολογική, Oeconomia est Oeconomice.

Ὁρμή.

Ὁρμὴ est cordis motio, & incitatio, vis animæ qua ad agendum incitamur seu impellimur Cicero interpretatur appetitionem, quæ & ὄρεξις dicitur. Ab ὁρμὴ est ὁρμητικός. Hæc autem vox accipitur & activè & passivè. Nam ὁρμητικὸς πρὸς συνουσίαν modò est propensus ad Venerem, modò accendens Venerem.

Ὀρέγομαι.

Verbum ὀρέγομαι, quod significat concupisco, expeto, ἐπιθυμῶ, propriè ad sensum refertur. Hinc est ὄρεξις.

Hæc vox ὄρεξις accipitur specialiter, & generaliter, stricte & laxe. Primum est appetitus, non etiam aversatio.

2. Est appetitus, vel aversatio, earum rerum quæ monstrantur à notitia seu cognitione pro bonis vel malis, pro convenientibus naturæ, aut nō convenientibus, sive vera sint sive falsò pro talibus habeantur. Hoc est quod dicitur appetitum esse comitem cognitionis. Nam ignoti, neq; cupido neq; aversatio. Itaq; in stirpibus propriè appetitus non est, sicut nec hæ esurire, sitire, sentire propriè dici possunt, neq; saxum infima, neq; ignem suprema loca appetere propriè dicitur.

Ita Aristoteles & Plato itemq; Plutarchus sentiunt iis nim: δύναμις φυτικὴ & attractrix in stirpibus & animantibus alimentum assumit, attrahit, retinet cōficitq;, & reiicit supervacanea.

3. Sed communis scholarum doctrina, appetitum dividit in naturalem, sensuum, & rationis: ut τοῦ θρεπτικοῦ καὶ φυτικοῦ sit in stirpium & animantium genere appetitus naturalis. Sic notio ὀρέξεως (Appetitus) est generalior. Hic autem appetitus naturalis seu φυτικὸς in epate sedem habet, quod est membrum alimenti præcipuum, & in distinctione Platonica refertur ad ἐπιθυμίαν, à quo hæc subter præcordia collocatur, etsi hanc ad affectus etiam amoris & generationis extendit. Alii etiam invidiam & iram retulerunt eodem, unde sunt poetarum hæc: Rumpantur ut ilia Codro. Et difficili bile tumet jecur (apud Horat), cùm ira, odium, amor, invidia affectus sint, quorum sedes officina atq; effector est cor, qui ad sentientis animæ appetitum pertinet. Est igitur animalis seu sentientis animæ, & ut loquuntur sensitivus appetitus, qui aversatur aut appetit in bruto, & bruta parte hominis ea quæ sensibus compræhenduntur exterioribus aut interioribus, sive coram assint, sive phantasia repræsententur. Quibus enim hujus generis appetitus aut aversationes excitantur, *ea vel foris sensus* in præsentia feriunt, & corpus sic attingunt, ut nervi afficiantur: *Vel species seu* imagines rerum, quæ in sensibus fuerunt intus cōceptæ, hos appetitus commovēt, etiamsi in præsentia non sint foris in sensibus, neq; ab externa causa nervus tum moveatur. (Platonis θυμὸς huc pertinet).

Senti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Sentientis naturæ appetitus & aversatio in animante excitantur

Ex actionibus sensuum quibus nervi afficiuntur seu fiunt cum contactu (Delectatio & dolor non sunt sensus, sed cum sensu, & per organa sensuum excitantur & fiunt, ac in tactu quidem per organū tactus.)

De iis quæ intus concipiuntur, sive nervorum præsenti opera, aut ministerio seu; Fiunt sine contactu, ut affectus. Neq; enim nervi ad hos, præterquam in delectationis & doloris sensu, aliquid conferunt.

Hujus generis appetitus non sunt motus voluntarii, ideoq; ratio in intelligente natura, tollere hos, aut ne existant prohibere nequit, sed moderari tamen potest, eum, qui ex his in corde cietur, affectum, sicut stoicus ille, qui exclamat, dolorem nihil agere, ut ne cruciet nervos dolor, neq; hunc nervi aversentur, perficere non potest, sed ab iis quæ agebantur, ne eum impediret in eo efficit aliquid, quod cordis robur est, non nervorum. Itaq; licet nervi iidem sint, & doloris sensus par in iis, alius tamen hunc fert fortius, alius mollius. Appetitus Rationis seu λογικὸς aliàs dicitur voluntarius & βέλησις ac solius est hominis, ac oritur à cognitione (boni & mali) intellectus.

4. Præterea orexis interdum ponitur pro ipso ὀρεκτικῷ, id est, facultate appetente.

5. Ultimo orexis per Synecdochen generis accipitur pro vehementi edendi cupiditate. Sic usus est Poëta Juvenalis, *Rabidam facturus orexin.*

Sunt qui famem & sitim in animantib⁹, etiam appetitus faciant, sed hæ sunt πάθη potius appetitum sequentia, quam appetitus ipse, & propter nervos communicatos orificio ventriculi hæc πάθη sentiuntur, ibi, & in cerebro phantasiam excitant, ut alimentum quæratur, absq; quo si esset, ut in stirpe, sic etiam in animante nōn sentiretur hic appetitus, quemadmodum & nulla alia parte, quàm in ventriculi ore fames & sitis sentiuntur, cum omnes æquè partes alimentum & appetant, & attrahant.

Sitis & fames referuntur ad appetitū

Sensuum, quia propriæ sunt πάθη virtutis sentientis

Naturalem, spectata causâ, à quo existunt.

Τὸ ὀρεκτικὸν est conjunctum cum κινητικῷ quia appetitus est inclinatio quædam ad motū. ὀρεκτικὴ causa est Impulsiva.

Ὀρθοέπεια.

1. Platoni in Phædro est commodorum vocabulorum delectus.
2. Grammaticis nonnullis orthoepea est recta vocum pronunciatio.
3. Est & recta ποίησις Carminis heroici. Ἔπη enim sunt carmina heroica.

Ὁρκίζω.

Ὁρκίζω significationem habet religiosi Juris Jurandi. ὁρκίζειν vel ἐξορκίζειν τινα est exigere ab aliquo Jusjurandum In oratione de corona Demosthen. ὁρκίζω σε τὸν θεὸν Marci 5 phrasi hebraicæ linguæ peculiari, est obtestor te per Deum. ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ, id est adjuro te per Deum viventem, hoc est, jubeo te juratum dicere per Deū, Ich beeydige dich / postulo à te, ut adhi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

adhibito jure jurandos dicat &c. Matth. 26. Demosthenes etiam in oratione in Cononem ἐξορκίζειν usurpavit pro devincere jurejurando.

Ὅρος.

Quidam græci inter ὅρον & πέρας hanc differentiam ponunt: quòd ὅρος sit, cujus gratia, seu finis & perfectio, πέρας sit extremum seu extremitas solùm: quòd superficies, punctum, lineæ, nomine nõ ὅρου sed πέρατος appellanda sint, sicut corpus dicitur πεπερασμένον (id est, circumscriptum seu definitum). Sed lib. de animalium motu Aristoteles πέρας accipit, pro eo quod est, τὸ οὗ ἕνεκα; ibidemq; mox πέρας pro termino, non pro fine motus.

Definitio vocatur ὅρος, id est terminus, quia includit rem totam ita, ut nihil rei sit extra definitioné, cui definitio non conveniat, neq; aliquid aliud est, intra definitionem, cui ea conveniat. Thomas Aquinas in poster. analyt. Est igitur ὅρος seu terminus cognitionis, quia intra ipsam continentur ea, per quæ res scitur. Si enim una differentia vel addatur vel subtrahatur, jam non erit eadem definitio. Jam si est cognitionis terminus, necesse est, ut sit rei terminus, quia cognitio fit per assimilationem cognoscentis ad rem cognitam. Thom. Aquin. 5. Metaphys. lect. 19. text. 22.

Ut termini agros separant: Sic definitio separat id, quod definitur à rebus cæteris.

Ὅρος sæpe accipitur pro ambitu rei.

Ἄλλως ex scholasticis.

Ὅρος est nota, qua unum quid & simplex menti repræsentatur. Estque primus, vel à primo ortus. Primus à quo posteriores pendent: Estq; vocis

vel rei. Terminus vocis est, quo appellatio rei & conceptus consideratur. Ejus distinctiones & affectiones spectantur. Distinctiones vel ex re significata, vel ex modo & origine significãdi. Ex re significata Terminus est Categorematicus, vel Syncategorematicus. Categorematicus, qui rem plenè significat, ut sunt imprimis nomina Scalig. lib. 3. Estq; primæ vel secundæ impositionis. Primæ intentionis est, qui aliquid extra animum significat. Sic dictus, quia primo homines intenderunt rebus nomina imponere. Secundæ intentionis terminus est, qui modũ aliquem, seu instrumentum artis, quo mediante res intelligitur, significat.

Differt igitur à priore, quia non immediatè significat rem, & quia post imposita rebus nomina notiones seu terminos disciplinarum artifices eis dederunt. Ut Genus, Species, Casus, Tropus, Epicyclus (dicuntur & voces Technologicæ, τεχνολογήματα).

Syncategorematicus est, qui non tam significat, quam cõsignificat, ut conjunctiones, adverbia, plæraque pronomina, quanquam & termini nonnulli mixti sunt, id est partim Categorem: partim Syncategorematici, *ut nemo nihil*, (id est, nullum Ens) *omnia* id est, omnes res; *semper*, id est omni tempore.

Ex modo significandi terminus vocis est, 1. abstractus vel concretus. Abstractus, qui rem separatim significat, ut humanitas, doctrina.

Concretus qui res conjunctim significat, ut homo doctus.

2. Significationis sejunctæ, vel collectæ: Sejunctæ significationis, qui sine collectione significat, ut homo, unitas. Collectæ, qui significat multa simul collecta, ut nomina collectiva.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

va. Grammaticis dicta; Ecclesia, sylva, grex, & quæ significant simul actionem & passionem.

Ex significationis modo terminus alius est distinctus, alius ambiguus.

Distinctus est, qui certam & distinctam habet significationem (qui significat res definitione & natura distinctas).

Ambiguus est, qui res natura diversas indistinctè & confusè significat, ut Cancer.

Vulgò terminus est univocus, vel æquivocus: inter hos medius esse quibusdam videtur terminus analogicus.

Terminus vocis ambiguus est, vel ex casu, vel ex consilio. Ex casu, cum nulla potest dari ratio, cur nomen unum idemq; rebus natura & definitione diversissimis sit impositum: exemplo est Gallus, qui & avem demonstrat, & hominem è regno Franciæ significat. Ex consilio, cum nomen commune rebus diversis certa quædam ratione est inditum. Estq; ambiguus ex dependentia vel ex similitudine. Terminus ambiguus ex dependentia est, cum unum nomen generale tribuitur diversis rebus, quarum una ab altera, ut principaliori, quo ad naturam dependet. Græc. πρὸς ἕν ut Ens, quod substantiæ & accidenti tribuitur inæqualiter: accidenti quidem, quia à substantia dependet.

Ambiguus ex similitudine est, cum diversis rebus vox una tribuitur. ob quandam convenientiam & similitudinem. Estq; simplicis similitudinis, vel proportionis; Simplicis similitudinis, cum similitudo consistit inter duo tantum. Hic terminus ambiguus est, ex similitudine vel conceptus, vel rerum ipsarum.

Ambiguus ex similitudine conceptus seu notionis naturæ, est cum rebus toto genere diversis (ut Deo & creaturis) idem nomen, (ut essentia, bonitas) tribuitur ex cognatione quadam, quam mens humana format.

Ex similitudine rerum ambiguus est, cujus significationes extra mentem evidentem & notam similitudinem obtinent. Hæc similitudo seu σχέσις est vel ex causa efficiente, vel ex effecto & signo, vel ex accidente aliquo communi. Ex effic. ut cum & medicamentum, & cibus dicitur sanus, quia utrumque sanitatem efficit: ex effect: & signis, ut cum color aliquis, & urina dicuntur sana, quia utrumque est effectus & signum sanitatis, ex accid. ut cum piscis & animal terrestre dicitur lupus propter voracitatem, quæ est in utroq;.

Ambiguus terminus proportionis seu ἀναλογίας, id est, compositæ similitudinis, est, cum similitudo consistit inter quatuor: Ita terminus analogus est Gubernator, cum tribuitur rectori navis & magistratui: sicut n. se habet rector navis ad navem: ita magistratus ad rempub. Analogicè etiam vox Deus tribuitur Deo & magistratui.

Penultimò Termini sunt Polyonymi, qui Grammaticis sunt Synonymi, ut Ensis & Gladius (Græc: ἰσοδυναμοῦντα æquivalentia) vel ἑτερώνυμα, cum diversæ res habent diversa nomina. Damascenus c 33. suæ dialect.

Ultimò termini sunt communes, vel proprii. Thomas Brick; Communem seu universalem, terminum confert cum natura communi: Sicut est ordo inter naturas communes in essendo: Sic ordo est inter terminos communes in significando.

Quod ad affectiones attinet, Termini sunt proprii vel improprii seu transsumpti; perspicui vel obscuri; novi, vel veteres, vel antiquati. Sunt adæ-

quati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

quati rei significandæ, vel non, ut restrictior seu angustior; Vel latior: sunt finiti, (homo) vel infiniti; (non homo) seu vagi. Finiti finitæ significationis sunt, id est, certum, non vagum, Entis conceptum intellectui subiiciunt, quod non faciunt ἀόριστοι: ii n. tollunt unum, & simul tacitè insinuant ac ponunt infinita alia, quæcunq; præter illud unum in mundo sunt reliqua.

Terminus simplex rei, id est, qui extra dictionem aliquid de re ipsa menti repræsentat, est primò transcendens, Ens, unum, verum, bonum, ratio, modus. 2. Substantia & accidens. 3. Causa, causatum; subjectum, Totum, pars quæ Keckermannus vocat terminos simplices, primos internos; Objectum, locus, tempus, connexa, antecedens, consequens, quæ vocat externos terminos è simplicibus primis.

Termini orti sunt, qui mediantibus primis concipiuntur.

Terminus ortus est dictionis vel rei.

Terminus dictionis est explicatio vocis, vel conjugatio (συζυγία).

Explicatio vocis est; definitio nominis, vel distinctio vocis ambiguæ, vel deniq; illustratio obscuræ.

Conjugata sunt primitiva (ἀρχηγά, denominantia) vel derivata (παρώνυμα, denominata.)

Terminus ortus rei, seu extradictionem, est definitio rei & divisio; identitas, & diversitas, quæ vel distinctio est, vel oppositio.

Ceterum terminus analogicus seu proportionatus etiam ambiguè dicitur. Scholastici enim faciunt alia analoga secundum attributionem (ut Ens ad substantiam) alia secundum proportionem: Sed Aristoteles & alii Græci ea, quæ sunt ad unum, & ab uno, ab analogis discernunt, eaq; sola, quæ homonyma ex proportione sunt, analogorum nomine insigniunt, in 1. phil. in poster. analyt. & Ethic. Dictis subiicio nonnullos Canones.

Terminus conveniens rebus ex primaria & propria impositione præferendus est termino convenienti rebus impropriè seu transsumptivè eis applicato.

Terminus analogicus per se, (id est sine adjectione aliqua) positus stat pro famosiori significato. I. Picus in Theologia.

Termini significant conceptus ut Quo, significant res ut Quod.

Quomodo hoc sit intelligendum vid. literam Q. in Quod & Ruo.

Termini non supponuntur pro conceptibus in propositione, sed pro rebus ipsis.

Ὁρίζω.

Definiendi & distermimandi vim habet hoc verbum: Unde Horizon in sphæra circulus qui Lucano est lib. 9. Finitor, definitore Proclo, circulus major immobilis, qui conspectam mundi partem ab inconspecta dirimit, & universam sphæram in duas partes secat, ut alterum hæmisphærium supra terram, alterum infra relinquat.

Est igitur ὁρίζειν terminis seu finibus includere ac quasi describere. Aristoteli in doctrina de qualitatibus activis, & harum effectis ὁρίζειν σώματα est corpora sic colligere, densare, atque figere, ut quæ antè figuram certam, propter humiditatem diffluentem non habebant, sed ab eo tantum, à quo continebantur, figuram accipiebant, certam figuram terminumq; ex se se, non alienum & externum, acquirant. Ita humida appellantur ἀόριστα, cùm propter diffluxionem non habeant

habeant certam figuram: ὁρισμένα autem habent certam ac propriam neq; à continente accipiunt. Aqua verò, etsi per se rotunda esse docetur, ejusmodi tamen est illa rotunditas, ut propter fluxam materiam suam vasis & alvei, quo continetur, formam induat atq; hoc modo sit & dicatur ἀόριστον. Quando autem à figura constringitur, in figuram durabilem clauditur, ut cùm frigus ὁρίζει. Humidum autem aliàs calore, aliàs frigore, ut qualitatibus activis ὁρίζεται, hoc est, terminis includitur, ut cum densatur & figitur. Porrò humidum dicitur δυσόριστον: siccum contrà εὐόριστον, id est, illud difficulter: hoc verò facile figurâ circumscribitur, & determinatur, quo utroq; πάθος significatur passivarum qualitatum.

Logici etiam Græci usurpant δυσόριστον, & εὐόριστον pro difficili & facili definitu.

Ὀφεῶδες.

Τὸ ὀφεῶδες Platoni lib. 9. de Repub: est τὸ ὀρεκτικόν, id est pars hominis appetens, mortalis & interitui obnoxia, quam Theologi carnem dicunt ex Paulo, eamq; opponunt spiritui; vel diversam ab hoc faciunt disparatè & genere quidem. Plato autem vocavit ὀφεῶδες, quia serpens ille antiquus, hanc partem hominis adortus est.

LITERA. Π.

De Pathe, et Pathos vide Vossii Instit. Orat.

Πάθος Passio. Perpessio, πάθησις

Πάθη vel sunt saluti, hoc est, afferentia salutem: Barbari vocant Salvativa, vel sunt φθαρτικά id est ejusmodi, ut de statu meliore deturbent. Illiusmodi sunt βελτιώσεις: Barbari vocant Meliorationes. Hujusmodi verò sunt ἐλαττώσεις, Barbari vocant Deteriorationes & Minorationes: suntq; πάθη quæ proficiscũtur ὑπὸ τοῦ ἐναντίου, id est, ab eo quod adversum est.

Passio alia est φθαρτική, alia est ἐνεργητικόν, id est effectiva. Hæc est vel τελειωτική vel παιδευτική vel ἐπανορθωτική: Qualis passio fuit Christi, qua legis maledictioné à nobis abstulit, mortis Sathanæq; vim moriẽdo vicit. Lucas Trelcat. disp. 26. de passione & morte Christi.

Παθητικὸν est recipiens τοῦ πάθους, quod πάθος interdum transit in qualitatem patibilem.

Παθητικαὶ ποιότητες, id est patibiles qualitates.

Qui explicant doctrinam categoriarum in organ. Aristot. ex iis sunt qui παθητικὰς ποιότητας & πάθη inter se sic discriminent.

Patibiles qualitates sunt, quæ afficiunt sensus & animam vel ab affectione corporis vel animi ortum habentes vestigia quædam sui in animis & corporibus relinquunt.

Patibilium qualitatum sunt genera duo. Sunt enim qualitates afficientes, vel affectæ.

Qualitates afficientes sunt, quæ afficiũt ac movent corpus seu sensus & animum animantium. Qualitates, quas sensus afficere dicimus, sunt objecta sensuum ut vocantur: Intellige sapores, odores, sonos, colores, & qualitates tactu perceptibiles; Ut visum afficit ac movet lux; Auditum soni & voces; olfactum odores boni & ingrati; Gustatum sapores; Tactum primæ qualitates, calor, frigus, siccitas, humiditas: & secundæ, Durum, molle, grave, leve asperum, glabrum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Qualitates quæ animum afficere dicebantur, sunt qualitates earum rerum, quæ ab animo cognoscuntur, & tunc sic vel aliter afficiunt ut in rebus lætis, tristibus, probabilibus, necessariis animus cognoscentis afficitur certo quodã modo Qualitates animam afficientes sunt duplices: aut enim afficiunt λογισμὸν, id est, rationem potiorem animi partem, ut probabilitas, ambiguitas, obscuritas, veritas, Falsitas; aut ὁρμὴν id est deteriorem animi partem, ut spes, gaudium odium, metus & similes affectus.

Qualitates affectæ sunt quæ ortũ habent ab affectione aliqua corporis vel animi, cum ea crebro iterata quasi tingit corpus aut animum, ideoq; diuturnæ sunt &, permanentes. Dici possunt affectiones Durabiles, ut Pallor à morbo diuturno, ægritudines & morbi ex mala humorum contemperatione, nigror in Æthiope à calore nimio, quæ in corpore sunt: Insania à tristitia; Stupor ex metu diuturno, ex ira sæpe iterata iracundia, quæ in animo sunt.

Πάθη, passiones, perturbationes, sunt subiti corporis vel animi motus, qui ut subito oriuntur, ita statim evanescunt, ut in corpore rubor ex pudore natus, Pallor ex metu: In animo lætitia spes, tristitia, metus. In corpore & animo simul Delectatio & dolor ex suavi vel insuavi objecto. Nam omnes affectiones animi & corporis comitantur, delectatio & dolor.

Sed Melanchton in Erotematis suis non omninò cum hisce convenit: nam affectiones durabiles non ad patibiles Qualitates, ut illi, sed ad Passiones refert. Latius enim accipit vocabulum πάθους, quàm nos Aristotelem secuti, nimirum pro omni affectione, sive sit durabilis, sive subita. Itaq; passiones dividit in Durabiles & subitas. Dissensio igitur hæc verborum est, non Rerum.

Objectio.

Affectæ qualitates ex affectione aliqua oriuntur. πάθη similiter. Ergo affectæ qualitates & πάθη nihil differunt.

Respondeo ad antecedens. Eo quidem conveniunt sed hoc distant. Affectæ qualitates ut ἕξεις, hoc est habitus diu permanent ita ut vix possit tolli. Πάθη vero ut διαθέσεις non sunt durabilia, sed εὐκίνητα, id est, facile mobilia ab eo, in quo sunt. Item πάθη sunt priora naturâ, & ferè efficientes causæ affectarum qualitatum, ut diatheses habituum. Diatheses n. consuetudine confirmatæ sunt habitus. Sic πάθη (id est subiti affectus) etiam si sæpius recurrant commutantur in patibiles qualitates & fiunt πολυχρόνια, id est diuturna: ut cum quis sæpius & repente irascitur & excandescit, is ex consuetudine ea iracundus efficitur.

παθητὸν Ciceroni est patibile, corpus suapte natura παθητὸν, id est patibile per materiam est διαιρετὸν, i. e. divisibile per quantitatem: ἐνεργητικὸν, id est efficax est per qualitatem.

παλιλλογία.

Παλιλλογία vel palilogia 1. est verborum iteratio seu duplicatio. παλιλλογεῖν est verba iterare, recolligere quod dictũ est. 2. In specie est, cum verbum quod in prima sententia est ultimum, in secunda fit primum Latini Regressio, ut Addit se sociam timidisq; supervenit Ægle, Ægle Naja dum pulcerrima. Ruffin:

3. Est & palilogiæ species cum dicitur vivere vitam, anxius angor, cadere casu magno. Aliud est περιττολογία

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

γία seu περισσολογία, nempe expositio supervacua seu supervacaneorum.

πανδέκτης.

Adverbium Stoici vocant πανδέκτην quia omnia in se capit quasi collata per saturam concessa varia rerum potestate. Saturam interpretantur veteres νόμον πολλὰ περιέχοντα.

πανηγύρεις.

A πᾶν & ἀγείρω, omne congrego, 1. solennis quidam Græcorum conventus ad festos ludos celebrandos.

2. Significat Multitudinem hominum congregatorum.

Certum illud tempus, quo Græci conveniebant.

Locum ad quem conveniebant.

πανηγυρικὸς λόγος, quæ in publico conventu Græciæ de utilitatib⁹ Reipub. habetur oratio.

Genus Demonstrativum in Rhet. vocant πανηγυρικόν.

πανηγύρεις malorum, proverbium quando unum malum post aliud venit.

πάξ.

πὰξ particula silentii est: Utitur ea Plautus sæpiuscule, & Ausonius claudit ea sua monosyllaba sic:

Totum opus hoc sparsum, crinis velut Antiphilæ, pax, & Diphilus sic canit:

Ἀει πνεῖ δὲ κατ δὺς, πῶς δοκεῖς; λακωνικῶς
Ὄξους δὲ κοτύλην. πὰξ τι πάξ.

De hac vocula hoc Jos. Scal. judicium est: Non est vox Romana, sed Græca, eaque utebātur cum sibi imponebāt silentium, apposito ad os digito: Et: Pax interponebatur ad sermonem interpellandum vel truncandū. Et: Cum sibi silentium imponebant, tanquam ulterius sermonem procudere vererentur, aut cum quæ dicta erant indicta vellent, aut cum ex sermone præsentes dimitterent, tum πὰξ dicebant. Hesychius Græcus scriptor, laudante Scal. πὰξ ἐπὶ τὸ τέλος ἔχειν.

Παραβολανοι, et.c. vide in Lex Latin voce Cognomen pag 788

παράγεσθαι. Lat: deduci:

Arist. est dici derivativè, seu cum verbi fluxu, vulgo denominativè, ut cūdicitur Calix ligne⁹. In cōjugatis παραγωγὴ spectatur, ubi distinguitur inter primarium & verborum ipsorum flexus. Scalig. exercit. 113. sect. 27.

παρεγκατακαλύπτεσθαι κεφαλὴν, *velare seu obtegere caput, de viris quid?*

Velare, tegere, obvelare, obducere caput, Græcè παρακαλύπτεσθαι de damnatis inhorrendo spectaculo dicitur, quibus caput obvolvitur seu velatur ne supplicium exhorrescant. Sic accipit capitis obductionem, Cicero pro Rabirio, & obvolvendum caput Agamemnonis pro Oratore. Et Imperatores velato capite pro Rep. sese devovisse, 2. de nat. Deor.

Vitium obvolvere per translationem dicitur ab Horatio, bementelen.

ὁ παράδεισος.

Paradisus in profanis literis est γενικῶς hortus, viridarium, vivarium, ager consæptus, & diligenter consitus omnis generis plantis seu stirpibus. (Xenoph. in Oeconom.) qualis fuit Alexan. Mag. In Theologia εἰδικῶς παράδεισος est αἰσθητὸς sensilis, hortus amœnissimus, à Deo conditus in plaga Orientis, vel νοητὸς, qui mēte comprehenditur, locus salutis æterna, in Dei benignitate animorum piorum amœnissima quies, & tranquillissima atq; lætissima habitatio. Hodie mecum eris in Paradiso.

Parallaxis.

Parallaxis in Astron. est aberratio visus, diversitas aspectus, arcus circuli verticalis, per stellam aliquam datam ductus, inter verum & apparentem ejus locum interceptus. Hæc in Luna est manifestissima. Locus ejus apparens, seu sensibus maximè omnium discrepat à vero, qui in centro terrræ videretur.

Verus Lunæ locus est, punctum ultimi cœli, quod determinatur per rectam ex centro terræ per centrum stellæ extensam. Apparens determinatur per rectam ex visu nostro insuperficie terræ habitantium per centrum stellæ ad ultimum cœli.

Parallela.

1. Παραλληλία Grammaticis est literarum in eadem voce collocatio aliarumq; juxta alias.

In Geometria & Astrologia παράλληλον est æqui distans. Circuli paralleli sunt, qui æqualem distantiam ex omni parte inter se habent.

Parallela in Sphæra Mathematicis sunt lineæ rectæ paribusq; inter se spatiis in altũ surgentes, lineæ in continuũ tractæ æquali spatio inter sedistãtes.

Græci ἐκ παραλλήλου poni vel sumi dicunt voces æquipollentes seu Synonymas, quæ velut inter se componuntur, ut τυχόντως. Sic latini quidem certè. Montecatinus in 1. Civil. lib. Arist. Commentaria ad text. 49. Inquit Aristoteles à mente & parte rationem habente. Accipe ista ἐκ παραλλήλου. A mente quæ est pars animæ &c. Inquit Aristoteles, Appetitui: Et paulo post: parti patibili, hoc est, affectibus obnoxiæ. Hæc similiter ἐκ παραλλήλου (per alternitatem ut vertit, Pellicanus, vel ex geminatione ut

Gellius) sunt accipienda. text. 149. Dubitaverit sane aliquis, utrum sit ulla alia virtus servi *præter* ὀργανικὰς & διακονικάς. Potest hoc sumi ἐκ παραλλήλου Instrumentarias, id est ministratrices, quia ratio instrumenti & ratio ministri in servo non differunt.

Synesio ἐκ παραλλήλου est ex altera parte. Hinc parallelum à nonnullis figura poëtica dicitur, cum duæ dictiones Synonymicæ pariter ponuntur, ut certè quidem, velut tanquam per accidens: Sed non Poëtæ tantum, ut Comici, & Tragici, sed etiam historici & oratores interdum ita loquuntur, & Velut Tanquã Logicum quendam demonstratorem interdum conjungere memini.

Parallela Plutarchi sunt libri, in quibus inter se componuntur vitæ & gesta heroum, (ut Græcorum & Romanorum) illustriũ virorum, quod binos, quasi paria, composuit. Extant & sacrorum Parallela, ut Loc: Veteris & novi testamenti, item Evangelistarum. Sunt & Parallela Philosophica & Theologica.

Aristoteles.	Iustinus Martyr.
Scientia virtutis Theoreticæ vitæ est felicitas, nõ politicæ, cujus felicitas est in actione virtutis.	Non ἐν λόγοις, sed ἐν ἔργοις posita est nostra Pietas (εὐσέβεια.)

Canon Græcorum.

Παράλληλα εὐαισθητώτερα inter se composita exactus sentiũtur. Itaq; Humores, qui in corpore fiunt ex alimento. παρὰ φύσιν, ex iis judicantur quæ sunt κατὰ φύσιν, vel è contrario.

Παραλλήλως ἐξετάζειν est contendere, id est conferre seu comparare inter se, Id enim Cicero solet dicere contendere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

De Parallelismo versuum.

Versus Paralleli dicuntur, cum dictiones secundum ordinem in versu uno ponuntur, cum sequentis versus vocibus è regione fermè subordinatis, id est, subtus collocatis, ut sensus absolvatur. Latini, inter quos Georgius Fabricius, vocant correlativos & correspondentes. Horum dispositiones perquam sunt artificiosæ & jucundæ, sed minus faciles. Variæ item sunt pro ingeniorum varietate, quod exemplorum varietas ostendit.

Sunt autem ἀνάῤῥυθμοι: vel Rhythmici: seu ἀνομοιοτέλευτοι vel ὁμοιοτέλευτοι: ἀναμιόπτωτοι vel ὁμοιόπτωτοι, id est desinentes aut cadentes similiter vel dissimiliter.

Parallelica Rhythmica (non simplicia) metra sunt.

Rilindis Abbatissa ad sorores religiosas in persona Christi:

Vos quas includit, frangit, gravat, attrahit, urit,
Hic carcer mœstus, labor, exilium, dolor, æstus.
Me, lucem, requiem, patriam, medicamen, & umbram
Quærite, sperate, scitote, tenete, vocate.

Eadem.

O pie grex, cũ tetrica lex est, nulla dolifex,
Qui via, qui lux, hic tibi sit dux, alma tegat crux.

Simplicia, ut in laudem cujusdam Musici Rhetoris & Poetæ simul.

Music⁹, orator, vates, trahis, allicis, imples
Saxa, animos, cœlos, voce, lepore, modis.

Egregium egregii viri elogium. Tale est istud de Virgilio.

Pastor, arator, eques, pavi, colui, superavi,
Capras, rus, hostes, fronde, ligone, manu.

Huc pertinet carmen Musicum Erasmi Roterodami.

Ex minimis vitium, cœlum, modulamina, castra,
Surgit, alit, penetrat, suscitat, exuperat,
Seditio, requies, oratio, cœna, favilla.
Maxima, longa, brevis, semibrevis, minima.

Sus, pueri bini, puer unus, nupta, maritus
Vi, cultro, lympha, fune, dolore cadunt.
Excruciat, perdit, sanat,
Lue, cœde, cruore,
Mors, Satanas, Christus,
Pectora, membra, animam.

Johannes Lauterbach ad P. Melissum

Os Hermetis habes, modum Apollinis, harmoniasq;
Orphei, tres unus docte Melisse refers.
Ore, modo, harmoniis, Hermetis, Apollinis, Orphei,
Profer, conde, sona, verba, poema, melos.

Quatuor ordines dentium.

Incidit, terebrat, minuit sæpè indicat ãnos,
Cultellus, terebrum, mola gnomon fixus in ore. minuit, id est, attenuat mandit.

Cicero de sese.

Defendi, tenui, vetui, face, cæde, cruore,
Civis, Dux, Consul, tecta, lares, Latium.

Hi versus etiam dicuntur correlativi, quia in iis ad verba singula singuli casus referuntur.

Terra, Pol⁹, Tethys, fert flores, sidera, pisces
Vota, Deus, pietas, dant nuptam, gaudia, natos.

In nuptias Margarithæ Franciçæ Henrici II. sororis Allobrogum Ducis C. Utenhofius.

Anna, Camilla, Lucretia, concinit, intonat, ornat, (lyra.
Artemia, arma, Hymenem, carmine, voce,

 Stige-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Stigelius.

Vinitor, agricola, & vox amputat, excitat intrat
Vites, rus, aures falce, bidente, sono.

Alius.

Tēporibus nostris, quicunq; placere laborat
Dat, capiat, quærat, plurima, pauca, nihil.

In laudem Musicæ, quæ loquitur.

Vinco, flecto, rego, cantu, dulcedine, plectro.
Dira, cruenta, feros, tartara, monstra, viros.
Languentes relevo, morituros excito, mœstos
Erigo, pallentes munio, vinco Deos.

Sed exempla potius in variis dispositionibus videamus, & singulis sua subjiciamus.

I. Compositio.

Primò fiunt duo vel plura heroica metra, in quibus dictiones sibi respondent mutuò, ut in superiori ponantur solum verba, in posteriori nomina.

I.

Instruit, inducit, jacit, admovet, extimet, urget,
Classica, tela, faces, tormenta, tonitrua, classes.

Hic mera sunt verba & nomina.

II.

Cœna, sacramētū, panis, cōmunio, sanguis,
Ultima, divinū, vivus, sanctissima, Christi
Vivificat, donat confortat, deprimit, auget,
Mentem, solamē, mortales, crimen, amorem,
Lætificat, spernit, concludit, pandit, adunat
Mœstos, elatos, infernum, sidera, amantem
Roborat, exaltat, nutrit, dilatat, opimat,
Infirmos, humiles, pietatem, pectora, fructu:
Cōjungit, solidat, ducit, dulcescit, opacat
Credentes, dubios, errantes, mentibus, umbra.

II.

Secundò fiunt Elegiaca. Epitaph. Bernhardi

Præbuit, instruxit, dispersit, respuit, emit,
Exemplū, fratres, danda, cavenda, polum.

In imagine Christophori.

Deservi, gessi, docui, subiiq; coloq;
Perfidiam Christum, sidera, fata, polum.

In laudem operis alicujus

Admiror, stupeo, delector, comprobo, laudo
Ornatum, eloquiū, carmine, acumē, opus.

Difficilius hoc Davidis Criniti in obitum Imperatoris

Pānonij Austriades, Bohemia, Slesia, Cæsar
Magnanimi, fortes, dives, amœna, potens
Luctificos, largas, dejectos, tristia, fatis,
Edite, proferte, scinde, profunde, suos
Singult⁹, lacrymas, vult⁹, suspiria, clausit,
Pectore, luminibus, unguibus, ore, dies,
Luctifico, mœstis, miserādis, irriguo, at non
assidui subitò continuò: ultrò, obiit.
Exigit hoc persuadet id, hoc monet, id jubet, ivit
Officium, pietas, gloria, amor, superos
Pānoniæ Archiducis regalis principis inter
Extremum celebris splendida summus agit.

III.

Nomina in Hexametro præcedunt verba in pentametro sequuntur.

In Epitaph; Wilhelmi Episcopi Olomucensis.

Guilhelmus princeps, quem Maximus Aemilianus
Ad tua legatum sceptra Polone dedit.
Hanc ædem, populum, Museum, Numen, Olympum.
Ornavit, docuit, struxit, amavit, habet.

IV.

Fit ex puris nominibus Hexametrum & Pentametrum.

In imaginem Mariæ Dei paræ.

Ianua, stella, rubus, Mater, Patrona, Maria,
Cœlestis, ponti, Mosis, Christi, inclyta, virgo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Vel ut in Epitaphio Bernhardi.

Instructus, velox, sublimis, pauper, abundans,
Artibus, ingenio, sanguine, veste bonis,

Et de eodem

Insignis, pollens, largus, devotus, abundans,
Moribus, ingenio, munere, corde, bonis,

V.

Tres nominativi cum tribus verbis accusativis & ablativis instrumenti.

Castus, egens, cæcus, domui, sprevi, superavi,
Corpus, opes, Satanã, verbere, corde, prece,

Vel:

Gloria, mors, virtus, fortes, mortalia, justos,
Fama, falce, astris, erigo, sterno, beo,

VI.

Qui cupit in placida longævus vivere pace.
Doet, capiat, poscat, plurima pauca, nihil.

VII.

Tetrastichon de perditione orbis.

Perditio, gladius, pestisq; ruina, flagellum,
Subjectis sibi, mundo, patriæ, populo,
Iunior, effrenis, vanus, divisa, gubernans,
Princeps, rex, Clerus, nobilitas, mulier,

(Perditio est subjectis junior princeps; Gladius sibi effrenis rex, pestis mundo vanus Clerus)

VIII.

Talis etiam potest fieri correlatio, hyperbat: qualis est in Epitaphio S. Berhardi.

Dura, malum, cunctos, tulit, horruit, ædificavit
Vana, Deum, requiem, sprevit amavit, habet

(Dura tulit, Vana sprevit, requiem habet.)

IX.

Non inconcinna Alciati Trajectio vocum:

Artis, honestatis, juris, præcepta, decus, vim,
Conculcant, superant, spernunt, vis, æra, potentes.

(vis conculcat præcepta juris, æra superant decus honestatis, potentes spernunt vim artis.)

X.

Dilige, luxuriam, vitium, cole, destrue, sanctos
Justitiam, fuge, sperne, Deum, Satanam, reverere

XI.

Sus, juvenis, serpens, casum venêre sub unum.
Sus jacet ex ictu, pede serpens, ille veneno:
Anguis aper juvenis pereunt vi vulnere morsu.
Hic fremit, iste gemit, sibilat ille jacens.
Sus serpens juvenis pariter periere vicissim.
Dente perit juvenis, serpens pede, porcus ab ictu

παρακείμενον.

παρακείμενον in Philosophia & Logicis est adjacens, adjunctum. Est igitur vox & primæ & secundæ impositionis, id est, modò Ens, modò argumentum. Ab Apostolo tribuitur peccato ad Rom. 8.

Gloria Dei passivè voce accepta, qua Deus honore afficitur seu glorificatur à nobis seu angelis, qui finis Dei est, non ipse realiter, potest dici Dei παρακείμενον & aliqud ei accidẽtariũ, cujusmodi sunt χελικά. Παρακείμενος χρόνος est præteritam tempus, sic dictus quia propè seu juxta præsens est.

παρ-

Παρασιώπησις.

Parasiopesis, est Schema Rhetoricum, cum quid dicimus eos reticere, quod tamen tacitum intelligitur. Quidam vocant præoccupationem.

Παρεκτατικῶς, ἐν πλάτει, *laxius, non præcise seu* ἀποτόμως.

Παρεκτατικῶς qua voce utuntur Juriscōsulti est idem quod ἐκτεταμένως, extēso nomine & minus propriè. Exempli causa. Julianus libr. 1. dig. unde legit: Hæc verba edicti, quem ei hæredem esse oporteret, si intestatus mortuus esset, παρεκτατικῶς, & cū quodam temporis spatio accipiuntur. Idem lib. 13. d. solut. Ratum autem Dominus habere debet, cum primū certior factus est, sed hoc ἐν πλάτει, & cum quodam spatio temporis accipi debet (nec minimo nec maximo, ait Ulpianus) id sæpè humanitatis ratio postulat.

Quædam falsitas est logica in significatione vocis aut sermonis, cum res non habet se ut sermo significat. Hic non est adæquatio sermonis & rei.

Quædam est Ethica in sermone ad mentem proferentis collato, cum mens proferentis dissentit à sermone, id est voce asserit pro vero, quod credit falsum.

Quædam est Politica in obligatione, cum quis se obligat ad id, ad cujus oppositum obligatur, ut si quis promittat se facturum aliquid illicitum: Ibi enim in sermone promissionis apparet obligatio, & tamen in veritate non est. Non eum potest se aliquis obligare contra voluntatem superioris. Hæc postrema falsitas dicitur παρεκτατικῶς, id est, extenso nomine, & minus propriè. Vid. Gabriel. lib. 3. dist. 39. quæst. 2.

Opponitur huic strictè, pressè. Vim vi repellere licet in continenti: hoc intellige, pro qualitate negotii etiam ἐν πλάτει, sine conversione ad alium actum. Nobilis aliquis vir collecto exercitu, occupat alterius nobilis viri castrum & aufert prædam. Hoc audito, læsus nobilis cum non possit statim cogere exercitum, ad liberandum castrum, vel recuperandam prædam, missis nuntiis cogit illum; etsi autem ad collectionē opus sit ei duabus vel pluribur hebdomadibus, tamen dicitur se in continenti defendere.

Usus.

Dici de aliquo requirit inesse. 1. inesse intellige παρεκτατικῶς (per amplia- tionem) ut comprehendat etiam Infuisse, alioquin Canon fallax fuerit. Nam dicitur aliquis peccator etiam post actum transeuntem seu qui transiit, & amplius non est, peccati nulla positiva Entitate manente in peccatore, à qua formaliter peccator dicatur, præter realem reatum. Si enim post actum nihil maneret, non tolli posset quicquam in peccati remissione. Nomen igitur peccator nihil significat ἐνυπάρχον in peccatore, transeunte actu peccati, sed significat actum peccati, qui transiit & reatum, id est, pœnam ei debitam, ad quam à Deo peccator ordinatus est.

In definitione ergo peccatoris præsens Committit, extende etiam ad præteritum Commisit.

Peccator est homo ordinatus à Deo ad pœnam æternam, propter actum peccati, quem actu committit, vel commisit.

2. Dici de aliquo requirit inesse, vel realiter seu absolutè: vel imputatè: vel per veram attributionē tantum, ut pec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ut per externam adjacentiam, vel per realem inhæsionem. Exemplum prioris: Hic est ebriosus: posterioris: Hic est justus, scientia præditus. In justo enim justitia inest, ut realis forma. Sic ebriosus dicitur formaliter ebriosus, non ab aliquo ipsi inexistente, sed ab actibus qui transierunt, etiamsi nullum in eo habitum procreassent. Ad judicatus morti dicitur damnatus, non ab aliquo ipsi inexistente, sed à sententia, qua ad supplicium ordinatus est, quæ sententia nihil in damnato produxit, quia potuit damnari ipso absente & ignorante, ut Gabr: Biel ait lib. 4. d. 14. q. 1. παρατατικὸς χρόνος dicitur præteritum imperfectum apud Grammaticos, quo significatur extensum tempus in rem, quæ agebatur, nondum perfectam, ut cum tu doceres, ego scribebam.

παραβολή.

παραβολή, Parabola, est rerum genere dissimilium comparatio. Fit hæc evidentiæ, perspicuitatis vel amplificationis causa. Interdum etiam, ut occultetur in ea latens veritas, ne facilè ab omnibus intelligatur, vel studiũ excitetur. Hinc παραβολικὸν, quod habet implicitam similitudinem, ut proverbia pleraq; sunt parabolica. Quæ per aliquas ambages obscurius, aut etiã quacunq; figura à simplici & cõmuni forma orationis abducta essent παραβολῶν καὶ παροιμιῶν nomine appellarũt Græci, ait Joach. Camer. Sed & παραβολὴ in genere ὁμοίωσιν, collationem seu comparationem significat, sive sit similium sive dissimilium.

Mathematicis παραβολὴ est in sectione Conica, sicut & ὑπερβολή.

In Arithmeticis parabole est divisio, quæ contraria est multiplicationi.

Adverbia parabolica sunt adverbia similitudinis.

παράδοσις.

παράδοσις & μετάδοσις differunt: παράδοσις in bonam & malam partem accipitur. Significat enim & traditionem, præceptionem, vel non scriptam doctrinam, & proditionem. παραδοτικῶς est proditoriè vel per modum traditionis.

Μετάδοσις est 1. communicatio vel realis, ut Physica, ut morbi, qui contagiosus est: Et civilis, ut fructuum distributio, bonorum traditio seu communicatio: Vel Logica, ut ἀντίδοσις ὀνομάτων, seu communicatio idiomatum, quæ est prædicatio seu forma loquendi, ut cum dicitur, Deus est passus (κατ' ἄλλο.)

2. est permutatio. Sic Aristot: accepit in Polit: cum dicit πεῖσθαι μεταδόσεις.

Μεταδοτικῶς opponit Basilius μεταβατικῶς, cum dicit, ignis est in ferro, non μεταβατικῶς (transitivè) sed μεταδοτικῶς (distributivè) id est, non excurrendo ad ferrum, manet enim in suo loco, sed distribuendo ei suam facultatem (urendi.)

παραλυτικός.

παραλυτικὸς peculiariter passivè accipitur pro παραλυθεὶς resolutus, enervatus, languentibus & debilitatis corporis membris. Dicitur & Lucæ 5. παραλελυμένος. Peculiariter dico; Quia ἀναλυτικὸς est resolutivus: λυτικὸν, quod habet vim solvendi, ut quædam Pharmaca, λυτὸν quod solvi potest. Argumentum λυτὸν (aliàs λύσιμον) quod facilè solvi potest. πᾶν δεθὲν, λυτόν. Quodcunq; colligatum est, dissolubile est. Plato.

παραυγασμός.

παραυγασμὸς noctium vel horarum aliquarũ noctis est earum à Sole illustra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

tio, & horas vel noctes παραυγάζεσθαι est illustrari. Jos. Scaligero παραυγασμὸς nihil aliud est quàm τοῦ φωτὸς (luminis) antiperistasis, quam ignorantes Romani cum primum appulissent ad Britanniam, παραυγασμὸν noctium ibi non ausi sunt vocare noctem, sed tantum minima nocte Britannos contentos esse dixerunt.

Quantò remotior est Tropicus ab Horizonte, tantò minus noctes illustrantur. A quorum Horizonte propius abest Tropicus, iis magis. Ergò qui proximè Æquatorem habitant, παραυγασμὸν non habent. In causa est maxima Tropici à Finitore distantia.

παρέκβασις.

Est παρέκβασις oratoria seu Logica, Physica, & Politica.

Apud oratores παρέκβασις est Digressio, qua recedimus à proposita sententia aliquid interfantes. Sic utitur Arist. 1. Eth. c. 5. verbo παρεξέβημεν, digressi sumus.

In Physica monstrum est naturæ naturalisq; speciei in plantis & animantibus παρέκβασις (excessus) labes, & tanquam prævaricatio singularis.

In Polit: Oligarchia est παρέκβασις, recessus ab optimo statu.

πάροικος.

πάροικος est 1. qui habet domum juxta vel apud aliquem (Hìc cave, barbarè dicas Penes) Thucydid. 2. qui habitatum aliquo veniens ibi fixit sedem 3. est inquilinus, qui in ædibus alicujus habitat, Levitic: 21.

πάροικοι etiam dicuntur qui templum aliquod accolunt. Hinc παροικία.

Παροιμία.

παροιμία est proverbium. Ejus Etymologiam tradit Scaliger lib. 3. Poëtices cap. 84. Circumscriptione dici potest Verbum Allegoricum. Non nostrum onus: bos clitellas. Basilio παροιμία est oratio fructuosa cum mediocri obscuritate pronunciata, quæ indidem multum exhibet utilitatis, sed multum etiam altius reconditæ cogitationis simul velando tegit. Ita accipi ait in sermone Ecclesiastico.

παροιμιακὰ sunt habentia figuram proverbii, hominum sermone trita. Interdum accipitur parœmia pro Parabola, ut Joh. 16.

παρόμοιον. *Paromoeum.*

παρόμοιον penè simile sonat. Accipitur pro oratione, in qua continuè eadem repetitur litera initio dictionum, ut:

Vive ut ultra valeas.
Vive vigil: valeas venturam ut vivere vitam.
Vita vapor veluti vana vel umbra volat.
Principibus placuisse piis primaria palma. D. Eglin.

Παροξυσμὸς, *Paroxysmus.*

Paroxysmus, Irritatio, μέσον est. Accipitur.

1. Pro excandescentia, iræ concitatione, animi exacerbatione, In malam igitur partem.
2. Galeno est accessio febris. l. 1. ad Glauc.
3. In Ep. ad Hæbr, 10. cap. capitur in bonam partem pro provocatione pia.
4. Chymici vocem Paroxysmi usurpant de materia seminali, pro impetu, extimulatione, incitatione, ut cum dicunt, spiritualis seu radicalis materia impraegnata turget & Paroxys-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

xysmum profert ante efflorescentiam, id est ante florum emissionem. Et: Materia seminalis, quæ est in testiculis, & membris generationi dicatis continetur, consensum habet & conspirationem cum Balsamo seu seminali humore reliquarum partium totius animalis, eodemq; temporis momento florescit, turget, & paroxysmos habet.

παροξυντικὸν αἴτιον vel φάρμακον est irritativum.

πάροχος Parochus.

1. Paroch⁹ erat qui lautia præbebat legatis exterarum nationum Reipub. nomine (παρέχω præbeo est) Lautia Græcis sunt παροχή. Cic. Ariartem omnino Sestius Parochus public⁹ occupavit, i.e. ante me cepit, seu mihi prævertit, ut ego eum frustra sim invitaturus. Sic in Tuscul. loquitur Cicero. Occupavi te fortuna atq; cepi.
2. Parochus erat Paranymphus.

παῤῥησία.

παῤῥησία est facultas & libertas loquendi & faciẽdi quidvis. A πᾶν & ῥέω, vel à πᾶν & ῥῆσις: Prima enim significatio est liberi sermonis.

Reperitur postea etiam de maledicti licentia, ut sit licentia maledicendi.

παῤῥησιάζειν est liberè, apertè, confidenter, intrepidè, quicquid velis, dicere & facere.

Oriri hoc solet vel ex fiducia erga homines aut Deum, vel ex audacia.

Dicitur & διαῤῥήδην λαλεῖν, liberè, disertè loqui.

παρῳδία Parodia, παρῳδὴ, Parode.

Parodia habet duas significationes: 1. Significat canticum seu odam ad alterius imitationem factam verbis quibusdam & sensu immutatis: Per synecdochen speciei ad alia etiam carmina transfertur, ut sit carmen ad alterius imitationẽ expressum modulatũq;. Exempli causa, Poeta inquit: Sunt aliquid manes: lethum non omnia finit. Hinc Parodia Schefferi est; Somnia sunt aliquid, noctes non omnia fingunt. Ovidius ait;

Non est in medico semper relevetur ut æger.
Sæpe etiam docta plus valet arte malũ.

Hinc Parodia; Nõ est in peris, ut concilientur amores; Plus nummis pietas irreprehensa valet. Exempla plura require ex Poetica Mauritiana. 2. Parodia accipitur pressius & εἰδικῶς pro Rhapsodia inversa mutatis vocibus ad ridicula sensum retrahéte, descriptore Scaligero, cujus cum eruditio in omnibus magna & authoritas apud me maxima sit, verba ipsius è lib. 1. cap. 5. Poet. asscribo; Quemadmodũ Satyra ex Tragœdia, Mimus è Comœdia; Sic Parodia de Rhapsodia nata est. Cùm enim Rhapsodi recitationem intermitterent ἐπῶν, lusus gratia prodibant (instar histrionum) qui ad animi remissionem omnia illa priora inverterẽt. Hos idcirco παρῳδοὺς. Parodos nominârunt, ꝙ præter rem seriam propositam alia ridicula & ludicra subinferrent. Definiri seu describi possent sic; Qui Rhapsodorum dicta omnia invertunt, ut auditores fessos grata novitate demulceant: Ab officio & fine. Hermogenes Parodiã accipit pro oratione soluta, cui carmẽ adjunctum est, ut cum ἐν πεζῷ λόγῳ, id est, in soluta oratione, assumpta parte carminis reliquum oratione soluta completur & perficitur. Sed hæc significatio non est nobilis.

Parodia aliâs dicitur Parodicum melos, παρῳδικὸν μέτρον. Parodicũ μέλος est, cujus artificiũ in imitatione & accõmodatione (μιμήσει καὶ ἀναλογίᾳ seu ἐφαρμογῇ) consistit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

De Parodia generaliùs accepta teneatur hæc distinctio.

In Parodico artificioso genere accommodationis & imitationis:
- Alterius Poëtæ versus jocosè in aliud argumentum mutatur.
- Seria seriis, ridicula ridiculis accommodantur.
- Leve argumentum in grave mutatur, profanum in sacrũ, vituperatorium in laudatorium, vel contrà cum aliqua irrisione.
- Vel simplex (ingeniosa tamen & prudens) est mutatio aut etiam æmulatio.

Exempla.

———*Pictoribus atq; Poëtis &c. apud Horat.*
———*Prædonibus atq; tyrannis*
Quidvis patrandi semper fuit æqua potestas.
———*Medicis paritérq; Cherurgis*
Adversum ægrotos semper fuit æqua potestas.

Conscia mens recti
- *Non vultum judicis horret.*
- *Cœlo sua lumina tollit.*
- *Semper secura quiescit.*

Ex eo: *Conscia mens recti famæ mendacia ridet.*
Tantæ molis erat, lapsam reparare salutem.
Ex eo: *Tantæ molis erat Romanam condere gentem.*
Hoc: *Confiteare ne fas: hæc est via prima salutis: ex vecentiori.*

Hoc: *Scilicet in juvenes manant exempla senectæ:*
Est ex eo: *Scilicet in populum manant exempla Regentum.*
Est autem παρῳδία à verbo παρῳδέω, quod est canticum vel carmen ad alterius imitationem compono. Nihil enim est in hoc artificio præter quàm imitatio, vel æmulatio. Imitatio autẽ Platoni est similem se alicui verbis seu oratione efficere. Universa autem imitandi facultas hîc consistit in simili & contrario.
Discite justitiam colere & non temnere Reges
Ex illo Virgil. *Discite justitiam moniti & non temnere divos,*
Jacobus Sanazavius, qui bellus est Maronis imitator & prudens, cum agit de virginis partu.
Henricus Stephanus melius vinum unà cum secunda mensa expectare jubens,
Sperate & vosmet vino servate secundo
Ex hoc Virgil. *Sperate & vosmet rebus servate secundis*
Sed in parodia festivè significatio vocis Secundo mutata est. Insigne parodiarum genus est, quod versatur circa Gnomas seu sententias, quæ eximii poëmatum flores sunt.
Exemplum antè fuit: *Conscia mens &c.* Exemplum sit ex Hor.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici
Dulcis inexpertis est mensa potentis amici.
Dulcis inexpertis est principis aula potentis.
Ex hoc Ovid. *Luxuriant animi &c.*

Luxuriat { victor / miles / regnum } rebus plerunq; secundis.

Luxuriant plerunq; animi victricibus armis.
Ex eodẽ hujus: *Hem quàm difficile est &c.*

Diffi-

Difficile {est tristes curas / irarum est flammas} non prodere vultu.

Lætitiam haud facilè est subitam non prodere vultu.

Virgil. Audentes fortuna juvat. Ovid. audentes Deus ipse juvat.

Liberiores etiam quædam sunt Parodiæ, non omnes astrictiores;

Astrictior est: Si natura negat, facit indignatio fortem.

Juvenal. Si naturæ negat, facit indignatio versum.

Liberior est. *Quas natura negat pedibus timor admovet (alligat) alas:*

Si natura negat, mollescunt corda timore.

Principibus servisse diu & benè maxima laus est: Ex hoc: *Principibus placuisse viris non ultima laus est.*

Turpior ante alios nemo repentè fuit. Ex hoc: *Nemo repentè fuit turpissimus (doctissimus.)* Hic etiam est Metamorphosis quædam hemistichii scilicet in Pentametrum. Eatenus hæc exemplum pertinet ad metamorphosin.

Henricus Stephanus hîc fuit jucundus & gratiosus in juventute. Lepida est & ingeniosa Parodia Flori.

Adriani de Floro Epigrama:

Ego nolo Florus esse,
Ambulare per tabernas,
Latitare per popinas,
Scythicas pati pruinas.

Epigr. Flori de Adriano Cæsare παρῳδικὸν

Ego nolo Cæsar esse,
Ambulare per Britannos,
Scythicas pati pruinas.

Hæc quoq; exempla sunt παρῳδιᾶς.

Vetus Poëta:

Offendunt nunquam thura precesq; Jehovam;

Recentior

Iratum placant vota precesq; Deum.

Vetus Poeta:

Res est insani plena furoris amor,

Recentior

Res est invidiæ plena latentis honos.

Quanquam talis imitatio, rectius diceretur μίμησις, Quia παρῳδία est potius totius carminis.

Fas est παρῳδίαν & μίμησιν exercere in metris recentiorum poetarum bonorum. Quales sunt Vida, Janus Pannonius; Lotichius secundus, Sabinus, & his affines.

πατρία, φατρία.

πατρία Jonicè μετωνυμίᾳ literarum eadem est quæ φατρία.

Significat autem tribum, genus, familiam Lucæ 2. & Herodot. Thalia.

Dicitur etiam φρατρία, & πατρία οἶκος significatione domesticæ cognationis.

φρατρίαρχος est præfectus tribui vel contubernio.

πεῖρα.

πεῖρα triplici ratione accipitur. 1. significat, eam experientiam, quæ rerum sensibus perceptarum observatione nititur, ut cum dicimus hoc album, illud nigrum.

2. Est experientia, quæ natura nititur, ut, totum esse majus sua parte.

3. Accipitur in malam partem, & significat periclitationem Empiricam, ut si qui vidit Pleuritico convenienter adhibitum fuisse hydromel, omnibus indifferenter pleuriticis absque peculiaris naturæ distinctione id exhibere velit.

Experientia est cognitio, quæ contingit per usum citra doctorem: Estq; duplex universalis & specialis.

Universalis est, cum deprehensum est, congruere omnia individua, ut ignis urit,

urit, sive sit Germanicus, sive Hispanicus. Et specialis est particularis vel singularis. Particularis, cum aliquid observatum est in aliquot individuis. Talis sæpe est astrologorum, ut pestis post famem. Singularis, cùm in uno. Inter particularem & universalem media esse videtur Regularis: cum deprænhensum est congruere pleraq; individua. Vicinior tamen hæc universali, quam particulari nonnullis est. Talis sæpe est Medicorum. Deinde experientia aut est necessariorum, aut contingentium: illa argumentum parit necessarium: hæc verò tantum probabile.

πεπλεγμένως.

πεπλεγμένως dici est dici per figurã πλοκὴν (copulationem) ut Jesus mihi est Jesus. Mea doctrina non est mea, id est ejus, quem vos hominẽ unum è multis putatis, atque adeo contemnitis, sed ejus qui misit me. In Evang. Joh. Sic πεπλεγμένως dicitur, i.e. in hoc πλοκὴ est, Sinite mortuos sepelire suos mortuos. Luc. 9. Hîc primò mortui vocãtur, qui in hac vita caduca & humana adhuc permanentes à vera vita, quæ divina & æterna est, alieni sunt; postariori, qui vivere desierunt.

πέρας.

πέρας est τέλος, extremitas rei, extremũ, finis: sæpe etiam dicitur ὅρος. Ceterum quidam Græci inter πέρας & ὅρον, hanc differentiam ponunt, quod ὅρος sit cujus gratia, seu finis, scopus, perfectio, πέρας verò extremum solùm, quòd superficies, punctum, linea nomine non ὅρου, sed πέρατος appellanda sint, sicut corpus dicitur πεπερασμένον, id est, terminatum, circumscriptum, finitum: Sed libro de motu animalium Aristoteles accipit πέρας pro eo, quod est τοῦ ἕνεκα. id est pro causa finali, ibidéq; paulò post pro termino motus. Et πέρας ἀγαθῶν summa bonorum est Ethicis.

περιάγω.

περιάγω accipitur vel αὐτοπαθῶς pro circumire, vel ἀλλοπαθῶς pro circumducere se: sicut Tum prora avertit; Et; Nox præcipitat. Sic ἄγειν, ὑπάγειν, περιάγειν significant ἐλλειπτικῶς ire, reverti, procedere, id est, movere sese, reducere sese, producere sese, ὕπαγε seu ἄπαγε, id est abito, aufer te. Annotavit hoc Camerarius ad 11. cap. Johan. & 4. Matth.

περιβολή.

Peribole Oratoribus est comprehensio & summa rei (perioche aliâs) 2. Circumductio, id est, longior anfractuosaq; periodus, vel plenior tractatio, Metaphora sumpta à re vestiaria. Proprie enim Peribole est amictus; ut igitur aliquis veste circumdatur; sic oratio aliquando non est simplex, sed undiquaq; quasi amicitur. Est autem in hac figura densitas quædam cogitationum (qua fit ut non nuda verba ponantur, sed quasi vestiãtur) Rhetorica, quã & μέστωσιν sea μεστώτητα (plenitudinem) vocant; quæ interdum non patet captui populari, itaq; attẽtionem lectoris postulat, & laborem ei affert. Ea utitur non tantum Rhetor, sed aliquando etiam Philosophus, ut Atistoteles lib. 1. Ethic. Nicomach. c. 5.

περιγραφή.

1. περιγραφὴ in Log. est descriptio, quæ opponitur ὁρισμῷ, Definitioni, ut cũ dicitur à Philos. Principiorum est περιγραφὴ, id est Principiorum exacta definitio

definitio afferri non poteſt, ſed deſcriptio tantum.

Eſtque *Rudis ſeu Incoata*, Græcè ὑπογραφή, vel *Abſoluta* ſeu exactior, quæ dicitur ab Ariſtotele. Ἀναγραφή, ſumptâ metaphorâ à pictoribus. Rudis, ut Beatitudo eſt finis extremus optimus πρακτῶν. Clarior ſeu magis diſtincta, quæ ἀναγραφή eſt, Eſt ἐνέργεια ψυχῆς humanæ κατ᾽ ἀρετὴν ἐν βίῳ τελείῳ. Eth. 1. c. 6. 7. 8.

Ἀναγραφῇ videtur Ariſt. in Eth. opponere hypotypoſin, judice Theodor. Zuing. in Tab.

Ceteroqnin ὑποτύπωσις eſt illuſtris explanatio ſeu deſcriptio rerum, earumque, quaſi gerantur, ſub aſpectum penè ſubjectio; Cic. 3. de orat. Aliâs Evidentia & χαρακτηρισμός, Aquilæ Roman. Διατύπωσις. In pictoria ἀναγραφὴ à διαγραφῇ differt gradu ſeu ut perfectum ab imperfecto. Διαγραφὴ enim ulteriori ſtudio tranſit in ἀναγραφήν.

2. In Sophiſtica & Politica ſignificat nonnunquam circumſcriptionem, id eſt fraudem.

3. In Phyſ. περιγραφὴ corporis eſt circũſcriptio corporis, quæ fit vel terminis alterius, ut loci aut temporis; vel terminis propriis, ut dimenſionibus corporis. Vide vocem διαγραφή.

περιστροφή.

Periſtrophe in ſphæra eſt converſio ſeu rotatus. Utitur hac voce Proclus in Aſtron. Oratoribus eſt converſio propoſitionis adverſarii in partem noſtram.

περίστρωμα.

Reficit animos & recreat varietas, ait Quintilianus lib. 1. Videamus igitur de periſtromate.

Periſtroma propriè eſt circumſtratum, aulæum ſeu tapes verſicolor, flore Ba-

bylonico variegatus **ein gemahlt tuch oder Teppich**/ quo ornatur paries, qui alias dicitur περιπέτασμα; uſus eſt illo Plautus per metaphorã. Hoc nomine dicuntur metra ejuſmodi quæ aliquoties quoquo verſus gradatim leguntur. In iis literarum color ſolet variari. Hujus artificii exemplum egregium nobis ſuppeditat Periſtroma Eteoſtichon Johannis Schræeri. Sileſii Fra. in duplices honores ſcriptum Johannis Sculteti Goltberg: cujus Hexametri lectionis ſurſum deorſum, ad latera, retrò initium ſumitur è medio texti, ſeu circumſtrati, ubi prima litera major eſt reliquis.

Sol bis ubi rutilus caderet, Scultetus honores
Felix conſequitur, ſorte favente, duplos.

Pertinet hoc genus ad Poëticũ technopægnium, in quo felix fuit M. Raidus Hirſfeldenſis, Rabani imitator.

πεποιημένα.

Verba πεποιημένα ſunt factitia. (Interdũ etiam dicuntur πεπλασμένα, ficta) ut βαττολογεῖν, βαπαρίζειν. Φραγελλόω apud Evangeliſt: perflagello φραγελλώσας per μαστιγώσας, loris cecidit, flagellis cecidit; φραγέλλιον apud Johannem Evangel. id eſt flagellum; unde hæc vox eſt declinata, ut cum Varrone loquar. Evangeliſtæ enim interdum verbis latinis corruptis hoc eſt depravatis utuntur.

περίττωμα.

Latinis eſt ſuperfluitas, ut in corpore animantis ſunt excrementa, hoc eſt humorum reliquiæ, quos quælibet pars, aut aſſervat ad certos uſus, aut protinus repellit, ut quid gravè ipſi futurum Talia ſunt διαχωρήματα σκυβαλοειδῆ.

1. περίττωμα eſt { καθ᾽ αὑτὸ ſeu ſimpliciter / κατά τι, & reſpectu quodã ſeu certo.

Uſus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Usus distinctionis.

Quæritur Costa Adami, ex qua fuit quasi ædificatum Evæ corpus, an fuerit Adami περίττωμα, an pars integralis?

Respondet Theologus neque ad partes integrantes viri simpliciter pertinuisse, neq; περίττωμα fuisse simpliciter, sed secundum quid, nimirum quatenus vir erat ἄτομον, id est, individuũ, non autem quatenus fuit principium speciei humanæ.

2. Κατὰ φύσιν *sunt, vel* παρὰ φύσιν. *Naturalia sunt*, quæ in quavis coctione, naturâ se rectè habente, & nutrimento rectè præparato, superflua secernente necessariò fiunt

Hæc distinguit Peucerus *in excrementa simpliciter & secundum quid.*

Excrementa simpliciter sunt, quæ simul de alimenti materia natura exprimit, dum occupata totius assumptæ massæ elaboratione eum humorem absolvit, quem nutritio exigit. Horum quædam sunt utilia, quædam inutilia.

Utilia, quæ corpori aliquid conferunt. Ea sunt *utilia per se, vel ex accidente. Illa sunt* quæ natura destinat ad nutritionis aliquam partem peragendam, ut sunt massæ sanguineæ, chymi reliqui, præter sanguinem, qui cumsanguine mixtim feruntur in totum corpus, quorum usus præcipuus est, ut cum sanguine nutriant, bilis quidem membra biliosa, ut pulmonem; phlegma partes phlegmaticas, ut cerebrũ, medullam dorsi, nervos, Melancholicus v. humor ossa, cartilagines. *Hæc verò* etsi natura expellit, ut per se non idonea ad nutritionem, tamen eorum partes usurpat ipso expulsu ad maturandam egestionem superfluorum, & naturæ actiones juvandas aliquo modo. Sic Melancholicus succus suiparte tenuiore nutrit splenem. Huc referri possunt liquores rigantes cerebrum ad somnum. *Inutilia sunt*, quæ gravant corpus, ideoq; convenienti tempore per eos excernuntur meatus, quos his educendis natura fabre fecit. Hujus generis sunt purgamenta alvi, urina, mucor narium, sordes aurium, illuvies sordium in cute.

περιττώματα non naturalia seu παρὰ φύσιν, sunt omnes corrupti humores, sive peccent quantitate, sive qualitate: seu putrefactione mutentur in alterius humoris speciem, aut toto genere diversã, qui oneri sunt corpori, & morbos afferunt, nisi mature tollantur. Sunt enim duo genera horũ excrementorum, unum eorum, quæ fiunt, vel quantitate sola, ut in πληθώρᾳ, (redundantia omnium homorum æquali) vel qualitate, vel utroq; ut in κακοχυμίᾳ (vitiosi humoris abundantia) præter naturam: alterum eorum, quæ toto genere sunt præter naturam; quo referuntur omnes corruptorum humorum differentiæ, quas natura non intendit primo & per se, sed, ex consequenti & per accidens, non ad usum aliquem corporis, sed ad commodiorem expulsionem, sive assequatur quod tentat, sive deficiente ipsa aliquid prorsus vitiosum evadat. Peucerus de præsagiis Medicorum.

περιττωματικόν.

Perittomaticum igitur excrementitium est vel excrementosum, id est, excrementis abundans redundansve, ac tribuitur animalibus (ut homini) humoribus ac cibis seu alimentis, quæ gignunt copiam excrementorum. Exempli causa phlegma περιττωματικόν, id est, excrementitium, est phlegma 1. Tenue 2. Mucori simile

vel

vel Mucosum 3. Vitreum 4. Gypseum.

1. Tenue est, quod destillat è naribus de cerebro, id si non tali modo per nares deiiceretur, destillaret per totum corpus, diversosque in eo morbos efficeret, fieriq; posset, ut si incideret in pulmones, excitaret tussim periculosissimam.
2. Μυξῶδες aliquantò perfectius est & densius, ut fit in tussi. Hoc totum παρὰ φύσιν est.
3. Vitreum gignitur, ex eo quod est μυξῶδες, & hoc ipso densius est quiddam.
4. Gypseum est, cum vitreum ita durescit, ut induat duriciem Gypseam, vel lapideam: Hoc phlegma interdum sentitur in digitis.

περίφρασις.

Periphrasis est 1 unius vocis per plures elocutio 2. est complexi brevioris per longius elocutio, vel circuitio verborum.

Hîc non sunt diversa quæ dicuntur sed habent sententiam eandem. Idem hîc est ἄλλως ἔχον, id est aliter se habens.

Periphrasis aliquando dicitur Analysis, quia una vox in plures resolvitur.

Aliud igitur est Periphrasis, aliud definitio. Multi putant (de imperitis loquor) se afferre definitionem, cùm tantùm afferant periphrasin. Nutritio περιφραστικῶς est particularis procreetio: Sed definitivè est amissi per alimenta recuperatio.

περιχώρησις.

περιχώρησις dicitur signatius ἐμπεριχώρησις. *Fitq; vel cum duorum vera penetratione*, ut in corporei in corpus. Talis ἐμπερ: est animæ permeantis & circummeantis corpus suum, ut à se contentum, ita ut nulla pars sit corporis, in qua anima non sit per meatus spiritualis medium. *Vel sine duorum propriè dicta penetratione*, qualis est corporis in corpus: ea enim ferè impossibilis est: Talis est ferri igniti.

Nam ignis non immittit se in partes ferri solidas & plenas, sed in meatus & poros: sicut in nutritione particula novæ materiæ in particulam veteris ingreditur per foramina. Hîc cessio propriè est, non penetratio, id est particula particulæ cedit & apponitur tantum, non altera alteram penetrat. Hæc intelliguntur facilius ex παρεμπλοκῇ, i. e. interjectu aeris inter duo corpora. Vide Zab. c. 20. l. de Accretione & Nutritione ultimo. περιχώρησις accipitur pro peragratione loci, regionis, tractus, agri, spatii alicujus. Est autem περιχώρησις à περὶ & χωρεῖν, quod interdũ ingredi significat.

Ἄλλως.

Περιχώρησις primo est intima permeatio, pervasio, immeatio unius in alterum, ut ferrum vel carbo ignitur & candescit: per unionem & περιχώρησιν. Corpus humanũ totum animatur per περιχώρησιν seu penetrationem. Adeò n. divina res forma est, ut totã materiã se impleat, ut ex utraque fiat unum. Scal. exer. 307. s. 29. Duorum περιχώρησις est earum intra se immanentia. Secundo singularis perichoresis est in Incarnatione verbi, qua Deus & humanitas una fiunt persona. Divina natura humanitati suppeditat ac communicat ad humana supra hominem perficienda, propter naturarum inter se περιχώρησιν.

3. περιχώρησιν ἰδιαίτατα, Damascenus lib. 1. cap. 11. vocat internam existentiam seu ἐμμονὴν unius personæ divinæ in altera, ratione cujus una persona habet quicquid perfectionis est in altera. Latini barbari vertunt circumincessionem. Vid. Georgium de Valentia de pluralitate personarum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

752. Dionysius cap. 2. de divinis nominibus: Manent mutuo in se ipsis divinæ personæ ubi pater, ibi filius, & vicissim, (per περιχώρησιν seu ἀντέμβασιν.

Hic περιχώρησις interdum etiam accipitur pro mutua seu reciproca commeatione, quæ unionis hypostaticæ effectum est. Hac humana divinis, ut Deus est passus; & divina humanis, ut homo ille est omnipotens tribuuntur κατ' ἄλλο non per essentiam, aut inhærentiā: Deus enim non est passus, ut propter carnis unionem consors factus sit passionis propriæ ejus carnis in natura divina. Sic verbum mortuum est carne, seu vita assumptæ naturæ, quæ verbi per unionem propria est, sicut verbum vivit vita naturæ assumptæ, id est, in natura vivente subsistit. Augustinus ad Felicianum cap. 10. proprio carnis vita mortem gustavit. Corpus & anima vivit propriè, id est, formaliter, verbum horū assumptione per κοινωνίαν idiomatum hæc dicitur ἀλλοίωσις, ἀντίδοσις κοινωνία ἰδιωμάτων, prædicatio καθ' ἀντίδοσιν. Alternata attributio seu mutua proprietatum communicatio in persona.

Prædicationis reciprocationem, cum ea quæ sunt propria unius naturæ de altera in concreto dicuntur.

Explicatio.

Nominum personarum divinarum non est commeatio, seu ἀντίδοσις. Nec enim pater est filius, nec filius est pater, quia personarum est distinctio. Sic *Damascenus sed personarum ipsarum* est perichoresis, seu immeatio, & immanentia, quia Filius seu Christus dicitur esse in patre, & Pater in Christo, & Spiritus Sanctus in utroq; propter essentiæ in personis ταυτότητα, i.e. identitatem, seu singularissimam & maximè unam unitatem, hoc est, quia essentia est tota & eadem in omnibus personis tota & eadē manens in singulis. Hæc igitur perichoresis ἐν ἀλλήλοις coexistentia personarum est, qua una in altera est.

Formæ perichoresis est quia videlicet omnes corporis partes penetrat, seu pervadit, cum περιχώρησις ἐν ἀλλήλοις secundum se in incorporea sit, itaq; etiam, *Animæ* quæ scilicet ita adjungitur, seu conjungitur potius corpori, ut omnes illi⁹ partes penetret, & nulla sit corporis particula, quæ animā non habeat seu non sit animata. Non est a. hæc corporū penetratio, quia anima corpus non est, nec per se quanta est.

Accidentis perichoresis est quia hoc penetrat omnes substantiæ partes, ut mellis dulcedo omnes mellis partes, calor ignis omnes ignis partes. Vid. de accret. & nutrit. Zabar. 20. & 21. pag. Axioma (Unū corpus alteri nō incorporatur, sed in corporei & corporei penetratio fieri potest.) Pro περιχωρεῖν etiā usurpatur δικνεῖν interdum non.

Hæc dicitur ab aliis ἴδρυσις, ἀντέμβασις, ἐμμονή, quia reipsa ubicūq; est pater, ibi quoq; est filius & spiritus sanctus, & hi tres ubiq; & semper coexistunt & omnino æquales sunt.

Scotus illapsum spiritualem Dei in animam (qua hæc dicitur à Scoto, quasi deificata) facit speciem περιχωρήσεως qua essentia intimat se essentiæ lib. 4. dist. 49. Esto, inquit Scotus, in beatitudine spiritualis illapsus, sed ille est essentiæ divinæ, ut objecti beatifici in animam.

πεσσοί, πεσσά.

πεσσοὶ vel πεσσὰ 1. sunt calculi seu scrupi lusorii ἀπὸ τοῦ πεσεῖν à cadēdo. Fuerunt a. πεντάγραμμα, φ Peucerus de figura pentagona vel πενταπλεύρω (quinque laterum)

laterum) intelligit. πεττεία eſt ipſe ludus calculorum ſeu ſcruporum.

2. Sunt linamenta obloriga & teretia ex lino ſeu filis compoſita quæ in ulcus immittũtur, vel curandi cauſa vel ne os ulceris claudatur. Turundas dicit Cato Tiraquell. de nobil. cap. 31. Locus Catonis eſt c. 157. quem monſtravit mihi D. Kirchnerus: Si fiſtula erit, turundam intrò trudito. Zuingerus in Theatro vocavit licinium.

πιθανολογία.

πιθανολογία eſt oratio ad perſuadẽdũ cõparata, perſuadere eſt facere ut id quod dicitur, probabile & verum eſſe videatur, ſive illud ſit verum ſive falſum. Si falſum perſuadetur, id παραλογισμοῖς, i.e. Sophiſticis argumentationibus fit παραλογίζεσθαι n. eſt Sophiſticis ſeu falſis argumentationibus, & rationibus, ſed quæ colorem habeant probabilitatis, imperitos circumvenire, falſũq; iis perſuadere. Utitur hac voce Paulus in epiſt. ad Coloſſ. qui opponit eam ſapientiæ & ſcientiæ quæ in Chriſto eſt. Hoc dico ne quis vos παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ.

Nota Pithanologia est Ars bene suadendi [illegible] distincta a Rhetorica et Oratoria [illegible] Oratoria est [illegible] πιστευω. [illegible] omnia sub Rhetorica

πιστεύειν credere
- Opinioni, δόξῃ Ar. 7. Eth. Nic 5. [comprehen[illegible] definit.]
- Scientiæ, quæ eſt
  - ἀληθῶς ſeu ὄντως, i.e. [vide ἐναντία Adversaria] quæ propriè ſeu verè ſcientia eſt.
  - ὡς, i.e. quæ tanquam ſcientia eſt.

Uſus.

Hujus diſtinctionis uſus eſt in Diſputat. Theologorum, An πίστιν poſſit eſſe ἐπιστητόν: & an quod creditur, ſciatur; An Fides & ſcientia poſſint eſſe ſimul? Quidam ſic arguunt: Contraria non poſſunt eſſe ἅμα. Fides & ſcientia ſunt cõtraria. E. non poſſunt eſſe ἅμα. Reſponderi hîc ut rectè poſſit, inſtrumento quaſi definitionis & diſtinctionis opus eſt. πιστεύειν δόξῃ ſeu opinioni credere dicitur, qui opinioni, de cujus certitudine tamen demonſtrationem nullam habet, firmiter adhæret, paratus interim meliora rectioraq; docenti cedere.

At credere ſcientiæ dicitur ille, qui cum certam habeat probationem, & ſciat rem ἄλλως ἔχειν (aliter ſe habere) non poſſe, fidem ei indubitatam adhibet. Ita fidei Chriſtianæ capitibus, credimus non ut opinioni, ſed ut ſcientiæ, non quod ſcientiam illorum propriè dictam habeamus (neq; n. à priori, ut loquuntur, i.e. cauſam & modum ſcimus) ſed quia ſpem certiſſimam ſcientiæ myſteriorũ divinorũ in *Patria* conſequendæ habemus. Hinc Jobi illud: ſcio Redemptorẽ meũ vivere, h.e. Credo perfecta & indubitata credulitate, ut ſic dicã, quæ aliquando in ſcientiam veriſſimã mutabitur, cum facie ad faciem h. e. clariſſimè in divina Idea nos aliaq; omnia cognoſcemus. Ita igitur fides & ſcientia ſimul ſtare poſſunt, quæ alioqui videntur eſſe ἀντικείμενα. Zuinger. in Eth. Sch. Neq; verò abſonum alicui videatur noſtram πίστιν eſſe ὡς ἐπιστήμην 1. cum Ariſt. etiam 7. de Moribus. S. ἀπόδειξιν, i. e. Demonſtrationem ſumat pro γνώμῃ, i.e. ſententia ſeu effato, quod ab eo, à quo profertur, authoritatem conſequitur, ut non minus habeatur ei fides, quàm ſi fuiſſet demonſtratũ, judice eodem Zuingero, ubi manifeſta eſt improprietas, laudata tamen. 2. Et contrà Verſor definitionis ſcientiæ traditæ à Joh. Grammatico, in ea voce. Credulitatis uſus ſit. Ita enim loquitur: Scientia ab opinione differt quia ſcientia eſt credulitas immutabilis & ſemper eodem modo ſe habens. Opinio, quam contingit etiam

aliter se habere. Credul. immutabilis, i. e. persuasio certa & firma, quemadmodum etiam Theologi sæpè credulitatem accipiunt. Vide, si placet, in Theat. vitæ Zuingeri de P. Pomponatio Zabarellæ præceptore festivam narrationem de immortalitatis animi humani fide & scientia.

Scire in Theologia vel credere est rem per verbum rectè intellectum certò cognoscere.

Aristoteles interdum τῷ πιστεύειν opponit λέγειν, interdum Demonstrationes exquirere, ἀποδείξεις αἰτεῖν. Lib. 6. Eth. 9. τὰ μὲν οὐ πιστεύουσιν οἱ νέοι, ἀλλὰ λέγουσιν, pueri non credunt ea, sed recitant, hoc est principiorum Philosophicorum nullam habent præcognitionem pueri, neq; τοῦ ὅτι, neq; τοῦ διότι, sed ea præeunte tantum alio recitant ferè ut Psittacus suum χαῖρε. Audiunt quidem primam Materiam, Formam, productionem, Generationē, Corruptionem, Virtutē, Beatitudinē & similes terminos, eosque memoriæ commendant, ac ab ea exponunt; sed non credunt. Id est, nullam de illis persuasionem ex προγνώσει ortam habent: tantum abest ut rerum πρόγνωσιν habeant. Credimus (πιστεύομεν) ea, quorum rationes nullas habemus, sed tantum præcognitionem. Ita accipitur πιστεύειν in 1. poster. oportet discentem credere (non demonstrationem exquirere.)

πίστωσις, Approbatio,

In logica approbatio, est probatio, comprobatio seu confirmatio, Prosyllogismus, rationis probatio, ἐπιπίστωσις Græcè, Cic. de invent: Approbatio est, per quod id quod breviter expositum est, rationibus affirmatum, probabilius & apertius fit. Posito & approbato aliquo, sæpe aliud assumitur.

2. Est affirmationis vel negationis affirmatio, quæ judicium prægreditur. Approbatione n. aliquid judicatur à probabile judicio vulgi, vel eruditorum ac sapientum. Scal. ex. 307. f. 5.

Improbatio igitur cōtra est affirmationis vel negationis negatio: Illa assensio, hæc dissensio aliquando dicitur.

Cicero in Academic. Nunc de assensione, & approbatione quam Græci συγκατάθεσιν vocant, pauca dicemus. Audientium approbatio est effectus eloquentiæ Ciceroni.

Approbatio conjunctio dicitur à Grammaticis quæ potestatem seu vim habet approbationis, ut, pugnavi equidem læsus. Hæc particula interdum est completiva, ornatus causa magis, quam necessitatis adhibita. Ac conjungitur à poetis, & oratoribus cum omnibus personis; Cicero. Sic equidem diligentius sæpiusq; ista loquemur inter nos. Sallustius. Adhuc equidem me valde pœnitet.

πλατεῖα.

Platea accipitur 1. pro palma quæ manus est explicata. Secundo pro regione seu via latiore in urbe Lucæ 14. εἰς τὰς πλατείας ἐλλειπτικόν est, scilicet ὁδοὺς, in patentes & latas regiones seu vias.

πλατικὸς, πλατικῶς.

1. Platicè πλατικῶς, aliquid doctè & exquisitè opponuntur. 2. in Astronomia ἀκριβὴς σύνοδος vera seu acurata & perfecta conjunctio, Aliâs σωματώδης & σωματική: Opponitur πλατικῇ mediæ, apparenti, visibili seu oculari, ut docetur in theoricis planetarum.

Aspectus Planetarum πλατικὸς est laxior seu imperfectior: Oppositus stricto perfectoq;, quem partilem vocant.

Platicus aspectus est, cùm Planetæ non iisdem ad amussim gradibus in signis con-

consociantibus configurantur, sed vel juxta medietatem orbium amborum vel minus.

Partilis est, cum inter Planetarum loca tot gradus inveniuntur, quot ipsam configurationem constituunt, vid. in theor. plan. Urstisium pag. 305.

πλεονασμός.

Πλεονάζουσα vel πλεοναστικὴ λέξις est dictio redundans. Dicitur & interdum pleonasmus,

Pleonasmus est interdum vitiosus, qui etiam est orationis περισσότης, interdũ non, ut cum est ἐμφατικὸς vel ἐπιτατικὸς Notant Grammatici βυθὸν ab Jonibus appellari βυσσὸν: Ἄβυσσον autem pleonasmo ἐπιτατικῷ (intensive) esse immensum, profundum. Esse videri etiam possit ἄβυσσος, μετὰ στερητικοῦ μορίου, altitudo expers fũdi. Sic ὅτι (quia) in sacris literis sæpe redundat, nempe cum servit tantùm Mimesi seu prosopopœiæ. Matt. 27. ὅτι ἐβλασφήμησε, quia blasphemavit: id est, blasphemavit. Marci 9. Adeò ut multi dicerent; ὅτι ἀπέθανεν, id est, mortuus est; μιμητικῶς; & 14 Cœpit dicere iis, qui adstabant; ὅτι οὗτος &c. Hic est ex ipsis. Et; dicens, ὅτι οὐκ οἶδα &c. non novi hominem istum. Sic jam nunc; πάλιν δεύτερον, iterum secundò.

πλεονασμὸς hebræus est vel in oratione cum ibi aliquid redundat, vel in pecunia, nempe fœnus Judai. Judenwucher.

πλεονεξία.

Hac voce aliter uti tur Plato quàm Aristoteles: Platoni πλεονεξία est intemperatus excessus 10. de leg. Ἁμάρτημα est πλεονεξία id est intemperatus & vitiosus excessus.

At Aristoteli pleonexia propriè est species injustitiæ hominis πλέον ἔχοντος. 5. Ethicorum.

πλοκή, Ploce.

Ploce plexus in Musicis, pertinet ad modos quibus melodia perficitur.

Estq; progressio melis per intervalla cõposita, quæ græcis dicuntur ὑπέρβατα inter quæ sunt intermedii alii phthõgi, ut si quis unum vel plures transgrediatur tonos, & cantilenã efficiat.

Ploce (copulatio) figura Rhetorica est. cujus exemplũ Lentulus est Lentulus id est remissus, restrictus.

Ad plocen elegantissimam Georgius Sabinus hoc refert Ovidianum.

Si nisi quæ facie poterit te digna videri,
Nulla futura tua est, nulla futura tua est,

Poemander, Pimander.

E multis libris Mercurii Trismegisti duo sunt divini præcipuè, Unus de voluntate divina, qui inscribitur Asclepius, cum hic una sit è personis colloquentibus in Dialogo ejus. Alter de potestate & sapientia Dei, quia ex quatuor personis quæ dialogisticè disputant, primæ Pimandro partes attribuuntur. Marsil. Ficinus in præfatione ad Cosmum Medicem Pimander utitur pro mente divina.

ποίησις.

ποίησις generali significatione factio est seu confectio speciatim in Ethic. Aristotelis est artis effectio, ut ποίησις unguenti, ut fabricatio fabri lignarii Ita per metaphoram tribuitur Deo, ut ποίησις cœli & terræ. Deus potest quicquid est ποιητὸν id est factibile ut vertit Aretinus.

In politicis tribuitur Testamento, ut Testamenti factio, & significat etiam Adoptionem. ποιητὸς enim filius est filius adoptivus.

Interdum significat conficiendi ratioñe per Metonymiam.

In Oratoria significat ipsam Poetæ in spe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ſpecie ita dicti actionem, vel ſpecialius imitationem, ut Ariſtoteles definit, quæ fit metro, harmonia & rhytmo, ad utilitatem & delectationem hominũ. Poëſis Ariſtoteli eſt imitatio ſeu vox ſeu ratio actionis alicujus perſonæ vel plurium, quia ipſius tempore ſæpiùs fictam ſeu fabuloſam actionem repræſentabat, quã veram.

Metrum Eſt oratio ornata certos pedes certis locis collocatos cõtinens *Harmonia* eſt concentus hoc eſt concordia plurium earumq; diſſidentium vocum in unum redacta *Rhythmus* eſt numerus qui naſcitur ex motu corporis pedumq; aut manuum moderata atq; ordinem quendam habente ἄρσει καὶ θέσει (elatione & poſiturâ). Hunc ſaltatores & geſticulatores repræſentant.

1. Hinc primariæ ſpecies Poëſeos ſunt Epica, Aliâs Epopoeia Hæc fit metro tantum Huic ſubiiciũtur Elegiæ, Eclogæ, Epigrammata.
2. Lyrica ſeu Melica. Hæc fit ſermone & harmonia. Eſtq; Antiqua in qua Poëta verſus ad lyram canebat: Vel Nova ſeu Chorica, in qua Chorus canit:
3. Scenica, quæ imitatur metro harmonia, & Rhythmo. Eſtq; Comœdia, vel Tragœdia. Utriusq; ornamentum ſunt Epeiſodia. Vide Joh. Martin. Heinſſium in 4 lib. Æneid. & Poetic. Mauritian.

ποιητικὴ τέχνη dupliciter dicitur. 1. Generaliter eſt ars relinquens aliquod ποίημα ſive hoc ſit nobile, ut Medica, ſive ignobile, ut Sutoria Specialiter eſt ars ſcribendi ſeu conficiendi metra. Per metonymiam ſignificat ipſum opus ſeu effectũ ποιητικῶς ſeu habitûs Poëtici vel viva voce, vel ſcripto rem ipſam docẽtes, ut cũ dicitur. Ars Poetica eſt collectio præceptorum verorum utilium & conſentientium ſibi quæ Poetam ἐν ποιήσει ſua regunt.

Ἰδιοποίησις eſt οἰκείωσις appropriatio ſibi vendicatio, verbum quæ carnis ſunt ἰδιοποιεῖται, id eſt ſibi vendicat, & verbum paſſiones corporis οἰκειοῦται, id eſt ſibi appropriat, μεταποίησις, evectio in meliorem ſtatũ κοινοποίησις, cõmunis duorum vel plurium operis effectio. Hæc ſunt θεολογοῦντων

ποιητής.

ποιητής 1. in genere eſt opifex quivis ſeu elaborator alicujus operes: Ita Deus quoq; ποιητής (cœli & terræ) dicitur.

2. Κατ' ἐξοχὴν ita appellatur ille qui verſus facit & carmina componit incitatus divino quodam ingenii impetu, cujus vel ars ipſa, vel totum quaſi corpus multorum ποίησις dicitur. Horum quatuor fuerunt tanquam ætates: Ac una quælibet peculiare quoddam genus Poematis uſurpavit.

I. Prima ætas eorum fuit, qui dicuntur, Ἐπικοὶ, Epici ſeu Epopœi. Hi verſibus mandârunt cum hiſtorias integras, tum etiam alias res maximè illuſtres & cognitione liberali dignas, Ethicen, Phyſicen, rationem Agriculturæ, Aſtrologiam, rem medicã, bella, & inſignia alia hujusmodi, utẽtes ad hoc genere carminis eo, quod deinde Heroicum appellatum eſt, eò quod hiſtoriæ magnorum & fortium virorum peculiariter accommodaretur. Tales Poetæ fuerunt apud Græcos Orpheus, Linus, Homerus, Heſiodus, & his longè recentiores Apollonius Rhodius, Aratus, Nicander, &c. Apud Latinos verò Ennius, Virgilius, & poſt hunc Statius, Lucanus, Silius Italicus, Claudianus, Valerius Flaccus & alii.

II. Hos ſecuta eſt ætas eorum, qui γνωμικοὶ ſeu Gnomologi & Gnomopoetæ dici poſſunt, qui operam ſuam eò præci-

præcipuè contulerunt, ut mores formarent & hominum ſtudia ad cultum juſtitiæ & humanitatis converterent. Incidit hæc ætas in eadem tẽpora, quibus floruerũt in Græc. Nomothetæ illi præſtantes, qui legibus bonis conſtituerunt ac ſolidàrunt Reſpublicas ſuas, Lycurgus, Solon & alii, quorum ſtudia & conatus hi Poetæ ſuo loco adjuverunt in excitando in animis hominum ſtudio & amore virtutis, & fuga atque odio turpitudinis. Ad hos pertinent Theognis, Phocylides, Pythagoras, cujus carmina aurea maximè celebrantur, &c.

III. Poſt hanc ætatem, cum jam Græcia opibus & ſtudiis floreret, & uſurparentur paſſim ea, quibus in pace ſolét homines ſtudere, certamina vid. & ludi varii, cõvivia item & hilaritates, exortum eſt illud genus Poetarum, qui *Lyrici* vocantur, Plato vocat μελοποιὀς. Hi præcipuè deſcripſerunt ludos illos, & celebrârunt virtutem eorum, qui in his certaminibus præclarè ſe geſſiſſent. Addiderunt & interdum aliquid de amoribus, item de ſuavi & voluptaria vita. Tales fuerunt Pindarus, Simonides, & his affines Anacreon, Bacchylides, Alcæus, item Sappho (Platonis magiſtra) & alii plures.

IV. Poſtea, cum in otio, ut fit, mores inciperet degenerare, ſecuti ſunt *Dramatici ſeu Scenici*, id eſt Tragici & Comici Poetæ, genus magis mordax & ſalſum, ad carpendum & emendanda morũ vitia accommodatum, & ſimul etiam tradens doctrinam virtutum, & ad has colendas excitans homines exemplis, propoſitis in utramque partẽ. Ac Comici Poetæ fuerunt Ariſtophanes, & illo, quorum ferè nomina ſola jam habe-

mus, Menander, Diphilus, Apollodonis. Tragici præcipuè ſunt Æſchylus, Sophocles, & Euripides. Fuit & Æſopus Tragœdus & Pater & filius. Huc quoq; refer Satyram. Is qui aliena Poemata in conventibus publicis decantabat, voce apud veteres dicebatur Rhapſodus, vel ῥαβδῳδὸς, quod ferret virgam artis ſuæ inſigne. Illud n. dicitur ῥαψῳδειν & ῥαβδῳδεῖν. Vide Dialog. Platon. qui inſcribitur Io, & explicat: Joh. Serrani.

Ποιητικὴ dicta παρὰ τὸ ποιεῖν, quod non modò res imitetur, ſed quaſi facere videatur, addit ficta veris, aut fictis vera imitatur, idq́; cum magno ornamentorum apparatu. Platoni eſt μιμητικὴ. Eſtq; vel εικα ικὴ, vel φανταστικὴ. Εικαστικὴ eſt, quæ veras & cõſentaneas imagines repræſentat, i.e. quæ ita efformat imagines ſuas, ut ad conſentaneam quandã rationem referatur, & ἄριστον, i.e. optimum habeant finem illum propoſitum, ut docendo honeſta delectẽt. Verſantur n. hæc in materia laudabili. Hæc eſt ſimplex vel varia. Simplex eſt vel Theologica, vel Philoſophica. Theologica, quæ de rebus divinis, uſi ſunt Orpheus Amphion. Philoſophica vel agit de natura, ut Empedocles, Neandri Arati, Lucretii Poemata, vel de moribus, & quid vel illius doctrinæ partibus omnibus, ut quæ univerſim pertinent ad vitã benè inſtituendam, ut Phocylidis. Pythag. Theog. vel Oeconomicis, ut Heſiod. vel Polit. ut Solonis, Tyrtæi. Variæ ſeu multiplex eſt in Epicis, Lyricis, Comœdia, Tragœdia, Epigrammate. Phantaſtica Poetica falſarum imaginum effictione ludit, res falſas turpes & inhoneſtas effingit, vel ut delectet, vel ut res illas ſuis illecebris importet in hominum animos.

Φάντασμα

φάντασμα Platoni est inanis species, spectrum.

πολίτευμα.

Politeuma est Aristoteli in Politicis regimen (seu gubernaculum) civitatis. Ac significat interdum Rectionem ipsam administrationem civitatis & rerum ejus. Interdum omnes omnino magistratus publica munera obeuntes & quendam quasi complexum ipsorum omnium. Interdum κατ' ἐξοχὴν eos, seu singuli seu multi homines magistratusvè sint, penes quos est arbitrium & autoritas absoluta totius civitatis rerumque ejus omnium disponendarum & administrandarum.

Pro Politeumate in tertia significatione dicitur etiam ab Aristotele πολιτεία. πολίτευμα, de quo Apostolus Paulus, est cœleste.

Sic Respublica interdum universè significat universum statum civitatis in magistratibus legibus rebusq; aliis communibus positum. Interdum propriè ordinem & rationem certam magistratuum omnium inter se & ad subditos resq; civitatis universas.

Interdum κατ' ἐξοχὴν (per excellentiam quandam) significat eos singulos multosvè homines aut magistratus, in quorum manu & arbitrio sunt res omnes civitatis leges magistratus & reliqua.

Secundo modo sumptum nomen Reipublicæ definitur ab Aristotele 3. polit. text. 39. πόλεως τάξις τῶντε ἄλλων ἀρχῶν καὶ μάλιστα τῆς κυρίας πάντων, id est, ordo civitatis & aliorum magistratuum ac maximè ejus, qui omnium summam potestatem habet.

De Republ. & civitate Dei ac Cœlesti Theologia disserit.

πολίτης.

πολίτης.
- vere, simpliciter, perfectè, RE.
- nomine, modo quodam, imperfectè ἐξ ὑποθέσεως, cum adjunctione, ἐκ προσθέσεως, spe seu futuri temporis expectatione, ex præteriti temporis memoria.

Civis verè simpliciterq; definitur participatione publici muneris imperii, qui sit magistratus & Reipublic. particeps, ut judicandi & consultandi publicè authoritatem (αὐθεντίαν) habeat.

Civis imperfectè primò est ποιητὸς factitius, qui civitate donatus est sine honorum & suffragiorum jure. 2. Servus & inquilinus mecum, ut cum cive, per totam vitam habitans. 3. Exterus & peregrinus, qui ex tessera, pacto & contractu forum, (id est locum judicesq;) habet liberũ in urbi quandiu ibi commoratur. 4. Civis spe, ut puer nondum asscriptus in numerũ civium. 5. Civis effœtus, qui exolutus est propter ætatem muneribus publicis, omninoq; qui olim fuit civis, jam non est, ut est civis in exilium actus & infamia notatus. 6. Mulier civis nominatur propter virum ad quem refertur. Civis igitur ut Respublica, est vox analoga. Vide 3. Pol. Aristotelis, ubi dicitur, Respublicas videmus specie inter se differentes, & alias quidem posteriores, alias verò priores (quæ nota est quasi specierum seu specierum analogarum) Quare & civem necesse est in unaquaq; republica esse alium.

Civitas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

πόλις.

πόλις, est republicâ
- jam formatâ. Hæc verè Civitas: Civ. formaliter.
- jam formandâ : quæ potiùs populus seu multitudo hominum unum in locum ad habitandum congregatas vocetur. Civ. materialiter.

Lat: Civitas.

Civitas 1. maximè propriè, simpliciter & perfectissima ratione dicitut totum compositum ex urbe, populo, republica.

2. Pro populo republica ornato, hoc est, cum magistratibus formaque & ordine gubernandi.

3. Formaliter, pro Republica ipsa.

4. Materialiter, pro populo, & loco ejus seu urbe. 5. pro populo. 6. maximè impropriè, pro urbe seu oppido cum suo quantocunq; agro. Montecat. in 3. Polit. Aristot.

Expl. 4 sign.

Civitas dividitur in
- Populum, id est, homines distinctos à parte dominatrice seu à magistratibus & rempublicam gubernantibus.
- Locum: Urbem
  - Opidum.
  - Agrum.

Ubicunq; incolumis manet eadem forma Reipublicæ, ibi manet eadem civitas.

Toties mutata est Romana civitas, quoties forma Reipublicæ ejus, quæ propria ipsius forma erat, fuit mutata.

Omnis enim societas, &, magis universè, compositio omnis tandiu eadem dicitur & est, quandiu eadem species formaq; cõpositionis manet, dicitur

verò & est diversa, simulatq; illa species diversa fuerit, licet manserit eadem prorsus materia. Nam Chorus sæpe ex iisdem constans hominibus, diversa ratione figuraq; ornatis & compositis ad saltationem, sermonem, cantum, nominatur ex hac varia ratione & forma alius atq; alius, Ex. gr. interdum Comicus, interdum Tragic⁹. Harmonia cum eorundum sit sonorum & instrumentorum sonos reddentium, propter variam sonos inter se componendi & miscendi rationem, quæ est harmoniæ forma, commutatur, & modò Dorica, modò Phrygia, modò alio nomine nuncupatur.

πολιτικὴ, Politica.

ἡ πολιτικὴ (intellige φρόνησις prudentia Aristotelicè, vel sapientia Platonicè in Theage, vel doctrina, vel ratio, vel facultas, vel peritia, vel ἐπιστήμη) accipitur modò *propriè*, modò *communiter*.

Propriè est prudentia administrandi Rempublicam (est in rebus civilibus prudentia: est ratio atq; prudentia reipublicæ gerendæ. Cic. est rerum agendarum peritia cum virtute conjuncta. Plato Basilicam (βασιλικὴν) id est, regiam, vocat in Politico, quôd omnium doctrinarum regina sit ad quam illæ referuntur) vel est Philosophiæ Practicæ pars princeps, docens rationem rectè administrandæ Reipublicæ. Ita accepit Aristoteles in Eth. Nicom. cap 1.

Eodé sensu dicitur τὰ πολιτικὰ, intellige διδάγματα, seu βίβλια (libri civiles) *Impropriè* seu communiter per Synecdochen seu denominatione totius à parte pro tota Philosophia Practica sumitur, quæ continet Ethicam, Oeconomicam, & Politicã, ac sum-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

mum bonum practicum docet. Hîc doctrina continet generales seu universales agendi rationes: πρᾶξις verò seu εὐπραξία in singularibus rebus cernitur.

Præterea Aristoteles lib. 6. Eth. cap. 7. ponit civilem seu Politicam scientiã (ita n. nominat) pro prudẽtia, vel saltẽ aliqua ej⁹ specie. Ubi voce scientiæ videtur abuti. Nam ἐπιστήμη propriè de habitibus purè theoricis dicitur. Sed & Jurisconsultus hanc κατάχρησιν non refugit.

Eidem Philosopho Ethic. 5. Virtus Politica est justitia propter ὑπεροχήν. Politica à parte præcipua vocatur à Platone Νομοθετικὴ, legumlatrix (qua voce etiam usus est Arist.) quia legibus civitates fundantur & gubernantur.

Politice trimembris est Platoni	νομοθετική	ad	summum magistratum	attinens.
	βουλευτική		consilia	
	δικαστική		judicia	

Νομοθ:) ratio legum condendarum.

Βουλευ:) Consiliaria, deliberativa: Cum, quid agendum sit, consultatur.

Δικας: Judiciaria, ratio moderandorum judiciorum.

Ex his partibus legum conditricem seu nomotheticam, & consiliariam Plato καθ' ὑπεροχήν, quia in civitate regenda, instituenda, conservanda primas obtineat, civiles seu Politicas, ut & Regias) de quo antè attigi) vocavit. Sed Aristoteles nomine com-

muni vocat propriè civilem seu Politicam copulatam ex consiliaria & judiciaria, in quas etiam ipsam partitur, secutus, ut videtur, vulgus, quippe quod cum judices & consiliarios solos πράττειν, & in negotiis reipublicæ versari videat, eos solos ferè hac de causa Politicorum nomine dignetur. De quo vide paulò post vocem Politicus.

Plato consiliariam separat à judiciaria, & conjungit cum legumlatrice. Aristoteles contrà disjungit eam à legumlatrice, & copulat cum judiciaria. Vide A. Montec. in præfat. in Polit. libr. Aristot. pag. 18.

Politicus.

I. Aristoteli secuto Platonem in fine 10. ad Nicom. Politici viri sunt viri ἔμπειροι, qui in Republica sine doctrina versantur (qui non sunt ei virtutis civiliumq; rerum idonei magistri.) Ita vulgò dicũtur Politici & πολιτεύεσθαι, qui in particularibus negotiis versantur (ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον, quorum est πρᾶξις.) Atq; inde Practici dici possunt. Juris-consultus noster D. Hermannus Vultejus, in conventu quodam nostro humano & erudito, rotundè & artificiosè Politicum definiebat καλοκαγαθίᾳ & πρακτῶν ἐμπειρίᾳ (studio virtutis seu honesti & peritia rerum civilium) ut sit, Vir bonus, rerum gerendarum peritus.

Montecatino doctissimo Politicus est, qui civitatem affectus & actiones hominum singularium quatenus horum unusquisque est pars civitatis ad benè vivendum considerat. Per civitatem intellige etiam principia partes & affectiones ejus.

Συντόμως sic dici potuisset: Politicus est Philosophus Practicus conside-

rans

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

rans ſocietatem civilem (κοινωνίαν πολιτικὴν ſeu civitatem) Apparens tantùm inter has deſcriptiones mihi pugna eſt.

Politicus enim *conſideratur* vel *Practicè* vel *theoricè*.

Practicè, ut definitus eſt à jam antè laudato D. Vulteio. *Theoricè* vero, ut deſcriptus eſt à Montecatino ex ſubjecto & fine. Vide vocem *Civilis* & quæ ibi habes cum his confer.

II. Politicus interdum dicitur, qui eſt in civili communitate, vel qui eſt ſocialis. Huic opponitur Απολίτευτος & Απολις, incivilis, expers civilis ſocietatis, qui eſt ſine civitate, qui à civili & humana ſocietate eſt alienus, ut Timon.

Juriſconſulti eum deſcribunt, cui civitas, & quæ ſunt Juris civilis, ademта ſunt, ut teſtari, hęredes ſcribi, habere filios in poteſtate &c. (quæ Juris gentium ſunt ut contractus relicta eis ſunt)

Loquuntur autem non de actu primo ſeu natura, ſed de actu ſecundo ſeu ſtatu ac fortuna, id eſt, Apolidas intelligunt reſpectu certæ cujuſdam civitatis, ut Romanorum, non γενικῶς civitatis conjunctionisvè propriè civilis, ac multò minùs communitatis universè hominum inter ſe.

Απολίδες fiunt à principio
- Interno. Sponte ſua, natura, ſola origine.
- Externo. Fortuna, violentia, ſeu fortunæ vi & calamitate aliqua.

Solo ortu ἄπολις fit, cum materiæ vel efficientis facultatis vitio aut excellentia temperamentum çorporis, & corporis temperamento ingenium, ipſeq́; tandem homo, aut longè deterior, aut multò præſtantior cæteris hominibus exiſtit. Illum beluam, id eſt, ſimilem beluæ ſeu feræ appellant, quales in regionibus ſeptentrionalibus inveniuntur, Hunc verò Heroem ac divinum virum.

Απολις, homine deterior, Homero eſt ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιος.

Αφρήτωρ, eſt, qui eſt ſine phratria, i.e. tribu ſeu de nulla parte tribuum (ternæ enim phratriæ Athenis ſingulas conficiebant tribus) Talis pro cive non habetur, nec eſt compos eorum, quæ juris & ſocietatis ſeu communionis ſunt civilis.

Αθέμιστος, qui caret jure, qui eſt ſine lege: à voce Themis, quæ ſignificat Deam legum præſidem. Ανέστιος, qui eſt ſine ſede & lare: à voce ἑστία, quæ ſignificat Veſtam terræ & ignis Deam.

Platoni etiam philoſophi ſunt ἀπολίτευτοι, quia non ſunt πρακτικοὶ

Nota hic diligenter indoctos Græcæ linguæ opponere πολιτικῷ ἀπολιτικόν. Ita non loquuntur Græci, ſed ἀπολίτευτον. Sic non dicunt ἀμεθοδικὸν, ſed ἀμέθοδον. Nec rectè dicitur ἀπολικός. Tu pro eo dices. Expers civitatis.

At πόλις ἄπολις probum eſt, & quidem oxymoron (ὀξύμωρον,) id eſt fatuè acuta oratio pro civitate everſa.

Qualia ſunt τάφος ἄταφος (Inſepulta ſepultura) id eſt non legi binè ſepultum cadaver: μουσικὸς ἄμουσος (muſicus mutus) id eſt muſicus voce inepta vel humili: & hæc apud Ariſtotelem, ἄχορδον μέλος, ἄλυρον μέλος: & iſtud latinorum, Doctor indoctus, ſeu illiteratus, id eſt Doctor non multa doctrina præditus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

3. Ultimò Politicus per κατάχρησιν accipitur pro δημαγωγῷ, viro improbo, qui ad gratiam omnia facit & loquitur, ut populi κόλαξ.

Politicum,

Politicum est nomen Commune πρὸς ἓν (vulgò vocant Analogum) vel ambiguum: magis enim civile animal est homo, quàm apes vel formicæ & reliqua gregalia animalia. Ac ita nominatur aliquid vel *propriè* vel *ex translatione & similitudine*. Et interdum de actu primo seu φύσει, interdum de actu secundo seu exercitio intelligitur.

Explicatio.

Politicum accipitur multis modis:

1. *Propriè*, ut refertur ad certam quandam inter homines vitæ communionem, quæ civilis communitas seu communio & civitas verè proprieq; nominatur.
2. *Generalius* ut refertur ad communitatem ac societatem universam sive hominum interse, sive aliorum animalium ejusdem generis, quæ natura finxit idonea ad vitam simul degendam (uno verbo animantia congregabilia, συναγελαστικὰ, vel animantes congreges, ut loquitur Apulejus. Sic Theodor. Zuing. in Tabul. Ethic. pag. 287. Bruta quæ sunt generis atq; , ut ita dicam, gentis ejusdem, naturalem colunt societatem: & canis Iberus canem Indam amat (Vara Vibiam sequitur, ὅμοιος ὁμοίῳ ἕπεσθαι.), quod proverbiale est.

Ex primo modo, soli homines Politici seu civiles (id est, ad veras civitates apti nati) nominantur & Philopolitæ.

Ex secundo modo, non solùm homines, sed & apes & grues & formicæ aliaq; quædam animalia Politica seu civilia nominantur, idest, sociabilia.

Primum modum tantùm usurparunt Jurisconsulti. Secundum non agnoscunt. Sed hoc aliquando utuntur Philosophi. Primo etiam modo Aristoteles 5. Ethic. Nicom. accepit πολιτικὸς pro κοινωνικῷ. Ita vita Politica, id est, πρακτική, est vita κοινωνική (socialis) eidem Philosopho. Eidem lib. 1. Polit. tex. 20. Homo est natura πολιτικὸν ζῶον, id est, κοινωνητικόν.

Tertio quodam modo ac penè medio inter duos priores ab Aristotele Politicum accipitur. lib. met. primi de historia animalium, ut civilia animalia sint, quæ in commune laborant, & unum commune opus faciunt, quod communiter ad omnia pertineat, ita ut opponatur ei incivile illud, quod dicitur σποραδικὸν quasi sparsum & separatum. Sicut Gregali (ἀγελαίῳ) opponitur Solitarium seu solivagum (μοναδικὸν.) Ut igitur vita Politica secundùm priores modos duos definitur vitæ communitate: Sic ex tertio modo operis & laboris cujusdam societate.

Ex primo modo Politicum animal est, quod ad propriè dictam civitatem natum est ut in ea & secundum ejus rationem vivat. Ejusmodi sunt soli homines. Atq; ii etsi pro diversitate affectuum aliquando solitudine aliquando conjunctione communioneq; hominum gaudent: natura tamen sua sunt congregabiles. Illud actus est, hoc potentiæ.

Animantes sunt congregabiles vel Solitariæ. Congr. sunt civiles, vel inciviles. Civil: sub Duce degentes vel nullo imperio subditæ. Incivil. Græcis sunt ἀπολίτευτοι.

Ultimò Politicum accipitur pro eo quod est Ad cives pertinens. Sic Plato.

Poli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Politica vita.

Politica vita est, quæ in civitate vivitur. Politicæ seu civilis vitæ partes duæ sunt, pax & bellum seu functiones atq; actiones urbanæ togatæque vel bellicæ. Aristot. in Polit. πολιτικὸς βίος γίνεται διῃρημένος (divisa est) εἰς τε τὴν πολεμικὴν χρείαν καὶ τὴν εἰρηνικήν. Estq; universalis vel particularis.

Universalis est omnium hominum inter se, quatenus omnes sunt Cosmici, id est, mundani quidam cives sub uno eodemque principe ac moderatore Deo O. M.

Particularis est eorum hominum, qui sunt ejusdem Reipublicæ cives.

Opponitur vita politica *monastica*, ut cœnobitarum: Interdum *Scholastica*, philosophicæ, religiosæ, interdum œconomicæ seu χρηματιστική, id est, pecuniariæ (Græci dicunt βίος οἰκονομικὸς ἢ χρηματιστικὸς qui spectat χρήματα, i.e. pecunias) qualis est parentum & liberorũ dominorũ & servorum: *Interdum Theoretica* (cujus actio est theoria) i. e. quæ in contemplatione & cognitione rerũ versatur, quæ Lambini periphrasis est. *Interdũ voluptuaria* seu Epicureæ (Græci dicunt βίος ἀπολαυστικὸς ἢ ἡδονικὸς, vita quæ in perfruendis voluptatibus consumitur) vide 1. de moribus Aristot. c. 5.

Politicum Imperium, πολιτικὴ ἀρχὴ, πολιτεία.

Politicum Imperium, ut πολιτεία, accipitur 1. fusissime pro quovis civitatis statu sive recto, sive depravato, sive unus, sive multi, sive omnes gubernent. Sic in 8. Nicom. Ethic. & 1. Pol. Aristot. tex. 49. accipitur. 2. Augustè pro statu eo, qui propriè Respublica & alio nomine τιμοκρατία, potestas ex censu, appellatur. In eodem 8. Eth. 3. Sumitur medio quodam modo pro omni recto statu, in quo multi gubernant, id est, tam pro republica quàm pro potestate optimatum, vel omnino pro liberis civitatibus, ubi nemo unus simpliciter sit Dominus. In his (civitatibus) vel alternant, id est cõmutantur vicissim, quæ præsunt & subsunt: Aristot. 1. polit. text. 141. vel continuant majores magistratus qui semel eas susceperunt: quod fit nostra ætate Venetiis.

Politica seu civilis adoratio opponitur religiosæ: Illa hominum; hæc verò Dei est.

πολυγαμία.

Polygamia est conjugii multiplicatio.

Polygamiæ species:

1. Cum uno eodemque tempore plures uxores ducuntur. Sic Lamechus fuit Polygamus, & quidem hæc Polygamia creditur à Lamecho cœpisse.

2. Cum quis soluto rite matrimonio aliam ducit. Sic Polygamus dicitur, qui plures habet uxores successivè.

Opponitur Polygamiæ tum ἀγαμία, tum μονογαμία. Theod. Bez. tract. de Polyg. cont. Ochinum.

πραγματικὸς.

Πραγματικοὶ sunt negotiorum civilium gestores, rerum forensium actores, in causis agendis ministri, Iuris interpretes Quintilian.

πραγματικὴ στάσις Oratoribus est causæ constitutio negotialis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

πρᾶξις.

Πρᾶξις communiori ſignificato eſt actus potentiæ alicujus dirigibilis, ut (Scotus loquitur) ab ipſo intellectu: Indiget hæc regula ſcientiæ, artis, prudentiæ. Specialiore, eſt operatio ethica, quæ libera eſt, id eſt poteſt fieri vel non fieri. Alia eſt à ποιήσει (factione) Quod hinc etiam patet, quod εὖ πράττειν eſt rem ſuam benè gerere: εὖ ποιεῖν verò beneficium in aliquem conferre ſeu ponere. Id quod annotavit contra Perionium Lambinus. πρακτικὸν eſt operativum, vim habens τοῦ πράττειν. Πρακτικὴ γένεσις à Zuingero opponitur θεωρητικῇ.

Externa operatio ſeu praxis in theoricis ea eſt, quæ vel viva voce vel ſcriptis mentis ſuæ ſenſa aperit, aliosq; docet, vel per ſe, vel aliorum imitatione. Hæc Geneſis θεωρητικὴ dicitur. At in practicis conſilio capto ad actionem accedit, quacunq; tandé ratione finem ſuum commodiùs ſe aſſequi poſſe ſperaverit, eaque propter γένεσις πρακτικὴ dicitur.

προαίρεσις.

Προαίρεσις eſt electio, prælectio: principium actionum humanarum, id eſt, earum quę ſunt in hominis facultate.

Ea agimus cum προαιρέσει ſeu electione, quæ anteceſſit deliberatio. Ea verò ſine proæreſi ſeu electione, quæ non anteceſſit deliberatio. Απροαίρετα δὲ, ὅσα ἀπροβούλευτα. Ariſtot. 5. Ethic.

προαύλιον.

Προαύλιον à πρὸ (ante) & αὐλεῖν (tibia canere) eſt præcentio in cantu tibiæ.

Per Metaphoram accipitur pro exordio dicentis. Barbaris eſt præambulum.

A voce αὐλή, eſt idem quod area ante aulam.

προαφίστασθαι.

Reſilire eſt, ut mammæ dicuntur προαφίστασθαι reſilire, cum ſterileſcunt. Transfertur & ad alia, ut reſilire ab inſtituto. Cic. & Jurec. Reſilire dicitur is, qui non ſtat pactis conventis. Utitur hoc verbo Plato in Phædone.

Αποπηδᾶν τοῦ λόγου eſt à ſermone deſilire, id eſt deſultoria levitate vagari, neq; finem diſputationis exſpectare. Plato in Theæteto.

προοίμιον.

Προοίμιον 1. eſt præcentio citharædorum.

2. Exordium orationis, quod Rhetores dividunt in rectum & obiquum. Ita dicitur: προοίμιον μεῖζον τοῦ δέοντος, exordium majus quam par eſt: quod in vitio ponitur.

3 Procœmia dicũtur præfationes & quæ ſcriptis edendis diſciplinisvè tradendis præmitũtur τὰ περὶ τέχνης Platoni.

Poëticum eſt Juvenalis: procœmia rixæ, id eſt, principia.

Προοιμιάζεσθαι Ariſtoteli in Ret: eſt longa exordia operi affingere & ambages, longis exordiis & ambagibus uti. Virgilus longa exorſa dicit:

-------- *Nec te carmine ficto*
Atq; per ambages & longa exorſa tenebo.
2. Georg.

Vide Victor: in 3. Rhetor. Ariſtot. Procœmiari deponens pro exordiri, προειπεῖν, Plinij Epiſtolici eſt. Græcus etiam dicit προοιμιάζειν.

προὔργον.

προὔργον dicitur quod pro opere eſt, quod ipſum ἔργον antecedit tanquam προαύλιον (quod Barbari vocant præludium in tibiis) ἔργον eſt ipſum opus, πάρεργον, quod eſt præter & extra opus ut non ſit neceſſarium. περίεργον quod ſupra opus eſt, nimis accuratum affectatumve & ſupervacaneum. περιεργία eſt inepta affectatio Scaligero περιττὸν, quod ſupereſt.

προς.

Πρὸς ἄλλον ζῆν Aristoteli lib. 1. Rhetoric. & lib. 4. Ethic. est alterius arbitratu vivere, alieno more vivere.

Interdum πρὸς est idem quod Ad, In, Erga, Contra. Aristoteles lib. 9. cap. 3. Ethic. Ἀλλοιότερον εἶναι πρὸς αὐτὸν, alio (non eodem) esse in eum animo.

Ἀλλοτριώτερον aliud est quam ἀλλοιότερον. Significat enim alieniorem seu eum qui est alieniore animo. Alius opponitur eidem: Alienus suo & propinquo & necessario. Nec Latine dicimus, alieno esse animo in aliquem, sed ab aliquo. Lambin. in annotationibus: Alieno animo is dicitur esse ab altero, qui alterum non amat, qui ab ejus consuetudine abhorret. Alio autem animo est is, qui animum suum immutavit pristinum, sive olim oderit & nunc amet, sive olim amaverit & nunc odio prosequatur. Sed hæc παρέργως & obiter: non enim πρὸς θέσιν pertinent.

Aristoteles cap. 4. lib. eodem τὰ φιλικὰ πρὸς τοὺς φίλους, Ea (studia & officia) quæ in amicitia ab amicis in amicos conferri solent. Μητέρες πρὸς τὰ τέκνα πεπόνθασι, Matres erga filios affectæ sunt. Eucli. 9. proposit. tertij θέσθαι vel ἀγαγεῖν γραμμὴν ἀπὸ σημείου πρὸς κύκλον est ducere lineam à puncto ad peripheriam. Circulus enim hic ponitur ἀκύρως pro peripheria.

προσαγωγία.

Προσαγωγία 1. general: est adductio. προσαγωγεὺς adductor. Per hunc (Christũ ut εἰρηνοποιὸν & σπονδοφόρον seu conciliatorem) fide προσαγωγὴν id est admissionem seu adductionem habemus, id est adducti fuimus in gratiam (hoc est pacem cum Deo) inquit Ro. 1. Apost.

2. Specialiter προσαγωγία est instrumentum fabrorum, ὃ προσάγοντες εὐθύνουσι τὰ στρεβλὰ ξύλα, i.e. quo adhibito fabri ligna curva in recta aptãt ac formant. Suidas. Ita accipitur in Mechanica seu τεκτονικῇ. Sic Christus fide ut organo directorio nos idoneos efficit ad se sequendum, fide corda nostra prava dirigit, purgat, renovat.

προσβασκάνιον.

προσβασκάνιον est amuletum adversus fascinum. Plutarchus dicit res turpes seu turpiculas adhiberi adversus fascinum, ut harum intuitu eludatur malus oculus, qui dicitur eleganter πονηρὸς ὀφθαλμὸς (sic loquitur etiam Evangelista.) Nec dubium est quin eandẽ ob causam apud Romanos olim moris fuerit pudenda pro amuletis collo puerorũ suspendere. Varr. d ll. lib. 6. Vide etiam Turneb. lib. 9. c. 28. Theocr. in 6. Idyll. Ne fascino læderer ter ipse in gremium meum inspui. τρὶς ἐμὸν ἔπτυσα κόλπον.

προσδιορισμὸς, *Determinatio.*

Determinatio est
- Simpliciter ἀναδιπλώσις, cum prædicatum de subjecto dicitur, quaten⁹ ipsum, ut dormire & vigilare de animali quia animal, mobile de naturali corpore, quia naturale.
- Αἰτιολογικὴ cum in limitante prædicatum exprimitur causæ quędam ratio.
  - Genus
  - Pars
  - accidens
  - Subjecti.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Genus) ſi proprium generis de ſpecie prædicetur propter genus, Homo dormit, quia eſt animal.

Pars) Animal ambulat, quia eſt præditum pedibus.

Accidens) Corpus eſt aſpectabile, quia eſt coloratum.

προσευκτικόν.

προσευκτικὸν carmen προσευκτικὸς λόγος, vel ὕμνος eſt, quo petitur aliquid fieri aut eſſe. Latini Votivum vocant. Ἀπευκτικὸν, quo petitur aliquid non fieri aut non eſſe. Huic ſubiicitur ἀποτρόπαιον quod ad avertendam averruncandamve infenſi Numinis iram comparatur. Genus horum omnium eſt κλητικὸν, id eſt, Invocatorium.

προσκήνιον.

Proſcenium 1. Propriè eſt veſtibulum vel aulæum (παραπέτασμα) ſcenæ partiſve theatri, ſeu eſt locus & pulpitũ ante ſcenam, in quod actores prodeunt & in quo conſiſtunt ſpectaculum ſui præbituri. Solet autem tegi velis & aulæis, ne apparatus ſcenicus antea videatur à ſpectatoribus, quàm agi incipiat, ut oblata repentè illius ſpecies magis animos oculosq; permoveat ac perfundat, quæ actoribus prodeuntibus tolluntur & removentur. Scena verò eſt obtecta illa pars, unde actores prodire ſolent.

2\. Eſt meretrix, quæ faciem quidem habet urbanam & lepidam, veſtibusque aureis & verſicoloribus ornatam, ſed nuda eſt turpiſſima. Athenæus lib. 13.

3\. Lucretius Venerum Proſcenia vocat earum ſordes ac nævos corporis, quos illæ veſtibus & fuco tegunt, nec tamen ita tegunt, quin miſeri amatores rationis tanquam levato velo cognoſcere ac deprehendere poſſint, ut ait in Parergorum lib. 1. literarii Senatus ferè Princeps Scipio Gentilis.

προσκυνέω.

τῷ προσκυνέω (adoro, humiliter veneror, ad pedes alterius me abiicio, abiicio me coram aliquo) modò Dativus, modò Accuſativus additur.

Plato 3. Polit. προσκυνοῖμεν ἂν αὐτὸν, veneremur ſcilicet ipſum.

Sic Matth. 4. Dominum Deum tuum προσκυνήσεις. Dativus Matth. 2.

Putatur autem verbum hoc ductum à canibus adulantibus.

προσωνομασία, *Adnominatio.*

Proſonomaſia eſt 1. cum verbo additur caſus ab eo deductus, ut Curro curſum, ſpecies παρηγμένου, quod σχῆμα faciunt Orationis. Hujus exemplum eſt in Marco Evangeliſta cap. 2. ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ad verbum Detegulaverunt tegulas, detexerunt tectum, id eſt, nudaverunt tectum. 2. eſt idem quod Paronomaſia, vocum affinitas, ut ſi eleganter dicas de manifeſto mendacio: Hoc neq; ſcriptum neq; pictum eſt unquam. Interdum facit ad gratiam, & jucunditatem, interdũ ad odium & inculcationem rei moleſtæ. Exempla in Paulo ſunt φθόνου φόνου: ἀσυνέτους ἀσυνθέτους, ad Rom. cap. 1. Sic πορνείᾳ πονηρίᾳ, ibidem: κρίνεις κατακρίνεις, cap. 2. ὑπερφρονεῖν φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, cap. 12. εἰσερχόμενον ἐξερχόμενον, cap. 16. Matth. Sæpe enim hoc Schema habet ἐναντιώσεις. φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ad Tim. cap. 3. Voluptatum amantes potiùs, quàm amantes Dei.

παράβασις.

παράβασις eſt vox Politica Oratoria, & cer-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

comica. In Politicis significat transgressionem, errorem, delictum, παράπτωμα. Sic & Paulus ad Galat. 3. accipit. In Comœdiis dicitur, cum chorus ad populum conversus aliquid extra fabulæ argumentum loquitur, (quod vocatur Epeisodion), vel cum chori loco digressio fit, in qua aliorum Poëtarum dicta scriptave sine maleficii crimine aut pœnæ suspicione irridentur, quod est apud Scaligerum lib. 1. Poetices Pag. 30. Oratoria παράβασις dicitur sæpiùs παρέκβασις, egressus seu digressio à proposito, unde oratio παραβατικὴ vocatur: Dicitur & excessus Ethicus, id est vitiosus παρέκβασις; & depravationes formarum reipublicæ παρεκβάσεις ab Aristotele. Sicut & degenerationes Physicæ. Et παρεκβάσεις Naturæ Philosopho sunt monstra. Scaliger vertit excursus, quasi πάρεργα, prævaricationes naturæ exer. 131. sect. 4. Excursus tales transmittunt metam mediocritatis.

Ad παρεκβάσεις naturæ referuntur nonnulla παραφυόμενα, ut digitus παραφυόμενος ἢ παράφυτος sextus nimirum, qui ἐκ περιττοῦ (ex superfluitate) quibusdam agnascitur vel agnatus est. Dicitur & annatus seu adnatus. Abstractum nomen est παραφυὰς & παράφυσις, cujusmodi est stolo in arbore pullulãte ab radice: Exerc. 104. s. 3. Scalig. inutilis fruticatio Plinio: unde existunt παρασπάδες (avulsiones.)

παράλλαξις.

Parallaxis seu παραλλαγὴ primum est vicissitudo per vices mutatio seu alternatio 2. est variatio seu differentia apud Platonem in Politicis 3. eidem est aberratio, hallucinatio. Παραλλαγὴ nominum est ἐναλλαγὴ seu ἀλλοίωσις nominum.

In doctrina Astrologica Parallaxis est aberratio visus, diversitas aspectus. Aliâs evariatio. Definiunt arcu circuli per stellam aliquam datam ducto inter verum & apparentem locum intercepto.

Parallaxis 1. est depræhensibilis παρατηρήσει id est, observatione seu Notabilis. Talem faciunt Luna quippe valdè propinqua terris & Meteora: vel non, ut est Veneris & Mercurii.

2. Parallaxis est vel secundum longitudinem, κατὰ μῆκος. Vel secundum latitudinem, κατὰ πλάτος. De his vide Astrologos, in primis Erasmum Reinoldum.

παραχρῆμα.

παραχρῆμα est statim, subitò, ex tempore, eo ipso tempore, in præsentia, παραχρέος, pro re nata, παραυτίκα, id est, è vestigio, protinus Marci 6. Interdũ per pleonasmũ conjunguntur παραχρῆμα & εὐθὲς, ut εὐθὲς παραχρῆμα, mox statim. Joach. Camerar. ad 4. cap. Johan. Dicitur 1. παραχρῆμα (subitò) 2. ἐκ τοῦ παραχρῆμα (Justin. ex continenti) 3. ἐν τῷ παραχ: in præsenti 4. εἰς τὸ παραχ: in præsens 5. τὰ παραχρῆμα, repentina, subiti casus.

πάρελκον.

Parelcon dicunt Grammatici cum particula aliqua redundat seu supervacanea est. Latinè supervacaneum. Exempla:

Et quis valet Quis: Et elegantiæ causa additum Parelcon est, inquit Gifanius. Sic & cur pro cur.

Est quoddam genus eorum qui se Philosophos appellari volunt. Cic. 2. Tuscul.

Est genus hominum qui esse primos se omnium rerum volunt. Hic redun-

dat se. Sententia enim est, primi esse volunt, Philosophi appellari volunt.

παρενθήκη, παρένθεσις: &c.

Vicinæ voces sunt, & sæpè idem declarant παρεμβολή, παρένθεσις, παρενθήκη, interjectus, interjectio, interpositio. προσθήκη accessio seu additamentum est generalius significatione. 1. In orationis cõpositione Parenthesis est brevis interpositio sine qua sententia integra esse potest, cujus nota (). Hæc sæpè usurpatur declarandi gratia: ac vocatur ἐξηγητική, id est, disertam efficiens expositionem.

2. In Grammaticis Parenthesis est insertio vocalis in mediam dictionem non efficiens syllabam, ut πνείοντες pro πνέοντες, θειολογία pro θεολογία Jonicè. παρέμπτωσις verò est insertio consonæ, ut πτόλις pro πόλις. Sed & à multis παρέμπτωσις generalius accipitur, ut dicatur hac vox affici, cùm crescit litera, sive sit vocalis sive consona. Ita igitur Parenthesin & Paremptosin illam priorem, quæ est Tryphonis, amplectitur.

παρενθήκη & παρεμβολή etiam usurpantur pro digressione Oratoria. Sic usus est Demosthenes.

παρεμβολή etiam vox est Geometrica. Significat enim immissionem datæ figuræ, ut trigoni, in datam, ut tetragonum, ut tetragoni spatia crescant; Schema autem non mutetur. Capella lib. 6. Est & vox castrensis ut verbum παρεμβάλλειν. Significat enim certam coordinationem diversi generis militum, seu interjectionem militum hujus generis inter milites alteri' generis, (ut cum inter equites interiiciuntur expediti levisq; armaturę auxilii ergò.) Et Castrametationem seu tentoriorum ordinibus distinctorum collocationem.

παρέκβασις Grammatica alia est à παρενθέσει & παρεμπτώσει. Est enim tropus seu metaplasmus, qui fit cum syllaba redundat, ut ἐτήτυμος per ἔτυμος.

παστὸς

παστὸς 1. est τὸ ἐπιπέτασμα τὸ ἐπὶ τῇ εὐνῇ, velum seu tegumentum, ut aulæum tori maritalis, cujus obtentu sacra connubialia, quæ Poëtis sunt Hymeneia, pudentiùs peraguntur.

2. Est ipse θάλαμος, thalamus. Est autem thalamus primo significatu cubiculum geniale seu nuptiale.

3. Athenæo est species betæ.

πεπηρωμένον.

Θρυλλούμενον, hoc est, celebratum vulgóque jactatum illud Philosophi πεπηρωμένον est oblæsum, truncatum, detruncatum, seu quod est interceptæ perfectionis seu affectæ. Ejus species est mutilatio (κολοβὸν) mancum. Fœminam quidam Philosophi secuti Aristotelem dixerunt animal πεπηρωμένον, marem læsum seu oblæsum seu imperfectum (vide de hac fœminæ πηρώσει Aristotel in 2. de Generat.) Sed hoc mihi non probatur, cùm fœmineitas sit perfectio quædam speciei, & ens ad generationem necessarium, non autem accessorium. Scal. ex. 131. multò minus istud, quod est apud Piccolomineum lib. uno de definition. minimè facetum pag. 227. Fœmina est monstrum monstrorum, quia est monstri fodina & antrum, unde prodeunt monstra. Temperanda quidem dura sententia castigatione: Sed hæc omninò tollenda.

Propriè dicti mutili Aristoteles facit 4. conditiones: 1. ut sit μεριστὸν divisibile in partes è quibus constet. Res enim fit mutila detractione alicujus partis integrantis.

2. Ut

2. Ut ſit ὅλον (totum) id eſt tanto majus ipſo mutilamine, ut idem adhuc ſecundum ſubſtantiam cenſeri poſſit. Itaq; binarius mutilus eſſe non poteſt.

3. Ut partes ejus habeant naturalem ordinem in ipſo (toto). Itaq; ignis, aqua, nunquam dicuntur res mutilæ.

4. Ut ſit continuum.

πήρωμα eſt mutilamen, κολόβωμα.

Mutilamen eſt id cujus ablatione res fit mutila. In mutilamine (quod ſublatum eſt) requiruntur tria. 1. Ut non ſit ex præcipuis partibus, & quibus remotis non maneat res, ut eſt caput vel cor in homine. 2. Ut non ſit ubique exiſtens, ſed promineat in re, ut anſa & labium in urceo. 3. Ut toto ſublato non poſſit rurſus oriri naturaliter: qua de cauſa non dicimus cervos mutilos, cum depoſuerunt cornua.

Ex his patet non propriè ſed per translationem dici Cœnæ Dominicæ mutilationem, Enthymema, Syllogiſmum mutilatum, ἀντὶ συλλογισμοῦ ἐλλείποντος, ſententiam decurtatam, mutilam.

πήρωσις eſt mutilatio & debilitatio corporis Plato 9. de Leg. πηρώσεις ἐκ τραυμάτων membrorum mutilationes per vulnera, ut vertit Serranus poliſſimus Συνάδει Lambinus in verſ. Ethic. Ariſtotelis.

πρίσματα.

Priſmata à πρίων vel πρίσις, id eſt, ſerra, quaſi ſerramenta, ſunt ſcobs πριςῶν, id eſt, eorum quæ ſerra ſecantur.

Dioſcorides translatè accepit pro lignorum carie, quæ quaſi ſcobs eſt à vermibus eroſa.

In Geometria Priſma accipitur modò generalius, modò ἰδιαίτερον ſeu ſtrictiùs. Generaliùs ab Euclide pro fi-

gura ſolida planis comprehenſa, quorum duo oppoſita ſunt æqualia ſimilia parallela, reliqua verò parallelogramma. Ita non ſolùm quævis columnæ lateratæ, ſed & cuneoli, laterculi, aſſeres, & cubi priſmata cenſentur. Propriè ſeu ſpecialiter priſma (corpus ſerratile quidam verterunt) eſt corpus quinque planis circumcluſum, quorum duo ſunt triangula ſimilia æqualia & parallela, reliqua verò parallelogramma, cujus formæ tecta alicubi ſunt vulgaria domorũ. Cuneolus, σφηνίσκος, eſt corpus, in quo nullæ invicem æquantur dimenſiones. Eam figuram referunt lateres noſtri vulgares.

Latercul⁹, Πλίνθος, eſt corpus, cujus longitudine & latitudine æqualibus minor eſt profunditas. Ex hujusmodi ſiunt pavimenta teſſelata.

Aſſer, δοκὶς eſt corpus cujus latitudinem & craſſitiem æqualem excedit longitudo, in cujusmodi figuram trabes dolari ſolent.

Cubus eſt corpus ex lateribus quadratis æqualibus conſtans. Aliâs teſſera. Omnia hæc corpora ſunt parallelepipeda.

προκείμενον.

προκείμενον in genere eſt propoſitum, id de quo agitur vel diſputatur, ſuppoſitum. In ſpecie eſt propoſitum exempli loco. Dicitur & ſæpe ὑποκείμενον. Solemus dicere: Hoc eſt accipiendũ ſeu intelligendum κατὰ τὸ προκείμενον ſeu ὑποκείμενον. Vulgò ſecundùm ſuppoſitionem: aliter Secundùm ſubjectam ſeu propoſitam materiam. Ita accipiunt ſententiæ διορισμὸν. Marci 9. Omnia poſſe fieri à credente dicitur πρὸς τὸ ὑποκείμενον, nimirum ea quæ effici Deus à piis velit.

προσωπολήπτης.

προσωπολήπτης eſt injuſt⁹, qui dat æquali-

 bus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

inæqualia vel inæqualibus æqualia. *aut propter causas externas, quæ non sunt conditio*, propter quã dandũ vel non dandum sit æquale premium vel æqualis poena id est, cum neglecto causarum merito judicium de præmio vel poena ad personarum circumstantiam à causa prorsus alienam inflectitur (seu cum in judicio negligitur causa communis utriusque Partis & spectantur alia ad causam non pertinentia: ut alterius partis opes, divitiæ, potentia, honores, amicitia) *aut contra* conventionem ac obligationem hoc est, si, cum jure teneatur æqualibus dare æqualia, det tamen inæqualia.

Explicatio.

Cum neglecto caus.] ut cum dat veniam corvis, vexat censura columbas: si judex potentem mœchum absolvat, tenuis verò fortunæ hominem ob idem scelus supplicio afficiat.

Alterius partis opes &c.) Hæc πρόσωπα Deus in salvandis non spectat, sed requirit fidem & conversionem & eam habentibus dat, non habentibus non dat vitam æternam. Deus justissimè judicat, abest à judicii inæqualitate longissimè, nullius personæ conditionem tanti facit, ut à justitiæ suę normā discedat, irascitur omnibus peccantibus, utq; nulli sonti parcit, ita nullum debito defraudat præmio.

Cum indebita dona liberalitate largitoris distribuuntur nulla lege imponitur æqualitas, sed ipsa voluntas datoris sui juris & arbitrii est.

Contra conventioné initam] Accusatur igitur malè pater familias injustitiæ, quod pro inæquali labore æqualem reddat mercedem Matth. 20. Pares fecisti &c. id est, tantum das illis quantum nobis, quod iniquum videtur: plus n. laboravimus & longiore tempore fuimus in vinea. Hîc purgat se pater familias à promisso denario in facta conventione Amice &c. Nonnæ &c. additq;, sibi ut Domino suorum bonorum licere facere, quæ vult, ac gratiam suam esse liberam nullisq; legibus astrictam.

Haymo Episc. Deus nulla necessitate constrictus, sed sola bonitate quibus vult vitam tribuit.

Nequaquam igitur προσωποληψία dicenda est specialis Ecclesiæ Electio, sed potiùs incomparabilis bonitatis & inscrutabilis judicii evidens argumentum.

προτάσεις.

προτάσεις sunt propositiones. Mathematicæ usitatissima vox. Mathematicarum propositionum aliæ sunt στοιχεῖα, Elementa, nonnullæ elementorum species habent: aliæ sunt propositiones ab his sejunctæ, quæ neq; elementa, neq; speciem elementorum habent.

Vox autem στοιχεῖα multiplicis est significationis. Dicitur autem præcipue dupliciter.

Primo enim id quod confirmat & demonstrat Elementum est ejus, quod confirmatur & demonstratur. Aristoteles vocat in organo Principium ut prima propositio apud Euclidem est elementum secundæ propositionis, & quartæ quintæq;. Et hac ratione multa theoremata & problemata dicuntur esse Elementa inter se, quia alia ex aliis demonstrantur, sic ex hoc theoremate quo dicitur: Angulos extra figuras recti lineas esse quatuor rectis æquales: numerus angulorum internorum demonstratur, qui in trigono duobus rectis æquales sunt. *Altero modo* Elementum dicitur, in quod tanquam simplicius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

plicius dividitur compoſitum. Et hac ratione non quævis propoſitio dicetur Elementum, ſed omnium prima & ſimpliciſſima eorum, quæ in effectu rei productione ſunt conſtituta: ſicut poſtulata & axiomata ſunt theorematum ac problematum Elementa. Ariſt. in Phyſicis ita etiam Elementi & principii voce utitur.

In Matheſi igitur elementa appellantur illæ propoſitiones quarum θεωρία ad aliarum quoq; tranſit cognitionem & ſcientiam, & ex quibus πορημάτων ſeu dubiorum, quæ in ipſis accidunt, fit ſolutio. Quemadmodum enim vocis grammaticæ vel literarum ſunt πρῶτα, id eſt, prima ſimpliciſſimaq; principia, quæ dividi nequeunt, quibus nomen Elementorum ſeu ςοιχείων imponimus, ut ex quibus dictio conſtet, & oratio: ita quoq; ſunt quædam theoremata principalia totius Arithmeticæ & Geometriæ, quæ principii locum rationemq; habent ad ea, quæ conſequũtur, quæq; diffuſa ſunt per omnia, & multorum ſymptomatum atq; accidentium demonſtrationes præbent: Ea itaq; nominantur Elementa (è quibus cætera omnia producuntur, & in quæ omnia tandem reſolvuntur), & ab iis *inſtitutio Elementaris* dicitur.

Propoſitiones ςοιχειοειδεῖς, id eſt, quæ habent ſpeciem elementorum ſunt, quæcunq; ad plura ſe extendunt, & ſimplicitatem quandam gratam habent, non tamen eam, quam elementa; ſunt enim aſtrictiores: propterea quod non ad univerſam ſcientiam ipſorum communis ſit contemplatio, ut eſt illa propoſitio Trigonorum perpendiculares, quæ ab angulis ducuntur ad ipſa latera in uno puncto coincidunt.

Propoſitiones neq; elementa, neq; Elementorum ſpecies habentes ſunt quæ neq; contemplationem habent in multas propoſitiones ſe diffundẽtem, neque quicquam elegans & cognitu dignum patefaciunt. Sed hæ vix dignæ ſunt ἀκροάσει, quod videantur ſupervacaneæ.

Altera diſtinctio.

Propoſitiones ſunt immediatæ, principia; vel mediatæ, quæ principia ſequuntur, ſeu principiorum conſequentia. Quanquam videantur eſſe inter has propoſitiones Mediæ, quæ medium tenent locum inter principia & propoſitiones, quæ principia ſequuntur, & dicuntur propoſitiones ſpeciem principiorum habentes: non autem ſunt verè principia, & tamen aut nullam aut facilem admittunt demonſtationem, ut quædam LEMMATA. (Lemma eſt propoſitio, quæ ob vel ad aliam propoſitionem aſſumitur.)

Principia propoſitiones per ſe ſunt manifeſtæ, demonſtrari nec debent nec poſſunt, ſimplicitate ſua cęteris præeunt;

Propoſitiones quæ principia ſequuntur (αἱ μετὰ τὰς ἀρχὰς præterquam quod non ſunt αυτόπιςοι i.e. per ſe fidẽ non merentur, nec ſine demonſtratione accipiuntur, etiam majorem habent varietatem. Exempli cauſa. Si dicam à Puncto ad Punctum ducere lineam rectam. Hoc tanquam manifeſtum & facile factu recipitur. Dum enim linea fluit fluxu æquabili, & ſimul movetur atque progreditur, neque magis inclinat, aut minus declinat, incidit in alterum punctum. Sic etiam cum lineæ alicujus rectæ, alterum punctorum extremorum manet immobile: alterum vero circa illud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ipsum movetur, absque difficultate nulloque negotio circulus describitur. Sed si quis trigonum æquilaterum constituere, aut quadratum describere velit, magis varia indigebit κατασκευῇ seu delineatione, quia varii motus eam efficiunt.

Principia generali nomine Hypotheses vocantur, ad differentiam primæ philosophiæ, quæ est ἀνυπόθετος, idest, nulla nititur hypothesi, & à qua reliquæ scientiæ suas petunt hypotheses.

Principia a. dividuntur in hypotheses speciali nomine sic dictas, quas & definitiones vocant per synecdochen, quia plerumque rerum subjectarum definitiones continent, Postulata (αἰτήματα), & notiones communes (ἀξιώματα) Hæc tria principia plurimum inter se differunt.

Collatio principiorum Organica seu Aristotelica & Mathematica.

Aristoteles lib. 1. poster. analyt. cap. 8. Hypothesis est, cum auditor nullam cognitionem per se fidem facientem ejus, quod propositum est, habet, nihilominus tamen proponitur & conceditur ei qui talem protasin sumit; Sic cum definitur circulus esse figura plana unica linea contenta, quam περιφέρειαν vocamus, ad quam ab uno puncto quæ intra figuram sunt, omnes rectæ lineæ ductæ inter se sunt æquales: hanc propositionem communi notione, & absq; præceptore non antè intelleximus: simulatq; verò eam audierimus absq; demonstratione concedimus.

Postulatum Aristotelicum etsi id quod proponitur neq; secum afferat discipulus, neq; etiam concedit ei qui tale sumit, petitur tamen ab eo, ut principii loco ponatur, ut si postulet cum Copernico ad demonstrationem suam confirmandam, Terram moveri, cœlum seu Solem stare.

Axioma ei est, cum id quod proponitur discenti cognitum & perspectum est, & per se fidem facit: ut totum est majus sua parte.

Quod si quis verbo seu exteriore oratione velit negare, interiore oratione & mente negare non potest.

Sed Mathematici Hypotheses nominant, vel ipsas rerum subjectarum definitiones, vel ea, quæ etsi non sunt definitiones, tamen subjectũ genus, de quo doctrinam instituere volunt, nudè & simpliciter, ap erteq; explicant. Ut sit hypothesis, Mundum habere formam sphæricam: ponatur, Visum secundum lineam rectã fieri, seu ferri ponatur: Punctum esse quod in partes dividi nequit.

Postulata nominant principia quæ per se nota & manifesta fiunt, nec indigent vel ulla demonstratione, vel intricata aut multiplici prolixave descriptione & delineatione, sed aperta simplici & facili facta delineatione fiunt nota, ita ut eorum finis sit ποίησις (effectio) ut petatur à puncto ad punctum rectam lineam ducere; q. d. Postulo à vobis, ut à puncto dato ad alterum punctum datum recta ducatur linea: quod factu est facillimum.

Axiomata sunt communes sententiæ, & animi notiones, quæ per se à quovis homine sano (qui benè affecti cerebri est) intelligi possunt, & harum finis est θεωρία (contemplatio) ut si æqualibus addas æqualia, quæ fiunt erunt æqualia: ignis est calidus.

Dissentiunt igitur Mathematici ab Aristotele præcipuè in postulato. Arist. enim vult postulata non per se nota esse, & demõstrari: Mathematici contrà

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

trà non demonstrari, sed cuivis esse obvia, ea ratione permoti, quod secundùm Aristotelem omnes propositiones, quibus propter demonstrationem assentimur, ad postulata referenda essent.

Porrò axiomata & postulata, aut sunt communia, aut sunt quarundam scientiarum propria, ut è postulatis: Numerum in minimas partes dividere, est proprium postulatũ Arithmeticæ: Illud verò, omnem lineam rectam, finitam extendere, longioremq; reddere, proprium est Geometriæ. At quantitatem in infinitũ augere utriq; commune est scientiæ postulatũ, quia hoc & numero & magnitudini convenit.

Propositionũ quæ principia sequuntur, quæq; demonstrari possunt & debent, aliæ sunt Theoremata, aliæ problemata.

Theorema hîc est propositio Mathematica, in qua aliquid, quod subjectæ rei inest, seu accidit, contemplandum datur. Ejus finis est θεωρία: nota χαρακτηριστικὴ: Quod demonstrandum erat.

Problema hîc est propositio Mathematica, in qua aliqua rei subjectæ affectio quæritur. Ej⁹ finis est actio, & ejus nota characteristica, Quod erat faciẽdũ.

Diserte dico Hîc; quia problema quoq; appellatur (γενικώτερον) omne id quod proponitur: sive discendi, sciendive, sive faciendi causâ propositum sit.

Solent autem problemata per infinitum, enunciari; Theoremata per indicativum, Exemplum problem: Super datam lineam rectam finitam trigonum æquilaterum constituere. Exemplum Theorem; In omni trigono duo latera sunt majora tertio. Problemata solent præmitti, Theorematis, quia subjecta, quę priora sunt propriis affectiònibus, in problematis inquiruntur.

Problemata & Theoremata quædã sunt sine casu & declinationis varietate, alia verò habent multos casus.

Casus dicitur hîc delineationis variapositio: cum puncta aut lineæ, aut superficies, aut corpora alio atq; alio modo transponuntur.

Problemata sunt vel ordinata, & determinata quæ simpliciter, & uniformiter fiunt; Vel inordinata, quæ variis infinitisq; modis variantur; Vel sunt media inter hæc, quæ multipliciter quidem fiunt, sed certo numero, ut Trigonum æquilaterum super datã linea recta finita constituere uniformiter & simpliciter fit. Reliqua vero trigona, multipliciter. Sed datam rectam finitam secare in tres partes proportionales, cum ratio multiplex in infinitum procedat, fit infinitis modis. Theoremeta & Problemata quædam sunt simplicia, quædam composita.

Simplicia, quæ dividi nequeũt, vel quoad hypotheses, vel quoad conclusiones, hoc est, quibus est unicum datum, unicum quæsitum.

Composita, quæ habent hypotheses ex pluribus factas, aut etiam plures conclusiones, unica existente simplici hypothesi. Vel utramq; ex pluribus constantem, hoc est, in quibus, vel unicum est datum, & plura quæsita; Vel unicum quæsitum, & plura data; Vel plura data, & plura quæsita.

Generalis acceptio Problematis.

ETheorematis cõposita sunt vel Incomplexa vel complexa. Incomplexa dicuntur quæ cum composita sint non tamen in simplicia theoremata dividi possunt.

Complexa v. sunt, quæ in simplicia theoremata dividuntur. Exemplum prioris in 4. prop. l. 1. Euclid. In ea n. sunt data plura, & plura quæsita. Verùm datum non potest dividi in simplicia, ut alia conficiantur theoremata. Exemplũ post: est, Trigona & parallelogram-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

grammata sub eadem altitudine existentia, eandem rationem habent quam bases. Nam ex hoc possunt duo theoremata confici: Unùm de Trigonis, alterum de Parallelogrammis, quibus utrisq; accidit, ut eadem altitudine existentia proportionem habeant basium.

Propositiones Mathematici alias faciunt fœcundas, alias steriles.

Fœcundæ dicuntur, è qua multæ aliæ oriuntur.

Vide de Principiis huiusce in Lexico Philosophico sub voce Postulato pag. 837. et Hypothesi pag. 258. πρωθύστερον.

πρωθύστερον est cum rei summa præmittitur, quæ postea demum latiùs & copiosius explicatur: ὕστερον πρότερον, cum quod postremo loco factum est primo narratur. Hujus generis est quod Marcus dicit. Et biberunt ex eo omnes.

πρωθύστερος μετάθεσις est cum antecedens ponitur posteriori loco, consequens priori. Eventum committe Deo, & fac consona recto. Thue recht unnd laß Gott walten.

πρῶτος.

πρῶτος cum habet communem & suum usum superlativi significat primus vel summus. Superlativus autem significat ἐπίτασιν πρὸς τὰ πλείω propriè. Impropriè est idem, quod prior Joh. 1. πρῶτος μου, prior me erat, antecedebat me. Hîc inquit Chrysostomus πρῶτος est ἀεὶ καὶ διὰ παντὸς ἀμείνων, καὶ ἐνδοξότερος, id est, præstantior, potior.

πρωτότοκος.

πρωτότοκος est primogenitus, πρωτοτόκος verò primipara, quæ primò peperit. Christus dicitur πρωτότοκος πάσης κτίσεως, hoc est, γεννηθεὶς πρὸ πάσης κτίσεως, genitus ante omnem creaturam in

patris essentia. Dicitur & primogenitus omnis creaturæ, quâ homo, pro domino & capite omnium creaturarum, pro eo qui πρωτεύει, id est, primatum tenet & imperium in omnia.

προτόκτιστος verò significat primam creaturam qualem dicebant Ariani esse τὸν λόγον.

πτῶμα.

πτῶμα primò habet significationem casus seu prolapsionis corporis. Secundò est mortuum corpus seu cadaver. Vel corporis truncus, id est, σῶμα ἄνευ τῆς κεφαλῆς, corpus sine capite. Suidas Marcus Sexto cap. Sustulerunt αὐτοῦ (Johannis Baptist.) πτῶμα Cadaver habet versio latina, pro corporis trunco. Tertiò accipitur pro errato seu peccato præsertim infirmitatis, offensione: sicut & παράπτωμα cujusmodi in hac vita sæpè accidunt.

παραδιαστολή.

παραδιαστολὴ 1. est διάκρισις, id est distinctio quædam verborum significatione vicinorum. Cicero pro Archia. Ut ab illis ullo unquam tempore aut commodum aut otium meum abstraxerit, aut voluptas avocarit, aut deniq; somnus retardarit. Harum λέξεων διάστασις non est admodum magna.

2. Est cum duas res, quam vulgo pro iisdem habentur atque confunduntur, discernimus Cic. Philipp. 8. Me tecum iracundè agere dixisti solere; non est ita; vehementer me agere fateor, iracundè nego. Ita non tantùm in Diversis, sed etiam Contrariis locum habet ut cum discernis hominem prodigum, à liberali, audacem à forti, frugalem ab avaro cautum à timido prudentem à curioso hypocritam vel superstitiosum à pio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

παρασιώπησις

παρασιώπησις in Oratoria est præcisio, ut pro Archia: Alterius vero partis, *nihil amplius eo dicam quam id quod omnes verebamur*, nimis iracundam fuisse futuram victoriam. Aliud est παράλειψις, nempe cum præteritu-rum se silentio promittit orator, id quod tum maximè significat, atq; cogitandum proponit. Ejus nota, Prætermitto; Sileri patior.

παρηγμένον.

παρηγμένον (à παράγομαι deducor) in oratoria dicitur, cum duæ similes voces à se invicem deductæ conjunguntur; Tu quoq; Pieridum studio studiose teneris, Ingenioq; faves ingeniose meo. Sic homines humanissimi, homo humanus. Cui vicina est ἐπαναφορὰ κατὰ πλοκὴν pertraductionē seu Polyptoton, ut plenus, plena, plenum, ut cursu cursus, sic in viris fortibus virtus virtute superatur. (Horum διάκελσις alibi ostensa est.)

παρήλιος, παρήλιοι.

Parelii sunt plures Soles ut loquitur Plinius lib. 2. cap. 31. id est Meteorum albicans in nube, in qua fit radiorum Solis refractio sub ortum vel occasum ejus repræsentans plures Soles. Fit παρήλιος; cum nubes ex latere Solis vel orientis vel occidentis collocata est continua, polita, maximè æquabilis, id est ex æquo densa & consistens, quæ, velut speculum, εἴδωλον, id est imaginem Solis recipit & exprimit. Sic videmus & in aqua & in aëre densiore reliquisq; corporibus quæ habent superficiem levem & æquabilem velut in speculo exprimi res ad ipsas justa proportione collocatas. Vide Aristotelem lib. 3. Meteororum

& Jacob Milichium in 2. Plin.

παρασέληναι sunt plures lunæ, quarum una tantum est vera, reliquæ sunt εἴδωλα seu imagines lunæ ex refractione radiorum lunarium in nube effectæ. Fieri solent in plenilunio. Plinius l. 2. c. 32. Lunæ inquit trinæ ut Cn: Domitio C. Fannio Coss. apparuere, quos pleriq; appellarunt *Soles Nocturnos*.

Παρέμπτωσις.

Orthographiæ Gram. vox est, qua significatur literæ in medium dictionis insertio. P pt & ps etiam præcedente M scribendum putat Priscianus κατὰ παρέμπτωσιν literæ p. ut contemptus, promptus, deprompsi Jo: Camerarius p hîc repudiat itēq; Carolus Langius, è vetustis codicibus cōtemtus, promtus, depromsi scribentes: & est sane mollior pronunciatio Hieronym: Wolf.

πάρισον.

πάρισον 1. significat penè par 2. compar: ut in Oratoria, cum membra inter se syllabarum sunt numero paria. Abstract: παρίσωσις. Sed & in Oratòria Parison dicitur, cum ex tribus membris alicujus periodi duo sunt inter se paria, tertium verò est his brevius aut longius.

Cum postremum membrum brevius est duobus prioribus dicitur μείζον: cum longius μακρόκωλον.

πεπλασμένα.

πεπλασμένα quæ pendent à πλάσει, id est fictione; quæ sæpe τὸ καθ' ὑπόθεσιν dicitur, ut πλαστὸν, ὑποθετικόν. Lat. Ficta.

Talia multa sunt exempla, quibus opponuntur historica & vera:

παρεμβολή.

παρεμβολὴ ab oratoribus accipitur pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

compoſitione periodica quæ & dilatata (ἐκτεταμένη) & ſpiritu protracta eſt. Eſt enim longior ambitus (ſeu circumductio) verborum & ſententiarum. Itaq; exceſſus converſionis ſeu Periodi. Talis compoſitio exordiis magnarum cauſarum convenit. Valent Erythre: in comm: in Orationem pro Archia. Dicitur & περιγραφὴ (circumſcriptio) periodica, quæ membra quatuor excedit.

Ἄλλως.

Peribole 1. eſt amictus 2. ambitus (ut urbis, regni, 3. Oratoribus eſt longior anfractuoſaq; periodus 4. plenior tractatio rei idq; translatè (à re veſtiaria) ut n. aliquis non nudus eſt, ſed veſte circumdatur. Sic oratio aliquando non eſt ſimplex ſed undiquaque quaſi amicitur. Eſt autem in hac περιβολῇ denſitas quædam cogitationum (qua fit, ut non nuda verba ponantur, ſed quaſi veſtiantur) Rhetorica, quam & μέςωσιν & μεςότητα, id eſt condenſationem, plenitudinem, vocant: quæ interdum non patet capitui populari. Itaq; attentionem lectoris poſtulat & laborem ei affert. Ea utitur non tantùm Orator ſed aliquando etiam Philoſophus: ut Ariſtoteles lib. 1. Ethicorum Nicomach. cap. 5. 5. In Phyſicis ponitur etiam περιβολὴ partus pro amplexu & fotu ejus à genitrice, qui juris naturalis eſt Juſtinian: 6 In Ethicis & Politicis περιβολὴ κτημάτων ἢ χρημάτων eſt circumfuſa copia facultatum, pecuniarum abundantia, circumfluentia.

περιοχή.

περιοχὴ Philologis eſt præcipui negotii brevis complexio: Eſt quod κεφάλαιον πράγματος, id eſt ſummam rei ſeu negotii, continet: Eſt brevis omnium

eorum, quæ libro aliquo continentur, complexio. Latinè Argumentum: ut περιοχὴ fabulæ Plautinæ.

πεφυκὸς eſt aptum natum Cic:

πεφυκός.

Γένος τοῦ λέγειν πεφυκός Oratoribus eſt eſt genus dicendi ſeu eloquendi ſimplex & ſua ſponte fuſum: Cui opponitur πεπλασμένον, id eſt converſum, mutatum, quod ſitum eſt in commutatione verborum & ordinis, quæ Demetrio Phalereo eſt ἀνατροπὴ (hoc eſt metaplaſmus quidam.)

Verborum] ut cum dilatatur oratio ex uno verbo: ἐπέκτασις hæc eſt: Vel in verbum contrahitur: συστολὴ ἢ συναίρεσις hæc eſt λόγου εἰς ὄνομα.

Ἁπλῶς καὶ πεφυκότως dicere eſt nudè, ſimpliciter, & ſicut natura ipſa fert vel tulit, dicere.

πόρευσις.

πόρευσις, itio, motus localis nomen eſt, à verbo πορεύομαι, eo.

(πορεύεσθαι δι' οὐρανοῦ eſt iter facere vel penetrare per cœlum.)

Stellæ ἐπιπόρευσις Ptolemæo eſt cùm tranſit planeta per alia atq; alia loca ſeu ſigna Zodiaci, ut cum tranſit per ſigna aeria vel aquea Plinius vocat Tranſitum: Græc. μετάβασιν ἀστέρος.

πραχθέν.

Oratoribus aliud eſt ἐκβὰν, aliud ἐκβαῖν. Nam πραχθέντα ſunt facta: Ut πραττόμενα, quæ fiunt vel fiebant. ἐκβάντα ſunt Eventa, hoc eſt factorum effecta vel conſequentia ἢ ἑπόμενα, quæ & τὰ μετὰ τὸ πρᾶγμα dicuntur: quibus opponuntur τὰ περὶ τοῦ πράγματος ἢ ἡγούμενα. ἐκβησόμενα, quæ eventura ſunt, ut ἔνδειξις τῶν ἐκβησομένων ſæpè eſt incerta.

προεπίπληξις.

Oratoribus προεπίπληξις eſt præmollitio,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

tio, præcastigatio ejus, quod dicitur. In oratione pro Archia. Et hoc pace dicam &c. βεβαιώσεως seu asseverationis hæc est προεπίπληξις, ne videatur Orator res bellicas nimium extenuare verbis (quæ extennatio λιτότης dicitur & ἐλάττωσις.) Alia ab hac est, προθεράπεια, præmunitio, correctio, qua ut insinuatione seu ἐφόδῳ Cicero pro Archia excusat se, cur novo defensionis genere utatur in causa forensi, & extra causam velit pluribus differere de studiis humanitatis (utar enim vestra benignitate &c.)

προκατάληψις.

In Oratoria ἀνασκευῇ προκατάληψις significat occupationem seu Anticipationem cùm oratione nostra anticipamus quod adversarium contra nos facturum dicturumve esse cognovimus idq; antè confutamus. Dicitur & prolepsis.

Hæc constat
- Antithesi, cujus est
  - πρότασις: Significatio futuræ objectionis.
  - ὑποφορά: objectio, adversarii sententia.
- Solutione seu λύσει, cujus est
  - ἀντιπρότασις insequentis refutationis significatio.
  - ἀνθυποφορὰ objectionis seu ἀντιπίπτοντος solutio.

Exempl.

Quæret quispiam quid? Illi ipsi summi viri, quorum virtutes literis proditæ sunt istané doctrina, quam tu laudibus effers, eruditi fuerunt? Difficile est hoc de omnibus confirmare: Sed tamen est certum quid respondeam. Ego &c.

Quæret) occupationis prima pars, protasis.
Quid? Illi) 2. pars objectio.
Difficile) 3. Antiprotasis.
Ego multos) 4. Antipophora.

Huic vicina si non eadem, est ἀνθυποφορὰ cum antevertimus tacitam cogitationem audientium aut argumentum quod contra nos poterat afferri Cic. pro Syll. Quid? ergo hoc tibi sumis, dicet fortasse quispiam, ut quia tu defenderis, innocens judicetur. Ego verò, judices, non modò mihi nihil assumo, in quo quispiam repugnet, sed etiam si quid ab omnibus conceditur, id reddo ac remitto &c.

προκατάστασις.

προκατάστασις Oratoribus est aditus & præparatio ad κατάστασιν seu αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, i. e. propositionem vel narrationem. Poetæ Comici & Heroici παρασκευὴν vocant, & προοικονομίαν ad ipsam facti expositionem. Cicero interdum προκαταστάσει concludit exordium causæ, ut in oratione pro Archia. Valentinus Etychæus sic accipit & definit προκατάστασιν: Est συνοχή, id est continuatio atq; conjunctio exordii cum narratione, & ejusdem quasi vestibulum ac propositio, κεφάλαιον τῆς διηγήσεως (caput narrationis) In comm. in orat. Cic. pro Archia.

forse Erythraeus, qui de figuris huiusmodi scripsit: cui est nomen Valentinus.

Rhetorica seu oratoria narratio seu ἀπαγγελία, ut loquitur Aristoteles, id est causæ seu πράγματος expositio dicitur προκατάσκευος, quòd in ea lateant argumentorum semina, quorum ἐργασία & ἐξεργασία est in confirmatione, id est quæ in confirmatione copiosius exponuntur & tractantur: seu quòd explicando rem & sedem & fundamentum constituendæ fidei ponat. Porrò quemadmodum προ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

προκατάστασις est narrationis aditus: Sic contentionis tanquam vestibulum est & caput προκατασκευὴ (apparatus confirmationis) causæ præcipua partitio; quæ & προέκθεσις dici potest Vide Hermogenem.

προέκριμα, πρόκρισις.

προέκριμα significationem habet rerum antè judicatarum autoritatis Valentinus Erythræus vocat προκρίματα τὰ προειλημμένα τῇ κρίσει. L. Præjudicia. (Præjudicatæ sententiæ.) Nec de huj' vocis ἐξαπλώσει plura libet. In testimonio Oratorio interdum sunt πρόκρισις κρίσις & ἐπίκρισις. Cic. pro Arch. Quare suo jure noster ille Ennius Sanctos appellat Poëtas quod quasi Deorum aliquo dono nobis commendati esse videātur: Suo jure] πρόκρισις, id est præjudicatio per collaudationem testimonii & authoris. Sanct. ap.] κρίσις, id est iudicatum seu pronunciatum Ennii. Quod quasi] ἐπίκρισις, adiudicatio & ratio.

πρόῤῥησις.

πρόῤῥησις ἀντιλεξεῖ est prædictio In Oratoria Valent: Erythr. interpretatur denunciationem consequentium. Aristoteli est futurarum rerum narratio, cui opponitur ἀπαγγελία, ut & δήλωσις. Εκθεσις n. seu narratio est vel πρωσωπικὴ seu ἐπιδεικτικὴ, personarum: vel πραγματικὴ, Rerum. Atq; hæc est vel præsentiū τῶν πραττομένων: Δήλωσις: vel præteritarum; Απαγγελία. Præteritarum inquam sive sint gestæ; τῶν πεπραγμένων; Sive sint neglectæ omissæque; τῶν παραλειφθέντων. Vel Futurarum ; τῶν πραχθησομένων; προῤῥήσις.

προαναφώνησις στάσεως est præsignificatio propositionis seu præcipuæ in oratione constitutionis.

προσθήκη.

προσθήκη auctarii, appēdicis, additamenti, amplificationis, αὐξήσεως, ἐπαυξήσεως significationem habet. Et προσθήκης μέρος crebro usurpatum ab iis, qui libros suos augent iterata editione. Aristoteles exordium Orationis vel ἐργασίας, id est tractationis alicujus πρωσθήκην vocat, quòd non sit πιστικὸν, id est non pertineat ad fidem faciendam, seu non ad causam probandam, sed ad auditorem solum benevolum reddendum adhibeatur: quemadmodum peroratio ad πάθη id est ad vehementius commovendum, vel ad ἀνάμνησιν τῶν προειρημένων, id est ad revocandum in memoriam ea quæ præcipuè dicta sunt; Quare & ipsa προσθήκη Orationis rectè dicitur.

Sic προσδιαίρεσις est nova divisio addita priori. προσλαμβανόμενα Oratoribus sunt quæ ad διδακτικὰ & πιστικὰ assumuntur, rei ornandæ amplificandævè gratia.

προσοικοδόμησις,

Propriè προσοικοδόμησις in Oecon. est ædificii auctus, seu augmentum. προσοικοδόμησις in orat. Ar. est expolitio seu ἐπεξεργασία, quæ species est ἑρμηνείας. Ea & προτιθέντα, id est eadem quæ antecesserunt, repetit, & plura iis addit. Repetitio autem eorundem fit commutatis verbis & sententiis. Dicitur & ἐπιμονὴ commoratio: Cic. pro Arch. Respicere spatium præteriti temporis: pueritiæ memoriam ultimam recordari, & inde usque ea repetere. Ισοδυναμοῦντα hæc sunt: Aliâ ab hac est Palilogia illa, quæ est pars Epilogi seu perorationis, id est, est totius orationis Symperasmatis,) repetitio tam constitutæ propositionis quam præcipuorum argumentorū quibus causa comprobata fuit.

πρόσαξις.

πρόσαξις jussio est: Cui opponitur συγχώρησις permissio.

πρῶτος hæc vox tribuitur summo rerum moderatori & Imperatori Deo. Aristotel. de Mundo.

προσακτικὸν est Imperativum.

πρωτοπαθεῖν, Δευτεροπαθεῖν.

Πρωτοπαθεῖν est primo affici, δευτεροπαθεῖν secundo vel aliunde affici; ἰδιοπαθεῖν propriè pati. Συμπαθεῖν socium esse πάθους seu doloris. Σὺν enim societatem significat in compositione; Ut συστοιχία est coniunctio seu societas ordinis (ut ordinis bonorum & malorum) Pythagorea, quem innuit Arist. l. 1. Eth. c. 5.) Ita σύστοιχα sunt quæ eiusdem sunt ordinis. Ὁμοιοπαθεῖν est similiter pati, seu affectum esse, seu vivere. Voce hac Arist. utitur l. 1. Eth. c. 4. Ὁμοιοπαθεῖν Σαρδαναπάλω, similiter Sardanapalo animi affectibus servire, vel similiter Sardanapalæ ætatem degere. Utraq; enim versio probabilis est.

In Physicis multus usus est harum vocum. Vide Zuinger. in Physiol. Medic. cap. 43.

Pars Corporis
- πρωτοπαθεῖ, i.e. omnium primo afficitur.
- Δευτεροπαθεῖ i.e. cōtagio alieno, afficitur per
  - ἰδιοπάθειαν, ut cōmunicata passio radices etiam agat in parte, quæ, communicatione cessante, nihilominus maneat.
  - Συμπάθειαν, i.e. consensum & connexum, ut cōmunicatione cessante passio instar umbræ penitus evanescat.

πρωτοπλάστης.

πρωτοπλάστης est primus fictor seu formator, ut Deus. A Poëta Prometheus filius Iapeti celebratur hominū plastes de luto: vel quia hominis propria est prudentia: dicitur enim Prometheus ἀπὸ τῆς προμηθείας id est à providentia; vel quod respectu cæterorum animalium homo singulari consilio & providentia creatus sit: vel quod ex sermonibus ipsius Promotheia ad gentes doctrina de creatione humani generis ad imaginē Dei affluxerit: vel generatim quod doctrina & sapientia hominū lutea corpora i.e. rudes animos formaverit & excoluerit, ut optimus sapientiæ doctor. Augustinus de civitate. Quanquam Lactantius Firmianus opinatur Promethea ideo primum plastem habitum, quod primus statuas & simulacra finxerit, quem quidem scribit vixisse temporibus ijs quibus templa constitui & idola coli cœperunt.

Protoplastum verò esse primò formatū, quis nescit?

πρώτως.

Πρώτως, πρώτως καθόλου, ἀμέσως & ἀτόμως ut & enūciata πρῶτα, πρώτως καθόλου, ἄτομα, ἄμεσα, quę nō possunt demonstrari seu indemonstrabilia sunt ratione διότι, paria sunt seu æquipollentia.

προφερόμενα.

In Epagoge seu ὁμοιώσει ἐπακτικῇ similitudine inductio (qualis est Socratica) quę antecedunt dicuntur τὰ προφερόμενα seu ἐπαγόμενα Consequens dicitur ἐπιφερόμενον (ab ἐπιφορᾶ id est illatione) ut si tutor fidem præstare debet: Si socius:

Si cui mandaris: Hæc sunt προφερόμενα ἢ ἐπαγόμενα.

Debet etiam procurator Hoc est ἐπιφερόμενον.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

πῦρ.

Πῦρ multa ſignificat. Nam & elementum igneum (quod λεπτομερέστερον) & igné qui ſubſiſtit in aliena materia, ſeu cui adjunctum eſt ſiccum & terreum, qualis ignis eſt flamma & ignis carbonaceus ſeu ἀνθράκων id eſt carbonum, quorum ſunt prunæ; & lucidum corpus ignem appellamus.

Πύῤῥον rubrum eſt vel rutilum. Πυῤῥάζειν rubere. Baſilius συγνάζει πυῤῥάζων ὁ οὐρανὸς, cœlum rubens præ ſe fert triſtitiam.

πῶς, πῆ; Ὀν aut πῆ, aut πῶς.

Limitationum hæ particulæ ſunt. τὰ πῆ ſunt aliqua ex parte ita ſe habentia. τὰ πῶς, aliquo modo ſe ita habentia. Eiusmodi ſunt quibus non in univerſum vel propriè aliquid ineſt, ſed vel ex parte vel propter accidens aliquod; Ut non omni animali ἐναίμῳ (ſanguine prædito) ineſt ſpirare, ſed cuidam duntaxat, nimirum habenti pulmonem & huic quidem omni. Omne animal ſpirat, quatenus habet pulmones. Oppo. τὰ ἁπλῶς quæ ſunt ſimpliciter. Elenchus à dicto πῆ vel πῶς ad dictum ἁπλῶς notus eſt.

Τὸ πῶς Materialiter accipitur à Juſtino de Trinitate; σαφὴς ἔλεγχος τῆς ἀπιστίας τὸ πῶς περὶ τοῦ θεοῦ λέγειν Certiſſimum argumentum eſt incredulitatis de Deo dicere Quomodò, ut vertit Poſſelius.

παράδοξον.

Παράδοξον, quod eſt præter opinionem, cum ſententiis & argumentis tum factis attribuitur. Dicuntur enim παράδοξα quæ præter vulgi opinionem fiunt aut dicuntur, quæ à communi omniumvè opinione abſunt, ut ſi quis mortem laudet.

Oratoribus nõnullis παράδοξον eſt σχῆμα cum inopinatum aliquid id eſt præter opinionem auditoris proponitur: ἀπροσδόκητον. A παραδόξεις diſcriminantur 1. ἄδοξα ignobilia, inopinabilia, abſurda, ὑποθέσεις ἄτοποι, materiæ infames, quæ nullum artis admittunt locum, res damnati argumenti, quales res nefariæ, ut parricidiũ, & à quibus abhorremus: ut peſtilentia, febris quartana, ſtultitia: ridiculæ, ut ventris crepitus: viles, ut muſca, culex. 2. ἔνδοξα clara, nobilia, quæ laude digna ſunt & admittunt prædicationis cultum, ut Sol, Luna, probabilia, πιθανὰ, ut argumenta ἔνδοξα Philopon.

Quædam tamen παράδοξα accuratè philoſophantibus ſunt ἔνδοξα. Unde extant quædam ἔνδοξα παράδοξα P: Scherbij Profeſſ. Altorf.

3. Ἀμφίδοξα, quæ cadunt in opinionem ancipitem, quæ dubitationem & diſceptationem in utramq; partem ſuſtinent, ut lingua, Monarchia, bellũ, quatenus laudari & vituperari poſſunt. Vide Gell. lib. 17. c. 12. & Scal. de Re Poët. lib. 3. cap. 110. & 118.

Ego inter ἄδοξα refero, quod quidam dixerunt centum millia animarum in cuſpide acus ſedere poſſe.

παλιμπλαγχθείς.

Παλιμπλαγχθεὶς, à πάλιν re, & πλαγχθεὶς percuſſus: Latinè Repercuſſus. Sic Poëta. Sicut aquæ tremulum labris ubi lumen ahenis Sole repercuſſum aut radiantis imagine Lunæ Omnia pervolitat latè loca, jamq; ſub auras Erigitur ſummiq; ferit laquearia tecti. Hîc Repercuſſum græcis eſt παλιμπλαγχθὲς. Voce hac uſus eſt Homerus. Ariſtoteli eſt ἀνακεκλασμένον, id eſt reflexum. Lumen enim rectum eſt aut reflexum ſeu ἀνακεκλασμένον.

Re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Repercuſſum igitur hic dicitur lumen quia primùm aqua percutitur à lumine, deinde lumé ab aqua reflectitur, ſicut & vox in Echo. Per imaginem Lunæ hìc intelligitur lumen Lunæ, quod in laquearib⁹ exceptum ac repercuſſum dicitur ex interpretatione Jul. Scaligeri.

πνεῦμα.

πνεῦμα 1. propriè eſt ſpiritus, flatus, ventus, aura, halitus corporeus.

2. Poſtea pro mente quadam pro ſubſtantia corporis experte, qualis eſt Deus, angelus, accipitur. Deus eſt Spiritus, id eſt mens quædam. Joh. 4.

3. Pro animo ſeu anima hominis immortali.

4. Pro impetu animi.

5. Pro omni quod ſpirat, pro natura ſpirabili ſeu animali.

6. In Rhetorica πνεῦμα ſeu σύνθεσις πνευματικὴ eſt productio Spiritus.

Oratio ambitu quodam & orbe quaſi verborum circumducta dicitur comprehenſio, συνέχεια. Ejus genera ſunt duo: πνεῦμα productio Spiritus, & circumductio. Hæc dividitur 1. in periodum, id eſt ambitum ſeu circuitum, qui non plura quàm quatuor ad ſummum habet membra; & continuationé ſeu circumſcriptionem, περιοδικὸν ἢ περιγραφὴν περιοδικὴν, quæ hunc quaternarium excedit.

In ſacris literis eſt interdum donum Spiritus Sancti, ut Spiritu loqui myſteria, id eſt, ex ſingulari gratia Spiritus. 1. Cor. 14. v. 2. πνεῦμα Domini ſuper me, id eſt, donum Prophetandi & interpretandi ſcripturas. Luc. 4. Interdum lingua ſeu ſermo, cujus auctor Spiritus. Precabor Spiritu, id eſt lingua peregrina ſermone peregrino quem Spiritus dictabit mihi.

Interdum verus animi affectus, qui excludit hypocriſin. Adorabunt Patrem Spiritu & veritate. Joh. 4. Spiritu lenitatis, i. e. affectu leni. Spiritu Zelotypiæ. Numer. 5.

προβολή.

Προβολὴ & Gymnaſtica & politica & œconomica & Phyſica & Oratoria vox eſt. Eſt enim & ſtatus pugilis in procinctu ſtantis, & prima pars phalangis, & propugnaculum ſeu protectio & protectũ, tecti projectio, & generatim pars prominens alicujus rei: Ita palpebrarum pili ſunt oculorum προβολαὶ; prominentes ædium partes ex quibus eſt proſpectus in plateas, die Ercker oder Gänge vorn an den Häuſern ſunt προβολαὶ, projecta, protecta. Et προβολὴ productio eſt, ut eſt propago in vitibus. Talis non eſt productio divinarum perſonarum ἀλάλητος (ineffabilis) Eſt & προβολὴ quod præ nobis ferimus, prætextus. Quærere προβολὰς vitiorum eſt quærere tegumenta vitiorum, ut loquitur Cic. Eſt deniq; intentio Oratoribus qua aliquid alicui objicitur.

προσάντης.

Προσάντης eſt Adverſus, arduus, infeſtus. προσάντης ζήτησις Ariſtoteli Eth. 1. cap. 1. eſt diſquiſitio lubrica atq; ardua, vix tractabilis, δύσχερὴς, χαλεπὴ, moleſta. Intelligit autem quæſtionem de Idea adverſus Platonem præceptorem.

LITERA. P.

Ῥαψῳδία.

Rhapſodi, ῥαψῳδοι, vocati ſunt, cantores aut recitatores ἐπῶν ſeu verſuum præcipue Homeri, qui quod aliis præferrentur & frequentius recita-

ren-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

rentur, appellati ſunt Homeridæ, ſeu Homeriſtæ. Dico præcipue, quia illi quoq; nominati ſunt Rhapſodi qui Sophoclis & aliorum verſus recitârunt. Plato in Ione etiam verſuum interpretes per Rhapſodos intelligit, & 2. de repub. dicit eſſe Poëtarum miniſtros. Vox autem eſt facta, à cantu & Sutura, quia Homeri carmina erant ſparſa ac divulſa antequam congererentur.

Rhapſodi etiam dicti fuerunt ῥαβδοῦχοι, ῥαβδωρὸι, ῥαβδωδοὶ dicti, quippe cum virgis vel ſcipionibus prodibant rubris, qui Iliadem profitebantur: ſignum illud cædium & cruoris: Croceis, qui Ulyſſeam, quod ejusmodi colore exules deſignarentur.

Voce Rhapſodiæ talia carmina ſignificantur. Interdũ etiam Rhapſodia eſt ipſa verſuum commentatio, quod apparet ex hoc Heſiod. μέλπομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες ἀοιδοὶ. Rhapſodia Poëtica dicebatur, cum ex Homero verſu aliquo prolato, & vel initiali litera, vel finali notata, ab eadem alios verſus Homericos incipientes, cogebantur in medium adducere. Talem à Philologia & literatura Politiore ludum non alienum memini exercere illuſtriſſimum ac literatiſſimum principem Mauritium Landgravium Haſſiæ mecum, & cum Magiſtris Iohanne Hartmanno, & H. Petræo exercere in Baſilica ſua Caſſelana ex Poëtis latinis.

Ad extremum video etiã Virgilio centonem, vel Ovidio centones à quibusdam recentioribus vocari Rhapſodiam. Vox eſt à ῥάπτω, id eſt, ſuo & ὠδὴ id eſt, canticum.

Parodia alia eſt à rhapſodia, teſte Scalig. lib. 1. c. 42. Poët. vide vocem parodia cum exemplis.

Ῥόπαλικὰ μέτρα.

Verſus Rhopalici ſunt quorum ſingula verba ſequentia ſyllabis priora exuperant: Sic dicti quod clavæ more quibusdam gradatim ſurgunt toris & nodis. Apud Auſonium exemplum eſt:

Spes Deus æternæ ſtationis conciliator.

Vide Adrian. Turneb. adverſaria.

Dict. à ῥόπαλον, i.e clava.

Ῥυθμὸς.

Rhythmus à Scaligero lib. 2. poëtices cap. 2. vocatur concinnitas vel quaſi concentus Eſtq; ei duplex: tum in ſyllabis, tanquam in partibus, propter pedes,; tum in pedibus propter verſus, quem ſic definit: Cõmenſus pedum inter ſe pro rei deſignatæ modo: alia namq; ſymmetria eſt, ſi ita ſit; *Muſa mihi cauſas memora*; & alia, ſi ita; *Muſa mihi memora cauſas.* Sic in pedibus alius alijs eſt reſponſus ſyllabarum.

Differt à menſura. Menſura enim laxior eſt, quippe eſt quantitas in materia. Rhythmus autem eſt compoſitior & aſtrictior, nempe qualitatis in diſpoſitione. Translatis enim verbis menſura verſus non mutata Rhythmus mutabitur. Menſura regula eſt, Rhythmᵘˢ eſt modus regulæ. Mẽſura eſt tractus præſcriptio, Rhythmus eſt præſcriptionis quaſi temperamentum.

Numerus oratorius etiam generaliter rhythmus dicitur. Poëtarum verſus tametſi ſuum numerum habent peculiarem, metra tamen dicuntur.

Eſt & Rhythmus muſicus, ad melopœiam pertinens. Et Medicus, ut venarum.

Poet: rhythmi ſunt partim metrici; partim ἄμετρ;

In Ioh. Trithem, de ſpirituali exercitio Monachorum.

O florens

O florens rosa Mater Domini speciosa
O virgo mitis ô fœcundissima vitis.
Clarior aurora pro nobis jugiter ora

Rhythmus accipitur nonnunquam etiam generalius ut complectatur etiam numerum, qui fit ἄρσει & θέσει corporis, ut cum dicit Neander in græc. Gram. Differunt μέτρον & ῥυθμὸς.

1. Metrum indiget Syllabis & dictionibus; Rhythmus potest etiam fieri extra hæc, puta plausu pedum & corporis.
2. Differunt & aliter Metrũ & Rhythmus; Metrum habet fixa tempora, longum breve, anceps. Rhythmꝰ sæpe longa Syllaba pro brevi utitur, aut contra.
3. Metrici & Grammatici tantum hanc vocant longam Syllabam, quæ habet duo tempora: Sed Rhythmicus seu Rhythmopœjus, dicit aliam longam aliam longiorem, ut grammaticus dicit, τὸ ὡς habere duo tempora, sed Rhythmicus duo & dimidiatum, quamlibet enim consonantem habere dimidiatum tempus. Vid. Neandrum de carminibus in Græca grammat.

RhythmoPœia est, facultas efficiendi Rhythmos (numeros seu modulos certa proportione constantes) sicut Melopœia, est facultatas efficiendi harmonias:

Rhythmicus, seu rhythmopœjus, est historici Johan. Tzezis (qui vixit anno Christi 1176.) liber. Nam 1. ibi non observatur lex & ratio metri. 2. singuli versus sunt quindecim literarum. 3. in quarta regione fit cæsura, ita ut absolvatur jambicus dimeter.
4. dimensio fit more jambicorum, eo modo accentus ferè ita cadunt, ut extra dimensionem.
5. Semper acutus aut circumflexus in

penultimam versus syllabam cadit. Hujusmodi versus vocat Eustrathius Iliad. 1. pag. 11. δημοτικοὺς & πολιτικοὺς, vulgares & tritos seu pervulgatos, conculcatos. Tales sunt hi si conjunguntur: Auß tieffer noth schrey ich zu dir/Herr Gott erhör mein ruffen.

LITERA. Σ

Σάρξ. Desunt ut in novo Lexico Explicatio vocis σοφία

Caro
- παρέγχυμα, ut jecur.
- Musculosa, perpetuò adhærens fibris musculorum.
- Absolutè Caro dicta, quæ cuilibet parti est peculiaris.

Σαρκοειδεῖς, σαρκομορφεῖς, carniformes partes corporis opponuntur spermaticis.

Σκύβαλα, σκύβαλον.

Hanc vocem quidam accipiunt activè, quidam passivè. Melanchth. activè; Suidas passivè. Activè σκύβαλα sunt quod canes eijciunt. Generalius etiam accipitur pro omni stercore duriore & aridiore quasi in nucleos diviso. Passivè, quod canibus objici solet, q. κυσίβαλον: Utitur hac voce etiam Paulus epist. Philipp. Pro abjectissimis sordibus. Aliis etiam scybalum est quælibet rejicula ut acus (frumenti purgamentum) excrementum, reliquiæ, putamen, ramentum, crassamentum, quisquiliæ.

Σκῶμμα, Dicterium.

Scomma Aristoteles accipit pro maledicto eleganti & honesto, Eth. 4. c. 14 τὸ γὰρ σκῶμμα λοιδόρημα τί ἐστιν, salsè dictum

ctum enim quodam (vel quodammodo) malè-dicti genus eſt.

Hìc enim particula Ti minuit ſignificationem vocis Λοίδορημα. Rhet. 3. eſſe ait εὐσχήμονα λοιδορίαν, quod maledictum ſpecioſum ſeu honeſtum eſt. Dicitur & ὕβρισ πεπαιδευμένη eruditum convitium: Et χαριεντισμὸς & à Latinis Dicterium. Alii aliquando ſumunt pro dicterio minus honeſto propter nimiam mordacitatem & irriſionem. Graviter Ariſtot. Legiſlatores oportebat vetare, ne quidvis in alterum dicere ſalsè liceret: cap. eod. Vox Scomma eſt ab ave Aſione, quæ Græcis dicitur σκὼψ, ridiicula & mirabunda circumactu capitis collique flexu.

Hinc σκώπτει, eſt irridere aliquem agitatione capitis. Ac ejuſmodi homines dicuntur ſcoptici. Ioſeph Scalig. in comment. in lib. 5. Manilij, propriè inquit, Dicterium eſt verbum ſcenicum. Idem ſcribit Volcatium ſcurras mimarios vocare, qui dicteria funditabant, qualia ſcurræ, hoc eſt, actores urbicarij ſeu urbici in Mimis.

Abijt igitur in maledicentiæ infamiam. Ita dicteria ſunt φιλομώμων & ſcurrarum, quorum ſal eſt mordax & cantica in aliorum infamiam compoſita, quæ cum publicè cantabantur, dicebantur Pſalteria, vulgò cantica (per ſynecdochen) pro canticis mimorum. Paulus ſententiarum lib. 5. de injuriis. Itaq; Mimus ipſe Cantor dicebatur Horatius. Donec cantor, vos plaudite dicat.

Et Dicteria Mimorum ab autoribus ſæpè citantur. Zuing. in Schol. Ethic. Adulatores & ſcurræ, qui dicteriis ſuis & ridiculis geſtibus riſum hominum captant (ſive per ſe, ſive lucri gratiâ) βωμολόχοι ab Ariſtotele dicuntur, quoniam nimii ſunt in jocis & ſcommatibus. Ac iidem pertinent ad homines φορτικοὺς.

Ut autem à ψάλτης ψαλτήριον, à μύστης μυστήριον, à κρίτης κριτήριον, ſic à δείκης (demõſtrator) δεικτήριον, quaſi δεῖγμα, δεῖνα vult eſſe: Quia in Dramatibus fiebant dicteria tantùm, experimenti gratiâ & erant ſpecimen futuri cantus aut modorum artis fidicinæ: Ac ſi ante fabulam erant, dicebantur εἰσόδια (exordia) ſi in media fabula interponerentur, ἔμβολα. Hic perſona Embolaria; Plin. Si in fine fabulæ, ἐξόδια. Huc pertinet, quod ait Scalig. Experimentum in anteceſſum dabant mimarii, ſcurræ & pantomimi & Citharistæ. Cum autem ſcurra urbicarius prodiret in ſcenam, is citharam aut Pſalterium afferebat, aliquid proludii (Græci etiam προαύλιον vocant) loco præcanturus ad colligendum ſtudia & favorem ſpectantium.

Et hæc è Varrone.

Et orthopallica attulit Pſalteria.
Quibus ſonant in Græcia dicteria.
Qui fabularum collocant exordia.

Non igitur dicterium deſcendit à Dico: Sic concludi videtur ingenioſè, ſed ego quia non invenio δεικτήριον apud Græcos autores, ſtatuo eſſe à verbo dico.

Scomma etiam in bonam accipi partem ut jocus ſit, qui ingenuum decet, ſeu ut ſit eruditus jocus, 1. probo hoc argumento, ꝙ ait Ariſt. in Ethic. legum latores decere leges ferre ſcommatum & jocorum.

Et Zuingerus, eſſe quædam ſcommata & quoſdam jocos liberales, quoſdam ſcurriles.

Dicacitas aliud eſt, quàm Dicterium. Dicacitas eſt habitus à Dicax, id eſt. paulò

paulò nimiùm facetus. Dicterium ſalsè acutè breviterq́; dictum, Græcè apophthegma. Cicero. Scurrilis dicacitas oratori fugienda eſt.

Nota etiam. Dictum per ſynecdochen nonnunquam poni pro Dicterio.

σπερματικὸν

Spermaticum 1. ſignificat, quod ſemine abundat, quod ſemen genitale habet, vel recipit, ut ἀγγεῖα σπερματικὰ, ſeminis receptacula ſunt; Meatus etiam (qui Græcis ſunt πόροι) ſeminis dicuntur σπερματικοὶ.

2. Significat habens vim producendi ſemen.

3. Quod eſt ortum ex ſemine ut partes σπερματικαὶ, quibus à Medicis, Phyſicis opponuntur αἱματικαὶ id eſt, ſanguineæ.

Etſi enim & ſemen, ex quo formantur omnia, ſanguis fuit, & ſanguinem maternum ſemina attrahunt, eoq́ue augentur, & corporis univerſæ partes ſanguine aluntur, ut omnium partiũ ſubſtantia ex ſanguine hoc modo ortum ducat: Medici tamen Phyſici, quę primò ac principaliter ex ſemine ſint & materia ſanguinis, & quæ poſtea, ubi ſanguis in fœtus corpore eſſe cœpit de hoc confiant, quærunt, & diſtinguentes, hæc αἱματικὰ & illa σπερματικὰ eſſe docent: Ex his ſunt quæ partes homogeneæ ab illis appellantur præter carnes omnes. Carnis autem genus cum habeantur viſcera & inteſtina, in hoc Medicorum doctrina ab Ariſtotelica recedit, quòd Medici non omnem carnem ex alio ſanguine expreſſam atq́ue effectam doceant: At illam & viſcerum & inteſtinorum carnem non ex ſanguine exiſtere, qui in venis vehitur, & in epate gigni docetur (Hic enim illo tempore quo fœtus formatur primum nullus adhuc eſt, ſed è ſeminis, quod affluente ſanguine materno alitur, materia vel tota, vel præcipua exiſtit) & primum ex ſanguinis materia informari tum fibrarum, tum hulcerum ſpecie cor & epar; poſtea autem ex venis & arterijs in uterum pertinentibus attracto ſanguine fibras illas compleri, & cordis & Epatis maſſam conſtitui, atq; hoc modo ex ſanguine etiã aliquid ad naturam horum concurrere, quod & de pulmone, liene & renibus cogitari oportet. Cerebrum autem ex ſemine ortum ducere videtur, ſicut & ceteræ partes univerſæ homogeneæ, itaq́; viſcera ea, quæ παρέγχυμα à Medicis appellantur, & carnis inſtar habent, etiamſi ſanguinis aliquid habent ab ortu ſuo; non tamen αἱματικαὶ partes ſunt Medicis, ſed σπερματικαὶ. Appellantur enim αἱματικαὶ, quæ ex ſanguine, qui in venis fœtus vehitur, ortum ducunt.

Hujus ſanguinis παρεγχεύματα hæc neq́; ſunt, neq́; eſſe omnino poſſunt, ſed quod habent αἱματικὸν, id aſſumpſere ex ſanguine materno, quo aluntur ſemina, ut hac de cauſa ſanguis ille inter ſemina referri poſſit.

Atq́; hinc eſt, quod σπλάγχνα, id eſt, viſcera hæc carnis modo ſanguinei aliquid coloris habent, cum ceteræ partes σπερματικαὶ omne, albæ ſint, & originis ſuæ colorem repræſentent.

Το προοίμιον σπερματικῶς ἔχει τὰ τῆς ὑποθέσεως, id eſt ex cauſæ ſtatu ſumptum eſt ex viſceribus cauſæ ſeu controverſiæ ſeu negotii tractum eſt, ex re ipſa ſumptum eſt exordium.

Σποράδες, Sporades.

1. Ariſtoteli 1. Meteor. cap. 8. & 9. Sporades (ἀπὸ τοῦ σπείρειν, à eminando) ſunt ſtelllæ ἄθετοι, id eſt absq; ullo ordine

dispersæ, ita ut unum aliquod licet collectæ fuerint, signum conspicuum vel sidus alicujus momēti constituere non possint. Ea propter nec sitū, (θέσιν) nec numerum earum Astrologi servârunt, neq; nomina propria iis indiderunt, sed communi denominatione, cum certam figuram non repræsentarent, τῶν σποράδων notaverunt. Thom. Jordan. Medicus tract. 1. c. 1. de Phænom. Pestis. Opponuntur his, ἀστέρες ἀσρόθετοι, seu ἐν θέσει in certo cœli positu. Al. sidera & astra.

Stellæ
- bnominius insignitæ
- ἀνώνυμοι

Distinctio hæc est Arati.

2. Cosmographis Sporades insulæ sunt quæ mari Cretico & Ægeo includūtur, ut sunt Cyclades circa Delum. Ita dictæ quod disiectæ & absq; ullo ordine positæ essent.

3. Medicis venæ Sporades dicuntur venæ magnæ bifurcatæ circa inguina & utrumq; femur illinc ad crura & pedes descendentes, quædam propagines inordinatè cutē permeantes, sic dictæ quod modicis intervallis dissitæ & sparsæ sint.

4. Νόσοι σποράδεις, morbi Sporadia seu σποράδην, hoc est, sparsim vagantes, Medicis sunt dissimiles, qui privatim singulos, non universum infestant populum, & quovis anni tempore nunc hos modò illos affligunt, cujus generis sunt pleuritides, peripneumoniæ, anginæ renum vesicæque calculi, ophthalmiæ, tabes. Hi enim cum οὐχ' ὁμογενεῖς sed dissimiles inter se sint, diversa corporis loca occupant, è differentibus causis oriuntur, varios & diversos quovis anni tempore, quavis regione, qualibet temporum constitutione prehendūt. Thom. Jordan.

Morbi
- πάγκοινοι seu πανδήμοι, universales, cōmunes
  - Epidemii, publici, ut pestilentes.
  - Endemii, vernaculi, Patrii ἐπιχώριοι, regionales, τοπικοὶ: ut Lusitanis patria dicitur phthisis, Mediolanēsibus Podagra, realib⁹ Scorbutus.
- Sparsi, dispersi, Privati, Palantes, Palatim grassantes, ut Lippituda, Scabies, seu Psora, hydrops.

5. In Polit. Sporadica (σποραδικὰ) animantia sunt Solivagæ bestiæ seu animantia incivilia & solitaria, non gregalia: quibus opponuntur πολιτικὰ seu ἀγελαῖα. Arist 1. Polit.

Σποράδην concepti sunt vulgò quæsiti, spurij, S. P. id est sine Patre, hoc est, incerto vel injusto patre nati. Vide Jurec.

Σπουδαῖος

1. Proprie est qui ornatus est virtute practica & in actionibus secundum virtutem assiduè versatur, nec est otiosus.

2. Communiter dicitur de eo, qui in qualibet animi facultate vel animali, vel vitali, vel naturali perfectus, vel quasi perfectus est. Animali quidem vel interna ratiocinandi, recordādi, imaginandi; vel externa, nutu & sensu. Virtutis enim seu ἀρετῆς significatio etiam sæpè generalis est. Ita etiam sapiens potest dici σπουδαῖος.

3. Arist. est idem quod peritus & expertus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

tus. Vide l.10.Eth.c.5.&chol. Zuing.

4. σπουδαῖον opponitur τῷ γελοίῳ, ludicro, jocoso, ridiculo, idemque est quod severum & grave, Arist.l.10.c.6 Vita beata ea esse videtur, quæ ex virtute est. Atq; hæc in rebus gravibus, severis & seriis, non in ludo, neq; in joco posita est. Δοκεῖ δ' ὁ εὐδαίμων βίος κατ' ἀρετὴν εἶναι, οὗτος δὲ σπουδαῖος, ἀλλ' οὐκ ἐν παιδιᾷ.

Sic ζσπουδάζειν interdum est res serias agere. Lambinus.

στοιχεῖον.

στοιχεῖον dicitur analogicè de significatis suis, teste Thoma Aqui. Analogicè, i. est, secundùm similitudinem seu convenientiam unius rationis formalis, quæ uni convenit primò & per se, aliis verò per analogiam ad illam.

1. Igitur & principaliter significat principium & causam materialem internam ejus, cujus est elementum, i.e. est id, ex quo aliquid fit, sive sit remotum, ut materia prima, sive proximum, ut quatuor corpora simplicia. Itaq; est pars compositi,

2. Dicitur etiam forma στοιχεῖον, quia cum materia rem componit.

3. Dicitur στοιχεῖον quod primo secundùm situm cum alio rem componit. Ita in figuris Geometricis constituendis lineæ dicuntur Elementa.

4. Quod secundum virtutem tantùm, non secundùm substantiam constituendo rem ingreditur: Itaq; non est pars geniti. Ita Cœlum dicitur Elementum respectu eorum, quæ virtute ejus generantur.

5. Impropriè Genera & magis Universalia dicuntur Elementa specierum.

στιχοδίλεκτον.

Stichodilecticum carmen artificiosum est, quod secundum longitudinẽ semel legitur, postea à superiore dictione descendendo ad inferiorem usque per quasq; inter medias dictiones. In eo observetur ut quæ dictio fuit secunda, tertia, quarta, quinta, sexta, eadem sit secunda, 3tia, 4ta, 5ta, sexta, in initio semper carminis. Nomen habet à στίχος, id est, versus & δὶς, id est, bis, & λέγω, id est scribo vel dico: Exemplum.

Christus delitiæ, pax cordis, gloria mentis
Delitiæ regum, potus fons, dulcis imago,
Pax pot⁹ prudẽtia jugis vita potestas
Cordis fons jugis, proles æternaq; patris
Gloria Dulcis, vita æternaq; fulgida porta
Mentis imago, potestas patris. porta suprema

συγγνώμη.

συγγνώμη 1. significat veniam qua peccato ignoscitur. 2. Voluntatem veniæ dandæ. 3. moderationem seu concessionem ex æquo & bono. In hac significatione accipitur à Paulo 1. ad Cor. 7. v. 6. qui conversus est sic. Hoc autem dico ex concessione, non ex imperio. Ἔχειν συγγνώμην est veniam dare seu ignoscere; aliàs συγγινώσκειν. συγγνωμονικὸς Arist. in Eth. l. 6. idem est quod promptus ad ignoscendum, c.11. ζυγγνώμη est sententia (Zanch. de sponsal.) ad judicandum ex æquo & bono apta accommodataq;.

συγκοπή, Syncope.

1. Syncope Poëtica & oratoria de medio tollit, quod Epenthesis auget, ut decrêrunt, pro decreverunt; Repostum pro Repositum. Hæc figura rectius diceretur Mesocope (μεσοκοπή.)

2. Est & Musica quædam Syncopatio, quæ spectat ad temporis perfecti diminutionem, de qua nonnulli præcipiunt in doctrina de perfectione & imperfectione notarum. Faciunt eam Poëtici Musici ratione temporis, cum minor nota ultra aliquot

majores notas deducitur adnotam usq; sibi respondentem. Vide exempl. in Pract. Mus. Joh. Zangeri Oenipontani.

3. In Pathologia Syncopa est animæ deliquium seu defectio & præceps virium lapsus. Suffocatur hic cor interdum. Hæc varias habere potest causas. Nam quandoq; sequitur ad nimiam plenitudinem, ad vacuationem & inediam immodicam, ad animi πάθη immoderata & atrocia, ad qualitatem occultam, quandoq; ad venenatam: Deniq; ad quamcunq; intemperiem in corde ὑπὲρ μέτρον, i. e. excedentem.

4. In eadem doctrina occurrit & alia συγκοπή, quæ appellatur Stomachica, eò quòd oboriatur propter graves affectiones Stomachi seu orificii ventriculi, quod vicinum est & quasi oppositum cordi, & propter multos nervos exquisitum habet sensum, ut cum inflammatur, cum vellicatur & mordetur ab acribus aut malignis sive humoribus sive vaporibus.

σύγκρασις Syncrasis, Syncrisis, metacrisis. Idio-Syncrasia, Idio Syncrisia.

Syncrasis στοιχείων elementorum est temperies, ut quæritur, an omnium actionum causæ proficiscantur ab Elementorum Crasi. Complexionem etiam vulgò vocant, id est, συμπλοκὴν qualitatum. Fernelius discernit ab ea proprietatem abditam seu occultam, seu propriam rei naturam indolemq;. Hæc est Fernelio ἰδιοσυγκρισία, qua voce usus est lib. 4 de Methodo, vel ἰδιοσύγκρισις, & nonnullos morbos ait esse totius formæ seu substantiæ. Fracanzarius Vicentinus occultarum proprietatum, & totius substantiæ nominibus rejectis Innominatam seu occultam Temperiem nonnullorum morborum causam esse sentit. Talis temperies Græcè dici potest ἰδιοσυγκρασία, id est, propria coeuntium qualitatum temperies. Chymici ἰδιότητας seu proprietates & conditiones corporum vocant, quæ vel sunt in sale, vel in Sulphure, vel in Mercurio. Sic in Idea Med. Phil. Petrus Sever. Danus. Nulla est constans proprietas ullius corporis, quæ non vel in sale vel Sulphure vel Mercurio deprehendatur: (Oleitas rerum in omnibus sulphur est.) Et: Diu multumq; de opio dubitatum est, qua ratione in tanta amaritudine stupefaciendi vis excelleret. Nos substantiarum facta separatione sulphur vel oleosum quippiam deprehendimus planè narcoticum. Ejusdem naturæ sulphura antea conspexeramus eadem industria in multis naturæ partibus, in vitriolo, nitro, salibus ferè omnibus, in sulphure vulgari, in herbis plurimis. Itaque nec calori, nec frigori, nec humiditati, nec siccitati, nec tenuitati, nec crassitiei hanc opii proprietatem seu ἰδιότητα ascripsimus, sed tali corpori, id est, Sulphuri narcotico. Manifesta hæc est proprietas, facta artificiosa corporum analysi seu anatomia seu separatione, ante hanc propter compositionem occulta & occultata. Hac ipsa etiam in opio Sal quoddam diaphoreticum, (id est, Sudoris expulsivum) deprehendimus, quod subtili resolutione penetrando sudores movet, cujus similitudinem in multis partibus similiter demonstrare possumus. Hæ proprietates ab ipsa essentia vel ejus crasi fluunt (non existunt ex congressu & mixtione Elementorum Chymicis.) Hieronymus Wolfius vocem ἰδιοσυγκρασίας transtulit

sit ad animum. In Commentar. in Offic. Cicer. Hominibus universis personam imposuit ipsa natura magna cum excellentia præstantiaq; animantium reliquorum. Hæc non aliud est quàm generale decorum (potest dici κοινοτροπία & κοινοκρασία) Altera est persona, quæ propriè singulis est tributa: Ut & in corporibus & formis magnæ sunt dissimilitudines. Hic Physicæ δυνάμεις & ἀδυναμίαι sive ἰδιοτροπίαι & ἰδιοσυγκρασίαι continentur: Exempla peculiarium personarũ sunt vel viribus ad luctandũ vel ad cursum velocitate valere: inesse formæ aut dignitatem aut venustatem. Et hæ sunt ἰδιοτροπίαι sive ἰδιοσυγκρασίαι corporum. In animis autem peculiaria sunt, neq; communia cum omnibus, multus lepos, singularis severitas, multa hilaritas, Innumerabiles deniq; sunt & aliæ dissimilitudines naturæ morumq; minimè tamen vituperandorum. Hæ sunt ἰδιοτροπίαι sive ἰδιοσυγκρασίαι animi. Magis propriè dicerentur ἰδιοσυγκρισίαι vel ἰδιοσυγκρίσεις animi. Voce ἰδιοσυγκρισίας usus etiam est in Politicis & de Politicis Johannes Serranus In Annotat ad 4. Plat. de Repub. Verba ejus sunt: Benè stabilita puerili disciplina Plato negat esse necesse de singulis rebus leges condi, cum id futurum sit planè infinitum & illæ quoq; peculiarium institutorum (de habitu, vestitu, cibo) ἰδιοσυγκρισίαι omnibus accommodari temporibus, locis, personis, nec debeant nec possint. Hîc minùs rectè dixisset Serranus ἰδιοσυγκρασίαι. Generalius scilicet nomen est ἰδιοσυγκρισία, Specialius, ἰδιοσυγκρασία. Idem in expl. lib. 9. de Legibus. Non omnia legibus compræhendi possunt sed multa sunt judicis sive prætoris arbitrio relin-

quenda ut est omnis de facto tractatio, quæ tota ἐν ἰδιοσυγκρισίᾳ judicis versatur. Et judex legislatoris leges ad facta applicabit atq; accommodabit, factorum circumstantias prudenter & sobriè notabit & ex illa factorum ἰδιοσυγκρισίᾳ ex legum præscripto & mandato describet sententias.

Explicatio.

Differunt ἰδιοσυγκρασία *&* ἰδιοσυγκρισία, *ut* σύγκρασις *&* σύγκρισις, *sicut Genus & species. Hæc enim vox illâ est generalior. Illa propriè significat propriam diversarum naturarum crasin: Hæc verò notionem & propriam naturam concretionemvé & constitutionem cujuslibet.*

Ita proprietas vel differentia individuans seu individuifica potest dici Individua ἰδιοσύγκρισις. *Sic* συγκρίματα *Græcis sunt miscellæ quælibet.* Μετασύγκρισις *est instauratio vel mutatio habitus seu status corporis præter naturã se habentis. Hinc Pharmaca* μετασυγκριτικὰ, *id est, Recorporativa, ut loquitur Cœlius Aurelianus. Objectio. Non legitur uspiam* συγκρασία, συγκρισία. *Ergo nec potest dici* ἰδιοσυγκρασία *aut* ἰδιοσυγκρισία. *R. Neganda est consecutio & danda* ἔνστασις; *Etsi enim Græci non dicant* πραξία, πραγία, *tamen apud Græcos utrumq; est* ἰδιοπραξία, ἰδιοπραγία. *Tanta est vis compositionis. Vox* ἰδιοσυγκρασία *bis legitur in Method.* θεραπευτ: *Galeni, quæ loca mihi monstravit D. Johan. Hartmann. Coll. vir* ἰατρειώτατος. *Sic aliud est* ἐπίκρασις, *aliud* ἐπίκρισις. *Epicrasis medicorum filijs est temperatio quædam pravorum humorum in corpore, quæ fit paulatim & sensim per aphæresin vitiosorum succorum, & prosthesin bonorum; quæ Græcis* προσθαφαίρεσις *est. Epicrisis verò significat approbationem, confirmationem, adjudicationem, dis-*

creti-

cretionem, dignotionem, vox Logica, *Physica & Politica.*

Libr.3.cap.13. Locor. Com. Francisc. Valeriola pag.713. definit ἰδιοσυγκρισίαν *propriam qualitatem, qua ad aliquid unum vel naturali appetitu movemur, ut amplectamur, vel naturali odio refugimus, ut abhorreamus. Ex hoc loco patet Valeriolam* ἰδιοσυγκρισίᾳ *subijcere* συμπάθειαν *&* ἀντιπάθειαν *occultas rerũ inter se invicem consensiones & discordias: Sicut & ex illis, quæ sequuntur: Quam hominum aliam atq; aliam proprietatem in rerum delectu Græci* ἰδιοσυγκρισίαν *vocant: Hæc efficit, ut alius bubulam, suillam alius impensè amet, vel extremè oderit. Ad hunc locum deduxit nos D. Vechnerus. Theod. Zuing. in Medic Physiolog. Temperatura est manifesta sensui & rationi vel occulta, eaq; vel sensui vel rationi vel utriq;, ut pleræq; partium temperaturæ, quarum* ἰδιοσυγκρασίας *solus Deus novit, teste Galen Confusam tantùm notionem de iis habet homo.*

συζυγία.

συζυγία in Polit. est conjugium, societas. (Hinc συζυγεῖς conjuges) ordinum instructorum in acie conjunctio.

In Phys. est conjunctio contrariorum vel qualitatum inter se dissidentium.

In Logica συζυγία seu ὁμοζυγία conjugatio est verborum ortorum ab uno, quæ variè commutantur.

In Poëtica συζυγία est pedum duplicitas, ut συζυγία jambica est duplex Jambus ∪-∪- quæ alias dicitur Dipodia & Tautopodia. Interdum tamen συζυγία distinguitur contra Dipodiam, ut Dipodia sit cum idem pes geminatur, ut Jambus, qui tunc dicitur Dijãbus. Syzygia verò cum conjunguntur duo contrarij, ut trocheus seu choreus & Jambus -∪∪- Dicitur Choriambus.

In Astrologicis, vel et Astronomicis Syzygia est Aspectus, seu Conjunctio idest Congressus Planetarum inter se sive [illegible] ☌, ⚹, △, □, [illegible]

Sympatheia, συμπάθεια, συμπαθές.

Compassio & compassum scholasticorũ sunt. Ab his Scal. & alij latinitatis studiosi abhorrent & malunt vocem cõsensus, cognationis, convenientiæve naturæ, naturæ duorum continuationem; ut etiam in unum conveniãt. Sed hæc significatio est specialior & φυσικωτέρα, respiciens oppositũ Ἀντιπάθεια (naturæ repugnantia). Ita accipitur in Responsione ad quæstionem istam; Quomodo Cor à notitijs affici in affectibus possit? Resp. Id propter συμπάθειαν fit cordis & cerebri, quæ est vel à nervo illo pusillo, qui à sexto pari nervorum cerebri ad cor pertinet, vel à spirituum communicatione, vel quòd sedes vitæ cor est, ut sit hæc συμπάθεια inexplicabilis. Cor autem à notitijs affectum suam affectionem per spiritus cerebro reddit, ut per nervos totum corpus eam percipiat & cordis motibus afficiatur, retaliatione quadam.

Aliâs, ut in Ethic. significat συμπάθεια commiserationem, societatem seu κοινωνίαν doloris, vel sensus alienorum incommodorum, pro qua quidam condolentiam dixerunt, quod delicatiores respuunt. Vide vocem συστοιχία.

συμβέβηκε *accidit.*

συμβέβηκε 1. Propriè est, contingit vel accidens est; ut hoc ex eo accidit, quod illi causam sciunt; hi non item Aristot. 1. Metaphys. c. 1.

2. Impropriè, idem est quod convenit, ut Aristoteles ibidem Socrati accidit, ut homo sit. Ergo, inquis, singularibus accidunt universalia? Respond. Accidere hîc dicitur Aristoteli, quod ita cõvenit subjecto, ut aliquo modo à subjecto distinguatur; singularibus

acci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

accidunt, id est, conveniunt universalia.

Sic ait Fonseca etiam in captione accidentis Arist. accepit nomen accidentis nempe pro prædicato quod modo aliquo diversum est à subjecto, cui verè convenit, & in hac enunciatione Homo est animal, cui opponit illam, vestis est indumentum, lib. 8, Dialect. c. 10. sed hanc improprietatem seu κατάχρησιν nolim te imitari,

συμβολον

Symboli vocem Scaliger lib. 1. de causis L. Latin. cap. 20. accipit, pro communi quadam re multis. Verba ejus sunt. Mutatio literæ est parte incolumi, vel manifesta, vel occulta partis alterius abolitio, assumptioq; extranei, neque enim mutaretur sine symbolo. Apello nunc symbolum quod Philosophi communem quandam rem à natura collatam

Physici, facilius, dicuntur transmutari ea, quæ habent symbolum, id est, quæ habent inter se cognationem; ita in Grammaticis dici potest mutari ea elementa, quæ habent inter se cognationem, quæ est aut generica, ut est vocalis in vocalem, consonantis in consonantem; aut quæ secundum speciem fit, ut est certæ vocalis in certam.

Symbola accipiuntur pro dictis, quæ magni viri semper habent in ore, ita ut quasi sua faciant.

Accipiuntur etiam pro Indicijs significantibus (animo aliquid, ut loquuntur, intimantibus) Medico opus est prudentia in deliberando, & diligentia in operando. Horum utrumque veteres symbolicè voluerũt ostendere, cum Gallum vigilantissimum animal & serpentem prudentiæ symbolum Æscula pio Medico tum certè patri sacrum finxerunt. (Hic symbolum menti aliquid subijcit, seu insinuat)

E Barbarorum, Physicorum schola profectum: Lat: In qualitate convenire seu communicare.

Canon.

Facilior est transitus ab uno symbolizantium in alterum ut facilius fit ex igni aër, quam aqua. Aqua & terra symbolissant, id est, inter se conveniunt in frigido.

συμπληρωματικῶς.

συμπληρωματικῶς significat idem, quod Scholasticis complete universaliter, eiq; opponitur διαιρετικῶς, ut *Multis* impropriè accipitur *pro omnibus*; *Vel singulis individuis*, nullo excepto, ut essentia per se multis (id est toti multitudini individuorum) individuis ejusdem speciei κοινὴ est: propriè vero διαιρετικῶς pro quibusdam.

In Matthæo, qui pro multis effunditur, accipitur διαιρετικῶς pro multis, id est pro electis, seu verè credentibus, pro omnibus n. fusus est sanguis Christi, quod ad ἱκανότητα seu sufficientiam attinet, ratione servatoris, ut cujus passio idonea sit ad servandum & liberandum omnes, modo eam per veram vivamq; sibi applicent fidem; Sed pro solis electis vereq; credentibus effusus est, quod attinet ad efficientiam, seu beatitudinis consecutionem. Ideò non ait pro omnibus, sed pro multis. Hæc Patrum & Scholasticorum sententia est, cui libenter annuo.

συμπλοκή, πλοκή.

Symploce 1. significat complicationem seu copulationem; rerum ejusdem generis, vel diversarum, sive benè, sive malè cohæreant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

2. Congreſſum ſeu conflictum ſive is ſit hoſtilis, ſive Venereus,
3. Eſt figura Rhetorica, in qua idem ſonus in principio & fine repetitur. Romanus Aquila inquit, eſt figura ſæpius ab una parte orationis incipiens, & toties in unam eandéq; deſinens: Ut Quis legem tulit? Rullus. Quis tribus ſortitus eſt? Rullus.

Quidam vocant ἐπανάληψιν, quæ vox ſonat reſumptionem.

Elegans exemplum Symploces in his verſiculis Jambicis Trimetris ſeu ſenariis.

ὁ πολλὰ πράττων { πολλὰ καὶ ἀμαρτάνει / πολλὰς καὶ λύπας ἔχει

Qui multa aget { Peccabit idem ſæpius. / Dolebit idem ſæpius:

At Ploce πλοκὴ repetitionis ſpecies eſt Rhetoribus, in qua poſterius eſt prioris quædam deſcriptio, Ut; in hoc tumultu Conſul erat conſul, id eſt erat vir, erat fortis & conſtans, qualem decet eſſe conſulem. Ad illum diem Memmius erat Memmius. Hic ſubjecto perſona, prædicato qualitas ſignificatur. Deus eſt Deus (id eſt, pater) Abrahami. Homo matutinis horis totus eſt homo, ait Eraſmus Roterodamus. Iteratio hæc Emphatica eſt.

συμπράττειν.

συμπράττειν idem eſt quod συνεργεῖν, id eſt adjuvare. Adjuvare autem & auxiliari multi putant, ſed errore magno, eſſe ſynonyma. Adjuvare eſt alteri inſervire & operam dare. Sic dicimus Aliquem ſua opera adjuvare. Auxiliari ſeu auxilum ferre dicimur ei, qui verſatur in periculo, aut cui adverſi aliquid accidit: Adjuvare autem etiã eum, cujus res ſunt valdè ſecundæ: Auxiliari ei dicimur, qui ab altero opprimitur, aut oppugnatur: Adjuvare a. etiã eum, qui alterũ oppugnat. Ter. in Eunuch. Faciã ſedulo ac dabo operam, adjuvabo. In Phorm. Fortes fortuna adjuvat. Cic. off. 3. Qualis eſt habendus is, qui non modò non repellit, ſed etam adjuvat injuriam? (Hîc non rectè diceretur, auxilium fert injuriæ) pro Quint. Non ad mendacium obtinendum: Sed ad verum probandum veritatem adjuvare Pro Archia: Literæ ad percipiendam colendáq; virtutem adjuvant, 1. off. Vicinũ potius adjuveris in frugib⁹ percipiẽdis, quàm autfratrẽ aut familiarem. &c. Gloria in rebus maioribus adminiſtrandis adjuvat plurimum. Ibidem: In ijs, qui ſe adjuvari volent, non ut ne affligantur, ſed ut ad altiorem gradum aſcendant, reſtricti omino nullo modo eſſe debemus. In his exemplis Auxiliandi verbum nõ rectè adhiberetur.

Ita aliud eſt Adjumentum quàm Auxilium, aliud Adjutorem eſſe, quàm auxilium ferre. Terent. In Pſaltria emẽda hic adjutor fuit, id eſt ſυνεργός. Cic. Magno ad victoriam fuit adjumento Off. 2. Quos negat ſine adjumentis hominum tantas res efficere potuiſſe. Dion. Lambinus in 9. Eth. Ariſt.

Uſus.

Lib. 3 .cap. 11. de moribus dicitur, ὁ θυμὸς συνεργεῖ *fortibus. Quæritur An vertendum cum Perionio ſit, Ira fortibus ſubſidio eſt? Lambinus negat, quod* ſυνεργεῖν *non ſit idem quod Latinis eſt ſubſidio eſſe. Itaq; vertit, Fortes ira adjuvat, (id eſt cauſa eſt adjuvans) magnũ ad adeunda pericula calcar admovet. Satis acutum: Alicubi Cicero inquit. præſidia periculis & adjumenta honoribus quærenda ſunt.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ςύμπτωμα.

ςύμπτωμα Phil. 1. idē est ꝙ casus vel eventus. Interdū distinguunt à voce τύχή. ςύμπτωμα n. dicunt cum quopiam aliquid agente & quod nihil ad rē quæ intervenit, faciat, extrinsecus quippiam excitatum contingit: exempli causa. Te deambulante Solem deficere: ἀπὸ τύχης verò, cum quopiam aliquid agente alicuius rei gratia, aliquid ex eo actu præter propositum evenerit, ut scrobem facientem ut arborem serat, thesaurum defossum invenire. Interdum idem est quod accidens: sic Indorum ςύμπτωμα est niger colori sic ςύμπτωμα cursus lunaris est deliquium Solis. Aristoteles in lib. de divinatione & somno. Apud Medicos bifariam usurpatur; generatim, & significat quicquid à naturali statu recedit, seu id omne quod præter naturam in corpore accidit, in quo morbus & morbi causa interna continetur. Speciatim verò Medicis ςύμπτωμα significat πάθος seu affectionem quæ propriè & immediatè morbum consequitur, non secus atq; umbra corpus, ita ut ubicunq; Symptoma fuerit, necesse sit morbum tanquam causam huius præcessisse, sicut umbra nulla esse potest nisi etiam sit corpus. Sic febris morbus est, dolor capitis, sitis, vigilia Symptomata febris sunt. Pleuritis morbus est, punctio & dolor intolerabilis Symptoma est.

Ac distinguit Galenus ςυμπτώματα ab accidente: vocat accidens quod consequitur rem aut facultatē rectè ac naturaliter se habentem, qualis est color floridus in puella sana, nigredo in corvo, bona cōcoctio in ventriculo; Symptomata vocat, quæ ad partium morbos accedunt seu adveniunt, ut sunt lippitudo in oculo, pallor faciei, cruditas ventriculi. Sunt & Medici qui Symptoma specialiter acceptum tribus modis accipi dicunt: Uno cōmunissime pro omni alteratione secundum aut præter naturam: sternutamentum, oscitatio, pandiculatio tremor in senibus, rigor, & qualitates mutatæ ex amore & alijs animi passionibus sunt naturalia accidentia, quæ etiam symptomata dicuntur. 2. Minus communiter pro omni eo, quod præter naturam homini accedit, sive morbus sit, sive causa, Symptoma in specie dictum, Ita Symptoma non est opus naturæ. 3. Specialiùs pro his accidentibus, quæ morbum sequuntur. Ita Symptoma est actio læsa à morbo. Defin. Mercati. Fatuitas est Symptoma in actione diminutæ facultatis Existimatricis, Galeno teste, & fit tunc Mercato, cum quis intelligit intelligenda, & parum de iis ratiocinatur. Oblivio Symptoma est in actione abolita vel deminuta memoriæ.

Aristoteles in l. de divinatione in somno usurpat Symptoma pro accidente seu eventu fortuito, qui nulla certa causa, sed casu, ac temerè videtur rem aliquam sequi; ut quædā somnia sunt Somptomata, i. e. accidētia eorū quæ fiunt & eveniunt; Cum ambulante aliquo Eclipsin patitur Sol, eclipsis illa est σύμπτωμα ambulationis, id est casu fortuito accidit ut tum Sol deficeret, cum homo ambularet. Contrà ambulatio etiam hominis est symptoma eclipseos. Neq; n. eclipseos signum est ambulaturum hunc vel illum hominem ac multò minus causa. Siquidem nulla ratione necesse est deficiente Sole hominem ullum progredi, vel ambulare, vel ex scalis deorsum ruere. Memoria digna est sententia Aristotelis: διὸ τῶν συμπτω-

μάτων ὐδὲν ὔτε ἀεὶ γίνεται, ὐδ' ὡς ἐπὶ τὸ πο-λὸ. Nullum eſt Symptoma quod ſemper aut ut plurimum accidat.

συμφυσις.

Symphyſis eſt naturalis oſſium unio, per quam oſſa, quæ duo erant, continuantur & unũ fiunt. Articulatio eſt naturalis oſſiũ ſtructura, inqua duorũ oſſium extrema ſeſe tangunt, ſic Hippocrates l. de loc. in hom: Quæcunq; oſſa inter ſe committuntur, ea omnia articulos faciunt. Symphyſeos igitur natura in continuitate, articulationis in contiguitate ſeu ſolo extremorum contactu conſiſtit.

Symphyſis Immediata eſt vel Mediata. Illa fit ſine medio. Sic oſſa, quæ mollia ſunt & fungoſa ἀμέσως (ſine medio) coaleſcunt. Hæc verò fit cum medio. Sic coaleſcunt oſſa ſicciora & duriora. Medium coalitionis hîc triplex eſt, Ligamentum, Cartilago, Muſculus.

συναγωγὴ.

In philoſophia 1. συναγωγὴ eſt multorum in unum collectio. Opponitur διαιρέσει ſeu ἀναλύσει, quæ unum in multa diducit ſeu reſolvit. Interdum vocatur etiam γενέσις & σύνθεσις.

2. Significat conductionem, ut cum orator in unum conducit aſſumptionem complexionem ratiocinationis, συναγωγὴ dicitur. Exemplum habes in orat: pro Archia, & alibi. Valentinus Erythræus.

συνακόλουθα.

συνακόλουθα dicuntur connexa, vel conſequentia. συνακολούθησις eſt cohærentia ſeu connexio: Ut mens non neceſſario aſſentitur cuilibet vero, nempe cujus cum primis principiis connexionem & συνακολούθησιν non cernit.

συναλοιφὴ, *Compreſſio, Colliſio.*

Synalœphe Grammatica vox eſt. Eſt autem duarum vocalium aut diphthongorũ in unam vocalem aut diphthongum mutatio. Eſtq; vel ſimplex, vel compoſita. Simplex fit. 1. per Eliſionem, ut ἐπ' ἐμὲ, pro ἐπὶ ἐμὲ, id eſt adverſum me. 2. Per craſin, τἀμὰ, pro τὰ ἐμὰ, id eſt mea. 3. Per Synæreſin ſeu contractionem, ut Νηρῇδης pro Νηρηΐδες, id eſt Nereides.

Compoſita fit 1. per Eliſionem & Synæreſin ut κἀγὼ pro καὶ ἐγὼ, & ego.

2. Per Eliſionem & craſin, ut ἐμπυποδύνει pro ἐμοὶ ὑποδύνει, id eſt, me ſubit.

3. Per Craſin & Synæreſin ὡπόλος, pro ὁ αἰπόλος id eſt Æpolus.

4. Per Eliſionem, Craſin, & Synæreſin: Ut ἐν τἀθιοπίᾳ, pro ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ in Æthiopia.

Vocant ſignram Scanſionis, ſed non ſemper eſt. Latini imitati ſunt, ut græci ἀρετὴ 'ςὶ pro ἀρετή ἐςι. Sic Latini: Quid opu,ſt verbis: pro, quid opus eſt verbis?

Synizeſin vocant, cum in dimenſione duæ Syllabæ diſtinctæ poſitæ, pro una conjuncta, & quaſi contracta ſyllaba ſumuntur, ut apud Heſiod. ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει: pro ῥεῖα monoſyll: apud Homerum χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ. Hic χρυσέῳ diſſyl.

συνάρχειν, *unâ regnare.*

συνάρχειν alio modo dicitur in divinis ſeu Sancta Triade, aliter in rerum gubernatione & conſervatione. Hoc eſt aliter συνάρχει θεῷ cauſa ſecunda, aliter filius ſeu λόγος Patri. Cauſæ ſecundæ dicuntur συνάρχειν cauſæ primæ, Deo, id eſt unâ cum Deo obtinere imperium ὡς συνεργοὶ, & ὑπηρέται, id eſt cauſæ miniſteriales, At ὁ λόγος dicitur patri συνάρχειν, ut patri ἰσοδύναμος. Itaq; filius Dei minimè dicendus eſt inſtrumentum patris in gu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

gubernatione mundi. Tres personæ quasi Sociæ in creando, sunt unum mundi, omniumq́; rerum in eo efficiens.

συνδυασμὸς. Syndyasmus, συνδύασις.

Syndyasmus duo apud Aristotelem significat.

In Politicis copulationem seu Societatem duorum, qualis est conjugalis verè vel quasi.

In Physicis rerum naturalium, quæ consociari possunt, conjunctionem, ut cum dicit Aristoteles 2. de partibus animal: c. 2. Sanguis est calidus per modum consociationis κατὰ τρόπον συνδυασμȢ. Hîc συνδυασμὸς, seu συνδύασις etiam interdum ab Aristotele dicitur μέθεξις participatio & κοινωνία cap. 3. Unde τῷ πάθει aliquid tale dicitur & per accidens, non autem τῇ φύσει ἢ ὑποκειμένῳ. Jacob. Schegk. ex Aristotele. Exempli causa, sanguis subjecto seu natura calidus non est, quia separatus ab eorum, in quibus habetur, natura citò refrigeratur, sed per συνδυασμὸν (consociationem) planè accidentariam (seu τῷ πάθει, ideoq́ue per accidens. Ignem subjecto seu φύσει calidum esse, seu καθ᾽ ἑαυτὸν seu οἰκείᾳ suaque caliditate constat. Ferrum verò vel aquam per accidens, ex Syndyasi seu μεθέξει (participatione) seu caliditate ἐπικτήτῳ (acquisita). Docet eodem loci Aristoteles, Quod natura tale est, id magis tale esse quam id, quod τῷ πάθει ᾳ per associationem tale est, ut magis calidum est, κυρίως & ἁπλῶς, natura calidum est quàm quod πάθει, & propter materiã habet calorem ἀλλότριον (alienum) & ἐπίκτητον (ascititium) ut ignis calidior est, quam ferrum, aut aqua calida. Flava bilis φύσει calida est, sed sanguis μεθέξει quadam seu κοινωνίᾳ, seu τῷ πάθει, . Calidior igitur est flava

bilis quam sanguis. Hæc communicatio Aristotelea κατὰ συνδύασιν, est communicatio καθ᾽ ἐνύπαρξιν quandam, ut ostendunt exempla Aristotelis & Interpretum: id qui negat, testatur se Aristotelis, loca nunquam inspexisse. Qui igitur sit ei opposita? Nota tamen hîc μέθεξιν etiam alia usurpari significatione ab Aristotele, nempe pro participatione definitionis, ut cum species recipit definitionem generis sui.

Porrò συνδυάσεως quam hactenus declaravimus, conjunctorum hæc proprietas est, quod in ea non est eadem numero qualitas, sed specie.

Calor quo ignis calet, & calor, quo aqua calida est, non est unus numero, sed specie. Unum siquidem numero accidens subjectivè esse in duobus numero ac natura diversis, distinctisq́ue δεκτικοῖς esse non potest. Idem judica de calore vicini, vel contigui, & calore sanguinis, quem ab eo accipit, & velut mutuatur.

Cum duo συνδυάζονται, quorum alter est frigidus, alter calidus, ita ut ille ab hoc incalescat, calor calefacientis & calor patientis seu calefacti non est idem numero, sed specie. Cum calefacis manum propter ignem, calor qui in igne est, non est idem cum calore qui impressus est manui tuæ, etsi rectè dicatur manus tua esse particeps facta caloris ignis. Unguenti odore imbuitur testa, odor hic unguenti, & odor testæ non est idem numero, ut non est eadem numero lux, quæ est in lucerna accendente, & quæ est in candela ab illa accensa; id experientia patet magistra. Tolle enim unguentum odoratum è testa, odor nihilo secius unguento manet suus, testæ item suus. Amove manum ab igne, ignis calor in ipso manebit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

manebit etiam aliquantisper calor impressus manui: separa latus tuum calidum à frigido alterius latere jam inde calefacto; tum tuus calor durabit in tuo latere, ut subjecto, manebit & ad tempus aliquod calor ex conjunctione impressus frigido per se lateri, ut subjecto. His adde, quod, cum calor suus & externus differant intentione & remissione (unus enim altero major est) unus numero esse non potest. Theologi in disputatione de Persona Christi συνδυασμὸν & συνδύασιν κατ' ἐξοχὴν accipiunt de unione seu copulatione hypostatica τοῦ λόγου & carnis, ac disputant essentialia Deitatis Idiomata carni assumptæ communicari κατὰ συνδυασμὸν, copulationem cum subjecto, in quo in sunt.

Collatio.

Ab Aristotele l. 2. de partibus animal. cap. 2. & 3. dicitur, proprietas ignis est esse calidum sed hæc συνδυάζεσθαι cum aqua & ferro Et calidum naturæ sanguinis communicatur. Verùm huius generis συνδύασις ac communicatio non est, unio & κοινωνία Hypostatica. (etsi hæc revera & quidem eminēter sit συνδυασις.) Quis enim orthodoxè & consentaneè veritati dixerit, Divinitatis proprietates inesse assumptæ humanitati per accidens (ut sint ejus accidentia?) Quis rectè dixerit Deitatem esse magis omnipræsentem, humanitatem vero minus omnipræsentem deitate? Aristoteles (3 de partibus 2 c.) ait sanguinem quodammodo esse per se calidum, quodammodo non: Caliditatem inesse in sanguinis ratione, quemadmodum albedo inest in ratione hominis albi Quis autem dixerit, carnem Christi esse quodammodo per se omnipotentem, & quodammodo non? omnipotentiam esse in ratione carnis Christi, ut albedo est in definitione hominis albi, & caliditas in definitione ignis? Calor in aqua & ferro specie unus est sed numero diversus ab ignis calore, & differt ab eo, ut effectus à causa & principio ποιητικῷ. Sed quis rectè dixerit carnem ita esse à Deitate factam omnipotentem, & omnipræsentem, ut Deitatis seu λόγου & humanitatis omnipræsentia & omnipotentia sit specie eadem, numero diversa? Novissimè calor, qui ab igni effectus & introductus est in ferrum alteratione, in ferro, ut in subjecto, inhæret, & ita facit ferrum in se calidum. At omnipotentia & omnipræsentia non inest in carne ut forma essentialis vel accidentalis; & ita carnem non facit omnipotentem & omnipræsentem ἐν ἑαυτῇ.

Συνδεδυασμένον.

1. Συνδεδυασμένον generatim est, τὸ ἐν τῷδε, id est, aliquid in aliquo, seu quo aliquid in aliquo (ut subjecto) significatur, seu quo subjectum & certum πάθος significatur: Seu quod connotat subjectum: ut album: quod connotat cygnū: nigrum, quod connotat Æthiopem. Dicitur & παρώνυμον, (id est denominatum) & concretum.
2. Συνδυαζόμενον speciatim dicitur, quod subiecto alicui substantiæ per se inest secundo modo, ut simum inest naso, & masculinum animali: Sic accipit Aristoteles 3 Metaphys. 2. 5. Vid. Taurell. cont. Cœsalp

Interdum συνδεδυασμένα vocabula seu Paronyma reponuntur in prædicamento subiecti: Ut Ventus in substantia cum sit aer certa quadam causa agitatus.

3. totum ex multis integratum συνδεδυασμένον nonnunquam dicitur: ut συνδεδυασμένα sunt Concio, Grex, Legio, Astrum, Classis: *quæ tota quædam sunt*

ſunt per accidens: quorum unumquodq; ex ſuis partibus integralibus dicitur eſſe conſtitutum Vid: Schegk. in 6. Topic. l. 79. Idem Schegkius Mare vocat συνδυαζόμενον nomen, quia eſt aqua aliquid perpeſſa 5. Top. l. 27. Eſt enim aqua ſalſa.

Synecticon αἴτιον

Συνέκτικον eſt commune ad unum· primario tribuitur cauſæ naturali, ſecundario προκαταρκτικῇ.

Definiri poteſt cauſa eorum effectuum, qui ita pendent à cauſa, ut non durent effectus, cum cauſa tollitur, ut morbus eſt συνεκτικὸν Sympomatis. Pleuritis eſt συνεκτικὸν ejus febris. Aliâs dicitur conſummata ſeu τελικὴ effectus. Συνεκτικὴ cauſa morbi eſt, qua pręſente morb⁹ adeſt, & qua ſublata diſſolvitur: Sic dicta, quia eſſentiam morbi, qui eſt διάθεσις quædam in animalis corpore illius primò lædens actiones, continet: ἐκ παρεπόμενα dicta conjuncta.

Aliquando reipſa diſtingui poſſunt hæc cauſſa & effectum, ut cauſa morbi & morbus, & in tumore facto humor, qui affluxit eſt cauſſa conjuncta & immediata tumoris, ſed non morbus ipſe, qui eſt δυσκρασία & formæ mutatio; calculus in urinæ meatibus eſt συνεκτικὸν & τελικὸν αἴτιον morbi calculoſi, non morbus ipſe aut Symptoma. In pijs ſanctarum actionum cauſa conſummata eſt Spiritus Sanctus, συναίτιον eſt voluntas, quæ cœpit renaſci.

Aliquãdo συνεκτικὸν αἴτιον ita eſt in ratione morbi intricatum, ut reipſa à morbo ſeparari non poſſit, ſed ratione tantum Et tunc quidam non cauſam, ſed morbum ipſum appellarunt, quæ, ut nihil gravius dicam, non eſt artis ἀκριβολογία, & qui calculum morbũ appellat, obſtructionẽ ſeu impeditionem urinæ cum re obſtruente, id eſt effectum cum cauſa, confundit, cum aliud ſit αἴτιον ποιοῦν & aliud ποιούμενον ſeu effectum. Humorem autem qui morbum facit in eadem culpa eſt, & in hac inſuper, quod morbum naturam ſeu ſubſtantiam facit, qui eſt vel ἕξις vel διάθεσις in corpore, vel continente, ut docet Hippocrates, cum humor nunquam morbus ſit, ne putris quidem, & corruptiſſimus. Sic ſpaſmus non eſt muſcul⁹ convulſus, ſed muſculi convulſio. Ita vulnus nõ eſt pars corporis dilacerata, ſed partis corporis dilaceratio. Sic peccatum originis, non eſt natura hominis corrupta, ſed naturæ corruptio. Quid multa? Subſtantia etiam corruptiſſima peccatum eſſe non poteſt, Peccatum enim eſt in bono ut in actione, vel in ſubſtantia.

Cauſæ febris putridæ ſunt aquilones, & frigora conſtringentia, balneorumque conſtringentium uſus, ſed non ſunt συνεκτικαὶ verum προκαταρκτικαὶ Cauſa febris putridæ eſt cutis aſtrictio & prohibita tranſpiratio: Ceterum non eſt συνεκτικὴ ſed antecedens προηγουμένη. Continens autem cauſa eſt humor putreſcens & accenſus in venis. Hæc enim cum effecto ſuo ſemper eſt coniuncta. Προσεχεστάτη cauſa eſt coniunctiſſima & ſimpliciter proxima. Sic vocat Fernel. materiam primam. Synecticam cauſam præcedens dicitur προηγουμένη.

Synencliticum.

Synencliticæ dictiones dicuntur dictiones Encliticæ immediatè ſe invicem in oratione ſequentes. In his ſemper ex una poſt alteram transfertur acutus in Syllabam antecedentem, excepta ultima, ut cum dico, παρά σοί ἐστιν ἐκεῖνος, In tua poteſtate eſt ille.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

illa. Lucian. Ἄνθρωπός τις πολέμοι φύσει οἰκείως χρῆσθαι τῷ Φιλίππῳ. Hîc τις & ἐστιν ἄτονα sunt, id est sine accentu.

σύνεσις.

σύνεσις in Ethic. Arist. 6. cap. 10. est intelligentia, unde συνετὸς. id est, intelligens: ἀσυνεσία contrà est stultitia sive stoliditas, tarditas, unde est ἀσύνετος, i. e. stolidus. Neque σύνεσις idẽ prorsus est ꝙ sciẽtia aut opinio, οὔτε ὅλως τὸ αὐτὸ ἐπιστήμη, ἢ δόξη, omnes enim essent intelligentes: neq; una aliqua ex scientiis singularibus: ut medicina (in cognitione enim rerum salubrium aut incuranda valetudine versaretur) aut geometria: (Nam in magnitudinibus esset occupata.) Neque enim hæc intelligentia earum rerũ est, quæ semper sunt, nunquamque moventur: Neque ullius earum, quæ oriuntur, sed earum de quibus dubitari & cõsultari potest Quapropter in iisdem sanè in rebus in quibus & prudentia versatur; sed tamen nõ est idem intelligẽtia ꝙ prudẽtia, habet n. vim quãquã præcipiendi atq; imperandi prudentia (nam propositus ei finis est, quid agendum sit, aut non agendum) intelligentia autem judicandi solùm. Idem est enim intelligentia, quod εὐσυνεσία, id est, bona intelligentia (perspicientia,) Nã qui sunt intelligentes iidem quoq; sunt benè intelligentes. Præterea intelligentia nõ est neq; habere prudentiãneq; cõsequi: sed ut id, ꝙ propriè est discere, intelligere dicitur, cum videlicet docẽtis scientia aliquis utitur: sic & cum quis opinione ad id utitur; ut quę alio loquẽte iis de rebus, quarũ est prudentia, ipse judicet, ac probè quidem judicet (benè enim & probè εὖ & καλῶς idem sunt,) hinc natum est intelligentiæ nomen; Ex qua benè intelligentes appellantur; ex illa scilicet, quæ est in discendo, intelligentia. Sæpe numerò cum discendi verbum pro eo, quod est intelligere, usurpamus.

Iudicandi] In Græco est ἡ σύνεσις κριτική.
Præcipiendi seu imperandi.] In Græco est φρόνησις ἐπιτακτική.
Discendi,] μανθάνειν pro συνιέναι.

σύνεσιν δύναμις ἑρμηνευτικὴ valde exornat & augustam facit.

2. Talem seu constructionem seu anomaliam seu figuram sermonis, Turba ruunt, Docete omnes gentes, baptizantes eos, Grammatici vocant σύνθεσιν minùs dextrè intelligẽterq;. Vocãda est σύνεσις i. e. intellectio quia intellect⁹ seu sensus hîc spectatur, non vox. Baptizantes eos, quia gentes intelliguntur esse homines. Ad sensum, non ad vocẽ structura refertur. Aliâs dicitur Hyponæa. Pulmones etiã pro pulmone dicere σύνεσις i. e. intellectio est. Cic. ad Herenn. Græci vocant etiam aliquando Synecdochen.

συνεκδοχή.

Synecdoche alia est Locutionis (Al. Grammatica, alia Orationis, al. Rhetorica.

Syntactica Synecdoche est figura qua totum denominatur à parte. Seu qua quod partis est attribuitur toti. Estq; vel integra: vel Elleptica, integra ut Elephas est curvus secundum dentes Elliptic: ut Elephas est curvus dentes Hic Qualitas (curvitas) quæ est partis (dentis) attribuitur toti (Elephanti. Ideo compræhensio dicitur seu conceptio, qui simul cum toto pars ponitur.

Rhetorica synecdoche tropus est quo vel pars pro toto vel totum pro parte ponitur.

σύν-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

σύνθεσις.

σύνθεσις in genere eſt compoſitio. In ſpecie Oratoribus eſt apta & concinna orationis & verborum ſtructura & collocatio. Hæc vetat aſperum verborum concurſum, cavet ne quid huilcum ſit in oratione. Logicis eſt cõpoſitio ſeu geneſis, contraria analyſi ſeu retextioni, vel eſt progreſſio à principiis ad principiata. Hippocrati eſt denſitas & conſtrictio.

Grammatici ſyntheſin dicunt pro Appoſitione, συνθετικῶς, cum appoſitione. Hæc συνθεσις ſæpe dicitur σύνθεσις ἐξηγητικὴ à Joachim. Camerario. ὁ λόγος ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον, quę doctrina veritatis eſt Evangelium. Apud Paul. Apoſt.

συνθημα conſtitutũ eſt. ἀπὸ συνθήματος eſt ex conſtituto. Aliâs compoſito Virg. ex compoſito Liv. conſtitutò Cic. condicto Feſt: de compacto Plaut: ex compacto Sueton. Interdum idem eſt φ ſignum ſymbolum, teſſera, nota. Scribere συνθηματικῶς eſt ſcribere per notas, quæ interdum ſunt arcanæ.

Synodus.

Synodus accipitur Politicè, Hiſtoricè & Aſtronomicè. In Aſtronomica doctrina de aſpectibus σύνοδος eſt cùm ſigna in eodem loco Zodiaci conveniunt, Latinè conjunctio In doctrina de Luna & menſibus eſt interlunium ſeu novilunium ſeu coitus lunæ, ut loquitur Plinius, quod tempus Varro dicit intermenſtruum, à quo & luna intermeſtris & intermeſtrua nominatur, Luna συνοδικὴ eſt Luna coiens, ita dicta à Ficino, cùm in eodem ſigno eandem cum ſole plagam obtinet, ſeu cum in eadem cœli parte & eodem ſigno ſoli ſubiicitur.

In Polemica & hiſtoria Synodus eſt prælium & conflictus ein treffen. In hiſtoria etiam eſt Concilium Comitia, conventus. Ibi ſynodi aut ſunt Chriſtianæ, aut Politicæ. Chriſtianorum ſynodi duorum ſunt generum. Aliæ ſunt οἰκουμενικαὶ ſeu univerſales, cum congregantur è toto Chriſtiano orbe Epiſcopi, vulgò ſtatuuntur ſex ſummæ authoritati. 1. Nicena, id eſt, Niceæ habita temporibus Cõſtantini Magni cõtra Arrium 2. Conſtantinopolitana ſub principe Gratiano contra Macedonium & Eudoxum. 3. conventus Epheſinus, Theodoſio imperante, contra Neſtorium. 4. Chalcedonius, imperante Martiano, contra Eutychem. 5. Bizantinus contra Theodorum, negantem Chriſti matrem eſſe Deiparam. Ultima Synodus etiam Bizantina contra Macarium Monothelitam. Sabellius & Platina. Aliæ ſunt particulares, Unius nimirum alicujus regionis Epiſcoporum, hæ ſunt nationales & provinciales ut Synodus apud Sueſiones agitata contra Petrum Abailardum Philoſophum, Philoſophicis terminis res Theologicas efferentem, novasq; loquendi formales ſignantem fuit provincialis.

σοφιστής.

Olim 1. Sophiſtæ dicebantur Philoſophi ſeu Philoſophiæ Profeſſores.

2. Deinde verò Rhetores. Ita igitur honeſta appellatio eſt. Quo pertinet hoc Ariſtotelis 10. Ethic. Scientiam gubernandarum rerum publicarum Sophiſtæ profitentur, quorum nullus Rempub. gerit.

3. Poſtea abiit nomen in invidiam, ut Sophiſtæ dicerentur, & qui fictam ementitamq; quandam ſapientiæ ſpeciem oſtentarent, qui inanibus capriunculis diſcipulos fatigarent, & præſtigi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ſtigiarum decipulis irretirent, ſeu qui germanæ Philoſophiæ nomen & faciem tanquam meretriculæ honeſtarum & caſtarum fœminarum ementirentur; Et Rhetores illi, qui velut venatores parati erant ad capiendos adoleſcentum ſeu imperitorum animos, ut ait Plato, qui ſua cõmenta ſpecioſa veriſimilitudine vendibilia hominibus obtrudebant, & apud imperitos volubili illa loquentiæ jactantia fidem ſibi comparabãt. Ita Scholaſtici pleriq; omnes ſuperiorũ ſeculorum, qui in infructuoſis interdum næniis, in rixis & inanium ac obſcurorum commentorum ſpectris contentioſè occupati ſunt, à multis Sophiſtæ vocantur.

Sic enim in Argumento in Euthydemum ſeu ἐριστικὸν Platonis Johan: Serranus: Quanta tenebroſæ ignorantiæ caligine proxima patrum noſtrorum ætas noſtra penè memoria fuit perfœdata, quàm magnum σκότος Bricoti cæteræq; Sophiſtarum portentoſæ Chymæræ Doctorum Cherubicorum & Seraphicorum factionibus nominibusq; famoſæ in veram Philoſophiam importarunt!

Antiſophiſtæ igitur dicuntur à Suetonio Sophiſtæ inter ſe pugnantes: quos contentioſa pugnarum diſcordia inter ſe ipſos committit & collidit, variisq; diſſenſionibus exercet atq; fatigat, in hoc uno fortè concordes, ut veritati & ſimplicitati Philoſophicæ indicant bellum ἀκήρυκτον, Ejus videlicet nomẽ licet prætexant & ſubinde in ore habeant, tamẽ eam improbè ſuis commentis obſcurant atq; contaminant. Johan. Serran.

Synonyma,

Synonyma accipiuntur pro ęquipollentibus. Ut riſivus & ridibundus non ſunt Synonyma, id eſt, non æquipollent. Riſivus enim eſt idem quod γελαστικός, id eſt, præditus facultate ridendi. Ridibundus verò habet ſignificationẽ actus frequentis, ut ii qui in præcordiis vulnerati ſunt ridibundi perire dicuntur, Scal. Exer. 317. ſ. 6. μεταμέλεια & diſplicentia cum dolore ob peccatum ſunt Synonyma, id eſt, ejuſdem ſignificationis.

Synonymia eſt forma verborũ aut orationum, qua diverſa verba, vel diverſæ orationes aut figurę eundem planè ſenſum referunt.

Synonyma cum conjunguntur Cicero vocat verba conduplicata.

Scaliger Parin & Alexandrum vocat diverſa.

Synonymia eſt triplex, 1. Verborum 2. Orationum ſeu conſtructionum. 3. Figurarum. Verborum, ſive ſint categoremata ſive ſyncategoremata. Nam & ſignorum eſt Synonymia ſeu æquipollentia, ut omnis, & non nemo: aliquid & non nihil. Non excluſit omnes, id eſt, quoſdam non excluſit. Non excluſit quoslibet, id eſt, delectu quodam alios excluſit, alios admiſit.

Orationum, cum eadem dictio variè cõſtruitur, hoc eſt, variè vel alias regit dictiones, vel ab aliis regitur, ut bona indole juvenis ſtudioſé literis incumbit; & juvenis bonæ indolis diligenter in literas incumbit. Synonymiæ figurarum ſeu figuratæ exempla vide in Copia Eraſmi Roterod. lib. 1. in variatione harum ſententiarum; ſemper dum vivam tui meminero; tuæ literæ me magnopere delectarunt: an ego ullum mel atticum cum tuis amantiſſimis literis contulerim. O ſuavitatis & voluptatis plenas literas tuas. Propè Synonyma ſunt vocabula cognatæ ſignificationis ut Alacer dicitur, qui ingreditur ſenſibus univerſis

quod

quod indicium eſt erecti ac ſublimis animi hurtig, Ἀδελφὸς, id eſt, cognatus ſeu geminus huius eſt vividus.

σύνορος πραγματεία *Ariſtotelis.*

Latinis eſt tractatio confinis, ſeu in confinio duorum poſita. Zabarella ſtatuit phyſici eſſe cognoſcere viventis corporis aptitudinem, qua & ſanum poteſt eſſe, & ægrũ, & univerſaliter, quid ſit ſanitas, quid ægritudo.

Particulares auté diverſorum morborũ cauſas, nec non eas quæ ſanitatem conſervant, & eas quæ perditam reſtituunt, ac ſingulos morbos pellunt, cognoſcere eſſe Medici. Hæc enim omnia ποίησιν id eſt, effectionem reſpiciunt. Ideoq́ue putat Ariſtotelem dicere tractationem de ſanitate & ægritudine eſſe quodammodo in confinio ſcientiæ naturalis, & artis Medicæ, & in ea deſinere naturalem ſcientiam, ab ea verò medicam artem oriri, indeque ad particularem morborum omnium, & propriarum cauſarum, à quibus próducuntur, & per quas expelluntur, notitiam progredi.

συνουσία.

συνουσία 1. ſignificat congreſſum & congregationẽ, uſum familiarem, qualis eſt in amore, converſationé & copulationé, pro quibus Baſilius M. etiam dicit συνάφειαν & προσεδρείαν. In oratione quod Deus non ſit author peccati τί δὲ ἦν αὐτῇ τὸ προηγούμενον ἀγαθὸν; ἡ προσεδρεία τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ διὰ τῆς ἀγάπης συνάφεια. At quod erat eius (hominis) originale bonum? aſſidua cum Deo converſatio, & ardens copulatio, peculiariter tribuitur congreſſui Mathematicorum. Legimus Euclidem mutato habitu poſt Athenienſium edictum contra Megarenſes editum veniſſe ad Synuſias Mathematicorũ & philoſophorum acroaſeis, quas quidem hodie noſtris in Academijs, Collegia publica & privata appellare ſolemus, in quibus theſes ad diſputandum proponimus. Daſypodius in Protheoria Mathematica. Quæ Mathematicis dicuntur συνουσίαι à Grammaticis Scholæ, à Logicis ἐντεύξεις συζητήσεις, à philoſophis ἀκροάσεις, à Theologis Homiliæ, à Medicis & Jureconſultis Conſilia ac Conſultationes, ab Hebræis Synagogæ vocantur. Accipitur etiam pro coexiſtentia, ut loquuntur Scholaſtici, duorum vel plurium vel συνουσιώσει, id eſt conſubſtantiatione, h. e. duarũ ſubſtantiarũ conjunctione, qualis eſt ferri & ignis in ignito ferro, quæ cõjunctio realis eſt. Petro de Aliaco, & ejus ſequacibus, ſpecialis & extraordinaria συνουσία eſt, qua duæ ſubſtantię diverſiſſimę ſeu heterogeneę, altera panis, altera corporis Chriſti in Euchariſtia uniuntur, & conjunguntur. μῆλον ἔριδος.

Συντήρησις.

Ad rationem practicam (quæ ſemper παρακαλεῖ ſeu hortatur ad meliora, ut dicit Ariſtoteles) pertinet Συντήρησις. ſic dicta quod ſit vis mentis, cuſtos & conſervatrix notitiæ legis naturæ, hoc eſt, notitiarũm quæ nobis innatæ ſunt de rectè factis ac ſecus, & ita vitiorum eſt adverſaria. Hæc eſt habitus principiorum practicorum (id eſt ad actiones moresq́; pertinentium) nobis innatus attendens & ſervans ea, inſtigans ad bonum & revocans à malo. Damaſcenus. Ut contra Σύνεσις eſt habitus principiorum contemplationis ſtudio comparatus, illa conſervans. Idẽ. Συντήρησις in Syllogiſmo practico ſeu morali facultate judicandi adhibita propoſitionem ſuppeditat. Conſcientia ſeu Συνείδησις promit ac ſuggerit aſſumptionem, factũ

ad regulam accommodans. Dictatrix ratio concludit, id est, de facto quod subsumpsit conscientia, ut judex in conclusione pronuntiat, judicat de facto laudéne, an vituperatione; præmióne, an pœna dignum sit. Sequitur autem Syllogismum practicum in mente lætitia vel dolor; Spes vel metus. Exempli causa; Synteresis, Syllogismus practicus Hectoris: Honesta facta sunt digna laude. Conscientia: Defendere patriam & pro ea fortiter mori est honestum factum. Iudex Ratio seu κριτήριον. Ergo defendere patriam & pro ea fortiter occumbere dignum laude est. Hunc syllogismũ in mente Hectoris secuta est lætitia, quæ ipsius animum in gravissimis periculis ita afficiebat, ut pro patria sanguinẽ profundere nõ pertimuerit. Syllogism⁹ πρακτικὸς Oedipi manifestus. Synteresis adhibita virtute judicaria in Oedipo Rege Thebanorum hanc dat propositionem: Turpissima facta gravissimis pœnis sunt digna. Conscientia ejusdem subsumit; Incestus cum matre concubitus & parricidium sunt turpissima facta. τὰ κριτήριον seu judicium mentis concludit: Ergo incestus cum matre concubitus & parricidium sunt dignissima atrocissimis pœnis. Hunc Syllogismũ in mente Oedipi tantus consecutus est dolor, ut impatiens turpitudinis à se admissæ sibi ipse eruerit oculos. Syllogism⁹ Practicus Ezechiæ.

Considerat Ezechias unum esse verum Deum, cui soli verus cultus sit præstandus, idq; monstrat ei Synteresis ex primo præcepto. Ego sum Deus tuus: & 2. Non facies tibi sculptile. Accedit conscientia seu mentis consciæ vis ad Synterisin factum accommodans: Ratio demum quid faciendum sit concludit: Unus Deus

est colendus, verus Deus Israelis. Idololatria non unum Deum, sed plures fingit. Ergo Idololatria est abolenda. Hoc judicio conscientiæ incitatus Ezechias succidit lucos, dissipat conciliabula, evertit statuas, abolet Idolorũ cultum. Syllogismus a. hic est Crypticus pro propositione enim, quę occultatur, hac; Quod fingit plures Deos, est abolendum; probatio ejus adhibita est; unus Deus est colendus &c. Syllogismus Practicus Davidis cum abstinet ab Saulis interfectione in spelunca sibi oblati: Non violandus est Magistratus divinitus constitutus: Saul est Magistratus divinitus cõstitutus. Ergo absit ut ego ei vim inferam. Syllogismus igitur Practicus est Syllogismus in quo judicium mentis seu conscientiæ de facto affirmatè vel negatè Lege naturæ exquiritur.

Συνύπαρκτα.

Συνύπαρκτα, dicuntur cohærentia, quæ cohærent, vel apta nata sunt cohære re. Barbari vocant coexistentia.

Ita vocantur connexa seu conjuncta Logicorum, ut justificatio & sanctificatio, dulcedo & albedo in lacte. Sunt autem talia vel per contactum, aut penetrationem vel per virtutem aut σχέσιν. Per contactum, aut penetratione ut cum duo corpora dicuntur simul existere: per virtutem, ut cum simul existunt, seu conjungũtur visibile & oculus, magnes & ferrum: per σχέσιν, ut cum dicuntur simul esse relata.

συνύπαρξις est coexistentia duorum aut plurium.

Usus.

Quæritur, an duo corpora, gloriosum & non gloriosum sint συνύπαρκτα, per penetrationem? Respondetur à scholasticis

gnibus.

quibusdam; Subtilitatis dotem glorioſo corpori hoc conferre, ut penetrare poſſit corpus non glorioſum ςυνυπάρξει, ſimul coexiſtendo dicunt Barbari. Sunt & qui volunt penetrationem hanc fieri, vel per poros, vel dividendo partes.

Συνυπαρξία.
- localis, in eodem loco coexiſtentia,
- Virtualis.
- χελική

Propter ςυνύπαρξιν & cohæſionem localem ferri cum igne, dicitur ferrum vim habere urendi, & urere. Denominatio hæc eſt externa, non interna, quia facultas urendi, quæ ignis eſt propria, non inhæret ferro ſed igni, Dico, Quæ ignis eſt, quia ferro etiam impreſſus eſt ex unione hac calor urens, ſed is, non eſt idem numero cum calore ignis proprio, ſed idem ſpecie ſeu ſimilis. Ita concurrit ſeu συμπεπλεγμένη eſt denominatio interna.

Canon.

ςυνύπαρκτα *de ſe invicem dicuntur propter ſubjecti illorum identitatem*; ſeu identitas ſubjecti duarum formarum facit, ut ex iis (formis) deducta, de ſe invicem prædicentur, ut hoc album, & hoc dulce, quæ ex formis accidentalibus deducta ſunt, de ſe invicem prædicantur propter ταυτότητα ſubjecti utriusq; accidentis.

Uſus in ſacris.

Sic (ἀναλόγως) *Dei filius & homo de ſe invicem prædicantur Filius Mariæ eſt Dei filius propter ſubjecti, quod Chriſtus eſt, unitatem.*

Penetratio dimenſionū, de qua diſputatur ἀμφιλόγως, fit
- Per συνυπαρξίαν, corporum coexiſtentiam in eodem loco
- Per poros, interiores meatus
- Per diviſionem partium.

Syſtaſis.

Syſtaſis 1. accipitur pro exiſtentia ſeu conſiſtentia rei, ut cum Scholaſtici Corporis Chriſti naturalem conſiſtentiam opponunt Sacramentali. Vid. Biel. l. 4. d. 9 q. 1. Corp⁹ Chriſti in veteri Teſtamento non erat in naturali conſiſtentia. l. 4. d. 8. q. 1.

2. Pro conſtitutione Corporum vel partium.

Hæc eſt aut κατὰ φύσιν (ſecundum naturam ſeu naturalis, id eſt, quæ ſecundum naturam ſe habet), aut παρὰ φύσιν (præter naturā ſeu præternaturalis, quæ à naturali perfectione receſſit ita ut officiat neceſſariis actionibus & ſentiatur) aut οὐδέτερα, id eſt neutra: id eſt, quæ licet receſſerit à perfectione, nondū tamen ſentitur.

Naturalis conſiſtit in partium εὐκρασίᾳ, & ςυμμετρίᾳ. Partium ſimilarium εὐκρασία, eſt apta & conveniens primarum qualitatum temperies. Symmetria partium organicarum eſt apta & concinna proportio, quoad magnitudinem, figuram, numerum, ſitum, ac juſta cohærentia & continuitas utrarumq;

Ex. gr. Cranii ſeu calvariæ hęc eſt σύστασις cum περιαλήψεις: primò in eo occurrit cutis, cui pili radicibus ſuis inhæret. Sub cute eſt membrana, quæ dicitur

περικράνιος (quæ convexam calvariæ partem circundat) quòd Craniũ extrinsecus ambiat. Sub hac igitur membrana est Cranion: In Cranio sunt suturæ: Sub Cranio duæ meninges contegentes cerebrum: Exterior dura: Interior mollis. Sub his igitur cerebrum: In hoc sunt ventriculi.

3. Oratoribus systasis est commendatio, collaudatio: Συστατικαὶ literæ sunt comendatitiæ quo pertinent quæ Gratiano sunt distinctione 73. literæ Dimissoriæ Paßporte.

4. σύστασις λόγου est compositio σύνθεσις, συνθήκη, conformatio, constitutio orationis, cui opponitur διαίρεσις ἢ ἀνάλυσις. At κατασκευὴ est propositio rei seu negotii; est id de quo agitur 5. σύστασις in Magia capitur pro effectione: ut Magia est invocatio beneficorum dæmonum πρὸς ἀγαθοῦ τινὸς σύστασιν, ad boni alicujus effectionem.

In Grammatica ubi agitur de literis connexilibus Systasis est conjunctio, eiq; opponitur διάστασις, id est, disjunctio.

Scaliger lib. 1. de causis linguæ latinæ. c. 35. pag. 80.

Omnis literarum cohærentia aut in eadem syllaba fit, quam propterea Græci σύστασιν dicunt, quam nos in Philosophia aliquando constitutionem: aliàs concretionem, hic facilius conjunctionem dicamus, per quam Syllaba, quæ literarum conjunctio quædam sit, constat, aut in diversa distrahuntur literæ, neq; sub eundẽ tenorem veniunt, iccircoq; διάστασιν vocant græci, nos discretionem disjunctionemve nominamus, ipsasq; literas dissitas. Exempli causa D. disjungatur à B. in Abdomen. Hæc est διάστασις disjunctio: S. conjungatur cum P. in Respicio & Aspiratio. Hæc est σύστασις, & cohærentia. Cardanus

accipit σύστασιν pro substantia secutus Medicos Scal. hanc vocat crassam abusionẽ. (Substantiæ & relationis) Vid. ex. 61. Sed dandũ est aliquid doctorum usui, qui sic loquuntur, Phlegma est παρὰ φύσιν & corruptũ, quoad σύστασιν, i.e. consistentiã seu substantiã est vel aquosum, tenue, ex multo usu cibariorum humidorũ & imbecilliore calore, vel est crassum ut appareat tanquam pus & crudum, minus habens aëriæ humiditatis, plus siccæ crassitiei terrestris; vel mucosum, quod lentorem & visciditatem contraxit, ex mora longiore, in loco concluso & calidiore: Elicitur hoc magnam partem per nares & palatum. Huic opponitur corruptum, quoad saporem.

Σύστοιχα.

Systœcha in doctrina Analytica Aristotelea sunt, quæ ejusdem sunt ordinis, quæ sunt ex eadem Systœchia, i.e. ordine, ut genera, species quæ prædicantur. Ei opponuntur, quæ sunt diversi ordinis, ut Materia & forma. Materia enim sub δυνάμει; forma sub ἐντελεχείᾳ continetur. Duo modi sunt, quibus possunt esse plures unius & ejusdem demonstrationes. Unus cum ejusdem συστοιχίας plura media, sed non continuata (μὴ συνεχῆ) sumuntur, ut si demonstretur de B. per G & per D. & per Z. Alter modus demonstrandi pluribus mediis, cum ex diversa Systœchia media sumuntur, nec tamen ita diversa, quin alterum possit Paronymicè de altero prædicari, quod ipsum scilicet accidit, quia ambo uni cuidam insunt subjecto. Talia sunt materia & forma, Materia enim de forma dicitur Paronymicè, ut & à terra dicitur terreum, & Caro pars sanguinea, quemadmodum nervus dicitur pars spermatica: Vicissim ma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

materia denominari ſolet à forma, ut ab anima, corpus animatum: lignum à rotunditate rotundum: Corpus à ſanitate ſanum dicitur & tamen Materia & forma non ſunt Syſtocha.

ϛυϛολὴ, Syſtole, Contractio: Diaſtole, Dilatatio.

Primum in pulſu fit Syſtole & diaſtole, è quibus ſyſtole eſt contractio cordis, id eſt, thalamorum in hoc compreſſio, & eorum quæ his continentur, ſpiritus nimirum & ſanguinis expreſſio. Diaſtole contra dilatatio eſt horum, inter quæ ῥυθμὸν conſiderant Medici, ſicut inter ἄρσιν & θέϛιν Poëtæ Diaſtole autem attrahit ſanguinem in dextrũ, & aërem ex pulmone captum in ſiniſtrum thalamum. Syſtole generatim in dextro ſanguinem in pulmones expellit per arterioſam venam, & generatum in ſiniſtro ſpiritũ in aortam transmittit: aërem autem per trachæam à pulmonibus avectum, & calidum quaſiq; fuliginoſum redditum neque amplius cordi ad refrigerandum utilem per arteriã venoſam emittit, & ſimul advehit aliquid ſpiritus vitalis pulmoni: Ita per vices inpulſu aperiuntur, & clauduntur in thalamis cordis vaſa hoc modo. Syſtole arterialem venam in dextro, aortamque ac venoſam arteriam in ſiniſtro aperit, & claudit venam cavam. Diaſtole cavam aperit, & arteriam venoſam, & claudit arterialem venam & aortam. Itaque in utroque ventriculo, unum claudit & alterum aperit, unde membranarum illarum, quibus cordis vaſa clauduntur & aperiuntur uſus, & natura conſideretur. Arteria tamen venoſa, cum reſpirationi ſerviat, in motu cordis aperitur & clauditur, ſed non ſemper accipit etiam & reddit plenũ ſpiritum, ſed ſpiritum tamen ſemper aliquem. Nam cum reprimitur & differtur ſpiratio, cordis motus non ceſſat, non intermittitur. Tunc enim arteria venoſa reliquias aëris de pulmonum latebris reddit & accipit. Cum pulmones rectè valentes ſunt, ſemper plus aëris attrahunt, quàm cum reſpiratione abſumitur, ut ſint penu ſpirituum ſeu ταμίαι πνευμάτων, ut ait Plato. Nam ſine aëre ne momentum quidem vitam degere poſſumus, cum ſine cibo & potu plures ſæpe dies vivere poſſimus. Cordis autem motum ſequuntur arteriæ.

Ex his hoc cognoſcitur: in pulſu non tantum attrahi aërem, ſed & aërem & ſanguinem, & emitti non tantum ſpiritum, ſed & ſpiritum & ſanguinem, atque inſuper etiam aërem, & calefactum quidem, & ad refrigerandum cor inutilem, ut accipiat cor duo, ſanguinem & aërem per diaſtolen, & reddat tria, ſanguinem, ſpiritum, & aerem per ſyſtolem.

2. Fiunt & diaſtolæ & ſyſtolæ in mixtis non animatis.

3. Poëtis Diaſtole eſt figura, cum aut dictio à dictione diſtrahitur, aut ſyllaba contra naturam extenditur; Dicitur etiam diacope, ut quo me cunq; Deus vocat. Syſtole huic contraria eſt, cum ſyllaba longa corripitur, ut ſteterunt pro ſtetérunt. Generalius etiam à Græcis ϛυϛολὴ accipitur, nempe quando τὰ ἐκτεινόμενα δίχρονα ϛυϛολῆ, ἢ τὰ μακρὰ ἢ τὰ βραχέα ἀντίϛοιχα αὐτῶν μετατεθῆ. οἷον φυσίζοος ἀντὶ τοῦ φυσιζῶος, ζερὸν ἀντὶ τοῦ ζηρὸν

Σχέσις.

Schesis habitudo eſt ſeu affectio. Differt ab ἕξει ut Genus à ſpecie. Nam & ἕξις eſt habitudo continuata; vel differunt σχέσις & ἕξις gradibus: ἕξις enim eſt jam confirmata permanensque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

que habitudo: σχέσις est parabilis & delebilis, teste Scal. 3. poët. c. 1.

σχέσις
- *Affectio*
  - διάθεσις
  - πάθος *seu passio & conditio.*
- *Relatio, ut effecta denominantur à modo, unde causa denominatur, propter mutuam* σχέσιν.

Ut schesis σχέσις *est relatio, non producit effectum Physicum, itaq; æqualitas, quæ* σχέσις *est propriè nõ est causa quietis inæqualitatis motus.*

Syllogis. σχέσις *non producit effectũ naturalem. Æqualitas est* σχέσις *& quies est effectus naturalis. Ergo æqualitas non producit effectum naturalem, quietem. At producere potest moralem. Nam Respub. illa consistere & durare nequit, in qua geometrica rationum æqualitas non servatur in justitia distributiva, ut cum non* καθ' ἀξίαν *(secundum dignitatem) & personarum respectum distributio fit. Ideo Aristoteles. 5. politicorum inæqualitatẽ statuit principalem esse causam eversionum ejusmodi rerum publicarum.*

In oratoria Schesis Rufino est schema, quo adversariorũ affectum quemlibet fingimus, cui respondeamus Vide exemplum in Rhetor: Iusti Vulteij.

Grãmaticis seu Philologis nominum schesis est cum cuiq; substantivo suũ adiectivũ respondet, cum singula adiectiva respiciunt singula substantiva.

σχολή.

Σχολή *1. est quies in genere seu otium. 2. In specie est otium Philosophicum. 3. Gymnasium. Aliud est* ἀνάπαυσις, *id est, requies seu laxamentum, ut vertit Lamb. in 6. Eth. Arist. Requies sequitur defatigationem à labore ceu remedium Quies verò seu* σχολή *labores ipsos ita temperat ut actio placida & quieti simillima videatur. In futura vita beatarum mentium* ἀνάπαυσις *erit & quidem æterna,* σχολή *perfectissima. Th: Zuing. in 6. cap. 6. Eth. Arist. qui 7. cap. ejusdem lib. ait: Theoricam beatitudinem esse* ἐν σχολῇ *id est quiete.*

4\. *Scholæ sunt cõmentationes, exercitationes, disputationes, quæ per otium fiunt: ut quinq; dierum Scholæ Cic.* σχόλιον *est brevior alicujus interpretatio,* ὑπόμνημα. σχολή *forte est ab Hebr. Scheola quæ vox significat locum quietis.*

Σφαῖρα.

ἐκ τοῦ κεῖσθαι *(è situ) tres sunt* σχέσεις *seu habitus sphærarum. Primus* Jacentis, *qui dicitur Rectæ seu* ὀρθῆς *Sphæræ propter rectos angulos finitoris. Alter* Sedentis: *qui dicitur* τῆς ἐγκεκλιμένης, *id est obliquæ Sphæræ. Tertius* Stantis, τῆς μυλοειδοῦς: *tunc enim Æquator, qui Horizontis vicem obtinet ac in ambitum rectum convertitur, omnino molæ trusatilis (quam homines agunt, ut jumenta versatilem) & habitum & conversionem refert. Minus autem propriè judice Jos. Scaligero, Sphæra recta dicitur propter rectos angulos, quos Horizon cum Æquatore facit, quia per ejus polos transit: cum ea appellatio stantis Sphæræ magis propria sit, in qua Æquator & Horizon idem sunt. Is enim rectus situs est perinde ut hominis rectus situs cum stat, non cum jacet. Homo, inquit idem Scal. ut res planior evadat, dicitur stare, sedere, jacere* κατὰ τὸ κεῖσθαι. *Sic Sphæræ appellatio* παρὰ τὸ κεῖσθαι *(à situ) esse debebat, quæ tamen recta dicitur non* κατὰ τὸ κεῖσθαι, *sed* κατὰ τὸ ἔχειν, *quia sc. ejus* σχέσις *ad Horizontem recta est. Jos. Scal. & ante eum* τῶν ἀστροσκόπων οἱ χαρίεντες.

Sphæra		
	Iacens, Una quia unus Æquator.	utraque ἀπαράλλακτος, i.e. immutabilis.
	Stans, Duplex quia poli duo.	
	Sedens, Hujus diversitates & parallaxes multæ.	

Immutabilis) cum enim vel minimum in jacente seu recta attolletur polus, aut in stante deprimetur, statim & rectæ & stantis nomen perit.

σφιγκτὴρ.

σφιγκτὴρ 1. accipitur propriè pro orbiculari musculo podicis.

2. Translate pro musculo in orificio vesicæ.

3. Pro podice seu ano, Synecdochice ἢ συλληπτικῶς.

Explicatio primæ significationis.

Ubi intestinum rectum desinit, anus nominatur, qua parte de intestino recto excrementa deiiciuntur, & intestinorum finis est, Aristot. πρωκτὸς, aliis δακτύλος, & στεφανὴ, à figura rotunda, ut videtur, annuli & corollæ forma, quibus vocabulis appellâsse videntur totum quod ibi apparet, & intestinum & musculum orbicularem.

Circundat autem ibi ambitum intestini, unus musculus rotundus, quo intestini ille exitus constringitur, qui propriè ab officio nominatur σφιγκτὴρ, id est constrictor.

Demonstratur auten ab Anatomicis, quod sint ad finem in intestino recto musculi tres; duo quibus sursum attrahitur, unus, qui constringit exitus ora.

σχίσμα.

σχίσμα 1. γενικῶς significat. Aliâs σχισμή. 2. ειδικῶς & per Synecdochen est naturalium muliebrium rima, id est cunnus. Pollux. 3 per metaphoram dissidium, διχοστασία sic Apost. Audio inter vos esse σχίσματα μέρος τι, dissidia aliqua ex parte.

Theodor. Bez. Si animorum non opinionum dissensio fuerit, Schismaticos ejusmodi homines, non hæreticos dices. Illi Ecclesiæ concordiam lacerant. Hinc patet ratio metaphoræ seu analogia.

Σιωπώμενον.

Σιωπώμενον est reticentia Græcis oratoribus. Aliquid dicitur κατὰ σιωπώμενον, cum aliquid intelligendum est, seu cũ innuitur aliquid intelligendũ, quod non est expressum. Apud Terent. Audivi Achilles: jam dudum Lesbiam adduci jubes, cum jussum illud non commemoret. Tale est Joh. 11. Magister adest & vocat. Intelligendum enim verbis Jesu accitam tunc fuisse Mariam requirentis illam, Joach. Camer.

σκαιὸν.

σκαιὸν, quod est sinistrum Latinis, aliis pro bono & felici, aliis pro malo & infelici seu adverso accipitur nonnunquam. Nam cum Romanis lævus sic ortus, dexter verò occasus, judicarunt fulmina, quæ à læva cæli parte venirent, & in eandem redirent, esse felicia & prospera. Virg: subitoque fragore. Intonuit lævum. Hic Anchises lævum fulmen interpretatus est bonum omen Romano more. sic Cicero lib. 2. de Divinat: Quod idem omnibus rebus optimum auspicium habemus, sinistrum fuerit. Hinc est veterum Latinorum, ut Varronis &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Plauti BONASCÆVA Græci verò dextera auſpicatiora divinabant, unde proverbij loco ferebatur ἀϛεράπτων ἐπιδέξια, fulgurum dextra id eſt dextera fulgura. Dextris fulguribus pro bonis ominibus Vide apud Xenophontem l. 7. βροντὴ δεξιά. Sic ignem fatuum ſi ſolitarius ſit (vocant tunc Helenam) Latinis eſt exitialis graviſque. Euripidi verò in Oreſte eſt ναυτίλοις σωτήριος i.e. nautis ſalutaris. Geminæ (vocant Pollucẽ & Caſtorem) Plinio & Senecæ etiam ſunt ſalutares ex vulgi opinone.

σκαιὰ μέλη fortè fuerunt ſiniſtrarum tibiarum, quarũ Jonica eſt harmonia, quæ ita appellatæ ſunt à latere ſiniſtro unde inflarentur, ſicut contrà dextræ à dextro.

σκίνδαψος.

Scindapſus eſt inſtrumentum lyricum tetrachordon vel herba quædam exotica, ſimilis hederæ.

Multi cùm vocem legunt Scindapſus, nihil omninò eſſe, atq; pro nihilo ab Ariſtotele poſitam fuiſſe putant. Scal. ex.302. qui hoc tribuit Galeniſtis.

σκάνδαλον.

Scandalum ſignificat offendiculum, id eſt, aliquid ad quod impingens labitur ſeu trepidat; à σκάζω, id eſt, claudico. Impropriè ſumitur cùm ſignificat ipſam offenſionem, quæ propriè eſt Scandali correlativum. Pro eodẽ ferè accipitur πρόϚκομμα Ad Rom. 14 cap. Σκανδαλίζειν ſignificat machinationem ad capiendum & implicandũ id quod ijs fit, quas tendiculas vocarunt. Joach. Camer. Eſt ponere alicui offendiculum, ſcandalum, lapſus occaſionem: dare alicui ſcandali occaſionem, offenſionem ſuſcitare. Scandalum in re aliqua datum dicitur, cujus culpa ab autore rei ipſius profecta eſt. Acceptum eſt, quod ſiniſter vel malevolus interpres ſine cauſa in offenſionis cauſam rapit. Talia erant ſcandala Phariſaica. In Theolog. ſcandalum eſt dictum vel factũ aut exemplum, quo alius fit deterior, ſeu quia error in eo confirmatur, ſeu quia imitatur exemplum malum, ſeu quia majores odij flammas adverſus veram doctrinam concipit.

Baſilius ἐν ἀϚκητικοῖς ſic definit: Eſt quicquid vel ad defectionem à veritate pietatis adducit, vel efficit ut error alliciatur, vel adjuvat impietatis ædificationem, vel omnino quicquid impedimentum infert & prohibet, quo minus obediatur mandato Dei etiamſi ipſa mors oppetenda ſit.

Ϛκάλλω.

Ϛκάλλω & Ϛκάπτω (unde ſcabies) ſignificat ſarrio, fodio, & ſcalpo. Foſſio autem proprie eſt quædam terræ ſubactio. Scalptio eſt cutis rarefactio qua & emittitur id quod urit, & humor attenuatur, ut id exhalet.

Ϛκαπτόν foſſitium eſt.

Ϛκῆναι.

Ϛκῆναι ſunt umbracula. In Comæd. & Tragœd. ſcenæ ſunt habitacula perſonarum. Sunt caſtra & tentoria militiæ. Nam σκηνοῦν verbum militare eſt.

In pagina ſacra dicuntur etiam ſcenæ tabernacula, ſub quibus habitabant Iſraelitæ in deſerto. Et per excellentiam σκήνη eſt tabernaculum fœderis, quod typus eſt Corporis Chriſti. Et Paulus 2. Cor. 5. Per tranſlationem corpus noſtrũ vocat σκήνην, ꝙ in hac terra variis ſit objectum tempeſtatibus & afflictationib⁹ σκήνωσις pro habitatione accipitur tranſlatè. Scenopegia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

pegia octo dies feſti Hebræorum à figendis tabernaculis. Ἑορτὴ σκηνῶν feriæ tabernaculorum. Locus ante ſcenam proſcenium eſt in quo fiunt agentium diſcurſiones.

σπίθαμα.

σπίθαμα *eſt menſura dodrantis, palmus.*
Vita quid eſt hominis? vix auſim dicere Palmum.
Manè ego florentẽ veſpere quæro: Fuit.
Et:
Vis hominis vitam dicere? dic Spithamam.

στρατήγημα.

στρατηγηματικὴ φρόνησις eſt bellica prudentia. τέχνη στρατηγηματικὴ eſt diſciplina bellica, cui opponitur urbana. στρατηγηματικά. Frontinus vocat omnia Ducum, & Imperatorum geſta tam occulta quàm aperta, ita ut diſciplinam militarem comprehendant. στρατηγήματα verò ea, quæ ſimulata arte prudentiaq; & ſolertia ſingulari, vel in cavendo vel in opprimendo hoſte, ex cogitata & perfecta fuerunt. Latinis ſunt aſtus ſeu verſutiæ Imperatoriæ. Eſt autem στρατήγημα κατ' ἐξοχὴν in bello dolus bonus cum juſtitia. Pertinet ad prudentiam obliquam, cui opponitur directa. Conſiſtit in inveniendo & agendo.

συμπλεχθέντα.

συμπλεχθέντα, complexa, conjuncta, opponuntur κεχωρισμένοις ſeu ſingulis. Sic docent Oratores: τὰ εἰκότα ſigna veriſimilia, ἔνδοξα, partim ſingula movent ſuo pondere, ſeu ſunt πιθανὰ ἢ πιστικά: Quæ dicuntur Idia ἢ κεχωρισμένα: partim etiamſi videntur eſſe exigua per ſe & εὐέλεγκτα hoc eſt facilia refutatu, multùm tamẽ proficiunt, cum ſunt coacervata ſeu

conglobata: quæ dicuntur συμπλεχθέντα ἢ συνηθροισμένα. Ovid: Quæ non proſunt ſingula, multa juvant (ut non ſint λύσιμα) Ab his (ἐνδόξοις) ſignis aliud eſt τεκμήριον, quod eſt propria & certa rei nota. Itaq; permagnum habet momentum ad comprobandum.

σύγχυσις.

σύγχυσις vel rerum vel verborum eſt. Rerum eſt mixtura ſeu confuſio, qualis fit in officinis medic.

συγχυσις in Gram. eſt orationis vitiũ, eſtque confuſa ac perturbata verborum transgreſſio. Horatius:

Namq; pila lippis inimicum & ludere crudis, id eſt, namq; pila ludere eſt inimicum lippis & crudis.

σύν.

σὺν, ſicut & μετὰ, interdum uſurpatur de pluribus ut de duobus, ut filius cum patre abit ad nundinas. Hominem adoro cum Deo, ut dicebat Neſtor. Aliâs de uno per complexum ſeu σύνθεσιν, ut filium adoro cum carne ejus, qua phraſi uſus eſt Cyrillus, id eſt, adoro συναμφότερον.

συνδρομή.

συνδρομὴ, concurſio, interdum idem eſt quod ἀντιπαράστασις, cum oratio noſtra concurrit cum aliorum cogitationibus.

Theophylactus ad l. ἐὰν ἐγὼ μαρτ. 5. cap. Joh. Hoc dicit ad Judæorum ὑπόληψιν, id eſt, opinionem ἐνστατικῶς, id eſt adverſando ſeu opponendo. Alterum autem illud dictum: Joh: 8. Quamvis ego teſtificer de me ipſo, teſtimonium meum verum eſt: concurrens cum cogitatione Judæorum dictũ eſt κατὰ ἀντιπαράστασιν, id eſt eâ figurâ, quę nomen habet à contraria aſſertione, ἤτοι συνδρομὴν, id eſt quam etiam συνδρομὴν ſeu concurſionem vocarunt.

Intellige ἔνστασιν esse objectionem evertentem id quod aliquis ratiocinando conclusit: Ἀντιπαράστασιν v. seu συνδρομὴν contrariã assertionẽ quę infertur, seu assertionem contrarii in quadam velut assensione seu concessione.

σύνδεσμος.

σύνδεσμος Logicis est vinculum seu copula enunciativa.

Politicis & Irenicis est vinculum pacis.

Anatomicis pars nervosa connectens seu committens artus.

Astronom. stella præfulgens ἐν ἄκρῳ τῷ λίνῳ in veli navis extremitate. Et Ecleiptici σύνδεσμοι sunt nodi, de quibus in Eclepsi Lunæ agitur.

In Grammatic. σύνδεσμος συμπλεκτικὸς est copulativa conjunctio Hermogeni, seu συμπλεκτικῶς ἔχων copulate se habens.

συνδέσμῳ seu conjunctione unum est unum συνθέσει seu ratione copulationis, ut cum dicitur: Homo est justus. Iacob Scheck. περὶ ἑρμην.

Huic enunciatũ opponitur multiplex, dissolubile in multa enunciata, ut hic λόγος ἀσύνδετος: Homo est prudens, justus, fortis.

Συνεκτῶς.

συνεκτῶς, περιεκτῶς, παθητικῶς accipiũtur, ut συνεκτικῶς & περιεκτικῶς, ἐνεργητικῶς. Deus omnipræsens est, non συνεκτῶς id est non ut contineatur & comprehendatur, sed συνεκτικῶς id est ut contineat & comprehendat omnia; non περιεκτῶς, sed περιεκτικῶς, quod eodem redit, non ut capiatur, sed ut capiat, quod & Græcè χωρεῖν dicitur. Eodem sensu dicitur: Deus non est δεκτὸς sed δεκτικός.

συνηρημένως.

συνηρημένως dicitur quippiam, cum ex duabus vocibus coitione quadam fit una. Figura hæc Attica est, ut θοἰμάτιον pro τὸ ἱμάτιον pallium. Hoc est exterius, ut χιτὼν contrà tunica est, quæ est vestis interior.

Opp. διῃρημένως (disjunctim)

σύνθρονος.

σύνθρονος est qui cum alio est ejusdem sedis vel regni. Eustatius apud Theodoretum humanam naturam Christi σύνθρονον θεῷ dicit, quia dicitur à Petro; Christum & Dominum fecit hunc ipsum Jesum, quem vos crucifixistis &c;

Συνοικείωσις.

Συνοικείωσις est duarum rerum diversarum communione quadam consociatio. Comm.) id est in aliquo tertio, q̃ utraq; res commune habet cum altera. Oratores Schema orationis faciunt, ut Quod Erutio accidebat in mala negatoriaq; accusatione, idẽ mihi usu venit in causa optima. Ille quomodo civem commendatum confirmaret, non inveniebat, Ego res tam leves qua ratione infirmem ac diluam reperire non possum. Cic. pro Amerin. (Hic conciliat Orator accusationem negatoriam Erucii cum suavera defensione.

Aliud est ἀνακοίνωσις nempe cum orator communicat suum consilium cum judice vel etiam cum ipso adversario & ne ipsos quidem aliud in proposita restatuere demonstrat: Si dipondius tuus ageretur Nævi, si in parvula re captionis aliquid verere, non statim ad Aquilium aut ad eorum aliquem, qui consuluntur, cucurrisses. Cic. pro Quint:

συνόλως.

τῷ συνόλως opponitur κατὰ μέρη ut συνόλως consi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

consideratus Baptismus unus est.
2. συνόλως considerari vel sumi est conjunctim sumi. Cui opponitur Disjunctim. Zabar. lib. de Generat. & Inter. cap. 4. In definitione Aristotelis: Generatio est mutatio totius &c. dictio Totum sumitur conjunctim tantum, non disjunctim. Non enim significare voluit Aristoteles ita interire totum, ut omnes partes nulla servata intereant, quia prima materia pars totius substantiæ non interit, sed servatur eadem. Sed totum ibi significat integritatem substantiæ cujusq; naturalis, quæ quidem ex omnibus partibus conflata est: Sed interit, cum perit forma ultima seu specifica.

Tot⁹ quaternarius destrui dicitur, cũ unitas tollitur, voce Totus cõjunctim tantum sumptâ. Destructa enim est sublatione unitatis integritas quaternarij, & facta est alia numeri species, nempe ternarius, cum tres unitates reliquæ sint.

Usus.

Usus est hujus distinctionis in Theologia Damasceni. Totus Christus moritur, sed non secundum singulas partes seu naturas. Intelligitur enim hic ἓν σύνολον *seu unum secundum hypostasin, compositum ex* τῷ λόγῳ *& Carne. Ita sumitur hic Totus* συνόλως *seu conjunctim, non singulatim.*

Axioma.

Toti attribui potest, quod vel alteri parti tantum, vel etiam neutri disjunctim convenit. Connexa est propositio: Si homo est Leo, homo rugit. Totum hoc necessarium dicitur ex connexione necessaria, sed partes ejus sunt falsæ propter res minimè connexas naturâ.

συστροφή.

συστροφὴ & *aquarum* est, ac dicitur Latin: vertex, & *mundi*, & dicitur conversio, seu versatio mundi, & *arborum* ac *corporum humanorum*, suntq; convolutiones, concretiones nodiq; venarum vel arteriarum vel nervorum & tubercula: & *multitudinis*, estque concursus & quæ conspiravit coitio Act. 19. Et orationis, estq; rotunda i.e. compendiosa numerosaq; orationis conversio, seu Compositio est oratoria, quam Trapezuntius vertit convolutionem. Est hæc, inquam, Systrophe oratio ita composita, ut tota in se contineri videatur, neque ejus pars aliqua comprehendi possit nisi totam absolveris. Exemplum est in Cic. oratione pro Archia: Tantus est splendor in laude vera, tanta in magnitudine animi & consilij dignitas: ut hæc à virtute donata, cætera à fortuna commodata esse videantur.

Σχηματισμός.

Σχηματισμὸς 1. est Geometris Schematis constitutio. 2. Oratoribus est Schema h. e. figura seu habitus orationis.
3. Interdum etiam dicunt oratores σχηματισμὸν seu conformationem non solum verborum & sententiarum, sed etiam argumentationis, qua hæc tractatur & exornatur. 4. Analytici accipiunt pro typo seu diagrammate, quod & ἀνασχηματισμὸς dicitur. Et & libro 1. Poetices Julius Scal. σχηματισμοὺς in Dramatibus vocat modos corporis varios, in quibus numerantur tum motus ut sunt flexus, procursus, saltus, conquiniscentia, divaricatio, claudicatio ἐγγόνασις, i. e. ingeniculatio, manuum connexio, consertio, compectinatio, agitatio, commutatio, complosio, elatio, jactatio: digitorum concrepatio, cervicis jactatio, pedum permutatio, alternatio, supplosio: nictus, oscitatio, risus,

risus, fletus &c: tum quietes stantis, dormentis, cogitantis, sedentis, fessi, ignavi, metuentis, admirantis.

σωρεϊσμὸς.

Ϛωρεϊσμὸς ἢ συναθροισμὸς 1. est congeries seu coacervatio, conglobatio plurium argumentorum, signorum &c: Aliquando à Latinis dicitur Frequentatio, cum in Epilogo fit συναθροισμὸς ἐπιλογικὸς (Frequentatio)

2. Est plurium diversarum rerum quasi sine delectu coacervatio.

Ϛῶμα.

Ϛῶμα corpus & substantia corporea est. Interdum etiam mortuum corpus seu cadaver vel truncum corpus, id est, corpus ἄνευ κεφαλῆς (sine capite) al: πτῶμα. Metaph: sunt σῶμα βασιλείας, corpus regni, σῶμα seu corpus, ut loquitur Cic: historiæ, quæ intelligũtur tota esse ex pluribus partibus cõstantia. Eodem sensu dicitur σύστημα. Aristoteli Ϛῶμα πίστεως corpus probationis est fundamentum faciendæ fidei, nempe Enthymema. Eidem Ϛώματα sunt homines & personæ.

In Theologia Ϛῶμα accipitur pro re umbris præfigurata, vel pro corpore mystico, quod quidam vocant Allegoricum, vel pro sacramentali corpore, i.e. sacramento corporis, quale Panis Cœnæ Dominicæ.

Futurarum umbrarum corpus Christus est 2. ad Coloss. i.e. Christus est res illis umbris adumbrata; Totus Christus caput & corpus est, caput unigenitus Dei Filius, & corpus ejus Ecclesia, Sponsus & Sponsa duo in carne una. August. cap. 4. contra Petiliani Donatistæ Epistolam. Idem lib. 4. de Trinitate cap. 8. & 9. Christus per id, quod Ecclesiæ caput est, & corpus eius Ecclesia, posset dicere: Ego & ipsi non unum, sed unus, quia caput & corpus unus est Christus, id est, Christus & Ecclesia una quasi persona mystica est.

σωφροσύνη.

σωφροσύνη:
- Temperantia
- Continentia
- Modestia
- Pudor, Pudicitia ἁγνότης.
- Sobrietas.
- Sana mens seu Sanitas mentis, quæ se continet intra modum.

Paphnutius: Episcopi cum uxore congressus est σωφροσύνη καλή.

σώφρον 1. modestus est vel qui in voluptatibus corporis mediocritatem servat. Aristoteles 3. Ethicorum. 2. cordatus apud Demosth. 3. Aristoteli in 4. Eth. cap. 7. per Metaphoram σώφρων dicitur, qui in honoribus parvis appetendis & amplectendis moderatus est. Dicitur & μέτριος.

Ϛωφρονιστήριον erat quoddam δεσμωτήριον in Republ. Platonis. Verba Platonis de Leg. lib. 10. hæc sunt: ex versione Johan. Serrani: Cùm tres sint in civitate carceres: unus quidem, plurimis comunis, in rerũ venalium foro, ubi permulti asservantur, ne fugiant: alter iis, qui nocturnos cœtus habere solent, vagantes multasq; intemperies committentes: cui quidem loco eorum qui in vinculis sunt admonendorum causa, nomen est inditum Ϛωφρονιστήριον (quasi sit temperantiæ sive bonæ frugis locus.) Tertius autem carcer est in media regione, ubi de-

desertus & quam maximè agrestis est locus, τιμωρίας (i.e. supplicii) nomine infamis.

σηπτικόν.

Τὸ σηπτικὸν est vim habens putrefaciendi. Et σηπτικὴ δύναμις est vis tabifica, qualis est serpentis mordentis, qui dicitur σήψ, à quo aliud est σὴς nempe tinea, vermiculus corrodens vestes & chartas (utitur hac voce Matth. cap. 6.) σηποποιὸν & de ἐνεργείᾳ id est actu, & de δυνάμει seu potentia intelligi potest, creans putredinem, & vim habens creandi eam. Ἄσηπτον, quod putredinis alienum & immune est. Tale fuit corpus Christi mortuum: In id non potuit cadere σῆψις καὶ σαπρότης putredo & marcor, tum propter negationem φθαρτικῆς & κακότητος materiæ, tum quia erat corpus ipsius vitæ. Itaque minus rectè cadaver dici potuit.

συγκυκέωσις.

συγκυκέωσις, παρὰ τὸ συγκυκάω, est commistio, rerum multarum seu diversarum σύζευξις seu conjunctio, quæ à Poetis & oratoribus interdum fit cum distributione & oppositione contrariorum, ut si dicas: Deprecatur timidus ne lædat, precatur fortis, ut juvet. Hoc enim exemplo utitur Scaliger.

σύλλαβος.

Σύλλαβος est tabula in qua capita omniū rerum continentur; aliâs πίναξ: est Index libri, ut cuius summam complectatur. Interdum etiam dicitur ἔλεγχος, ut Elenchus prælectionum & exercitiorum, ab ἐλέγχειν i. e. arguendo & ostendendo.

συμπαρατείνεσθαι.

Συμπαρατείνεσθαι est simul seu unâ ex-

tendi, coextendi. Voce hac utitur Damascenus negans τὸν λόγον & hypostaticè ei unitam carnem συμπαρατείνεσθαι, i. e. inter se coextendi, etsi nec extensio expansioq; propriè dicta, qualis est aeris, in Deum conveniat.

συνδόξαντα.

Συνδόξαντα sunt communiter vel utrinque placita seu probata, utrinque vel communiter constituta: Juriscons. pacta conventa, compacta. Interdum additur κοινῇ. Dicitur enim eodem sensu, ὑμῖν ξυνδοκεῖ, & ὑμῖν κοινῇ ξυνδοκεῖ: vobis comprobatur (id est de eo inter vos convenit) & vobis communiter placet. συνδεδογμένοι νόμοι Aristoteli in Politicis sunt constitutæ & decretæ leges, quæ visæ sunt reipublicæ commodæ.

Συνδύο.

Συνδύο bini sunt. Σύν τε δύ᾽ ἐρχομένω simulq; duo euntes, seu bini venientes, Homer. Cicero hac Homerica formula, quæ Elleiptica est, usus est 7 Epist. Famil. lib. 9. Adducitur & à Platone, docēte opinionem firmiorem reddi, si sit συνδόξασα, id est, si fuerit ab altero approbata. Vide Protagoram. Apposítè etiam usurpatur cum Cicerone de duorum consilio meliore in dubio. Conveniunt bini, melior sententia constat.

Litera. Τ.

Τακτική.

Τακτικὴ in genere est ratio disponendi. In specie est doctrina de ordine militari. Hinc τακτικοὶ dicuntur, qui de ordine militaris aciei scripserunt.

Te-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Tetragonum, πετξάγωνον.

Significatio est Geometrica; Arithmetica, Ethica, Polemica, Physica, Poëtica.

Quadratum:

- σχῆμα figura quadrangularis ex omni parte. Hinc acies quadrata dicitur, cui præter cæteras (ut lunarem) opponitut oblonga.
- Σῶμα corpus temperatissimum, ἐυκεξαλώτατον, habilissimum, neq; gracile neq; obesum.
- Numerale: numerus quadratus, ex analogia figuræ quadratæ.
- ἀγαθὸν, vir quadratus, id est bonus & perfectus.
- Metrum quod imitatur Mathematicam figuram.

Area 5.
Latus 25.

			ſ			
	P	M	D	M	T	
	M	F	P	S	V	
ſ	D	P	H	F	P	ſ
	M	S	F	S	G	
	T	U	P	C	R	
			ſ			

Princeps Mauriti Doctorum maxime tutor,
Mauriti, fidei protector strenue veræ,
Doctorum protector, honorum fulgide Phæbe,
Maximc, strenue, fulgide, suspiciende, celebris
Tutor veræ Phæbe celebris relligionis.

Augustin. quæstionum 65. ad Orosium quæst. 52.

Sicut arca Noe de lignis quadratis construebatur: ita & Ecclesia de sanctis construitur Quadratum *enim in quacunq; parte posueris, fortiter stat, & sancti in quibuslibet tentationibus stabiles permanent.*

ταπεινοφροσύνη.

ταπεινοφροσύνη virt⁹ est quę aliâs ferè modestia dicitur, non est abjectio animi, non humilitas. Fere dico, quia plus quiddam significat quàm modestia. Modestus enim est qui non est arrogans. Sed ταπεινόφρων qui minus sibi tribuit quã promeretur Eras. Roterod: qui tamen idem Apost. ait c. 2. ad Phil. ταπεινοφροσύνην vocat modestiam animi quaquis sibi nihil arrogat.

τάξις.

τάξις, Collocatio, est vel ἀπευθυσμένη, directa, ἐυθεῖα; vel ἀντεςραμμένη, Inversa, κατ᾽ ἀναςροφὴν. Sic & exordii oratorii pars interdum directa est; Altera inflexa, κατ᾽ ἔφοδον (insinuationem) & πρόληψιν.

Ita & Ratiocinatio distinguitur in directam & πλαγίαν seu σκολιὰν, id est obliquam, inflexam, quæ κρυπτικὴ est.

ταυτα-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Ταυτακισμὸσ.

Ταυτακισμὸσ est aſſiduitas ejusdem literæ T ut Ti te tute Tati &c.

Καππακισμὸσ literæ C vel Q, ut quicquam quisquam cuiq; quod conveniat, neget?

Genus est γραμμακισμὸς, ejusdem literæ nimia aſſiduitas.

Ταχυβάμενεσ.

Ταχυβάμενεσ qui utuntur ingreſſu celeri Ariſtoteles in Phyſignomicio. Iis opponuntur βραδυβάμονεσ, qui tardiore utuntur. Adoleſcentem magis decet eſſe ταχυβάμονα, quò & minorem faſtū præ ſe ferat & negotia ſua expeditius conficiat, μακροβάμονεσ Ariſtoteli ſunt qui longo, βραχυβάμονεσ qui brevi inceſſu utuntur. Εὐσχημοσύνη & σεμνότησ hîc ſervanda non eſt earundem perſonarum.

Technopægnion,

Τεχνοπαίγνιον.

Technopægnion eſt artificioſus ludus, ut Eratopægnion eſt amoris luſus. Tale eſt Acromonoſyllabicum Carmen.

Hoc eſt Simplex vel Figuratum perpetua anadiploſi. *Simplex* eſt cujus verſus ſunt monoſyllabis cœpti & monoſyllabis terminati, ut, *Qui rectè faciet, non qui dominatur, erit Rex. Quis ſubit in pœnam capitali judicio? vas.* Quis, cùm lis fuerit nummaria, quis dabitur? præs.

Figuratum Anadiploſi eſt, cujus verſus ſunt monoſyllabis cœpti & monoſyllabis terminati, ita ut idem monoſyllabum, quod erat finis extremi verſus, principium fiat inſequentis. Exemplum verſuum monaſyllabis cœptorum & finitorum ita, ut à fine verſus ad principium recurrant, apud Auſonium eſt ad Paulinum:

Res hominum fragiles alit & regit, & perimit fors,
Fors dubia æternumq; labans, quam blandet fovet ſpes
Spes nullo finita ævo: cui terminus eſt Mors.
Mors avida, inferna mergit caligine quam nox
Nox obitura vicem; remeaverit aurea quum Lux,
Lux dono conceſſa Deum, cui prævius eſt Sol.
Sol, cui nec furto Veneris latet armipotens Mars
Mars nullo de patre ſatus: quem Treſſa colit gens,
Gens infrena virûm; quibus in ſcelus omne ruit fas
Fas hominem mactare ſacris ferus iſte loci mos,
Mos ferus audacis populi; quem nulla tenet Lex,
Lex, naturali quam condidit imperio, jus,
Jus genitum pietate hominum, jus certa Dei mens,
Mens, quæ cœleſti ſenſu rigat emeritum cor,
Cor vegetum mundi inſtar habens, animæ vigor, ac vis,
Vis tamen huic nulla eſt; verum eſt jocus & nihili res.

Τμῆσις.

Generaliter eſt ſectio, ut pomi in duas partes. Specialiter eſt ſegmentum mathematicum, ut circuli; vel politicum ut cum clades belli τμῆσις dicitur; vel grammaticum ſeu Poëticum idque duplex eſt.

1. Eſt integræ dictionis diviſio aliis interjectis; quæ plerunque fit in compoſitis ut ἐν δὲ ἄρα φωνὴ γ' ἔθηκε pro ἐνέθηκε; κατὰ γαῖα κάλυψε, pro κατεκάλυψε; κατὰ βοῦς ὑπερίονος ἠελίοιο ἤσθιον, pro κα-

κατήσθιον. Eſt & alia τμῆσις qua etiam integræ dictiones non compoſitæ diſſecantur, & in duos verſus distrahuntur, nulla dictione interveniente, cujus uſus eſt in chori carmine apud Euripidem, Sophoclem, & Pindarum, alioſque tragœdiarum ſcriptores, quos imitatus eſt Horatius libro 2. carminum oda. 16.

Groſphe non gemmis neq; purpura venale nec auro.

Sapphicum eſt cum Adonico, pro, Venale & lib. 1. ſerm. Satyr. 2.

Rem patris oblimare malum eſt ubicunque, quid inter
eſt, in matrona; ancilla peccesne togata?
Et lib. 2. ſerm. Satyr. 3.

Singulare hoc eſt neſcio cujus; *Barba* reſecta cadit *mox* reditura *ries*. Et *Priſci*. ſub hoc ſaxo contumulatur *anus*.

τὸ.

Articulus præpoſitivus nonnunquã adhibetur acceptis materialiter tanquã neutris nominibus, ut τὸ θ ponitur ἀντὶ τοῦ τ (pro τ) τὸ ἄνθρωπος quidem nomẽ eſt, τὸ δὲ λέγω (lego verò) verbum eſt.

τόδε τι.

τόδε τι multis modis accipitur.

Nam primò quo ad ſeipſum quippiam eſſe intelligitur τόδε τι ſolet appellari ab Ariſtotele. 2. Inprimis autẽ ſic appellantur primæ ſubſtantiæ, quia in nullo inſunt, ideoque quiddam τόδε τι dicuntur eſſe principaliter ſeu κυρίως. 3. Et præterea quæ abſtractione ſeipſis eſſe intelliguntur, ut in prioribus Analyt. Ariſtoteles triangulũ τόδε τι appellat: & in poſterioribus in tertio modo eorũ, quæ per ſe dicuntur cujusq; rei quidditas ſeu Idea etiam hoc modo eſſe dicitur & τόδε τι appellatur. Ultimo τόδε τι ſignificat materiã & ἕξιν ſeu formam, quæ in materia eſt ita, ut hæc τόδε τι compoſitæ rei conſtituant.

τόδε τι { Abſolutè ſubſtantia per ſe ſubſiſtens, compoſitum ex materia & forma.
κατὰ τι vel φαινόμενον. Ariſtot. λ. 1 philoſ.

Itaque humana etiam Chriſti natura τόδε τι rectè dici poteſt: licet ſit, qui hoc neget.

τοίνυν.

Hac particula nunc quippiam concluditur, nunc filum Narrationis connectitur. Sic etiam particula οὖν in narratione eſt vinculum apud Plat. in Amator. & apud latinos interdum Igitur & Ergo.

τοπική.

τοπικὴ in organo logico Ram: eſt diſciplina inveniendorum argumentorum probabilium & neceſſariorum. Ariſtoteles ab ea excipit & ſecludit doctriam ἀποδεικτικήν. Ratio τοπικὴ eſt, ratio communis & probabllis.

τοπικὴ μνήμη eſt localis memoria.

παρουσία τοπικὴ eſt præſentia, qua corpus loco capitur ſeu comprehenditur.

Medicamentum τοπικὸν eſt quod adhibetur & applicatur ad locum affectum.

Τραπεζῖται.

Τραπεζῖται ſunt daniſtæ, qui τραπεζίοις, id eſt, abaculis ſeu menſulis in publico propoſitis pecuniam fœnore elocant ſeu fœnus exercent. Latinè Argentarij, qui tamen Daniſtæ nomen græcũ retinuerunt, Joach. Camerar. τραπεζοποιὸς eſt ſtructor τραπέζης, id eſt, menſæ.

τρὶς.

Τρὶς interdum numeri ſignificationem habet, Latin. Ter. Hæc nativa hujus particulæ vis eſt.

In-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Interdú habet vim augédi, ut τελσόλβιος, τελσαθλις, τελσάελσευς, vir fortissimus. Hinc Horat. græcissans cum latinè reddere vellet hæc duo vocabula, τελσκαρτερόφρων & τελχαλκεόφρων, scripsit. Illi robur & æs triplex circa pectus erat.

Τρόποι.

τρόποι (modi) sunt Lexici, Grammatici, Dialectici, Oratorij, Ethici, & Politici, Musici seu Harmonici, quos quidam vocant Tonos.

Τρόπος Musicus (Ornitoparchus & alij tonum vocant) est ambitus cantus harmonici in octava & ejus mediatione situ semitoniorum MI FA variatus. Ejus igitur doctrina pendet à cognitione sonorum antegressa.

Suntq; modi duodecim. Hi dividuntur in Pares & Impares: Pares sunt qui situ semitoniorum pari reguntur. Horum sunt duo ordines. Primus est modorum, qui ex quarta MI LA & quinta MI MI compositi semitonis pariter in uno reguntur. Suntq; Phrygius & Hypophrygius.

Phrygius est modus, cujus octava quarta MI LA & quinta MI MI harmonicè mediatur.

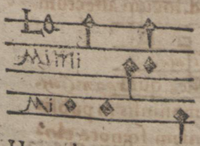

Hypophrygius est cujus octava quarta Mi la & quinta mi mi arithmeticè mediatur.

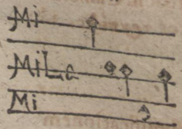

Phrygius & Hypophrygius connectuntur cùm quarta MI LA quintā MI MI utrinque ambit.

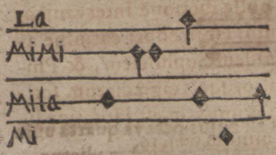

Posterior ordo est eorum, qui situ semitoniorum pari in progressu reguntur. Suntq;. 1. Dorius & Hypodorius. 2. Jonicus & Hypoionicus.

Dorius est cujus octava quarta Re sol, & quinta Re la harmonicè mediatur.

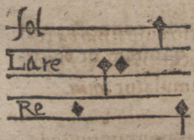

Hypodorius est, cujus octava quarta Re sol & quinta Re la arithmeticè mediatur.

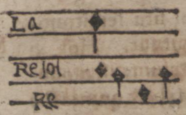

Dorius & Hypodorius conjunguntur cùm quarta Re sol, quintam Re la utrinque ambit.

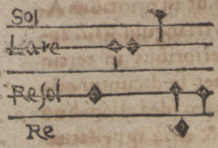

Jonicus est cujus octava quarta ut fa, & quinta ut sol harmonicè mediatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

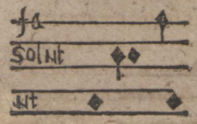

Hypionicus est cujus octava quarta ut fa quinta ut sol arithmeticè mediatur.

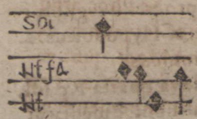

Ionicus & Hypionicus connectuntur cum quarta ut fa, quintam ut sol utrinque ambit.

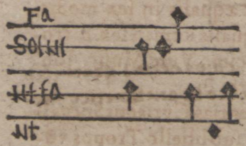

Impares modi sunt qui situ semitonorum impariter reguntur. Horum sunt duo ordines: Primus est modorum, qui ex quarta Mi la & quinta Re la compositi in imo impariter reguntur.

Suntque Æolius & Hypoælius. Æolius est cujus octava quarta Mi la & quinta Re la harmonicè mediatur.

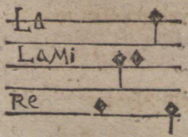

Hypoælius est cujus octava, quarta Mi la & quinta Re la arithmeticè mediatur.

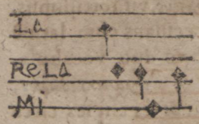

Æolicus & Hypæolicus connectuntur cum quinta Mi la, quintam Re la utrinq; ambit.

Secundus ordo modorum Imparium est eorum, qui situ semitonorum impari in progressu reguntur. Suntq; 1. Mixæolicus, vulgò dictus Mixolydius: Et Hypomixæolius, Vulgò dictus Hypomixolydius. 2. Lydius & Hypolydius.

Mixoæolius est cujus octava quarta Re sol, & quinta Ut sol harmonicè mediatur.

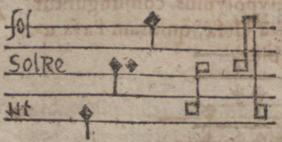

Hypomixæolius est cujus octava quarta Re sol, & quinta Ut sol arithmeticè mediatur.

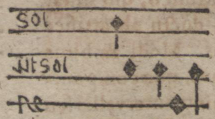

Mixæolius & Hypomixæolius connectun-

&untur cum quarta Re sol, quintam Ut sol utrinq; ambit.

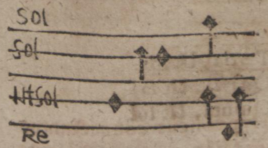

Lydius est cujus octava, quarta Ut fa, & quinta Fa fa harmoniæ mediatur.

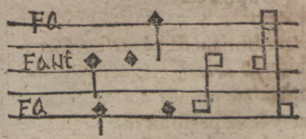

Hypolydius est cujus octava, quarta Ut fa, & quinta Fa fa arithmeticè mediatur.

Lydius & Hypolydius conjunguntur cum quarta Ut fa, quintam Fa fa utrinq; ambit.

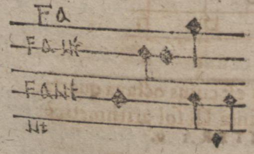

Hæc igitur de modo Musico, qui instar regulæ est, cujus ductu ab artifice constituitur cantus. Modi ambitus est regulariter octava, quæ componitur ex quartæ & quintę intervallis seu sonis duplici ratione; Una Harmonica, Altera Arithmetica. Harmo-

nica compositionis ratio est, quæ quintæ dat locum inferiorem, quartæ superiorem. Arithmetica contra. Hæc gemina ejusdem octavæ compositio facit, ut quælibet octava binos contineat modos, unum qui harmonica, alterum qui Arithmetica mediatione constet. Mediatio dicitur compositionis variatio, quod fiat in octavæ medio. Alij numerant tantùm octo Modos seu Tropos. Sed hoc argumento, qui sequũtur Glareanum, defendunt 12. Tot sunt Modi, quot variationes differentiævè in octavis ex situ semitonorum, interveniente utraque mediatione (harmonica & arithmetica) constituuntur. Jam verò variationes seu differentię fiunt 12. Sex mediatione harmonica, arithmetica totidem. Nam situs semitonorum par est & æqualis in sex modis, Impar & inæqualis item in sex. E. tropi sunt duodecim. Vide Music. Joh. Magiri Cantoris B.

Modorum differentias Cyriacus Snegassius in Musico suo libello Tropos vocat. Sic Tropum in Dorio constituit &c.

Alij per Musicos Modos intelligunt Sonos. Dicunt enim esse usitata Modorum intervalla seu Distantias novem, Tonum, Diatessaron, Diapente, Tonum cum Diapente, Diapason, Ditonum cum Diapason, Diapente cum Diapason, & Disdiapason; & horum principium faciunt Unisonum: qui est sonus absq; ulla vocis intentione vel remissione eodem concentus tenore editus.

De his vide sequentem Διάγραμμα φῶν.

Tonus primus modus vocem aut unica intentione intendens, aut unica remissione remittens		Secunda, ut re
Ditonus		Tertia, Ut Mi
Diatessaron		Quarta, Ut fa
Diapente	Est	Quinta, Ut sol
Tonus cum Diapente.		Sexta.
Diapasῶn.		Octava.
Ditonus cum diapasῶn		Decima.
Diapente cum diapasῶn		Duodecima.
Disdiapasῶn		Dupl. octav.

Vide Vocem Sonus.

In fugis describendis dicuntur Epidiatessaron, Hypodiatessaron, Epidiapente, Hypodiapente, Epidiapason, Hypodiapason.

Martianus tonos dissonos seu dissentientes seu δυσφώνους esse dicit, qui cùm percussi fuerint, invicem discrepant.

τρόπος λέξεως accipitur pro genere loquendi, quod cum è medio petitum est, Idiotismus vocatur. Reliquas significationes vide in Latino Modus.

τύπος.

Typus 1. est effigies facta ex impressione. Vox propriè est πλαστικῆς hinc Tyopothetes.

2. Aristoteli est rudis adumbrataque forma, rudis imago lib. 3. Ethicorum cap. 12. τύπῳ περιλαβεῖν rudi quadam forma descripta cognoscere.

Cognitio vel δεῖξις quæ ἐν τύπῳ fit, est cognitio quæ fit παχυλῶς, crassiusculè, non exactè, non exquisitè. Opponitur ei ἀκριβὴς exacta, perfecta. Institutio quæ fit τύπῳ, id est rudi quadam ratione, vocatur etiam institutio πλατική, quæ fit ἐν πλάτει.

3. Typus significat ictum.

τύχη.

τύχη μέσον est; Significat enim εὐτυχίαν & δυστυχίαν (bonam & adversam fortunam). φέρειν πάσας τὰς τύχας εὐσχημόνως Aristoteli est omnes fortunæ casus decenter & ex personæ suæ dignitate ferre lib. 1. Ethic. Nicomach. cap. 12. Secundo Physicorum statuit Aristoteles τύχην genus fortuitorum, quæ homini παρὰ λόγον, id est præter rationem accidunt, cum ratione tamen agenti. Estq; ratione qualitatis ἀγαθὴ vel φαυλὴ, ratione quantitatis μικρὰ vel μεγάλη Plato in Epimenide. Qui hæc alio quopiam modo tractare instituet, fortunæ (id est bonæ fortunæ) auxilium sibi invocandum nôrit. Eidem in Menone τὰ ἀπὸ τύχης γιγνόμενα sunt quæ temerario quodam fortunæ casu contingunt, ut vertit. Johan. Serranus.

Litera υ.

ὑπάρχειν, ὑπάρχον.

Primo ὑπάρχειν est esse vel existere, ut vivere cum de actu primo accipitur in physicis.

Ea quæ sunt τοῦ ὑπάρχειν, intelliguntur esse quæ vigent ad aliquod tempus, quâ phrasi utuntur Græci Logici in do-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

doctrina de propositionibus: iis enim propositio τοῦ ὑπάρχειν est propositio de eo quod jam existit, ita ut attributum non sit æternum.

Materia τοῦ ὑπάρχειν opponitur materiæ necessariæ & τοῦ ἐνδέχεσθαι ut media inter hæc sit, ita necessarium opponitur τῷ ἐνδεχομένῳ & ὑπάρχοντι: exempli causa, τὸ πιστὸν, id est, quod sub fidem cadit aut est necessarium, quod est καθ' αὐτὸ & æternum, ut Christus est mediator aut τοῦ ὑπάρχειν, ut fractio panis in cœna est communicatio corporis Christi, aut τοῦ ἐνδέχεσθαι; ut contingit, ut qui vescitur carnibus & bibit vinum; itemq; qui neq; vescitur carnibus neq; bibit vinum, sit grat⁹ Deo: quod etiam ἀδιάφορον indifferens & quasi ἀδιόριστον dicitur. Omnes quibus fides imputata est in justitiam, in hoc seculo patienter & continenter vivunt propositio ne quidem est τοῦ ὑπάρχειν, tantum abest ut sit necessaria. Nam Enoch est beatus, & tamen non vivit in hoc seculo cum sit in cœlo: Claud. Alberius in 6. orat. Apodict.

Rursus ὑπάρχειν verbum est Dialecticorum, sicut τιθέναι & ὑποτιθέναι, i. e. ponere & supponere, thesis & hyp thesis. Sic Plato in Tim. utitur. τούτων δὲ ὑπαρχόντων αὖ, καὶ πᾶσα ἀνάγκη τὸν δὲ τὸν κόσμον εἰκόνα τινὸς εἶναι, id est, ex quibus positis & constitutis efficitur, ut sit necesse hunc mundum simulacrum alicujus esse.

Usus est & huj⁹ verbi in doctrinâ causarum, ut causa quædam ἐνυπάρχει, id est, interior est.

Virtus ἐνυπάρχουσα est virtus inhærens, cui opponitur παραστᾶσα, συνεδρεύουσα, παριστάμενη, id est, assistens, ut Dei sapientia assistens Paulo. (Scholastici vocant formam assistentem.)

Deus μὴ ἐνυπάρχων, id est, non copulatus nobiscum tanquam cum membris caput, re ipsa justos nos non facit. Gabriel Biel Carnis Christi φυσικὴν ὕπαρξιν vocat naturalem consistentiam.

Atq; hæc habuimus quæ exponeremus de hoc verbo ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, (pro præsenti copia.)

ὑπερβατῶς ποιεῖν.

ὑπερβατῶς ποιεῖν, ἐργάζεσθαι, πράττειν, est aliquid facere, vel agere saltuatim, translatitiè, dicis causâ, carptim, perfunctoriè, defunctoriè, remissè, non satis accuratè, in transcursu, ἐκ παραδρομῆς, **Wie der Hane über die Kolen leufft / oder / Wie die Nonnen den Psalter lesen /** à voce ὑπερβατὸν, quâ significatur generaliter, quod transiri potest, specialiter trajectus verborum ordo, interruptusq; orationis contextus, *Joh Serran. in Protag. Platonis.* &c. de quo vide infrà.

ὑπολαμβάνω.

1. ὑπολαμβάνω est suscipio. 2. Aristoteli Anima vel homo ὑπολαμβάνει, id est, existimat, quâ voce complectitur omnes status intellectus nostri, id est, non tantùm intellectum discurrentem, sed aliis etiam modis operantem, id est, omnem operationem intellectus nostri, tam perfectam, quàm imperfectam, Zabar. in lib. 3. de Animo. Aristoteles lib. 2. ὑπολαμβάνειν igitur complectitur διανοεῖσθαι, (discurrere) θεωρεῖν, (speculari) opinari, scire. &c. 3. Accipitur & pro respondere, sicut Latinum suscipio & excipio & subsequor à Poëtis. *Suscipit Æneas*, id est, respondet, apud Virgilium: ὑπειλημμένη δόξα est præsumpta, id est, anticipata opinio, quæ sæpè est veritatis noxa.

ὑπερ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ὑπερβολή.

Hyperbole, ὑπερβολὴ, exuperantia, ſuperlatio, ſuperjectio, exceſſus, eminentia.

Eſt Hyperbole & Phyſica, & Ethica, & oratoria, & Muſica.

In Phyſ. hyperbole eſt qualitatis vel quantitatis, ut videre eſt in monſtris & humoribus. Si humor aliquis aduſtus eſt, ὑπερβολὴ eſt qualitatis, quæ παρὰ φύσιν eſt. Opponitur ei ἔλλειψις. Si epar calidius ſit (δυσκρασία calida dicitur) pro ea ut ὑπερβολὴ caloris magna aut parva eſt, diverſis modis Chymi & excrementa horum corrumpuntur. Si epar frigidius ſit (δυσκρασία frigida dicitur) fit μόλυνσις pro eo, ut hæc ellipſis caloris magna vel parva eſt, Chymi ipſi & excrementa horum magis & minus corrumpuntur.

Propria καθ' ὑπερβολὴν Ariſtoteli ſunt propria quæ non ſimpliciter ſed propter exuperantiam uni ſoli dicuntur ineſſe. Sic calidum ſoli igni convenit. Ignis enim eſt corpus ſimplex, maximè ſeu extremè calidum. Vide 5. Topic. l. 25.

In Ethicis vitium alterum virtuti oppoſitum ὑπερβολὴ dicitur, ſeu exuperantia & vitium καθ' ὑπερβολὴν. Alicubi accipit Ariſtoteles pro utroq; medij exceſſu, in quæſt. Sed & in bonam accipitur partem pro ὑπεροχῇ. Ita tribuitur virtuti Heroicæ à Zuingero 7. Ethic Ariſt. cap. 1. qui ait: Heroicæ virtutes non differunt ab humanis virtutibus præterquàm ſola ὑπερβολῇ & excellentiâ.

Oratoria Hyperbole fit verbis
- Nativis.
- Tranſlatis ſeu immutatis. Audacia Tropi tur. dicitur, Eſtq; Tropi affectio ſeu accidens. Talæus & Quint. Hæc parere poteſt ſolœciſmum logicum, ut, Zoilus eſt vitium, pro vitioſus.

Hyperbole, quæ verba incredibiliter tollit, fit verbis
- Simpliciter ſeu ſeparatim (Sturmius in Ratione Elocutionis) ut, Animam debet. Omnes orbis partes ſunt perturbatæ.
- Per comparationem ſeu collationem
  - *Parem*, quæ neura parte exſuperatur. Corpus æquè atq; nix candidũ; pari vultu Deo ſimilis.
  - *Imparem*, quæ in altera parte ſuperat; Corpus nive candidus.

Hyperbole eſt oratio veritatem exuperans, ut cùm Cicero dicit geſtire parietes, ut Cæſari gratias agant, in orat. pro Marcell. Seu: Hyperbole eſt cum aliquid incredibiliter ponitur, ut, vix oſſiibus hærent, Fulminis ocyor alis. Sublimi feriam vertice ſidera, pro Marcello. Si ad humanos caſus incertosq; eventus valetudinis ſceleris etiam accedat inſidiarumq; conſenſio, quem Deum, etiamſi cupiat, opitulari poſſe Reipublicæ credamus? Vel, eſt, quoties rem rerum ambitu, aut majore natura extollimus. Scal. lib. 3. poët. cap. 74.

Sunt

Sunt alia multa quæ fecit Jeſus, quæ ſi ſcribantur ſigillatim, ne mundum quidem ipſum opinor capturum ſeu capere poſſe eos, qui ſcriberentur libros; Hyperbole eſt. Dionys: Carth. vocat Exceſſum, ſicut & Scal. ſic enim inquit hunc in locum. D. Interdum homo aliqua dicit per exceſſũ ad deſignandum magnitudinem rei, quæ recitatur, ut cum in libro judicum ſcribitur ꝙ Filij Benjamin tam certò jactarint funda lapidem, ut capillũ tangere potuerint: & cũ Pharro ad Ioſephum inquit in Gen. c. 41. Absq; tui oris imperio nemo movebit manum aut pedem in tota terra Ægypti. Talia autem ſine mendacio aſſerũtur, quia narrans agnoſcit quo usque credatur, nec intendit decipere, ſed veritatem ipſam evidentius aperire, quod fieri nequit niſi per ſermonem figuralem & hyperbolicum. Hæc Dion. Idem de verb. Pauli. Optabã ego ipſe anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis Iudeis: & Moiſi in Exod. aut remitte populo hanc noxam, aut ſi nõ facis, dele me de libro, quem ſcripſiſti. Poteſt, ait, dici, quod tam Moyſis quam Pauli ſermo ſit hyperbolicus, id eſt, per exceſſum dictꝰ, tamen ſine mendacio. In ejuſmodi namque ſermone ſenſus non eſt, qui per orationem directè importatur, ſed qui à loquente intenditur, qui propter rationabilem cauſam tali locutione utitur, eo quod res melius ſignificari ſeu clarius explicari non valeat niſi per exceſſum. Scit tamen qui loquitur quousq; credatur. Hoc modo loquendi ſæpiſſime utitur S. Scriptura, ut cum ait Manaſſes, Peccavi ſupra numerum arenæ maris. Et Pſalmiſta. Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei qui oderunt me gratis. Simili ſenſu ſcriptum eſt in li-

bro Judicum de Habitatoribus Gabaa, ſc. Filius Benjamin, quia erant fortiſſimi viri tanta cum certitudine jacientes fundis lapidem, ut capillũ poſſem percutere, & nequaquam ictus in alteram partem ferretur. Quo aliud nihil ſignificatur, niſi quod erant ultra modum boni fundibularij. Apoſtolus ergò magnitudinem ſui deſiderij, quo Judæorum ſalutem optat, plenè exprimere nequiens, per hyperbolen ait: optabam ego ipſe, id eſt tam ardenter concupivi ſalutem fratrum meorum Iudæorum, ut hunc affectum apertius deſignare nõ poſſim, niſi ut dicam me voluiſſe ſeparari à Chriſto. Et probabiliter dicitur. Paulus & Moſes optabant aliquo modo deleri & ſeparari, niſi Deus parceret populo: videl. ex affectione inferioris animæ partis erga proximos ardentiſſima, qualis amor neſcit menſuram, licet aliter ſe haberet voluntas ſuperiorẽ rationem ſequens, quemadmodum & ſalvator oravit à ſe auferri calicem paſſionis, quẽ utiq; ſimpliciter voluit, juxta illud: Oblatus eſt, quia voluit,

ὑπόμνημα,

Quia omnis hyperbole debet carere mendacio, cum ad ſummũ pervenit, tẽperanda eſt (exemplo Ciceronis in 2. phil:) exceptione correctionis, ut vitet opinionem mendacii & temeritatis.

Hyperbole licet ſit ultra fidem, non tamen eſt ultra modum. Quintilian: Hyperbolis immodice utentes aut pueriles, aut aniles, aut inflati evadũt. Tales n. ſolent tollere res plerunq; ſupra veritatem.

Hyperbole in Muſicis inter figuras ſeu ornamẽta cantus refertur. Ac dicitur cum propter textus emphaſin toni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Hyperbole in Geometria est certa species Figuræ Planæ, quæ ostendunt in quadam Sectione Conica; vel Corporis Geometrici, quod Corpus Hyperbolicum dicitur sicuti Figura Hyperbolica; et Sectio Hyperbolica: modus delineandi Figuram Hyperbolicam, ut et Parabolicam, et Ellipticam ostendunt Geometræ sectione Coni. Conum secant triplici diversa sectione, et sic tres istas figuras in plano repræsentant. Vide supra: Parabola. De Sectionibus Conicis istis vide egregie doctum Vir. Franc. à Schoten Belgam, cui titulus: Organica Conicarum Sectionum in plano descriptione: Tractatus. Prodiit An. 1646. Antverp. in 4. ex Offic. Elzevir.

alicujus, debitos tonos transgredimur tota clausula

ὑπερβολικῶς est eminenter, καθ' ὑπερβολήν, excessive, supra modum, ultra modum, supra fidem.

ὑπερβατόν.

Hyperbaton est verborum & constructionis ordo turbatus.

Hyperbata igitur metra seu potius lusus hyperbati sunt ejusmodi.

Discito nequitiã Bacchũ cole despice sanctos
Justitiam fuge sperne Deũ Satanã reverere.

Hìc in constructione, hexametri primi dictio prima hexametri secundi dictioni primæ conjungitur & sic deinceps secunda secundę, tertia tertię, quarta quartę &c. Discito justitiã &c.

Hìc se rectus seu naturalis conjunctorũ verborum ordo teneatur, simplex intellectus pietati & honestati adversus est. Sed hoc ὑπερβατῶς & translatitiè addo.

Est autem hyperbaton vel concinnum ac laudabile, vel minus concinnum minusque laudatum. Est verborum transgressio vel decora vel indecora. Vide Quintilianum.

ὑπέχειν τὸν λόγον.

Est 1. Subire judicium alicujus rei, disserere cum aliquo. Sic accipit Plato in Sophista, ut placet Serrano.

2. Convinci de aliqua re.

3. Excipere sermonem, i. e. respondere interroganti. Aliàs ὑπολαβεῖν τὸν λόγον. Ita relata sunt ὁ ἐρωτῶν & ὑπέχων τὸν λόγον.

Ὑπόληψις, ὑποληπτόν.

1. In omni disputatione distinctio vocis ambiguæ prima sit. 1. Top. c. ult. & 8. c. 3.

2. Vox ὑπολήψεως aliquando significat γενικῶς conceptum seu apprehensionem animi (omnem animi conceptum, quo res noscuntur) interdum εἰδικῶς notitiam conjecturalem, id est innitentem cuidam conjecturæ quæ incertam seu ambiguam habet fidem seu significat sententiam seu conceptum ὑποθετόν, i. e. cujus cognitio est conjuncta cum quadam conjectura, & quæ suapte natura necessariò nec vera, nec falsa est.

3. Priore significatione est genus eorum, quibus noscitur quippiam.

4. Ejusque species insignes sunt, Scientia & Opinio: Aristoteles 5. phys.

5. Itaque ὑποληπτόν, est, quod conceptu animi percipitur, seu apprehenditur, vel quod animo concipi potest, ut ἐπιστητὸν & δοξαστόν id est scibile & opinabile.

6. Scientia est eorum, quæ necessario vera sunt.

7. Exigit necessitatem duplicem: alterã rei, quæ scitur, alteram in animo scientis, quem oportet esse ἀμετάπτωτον.

8. Interdum etiam significat vox scientiæ quandam cognitionem expertem conjecturæ, ἀνυπόθετον.

9. Opinio est eorum, quæ veritatis causa aliter se habere possunt, ut sunt quorum est στοχασμός, id est, conjectura, quæ cum fide conjuncta est.

10. Ceteroquin fides à conjectura abesse potest, cum hæsitantis etiam possit esse conjectura. Schegk. in comm. in 1. prior. analyt. Arist. pag. 283.

11. At eidem Hypolepsis non est genus sed subjectum opinionis 4. topicor: quod quomodo intelligendum sit videamus.

12. Interdum. Hypolepsis significat conceptum duntaxat rei, quæ veritatis causa aliter se habere potest. Hunc conceptum Plato divid... in duas spe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

cies. Nam ſi fides ei accedat vocat πίστιν, ſin concipiatur aliquid ſine fide, εἰκασίαν nominat. Ariſtoteles igitur fidei εἰκασίας reſpectu negat ὑπόληψιν eſſe genus opinabilis, ſed reſpectu conceptus utriusq; commune quoddam ſubjectum eſſe dicit τὸ ὑποληπτόν.

Hyponœa, ὑπόνοια.

Hyponœa 1. in genere eſt animi conceptio, & opinio vel ſuſpicio.

2. Eſt figura loquendi, cum plus intelligitur quam dicitur, ſeu cum intellectui plus intimatur, quàm dicitur. Verba, Hoc eſt corpus meum Martin: Bucer: ita interpretatur: Quod pane fracto & mãducato intellectui intimatur eſt corpus meũ. Alii ſic: voce Hoc Chriſtus non ſolum panem demonſtravit, ſed oculos mentis ad corpus Chriſti attollit, quod per hoc ſimul demonſtrarur. Theol. Wirtemb. in R. O. C. p. 220. 2. Hyponoea Platoni 2. de Rep. eſt Allegoria.

Ἄλλως.

Hypolepſis generaliter eſt appræhenſio rei in intellectu quævis. Sic dicta καθ' ὑπόληψιν ſunt dicta ex opinione noſtra vel alterius. Specialiter Hypolepſis interdum opponitur Opinioni, ut:

Notitia propoſitionum eſt
- Certa
- In certa
  - Δόξα, opinio (quæ Ciceroni aſſenſio imbecilla 4. Tuſcul.) notitia incerta, in qua probabili ratione movemur, ut magis in unam partem inclinemus, quàm in aliam, ſic tamen, ut ſit ſuſpenſa aſſenſio ſeu aſſeveratio: Loquor de ſapientibus. Sunt enim qui pro opinionibus magis pugnent quam pro aris & focis, ipſoq; capite.
  - ὑπόληψις, ſuſpicio, notitia incerta, in qua ſine ſatis probabili ratione movemur, ut magis in deteriorem partem inclinemus, nec ſuſpendamus aſſeverationem.

Hypolepſis Exiſtimatio eſt
- Facultas
  - Communiter. Διάνοια generalis, id eſt, vis animæ rationalis, in qua ſunt 5. habitus intelligentiæ.
  - Propriè. Facultas animi λογιστικὴ ſeu δοξαστικὴ, quæ ἐπιστημονικῷ μορίῳ opponitur. Utraq; tamen pars eſt διανοητικῆς pars.
- Habitus 5.
  - Νοῦς
  - ἐπιστήμη
  - Φρόνησις
  - Τέχνη
  - Σοφία

Ita hypolepſis eſt Theorica, ut ſcientia, vel practica: ut prudentia.

Scientia eſt hypolepſis περὶ τῶν καθόλου, καὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης ὄντων.

Φρόνησις eſt ὑπόληψις ἀληθὴς τοῦ συμφέροντος.

Hypolepſis ſeu aſſenſio eſt { Ἰσχυρὰ, firma, æmula ſcientiæ. ἠρεμαῖα, imbecillis, non obſtinata. } 7. Eth. Ariſt.

Vox Hypolepſeos eſt ὁμώνυμος 1. ſignificat conceptum ſeu notionem ſeu apprehenſionem animi. Ac ita eſt gen⁹ ſcientiæ opinionis & aliarum ſpecierum quarumcunq; , quibus aliquid noſcitur ſeu percipitur.

2. Significat notitiam στοχαστικὴν, id eſt, cuidam conjecturæ innitentem, quæ non certam ſed ambiguam habet fidem. Ex priore ſignificatione ὑποληπτὸν dicitur quod conceptu animi percipitur ſeu apprehenditur Vide Schegk. in lib. 1. priorum Analyt. p. 28. Pro noſtra ὑπολήψει ſæpe tribuitur aliquid enti quod re vera ei non ineſt. Non omne à nobis ὑποληπτὸν eſt Deo δυνατὸν. Tantum quicquid velle poteſt Deus, facere poteſt.

Ὑπομονή.

Ὑπομονὴ Ethicè eſt perſeverantia in re adverſa cum expectatione, vel patiens expectatio meliorum.

In Oratoria eſt σχῆμα cum ſuſpendimus auditoris expectationem & ad extremum præter opinionem aliquid ſubiicimus. Ut Philipp. 1. Unde igitur ſubito tanta iſta mutatio? Nō poſſum adduci ut ſuſpicer, te pecunia captum. Licet quod cuique libet, loquatur credere non eſt neceſſe. Nihil enim unquam in te ſordidum, nihil humile cognovi. Quanquam nihil eſt tàm ſanctum, quod non ſoleant domeſtici depravare nonnunquam, ſed novi firmitatem tuam. Atque utinam, ut culpam, ſic etiam ſuſpicionem vitare potuiſſes. Illud magis vereor, ne ignorans verum iter gloriæ, glorioſum putes, plus te unum poſſe, quàm omnes, & metui à civibus tuis, quàm diligi malis. ἐπιμονὴ aliud eſt nempe σχῆμα quod latinis eſt Commoratio in una eademq; ſententia.

Ὑπόστεγα.

ὑπόστεγα ſunt loca ſub tegulis, al: ſubtegulanea, quib⁹ oppoſita ſunt ὑπαίθρια ſubdialia vnder dem freyen Himmel.

Ὑπογραφή.

ὑπογραφὴ 1. eſt ſubſcriptio, approbatio.

2. ὑπογραφὴ Oratoribus eſt orationis ornamentum minime otioſum, luculenta alterius rei geſtæ deſcriptio quæ tamen non ita ad ſenſus audientium adhibetur ut ἐνέργεια. Nam ἐνέργεια eis eſt, cùm ita rem geſtam evidenter explicamus ut quaſi ob oculos ſuos geri judices exiſtiment. Dicitur & ἐνάργεια: ſed hæc etiam vocum eſt. Dicuntur enim λέξεις ἐναργεῖς quæ ſunt σημαντικώτεραι καὶ πληκτικαί (ſignificantiores & ferientes.

Hypocrita.

Hypocrita 1. Eſt ſimulator alienæ perſonæ ut hiſtrio. Ita vox Dramatica eſt 2. Ethicè eſt qui aliud gerit in pectore, aliud in ore (de quo iſtud: ἄλλο στόμα ἄλλο νοῦς): qui aliud intus vult, aliud foris oſtentat. Qui pietatem ſuam extenuat, non modeſtiæ, ſed ambitionis cauſa. Deniq; qui ſimulat pietatem, qua caret, is etiam dicitur agere hypocriticè. Sunt autem diverſa, Agere ſimulatorem & agere hypocritam Quia ſimulatio etiam ſine hypocriſi fieri poteſt. Chriſtus iter faciens cum duobus diſcipulis Emaunta, cùm ad vicum illum ventum eſſet, ſimulabat ſe longiùs ire, ſed non egit hypocritam. Lucæ 24. ὑπόκρισις eſt ſimulatio geſtus, pronunciatio artificioſa vel mimica. Joach. Cam.

Cam. Hypocrisis maximè gestuum est.

Hypocrisis
- Ethica simulatio pietatis, sanctitatis, cultus Dei
- Comica & Tragica — actio
- Oratoria — actio

Joch: Camer: pronunciatũ in 23. Matth. Nihil est in religione execrabilius simulatione & falsitate, ὑπόκρισει, quæ est maximè gestuum & in specie exteriore ut histrionum & oratorum.

ὑπέρθεσις.

ὑπερθέσει seu καθ' ὑπέρθεσιν est gradu superlativo: Ut quæritur quid utilissimum, quid æquissimum. Hæc qualitatis ζήτησις seu quæstio est καθ' ὑπέρθεσιν. Opponitur autem θέσει & παραθέσει, positivo & comparativo.

Quæritur
- Simpliciter, θέσει, ἁπλῶς. Expetendanè gloria. Quid honestum?
- comparatè, κατὰ σύγκρισιν
  - κατὰ παράθεσιν; præponendanè divitiis gloria? quid honestius?
  - κατὰ ὑπέρθεσιν; quid honestissimum.

Verborum transjectio est ὑπέρθεσις ἢ ὑπερβιβασμὸς, qui nisi concinnus sit, vitiosus est.

ὑποκαθίζω.

ὑποκαθίζω seu ὑποκάθημαι est subsideo, subsido Ovidius usurpat metaphoricè in Metamorph. Jussit & extendi cãpos, subsidere valles. Transfertur & ad res venereas. Nam fœmina dicitur subsidere, quod & dicitur succumbere. Vide Horat Epod. 16. Tigres subsidere cervis. Lucret. lib. 4. Equæ maribus subsidere possent.

Hypostasis.

De voce Hypostasis inter Catholicos olim, cum in re idem sentirent tantũ σχίσμα, tanta oborta est controversia, ut partium dissidentium inter se altera alteram hæreseos insimularet, impingens hæc illi Arianismum: huic verò illa Sabellianismum: Una enim pars dicebat tres in divinis esse hypostases, altera tantũ unã esse hypostasin, intelligens unam οὐσίαν. Hypostasis enim (quæ Latinè substantia dicitur) à Græcis accipitur & pro οὐσίᾳ seu essentia, & pro persona seu subsistentia. Itaq; utraq; parte humaniter audita posteaquam Synodus per Athanasium quoad doctrinam concordes, hoc est in re ipsa nihil discrepantes comperit, ita negotium transegit, ut nominum usum ipsis concedens, rebus eos constringeret.

Id manifestum est ex Epistola Synodalis concilij Alexandrini hisce verbis:
„Illis qui nonnullos incusabant ut
„trium hypostaseon affirmatores, cum
„hujusmodi voces in scriptura non
„reperirentur, ac proinde suspecti vi-
„deri possent, auctores fuimus ne am-
„plius in Nicænam confessionem in-
„quirerent: sed tamen de istis ob per-
„vicaciam rixandi quæstio est habita
„interrogatiq; sunt, num pro Arria-
„norum sententia alienas peregrinas-
„que ac diversæ à se invicem substan-
„tiæ personas esse velint, & unamquã-
„que hypostasin per se ac seorsum di-
„visam esse, pro ratione ceterarum
„creaturarum, eorumque qui ex ho-
„minibus nascuntur existiment? an sic,
„intelligant diversas res, quale est au-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

,,rum, argentũ, æs? an, ut alij hæretici,
,,sub istis vocibus tria principia &
,,tres maximos Deos constituant? Ce-
,,terum illi affirmabant, se ita neque
,,dixisse, neque sensisse; percunctanti-
,,bus autem nobis, quam ratione ista
,,dicerent, aut cur omnino ejusmodi
,,vocabulis uterentur? Responderunt
,,se se in Trinitatem credere, non quæ
,,nominetenus Trinitas, sed quæ verè
,,Trinitas esset & subsisteret, & pa-
,,trẽ, ut qui verè esset & subsisteret, &
,,filium ut existentem, & subsistentem,
,,& spiritum S. ut subsistentem & exi-
,,stentem agnoscere. Non tamen se di-
,,xisse tres Deos, aut tria principia, imò
,,ne toleraturos quidem, si quis tale
,,quippiam aut dicat, aut sentiat, sed se
,,scire esse S. Trinitatem, ut tamen una
,,sit Deitas, & unum principium, &
,,Filium se agnoscere esse coessentialẽ
,,suo patri, ut dixerunt Patres, & Spi-
,,ritum S. non creaturam, neq; alie-
,,num, sed proprium & indisgrega-
,,tum ab essentia Patris & filii. Appro-
,,bata igitur istiusmodi & interpre-
,,tatione & excusatione, vicissim quo-
,,que eos examinavimus, qui ab istis
,,in culpam devocabantur, quasi dice-
,,rent esse unam Hypostasin, scisci-
,,tantes ab illis, num pro Sabelliano
,,dogmate ea mente loquerentur ut
,,sublatos vellent in Trinitate Filium
,,& Spiritum S. quasi filius essentia ca-
,,reret, aut Spiritus Sanctus non subsi-
,,steret? Qui & ipsi affirmârunt, neq;
,,ita se dicere, neq; ita se sẽsisse unquã,
,,sed hypostasin ipsos intelligere, idem
,,esse cum οὐσίᾳ. Unam autem ideò se se
,,hypostasin intelligere, partim quia
,,filius ex essentia patris sit, partim quia
,,in tribus sit identitas naturæ: unam
,,enim sese deitatem & unam naturam
,,credere, neq; aliam patris, neq; aliam
,,filii, aliam Spiritus S. esse naturam.
,,Quin immò & illi, qui eo crimine
,,postulati erant, quòd tres hypostases
,,inducerent, cum ipsis in eandem sen-
,,tentiam convenerunt. Vicissimq;
,,illi, qui unam hypostasin assevera-
,,rent, istorum interpretatione acqui-
,,everunt, & ambæ factiones pariter
,,Arium execrati sunt, ut hostem com-
,,munem; Sabelliumque & Paulum
,,Samosatenum, ut impios.

Posteris tamen Latinis, ut Augustino, non videtur placuisse vocis Hypostasis usurpatio pro persona. Ita enim Augustinus lib. 5. c. 8. de Trinit: Essentiam dico: οὐσία græce dicitur, quam usitatius substantiam vocamus. Dicunt quidem & illi Hypostasin, sed nescio quid volunt interesse inter οὐσίαν & ὑπόστασιν: ita ut pleriq; nostri, qui hæc græco tractant eloquio dicere consueverint μίαν οὐσίαν, τρεῖς ὑποστάσεις, quod est latinè unam essentiam, tres substantias. Sed quia nostra loquendi consuetudo jam obtinuit, ut hoc intelligatur cum dicimus essentiam, quod intelligitur, cùm dicimus substantiam, non audemus dicere unam essentiam, tres substantias, sed unam essentiam vel substantiam, tres autem personas, quemadmodum multi Latini, ista tractantes, & digni authoritate dixerunt, cum modum alium aptiorem non invenirent, quo enunciarent verbis, quod sine verbis intelligebant.

Adde quod Latinorum aures ita horruerint, cum audirent: hîc dici tres substantias, ut more græcorũ & voce græca dicerent οὐσίαν unam, & hypostases tres, ad Arianismum evitandum, nec etiam dicerent, unam substantiam absq; addito trium personarum nomine, ne ὁμόδοξοι viderentur Sabellio.

Nec

Nec tamen Auguſtinus damnandos putat (lib. 7. c. 14. de Trinitate) qui differentiam inter eſſentiam & ſubſtantiam conſtituerent. Ea eſt hæc apud Baſilium ad Ter. Quam habet rationem id quod commune eſt, ad id quod proprium, hanc habet eſſentia ad hypoſtaſin, id eſt ſubſtantiam vel ſubſiſtentiam. Hodie apud latinos Theologos uſitatius eſt, per ſubſtantiam intelligere οὐσίαν ſeu eſſentiam & per hypoſtaſin intelligere perſonam, ac dicere eſſentia h. e. natura eſt una, hypoſtaſes tres. Conſubſtantialis Patri Filius, id eſt, eſſentialis ὁμοούσιος, Hypoſtatica unio, id eſt, perſonalis. Uſitatius inquam: Quia ex recentioribus Scholaſticis P Fonſeca etiam ſubſtantiale pro perſonali ſeu hypoſtatico accipit.

ὑποστατικόν.

Hypoſtaticum interdum accipitur generaliter pro quocunq; ſubſtantiali, & nonnunquam opponitur Idolo & imagini. Interdum pro Perſonali, ut conveniat cuilibet homini. Interdum appropriatur Verbo incarnato. Exempli cauſa: Iris non eſt aliquid hypoſtaticon, ſed nubes ipſa, i. e. nubes eſt ſubſtantia, cui accidit iris, ut inhærens, nubem pingens. Unio hypoſtatica ſeu perſonalis, vel eſt perfectiſſima & ſingularis, inſeparabilis λόγου & carnis: Vel eſt ſeparabilis, non ita ſeu eo modò perfecta: ut animæ & corporis humani (nam animæ & corporis beſtiæ talis unio non eſt, cum beſtia non ſit perſona). In priore, τῷ λόγῳ unita eſt humana natura quaſi pars compoſiti, ad unum Chriſtum verum Deum & verum hominem conſtituendum. In poſteriore, anima unitur corpori, ut vera pars veræ parti ad unius hominis conſtitutionem. Dico disertè Quaſi, quia illic non ſunt verè partes, ſed tantùm κατ' ἀναλογίαν quandam. οὐκ ἀπὸ πράγματος hoc annotaſſe.

Quartò hypoſtaticum accipitur pro ἐνυποστατικῷ, id eſt pro ſubſiſtente in animo noſtro nempe ſpiritualiter & per ſpeciem, non materialiter. Theologus Græcus Chryſoſtomus ſic ait in cap. 11. ad Hebr. ubi Fides deſcribitur:

Quoniam ea quæ ſunt in ſpe ſine ὑποστάσει eſſe putantur, fides eis tribuit hypoſtaſin, magis autem eis non tribuit, ſed ipſa eſt ſubſtantia eorum: ut puta necdum reſurrectio facta eſt, & necdum eſt ſubſtantia: Sed ſpes eam facit ſubſiſtere in anima noſtra: hoc eſt quod dixit ſubſtantia.

Ad extremum ὑποστατικὸν eſt perſeverans in aliquo, præfidens, confidens, obfirmatum, immotum. Ὑποστατικῶς eſt aſſeveratè, cum aliquid firmiſſimè & conſtantiſſimè aſſeritur. Sic Hiſtoricus. Geſſit ſe ὑποστατικῶς, id eſt imperterritè, confidenter, audacter.

Hypotheſis.

1. Hypotheſes ſuppoſitiones demonſtratorum principia & fundamenta ſunt 2. Ac principia vocantur ſcientiarum inferiorum hypotheſes ad differentiã ſuperioris ſcientiæ, primæ inquam philoſophiæ, quæ unica eſt ἀνυπόθετος, à qua reliquæ ſuas hypotheſes id eſt, principia ſumunt 3. Hypotheſes ſpeciali nomine ſic dictæ Mathematicis, ſunt vel ipſę rerum ſubjectarum definitiones vel propoſitiones, quæ ὑποκείμενον genus, de quo doctrina inſtituitur, nudè & ſimpliciter explicãt, ut ponatur, mundũ eſſe rotundum, & ſphæricæ quodammodo figuræ. ὑποκείσθω, viſum ferri per lineã rectam. Hypotheſes non nunquam etiam

Vide de his quoque supra in Lex. Graec. pag. 296. sub voce ὑπόστασις. et prius in Lexico latino

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

tiam ὅροι nominantur, id est definitiones, quia plerumque rerum subjectarū definitiones aut explicationes continent. Aristoteles analyt poster. lib. 1. c. 8. inquit, quod hypothesis sit, cum auditor nullā cognitionem per se fidem facientē ejus, quod propositum est, habet, attamen proponitur & cōceditur ei qui talē propositionē sumit.

Sic quando definitur circulus, quod sit figura plana unicâ lineâ contenta (quam circumferentiam vocamus) ad quam ab uno puncto omnes, quæ intra figuram sunt, lineæ rectæ ductæ inter se sunt æquales; hanc propositionem communi notione, & absq; præceptore non prius intelligimus; Cum verò eam audivimus absq; demonstratione concedimus. Postulatum verò seu αἴτημα dicit esse, cum id, quod proponitur, neq; domo secum affert discipulus, nec etiam concedit ei, qui tale sumit, petitur tamen ab eo, ut principii loco ponatur, ut si quis postulet ad suam demonstrationem faciendam terram moveri, cœlum stare.

Hypothesin ad thesin revocare est propositionem ac generale fundamentū ad specialem quæstionem accommodare ac syllogismum integrum differere, ut in prima Catilinaria, hæc est Thesis, pernitiosi cives, civitatis pestes, sunt morte multandi. Hæc propositio syllogismi est, ex qua assumitur & concluditur, h. est hypothesis disputatur: At Catilina est pernitiosissi nus civis. Ergo Catilina est morte mulctādus. Thesis igitur est generale enunciatū, Hypothesis speciale, & cū separati nudique termini (seu argumenta) in ijs considerantur, in thesi genus, in hypothesi species fuerit. Frid. Beurhus. in Compar: Logic. Thesin infinitam quæstionem dicunt oratores; Hypothesin, finitam seu causam, ejusque tria solent constituere genera, demonstrativum, deliberativum & judiciale cum tamen plura esse videantur.

Hypothetica necessitas opponitur absolutæ, dicitur alias necessitas ἐξ ὑποθέσεως, ubi ex ijs quæ jam exstant, ea quę præcesserunt necessariò concluduntur, ut est homo. Ergo fuit Embrio, & semen; non autem ex prioribus necessariò concluduntur posteriora, ut est Embryo, ergo necesse est fieri hominem, natura enim impediri potest.

Hypothesis, ad verbum suppositio, est

- *Conditio* positio, sic accipiunt Logici, & Politici.
- Postulatum ut concedatur, *Fundamentum*, quod substernitur operi futuro, sic philos., ut Mathemat.
- *Quæstio definita*, h. e. circūstantijs circumscripta. Sic accipiunt oratores.
- *Fictio*; Scopus Aristot. 6. Polit.
- *Periocha*, i.e. brevis argumenti summa: sic interpretes Homeri & aliorum.

Αλφα λιτὰς χρύσȣ λοιμὸν στρατȣ͂, ἔχθος ἀνάκθων, id est primus liber Iliados Homericæ habet preces Chrysæ, pestem exercitus, jurgium Regum. Hæc περιοχὴ dicitur ὑπόθεσις libri seu Poëmatis.

In Ethic. Aristotelis lib. 5. cap. 7. Numus omnium rerum dicitur esse mensura ἐξ ὑποθέσεως, id est ex hominum instituto, conditione, concessu, conventu, consensu, quod hoc inter se statuerint & concesserint, non quod ita sit. Sic ἐν τοῖς πρακτοῖς appellantur hypotheses fines earum rerum, quæ sub

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ſub actionem veniunt ad quos agendi conſilia referuntur. Fines autem habentur in principiis.

Differt autem hypotheſis ab hypolepſi.

Hypolepſis eſt ſentẽtia, de qua eſt animi exiſtimatio quędam, ut dicuntur hæc καθ' ὑπόληψιν Epicureorum, id eſt opinionem. Huic ſubſternitur hypotheſis: hypotheſi hypolepſis innititur ut fundamento. Hypolepſis eſt Scaligeri, In definitione Animæ Ariſtotelica ἐντελέχεια ſignificat formam, non continuam motionem: Hypotheſis ejus, eſt quòd ſcribitur non per δ ſed per τ.

ὑστερολογία.

Hyſterologia eſt cum præpoſitio à caſu ſuo ad verbum transfertur vel relativum antecedenti poſtponitur. Virg. 1. Æneid. Tyriam qui veneris urbem id eſt ad urbem veneris Cic. pro Ligar. Sed hoc non cõcedo ut quibus rebus gloriemini in vobis easdem in aliis repræhendatis. Idem in Epiſt: . Tamẽ quę tua ſuavitas eſt quique in me amor, nolles à me hoc tempore &c.

ὑποτύπωσις.

ὑποτύπωσις 1. ſignificat informationem vel delineationem ſeu σκιαγραφίαν, qualis eſt pictorum. Hi n. imaginem primum ruditer delineant, poſtea verò inde vivos colores inducunt. 2. Significat brevem & rudem deſcriptionem. Sic quidam intelligunt hoc 2. ad Timoth. 1. Hypotypoſin teneto ſanorum verborum, id eſt rudem & brevem conſignationem quam in conſpectu habeas & cujus ductum ſequaris in docendo 3. Expreſſam formam, quibus verbis etiam reddita

eſt dicto loco Pauli 4. Illuſtrem orationem, qua res velut ante oculos depingitur. Joh. Piſc. Sic accipiunt logici & oratores. Hypotypoſis, inquit in Rhet. Juſtus Vultejus, eſt σχῆμα, cùm ex habitu lineamentiſq; corporum perſonas deſcribimus (deſcriptio eſt habit⁹) Cic. in Piſonẽ. Gabinium ſi vidiſſent Duûmvirum veſtri illi unguentarii, citius agnoviſſent. Erant illi compti capilli & madentes cincinnorum fimbrię & fluentes ceruſſatæq; buccæ &c.

Litera. Φ.

φαίνεσθαι.

φαίνεσθαι eſt apparere in conſpectum venire, δοκεῖν, ſpeciem alicujus præ ſe ferre. οὐ γὰρ οὖσα (ἡδονὴ) ἀγαθὸν φαίνεται: cum non ſit bonum (voluptas) boni ſpeciem præ ſe fert. Ariſtoteles in Ethicis.

φαινόμενον.

Phænomenon eſt per ſe manifeſtũ ſenſibus: Scholaſt. Apparens ad ſenſum. Ei opponitur ratione & demonſtratione θεωρητόν.

Proprium
- φαινόμενον, ſenſui notum, quod in ſenſus incurrit.
- Ratione θεωρητὸν ſeu cognitum, ut quod omne corpus Naturale ſit finitum.

Demonſtratio φαινομένου eſt demonſtratio effectus. Cum per cauſam demonſtratur φαινόμενον i. e. effectus, demonſtratio διότι eſt; cum demonſtratur φαινομένῳ cauſa, demonſtratio ὅτι eſt.

Phænomena (apparentia) accipiuntur pro vulgari Aſtrologia. Sic accipit Ariſt. in lib. 1. poſt. Analyt. cum dicit, ut habent ſe apparentia ad Aſtrologiam. Significat hîc, inquit Zab. Ariſtoteles per Apparentia Aſtrologiã quandam vulgarem, qualem habent nautæ & ruſtici, quibus propter navigationem & terræ cultum neceſſe eſt quorundam aſtrorum ortus & motus cognoſcere. Hæc ſupponitur quodammodo Aſtrologiæ ſcientiæ, licet ipſa non ſit ſcientia. pag. 90. Hinc phænomena Arati dicuntur.

Phantasma φάσματα.

Φάντασμα intellectus vide infra pag 257 colum. 1. circa finem

Phantaſmata ſeu phaſmata γενικῶς ſunt viſa, ſpecies, ſpectra, apparitiones.

Phantaſmata in doctrina phyſices de anima accipitur, pro materialib⁹ idolis ſeu formis; quib⁹ id homo, ad cuj⁹ intellectionem animum appulit, quodammodo intueatur. Definitio ὀνόματος: idola phantaſiæ. Anima in hac vita *ſaltem dum ordinarias intellectiones* obit, neceſſario ſpeculatur phantaſmata, ait Ar. 3. d. anima c. 7. at ſine moderatione à nobis adhibita. *Phãtaſmata ſpeculari intelligentẽ* (pro θέσιν) non eſt intellectum, aut ipſa phantaſmata, aut naturas, quæ in eis relucent, intueri, ſed (per θέσιν) eſt eum qui intelligit, dum rem aliquam, ſive univerſalem ſive particularem conſiderat, ſimul per φαντασίαν circa aliquid ſingulare in tranſcurſu ſeu obiter verſari, id quod patet ex his Ariſtotelis verbis ὅταν τε θεωρῇ ἀνάγκη ἅμα φαντάσματι θεωρεῖν, hoc eſt, cumq; contemplatur neceſſe eſt unà cum Phantaſmate contemplari. Colleg. Connimb. in 3. lib. de anima c. 8. quæſt. 8.

Intellectum agentem Phantasmata illuſtrare eſt intellectum agentem, tanquam externam lucem radii ſui conſortio active evehere phantasmata ad producendã ſpeciem νοητὴν, in qua communis natura repræſentatur nudata ſeu exuta differentiis individualibus manetq; à ſolo intellectu perceptibilis.

Phantaſmata Ariſt. in doctrina de Mundo ſunt
- καθ' ἔμφασιν, id eſt, interprete Budæo, eorum quæ in aëre apparent; alia ſpecietenus apparent, alia etiam habent naturæ ſubſiſtentiam.
- καθ' ὑπόστασιν.

Phantaſia primò ponitur pro ἐνεργείᾳ, actu imaginandi. 2. pro δυνάμει, potentia imaginatrice. 3. Pro ſpecie alicujus rei, quæ ſenſu comprehenſa eſt relicta in mente. Suidas.

Phantaſia
- βουλευτική, quæ tantum intelligentis eſt naturæ. Naturalis eſt connexio intellectus cũ phantaſia, dum anim⁹ eſt in corpore.
- αἰσθητική, quæ ſenſui adjuncta eſt
  - Confuſa
  - Inconfuſa
    - quę poteſt doceri διδακτή
    - quę nõ poteſt doceri ἀδίδακτος.

Confuſa) Hæc attribuitur vermium generi. Horum motus, ut & phantaſia, quæ eos regit, erabundus eſt, qualis & in inſectis eſſe animadvertitur.

Quæ poteſt doceri) Hæc tribuitur Canibus & pſittacis.

Quæ non poteſt doceri) ut informicis & araneis. Ita Zoophyta habent phantaſiam αἰσθητικὴν nec confuſam, nec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

nec διδακτὸν, & motum ἀδιάστον.

Usus

Zoophyta cum sensum habeant & dilatando atque constringendo aversentur atq; persequantur, quæ naturæ ipsorum conveniunt: aut non conveniunt, quæritur an phantasiam & motum habeant? Hic respondendum est distinctione modò allata.

φαντασία, φανταστὸν, φανταστικὸν, φάντασμα.

Plutarchus in placitis Philosophorum de sententia Chrysippi significationes horum quatuor, φαντασίας, φανταστοῦ, φανταστικοῦ, φαντάσματος, ita distinguit.

φαντασία, inquit, est affectio in animo, quæ & sese efficiens ipsam ostendit. Ciceroni visum est. Quintiliano visio.

φανταστὸν est id quod ciet seu movet phantasiam, qualia sunt omnia, quæ animo de sensibus visa offerunt.

φανταστικὸν inanis quædam species est distrahens animum, de nullo subjecto.

φάντασμα est ad quod animus attrahitur specie illa inani & hujus motu, cum videre sibi aliquis videtur id quod re ipsa nihil est. De quo Orestis soror apud Euripidē ὁρᾷς γὰρ οὐδὲν ὧν δοκεῖς σαφ' εἰδέναι, Nihil vides eorum nosse quæ putas. Vel:

Quæ scire planè credis, horum nihil vides.

Est autem φάντασμα à φαντάζομαι.

φαντάζομαι 1. est appareo, præbeo conspiciendum, eminendo conspicior. Herodotus οὐκέτι ἐφαντάζοντο, non cōparebant amplius. Epiphanius φαντάζω dixit ἐνεργητικῶς: μάτην τὴν ὑπό σου ἠπατημένην φλῶραν ἐφάντασας, frustra objecisti inanem speciem deceptæ à te Floræ. Loquitur de Ptolemæo hæretico.

2. Est cogitatione informo, imaginor.

Et Alexander Aphrodis: φαντάζω accipit pro speciem ementior.

Singulare est quod in Actis Apost. cap. 25. vers. 23. φαντασία ponitur pro ostentatione vel splendore, geprenge.

φθαρτὸν.

φθαρτὸν παθητικῶς, φθαρτικὸν ἐνεργητικῶς accipitur. Illud corruptioni obnoxium est: hoc verò corruptivum, quod potest interitum afferre. Αἴτιον φθαρτικὸν est causa corrūpens seu interimens vel vim habens interimendi. Demonstratio non est φθαρτῶν, corruptibilium rerū seu caducarū, sed perpetuarum. φθαρτὴ πρότασις corruptibilis propositio Aristoteli est 1. Poster. Analyt. cap. 8. cujus subjectum vel prædicatum est caducum seu corruptibile. Subjectum, ut hic homo, prædicatum, ut doctus. Doctrina n. à subjecto hoc separari potest. Hæc propositio: Germani vel Poëtæ sunt bibuli: φθαρτὴ est, quia est propositio universalis in materia contingenti, seu est φθαρτὴ propter corruptibilitatem prædicati. Zabarella ex Aristotele: Si propositio sit φθαρτὴ (ut cum subjectum singulare caducū est) talis quoq; erit conclusio, & è converso. προτάσει φθαρτῇ opponitur propositio perpetua, ἀΐδιον.

φιλολογία

Philologia est collocutio de literis (humanioribus) remissioribus, quas Plato vocat Musas μαλακωτέρας; & gravioribus studiis seu συντονωτέραις μούσαις (ut idem illa vocat) opponit.

De significatione varia hujus vocis Philologiae vide Alsted in Chronol. magn. Vide et nostra Synopsin Encyclopaed. et Adversaria nostra. Et Cic. in Epist. lib. ultim.

Philologi igitur sunt tales collocutores seu disputatores.

Philologi etiam à nonnullis dicuntur, tum qui Organorum Philosophiæ Grammaticæ Logicæ Rhetoricæ & Poëticæ præcepta & exempla congerunt: tum qui non ex uno genere sed ex Encyclopædia scientiarum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

tanquam apes sedulæ ex variis flosculis, elegãtiæ methodiq; mella fragrantissima colligunt; Et ita opponuntur iis, qui certo alicui Philosophiæ generi sese addixerunt, ut Philosopho naturali, Philosopho Mathematico. Ita usurpat hanc vocem Theod. Zuing. in prosceniis Theat. vitæ hum. Speciatim Philologi dicuntur eloquentiæ studiosi.

Huc pertineret Vox Φιλοσοφία de qua pauca supra in Lexico [illegible] in voce Sapientia.

φίλον.

φίλον
- πρῶτον, αὐτόφιλον, Deus.
- δεύτερον, cujus causa secundum Deũ est.
  - ἀνάγκη, Necessitas.
  - τὸ ὅμοιον seu ὁμοιότης, τὸ οἰκεῖον seu οἰκειότης, id est animorum, studiorum & morum similitudo atq; cognatio seu consensio, vitæ usu mutuisq; officiis firmata.

Vide Platonem in Lyside.

Intellige verè φίλον, quod in improbos non cadit, sed tantum in bonos, quibus omnis vita est ἐνάρμοστος & præclarè secum consentiens. Contrà improbi sunt ἀστάθμητοι & ἀνόμοιοι, ut secum etiam maximè discrepent, nulla rationis regula temperati. Unde efficitur veram amicitiam tantùm in bonos cadere posse, in improbos nullo modo. Joh: Serranus ex Plat. Lyside.

Ανάγκη Necess.) Deus injecta necessitate, id est, κακοῦ παρουσίᾳ, ut loq. Plato, homines mutuo inter se vinculo continet, ut mutuam societatem velint nolint colant.

Δεύτερον) Nam à summo φίλῳ Deo cetera φίλα παρωνύμως deducuntur.

φίμος.

φιμὸς is est, qui & κημὸς vel περιστόμιον, & Latinis camus, frenum oris. Dicitur non tantùm de feris, de canibus, sed etiam de hominibus, Ein Maulkorb. Pœnæ enim causa mancipijs inferebatur φίμος seu camus. Et urinatorum obturamentum, quo os obligant, ne aquam sorbeant; & mulierum ornamentum, quo os obducunt, φιμὸς dicitur

Φιμόω est freno, vincio, os obturo, ἐπιστομίζω Deuter. cap. 15. οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα non impedies capistro bovem triturantem, quo minus pasci possit, non obligabis os jumento trituranti in area fruges tuas. In narratione Evangelica inquit Iesus φιμώθητι freno coercetor id est compesce seu comprime os. Jubetur hîc Diabolus os frenare id est silere; & ἐφιμώθη, obmutuit, conticuit. Aristoph: in nebulis εἶτα φιμώσητε τοῦτο τῷ ξύλῳ αὐχένας ut frenetur cervix ejus lingo.

φίμωσις, est vitium penis, cum præputio tam arctè obligatur seu astringitur glans, ut cute sua nudari nequeat.

Ei opponitur παραφίμωσις, cùm cutis ita curta est, ut glandem contegere nequeat.

Φορτικός.

Voce hac sæpe utitur Aristoteles. Eth. lib. 4, ubi de magnanimo loquitur, accipit pro odioso & inepto. Ita & eodem libro de scurra, qui omne suum studium in ridicula confert. Et lib. 10 φορτικὸς ἔπαινος est odiosa & inepta laus. Et 1. phys. φορτικὸς λόγος est odiosior & stolidior ratio. Apud Plutarchum est κυβερνήτης φορτικὸς gubernator stolidus seu ἀνόητος.

Accipitur etiam pro insolente, inepto. Adrianus Turnebus. Et pro tardo. Lambinus: qui idem putat apud Ælianum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ἄnum in 2. Var. hist. πολυτελῆ δεῖπνα καὶ φορτικὰ appellari cænas sumptuosas gravesque ijs, qui eis delectantur, quanquam stolidas & ineptas etiam iuterpretari possumus, quod talibus cœnis homines leves & stolidi delectentur.

Φορτικώτατοι lib. 1. de mor. cap. 4. Perionius vertit Importunissimi, quod non satis probatur Lambino, ut qui malit ineptissimi stolidissimiq;. Est autem vox à φόρτιον, quod est onus.

φεύγων, φεύγειν εἰς καθόλου.

Φεύγων usu forensi Oratoribus est reus, ut διώκων accusator, ἀπολογούμενος, patronus seu defensor φεύγειν ἐπὶ τὸ καθόλου vel ἄγειν (pro eo dicitur & φέρειν) εἰς τὸ καθόλου Aristoteli est conferre se & convertere ad universi generis vim & orationem: est transferre ὑπόθεσιν seu speciem causæ ad thesin, id est avocare controversiam à circumstantiis & propriis personis ad universam naturam seu universi generis orationem. Ut sit ne sapientia præferenda prudentiæ.

Dicitur & φέρειν εἰς τὸ καθόλου τοὺς συλλογισμούς, cùm ex specialibus fiunt Syllogismi communes seu universales, Hanc rationem etiam vocat Aristoteles ἀπόστασιν. Sic Cicero in Oratore. Quicquid est illud in quo quasi certamen controversiæ est, quod κρινόμενον dicitur, id ita dici placet, ut traducatur ad perpetuam quæstionem atq; ut de universo genere dicatur. Quare in omni causa videndum, ut disceptationes quæ in controversiis oriuntur & sunt certis personis temporibusque notatæ (hoc est circumscriptæ definitæque) rursus ad consultationis formam rationemque revocentur, ut de universo genere quæratur, & detractis earum attributionibus (Scholastici dicunt Determinationibus) fiant infinitæ. Latius enim de genere disceptari potest quàm de parte. Et quod in universo probatum est, etiam in parte probatum sit, necesse est. Exemplum Syllogismi καθόλου est: Omnis viva fide præditus servabitur. Omnes Electi in Christo sunt viva fide præditi. Ergo omnes Electi in Christo servabuntur. Ex hoc universali specialis syllogismus consequitur, recteq; infertur).

φιλομέλισμα.

In technopægnio Poëtico est carmen, quod voco φιλομέλισμα & φιλομελισμάτιον cum breve seu parvum est, quo in aliquot versibus enumerantur quædam res, singulæ in singulis, quæ sint, verbi gratia, pulchræ, candidæ, fortes ac similes, ac hoc quidem semper in gradu absoluto, sed genere & numero diverso, prout sunt nomina: in ultimo verò disticho eas recollectas conjungimus & ibi interdum utimur comparativo, dicentes hanc vel illam rem pulchriorem, candidiorem fortiorem esse. Hæc autem repetitio ex puris tantùm nominibus fit eo ordine, quo suprà se invicem fuerint subsecuta. Appellatur hoc artificium à quodam Philomelicum, & Philomelinum, non quod de Philomela illud sit (quanquàm etiam Philomela eo celebrari possit) sed translato tantùm nomine à Philomela, quæ est Luscinia, in quam Philomela conversa esse fingitur ab Ovidio 6. Metamorph. Hoc artificii genus cum sit φίλον, id est gratum & suave, ac pulchrum, haud ab re pulchrũ etiam & carum & amabile (ἐράσμιον, ἐρατεινὸν) carmen vocari potest. Sed artificium nunc Epigrammate de Philomela est primùm est aperiendum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Suavis Drostla suo mulcet modulamine
sylvas,
Vox suavis merulæ pectora læta facit.
Est suavis Progne signata rubedine pectus,
Et suaves modulos suavis Achantis
habet. (noro;
Suavis alauda melos Lyricum canit ore so-
Suavis luteola es flava colore tuo.
Suavis Turdus adest magnis heroibus ales,
Et suavis Chloris, cui sua penna viret.
Suavis Olor suavi sua funera carmine de-
flet,
Suavis in autumno concinit ore parus.
Quid de te ô suavis Philomela existimat
auris?
Dicam: præreliquis tu Philomela places.
Suavior es Drostla, merulâ, progne, a-
chantide, alauda,
Luteola, turdo, chloride, olore, paro.

Nullius n. aviculæ musica est amabilior & magis varia, quã lusciniæ, Per prognen intellige hirundinem. Progne n. in hirundinem conversa est Ovid. 7. Metam. Virg. 4. Æn. Et manibus progne pectus signata cruentis.

Epigramma in verba è Cantico Solomon: *Tota pulchra es amica mea.*

Sunt pulchræ sylvæ, sunt pulchra nomis-
mata, pulchrum
Est pratum, in viridi gramina pulchra
solo.. (pulchra
Sunt pulchræ gemmæ, sunt astra & stẽmata
Sunt pulchri flores, est quoq; pulchra
dies.
Pulchrior est sylvis pia virgo, nomismate,
prato, (die.
Gramine gemma, astro, stemmate flore,

Epigramma de Victoria sui ipsius.

Est hebenum, lignũ, q̃ profert India, forte,
Alcidem fortem nonne fuisse canunt?
Fortis res ferrum: testis Vulcanius ignis:
Fortis & in bello Troicus Hector erat.
Fortis Alexander totum sibi subdidit orbẽ.
Dis illum vincens fortis & ille fuit.
Et Milo fortis erat, quia taurum ferre
valebat,
Quis fortes poterit dinumerare feras?
Fortior est, sese vincens, hebeno, Hercule,
ferro,
Hectore, Alexandro Dite, Milone, feris.

Possunt & Philomelica fieri, sine comparativo & ablativo in fine, ut nimirum ibi fiat repetitio per nominativos.

Sic possent variæ virtutes variorum hominum enumerari. In ultimo verò disticho uni eæ accommodari, ut in te est prudentia, amor, fides, spes, &c. Exgregium exemplum extat, ex dicto Ambrosii libro 10. de virginitate,

Christus, est omnia omnibus & c.

Mens mea, ne trepides: Christus tibi cun-
cta ministrat;
Munera quæ vitæ funeraquæq; levant,
Si tenebras animi refugis noctisq; pavores;
Sol *est, irradians lumine cuncta suo.*
Si dape collapsas vires reparare laboras;
Vivificum cælo sufficit ille Cibum
Si latus aut renes morbo cruciaris acuto;
Hic validum docti Pæonis Unguen *ha-*
bes.
Si te fata premunt durisq; in rebus egestas;
Portus adest, &, opus queîs tibi, donat
Opes.
Si fera bella movent Satanas, caro, mun-
dus & Orcus;
Pax *tibi de Christi certa cruore venit.*
Figere si recto vestigia tramite gestis;
Est Via, *demonstrans quà pedes ire que-*
as.
Si truculenta paves immitis spicula mortis;
Est Vita *obtundens hostica tela necis.*
Si moriens fragili migras è carcere carnis;
Aeternâ insuperûm fit tibi sede Salus.
Cuncta tibi est Christus, *mea mens, (quid*
plura requiris?)
Sol, Cibus Unguen, Opes, pax, via,
vita, Salus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

φθορά.

φθορὰ (interitus) ignis præcipua est (κυριωτάτη) cum principiũ ignis i. e. humor cremabilis, est

- Consumptum ab
  - Igne & calore ipso.
  - Externis causis, ut per vim..
- Interclusum.
- Elisum.
- Obrutum.

Explic:

Cremabilis] i. e. igne imbecillior, & quem superare potest.

Ab igne) Hæc φθορὰ dicitur φυσικὴ φθορὰ & μάρανσις.

Ab externis) ut frigore, humore. Hæc dicitur σβέσις.

Aqua fervens humore extinguit invadens & obruens principium ac fontem ignis. Acetum magis extinguit. Est enim σβεστικώτερον, quàm aqua, & quia tenuiorum partium est, magis subit & penetrat ad principium humore suo. Oleum picem ardentem extinguit cùm sit maximè cremabile, quod aqua non facit, tum quia λεπτομερέστερον est quàm aqua, ideoq; penetrantius, tum quia densitate sua flammam elidit sicut lychnus extinguitur instillato oleo. Extinguit & aër frigidus, ut apparet, cum cinis removetur á carbonibus ardentib⁹, ubi tamen & aliæ causæ accedũt. Quando autem materia cremabilis nimium est, suffocatur ignis.

φάσις.

φάσις seu constitutio controversię nascitur ex duabus contrariis sentẽtiis, quę vocantur φάσεις, quarum una est adversarii seu accusatoris, quæ dicitur απόφασις, quia fit per negationem seu infitiationem facti. Aliâs Intentio: ut Archias non est civis Romanus. Altera est defensoris, quæ dicitur κατάφασις quia fit affirmatione. Alias depulsio, ut Archias est Civis. Ex hac causarum prima conflictione hic status causæ, κεφάλαιων γενικώτατον) στοχαστικὸς oritur: Utrum Archias Civis Romanus factus sit nec ne.

φύσις, φύσει, Natura:

Aristoteli φύσις est forma rei. In ἀκροας. φυσ. Paulus 1. Cor. 11, Natura ipsa vos hoc docet, Naturam vocat Naturale judicium rectæ rationis. Vulgo vocatur sensus communis.

Gentes seu profani homines, qui legem non habent, quæ legis sunt, faciunt naturâ Rom. 2. id est naturali instinctu atq; impulsu, naturali ratione eis dictante discrimen honestorum & turpium, id est quid honestum, quid turpe sit.

Interdum φύσις idem est quod res vera, res ipsa, veritas rei Interdum φύσις significat ordinem institutum à Deo in reb⁹. Interdũ pudenda seu Naturalia.

φύσις cõsideratur trifariam 1. ψιλῇ θεωρίᾳ nuda cogitatione seu imaginatione, abstractè ab omnibus individuis 2. κοινῶς, i.e. secundũ ratioñe communé & omnibus individuis convenientem, seu in specie 3. ἀτόμως, id est ut existens in uno individuo cum proprietatibus individualibus, quę illud ab omnibus aliis individuis seu singularibus discernunt Ex Damas. lib. 3. cap. 11. Hoc modo assumpta fuit humana natura à Filio Dei.

1. Schegk. φύσει dicuntur esse, quæ plerumque & ut plurimum (ὡς ἐπὶ τὸ πολύ) certo quodam modo se habent.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Schegk. φύσει quæ sunt, semper sui similia sunt, nõ quæ νόμῳ & συνθήκῃ. Idem. Secundũ naturã quamq; rem habere dicimus, cum plerumq; & ferè semper similem admodum se habet, non aliter atq; aliter. Stabile enim & diuturnum quid natura est Aristoteli: ut, contingit sæpe fœtum in caput nasci. Hoc πεφυκὸς κατὰ φύσιν. Cõtingit rarò fœtum non nasci in caput: hoc πεφυκὸς παρὰ φύσιν.

Κατὰ φύσιν & παρὰ φύσιν ἔμμεσα sunt, id est non omne est κατὰ φύσιν, aut παρὰ φύσιν.

Apud medicos enim multa sunt hujusmodi, quæ neq; κατὰ, neque παρὰ φύσιν corpus afficiunt, quę ipsi appellãt οὐ κατὰ φύσιν ὄντα, non secundũ naturã res (res nõ naturales.) Sic in Eth: non omne bonum est, vel malum, cum sint quædam neq; bona neq; mala. Sed omne nihilominus est aut bonum aut non bonum.

Substantiæ mobiles pleræq; sunt κατὰ φύσιν aut παρὰ φύσιν κεκραμμέναι. Crasis non est natura, sed aliquid secundum naturam. Aristoteli interdum τῇ φύσει, & ἁπλῶς, id est ex sua natura, & simpliciter seu absolute idem significãt. Ad hoc ostendendum adduco Bartholom. Viottum Medicum Taurinensem, qui lib. 1. de demonstratione hæc habet: Quomodo per demonstrationem scirentur etiam caduca (quæ multis visus est à demonstratione reiicere) Aristoteles indicavit, scribens, οὐκ ἔστιν ἄρα ἀπόδειξις τῶν φθαρτῶν, οὐδὲ ἐπιστήμη ἁπλῶς, ἀλλ' οὕτως ὥσπερ κατὰ συμβεβηκὸς, id est, Non est itaq; demonstratio corruptibilium, neq; scientia simpliciter, sed sic est, quasi velut secundum accidens. Ex his verbis non negat caduca sciri, sed ejus scientiæ imperfectionem ostendit. Non enim absolutè

pronuntiavit non esse ipsorum demonstrationem, sed cum addito ἁπλῶς, hoc est Simpliciter, id est, penitus seu omnino. Possum & ἁπλῶς ex sua natura vertere Aristotelem imitatus initio lib. 1. poster. Cum enim scripsit Bifariam notiora & priora sumi: Natura & ratione nostri, τῇ φύσει, καὶ πρὸς ἡμᾶς, paulò post explicans quænam essent notiora naturâ & priora, non scripsit, iterum τῇ φύσει, naturâ, sed ἁπλῶς δὲ πρότερα, καὶ γνωριμώτερα, hoc est, simpliciter autem priora & notiora. Hic relicto nomine φύσει assumpsit Simpliciter seu ἁπλῶς, unde sive aliquid ex sua natura sive simpliciter tale pronuntiaverimus idem significari indicavit. Hæc Viottus. Interdum τῇ φύσει est Revera, eiq; opponitur secundum opinionem seu existimationé: ut Gentium Dii natura Dii non sunt, id est reapse sed ὑπολήψει seu existimatione hominum.

Φυσικόν.

Φυσικὸν 1. est quod fit ab interno principio, est id quod à natura profectum est. 2. ad quod, ut ad suam perfectionem, res propendet vel intenta est; quod naturæ est consentaneum, vel optabile, quod rei naturam comitatur, vel insequitur 3. quod natura alicujus rei requirit, ita ut sine eo nequeat esse, seu existere, aut conservari, etsi non consequatur rei naturam, ut effectus causam.

Physicum, φυσικὸν, sæpè opponitur ei, quod est artificiosum vel violentum vel ὑπὲρ φύσιν, vel παρὰ φύσιν. Ita facultates αἰσθητικὴ, & λογικὴ animæ naturales seu φυσικαὶ sunt, quia non sunt παρὰ φύσιν.

Quidam vegetativam, seu φυτικὴν animam (pro qua Aristoteles τῆς θρεπτικῆς vocabulo abutitur) quæ stirpium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

um generi est propria (quæ Græcis sunt φυτὰ) & quasi pars animæ est in homine, & pecude, vocarunt φυσικὴν, quod aliis non placet : Estq; φυσικὸν vel simpliciter vel quodammodo.

Usus declarationis per exempla.

Corruptio compositi (physici) naturalis est, quia non est ab arte, nec supra naturæ vim, sed secundum cursum naturæ. Nec mors est naturalis quia per externam vim infertur; Sed ea demum naturalis est, quæ marcescente calore ob temporis diuturnitatem provenit absq; vi externa. Generatio naturalis est, quia non est artificiosa, non hyperphysica, quia à natura per se intenditur.

Corruptio est naturalis respectu materiæ contrariorum susceptricis. Expetit autem materia corruptionem per accidens.

Corruptio naturalis est respectu formæ corruptibilis & compositi. Ita corruptio & mors violenta etiam dici potest naturalis.

Qualitates sunt elementis naturales, de sentẽtia Zabarellæ, etsi à causa externa ut cœlo sint inductæ in illa. Zabarell. de qualitatibus Element. cap. 9.

lib. 1. Hic naturale, idem est, quod conveniens & necessarium naturæ rei, ita ut sine eo nec produceretur, nec conservaretur.

Mistio quia mistilium est alteratio, & formæ misti generatio seu introductio, simpliciter naturalis est. At cum ex elementis inter se coeuntibus mistum generatur, Elementorum unum in locum concursus, non est simpliciter naturalis, si proprias ipsorum naturas spectemus, qui tamen aliquo modo fit secundum naturã, quatenus à causis universalib⁹, quę hinc indè elementa cient, & quasi coire seu in pugnam congredi faciunt, intenditur, & promovetur. Coll. Conimb. 1. de generatione & corrup. c. 10. q. 1. art. 2. Cæterum Zabarellæ vanum est in iis, quæ ex materia & forma constant, motum aliquem vocare naturalem, ratione solius materiæ, ut principii passivi, eò quod materia habeat aptitudinem ad omnes motus sive naturales, sint, sive violenti, indistinctè recipiendos, & verò nemo dicat motum lapidis sursum projecti naturalem ratione materiæ. Vid. lib. 2. de interitu misti cap. 3.

Φρόνησις
- κυρία; oculus quidam practicus.
  - εὑρετικὴ seu βουλευτικὴ, quid agendum sit deliberans.
  - κριτικὴ sua vel aliorum consilia judicans.
  - Utraq;
    - 1. Politica & urbana, quæ velut dux & Magister est hominum, qui sunt ejusdem civitatis vel domus participes.
    - Bellica & castrensis, horum q sunt in iisdem castris
      - Aperta.
      - Occulta. Huc strategemata pertinent, boni doli (qui sunt cum justitia)
        - ante bellũ
        - In bello
        - Post bellum.
    - 2. καταφατικὴ, quæ judicat de iis, quę habet cognita. Judicia hinc præclara prudẽtũ.
    - Ἀποφατικὴ, quæ de incertis judicium suspendit. Judicii suspensio ἐποχή.
- Impropria, ut naturalis.

Φωνή.

Φωνή 1. vox est, sonus animalis, sive sit ἔναρθρος, id est articulat⁹, ut hominis, sive ἄναρθρος, id est inarticulatus, ut brutorũ: sive sit ordinarius & naturalis: sive extraordinari⁹ per miraculũ, ut asinæ Bil. sive sit citra miraculum ex humano artificio, ut psittaci. 2. est lingua seu dialectus. 3. est φθόγγος seu sonus inanimati καταχρηστικ: συνεκδ: 1. ad Corinth. 14. v. Inanima, quæ φωνὴν edunt, sive tibia sit sive cithara: de quo genere etiam est ταχ ταχ sonus percussionis apud Plautum, sicut apud Germanos Puff/ puff.
4. Est fama. Sic accipit Evangel.

ψόφος sonus confusus est ut strepitus, crepitus.

Φωτίζειν.

Φωτίζειν significat 1. res per se occultas in lucem proferre, & reddere aspectabiles 2. Illuminare alios. Utrumq; illis, qui in tenebris sedent, præstat lux Solis & ignis ac lucerna. Utroq; modo accipit φωτίσαι Hieronym. Zanch. 4. ad Ephes. ut illud sit & illuminare omnes & proferre in lucem omnibus. Διαλάμπειν ab illo differt, quia absolutum verbum est. Aristoles 1. Eth. καλὸν διαλάμπει hoc est splendet & elucet in adversis. Inter φῶς & φωτισμὸν sic quidam distinguunt: φῶς vocant lucẽ primævã primo die productam, qua omnes res & in quibus est, ut in corpore Solis, & in quas incidit, quales sunt hæ res inferiores, illustratę & illuminatę sunt: φωτισμὸν verò illuminationẽ, vel splendorem & fulgorem, qui fit ex lucis in densum aliquod corpus incidentis reflexione. Itaq; docent lucem esse causam, Lumen autem illius lucis effectum & repræsentationem. Ex quo intelligitur hoc cum illo non esse idem numero. Aliud est φῶς accendens, ut in Sole: aliud φῶς accẽsum in rebus inferioribus. Interdum etiam φῶς accipitur pro luminari, ut Sole, Luna, qui aliàs dicuntur φωστῆρες.

Φῶτα etiam dicta sunt Judæorum feriæ, ἐγκαίνια, seu festi dies restituti cultus divini, instaurati, renovati, purgati templi.

ἑορτὴ φωταγωγίας est festum gestationis luminum.

Φαῦλος.

Φαῦλος λόγος est oratio vel ratio ignava, frivola. Faule fratzen. Aliàs dicitur σαπρὸς, σεσηπὼς & δυσώδης pulcris translationibus Latinè oratio obscœna futilis, & inutilis, mala, spurca, levis, non suavis. Abstractum est φαυλότης. φαυλισμὸς (à φαυλίζω) est extenuatio cum contemptione conjuncta, despectus.

Φυσιογνώμων.

Etsi φυσιογνώμων in genere sit naturæ cognitor vel interpres, tamen usitatius accipitur pro eo qui se profitetur hominum mores naturasq; ex corpore, oculis, vultu, frõtæ pernoscere. Aliàs μετωποσκόπος. Hujus doctrina dicitur physiognomonia, & φυσιογνωμοσύνη, & in plural: physiognomonica.

LITERA. X.

Χαρακτήρ, CHARACTER.

Est signaculum, quo aliquid insignitur ut ordinatum in aliquem finem. Sicut charactere insigniuntur milites, quo ij ad militiam deputantur, & denarius charactere insignitur ad usum commutationum. Thomas Aquinas. Estque scholasticis Doctoribus corporalis vel spiritualis (quo insignitur anima)

Pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Proprietates essentiales dicuntur characteristicæ ab essentia seu forma; unde manant, quia forma suam cuiq; rei notam atque characterem imprimit, quo à nobis & intelligi & nominari & à ceteris rebus distingui possit. Perer. lib. 6. de Form in præfat. Essentiales proprietates ad differentiam Accidentalium, quę eis opponuntur, dicuntur etiam vere characteristicæ.

Characteres morum seu morales.

Specialiter Theophrasto Characteres morum sunt vitia, quæ naturis hominum veluti notæ impressæ sunt: naturalia sunt vitia, quę vitam ipsam talem reddunt, & veluti χαρακτηρίζουσι: vel dicit libellum suum Ethicum Characteres morales, quod sint descriptiones & χαρακτηρισμοὶ, quæ dicuntur in eo libello.

Generaliter Characteres morum sunt tam bonorum quàm malorum hominum. Quemadmodũ n. omnium animalium generibus certi quidam sunt mores naturalesque affectiones, atq; alia sunt iracunda, alia mitia, alia docilia, sagaciora alia: Ita universæ hominũ speciei sui sunt mores & affect⁹.

De Orationis charactere.

Character est λόγου seu orationis λέξις, similis ejus rei, cujus est nota: C. t. quidem, ꝙ addit Scal. substantiâ, quantitate, qualitate. Exemplum in fama est apud Virgil. 4. Aneid. fama substantiâ suâ monstrum est, quantitate Ingens, qualitate, Horrendum: Rei dictio similis, Nam in voce hac monstrum, asperitas est, in hac Ingens, magnitudo, in hac Horrendum, sanè horror) Appellatio characteris est metaphorica. Etenim quo modo ceræ luto, metallo, par similisque imprimitur facies, ejus rei cujus nota esse debet: id quod græci dicunt χαράσσειν: Sic oratio, est tanquam cera plumbumve: facies character: res pro eo habebitur, quem cuneum ad plumbum & annuli gemmam ad signandam ceram dicunt.

De characteribus τὸ λέγειν cõmentari & explicare utilissimũ est. Aliâs hę Formæ, Ideæ, γένη λόγων, genera dicendi, expressæ figuræ dicendi.

Characteres seu γένη λόγων duo sunt, unum purum, seu solitarium, seu uniusmodi: alterum mixtum, varium, temperatum.

Alijs genera dicendi sunt grande, tenue & medium. Grande aliâs dicitur Grandiloquum, Altiloquum, summum, generosum, ἁδρὸν.

Tenue aliter Gracile, exile, infimum, humile, ἰσχνὸν.

Mediũ, aliâs Æquabile, mediocre, μέσον. Harum formarum affectiones sunt quædam omnium communes, quædam propriæ singularum.

Tam communes, quam propriæ sunt perpetuæ, vel non perpetuæ.

Communes omnium perpetuæ sunt, perspicuitas, cultus, proprietas, concinnitas, pulchritudo, numerositas.

Perspicuitas seu claritas Græcè σαφήνεια est facilitas orationis ad rẽ intelligendã: seu est aptitudo vocis ad animo celeriter repræsentandum eam rem, cui imposita est. Huic opponitur obscuritas.

Perspicuitas hìc popularis intelligitur, & sæpius oritur à puritate, ac subiicitur ei Evidentia, ἐνάργεια.

Pura oratio est, aut in qua nihil est peregrinum, vel corruptũ, aut in qua nihil est immundum, sordidum seu lutulentum. Hæc apud Latinos latina, apud Græcos græca est &c. omninoq; gentis & populi propria. Itaque puritatis species, est latinitas, Atticismus &c.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Puræ verba ſunt quotidiana vel lecta.
Peregrinum eſt aut in verbis, ut ſi latinè græciſſes: eti palin ſympotes, pro ad huc iterum compotor, ſeu combibo, aut in verborum contextione, ut ſi dicas calculum ſuum recantare, dico tibi convitium. Impuritatis exemplum eſt Animaſticus pro eo qui φιλοσοφεῖ de anima.

Cultus eſt ſordium abſterſio, undè exiſtit Nitor.

Quidam vocant orationem terſam, ſtylum terſum, ſeu lautum.

Proprietas eſt nativa vis ſignificandi, ex uſu doctorum. σοφὸς εὐθυῤῥήμων ἔσῃ, ſapiens rectiloquus eris h. eſt propriè loqueris ſuo quamque rem nomine efferes Stoici.

Non excludo hac voce translationes. Sunt enim quædam translata, & immutata ita uſurpata, ut pro propriis habeantur (Propria ſunt nativa & res diſtinguentia, vel translata, æquè uſurpata atq; propria: ſunt verè propria, vel quaſi, i.e. nativis ſeu proprijs ſimillima.

Proprietati opponitur ἀκυρολογία.

Pulchritudo ſeu decor eſt omnium, quibus oratio conficitur, convenientia quædam & modus, Græcè κάλλος, Ejus pars eſt orationis ſuccus quidam, & tanquam color venuſtus;

Venuſtas, χάρις eſt pulchritudinis perfectio. Sed licet venuſtum & pulchrum pro eodem accipere.

Venuſtati adverſatur Turpitudo & obſcœnitas (quam amant Cynici)

1. Obſcœnæ turpeſve res verecūdè efferendæ ſunt, aut ad uſum præfandus honos, id eſt, ſignificandum nobis, non velle nos verbis turpibus lædi verecundiam, aut eorum qui aſſunt aures. 2. obſcœnæ res minori periculo neſciuntur, quam expreſſè dicuntur.

Numerus eſt conveniens ſententiæ ſonus ex compoſitione & diſpoſitione partium, ſeu eſt concinnitas orationis apta rei quæ ſignificatur. Scaliger vocat canorem, quia numerus in oratione eſt concentus quidam.

Affectiones communes omnium formarum non perpetuæ, ſed ut res tulit, ſeu viciſſitudinariæ ſunt, Mollitia, ſuavitas, Incitatio, ſimplicitas, Acutum, acre, plenum, floridum.

Molle eſt, quod tam cedit auribus, quàm quęrit aures cedere ſibi: Itaque facile hæret animus, & facile admittit.

Suavis oratio, eſt, quæ allicit auditorem ad legendum, vel invitum,

Suavitas eſt venuſtatis, quę compoſitionis decor eſt, ſpecies delicata. τὸ ἡδυ.

Contraria huic eſt aſperitas τραχύτης.

Aſpera oratio eſt, quæ auditū exaſperat hoc eſt, offendit ſeu aures vellicat, ut quæ vocalibus eſt hiulca, quæ cōjungit conſonantes duriores, ac minus ſuaves, ut ipſa verborum conſecutio ſit quaſi abſque numero, & quaſi abſona.

Sed & alia ſuavitas eſt, & aſperitas, quæ animis potius grata & ingrata eſt, & ad venuſtatem non refertur. Nam ſuavis oratio etiam dicitur ſententia, quæ animos demulcet, & voluptate afficit, ut laudans & commendans, quæ adulationis vitio carere dicitur.

Aſpera oratio eſt contra, ſentētia, quæ animos quaſi verberat, ut ἐλεγκτικὴ, caſtigans, habens reprehenſionē, ἐπιθυμητικὴ & ὀνειδιστικὴ id eſt habens exprobationem, vel pertinens ad alterius dedecus.

Hoc ſententiarum genus habet ſæpe aliquam lenitionem & emendationem (aſperitatis) propter eos quos vel veremur, vel obſervamus, vel metuimus.

Leniendi duplex ratio eſt. Nam hæ ſententiæ

tentiæ, vel quid cæteri homines velint, & expectent, aut metuant & formident, indicant, non quòd oratores ipsi ex sua loquantur sententia, vel ad hanc rationem adjungunt præsignificationem evensuum, proposita etiã ejus, ad quẽ oratio spectat, laude.

Γόργοτης seu incitatio, & præcipitatio fit rebus & sententiis aliis super alias adjunctis.

Dicitur Gorgotes, quia celeritas est interdum formidabilis auditori. Sæpe dissoluto seu asyndeto in ea utimur ut Virg: ferte citi flammas, date tela, impellite remos.

Veloci & concitatæ orationi opponitur vitium quod dicitur, oratio ignava, iners, remissa, & quasi supina languidavè.

Simplicitas est nuditas cum nihil admiscetur ornamenti. Alii vocant puritatem, sed alio significatu, quàm supra. Hujus causa est proprietas.

Ὀξύτης, Acumen, unde oratio acuta dicitur, movet, ut salse dicta.

Δριμύτης, acredo, unde oratio acris, non solum movet, sed etiam vellicat, ut orationes Sarcasticæ.

Plenum est dicendi genus, cui nihil deest, quod desideres, nihil redundat quo exultans sit ut Quæ nos reliquias Danaum terræq; marisque: omnibus exhaustos, jam casibus omnium egenos. Urbe domo socios. Tot hic tam paucis verbis complexus est poeta, ut nihil possit excuti, quin de rei magnitudine detrahatur.

Floridum est, quod pleno addit aliquid (amœnum, & faciens ad delectationem) quod sine jactura deduci queat. Redundans igitur alicubi est.

Proprię affectiones magnifici seu grandis generis perpetuæ sunt dignitas & sonus. Dignitas orationis est in sententiarum gravitate, & verborum granditate ac splendore Hęc sine numeris esse non potest.

Non perpetuæ seu vicissitudinariæ, sunt gravitas & vehementia.

Gravitas præter sententias est in dictione, cum verba structuraque verborum gravis est. Gravia verba sunt, quę non vulgari excedunt consuetudine. Sic & structura verborum gravis dicitur.

Vehementia est indictione, membris, numeris, figuris sententiæ.

Dictiones vehementes sunt, quæ ubi paululum tardarunt pronuntiationem quasi erumpunt.

Earum vis tota posita est in temporibus: ut conticuêre, continuo. Interdum vero citæ, & monosyllabæ sunt.

Vehementia sunt membra curta, & commatica, quasi pugiones, ut punctim, non cæsim ferire videantur.

Infimi generis propriæ perpetuo sunt, Tenuitas orationis, puritas ex communi loquendi consuetudine.

Vicissitudinaria est simplicitas, puritas non ornata.

Propriæ perpetuo æquabilis characteris sunt, Rotunditas & volubilitas.

Oratio rotunda dicitur quæ neque plana est, id est, subsidens, ut exilis, neq; tumida, quasi tuberosa & angulosa, qualis altiloqua. Scaliger frugalem dici posse existimat Acquirit ex dissimulato cultu virtutem, quę dicitur volubilitas à Scaligero.

Prima eaque perpetua orationis qualitas est καθαρότης puritas.

Pura oratio est propria gentis & populi, cui nihil admistum est, alieni seu peregrini, quę nullà barbarie, nullis solœcismis est inquinata. Similis est aquæ limpidæ.

Peregrinum græcè ἐξωτικὸν, aut est in verbis singulis, aut in syntaxi & phrasi ut si di-

ſi, ut ſi dicas calculum ſuum recantare, etſi magnus ille Eraſmus Roterodamus hac loquendi formula alicubi uſus ſit: compaſſum pro ſolario. Compaſſare ꝑ comitari, Arreſtare pro cõtinere ſeu detinere merces. Habere & oſtendere pro monſtra, id eſt, uti re aliqua ad ſpeciem. Ita λέξει puræ opponitur ἀκάθαρτος (impura) ſimilis turbulentæ aquæ. Modi loquendi impuri valde quam multi reperiuntur, apud Schol. D.

Cæterum puritas orationis etiam dicitur, cum nihil ornamenti admiſcetur.

χαίρω, χάρις.

Ut gaudeo gaviſus ſum. Sic χαίρω ἐχάρην. Eſt autem χαίρειν gaudere vel ſalvere. Habet etiam ſignificationem ἀθετοῦντος i. e. repudiantis, averſantis, nuncium remittentis: Ita τῷ καλῷ πολλὰ χαίρειν dicens, eſt apud Ciceronem ad Atticum honeſtati nuncium remittens. Εἴδη χαιρέτω: valeant ideæ, inquit Ariſtoteles in Analytic:

Pro χαίρειν ſalutationis verbo maluit Plato εὖ πράττειν. Latini dicunt, ſalutem dicit, id eſt mandat & jubet ſalvere. Χάρις ſignificat beneficium, gratiam gratuitum amorem, gratiarum actionem, elegantiam cultus vel externi (corporis) vel interni (ingenii) χάρις ὑμῖν eſt προσφώνησις ſeu compellatio Apoſtolica φιλική.

Interdum χάρις eſt obſequium mulieris πρὸς συνουσίαν id eſt quo morigera ſeu obſequens alii ſui copiam facit, q; eſt.

χάριν δοῦναι, dictum καθ' ὑπόνοιαν & ὑποκορισμόν. Solvat aliquis τὰ χαριστήρια, id eſt, referat vel agat gratias. Poetis ſunt dona Charitum.

χαρίεις eſt gratioſus, ἀστεῖος, feſtivus, urbanus, lepidus, politus humanitate, elegans. Ita accepit Ariſtot. in Eth.

χαριεντισμὸς eſt dictum facetum ſeu urbani viri. Vox oratoria & Ethica.

χαλεποὶ

Χαλεποὶ Ariſt: in Eth. lib. 4. cap. 11. ſunt δεινοὶ ſævi aſperi, vindictæ cupidiſſimi, qui antè non placantur, quàm injuriam ulti ſunt, vel eos quibus irati ſunt caſtigârint. Hi minus accommodati ſunt πρὸς τὸ συμβιοῦν, ad convictum vitæque conſuetudinem (vulgo ad converſationem)

Uſus eſt hac voce etiam Matth: cap. 8. de duobus dæmoniacis in prætereuntes ſævis.

χαλεπὸν pro difficili notum eſt. De vocis hujus ſignificatione duplici etiam vide, ſi placet, Protagoram Platonis,

χαρακτηριστικόν.

In Grammaticis χαρακτηριστικὴ litera eſt litera ante finalem index ordinis conjugationum (ut primæ, ſecundæ &c.) & temporum.

In Philoſophia & Theolog. χαρακτηριστικὰ & ἀφοριστικὰ ἰδιώματα Damaſceno ſunt proprietates diſcernentes rem ab alia ſive vicina ſive prorſus diverſa: vocantur nõnunquã γνωρίσματα, i. e. notiones. In Chriſto divinæ ὑιότητος χαρακτηριστικὸν καὶ ἀφοριστικὸν ἰδίωμα eſt, quo diſcernitur & differt à Patre & Sp. S. Al. conditio ſeu notio perſonalis. Carnis χαρακτηριστικὰ, ſunt quibus differt ab aliis hominibus. Talia idiomata res φυλάττει ἀμετάβλητα, id eſt retinet intra ſe integra nec ſinit in aliud quippiam tranſire.

χαρακτηρίζειν eſt nota aliqua inſignire.

In Oratione χαρακτηρισμὸς eſt σχῆμα, cùm ex factis conſiliisq; alicujus virtutes ejus ceu vitia cujus deformamus, ut Cicero in Piſonem. Nihil ſcitote eſſe luxurioſius &c.

χαῦνος

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

χαῦνος.

Ariſtoteli in Ethicis χαῦνος eſt homo inflatus, elatus, tumidus, ſuperbus: qui præter meritum ſeſe dignum judicat magnis, ideoq; ut ſtolidus ſeipſum videtur ignorare: laxus & impudens homo: Oſtentator ineptus: ſtultè & ἀτόπως liberalis vel magnificus aut magnanimus. Vide 4. de morib. vitium oppoſitum μεγαλοπρεπείᾳ in exceſſu dicitur χαυνότης. Non omnis qui majora expetit quàm pro merito χαῦνος eſt, poteſt enim eſſe φιλότιμος, i. e. ambitioſus, videlicet ſi circa parvos honores verſetur. Theod. Zuing. in Tabul. Ethic.

χαυνῷ opponitur ſui contemptor. De his eſt diſtichon:

Nec te collaudes, nec te culpaveris ipſe.
Hoc faciunt ſtulti, quos gloria vexat inanis.

Id eſt, uterq; & qui collaudat ſe ipſe, & qui culpat ſeipſe, eſt ſtultꝰ, quē gloria vexat inanis, quia hic ſe contemnit & ſua, ut gloriolam vel gloriam majorem captet.

Non enim probandum videtur hoc Jacobi Peletarii in diſquiſitionibus Geometricis: Non (inquit Peletarius) libelli illius, in quo eſt Diſtichon, Nec te collaudes &c. autor (quicunq; tandem is fuerit) eos, qui ſe ipſi culpāt, ſtultos dicit ſimul & gloria inani vexatos; quæ enim gloria eſt ſeipſum culpare? Sed ſic repoſitum eſt. Hoc faciunt ſtulti: id quos gloria vexat inanis. Id hoc eſt illud.

Gualterus Donaldſonus in ſynopſi Ethic.

χαῦνος & ſtultus & injuſtus eſt ſtultus, quia cultum, ornatum, omninòque habitum & res magnanimi affectat, quibus impar eſt. Injuſtus: quia plura ſibi attribuit, quàm ipſi meritò debetur.

χειρομαντεία.

Chiromantia 1. eſt ars ϛοχαϛικὴ, è lineamentis ſeu characteribus manus divinandi: dicitur & chiroſcopia: proprium ejus ſubjectum eſt cava regio manus, κοῖλον χειρὸς, vola.

2. Accipitur pro ipſa divinatione (ſeu actu divinandi) è manibus vaticinia hujusmodi dicuntur οἰωνίσματα χειροσκοπικά.

Manuum inſpectores χειροσκόπους dicimus. In manu chiromantica conſiderantur ſeu ſpectantur montes, lineæ, Triangulum & Quadrangulum.

Montes manus, ſeu potiꝰ monticuli, aut colliculi & tumuli dicuntur per metaphoram, quod partes ſint manus tumidiores ſeu tubercula.

Suntque primus pollicis; Al. mons veneris & pectus pollicis, Secundus mons indicis: al: mons Jovis, Tertius mons medij, digiti, al: mons Saturni. Quartus mons annularis, al: mons Solis. Quintus mons auricularis ſubjectꝰ: alias mons Mercurij. Sextus, qui eſt ſupra manus juncturam, mons lineæ ſeu tuberculum manus ferientis.

Linearum prima eſt Reſtricta ſeu diſcriminalis, in compage manus & brachij. Dicitur & junctura manus, quia in ipſa junctura formatur manus, ab ipſa brachij rotunditate in planiciem deſcendens. Interdum una eſt interdum tres. Secunda eſt lineà καρδιακὴ id eſt, cordis ſeu vitæ quæ & triangulus dextræ nuncupatur, & ζωηφόρος (vitifera). Ab ea media, de qua paulo poſt, deſcendens montem pollicis ambit penè ad reſtrictam uſque ſeu manus Juncturam. Ea verò, quæ à linea vitæ incipit, per palmam tranſiens, in percuſſionem manus & montem recedens, capitis ſeu cerebri, aut

media naturalis trianguliq́ue sinistra appellatur linea. Postea mensalis seu toralis linea dicitur illa, quę sub auricularis montem incipiens, per palmam manus procedit, tenditq; in indicis seu Jovis montem. Aliquando hęc cõscendit ipsum monté, aliquando cum linea capitis conjungitur, aliquando intra indicem & medium cadit, aliquando deniq; duobus, aliquando tribus ramis extenditur. Linea hepatica dicitur, quæ sub radice indicis ab eodem cum cardiaca principio exordiens in mediam manum descendit. Ea etiam media naturalis dicitur. Alia deinde est linea, quæ à restricta seu junctura manus recedit, palmæ & digitis occurrens, quæ dicitur linea fortunæ seu prosperitatis seu Saturni. Ab hac aliquando ram⁹ oritur, qui penè per transversum manus extenditur & cum media naturali conjungitur, & hæc causa est, ut in manu triangulus formetur. Hæc linea aliquando ulterius non apparet, & basis trianguli dicitur: aliquando ad mediam usque protenditur, neque pro greditur longius: aliquando ad Saturni montem usq; procedit propè medij juncturam, & aliquando ad vitæ lineam conjungitur, in cujus medio aliquando cum duobus aliquando cum tribus ramis conspicitur, mediam naturalem versus tendentibus & aliquando in manus concavitate dispergitur. Ac cum hæ linea convenienti proportione concurrerint, relinquitur quoddam spatiam inter mediam & mensalem, quod appellatur Quadrangulum seu manus mensa. Et hujus spacij finis, quod in dorsum tendit, manus percussio dicitur, quando ad auricularé appropinquat similiter spacium hôc inferius, quod extra triangulum ad juncturam usque manus descendit, manus mons, de quo jam antè attigi, dicitur, vel mons lunæ vel manus pinguedo.

M. Andreas Corvus Mirandul: lunæ montem nominat, quia ex ejus opinione luna præest aquis: in hoc monte inveniuntur quædam rimulæ vel lineæ, navigationem & fortunæ varietatem in rebus aquaticis (sic enim loquitur) juxta ipsarum linearum bonitatem vel malitiam significãtes. Tertium est spatium huic proximum à tribus lineis inclusum, media scilicet vitæ linea, & ea quæ basis trianguli dicitur Hoc media in manu positum censet Martis triangulum appellandum esse Corvus.

Idem auctor principes lineas in manu facit quatuor, Cordis, Epaticam, capitis seu capitalem, seu stomachicam, & mensalem. Appellationum ratio ostendenda est.

Primum cor sua virtute lineam in manu produxit vitæ seu cordis appellatam.

2. Epar suam dedit lineam quæ à manus descensu oritur seu incipit, & sæpe ex una parte cum vitæ linea suo in principio conjungitur, aliquando ibi desinit, aliquando vero longius etiam protenditur.

3. Linea à capite descendit & cum vitæ linea incipit. Aliquando enim cum ea est valde conjuncta, aliquando autem separata, per medium manus ut plurimum transiens, ex qua efficitur Martis triangulus Et quia stomachus cum Epate communicat, & quandam connexionem seu consensionem habet, etiam hujusmodi linea à stomacho procedit, ideoq; stomachalis etiam appellatur linea à barbaris.

4. Linea à totius corporis virtute procedit Mensalis, cujus principium est inter percussionem & Mercurii seu

auricu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

auricularis montem, quæ aliquando ut dictum est tribus, aliquando duobus ramis, aliquando sola nuda, aliquando in palmæ speciem progreditur sed ut plurimum indici fit proxima, aliquando inter medium, & indicem procumbit, aliquando verò cum capitis vitæq; linea conjungitur, frequentissimè autem inter hanc & capitis lineam spatium relinquitur quod mensa manus, vel quadrangulus vocatur. Sed tale spatium non semper invenitur, præcipue quando hæc, & capitis linea uniuntur, adeò ut ambæ una sola efficiantur. Hoc autem spatium à splene producitur.

Reliquæ τομαὶ seu γραμμαὶ, id est, lineæ sunt minus principales, sic dictæ, quod nec omnium manibus: insint nec ita conspicuæ existant, cum assunt, & significatis multum cedunt illis principalibus.

Principales igitur lineas dictas esse eas intelligis, quæ evidenter in omnium comparent manibus, & significata habent non obscura.

Suntq; vel integræ, & eminentes, vel abruptæ vel concisæ, decurtatæ, & exiles seu tenues. Lineæ in plures ductus confractæ, decurtatæ, incisæ, aliarum linearum interventu divulsæ, exiles velut in surculos & ramulos fissæ imbecillitatem & vitæ brevitatem præ se ferunt, omniaq; infirma & instabilia. Contrà incisuræ per totam manum pertingentes vitæ longitudinem. Caspar. Peucerus pag. 613. de chirom.

Aristoteles refert causam in corporis fabricam, quod abruptæ, concisæ, minutiores ac tenues lineæ, non solidum nec bene coagmentatum duratumq; , sed molle, enerve, languidum, incompactum, & εὐμετάβλητον (facilè mutabile) integrę contrà & eminentes, robustum vividum, compactum, & δυσμετάβλητον, hoc est, firmum corpus arguant.

Linea fortunæ non semper recta, sed aliquando, etiam tortuosa invenitur, aliquando etiam decurtata, ut aliæ quoq;.

In manu spectantur
- Digiti
  - nomina
  - juncturæ seu commissuræ συναφαὶ
- Lineæ
  - Principes
    - Cardiaca seu vitalis
    - Hepatica, seu ἀναγκαῖα, necessaria, media naturalis,
    - Toralis, seu mensæ
    - Restricta, seu Draconis cauda ubi junctura est brachialis, & postbrachialis.
  - minus principes
    - Linea Fortunæ,
    - Linea Martis
    - Viæ
      - Solis.
      - Lactea.
      - combusta.
    - Cingulum Veneris.
- Figuræ
  - Quadrangul:
  - Triangul: seu Triquetra.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Cavitas κοιλὸν χειρὸς monticulis inclusum in manu media, & instar vallium profundum: Seu κοτύλη, id est vola.

Monticuli seu tumuli qui { Subsunt digitis. / Recedunt à digitis.

Monticuli manus sunt quasi tori seu pulvini, in quos assurgunt atq; attolluntur extremi internæ manus limites, ob instratos ossibus musculos, & carni tendiniq; intextas carneas fibras. Genus in hac descriptione Metaphoricum seu improprium est: Proprium mihi placet Eminentiæ in quas &c.

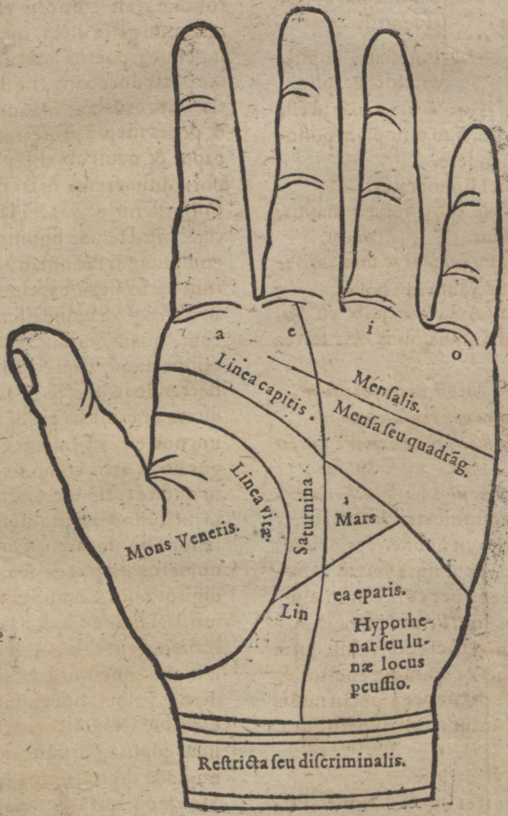

a Mons Jovis.
e Mons Saturni,
i Solis.
o Mercurij.

Χεὶρ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Χεὶρ.

Χεὶρ accipitur
- propriè pro extrema manu.
- Impropriè pro
  - Toto brachii mẽbro ab humeris ad digitos usq; extremos.
  - Quasi manu leonis, simiæ &c.
  - Instrumento quo injecto velut harpagone naves detinentur.
  - Potestate, copiis, vi, chirographo.

Proprie] ut sit ὄργανον ἀντιληπτικὸν id est, instrumentum, quo quippiam possumus apprehendere.

Toto] sic accipit Hippocrates.

Instrum.] Σιδηραῖ χεῖρες ferreæ manus. Lucanus

Ferrea dum puppis rapidos manus inserit uncos.

Χειροδίκαι die das Faustrecht habe[n].

Χειροδίκας dicunt Actæi *vis* quib⁹ est *jus*, Jus quibus in manibus, quos ætas ferrea *sevit*.

Verùm Juste tibi Jus est in corpore Iuris,
Oraclisq́, Deæ, qua non consultior æqui
Ulla est, quæ Justæ libellæ examine causas
Pensat, nec sinit ut vis effera frena capessat

Χεὶρ p Metonym. subjecti Evan. Matt. c. 5 (Si tua man⁹ facit ut offendas, exscinde eã) est pravus animi affectus in manu sese exerens per contactum alienæ mulieris. Joh. Piscat. Sicut ὀφθαλμὸς est ἐπιθυμία, id est, concupiscentia prava, quæ per oculum accenditur & in oculo sese exerit per aspectũ mulieris. Meton. subjecti est hyperbolica.

Χειρουργία.

Hæc vox habet tres significationes. Prima generalis, reliquæ speciales.

Primum n. significat quamlibet operationẽ manuariã. Secundo manuum gesticulationem. Tertiò, partem artis Medendi quæ fit manibus vel ipsam operam Cherurgi Medici.

Χειρονομία.

Χειρονομία est vox Oratoria, histrionica & Arithmetica: 1. enim significat legem gestus, ut loquitur Quintilianus, de qua in Doctrina de Actione Rhetorum, vel manuum gesticulationẽ seu motũ histrionicũ. Vel Cheronomia est corporis exercitatio à manuum gestu dicta, qua pædotribæ ingenuos pueros motus gestusque corporis docebant, ne status corporis indecorus aut manus, brachiaq; & pedes ineptè proferrentur, & ne caput & oculi ab aliis partibus corporis dissiderent. Alias Palestra. vid. Quintil. lib. 9. c. 12. Hæc est Oratoria & hist. Deinde significat per veterẽ computandi rationem, quæ digitorum vario flexu exprimitur, dicta à Beda Anglo Saxone Loquela digitorum, quam homines primùm perfectione numeri, quæ in digitis est, & flectendo in sese, & ad alios commoditate admonitos excogitasse, dubium non est, ait Johannes Noviomagus lib. 1. artis computatoriæ cap. 13. ut quod exprimere oratione nollent, id jucunda & arguta digitorũ gesticulatione significarent. Quare & Arith. numeros simplices seu monadicos, digitos; alios Comp. vel articulos nominãt. Unde est in Artaxer. histor. Orontem generum Regis cum à socero indignatione quadam rejectus esset, dixisse, Principum animos persimiles videri Arithmeticorum digitis, quòd sicut cõputando nunc myriada nunc monada digitorum gestu conficiunt: Sic quoq; qui à regibus toti pendent modò æstimentur valeantque plurimùm, modò ab honoris gradu de-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

voluti aliis sint ostentui & despicatui. Ex his intelligitur quoq; illud Juvenalis, Dextra jam computat annos. Atq; hæc est Chironomia Arithmetica.

Est & alia species Cheironomiæ, læta nimirum saltatio, quam Hispanorum mulieres sua in Chorea, dum digitorum ad pollicē allisione obstrepunt, referre videntur, ait Joh. Lang. epist. Medic. lib. 1. epist. 52. Talis saltator dicitur Chironomus, à varia & versatili manuum gesticulatione.

4. Cheironom: est ferè idem quod Sciamachia (umbratilis pugna) quam tactici, h. e. lanistæ armorum magistri docent. Ita accepit in Oratione quadam Basilius.

Χιασμός.

X. Platoni in Timæo est decussis. Hanc omnem conjunctionem duplicem in longitudinem σχίσας (diffidit) Deus mediæq; accommodans mediam in in speciē literæ X efformavit, id est, in decussim aptavit & in orbem reflexit (κατέκαμψεν εἰς κυκλὸν.)

Χιασμὸς dicitur à litera X, & est decussatio decussata divisio seu sectio figurarum crucis (crux S. Andreæ vulgò hæc dicitur) in modum intersecantibus se ipsas duabus obliquis lineis. Vox Arithmeticis Geometris & Physicis usitata. Platoni est εἰς τὸ X seu εἰς κυκλὸν κατάκαμψις: figura, cum propositis quatuor tertium secundo respondet & convenit, quartum primo.

Decussata multiplicatio est multiplicatio alternata seu alternis facta: κατὰ χιασμὸν multiplicare est decussatim multiplicare.

Decussatæ multiplicationis hoc exemplum est:

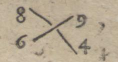

In Oratora χιασμὸς est, cum n πτερμερὲς, id est, quadrimembri periodo utriusque propositionibus ambæ apodoses seu redditiones respondent & contrà. Hermog. lib. 5. de Invent.

Χιασμὸς in Mathesi in circulum reflexio & potentiâ circulus est. Sectio motuum orbiū cœlestiū mutua κατὰ χιασμὸν est veterib⁹ Astronomis & Plat. cū primum mobile omnes inferiores secum rapit circum terram spatio 24. horarum, singulis interim suo peculiari recessū contrà nitentib⁹ obliquè, ita ut horum illiusque motus in modum seu speciem literæ X mutuò secentur. Plato in Timæo etiam motui animi decussim tribuit. Sic Johannes Serranus. Plato motum animi imagine X. literæ repræsentat, id est, decussis, ut significet superiores & inferiores animi partes & circularem illius motum: Nam illa figura X si medio quodam fixo circum agatur, orbem quendam efficiet & circulum describet. Ille animi circularis motus id circo ei tribuitur, ut motus illius simplex significetur. Quippe qui in se ipsum redeat. Decussata autem illa divisio significat animi motum rectum ad sensum & vegetandi facultatem, ex qua duplicem esse animi vim, Plato intelligit, quinetiam in corpore duos esse motus ab animo provenientes. Intersecantur quoq; duæ illæ lineæ in medio, ut animi unitas & dualitas significetur. Cum enim animi vires sint diversæ inter se naturæ motuq; recto sponte ferantur, tamen in uno animo conjunctæ convertuntur, motumq; similem & uniformem intelligentia conficit, atque inde fit ut lineæ eædem in orbem motæ seipsas mutuò contingant, dum aliæ aliis succedunt in motu illo circulari, proindeque nihil relinquant vacui.

vacui. Ex quo virium animi connexionem, licet varia obeant ministeria, cognoſcimus. Nam etſi videamus, audiamus, guſtemus, intelligamus, unus eſt animi motus uniformis & ſibi ſimilis, quem omnes illæ vires, quas Plato motus vocat, efficiunt conjunctæ. Hoc etiam de universo animo dextrè exponi poteſt, ut quidem ſit illius ἀπλανῦς ſeu primi mobilis uniformis motus ſuo impetu ceteras ſphæras deferens ab ortu in occaſum, quæ tamen & ipſæ ſuos habeant peculiares motus. Hactenus Serranus.

Χολᾷν.

Χολᾷν iraſci abſolutum neutrum eſt. Ἐμοὶ χολᾶτε iraſcimini mihi Joh. 7. Iracundiæ n. cōmotio χολᾶς i.e. bilis attribuitur. Hor. Heu quàm difficili bile tumet jecur! Hanc tamen alibi tanquam particulam leonis ſtomacho eſſe appoſitam canit. Hinc eſt μελαγχολᾶν, de eo in quo atra bilis redundat: Sed χολῦν activum eſt, ad iram commoveo.

Χορδή.

Χορδὴ eſt inteſtinum quoddam ἔντερον τῦ προβάτυ, ſeu ovis. In Muſica CHORDÆ ſunt fides ſic dictæ quia ex inteſtinis fiunt Hinc Decachordum. Eſt & χορδὴ nervus arcus. Hinc Decachordum. In doctrina Anatomica ſunt τένοντες, Tendines, vel Tendones, membra compoſita ex nervis & ligamentis (Flachsadern) venientibus ad muſculos in quorum extremitatibus natæ trahuntur inde ad juncturas, ut eas moveant, quando volumus. Nam muſculus eſt mediatum inſtrumentum voluntarij motus juncturarum, Chordæ immediatum, quæ quidem trahuntur à Muſculo. Muſculus vibratus ſpiritu, quem nervi afferunt, movetur ſuæ carnis natura, & ſuis quibusdam fibris, & ſe dilatat ac contrahit, ut hac dilatatione vel contractione chorda trahatur. Homerus Iliad. 10. inquit, ſectum eſſe Doloni ſpeculatori collum, & duas chordas præciſas, quia in cervice aſcendunt duæ admodum craſſæ, & conſpicuæ chordæ quæ alligant caput trunco ὃ δ' αὐχένα μέσσον ἔλασσε φασγάνῳ ἀΐξας, ἀπὸ δ' ἄμφω κέρσε τένοντε: id eſt, ille (Diomedes) diſſecuit medium collum (Dolonis qui emiſſus erat ab Hectore ad Græcos explorandos) irruens ſeu invadens enſe, & abſcidit, ſeu præcidit ambas ſeu duas chordas. Obiter obſervetur hîc ordo cauſarum in motu voluntario: Cerebrum gignit ſpiritus animales, ſpiritus per nervos immittuntur muſculo, ſeu lacerto. Muſculus movetur à ſpiritu, à nervis, & ſua natura, id eſt, ſuis fibris movendo ſeſe contrahit, ſeu attrahit chordam, chorda trahit membrum quod debet moveri. Muſculus tamen propriè debet trahere, quia eſt membrum Organicum ſeu compoſitum, quali actio convenit.

In Doctrina ſphærica & Geom. chorda eſt linea recta ſubtendens arcum aut angulum, & dividens circulum in duo inæqualia. Aliâs ſubtēſa & ὑποτείνουσα. Hæc linea recta & circuli circumferentia continet circuli ſegmentum. Hujus cordæ ſeu ſubtenſæ ſemiſſis, hoc eſt, dimidium dicitur ſinus.

Χρηματισμός.

Χρηματισμὸς eſt divinum reſponſum, demonſtrata ſententia divina ſignificatio divina, θεῖον σημεῖον, oraculum. Utitur hac voce Paulus ad Roman. c. 11. v. 4.

χρηματίζειν 1. in genere ſignificat actiones & negotia tractare & gerere, ſive ſint publicæ ſive privatæ: Sic accipit Polybius lib. 5. πρὸς δὲ τοῖς φίλοις ἔλαβον ἐξουσίαν, οἷς βούλοιντο καὶ ἰδίαν χρηματίζειν: facta fuit eis poteſtas, privatim, cum quibus amicis vellent rem negotiumq; agere. 2. ſignificat in ſpecie publicum negotiũ agere, aliquid publicè referre vel decernere. Demoſth: οὐκ ἐᾶ περὶ τῶν ἂν ἅπαξ γνῷ τὸ δικαστήριον πάλιν χρηματίζειν: nec ſinit de iis, quæ ſemel ſententia judicij definita ſunt, iterum decernere, id eſt actum agere. Polyb. ἐτόλμησε χρηματίζειν βασιλεὺς regis titulũ auſ⁹ fuit admittere ſeu publica ſignificatione uſurpare. Magi χρηματισθέντες divinit⁹, id eſt divino alloquio ſeu oraculo admoniti, ne reverterentur, dicuntur Matth. 2.

LITERA. Ψ.

Ψευδογράφημα.

1. Pſeudographema eſt principium, quod vitioſa interpretatione vel applicatione corrumpitur ſeu depravatur adhibitum ad monſtrandum aliquid, & ita parit paralogiſmum κατὰ πρᾶγμα, ut, Quicquid fit, fit ex Ente; Pſeudographema fit ſi nõ rectè adhibetur. Itaq; ſi applicetur prædicatum Ens ad Ens actu exiſtens, paralogiſmus eſt κατὰ πρᾶγμα: Quicquid fit, ex ente fit. Res naturales fiunt. E. ex ente fiunt. Sin adhibeatur ad Ens δυνάμει exiſtens, ſyllogiſmus eſt. Exemplũ primi jam ante habuimus. Exemplum ſecundi ſit, Quicquid concretum eſt ex contrariis, eſt ἀειπαθὲς, id eſt ſemper contra naturam afficitur. Corpus animalis eſt concretum ex contrariis. Ergo ἀειπαθὲς eſt. Propoſitio fallit. Concretum ex contrariis per ſe & quia ipſum non eſt cauſa ἀειπαθείας contra naturam, ſed quia habitu contra naturam præditum eſt. Falſa igitur hæc, Omne concretum ex contrariis eſt ἀειπαθὲς, corrigenda eſt ſubjecti limitatione. Omne concretum ex contrariis particeps habitus contra naturam eſt ἀειπαθὲς. Sicut contra omne concretum è contrariis & præditum ſecundùm naturam habitu eſt δυσπαθὲς vel ἀπαθές.

Omne quo exercentur animæ actiones, anima eſt. Craſi ſeu temperamento exercentur animæ actiones. Ergo craſis eſt anima.

Propoſitionis ſubjectum determinandum erat: Omne quo primò exercentur &c. At craſi non exercentur primò. Ergo craſis non eſt anima. Exemplum 3. Simpliciſſimum conſtituens quippiam principium eſt. Atomos eſt ſimpliciſſimum. E. Major vera eſt de ſimpliciſſimo ſpecie, ſeu quoad τὸ εἶδος. De eo minor eſt falſa, quia atomos eſt ſimpliciſſimum τῷ μεγέθει, id eſt magnitudine.

2. Pſeudographema eſt ſyllogiſmus ſeu Paralogiſmus, quo ad propoſitum falſum demonſtrandum perperam, ſeu vitioſe applicantur, ſeu accommodantur ea, quæ alioquin vera ſunt. Tranſlata vox eſt à Geometria cujus propria eſt.

Talibus omnes profeſſiones refertæ ſunt, cum Profeſſores errores ſuos conantur defendere veris diſciplinæ rationibus. Oppoſitum eſt Pſeudographema Apodeixi.

Triplex eſt 1. cum prædicatum eſt δι τῶν nec ea, qua debet ſignificatione accipitur ſeu uſurpatur. Itaq; in cauſa eſt, ut falſum concludatur.

2. Cum ſubjectum non ritè determinatum & ſic cauſa eſt falſi concluſi.

Cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

3. Cum medium est διπλὸν, id est duplici usurpatur significatione. Hoc non tantum Apodeixi sed & syllogismo oppositum est.

Ψόγος.

Ψόγος vituperatio, reprehensio est. Generaliter accepta hæc vox opponitur & ἐπαινῷ & ἐγκωμίῳ: ἔπαινος est dictorum comprobatio, testimonium, vel bonæ rei, vel bene cujuspiam facti dictiq;: ἐγκώμιον laudatio, vel pusilla quædam πανήγυρις, quippe ἐν ταῖς κώμαις (invicis & pagis) tribulibus audientibus cum laudes alicujus ita recensebantur ut longiusculè procederet oratio, ἐγκώμιον appellarunt ait Scaliger 3. lib. Poetices. Eidem placet ψόγον τῷ ἐπαίνῳ, τὴν κατηγορίαν τῷ ἐγκωμίῳ ἐναντιοῦσθαι (opponi.)

Vox est à ψέγειν, quod Aristoteles etiam dicit κακολογεῖν: sicut ἐπαινεῖν etiam εὐλογεῖν, quod est prædicare.

ποιήματα ψεκτικὰ sunt carmina mordacia, quibus fit convitium cum vituperatione, qualia solent esse jambica.

Huc pertinent Silli Timonis: Ψεκτὰ verò sunt quæ cadunt sub vituperationem &c.

Ψύλλοι.

Psylli populi armis contra Austrum regioni suæ infestum profecti arenis obruti fuerunt Herod. lib. 4. Hinc accipiuntur Psylli pro ἀλογίστοις inconsideratis & stultis hominibus, qui sensu duntaxat vivunt, ferarum similes τῇ αἰσθήσει ζῶντες, θηριώδεις, ut loquitur Aristoteles lib. 7. Ethic. cap. 6, barbari.

Ψυχή.

Ψυχὴ 1. propriè est corporis organici ἐντελέχεια (actus seu perfectio) 2. deinde accipitur pro spiritu animali vel

vitali, quæ tenuissima flamma est, genita ex sanguine, virtute cordis volitans per totam corporis machinam & corpori largiens vivificum calorem & vim ciendi motus & actiones; vel pro cœlesti calido. Hippocr. Anima semper gignitur, id est spiritus in sanguine. Hic cum non servat justam dispositionem extinguuntur animantia, ait Melanchthon.

3. Pro vita, crasi seu temperamento vel vi sentiendi seu δυνάμει propagata ex natura corporea, videlicet ex natura seminum. Sic Andronicus.

4. Pro sanguine, quia hic est animæ vehiculum. Aliis φύσις est natura animali Scal. ex. 307. s. 29. Aliis & animali & stirpi.

Tribuitur etiam ψυχὴ translatè cœlo ab Aboali & mundo à Platone Cardano & Scaligero ex. 6. s. 2.

Platonici & Pythagorici animã dicunt ipsum hominem. Pythagoras enim existimabat non informari corpus ab anima, sed corpore tantum uti ut instrumento.

Ψυχὴ Universi Platoni in Timæo est εὐταξία & ἀναλογία seu συμμετρία, qua res per se contrariæ in universi illa mole concordi quadam discordia copulantur: δεσμὸς nimirum ille contrariarum illarum rerum ξυναγωγός.

I. LITERA. Ω.

Ὠὸν 1. ovum est, ut ὠὸν ῥοφητὸν ovum sorbile.

Ὠὰ ὑπηνέμια sunt ova subventanea Wind eyer, quæ quidem citra coitum ædũtur, sed cum Veneris imaginatione.

Ὠὸν δίδυμον Arist. est, quod habet geminum vitellum seu luteum.

Ὠὰ

Ὠά ταρίχα sunt ova piscium salita & inveterata, ut Cyprinorum, sturionum, mugilum, capitonum.

2. Ὠὸν etiam est corpus ovale, σχῆμα ὠοειδὲς id est figura oviformis, quæ superiori parte est paulò acutior, inferiori paulò obtusior. Significatio hæc Geometrica.

3. Est & carmen ovi figuram præ se ferens. Scaliger in Poëtica.

Vocatur ovum Simonis Rhodij, ab autore ejus. Estque parvum vel magnum. Sic Scaliger. Nos duo dedmus ova, alterum minusculum, quasi philomelæ alterũ grãdi⁹ ut sit Cycni.

Ω ante O

OVUM *pusillum.*

σι-
μίας
ῥόδι☉·
μ' ἐποίη-
σεν οὔ-
τως

OVUM *grandius.*

ὐρανοῦ
παντοδόκου
πλησιόμορφ☉·
ἀργυρόεν ὕδωρ
ἐγκατέχων μεσσόπυρ
γοπάτωρ ἀρχόμεν☉·
ἰδέ τε ἄρχων διφυὴς
ὃ το πάλαι σιμμία
νησογενεῖ κῦδ☉·
δῶκε. τόδ' αὔνειν
σκαλοφόρα
πανθερσεῖ.

OVUM SIMMIÆ GRÆC:

1 Κωτίλας 3
2 ματέρ☉ ἵ τόδ' 5
3 ὠὸν νέον. πρόφρων 6
4 θυμῷ δέξο δὴ ἀγνά 7
5 τὸ μὲν θεῶν ἐριβόας 8
6 Ἑρμᾶς ἀείκιζε κάρυξ, ἔνῳ δ' ὄρ- 11
7 σας ἐκ μέτρου μονοβάμον☉ μέταν 11
8 πάροιθεν ἄϊξε, θοῶς δ' ὕπερθεν ὠ- 12
9 κὺ λέχριον φέρων νεῦμα ποδῶν, πίασκε 13
10 θοιαῖσιν αἰόλαις κῶλ'. ἀλλὰ σευ ὀρσιπέδων 14
11 ἐλάφων τεκέεσσι, πάλαι κραιπνοῖσιν ὕπερ ἀ- 15
12 κρων ἱεμένα ποσὶ λόφων κατὰ ῥύθμιον ἴχνος 16
13 πθήνας, καὶ τὰν ὁμοθύμων ἀμφίπαλτον αἶψ' οὐδ' ἀν 16
14 θὴς ἐν κόλποις δεξαμένα πυκνότητα. τὰ δ' ὠκυβοᾷ 17
15 κοὰν (μεθέπων ἄφαρ) ὄγ' ἐκ λασίων ὀφιοβόλος α- 18
16 ν' ὀρέων ἔσσυτ' ἀναίγκαις. τῶ δὴ δαίμων κλυταῖσι, θοοῖσι 18
17 ποσὶ πονέων, πολύπλοκα μεῖγε μέτρα μολπαῖς, ῥίμφα 18
18 πτέικομψον ἐκλιπὼν ὄρους εὐναν, ματρὸς πλαγκτοῦ κομένας 19
19 βαλίαις ῥίενντέκος. λάχαι δ' οἰῶν, πολυβότων ἀν' ὀρέων 20
20 νομὸν ἔβαν τανυσφύρων τ' ἄντρα νυμφῶν. τοὶ ἀμβρότῳ 16
21 ματρὸς φίλας πόθῳ ῥόων αἶψα μεθ' ἱμερόεντα 16
22 μαζὸν, ἴχνει θένων τὰν παναίολον Πιερίδων 15
23 μονόδουπον αὐδὰν, ἀριθμὸν εἰς ἄκρον δέκα 14
24 ἰχνίων κόσμιον νέμε ῥυθμὸν, φίλ☉ 12
25 λεπυρωτὸν ὑπὸ φίλας ἐλὼν πτέ- 11
26 ροισι ματρός. Λίγεα μὲν 8
27 κ' ἀμχιμάτρι☉ ὠδὶς 7
28 ἀγνᾶς ἀηδόν☉, ὠ- 7
29 ρύων δ' ἄγελ☉. 5

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

SIMMIÆ RHODII OVUM, latin:

Canoræ
matris quoddam hoc
ovum novum : lubens
animo ſuſcipe igitur ô caſta.
Huic quidem ex Diis clamoſus
Mercurius caduceator notam-inuſſit cumq́ʒ aſino impetu
deſciſcens *à metro ſingularis-inceſſus, ob* ipſum ovum
contiguè proſilyt, citóque de ſuper cele-
rem obliquum ferens greſſum pedum premebat
jugis pernicibus mēbra. Sed cū tuorū *ſolū quaſſantū*
cervorum ſobole, jampridem pernicibus ſuper ſum-
mos incedens pedib. colles juxta concinnum veſtigium
matris, & ſociarum undique-peltis-denſo, facilè ne
poſueris ingremio, admiſſo comitatu. Hæc verò à facūdo
accepturus (tractans cōtinuò) ex hirſutis ſerpētis-percuſſor
mōtibus erūpebat fataliter. His ergo dæmon pelaris (pnices
pedes exercēs) multiplicia pſequebatur metra cātib. ſubitò
ornatū cū-liquiſſet mōtis lectū, matre errabundū flagrante
equis recipere filiū. Sorte. v. q̄ obtigerāt oves fertiliū mōtiū
paſcua obibāt, velociūq́ʒ antra nympharū. Tunc nō mortali
matris caræ deſiderio ſe promovens ſtatim ad amabilem
mammam, veſtigio edebat variam Pieridum
unius ſonitus vocem numerū. v. ad uſqʒ ſummū decem
veſtigiorum venuſtum diſtribuit rhythmum, carus
testaceā teſtudinē *ſub charæ cum cepiſſet ſa-*
xis matris. Canorus quidem
vel in- utero partus ca-
ſtæ luſciniæ, ſed O-
ryum ferus.

Hic à ſiniſtra numerum habes verſuum, à dextra verò numerum ſyllabarum, ex quibus conſtat quiſq; verſus. Numerus ſyllabarum unius cujuſq; verſus docet te rationem figuræ ovalis, quæ eſt, ut pars ovi ſuperior paulò acutior ſit, pars verò inferior paulò obtuſior. Hæc enim eſt figura ovorum pulcherrima. Itaq; non eſt omninò rotunda. Si igitur aliquando animadvertis, unum aut alterum verſum, treſve interdum, fit quod præſertim in medio ovo, in eodem numero ſyllabarum conſiſtere, ſcias id exigere figuram ovi in illo loco, nimirum ne verſus excurrant. Claudius Alberius Triuncurianus de hoc carmine.

Ovum, canoræ Matris ſoboles, factum eſt de primis diis Poëticæ ſeu Muſicæ. Obterere ovum canoræ avis, eſt afficere Muſicam ipſam inſi-

gni contumelia, quia ovum avis canoræ eſt δυνάμει, ſeu potentiâ avis canora. Κωπλαι aves & Πλατύγλωσσαι ſunt dociles, quæ garriunt ſuaviſſimè, hoc eſt Μουσικώτατα canunt, quomodo Poëtæ Lyrici dicuntur canere à Pindaro. Claud: Alb:

2. Ωρα.

Ωρα ſignficat 1. venuſtatem, formæ maturitatem, pulcritudinem 10. Ethic. Nicomach. cap. 4. 2. horam, quæ diei pars. 3. tempus, ut ὥρα ἐρᾶν ὥρη δὲ γαμεῖν ὥρη δὲ πεπαῦσθαι, tempus eſt amandi, jungendi nuptias & quieſcendi. ἐν ὥρα ἥκειν apud Ariſtophanem in tempore adeſſe. 4. momentum Johan. 5. v. 3. Πρὸς ὥραν ad momentum ſeu temporis momento. 5. ὧραι dicuntur præcipuæ anni partes, in quibus eminet vernum tempus & deſinens æſtas. Sic accipit Herodotus. 6. Galenus in libris de nutrimentis ſcribit Græcos appellare, id tempus ὥραν ἔτουσ, in quo medio oriatur caniculæ Sydus, eſſeque ſpacium illud dierum 40, & hoc anni tempore fructus ferè omnes matureſcere, vel jam eſſe maturos, aut etiam ſuperare maturitatem, atq; flaceſcere, unde ὡραῖοι καρποὶ (maturi fructus) nominari hi ſoleant.

7. ὥρα de eo quoque uſurpatur, quod tempeſtivum, maturum, opportunum dicitur. ὥραν τινὶ εἶναι, eſſe alicui opportunum aut licere. 8. ὥρα omnis quoq; ætatis ſua atque propria eſt maturitas. Et ſunt ὡραῖοι tam florentes annis, quam effœti. Plato lib. 10. βίος ὡραῖος, vita matura Euripid. Heſiodus ὡραῖον maturum annis jubet uxorem ducere. Theognid. ἄροτος ὡραῖος eſt tempeſtiva aratio. 9. ὧραι Homero ſunt κατ' εἰδωλοποιΐαν cuſtodes portarũ cœleſtiũ, εὐνομίη, δίκη, εἰρήνη;

Ω ante O

ὤρα curam ſignificat & attentionem, τότε δὲ ὤρην ἐποιοῦντο οὐδεμίαν, tunc ea res nulla ipſis curæ fuit: Unde eſt ὀλίγωρος, per incuriam negligens, & Homeri οὐδενόσωρα futilia & nullius momenti. ἔξωρα ſunt in Electra Sophoclis, vel indecora vel importuna.

Ως, quaſi.

Servit limitationibus ſeu reduplicationibus, ut, Nihil poſſumus ex nobis tanquam ex nobis. Hoc cum dicit Paulus, certè hac ipſa ſententia prębet nobis concluſionem inde inferendam: E. ſumus idonei λογίζεσθαι ἀφ' ἡμῶν ὡς ἐκ θεοῦ. Probatur conſequentia: Nam omninò is qui dicit; Non ſum idoneus aliquid λογίζεσθαι ἀπ' ἐμοῦ ὡς ἐξ ἐμοῦ, is certè illa limitatione ſeu reduplicatione oſtendit ſe prius illud non tollere ἁπλῶς, ſed κατά τι tantùm.

Interdum opponitur τῷ verè vel propriè, ut & οἷον, ut Apodixis eſt vel propriè dicta, vel ὡς ἀπόδειξις ſeu οἷον ἀπόδειξις. Interdum τὸ ὡς particula eſt expreſſionis vel μόριον διασαφητικόν, id eſt particula declarativa. Johan. 11. Gloriam ὡς Unigenæ &c, hoc loci ὡς non eſt cõparationis, ſed βεβαιώσεως & ἀναμφισβητήτου διορισμοῦ id eſt confirmationis & indubitatæ definitionis, id eſt, gloriam, quæ deceret & quam habere par eſſet germanum filum Dei.

Ariſt. 2. de anima tex. 4. Quia autem eſt corpus ejuſmodi, vitã enim habens, non utiq; erit corpus anima: non enim eſt eorum, quæ in ſubjecto, corpus: magis autem ὡς ὑποκείμενον (ſicut ſubjectum) Hîc particula ὡς ſeu Sicut non dicit ſimilitudinem ſed expreſſionem id eſt, non dicit Ariſtoteles corpus eſſe ſimile ſubjecto, ſed eſſe

verè

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

verè ſubjectum recipiens formam Zabar. 2. ad Cor. cap. 5. ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν χριϛῷ nempe quia Deus erat in Chriſto. Hîc ὡς διασαφητικὸν eſt pro ὅτι. Declarat enim quæ ſit illa καταλλαγὴ ſeu reconciliatio de qua loquitur, nimirum Deum fuiſſe in Chriſto reconciliantem ſibi mundum.

Ὡς ἐπίπαν.

Ὡς ἐπίπαν & ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ à nonnullis imperitè confunduntur. Rectè autem uſurpantur ἐν ἀντιθέσει. Nam illud eſt Tanquam in univerſum, hoc verò plerunq;, ut *Materiales cauſæ, i.e quæ & inhærent materiæ, & in eam vim ſuam expromunt*, ſi accommodatam ſibi & ſequacem non habeant præſtò, non eodem modo & ὡς ἐπίπαν (h.e. tanquam in univerſum) id quod agunt expediunt, ſed ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ (i. e. ut plurimùm) Hoc (ως ἐπὶ τὸ πολὺ) rationem ſignorum τεκμηρίων ingreditur.

Ὡς ἔπος εἰπεῖν forma loquendi proverbialis, ut uno verbo, i. e. breviter dicam: phraſis eſt Euripidis quam Apoſtolus imituatus eſt in Epiſt. ad Hebr:

Ὡς καθόλȣ.

Ὡς καθόλȣ eſt Ariſtoteli determinatio univerſi, id eſt, qua in univerſum de ipſo quippiam enunciatur, hoc eſt ſignum univerſale, ut Omnis. τὸ καθόλȣ autem eſt univerſum, hoc eſt quod poteſt de multis prædicari.

Ὢν.

Ὢν eſt qui eſt, exiſtés. Scholaſtici etiã dixerunt ens. ὁ ὢν Jehova eſt (nomen Dei κυριώτερον & eſſentiale) Qui perfectiſſime & ſimpliciter eſt ex ſe & per ſe ab æterno ſubſiſtens: ȣ̓σία καθ' ἀυτὴν ȣ̓σα Jamblico. Scaliger voce autem ſc. excogitata vocat ἀυταυτὸν exer. 361. ſ. 2. Mellitus Philoſophus Plato τὸ ὄν.

Ὡρισμένον.

Ὡρισμένον determinatum, definitum, circumſcriptum eſt, ut quod cauſis naturalibus determinatum eſt: cui opponitur ἀόριϛον, id eſt, non limitatum, ut quod non eſt cauſa naturali determinatũ, quod eſt fortuitum, & ἄτακτον Talia ſunt media ſcientiarum Ἀόριϛοι cauſæ ſunt alienæ à ſcientiis ὡρισμένον ζήτημα eſt quæſtio definita circumſtantiis (περιϛατική), ut ſpecies certa facti.

Ὡρισμένως intelligere Ariſtotel. eſt ſcire, non opinari. Opponitur illi νοεῖν ἀορίϛως.

Ὠκεανὸς.

Ὠκεανὸς eſt magnum mare, quod ambit totam terram. Itaq; eſt Orientalis, Occiduus, Auſtrinus, Hyperboreus. Metaphora, pro eo quod longiſſimè patet & diffuſum eſt, nota eſt. Ita & πέλαγος accipitur. Ut Oceanus, Pelagus Juris. Verſari in Juris Oceano. Apud Platonem in Timæo Oceanus eſt Cœli & Terræ filius. Eraſmo Rot: in Colloquiis eſt ventorum pater. Poetæ (ut Homerus) Oceanum patrem omnium rerum vocant, quòd de ſententia Thaletis omnia ex aqua conſtent (unde multi dictam putant aquam, quaſi A qua) Sic in Æthna Virgil: Quacunq; immenſus terræ ſe porrigit orbis, Extremique maris curvis agitatur ab undis. Crediderunt enim veterum multi, terram in medio σαλεύεσθαι, id eſt moveri, ac circumjecto humore portari, velut grande & grave aliquod navigium. Joſeph. Scal. & Geographi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ADJICIENDA LEXICO LATINO.

SYLLOGE

VOCVM ET PHRASIUM QUARUNDAM, OBSOLETARUM, MINUS USU RECEPTARUM, NUPERnatarum, ineptarum, lutulentarum, ſubruſticarum, barmibarbararum, ſolœciſmorum & ὑποσολοίκων,

CUM EORUM CORRECTIONE VEL LUCULENTA alicubi.

STUDIOSIS DIVINÆ SAPIENTIÆ, JURISPRUDENTIÆ, PHILOſophiæ & Philologis in Academia Marpurgenſi, convictoribus ſuis ſuaviſſimis Adamo à Bootſma Friſio, N. Johanni Stuvio, Johanni Almers, Erico Hoyers, Franciſco Pirenio Bremanis, Johanni Santeno, & Bernhardo Haaſio Veſalienſibus, Johanni Wilhelmo Rövenſtrunck, Lubberto Jconio Friſio, Wilhelmo Verrutio Groningano, Timotheo Rolando Delpho Batavo, Georgio Erhardo Bergner Spirenſi, Friderico Krapff Wormacenſi, Gelderico Crummingæ Embdeno, Paulo Pruyſſio Amſterdamenſi, Hermanno Hildebrando Bremenſi,

R. Gocl. Sen. S. P. D.

SIcut Poëtis verſus aliqui ſunt rejectitij, qui Græcis ſunt ἀθετούμενοι & ὀβελιζόμενοι: *Ita ego cum politis philoſophis multas voces & phraſes Scholaſticorum Philoſophorum & aliorum rejicio: Quo de genere ferè ſunt, quæ ſequuntur: Ferè, inquam, vel magnam ſaltem partem: quia philoſophis & Theologis etiam ſua quædam vocabula, ut architectis, opificibus, venatoribus, pictoribus, concedi æquum eſt. Sed interim reliquus ſermo conſtare debet puris, uſitatis, notis, perſpicuis, ſignificantibus, & rectè junctis verbis, (quæ Græcis* φράσεις *ſunt, ut intelligamur.*

Facto meo cùm exigua laus propoſita ſit, veniam eidem dari peto aliquam: Quid attinet, (bona veſtra, mei συντεχνῖται, *venia ac pace hoc dixerim) tali*

tali genere uti ſermonis in diſſerendo de rebus obſcuris intricatisq́, quod nō ſolùm populus, ſed ne ipſi quidem initiati, ut ita dicam, inter ſeſe intelligunt, quo tenebræ animis offunduntur? Adde, quod de naturis & moribus ex genere orationis judicari ſolet. Indicium enim eſſe videtur monſtroſæ mentis monſtroſa oratio.

Fugietis igitur ſtudioſi juvenes genus ſermonis inſolens, inquinatum, ſordidum, incultum, verborum portenta, ipſo etiam penè timenda ſono, quæ diſputatrix olim philoſophia & Theologia adinvenit & frequentavit, quod videre eſt in Antonio Andreæ, Javello, Lilio, Philonio, Tartareto, Lancelotto, Neviſano, Barberio, Petro Ferrerio, Bricolt, Holcot, Mephret, Gritſch, Mamotrechto, Scoto, Thoma, Nicol. de Orbel. Biel: Et quis omnes numerando percenſeat? Exercebitis etiam vos in ſententiâ bonâ, amiculo barbaro ſordiaoq́ contectâ, latinè reddendâ pureq́. Nam, quod dicitur, cum poſſis habere calcem, ſtultum eſt uti in conſtructione luto: & in bonæ calcis copia ridiculum parietes luto compingere. Eccur inventis, ut eſt in proverbio, frugibus glande veſci malis? Has meas ὑπομνήσεις comiter & humaniter (quod facitis) accipite, & bene agite. Curſimè Muſeo Idibus Auguſti.

Ann. Ch. 1614.

AB AQVINO, A DAVENTRIA.

si verum est, quod omnes docti quoque faciunt ab aliquo loco dici posse eum qui dominus est illius loci, ut in Germania præ cæteris regionibus accidit, ubi plurimi sunt Domini locorum à quibus denominantur: verum quoque erit Thomam ab Aquino dici posse: quandoquidem Historici tradunt ipsum fuisse Aquini in Regno Neapolitano Dominum: fuit n. Comes Aquini, ut refert celebris Historicus Pandulphus Collenuccius in Historia Neapolitana lib. 4 pag. mihi 107. Cæterum de religiosis qui non sunt Domini illius loci, vel ex Dominis illius loci, recte dici [illegible] non posse ab eo loco dici ut ab Hetruria [illegible] principes intelligentur: non privati homines: qui Hetrusci dicentur.

GRæcismus hic est antecedente articulo ὁ vel participio ὢν: pro quo latini Aquinâs, Daventriensis Sic Græci ὁ ἀπὸ Αριμαθαίας Apud Evang. est Josephus ἀπὸ Αριμαθαίας scilicet ὢν pro Josephus Arimathæensis. Cicero hunc Idiotismum imitatus est loquens de secta: In Tuscul. quæstion: Qui sunt ab ea disciplina: Græc. οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς, qui sunt à Stoa, id est Stoici: οἱ ἀπὸ τοῦ περιπάτου, qui sunt à peripato, id est Peripatetici, qui sunt à disciplina seu hæresi Aristotelea.

ABCDARIUM. CÆLIUS.

1. Libellus est elementarius id est continens literas elementarias.
2. Series ipsa literarum.
3. Constans seu informatũ literis a b c, ut exempla Aristotelis abecedaria.
4. Digestum serie alphabetica, ut farrago seu congeries vocum barbararum alphabetica.

ABECEDARIUS ABCDARIUS.

Novatum, ut græcum ἀλφαβητικὸς, pro puero elemẽtario a b c schůler / literariæ rei tyrunculo, vel eo qui adhuc hæret in cognoscendis literis. Budæus in pandectis. Fulgẽtius Abecedarias appellat eos qui græcis sunt ἀναλφάβητοι, qui ne elementarias quidem literas noverunt. At enim inquis, cõtradictio esse videtur ἀλφαβητικὸν seu Abcdarium esse ἀναλφάβητον, ut φιλοσοφικὸν esse ἀφιλόσοφον seu ἀφιλοσόφητον ἡ ἀντίφασις ita tollitur. Abcdarius qui discit A B C & ita talis est ratione viæ & imperfectioni est analphabetus ratione termini & perfectionis. Ceterum Abcdarius etiam est præceptor qui docet pueros Alpha & Beta. Hieronym:

ABRENUNCIO.

Scholasticorũ D: est, licet eo etiam usus sit εὐχαρεῖσ imò elegantissimus vir Johannes Serran. in Plat. Phædro Abrenunciare corporis sensibus & cupiditatibus, Nullus unquam classis primæ autor ita, quod ego sciam, locutus est. Ego dico, Repudiare cupiditates, renunciare, nunciũ remittere, bellũ indicere cupiditatib⁹, aversũ fieri & alienũ à cupiditatib⁹. Sic nõ dico alicui hospitium abrenunciare, sed renunciare cum Cicer.

ABORTIOR (deponens) ABORTIO.

Sunt qui rejiciant & pro iis velint dicere Aborior id est abortum facio, ante tempus pario. Meo judicio Aborior duo significat 1. nascor intempestivè id est ante partus maturitatem 2. immaturum fœtum edo seu ejicio, quod Plinius quoq; dixit lib. 8. Abortio & Varro 2. de Rusticare cap 4 Aborto. Idem Varro: Vinum hoc si prægnans biberit fit ut abortiatur, id est fœtum imperfectum adhuc ante tempus ejiciat mater. Agell. lib. 12. cap. 1. ut fœtus aboriantur, id est ante maturum partum ejiciantur. Ciceroniani pro abortiri venenis dicunt, partum medicamentis ejicere. Mulier sibi ipsa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ipſa partum medicamentis abegit, ait Cicero pro Cluentio. Actus ille græcis eſt ἐκτρωσμὸς. Id autem quod ejicitur dicitur ἔκτρωμα. vnzeitige geburt

Abscio.

ἀλήρηστον, pro de memoria exeo.

Absconse. D. Car:

L. Abſconditè Sic reconditum, abſconditum malo pro abſconſum. Græcè ἀποκεκρυμένον.

Acanonicum, ἀκανονικὸν, indoctorum vox.

G. Ακανόνιστον: Lat: noncanonicum, quod eſt extra canonem & regulam. Sic non dicitur δικαίως ἢ ἀδικαίως, ſed δικαίως κα᾽ δίκως (quo jure, quaq; injuria, per fas & nefas. Non ἀπολιτικὸν, ſed ἀπολίτευτον: non ἀγραμματικὸν, ſed ἀγράμματον non ἀσωματικὸν ſed ἀσώματον. At utrumq; dicitur ἀφιλόσοφον & ἀφιλοσόφητον, philoſophiæ expers, alienum à philoſophia. Non dicitur ἀΰλικον, etſi dicatur ὑλικόν, ſed ἄϋλον, id eſt, materiæ expers.

Acceptabilitas.

Scholaſtici Theologi dicunt Obedientiæ & paſſionis Chriſti acceptabilitas, pro merito & gratia.

Accessus Pro Incremento.

Acceſſio, adjectio, additamentum. Ei opponitur abſceſſio deceſſio. Cic.

Accidia: Acidia.

Acedia, ἀκηδία, ἀμέλεια, incuria, pigritia, negligentia.

Achronicus.

Stellæ ortus veſpertinus non rectè dicitur neq; Chronicus, neq; Achronycus neq; achronicus, ſed ἀκρόνυκτος & vulgo Acronychus, aſcenſio ſeu apparitio ſtellæ ſupra finitorem, quæ ſub occaſum vel paulò poſt occaſum ſolis ſupra orientis cardinem attollitur & emicat.

Activitas: Passivitas: Receptivitas.

Vis agendi, patiendi potentia, vis recipiendi. Sed ego iſta tolero in diſputationibus philoſophicis, cùm ſua ſit λέξις philoſophi.

Actuatum.

Ad perfectionem deductum: quod facultatem ſimul habet, & exercet. ὂν τῇ ἐνεργείᾳ Ariſtoteli. At Actuarius pro Cancellario latinum eſt.

Acuitas.

Acumen: ut acumen ſtyli, ingenij.

Ad hoc videntur sonare verba: &c. Biel.

Lat. Hoc velle videntur verba: Hoc videntur præ ſe ferre: Hanc apparet eſſe vim verborum.

Adimo a.

Generationem ademerunt à rebus. Hermol. Barb. in verſ. paraphraſ. Them. in 1. phyſ. Non auſim imitari: ſed generationem ademerunt rebus, ſuſtulerunt, ſubmoverunt à rebus.

Adjuvasse: Accubavit: incubavit.

Archaiſmi ſunt ſeu exoleta, pro adjuviſſe, & accubuit. Olim enim dixerunt Cubavi & Juvavi; unde & cubâſſe apud Quintilianum, lib. 8. c. 2. & Juvaturus apud Salluſt. in Jugurth. Et Cubavit in verſione Bibliorum Junij & Tremellij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Ad longum de hac re egi.

Nach der lenge: Satis copiose, fusè, diffusè, cumulate, longo sermone. In longum ducto sermone, ait Poeta.

Administrum.

Administer & administra à veteribus latinis non nisi, quod ego sciam, substantivè usurpantur, nec dicitur ab iis, administrum genere neutro. (sicut Servum, quod etiam apud Ciceronem est) Itaq; cogita, an sit imitandum hoc recentioris autoris: Lenocinium est Crimen coitus illiciti administrum: pro: coitui illicito inserviens: coitus illiciti adminiculum; coitum illicitum procurans. Simplicitatis forte sit, universa accipere: à quorundam usu abstinere, prudentiæ. Tolerabile tamen illud videatur.

Admonere Ad.

D.B. in exeges. in Joh. Admoneamus Ecclesiam ad gratiarum actionem pro Baptismo. Sic Dion. Carthus. in lib. sapient. enarrat. Admonet hic autor ad sapientiæ desiderium & amorem. Minus probata locutio: Latini enim non dicunt, aliquem ad aliquid admonere: sed cohortari, hortari, incitare: Illud, illius, de illo aliquem admonere.

Ad Semper.

Sic Scholastici, Dionys. & alii: Præcepta affirmativa obligant semper, sed non ad semper: Tu dices: sed ita, ut loco & tempore opportunis facias, quod est faciendum.

Advertentia.

T. Hic ponit tibi aliquot advertentias pro, observationes, cautiones, notas, animadversiones. Parum advertenter habere, pro parū minusve animadvertere, advertere, attendere observare.

Affectionatus.

Affectionatus & passionatus Armandi & aliorum eodem loco habeo. Cave hæc ad usum tuum sevoces. Utere mecum voce Affectus, vel passionibus subjectus, affectibus turbatus, indulgens, obnoxius. Sic pro materia habituata dic materia affecta, præparata qualitatibus seu affectionibus convenientibus.

Affectiva Verba.

Verba affectuum significantia: ῥήματα διαθετικά.

Agibilis Vir.

Vir navus, industrius, acer, strenuus, hurtig.

Aginor.

Vilia ago, seu negotior.

Aliquid Salutaris.

Docere aliquid boni dicitur: Docere aliquid salutaris non dicitur, sed salutare: διδάσκειν τι χρήσιμον. Joh. Posselius hoc non observavit.

Aliqualiter. Taliter qualiter. Aliquo modo, aliqua ratione

Aliquot centum homines: Aliquot Mille Angeli: Tot Centena, tot millena.

Barbara hæc sunt: Dicendum: Aliquoties centeni seu centum homines, aliquot millia angelorum: Toties centena, toties centum, toties mille, toties terna. Sic quidam scripsit: Neq; enim recens sunt nata vocabula, sed ante aliquot centum annos excogitata, crebrisq; sermonibus usurpata. Dicendum erat: Ante aliquoties centenos annos. Sic J. Lips. Ut Phrygiones è varii coloris filo unum aulæum formant: Sic nos è mille aliquot particulis uniforme, id est, cohærens cor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

corpus, Lipsi tolle aliquot; vel dic, ex aliquot millibus particularum: vel: ex aliquoties mille particulis.

Aliter Qualificatum.

Alterius modi alius modi: alio modo affectum, alia qualitate affectum, aliter comparatum seu constitutum. Cic.

A Longè.

Non est dicendum: A longè stare, pro procul: Etsi Græci dicant ἀπὸ μακρόθεν: Sicut Latini non dicunt, à cœlitùs, sed cœlitùs; vel è cœlo, etsi Græci dicant ἀπ' οὐρανόθεν. Valet à pari: Si ex eo, quod Græci dicunt, ἀπὸ μακρόθεν, dicere liceret A longè; diceretur etiam ex Græcorum ἀπ' οὐρανόθεν, à cœlitùs. At non hoc. E. nec illud.

Altimeter è Latin: et Græc:

Instrumentum quo mensurantur alta, vel Mensor altorum.

Amasco.

Obsol: pro amare cupio.

Ambitudo.

Sic Hermolaus: Deferri est universum locum deserere; Circumferri est in eodem situ per eandem ambitudinem recurrere, id est, per eundem ambitum.

Amicare.

Amicare (unde amicabilis, Jurisc.) est amicum facere: Usus est eo in parabolis Alanus Monachus:

Dum sibi blanditiis oris amicat eos.

Ambegi.

Apud idoneos seu classicos non legi: dico igitur pro eo dubitavi. Invenio Ambigo etiam pro circum ago seu circundo: ut muris ambigere. In hac significatione fortè ambegi dici potuit pro circumegit Ambacti ab am & agor pro servis so man hin und wieder jagt/ apud Jul. Cæsar. lib. 6. belli Gallici.

Ambulatoria Voluntas.

Ambulatori⁹ a um etsi latinũ est: pro voluntate tamen ambulatoria malo voluntatem mutabilem, inconstantem, desultoriam.

Ambo pro Uterque, ut

Nos ambo & Socratici & Platonici esse volumus.

L. Nos utriq; & Socratici & Platonici esse volumus: Nam ambo dicitur de duobus, quæ antecesserũt, ut; Plato & Aristoteles ambo Philosophi; Quorum amborum una ratio est; Horum amborum generum exempla subjiciemus: Sumus enim ambo curiosi; De ipsius Scipionis & Lælij ingenio ea jam est laus, ut plurimum tribuatur ambobus; Hos igitur ambos tibi commendo: Ambos intellige qui antè fuerunt nominati.

Ambo alterum verberarunt. B.

L. Uterque alterum verberavit. Nota hic in transcursu differentiam; Ambo sibi domum construxerunt, hic intelligitur una domus duorum: Uterq; sibi domum construxit: Hic intelligitur dom⁹ hujus una, illi⁹ altera.

Amaricari apud Scholast. quosdam. Deus amaricatur per obstinatam malitiam impiorum Dionys. Car.

Amarum fieri, πικραίνεσθαι. Amarescere tolerabilius, Deus exacerbatur, ad iram commovetur obstinatâ &c.

Αμεθοδικὸν esse.

Sic loquitur Theod. Zuing. in Theatr.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

volum 2. lib. 2. de Rhetorica pag. 136. Sed quia Græci ita non loquuntur, tu dices ἀμέθοδον, à ratione docendi vel discendi seu methodo abhorrens. Vide suprà Acanonicum.

ARRESTARE J. C.

Detinere prætoria manu, injicere manum alicui vel bonis cum interdicto, ne moveantur loco, nisi re composita cum eo, qui prætoris officium opemque requisivit.

AMICABILITER.

Vito Amerbachio Candoris Latinitatis studiosissimo quondam Barbarum hoc visum, pro quo dicendum, placidè, benignèque, & sine controversia & contentione & altercatione. Verùm ego non rejicio: Invenitur apud Plautum & JCtos. Veteres etiam dicunt, Amicabilis compositio, conventio, transactio, affectio. Amicabiliter componere est idem, quod sine controversia componere, rem conficere sine controversia, ut loquitur Cic. 13. epist. famil. ep. 26. In der güte vnd freundlich vergleichen.

AMICALIS TIMOR. Biel.
AMOROSA NOTITIA.
AMOROSUS FILIUS.

Ortus ex amore Timor: Notitia plena amoris & approbativa, ut loquuntur Theologi: dilectus filius.

AMODO.

Amodo non videbitis me: pro post hac, ἀπ' ἄρτι, deinceps.

AMOENARE OCULOS.

Oculos recreare, oblectare, pascere.

AMUSSITATUM OPUS.

Antiquatum est pro ad amussim facto, exactissimo, accurate facto seu elaborato.

ANGARIARE.

Theologicum è Græco ἀγγαρεύειν, cum accusativo, cogere, adigere: Angari apud Persas seu Persici erant nuncij regũ, qui cogebant subditorũ quemvis ad suppeditandum ea, quibus ad negotium celeriter expediendum opus erat, ut equos, naves, vel etiam, ut ipsi una currerent & onera ferrent, qui Jurisc. Bastigarij.

ANGUSTIARE DIONYS. C.

Angustare, premere.

ANIMASTICUS. Zabarell.

Anima mea aversatur Zabarellæ Animasticum. Non enim, ut à Schola Scholasticus, sic ab anima animasticus dicitur. Tu igitur pro Animastico barb. dices Ψυχικὸν seu Animale. Opponit autem Zabarella Animasticũ physico: ac strictim motũ animasticũ vocat, qui ab animâ proficiscitur: physicum, qui à natura. In phys. lib. 8. super text. 32. p. 183.

ANNATIM.

Cic. Anniversariò, annuatim, vertente anno.

ADNIHILATIO: ANNIHILATIO, Annihilari.

Interitus in nihilum: occasus in nihilum: Venire in nihilum: interire in nihilum: ad nihilum recidere: evanescere: è rerum naturâ sublatum esse, è rerum naturâ deleri seu auferri; nullum rei vestigium relinqui: nullum sui vestigium relinquere. Ciceroniana hæc omnia.

ANTIQUARE PRO IN MOREM antiquum, reducere.

φιλαρ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

φιλαρχαίων seu antiquariorum est pro in morem pristinum reducere, cùm nobis antiquare sit abrogare & abolere.

APOSTATARE A DEO, à vera doctrina.

Deficere, avertere sc. à Deo. Verbo hoc usus est Cyprianus Theolog.

APOSTEMARI.

Apostemate corripi, apostemate turgere. Apostema (ἀπόστημα) hic est ulcus seu suppuratio. Celso Abscessus corporis.

APPARENTER BONUM.
BONUM SECUNDUM APPARENTIAM.

Quod boni speciem præ se fert: Non reapse bonum, non bonum ὀρθῷ λόγῳ, sed boni speciem præ se ferens: Pro præ se ferens Poëtæ, Lucretius & Camillus dixerunt præportans.

APPELLARE AD ALIQUEM.

Appellare ad Cæsarem, in multorum aures infusum à pragmaticis frequentatum: nonnullis videtur esse barbarum, ut dicendum sit, appellare Cæsarem, ad Cæsarem provocare. Ita dicimus, appellare Deum, non autem appellare ad Deum. Est autem, ut hoc addam in transcursu, Deum appellare, idem quod Deum testificari, testari, obtestari, contestari, implorare: ἐκ παρεκβολῆς hæc dicuntur.

APPRONARE.

Ad aliquid pronum esse, ad aliquam rem proclivem esse. Genua ad aliquem flectere Apulejus dixit in genua se appronare.

APPENSATÈ.

Exactè, justo examine, ἀκριβῶς.

APPUNCTIO.

Paracentesis: punctio ad latus, quæ fit acu trajectâ: Vide Medic.

AQVATUM VINUM, VEL baptizatum.

Vinum aqua mixtum seu dilutum temperatumve malo (κεκερασμένον). Apud Hieronym. est vinum aquatius pro dilutius. Barbaris non adscribo, sed rarius usurpatis. Baptissatum, ἀποπίθεμαι & ad Barbariam amando.

ARCHITRICLINARIUS.

Architriclinus à triclinio, i.e. loco constrato tribus lectis ad accumbendum.

ARCHIVA.

Grammatophilacia, chartophilacia, χαρτοφυλάκια, ἀρχεῖα, Tabularia, Tablina publica: Ulpianus tamen voce ARCHIVA usus est de pœnis l. moris. ἀρχειότης custos archeorum, l. ult. §. Is quoq; ff. de numero & honor. Ἀρχεῖον in singulari est domus principis. Qui publicis præest archeis seu tabulariis, dicitur ἀρχειότης.

ARCTAVITA. Sch:

Dionysius Carthus. in enarrat. Eccles. Legitur in vitis Patrum de Thaide, meretrice pulcherrimâ, quòd desiderio præveniendi ad eam juvenes sæpe sanguine suo asperserint limen cameræ ejus, quam sanctus vir Paphnutius gloriosè convertit, & ad vitam perduxit arctissimam, id est, maximè continentem, temperantem. Sic arctæ viæ lata opponitur. Duarenus sanè statuit. Ulpianum l. 28. ff. de petit. hæred. dixisse latius vivere, pro laxius & lautius.

ASINARE PER URBEM.

Asinâ vehi. Illa vox barbariem redolet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Assiduatum: Assiduatio:
Aſſiduatio Solicitudinis.

Auguſtini eſt, pro aſſiduò uſurpatum ſeu adhibitum. Hoc (prælationis) antidotum ita omnibus morbis occurrit, ut aſſiduatum omnes morbos depellat, & omnia corrupta integritate reſtituat; præſtante Domino noſtro Jeſu Chriſto. in ſerm. ad Neophytos, in quo exponit orationem Dominicam. Assiduatio eſt frequentatio, aſſidua uſurpatio.

Atrabilarius.

Melancholicus, temperamento frigidus & ſiccus, abundans atra bile.

Attiguum Hermol. Barb.

Attiguum etſi pro barbaro non habeo, ut brachio attiguum; tamen contiguum eſt uſitatius. Talia ſunt in quibus non eſt coalitus. Attigua dicuntur quorum extrema junguntur & ſimul habentur.

Attributale G.D.V.

Secundum rationem attributalem.

Pro eo malo ſecundum ratioñe attributi, quo de genere eſt ſapientia in Deo. Attributales Dei perfectiones Scotus dicit. pro eo dicimus attributa Dei interna.

Auditile. Hermol. Barb.

Quidam rejicit. Ego in philoſophia has voces, Audibile res audibilis, exauditile, tactile, guſtatile, guſtabile, ædificabile, quo etiam Herm. utitur, non aſpernor, ſicut nemo reſpuit viſile, ſenſile.

Aversio pro Aversatum.

Averſio quidem Latinum eſt, ſed pro noxiorum & alienorum in doctrina diſſenſu averſio dicendum, alienorum fuga, rejectio, repulſio, rejectatio, abominatio, averſatio. Recte interim dico: Averſio quædam eſt ſenſuum ab alienis & noxiis.

Auctuarium.

Auctarium, ab auctu, græce ἐπίμετρον. Sic electarium ab electu, non electuarium.

Auctificum.

Pro hoc Hermol. Barb. malo. Quod facit acceſſionem amplitudinis, quod facit augmentum. Auctificum enim eſt vox poetica, qua uſus eſt Lucretius.

Augificare.

Georgij Simleri Augificare ſyllabā; pro, producere, ſeu longam facere, vel literâ augere; ventriculus latinus concoquere non poteſt.

Avisare, Avisamentum B:
ex ſermon. Italic.

L. præmonere antè monere, præmonitio & præmonitus (ut apud Cic. agricultio & agricultus & agricultura) pro eodem.

Austratus.

Antiquatum eſt pro auſtro humectatus, νοτιζόμενος. Sic humigatus pro humore perfuſus, irrigat⁹, apud Apulejum.

Autoritativè.

Politorum eſt, per modum autoritatis, ex autoritate, abſoluta poteſtate, ἐξουσιαστικῶς. Ita Deus remittit peccata: miniſtri verò ἐπαγγελτικῶς, ſeu annunciativè, id eſt remiſſionem annunciant, denunciant.

Autoratum pro Autoritate comprobatum.

Authoratus vel autoratus pro ſacramento &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

to & ſtipendio aſtrictus, authoramento obligatus, mercede conductus (Sic exauthoratus pro authoramento ſolutus) latina quidem & ſatis proba vox eſt, ſed non accipitur pro eo quod eſt multorum authoritate approbatum receptumq; (glaubwürdig) ſeu αὐθεντικὸν.

AUSPICO.

Exoletum hoc: pro quo auſpicor (auſpicium facio, auſpicium capio.) Utrumq; autem dicitur Auguror & Auguro; ſed poſterius poëticum ferè. Virg: Si quid veri mens augurat.

UNUS AUT ALTER.
ein oder zwo.

Sic Cic: Unum jam & alterum diem deſideratur Idem.

Tuis unis & alteris literis Sic Terent: poſtquam amans acceſſit unus & item alter pretium pollicens.

ANIMALIUM QUÆDAM
ſunt ἀνωδικά.

Ita loquuntur Græcè minus docti. ὠδικὸν quidem dicitur, ſed ei opponitur ἄνωδον. Ariſtoteles animalium hiſtoriæ lib. 1. Animalium quædam ſunt κώτιλα (ut aves illæ dicuntur Cotilæ quæ ſunt πολύγλωσσοι) quædam σίγηλα, quædam λαλά: rurſus quædam ὠδικά, quædam ἄνωδα. Sic Aſinus non dicitur ἀμουσικος, ſed ἄμουσος & ἀμαθέστατος. Sic non dicitur ἀνοργανικὸν ſed ἀνόργανον, quod eſt ſine inſtrumento, quod non utitur organo per quod agat, quod non habet partes inſtrumentarias, non organicum: pro quo vulgus inorganicum.

Ἄγνωσις.

Novum vocabulum Platonis tempore, & quidem à Platone factum. Etſi autem Philoſopho eſt libertas τοῦ ὀνοματοποιεῖσθαι, cum ita opus eſt, tamen ἀγνωσίαν cum Thucydide & Luciano uſurpare malo, quæ vox latinis ſignificat imperitiam, ignorantiam, ignorationem, cui opp: γνῶσις.

AD MELIUS FIT HOC TIBI: NON fit hoc ad melius.

Germaniſmus & Græciſmus, οὐκ εἰς κρεῖττον ſed εἰς τὸ ἧττον. Tu pro illis latinè dices, Non cum emolumento ſed cum detrimento. Sic Græci: tibi ad bonum, σοὶ εἰς ἀγαθὸν, Germ: dir zu gute/ pro Tuo bono, Tuo commodo, Ita vel hoc ipſo tuæ ſaluti conſulitur.

ABSENTARE SE AB ALIQUO,
Abſentatum Latin: patrum.

Subtrahere ſe corporali præſentia, Abire diſcedere ab aliquo. Subtractum aſpectui alicujus.

ATOMALIA CORPORA.

Atomi, individua corpuſcula. Ciceron. αἱ ἄτομοι, quas quidam fecerunt rerum naturalium principia prima.

ÆTERNALIS SAPIENTIA:
Dion. C.

Æterna ſapientia.

AURA PULCHRA, BONA, mala.

Gratum vel ingratum cœlum. Cornelius Crocus, grata cœli affectio.

ALLEGARE PRO CITARE.

Allegare inquit Hadrianus Cardinalis à multis impropriè dicitur. Non enim verbi proprietatem attendunt ſed vulgarem errorem perſequũtur: nam cum autorem aliquem in rem ſuam adducere aut citare volunt, ſe allegare illum dicunt, cùm allegare ſit quaſi in legationem aliquem rogatũ pro par-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

vis privatisq; causis mittere, legare pro publicis magnisq; rebus. Hæc Cardinalis. Sed ego enim significatione adducendi vocē in allegare non improbo, cùm apud Statium inveniam, Allegantq; suos utroq; à sanguine divos, & apud Plinium, Multa allegant, quæ ad rem propositam minimè pertinere videbantur & apud Budæum Jura sua allegare.

Litera B.

Baculare.

Baculo percutere: Sic patibulare pro patibulo affigere: patibulatum Plauti exolevit.

Badizare.

Obsoletum Plauti, pro ire, βαδίζειν.

Bastagarii.

Bajuli, geruli. Vox tamen illa non est Scholasticorum, sed JCtorum, qui eam deduxerunt à fonte græco l. 4. de Muril: βαστάζω enim porto est, βαστάζοντες bajuli, lecticarij, βάσταγμα est gestamen. Munus ferendi necessaria ad exercitum vocant J.C. Bastagam.

Biduana Febris, Triduana febris.

Τελήμερος πυρετός.

Bigamus: μιχθόν.

Digamus, qui in secundo matrimonio est, qui habet duas uxores. Digamia, secundæ nuptiæ.

Binomius.

Pro hoc, etsi barbarum non est, placet Binominis, διώνυμος, qui habet geminum nomen, ut, Numa Pompilius, Tullius Hostilius. Est autem nomen Binomius apud Verr. Flacc. Sed alij legunt Binominis.

Bigenea.

Bigenera, διγενῆ. ex duobus generibus nata, duum generum, ut, bigenera animalia, ut, Leopardus ex Leæna & Pardo.

Bilogia.

Dicendum Dilogia, διλογία (ἀ δὶς & λόγος) ambiguum, cùm aliquid res duas significat: sermonis ambiguitas.

Bini & Bini Germani: idotismus.

Bini dicimus in oratione distributiva je zween vnd zween/ Apud Marcum cap. 6. pro eo est Δύο, δύο ad verbum. duo, duo. Sic συμπόσια συμπόσια, per convivia: significatio hæc distributionis est. Elleipsis hîc est propositionis κατὰ. Discubuerunt πρασιαὶ πρασιαὶ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πεντήκοντα, id est, per areolas distributi in centenos & quinquagenos.

Bovinari: Bovinator: Bovinatio: M. Verr. Flacc.

Desita hæc, teste A Gellio, pro convitiari, convitiator, convitium, λοιδοροῦμαι, λοίδορος, λοιδορία. Vox est à Bove, ut Bovinor sit quasi in aliquem mugio seu boo, quæ vox est à βοάω, id est, clamo. Joseph tamen Scaliger, doctissimus Criticus, nusquam ait reperiri verbum Bovinari, pro convitiari, sed pro tergiversari: Bovinator igitur erit tergiversator, vel morabundus: Bovinatio, tergiversatio. Vide Gell. lib. 11. c. 7. Idem Scal. Bovinari à bubus deducit, qui in medio actu strigare solent: Strigare autem (ut vocabulo castrensi utar) dicuntur equi πρώτως, quoties interquiescunt: à striga, id est, spacio seu intervallo turmarum, in quo equi stringuntur: δευτέρως verò

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

verò alia etiam jumenta ſtrigare dicuntur, (h. e. interquieſcere.) Gloſs. Iſidor. Bovinatores ſunt incõſtantes. Gloſſar. θορυβοποιοὶ, turbatores, ποιῶν τε τάραχον ἢ ταραχὴν, cientes tumultum.

BASSUS ITALICO IDIOmate.

Latin: humilis, depreſſus, vel gravis.

BENEFICIATUS APUD DIONYS. Carthuſianum.

Beneficio affectus, donatus, ornatus.

BARBITONSOR.

Tonſor. Eraſmns illud repudiat.

Litera C.

CANONIZARE.

Canoniſamus & regulamus actiones voluptate & dolore: Barb.

At latini Dirigim⁹, κανονίζομεν (ut loquitur Ariſt. in Eth.) omnes noſtras actiones voluptate & dolore, h. e. propter voluptatem & dolorem agimus naturâ duce omnia.

Calumniari, cum dativo apud Auguſtin. in 38. tract. in Joh.

Calumniari Deo. Calumniari eſt falſum crimen intendere vel malitiosè & callide interpretari.

CANTIFICES.

Melici, Melopoci, Sangmeiſter/ Liederdichter/ magiſtri cantionum: de horum genere Bardi, id eſt, illi qui apud Gallos fortium virorum laudes canebãt. Bardi non erant bardi, id eſt, ſtulti, ſtolidi.

CAPAX HIS.

Antiquè ita Philippus Decius in R. J. Sic Villa uſibus capax: uſitatiùs: uſuum capax, capax horum.

CAPITISPURGIUM.

Capitis purgatio.

CAPITANCUS GOTHICA VOX.

Copiarum dux, Dux militaris.

CAPUTIUM.

Capitis tegumen, capitium: ut Capitium morionis.

CAPITOSUS PRO CEREBROSO ſeu moroſo.

Probum non eſt. Eſt enim idem quod magnum habens caput ſeu capito.

CARENTIA.

Scotus: Carentia debiti ordinis eſt formale peccati, privatio ſeu defectus juſtæ actiones, juſti ordinis, Græcè ἀταξία in actione: Pro carentia ægritudinis Cic. dicit Vacuitas ægritudinis, & vacuitas ab angoribus.

Caritativus: Caritativè ſalutare:

Correptio caritativa Dionyſ. Car.

Sapientes inter ſe caritativè & ſapientaliter diſputant. Dionyſ. Carthuſ.

Pro humaniter & ſapiẽter, ex caritate ex ardenti animi affectione ſalutare caſtigatio profecta ex caritate.

CASUS (pro certa facti ſpecie ſeu hypotheſi) EXCEPTUATUS à REGUla. Philip. Decius.

Cauſa, ſpecies facti excepta à regulâ.

CAUSÆ SINE QUA NON.

Hic ſolœciſmus ſermone ac literis uſurpatus eſt à Gabr. Biel. dicendum: cauſæ ſine quibus non

Cau-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Causor, Causificor: pro efficio

Ex iis, qui & doctè & castè loqui videri volunt, non desunt hodie, qui causor usurpant pro efficio. Sic enim loquuntur forma deponentis: Deus per Evangelium causatur salutem hominis. Sed non ita Cicero, non ita reliqui veteres, non ita recentiores Latini, non denique ita barbariusculi philosophi, qui dicunt; causat salutem, pro, efficit, gignit, importat, causam dat: Et: causatur salus, hoc est, efficitur.

Celer.

Apud eos, quibus magis curæ est de rebus, quàm de verbis, adjectivo Celer femininum substant: præpositum reperio. Eos cave imiteris: ut cùm dicunt: Mansueta respiratio nominatur, quæ neq; crebra est, neq; celer. Pro celeris vel velox) Fama celer nostras pervenit ad aures: sic vitiosè quidam è novitiis Poëtis. Dicendum celeris. Motio est Celer, celeris, celere.

Certitudinaliter.
Dion. Carth.

Certâ firmâq; ratione scire vel nescire. Evidenter aliud est: potest enim propositio aliqua esse certa, licet non sit evidens (ut Theologica) Fides quæ certa est potest esse non evidens.

Chorizare.

Saltare, exercere choros.

Cicurorum Animalium
Cicurum Animal: Versor, Platon. Serr.

Cicurum animalium, cicur animal. Non dicitur cicurus, a, um. sed cicuratus.

Circa pro circum non est barbar.

Cœlum circa axem movetur seu versatur, dicunt Astronomi. Tu dices etiam cum Cic. Cœlum admirabili celeritate circum axem versatur, id est. volvitur: Circa Marpurgum, id est, circum.

Citatus in lingua
Dionys. Carth.

Qui incitati⁹ fertur ad loquendum, præceps & inconsideratus in sermone, præcipitis linguæ vir.

Circumscripto pro
Secluso.

Sic dicunt Scholastici, non omninò barbarè: Circumscripto omni libero arbitrio omnia evenirent de necessitates nihil esset in Entibus in potentiâ ad contradictoria. Planiùs & Latiniùs. Tolle liberum arbitrium (vel: absq; libero sit arbitrio) & omnia evenient necessariò, nihil contingenter, nec erit in rebus δύναμις ἀντιφάσεως.

Juratio debitè circumstantionata
Dionys. Carthus.

Jusjurandum justis circumstantiis moderatum ac definitum.

Clarificare exemplariter.

Inter Barbara deputo: L. Exemplis declarare, vel planum facere.

Coago. B.

Pro coagere dicendū adjumento esse alicui, agere cū alio, & συνεγεῖν quod ἀντολεξεῖ, id est, ipsa dictione seu adverbum, est cooperari. Nec hoc verbum in philosophicis disputationibus ac scholis repudio.

Coexi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Coexigere.

Scoti est, pro, unà exigere.

Coexistere.

Unà seu simul existere.

Cognobilis. P. R.

Cognobilis dicere non audeo, quia cognotum non dicitur. Apud Hermol. in 1. de an. paraph. c. 1.

Cognoscitivus.

Cognitivus à cognitu: vim habens cognoscendi.

Hæc Coibili *natura sunt. Herm. Barb.*

Malo: In his potest esse coalitus, hæc possunt coalescere & continuari.

Coincidunt.

In unum cadunt, concurrunt.

Coincidit in idem.

Subjectum coincidit in idem numero cùm efficiente cujus actio est ad intra.

L. Idem numero est cum agente interno, seu per emanationem.

Colaphizo.

Colaphum infringo, incutio, infligo, impingo.

Collabellare.

Utitur hac voce φιλάρχαιος. (antiquarius) Ad antiquata igitur hoc verbum referendum, sicut & columbari, pro quo dicendum, labra labris columbatim inferere. Poeta dicit: Insertare oribus ora. Angelus Politianus in Rustico: Murmur apricantes nivea dant turre columbæ.

Expandunt alas & amicam blanda rogantes,
Oscula circumeunt, insertantq; oribus ora.

Compatriota meus.

Popularis meus, conterraneus, Plinio: συμπατριώτης (qui ex eadem est patria) licet, ut barbaram, hanc vocem quidam carpat.

Sine comitatu.

Incomitatus, παθητικῶς, sine comitibus.

Commanipulatio.

Non hoc ad palatum & stomachum meum, de laudibus celebratissimi Gymnasij literatorij apud Erphordianos Eobani Hessi Francobergij, ejusdem literariæ commanipulationis alumnuli, juvenis Ephœbi (annorum 19.) carmen ann. Chr. 1507.

Dicendum erat literarij cœtus, vel commilitij, vel congregationis seu societatis, vel contubernij.

Commensalis.

Convictor, socius, mensæ, συντράπεζος, convictor alicui.

Commassatum.

Sic Beda, Spiritus Sanctus verbi glutino commassata animando formavit, & forma distinxit.

Tu dices, in unam massam unita. Eodem loco censúque mihi est, complasmatum; quod priore parte Latinum est, posteriore Græcum, ortu saltem, (terminatio enim Latina est.)

Ut comparatum est cum rebus &c. proletarius.

Ita comparatæ sunt res humanæ, ut pro variis circumstantiis variæ & diversæ videantur.

Compassum; Compassus, literæ

Horologium, magistratus literæ subsidiariæ, publicæ fidei, commeatus. Ulpian.

Ex ejus commissione loquor.

Ex ejus mandato.

Companatitium.

Quod pani adjungitur vescendum.

Compossibilitas.

Non repugnantia, compossibilia. Græcè συνδύνατα. Lat. quæ simul esse possunt, quæ secum ipsa consentiunt.

Computus exactus.

Exacta ratio, Ad numum usque inita & subducta ratio exactissimè, εκλογισμός.

Conceptibiliter. Javell.

Per modum conceptionis animi: Ens conceptibiliter pro Ens imaginarium, Ens conceptione animi, τῇ ἐνεργείᾳ (actu) non existens.

Concilium Philosophorum.

Pro concilio Philosophorum dic conciliatio philosophorum. Poetæ tamen, ut Lucretius concilium pro conciliatione & copulatione dicunt.

Concomitativè.

Per modum sequelæ.

Complacentiam habere & jucundari in aliquo vers. Vetus Ecclesiastic.

Delectari aliquo, oblectare se aliquo, oblectari aliquo, in aliquo suaviter acquiescere.

Condependentia.

Mutua dependentia, mutua connexio, mutua affectio relativé.

Condescensio Theologorum.

Barbarum Condescensio, pro quo Latini demissio, sui attemperatio, Græci συγκατάβασις, à verbo συγκαταβαίνω, id est, unà descendo. Quod Deus Homo factus est, & se videndum in Christi persona exhibuit συγκατάβασις est. Deus condescendit fragilitati seu infirmitati nostræ, inquiunt Scholastici ex Cyrillo, etsi est qui legat, condolescit. Tu dices: Attemperat se nostræ infirmitati.

Condolere : Commisereri.

Commisereri & condolere alicui, pro eo, quod Græcis est συνάχθεσθαι τινὶ (quod barbari dicunt, compassionem cum aliquo habere) Latina esse non putantur. Sed commoveri alicujus rebus adversis, commoveri vel frangi misericordia alicujus, societatem doloris alicujus præ se ferre, affici sensu alicujus miseriæ, impertiri alicui misericordiam, adhibere misericordiam. Elegans est & hoc: Dulcedine societatis laborum & dolorum Christi affici. Gern vnnd mit frewden Christo das Creutz helffen tragen/ Et grata Voluntas (seu Pietas) societate ejus doloris ostenditur. Societate doloris luctus aliquem delinire, vel delenire, id est, mitigare. Sed ego phrasin, quæ sapit Græcismum, in Philosopho non improbo, condolere afflictis, συνάχθεσθαι ἀτυχοῦσι: Et amici condolent, id est, unà dolent.

Requiritur de congruo.

Requiritur, ut congruens, ut decens, non ut necessarium.

Confortare.

Confirmare, corroborare.

Consiliare.

Consultare, consilia conferre, deliberare.

Consilians causa.

Malo, causa consulens, etsi consilians (à consilior) barbarum non sit.

Con-

Consuetudinariò.

Ex consuetudine.

Consistere simul virtutes non possunt in nodum. Scotus.

Virtutes non sunt connexæ, complicatæ, conjunctæ inter se: non sunt colligatæ, ligatæ quasi in nodum, non conveniunt in nodo.

Consuescit liberos suos Pater. Poët.

Consuesco neutrum seu absolutum est. Non igitur, in prosa dico, parentes liberos suos sic consuescunt, sed assuefaciunt, usu docent. Lucret. lib. 6. Brachia consuescunt firmantq; lacertos, id est, consuefaciunt.

Contingibilia.

Utitur hac voce Hermol. Barb. Ego malo contiguat, quæ sub contactum cadunt.

Contumeliare.

Contumelia aliquem insequi, in aliquem invadere, contumeliam in aliquem jacere, verborum contumeliis, incesto ore aliquem lacerare. Cic. contumeliam imponere.

Contrapassum. Thom. Aquinas.

Pro Græco ἀντιπεπονθὸς, reciprocata perpessio, æqualis injuriæ vel damni compensatio.

Contrà alicui facere.

Ἀντιποιεῖν, par pari referre, id quod passus es, referre, Estque ἀντιποιεῖν vel εὖ, id est, bene, vel κακῶς id est, malè: ἀντιποιεῖν εὖ unâ voce est ἀντευποιεῖν, id est, gratiam referre, gutes mit gutem vergelten/ sicut ἀντιποιεῖν κακῶς, id est, ἀντικακουργεῖν, (vicissim malè facere) böses mit bösem vergelten/ ἀντιαπόδοσις est remuneratio, quæ barbaris recompensatio & recompensa. Vide Lambinum.

Contra facere.

Exprimere, assimilare, conformare.

Conversabilis.

Comis, natus ad consuetudinem, consociationem, conversationem: pleriq; solent vocare affabilem. Conversari enim pro versari unà cum aliquo seu semel vivere, multum esse cum aliquo: colere inter se alicubi, ut pulcrè loquitur Cicero, & conversatio consuetudinis vigore & usu latina sunt, etsi apud Cic. non inveniantur in hac significatione.

Lucianus συνῆς αὐτῷ, eras unâ cum ipso, conversabaris cum ipso, σύνεστι τοῖς θεοῖς, cum diis conversatur, τοῖς βελτίστοις νεκρῶν σύνειμαι, cum mortuorum optimis conversor, ut vertit Erasmus.

Coquibile.

Coctu facile, εὔπεπτον.

Corellarium.

Pro Corellarium dic Corollarium à corolla: Scholasticus dicit corollariè ex his elicio: pro hoc tu dicito: Ex his deduco Corollarium seu consectarium.

Crampa.

Spasmus flatuosus, σπασμὸς φυσώδης: aliud est spasmus Cynicus, nempe oris distortio. Celsus.

Credentiarius.

Prægustator: Principis cibos prægustans.

Caciderunt.

Cæciderunt contra Orthographiam augmenti est. Tu scribes ceciderunt (id

(id est verberarunt) ut prima sit brevis, antepenultima longa. Christus homo cecidit, quem pravus Apella cecidit.

Cucurbitare Dominum.

Cucurbitare Dominum: Barbarum seu Longobardicum est. Tu dices: cum uxore Domini concumbere, cum uxore Domini turpiter ludere. Sic pro cucurbitatione dices stupri illationem, turpem lusum, id est, pudicitiæ attentationem, alienarum nuptiarum solicitationem, manus in sinum, ad pectus, ingremium immissionem, impudici denique & luxuriosi osculi (quod libidinis incentivum seu suscitabulum) infixionem. Longobard. Corbitam dicunt pro stupro seu infamia.

Cum seipso dissidet.
De dissentiente Anima cum seipsa.
Lux se ipsa & cum se omnia demonstrat ipsa. Joh. Picus, lib 3. c. 12.

Sic quidam magni etiam viri locuti sunt: sed nos consuevimus ita loqui: Conveniet nulli, qui secum dissidet ipse. De dissensu animæ secum ipsius, seu, ipsius secum. Dissidet à se ipsa anima, oratio secum ipsa consentiens, secum ipsa omnia demonstrat Lux.

Compilare pecunias.

Hæc observavit Erasm. Roterod: Compilat, qui clam spoliat. Compilant servi dominos. Compilant scrinia mea. Neq; enim rectè dixeris, Compilant libros aut pecunias. Ærarium exhaurire, rempublicam compilare ait Cicero. Expilat populum qui exactionibus spoliat. Pro compilare librum, quod frequens est Scholasticis, Crocus dicit, undiq; colligere, ac in unum condere, seu componere.

Sententia vel verba digna quæ celte sculpantur in rupe.

Digna, quæ stylo ferreo atq; plumbo in perpetuum in rupe inciderentur Job. cap. 19. Cedro digna notari; sententia digna quæ notetur cedro, ut locutus est Buteo, quam phrasin Jacobus Peletarius linguæ alioquin elegantis & tersæ inconsideranter & iniquè reprehendit in disquisitionibus Geometricis hoc argumento quod Cedrus non sit quoddam cretæ genus, sed arbor. Nullum hoc argumentum est. Nam non solum creta verba dictaq; scribi, sed etiam cedro lini dicuntur. Horatius in arte Poëtica: Speramus carmina fingi posse linenda cedro. i. ejusmodi quæ digna sunt ut succo cedri illinnantur h. e. posteritati consecrentur. Modus hic loquendi sumptus est à natura Cedri cujus nimirum succo res illitæ non sentiunt cariem. Hâc enim arte Numæ libri chartacei ad annos perdurarunt 535. Plinius lib. 13. cap. 13. cui & cedratum est quod Cedri succo illinitur, vel illitum est. A. Buteone etiam est illud Persij: Digna loqui cedro, h. e. immortalitate. Celte latinum non est.

Clancularie convenire.

Clàm seu clanculum convenire. Etsi enim clancularius sit apud Martialem lib. 10. tamen adverbium vide nō reperitur. Dicitur & eleganter, Clandestinos cœtus agitare ex 12. tabul. qui & clandestinæ conventiones dicuntur quas Lex vetat.

Conscio pro cognosco.

Sic quidam legunt in Gellio; Ante meridiem causam conscito, Sed A. Turnebus cōscire causam, pro cognoscere, la-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

re latinè dici non posse retur, vitiososq; codices Gellij arbitratur; Itaq; legit conjicito.

Contoralis.

Conjux, tori socia. Poëta dicit Tori consors & perpetuo sociata fœdere lecti.

Characterizari, Catholicissimus.

D. *Scholastici, imò & Patres veteres sæpè Græca efferunt formâ latinâ*, ut pro σκανδαλίζειν dicunt Scandalizare h. e. scandalum dare. Sic pro καθολικώτατος August. dicit Catholicissimus. De verbis Apostoli, Sermone de Baptismo Parvulorum. Fides *Catholicissima* est, Omnis generatus, damnatus, nemo liberatus, nisi regeneratus. Sic Scholastici dicunt *Characterizatum* pro signato, seu singulariter definito. Hieron. Zanchius lib. 2. de Incarnatione Filij Dei pag. 42. inquit: Humanam naturam à verbo assumptam in unitatem personæ sæpè vocavit hominem nequis naturam κοινῶς. i. in communi & in abstracto, quatenus prædicatur ut species de singulis individuis, à se intelligi imaginetur. Sed quisq; sciat Patres & totam Ecclesiam de perfecta humana natura in Christo jam (ut Scholæ loquuntur) Characterizare, h. e. de certa anima, certoq; corpore in unitatē. Personæ à Christo assumptis loqui, seu de toto composito ex anima & corpore, quod in sola sustentatur Filij persona. Græci vocant naturam ἐν ἀτόμῳ id est in uno individuo existentem cum proprietatib. individualibus illud ab omnib. aliis discernentib. Cui opponitur, ut antè innui, κοινῶς id est secundum communem & omnib. individuis ejusdem speciei convenientem rationem. Utitur his vocibus Damascenus.

Consodalis.

Sodalis. Sic pro coæqualis dices æqualis.

Contentari barbarum.

Contentum esse (cum ablativo vel infinitivo) non recusare, acquiescere. Ineruditi cōtentantur superficie literæ, Johannes Piscatorius Lithopolitanus in August. pro contenti sunt. Sic Augustinus. Pigritia carnalis vel inerudita, vel inexercitata tarditas mentis contenta literarum superficie nihil putat interitus (id est nullum spiritualem intellectum) requirendum. lib. 20. cap. 21. de Civit. Dei. Dicitur & pro cont: boni consulere.

Conficere.

Unà vel simul agere seu facere. Barbari etiam dicunt Concausare pro esse συναίτιον. Conficere Ciceroni esse efficere, alibi annotavimus.

Complexio pro qualitate.

Vocabulum complexio barbarum non est: sed barbarum esse videtur dicere complexionem pro συστάσει φυσικῇ id est naturali concretione, conformatione & constitutione corporis vel elementorum & qualitatum temperatione & crasei.

Coessentiatum animæ.

Essentiæ animæ inditum, vel insitum.

Coessentiatio.

Essentiarum conjunctio, συνουσίωσις, συνυπαρξις οὐσιῶν.

Commater Compater.

Promater, propater ein petter/ ἀναδοχεὺς, ἀνάδοχος, Susceptor infantis qui baptissatur. Vulgo Matrima & Patrimus ut Hyginus voluit unum tantùm patrimum unamvé matrimam baptismo

imo interesse. Nam aliud significant. Est enim patrimus, qui cum pater sit, ipse patrem adhuc habet. Idem de matrima dicendum. Propater esse volo, sed nolo compater esse (vel: sed compater esse recuso) Nicod. Frischl. ad D. Doct Johannem Antrechtum Ill. Hass. princ. Guilielmi l. m. consiliarium jocabundus.

Consistere post montem, **hinter dem berge halten.**

Stare vel esse post principia, id est, post robustiores & principales milites: post hos est in acie locus tutissimus.

Cervicatus in Ecclesiastic. vers.

Rebellis, cervicosus, homo tumidis cervicibus, duræ cervicis **hartneckig.**

Contortuplicari Contortuplicatum. Plautinum.

Sunt qui repudient pro contortè plicare. Ego non repudio Funes sunt filis contortuplicati est autem verbum à contortum & duplico. D. Pisc.

Catholicissimus apud quosd. Scholast.

Catholicam fidem profitentibus seu Catholicis valde addictus.

Cryptoporticus.

Plinij Jumoris hos nomen est μικτὸν, id est compositum ex græco & latino, pro quo dico subterranea porticus **ein gang vnter der Erden.**

Coibili hæc natura sunt. Hermolaus Barbarus pro suo jure.

Malim ego: in his potest esse coalitus. Horum potest esse coalitus, coitio, Hæc possunt coalere, seu coalescere & continuari. Horum corporum exitus coalescere & uniri possunt.

Certitudinariè Bartholus. Verba certitudinariè & deliberatè prolata.

Cum certitudine, consulto ac cogitato: Cic.

Complex, complices à complico.

Socius seu particeps celeris conjunctus alij in eodem crimine, inter se colligati & impliciti facto aliquo.

Cœlitas Piccolom:

Forma seu essentia cœli. Vide 1. de cœlo Aristotelis context. 92.

Certiorari.

Certiorem fieri, certum reddi.

Litera D.

DAMNIFICO G. Bielis.

DAmnificare aliquem Bielis est pro alicui esse malo, damnum dare vel inferre vel afferre alicui, in commodare alicui, detrimento aliquem afficere. Cave hîc dicas facere damnum. Facere enim damnum & jacturam est pati Cicero. Damni facis nihil Cornel. Croc. in Farragine Sordidorum verborum.

Dapinor.

Dapinari est Jacobi Spiegelij pro quo dices Dapibus frui, epulari.

De Facto esse.

Pro hoc dices de eo quod facti est, vel factum est. Greci dicunt περὶ τοῦ γενέσθαι cui interdum opponitur περὶ τοῦ δικαίου (de jure.)

Defalcare.

Negotiatorũ verbũ, hoc est: pro eo uteris deducere vel decidere, ut deducta est tertia pars, deductus est quadrans. Lucrum ex ilius est, quàm ut possit inde aliquid decidi Eras. Rot.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Defloratio.

Wernerus Abbas usus est pro decerptione seu excerptione florum ex patribus Latin. una voce Florilegium At Defloratio pro floris ademptione probum est. Deflorare enim pro florem adimere legitur apud Livium & Defloratio virginis usitat: pro imminutione pudoris virgine; Græci dicunt Διαπαρθενεύειν, quod sonat devirginare.

Degener pro notho.

Degener latinū quidem, sed nō rectè dicitur pro notho. Degener enim est qui sui generis moribus non respondet.

Degradari. Degradare.

Sordidum: dices pro eo: de dignitatis seu honoris gradu dejici: tumultuantem de gradu dejici, ut dicitur, est alicubi apud Ciceronem. De gradu deturbare.

Ecclesiasticum est: Deposuit potentes de sede, de gradu, pro dejecit. deturbavit detursit de solio.

Diffamari pro fama passim celebrari.

Diffamari à latinis ponitur in vitio pro infamari, ut diffamare pro infamare, infamiam alicui conciliare seu inurere violare alicujus famā & existimationem. At laudis est Augustino tractatu 49. in Joh. Diffamatur ubique Christus, id est ejus Evangelium spargitur seu disseminatur ejus fit præconium, nomen & verbum ejus celebratur longè lateq;.

Difficulto. Difficultare. se

Difficultatem affero. Difficilem se præbere, contrà facilem Cic.

Diminutus in naturalitate Schol.

Non satis sanus.

Disciplinaria scientia.

Mathesis, Mathematica.

Disconveniens.

Alienum, non congruens, incommodū.

Dispenso. Lex moralis à nemine dispensari potest. Dispensare nuptias lege Dei prohibitas.

Dispenso (quo & Zanch. utitur cap. 1. de Sponsa lib.) usitatius, quàm latinius pro Canonis gratiam facio, solvo canonibus, legis gratiam facio, legibus solvo. Sic dispensatio pro relaxatione Juris communis vel utilitatis vel necessitatis causa alicui facta tributáve. Est hæc ἐπιείκεια quædam. Latinis veteribus dispensare (à dispendo) est disponere, distribuere, procurare. Dispensatio est curatio, procuratio, administratio œconomia, Cic: Rabirius curationem & quasi dispensationem regiam suscepit.

Dispensator est negotij curator. Plauto etiam est peni procurator. Olim dispensatores dicebantur, qui æs pensantes seu pensiculantes expendebant, non annumerabant.

Dabile. Quia subjectum non est dabile, nec proprietates sunt. Javell.

Negato subjecto negatur ejus proprietates: Cum subjectum dari seu esse non potest, nec ejus proprietates esse seu dari poterunt. Sic dicunt Reponibile in prædicamento, pro, quod collocari potest in Categoria aliqua. Sed propositio exponibilis pro exponente & propositio convertibilis Logici Scholasticorum ὅροι (termini) sunt, quos non repudio seu moveo.

Degulare patrimonium Exoletum Plaut.

De-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Devorare abligurire patrimonium durch den halß jagen.

Duplare antiq.

Duplicare, διπλοῦν ποιεῖν. Sic triplicare pro triplare.

De se cæca mens Scholast.

Per se cæca mens tenebricosa, cui offusa nox, caligo.

Demeritoriè.

Demeritum, Dionys. Carth. Qui abjicit à se disciplinam infelix est jam miseriis culpæ & demeritis pœnæ æternæ. Idem. corripientur secundum cogitationem suarum demerita.

Difficile hæc verba Scholasticorum concoquere possum, Demeritoriè pro non merendo vel modo nihil merendi. Demeritum pro non meritum. Nam Demereri latinis est merito aliquo alios sibi obligare. Vall. in Randens. Improbaverit igitur hoc Scoti lib. 2. distinct. 37. Peccatum non potest destruere gratiā effectivè sed demeritorie tantum: etsi sententia sit bona. Hæc ad propinquos etiam licet demeritos, pertinent, dicit Scholastic. D. Cicero dixisset licet non benè meritos. Sic Aldus Pauli filius in de Epistola.

Disciplinatio puerorum apud Scholast.

Disciplina puerilis, Disciplina pueritiæ Cic: pro L. Manilia Kinderzucht.

Depositus, depontanus senex

Sexagenarius de ponte dejectus, deturbatus, detrusus. Jurisc.

Deputare pro delegare

Sunt, qui rejiciant deputare pro destinare vel delegare, quòd de puto idem sit, quod reputo, puto, censeo: deputatus ad ignem æternum pro destinatus. ὀργανικὰ tamen μέρη partes officiariis instrumentis deputatas vertit interpres non barbarus.

Dignificare Sch.

Dignum facere.

Dare opem

Dare opem non dicitur, etiamsi dicatur. Dare alicui operam, einem helffen/ sed fero opem, fero auxilium.

Dispositionem facere Vulg.

Legare, statuere, decernere & ut vulgus loquitur disponere sive de legatis, & donationibus in testamenti sive de hæreditate Jul. Pacius. Pro disponere literas ad amicum dices curare literas mittendas ad amicum.

Hoc nunquam est de facto.

Quod de facto nunquam est de potentia ordinaria non potest esse G. d. V.

Hoc nunquam fit. Quod nunquam reipsa est, secundum potentiam Dei ordinariam (ut nimirum sunt res à Deo ordinatæ) non potest esse.

Propositio minor est de fide G. de Val.

Est certa ex doctrina fidei, est certa ex fide.

Deponere de officio, de tribu.

Malo movere magistratu, senatu tribu, ordine. Suetonius tamen dixit: Imperio turpiter depositus.

Defaltare verbum negotiatorum.

Decidere, deducere, detrahere, de summa demere, ut deducere tertiam partem. Lucrum exilius est, quàm ut inde possit aliquid decidi.

Divi-

Divisio debet esse διχότομος.

Divisio debet esse διχοτόμος, id est bimembris. At Luna est διχότομος aliquando, id est, in duo divisa, semiplena. D Διχοτόμος activè: διχότομος passivè.

Digestio ciborum pro concoctione.

Digestio in physicis est cibi concocti distractio à nativo calore in totum corpus, ciborum per membra distributio Græce ἀνάδοσις σιτίων. Alexand. Aphrodisæus. Aliud est πέψις, aliud διαφόρησις ἢ διάταξις. Digestio est distributio cibi ordinata, qua unicuiq; particulæ impertitur, quantum ei nutriendæ satis sit. Hanc concoctio antecedit. Itaque Digero propriè loquendo aliud est quàm concoquo, est nimirum ordino, distribuo, divido. Dico disertim propriè loq: Quia Cicero interdum degerere accipere videtur pro concoquere. Ad Atticum Stomachus concaluit, ut digerat multa cruda facilius. Et Macrobius. In Ventre fit prima digestio, id est, concoctio. Sumunt autem digerere pro concoquere, quia cibi cõcoctio fit digerendo, id est, mitificando & dividendo cibum ingestum. (Consequens pro Antecedente.)

Dignoro antiquat:

Signum inuro, signum impono, ut fit in pecoribus, denoto, dignosco, Græcè διαγινώσκω.

Dimitto fabulam.

Cornelius Crocus in Augiæ stabulo repurgato putat dimitto fabulam ineruditè dici pro missam facio seu omitto. Ceterum apud Ciceronem est: Sed dimittamus fabulas, & non dimittam istam curam. Itaq; non facilè hîc Croco assentior.

Disquiparantiæ vel æquiparantiæ relata.

Relata inæqualia vel æqualia: illorum alterum altero est dignius & superius: ut Dominus servus: hæc verò omni ex parte sunt æqualia, ut duo similes. Illa diverso nomine appellantur (præceptor, discipulus) Hæc idem nomen obtinent (duo amici, duo socij.)

Sic pro relatis superpositionis vel suppositionis Scholasticorum dico relata inæqualia.

De viro ad virum, & domo ad domum.

Tu dices viritim, domesticatim, per singulas domos. Sic gregatim, per greges, turmatim, agminatim. Sic prodictare alicui de syllaba ad syllabam; dices per singulas syllabas vel syllabatim. Sic provinciatim.

J. de Daventria.

Johannes de Daventria. Henricus de Hassia, pro Daventriensis, Hassus. Thomas de Aquino pro Aquinâs. Sic Henricus de Gandavo. De Palude, pro Paludanus. Est de illa factione pro ejus factionis seu sectæ verbi gratia, probat κυνισμὸν, id est, Cynicorum rationem & vitam, displicet: similiter hæc. Hoc de formali dicit privationem. Materia non habet de se esse formale, id est, per se. De necessitate verum vel conclusum; pro necessariò seu ἐξ ἀνάγκης. De facili; pro facile. Cocles Cheromantes ait; De facili ad omnia convertibilis seu persuabilis; pro hoc dices, Cui quidvis persuaderi potest, den man überreden kan/daß ein Kuhe Barthel heisse/ qui facile ad quidvis deduci potest. De

qua natione est, pro cujas est. Marcellus à Roma Græcismus est, ἀπὸ ῥώμης.

Sic Hellenismi sunt Vinum Chio, pro vinum chium, οἶνος χιόθεν. Vinum Lesbo, οἶνος λεσβόθεν, pro vinum Lesbium. Hospes Zacyntho apud Plautum ξένος ζακυνθόθεν pro Zacynthius vel Zazynthiacus.

Defectibilitas.

Potentia deficiendi, ut hominis integri erat defectibilitas, id est, potentia deficiendi à Deo, & amittendi dona. Bonitas hominis ante lapsum erat mutabilis.

Displicentia.

Offensio, molestia, dolor, animi adversatio.

Diffortunium.

Dion. Carthus. Infortunium, δυστύχημα.

Diverbium pro Proverbio.

Diverbium non est proverbium seu adagium, sed memorabilis sententia obiter in fabulari actione adspersa ab histrione, cum proverbium versetur in omnium ferè ore.

Diversifico.

Vario, diversum facio.

Diversificantur inter se opinionibus; Dissident inter se; inter se discordant. Dion. Carth.

Divitare.

Divitare antiquatum est. Itaq; non verè barbarum. Pro eo dicemus, Divitem facere, ditare, πλουτίζειν, rem alicujus augere, pecuniosum seu nummatum facere; substantiam alicujus amplificare.

Docilis pro διδακτικὸς.

Cocles ita locutus est. Sed docilis est discentis διδακτικὸς est docentis. Ille discendi: hîc docendi facultate præditus est.

Dociliter disputat.

Intelligenter disputat. Cicero.

Doctrinalis pro ad discendum aptus.

Cocles dixit, Doctrinali pro eo quis esse aptus ad discendum seu doctrinam percipiendum. Tu dices pro illo. Docilis, εὐμαθής, doctrinæ capax, Μαθηματικός, cujus abstractum Docilitas.

Docibile Ecclesiasticum.

Pro Docibile dic quod facile discitur, vel quod doctrinâ comprehendi percipive potest.

Deificari.

In Theologorum Schol. hoc non repudio. Ciceron. pro eo dicerent, Deum fieri, divinissimum fieri, in Deos referri, consecrari, dedicari, Græci dicunt ἀποθεῶσθαι.

Dementire.

Pro dementio dicimus deliro, destitutus sum mente; mentem amitto: mentem amisi, de sanitate & mente deturbatus sum. Cicero.

Dementare Scholast.

Infatuare, fatuum facere, stultum reddere.

Devotus pro religionem colente, religioso, religionibus dedito.

Devotus, devotè, devotio pro religiosus, pius, sanctus; Religiosè, religio improbantur, ut parum latina. Devotus enim cum dativo est deditus consecratus, dedicatus. Devotio, dedicatio, consecratio. Devoveo est dedico ac usurpatur interdum cum Dativo, interdum sine eo.

Devotare pro ἀναθεῖναι seu voto ab usu nostro separare (nempe cum res votæ seu promissa ac reddita ponitur sursum in templo) vel divino cultui addicere; non repudio.

Di-

Dicterium pro quovis dicto seu quavis sententia.

Oracula divina non dicuntur dicteria: Dicteria enim sunt scommata, salsè dicta. Aristoteles lib. 2. Rhet. Scomma dicit esse maledictum speciosum seu elegans seu honestum ut vertit Lambinus verba Philosophi εὐσχήμων λοιδορία; sicut & Zuingerus. Josepho Scalig. dicterium propriè verbum Scenicum est. Vide in latino Lexico vocem DICTERIUM, (Mimi scilicet & mimarij scurræ funditabant dicteria) ex authoritate Varronis. Si dicteria erant ante fabulam; dicebantur εἰσόδια: Si in media fabula interponerentur, ἔμβολα: Si in fine, ἐξόδια. Scribit Scaliger δεικτήριον quod non improbo. Nam sicut à μύσης est μυστήριον à κελτὴς κελτήριον: sic à δεικτὴς δεικτήριον. Δεικτὴς autem est demonstrator à δεικνύω: Et huc facit quantitas vocis. Dicterium enim habet e long:

Dependentia ad aliquid, ad creatorem.

Malo dependentia ab alio. Tanta est dependentia creaturæ à creatore ut illa sine hujus voluntate ne momentum quidem queat subsistere aut durare. Dionys. Carth. in enar. lib. sapientiæ. Dicitur autem rectè σχέσις & ordo ad aliud.

Deordino.

Peccatum deordinat voluntatem, à sanitate magis elongat, dicit Bonaventura. Tu dices: De ordine & norma legis divinæ deducit; facit longius abesse, à sanitate longius dimovet.

Deterioro, Deterioror.

In deterius muto: deterius facio, deterius fio.

Deviare.

Deviare Augustin. & Scolast. est deflectere. Deflectere & declinare de via. Ab eadem sententia non deflectere, non discedere, non abire, non esse diversum.

Demonicus pro Dæmoniacus.

Qui à Dæmone vexatur; à Dæmonio correptus; à malo spiritu vexatus, δαιμονοφόρητος, δαιμονισθεὶς, qui à Dæmone agitur, Energumenus ab ἐνεργοῦμαι, agitor.

Donec ad reditum tuum.

Ventum ad supremum est, nec jam meliora sequentur.

Donec ad adventum Christe benigne tuum. Barbarum.

L. Donec adveniat, usq; dum adveniat.

Dominor passivè antiquatum.

O domus Anci quàm dispari domino dominaris.

Versus est Ennij Hexameter litera sin. dispari liquescente.

Litera E.

ECLIPSABILITAS LUNÆ.

Aptitudo lunæ ad patiendum seu recipiendum obscurationé seu eclipsin. Al. Ecleipsis potentiâ (potentialis) non actu (actualis) ipsa defectio græcis est ἡ ἔκλειψις.

Edibile.

Ad vescendum aptum. Cic: poetæ vocant vescum.

Eligibile.

Lambino displicet: placet autem pro eo optabile: Græc. Est αἱρετὸν: optare enim est eligere interdum: sed impropriè: dicimus enim eligendi optio, propriè autem optabile Græcis est

ἑυκ]ὸν & optare ἔυχεϑαι periphrasticè eligibile est, quod in electionem cadit, vel sumendum præ aliis.

Elinguatio antiquat:

Elinguatio in desuetudinem venit. Nos dicimus linguæ extractio, privatio, amissio γλωσσο]ομία.

Emissititius.

Emissicius ab emissu, ut emptus ab emptu, mulctatitius à mulctatu. Plautus edititius ab editu, fœneratitius, id est fœnore sumtus à fœneratu, circumspectatrix cum emissitiis oculis.

Enihilare.

Pro nihilo habere, contemnere, extenuare, eludere, ut quæstionem aliquam eludere, nõ solvere. ἐξȣδενόω ἐξȣθενέω nihili puto seu facio μηδενὸς λογίζομαι, ἐξȣθενίζω, obtero Lucret: & Joh. Campan. Enihilatio argumenti est ἐζȣδενισμὸσ seu extenuatio alicujus. Julius Firmicus.

Enthymematizo Græcismus.

L. Enthymema facio, enthymemate concludo. Vox est non ab ἐνθυμέω, quæ barbara, sed ἐνθυμέομαι, quæ græca.

Epiniciale carmen Barb.

Epinicium vox latinis elementis donata, in latinitatis familiam recepta.
Subst: ἐπινίκιον, carmen ἐπινίκιον: Adjectiv:

Entificari.

Ens fieri, essentiam accipere.

Epicaizare & Epykizare.

Ἐπιείκειαν seu æquitatem adhibere.

Epilogare materiam tractatam.

Tu dices. Argumentum tractatum ϑετικῶσ contrahere & concludere.

Epitomare Epitomator.

Brevius facere, breve facere, in arctum colligere. Epitomicus: ut Epitomicus Oecumenij (vel etiam abbreviator) est Theophylactus. Utitur tamen illo Hotomannus in præfatione de re nummaria, Furmann. præter illos etiam alij epitomatores docti & laboriosi. Ἐπιτομὴ est breviarium (qua voce usus est Tranquillus) compendium.

Etsi pro quamvis. proletarij cujusdam scriptoris.

Si ad me venisses, etsi magno comitatu, te liberaliter accepissem Dic. quãvis: sic Cicero. lib. 7. Epist. Eph. 3. Quisime audivissent, quamvis iniqua pace honestè tàm viverent. Feram licet insolentem, quamvis toleratu difficilem, δύσκολον.

Eunuchare Antiquatum.

Castrare ἐυνȣχίζειν, eunuchum facere.

Eunuchatus.

Eviratus, cui sunt amputata virilia: sed eviratus etiam significat mollem & effæminatum hominem.

Exacuitio.

Exacutio: supinum enim verbi acuo non est acuitum.

Exceptuare. Ph. Decius J.C.

Quædã exceptuantur: pro, Quædã exceptionibus caventur, quarũ formulæ sunt, Extrà quàm si, excepto si &c. Exceptitium, pro eo quod est, Quod excipitur, latinum est.

Extarit pro extiterit.

Versor vaticinii Sibyllæ, At postquam toto signũ hoc extarit in orbe. Geminum hujus præstasti pro præstitisti.

Exem-

Exemplatum.

Alexander: Rectitudo civitatis exemplata est à cœlesti: tu dices, cœlestis civitas est, exemplar rectitudinis civitatis mundanæ.

Exemplare.

Augustinus ita locutus est, pro παραδειγματίσαι Matth. cap. 5. id est, curare, ut exemplum esset omnibus luendo supplicium (sic Terentius in Adelph. Act. 1. scen. 1. si meus esses (syre serve) exemplum curarem ut esses, i.e. est curarem te afficiendum supplicio omnibus in exemplum) vel infamiæ ignominiæq; exponere.

Exemplari.

Exemplum fieri, παραδειγματίζεσθαι, infamem fieri, infamiæ exponi.

Exhonorare, inhonorare.

In ecclesi. versione legitur. Tu dices ignominia afficere, honore privare seu exuere, dehonestare, honorem non habere, non tribuere alicui.

Expergiscendas esse animas mortuorum quæ nunc dormiant in novissimo die quidam opinatur.

Barbara locutio: Tu dices. Sunt qui dormitabundi somnient mortuorum animas sine intelligentia dormire ad ultimum judicij diem usq; , eo verò à somno suo illas expergefactum iri.

Experimentatum.

Absoni voce ita loquuntur, experimentata hæc sunt, pro experientia probata, spectataq; seu cognita, tentata.

Ex tunc.

Dicunt Barbari ex tunc: pro quo dices ex eo, vel illo tempore, vel ab eo tempore: Etsi Græci dicant ἀποτότε: qui pro eodem etiam dicunt ἀπ' ἐκείνου (ex illo) sic græci dicunt ἀπὸ τοῦ νῦν, quod Barbari verterunt ex nunc, pro quo dices: ex hoc tempore, sicut pro ἀπ' οὐρανόθεν dicitur cœlitus, de cœlo, ex cœlo, superne & è supernis.

Exsuperabundanti.

Ἐκ τοῦ πλεονάζοντος ab vel ex eo, quod sæpius fit seu ut plurimùm. Cùm plerunq; honestè sentirent, dicerent, agerent, ἐκ τοῦ πλεονάζοντος viri sapientes & boni habiti ac appellati fuerunt, quamvis alicubi errarent, atq; ab officio nonnihil deflecterent. Hieron. Wol. 1. off. Cic.

Extractum breve.

Summarium Seneca. Epitome, **kurtzer außzug etlicher dinge.**

Novit Dominus eos qui sunt ejus, novit qui sint ejus. Dionys.

Novit Dominus qui sint sui Sebast. Castellio. Novit Dominus eos qui sunt sui ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ 2. ad Timotheum 2.

Eminus est, pro in loco remoto est.

Eminus significat è loco remoto, ut eminus jacula mittere **von weitem**/ Eminus videt.

E contra.

Et contrà, è contrario, contrà.

Erciscì antiquatum a quo arbitrium erciscundæ familiæ apud J. C.

Partiri, dividere. Vox illa est ab erctũ & citũ. Erctum à coercendo: Citum id est, vocatum à ciendo. Erctum citumque fit inter consortes, M. Verr. Flacc. At tolle inquit Joseph. Scalig. copulam Que. Nam Erctum citum est hæreditas divisa. Erctum dici potest, quia cum hæreditas divisa est alterius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

ab alterius parte arcetur. Vide Cic. in 1. de orat:

Erctum, ciendum, antiquatum.

Hæreditas dividunda. Joseph. Scalig. in sext. Pompeij fest. lib. de verb. sign.

Elucus antiquat:

Hesterno vino languens vel semisomnis allucinator seu hallucinator, vel ἐωλοκρασία id est, temulentia pridiana & ex ea gravedo. (Sic accepit Tertullianus in libro de corona cum ait. Ab eluco defensare.) Vel tarditas animi & stupor qui hallucinantibus plerunq; usu venit. Gell lib. 16. cap. 12.

Elementatio Theorica Procli.

Rudimenta Theorica. Prima institutio, στοιχείωσις

EXORBITANS LINGUÂ.

Ciceronianû: Præceps & devius linguâ. Theologorum vox est exorbitare pro exorbita discedere, de recta via deflectere. Metaphora sumpta à vestigio currentis rotæ,

TU VALES emendare. Ego non potui emendare.

Tibi in manu est ne fiat, Terent. Mihi in manu non fuit ne fieret.

Evulsi præteritum.

Adriani Cardinalis judicium hoc est: Evello in præterito apud bonos authores evelli facit, non evulsi, ut aliqui recentiores voluerunt.

Ea.

Apud Piccol. & Pererium invenias Ea redundare. Ne hoc imiteris. Pererius lib. 11. de loco cap. ultimo; Atq; hoc probamus cum aliis argumentis tum ea ratione ducente ad impossibile, quia si fieret &c: dicendum erat, Tum ratione ducēte &c: Piccol grad. septim. Philos. Moral. cap. 7. Ex cognitione quæ sensuum est oritur amicitia in sensuum appetente facultate collocata, qualis est ea ferarum & jumentorum in quibus amicitiæ umbræ obscuræ apparent. Ea redundat. Piccol. de prima materia, lib. 3. cap. 17. Ut se habet unitas generis & speciei ad suum principium: ita unitas numeri ad suum; at unitas generis & speciei formam sequitur: quare & ea numeri. Idem. Materia prima ab ea mortalium distinguitur, pro ab ea, quæ caducorum est. Vel hîc tolle Ea. Ejusdem farinæ est hoc ejusdem. Actio interna non externa, qualis est ea artium: pro qualis est artium: seu qualis est ea quæ artium est.

Gratiari ab aliquo.

Haymo Episcopus in explicatione cap. 4. ad Romanos: Non operantib. si damus aliquod beneficium non est merces sed gratia, ideoq; gratiamur ab illis. Pro hoc dicito: Ideoq; illi gratias nobis agunt; habetur vel refertur nobis ab illis gratia.

Gratiosus princeps ἐνεργητικῶς acceptum.

Multi dicunt: Gratiosissimus meus Dominus, pro Clementissimus. Propriè autem gratiosus est, qui valet gratia apud aliquem, qui alicui valdè gratus & acceptus est. Ave gratiosa.

Litera F.

FACERE BARBAM.

Facere barbam Galli dicunt pro tondere aut radere barbam.

Facere pœnitentiam.

Facere pœnitentiam est phrasis quorundam Scholasticorum & Ecclesiasticorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

rum scriptorum. In hoc seculo pœnitentiam facientibus Dei misericordia subvenit: In futuro autē pœnitentia non proficit (id est non prodest) In hac vita tantum pœnitentiæ patet libertas; post mortem nulla correctionis est licentia. August. sermone 66. Classici authores (ut loquitur Gellius), seu primæ notæ scriptores sic loquuntur Corrigentib. peccata seu lapsus pœnitendo, Cicero. Pœnitentib. peccati: Resipiscentib. seu corrigentibus se: Castellio. Pœnitentiam agentibus: alij multi.

Facialiter notus.

Facialiter est opicum: Tu dices, De facie notus.

Falsifico.

Malim, etsi non sit Barbarum, adultero. Jurisconsultus dicit, Falso.

Felicitare.

Felicitatem dare Cicero: Prosperare Livij & Taciti est.

Festivare, Festare.

Festum seu feriatum diem agere, feriari, ferias habere.

Fidatus nuntius.

Fidus nuncius seu fidelis, certus homo.

Fiducialiter dico.

Dico asseverantius, audacter, confidenter, fidenter confirmo; omni asseveratione affirmo. Cic.

Firmus pro invulnerabili.

Tela excipiens sed vulnera non excipiens, der Veste ist. Cui tergus est impenetrabile: in quem penetrare non potest telum, qui ferro impenetrabilis est, ut loquitur Livius.

Flebilis de potentia.

Barbarum est, Flebilis pro apto nato ad flendum, ad fletum, Flebilis enim (sic & lacrymabilis) est qui dignus est ut defleatur, qui lacrymas commovet.

Fontaliter erat vita in Filio.

In Filio Dei erat vita tanquam in fonte: Filius Dei erat vita, fons vitæ, tribuens omnib. credentib. vitam. Adverbio g. illo Modus essendi significatur.

Fortesco.

Fortesco pro fortis fio, antiquatum est ut & activum fortifico.

Frustraneitas.

Tu dices ματαιότης, vanitas.

Futuritio effectus seu eventus.

Necessarium vel necessitas rerum futurarum ex suppositione futuritionis, barbarum. Greg. de Val.

Lat: Futura productio, futurus ortus, futura præstatio eventus seu effecti, futura rei in actum deductio. Hypothesis futuri eventus propositionis de futuro.

Fraternizo.

Illiberale hoc, pro fratrem imitor. Sic fraternizat quæstio hæc cum illa; pro Hujus quæstionis cum illa est germanitas, fraternitas ἀδελφότης: quæstio hæc est illi germana, cognata, gemina.

Fœtunticeta. Hermol. Barbari in 2. de Anima.

Narib. fœtunticeta quib. insuevêre non obolent.

Lat. Loca fœtida.

Foraminulentum.

Factitium Hermolai in 2. posteriorum Paraph. c. 14. Quamobrem de laterna egre-

egreditur lumen quia necesse est, ut quod foraminulentū est, quale cornu laternæ esse videtur, perviū lumini sit, pro quod ampliusculos habet meatus: his enim verbis interpretatur seipsum.

Secundum famositatem hic terminus accipitur.

Pro eo quod est secundum famosiorem significationem, usitatius, vulgatiori significatu, pervulgata significatione, celebratiore magis, frequentataq; significatione.

Feudum.

Jurisconsultis tritum, quod abrogari non potest. Budæo pro eo placet prædium beneficiarium.

Frangibilius Dionys. Carthus.

Fragilius.

Festivitas pro festo seu feriato die.

E recentiorib. quidam ut Johannes Serranus in versione Platonis pro feriato die accipit. Ludicrorum spectaculorum festivitates pro feriis. Sic hodiè dicunt multi, festivitas Philosophica, nuptialis: sed veterib. est lepor & jucunditas vel concinnitudo in oratione & aliis.

Facierum acceptio. facies accipere Græcismus.

Prosopolepsia, personarum discrimen Valerio Maximo. Habere respectum ad personas Cicer: habere respectum personarum, idem.

Filare.

Monachus Circulator.

Si mulier filas si fortè cadat tibi fusus.
Quando te flectis fac sit cul⁹ tibi clausus

L. lanificia in fila tenuare, fila ducere vel deducere interveniente fuso, qui fila quasi fundit.

Fameo, famesco, famelicus.

Hæc sunt antiquata, pro quib. dices esurio, frequenter fame laborans.

Famigero, Famigeratus, Famigeratio.

Antiquata sunt & quidem Plautina pro Fama celebro, divulgo. Famâ celebratus, seu nobilitatus, clarus, nobilis, famâ celeber, de quo fama sparsa est, de quo celebris fama est; qui in ore multorum viget: qui est in magno nomine. Divulgatio, prædicatio. Sic famigerabile pro divulgandum. Pro famigeratissimū dic sermonem omnium celebratissimum. Pro Famosus in bonam partem accepto malo, de quo celebris fama est: Famosus enim est infamis.

Foriolus.

Antiquatum pro eo quod ventrem habet solutum. Foria enim dixerunt stercora liquidiora quod facile ferantur. Perottus: unde & fecerunt conforire pro stercore liquido fœdare seu inquinare.

Fulminatus.

De cœlo ictus, percussus, tactus, ictus è cœlo. Tactus de cœlo: sic pro fulminare Hadrianus Cardinal: De cœlo tangere.

Facere alicui locum.

Date mihi locum ubi accumbam. Sic Plaut. Date mihi viam, quâ fugere liceat.

Facere reverentiam.

Habere honorem, honore afficere, aperire caput.

Litera G.

GRATANTER.

GRatanter patienter & amorosè correptionem recipere, Dion. Carth. Grato, æquo, placido animo ferre.

Gra-

Gratians.

Gratia gratians. Dion. Carthusianus pro gratia increata gratiæ creatæ efficiens.

Gratia boni.

M. Ficin. in Divin. nominibus: Gratiâ boni, Tu dices boni gratia Gratia visitandi eos. Causa discendi venire, Haymo. Sic Haymo Episc. Abstinere ad tẽpus à coitu causa religionis, pro religionis causa, causâ nostrâ. Sic Cicero: Laborare amici causâ. In versione Castellionis cap. 16. ad Rom. Quæ multum causâ nostrâ laboravit. Tu dices nostrà causà, vel in causa nostra: vel de causa nostra. Hermolaus Barb. in 1. de Anima cap. 16. Paraphrasi: Gratia claritatis repetere. Et in 2. phys. parap. Gratia alterius, pro alterius gratia. Et in 2. poster: Natura gratia finis molitur. Et Scheckius sæpè gratia cujus pro cujus gratia.

Attamen hoc probum est. Nunc de septis quæ tutandi causa fundi aut partis fiant dicam. Hîc τὸ causa interjicitur inter gerundium & substantivum. Sic rectè dicitur: Magnam partem amputavi evitandi causa fastidij. Primum exemplum est apud M. Varronem lib. 1. Rei rusticæ cap. 14. Doctores Ecclesiastici & Scholastici hîc sunt liberiores.

Gratificabile.

Scoti est, pro eo quod est gratiæ susceptibile.

Grosso modo definiri.

Pro crasso modo, populariter, crassè, & ad sensum vulgi accommodatè definiri. Oppositum, subtilius & enucleatius. Grossus significat ficum immaturum.

Gyrovagatio.

Usus est Dionys. Carthus. in enarrat. Ecclesiast. Hybrida est pro: pro circumcirca vagatio: Circumvagatio. Oberratio. Gyrovaga pro vagabunda.

Gratis hoc dicit.

Dicit hoc sine ratione sine causa temerè. Ad id quod vult nullam ratiocinationem, nullum argumentum adjungit. Non constat ei suæ sententiæ ratio.

Litera H.

HABITUATUS. HABITUATUM: Vitia habituata.

B. In bonis magis habituatus: L. bonis perfectioribus præditus seu ornatus. Quod altissimas in animis radices fixit, quod penitus insidet.

Vitia quæ fixas in animis radices egerunt, altissimas radices in animis fixerunt. Solent & dici radicata.

Hæcceitas. Scoti.

Differentia, qua differt individuum ab individuo seu singulare à singulari. Differentia individualis vocatur à Zabarella, & singularitatis principium.

Sua propria hæccitate individuari. Barb.

L. Fieri Hoc seipso.

Horripilatio.

Motus, quo inhorrescunt pili.

Horæ, Horarum codex.

Preces horariæ, Codex precum horariarum. Vulg. Breviarium.

Hæreditare Virtutem patris.

L. Virtutem patris hæreditate possidere.

Heremitorium.

Usus est Jacob. Wimpfelingus Sletstatinus in Raban. de S. Cruce pro mona-

sterio. At nec heremus dicitur, sed ἔρημος, nec eremitorium.

Hypostatizatum, Hypostatissatum, suppositatum.

Scholast: De carne assumpta à verbo divino quæ propriam nunquam habuit aut habitura est subsistentiam personalem, dicunt; suppositata, hypostatissata, pro eo quod est; Personata, personaliter sustentata, h.e. sustentificata. Suppositare hic iisdem est familiare pro eo, quod est personalitatem tribuere ei, quod propria personalitate seu subsistentia destitutum est. Sic loquuntur ἀξιωματικῶς: Suppositare alienam naturam est proprium Infiniti: pro eo nos dicemus: Ut aliquid non habeat, vel ut amittat suum naturalem & proprium modum τοῦ εἶναι, & alienum pro eo accipiat & quasi induat, non nisi auctor naturæ Deus facere potest.

Hoc pro huic, illud pro illi, non sum hoc solvendo.

Inter solœcismos hoc deputo: Nam gerundium in Do non est dativi: sed ablativi casus. Itaq; sic loquendum est.

Non sum huic solvendo: Non sum idoneus ad hoc solvendum. At enim inquis: Erasm. Rotrodamus in Paraph. in Elegantias Laurentij Vallæ inquit Gerundia habere omnes casus ac genera. Respondeo eum intelligere per gerundia gerundiva seu participialia nomina.

Hospitare.

Hospitio accipere, hospité accipere. At hospitari, verbum ἀποθετικὸν, probum est, pro divertere ad hospitem.

Homelia.

Multi Theologi sic pro Homilia ὁμιλία, sicut multi hodiè Philosophi scribunt stratagema pro strategema. Homiliam autem Theologi solent vocare sermonem, id est, concionem.

Helmvaripha.

Helmvaripha barbara vox est nempe Arabica pro quadrangulo maximè ἀνωμάλῳ. i. irregulari seu inæquali, quod vel duos obtusos obtinet angulos & duos acutos & rectos duos, unum obtusum & unum acutum.

Impossibile est Helmvaripham aut tres rectos aut tres obtusos angulos habere.

Litera I.

ICIENS.

Iciens ictus est, Junius in Adag. Græcè βέβληται βαλών, pro, percutiens percussus est. Icire non memini me legere: Icienda fœdera legitur apud Scal. ex. 129. pro ferienda vel icenda.

Ictu oculi, in einem augenblick.

Momento temporis, jactu oculi, ῥιπῇ à verbo ῥίπτειν, id est, projicere: Utitur hac voce Apostolus in 1. Cor. 15. v. 51. dicitur & nictu oculi, à prisco niveo.

Ideales rationes.

Exemplares rationes. Idæa non dicitur. Idealis à Græco ἰδέα habet terminationem latinam. Scholasticis tritum.

Identica sunt.

Idem significant, seu idem sunt. Cic. Hæc duo verba inter se discrepant, re idem sonant.

Identificari alii.

Identificari alii est cum alio idem esse, seu unum fieri, quod nondum erat. Scal. Ratio Identificationis (cogor enim sic inter nos balbos.)

Idololatrix. Prudentius.

Idolorum cultrix.

Idololatrare. apud Servetum.

Gr: ἐιδωλολάτρην ἐῖναι: Lat. idola ſeu ſimulacra colere.

Idoneiſſimus: naturaliſſimus ad rem.

Naturâ aptiſſimus ad omnes virtutes, ἐυφυέςατ۞ πρὸς ἁπάσας ἀρετάς.

Incomponibilia, incompatibilia componere.

Ἀσύςατα unà componere, Sententiam in commodo ſeu abſurdo involvere, monſtrum inducere, ἀδύνατα componere., contraria unà commiſcere. Vide incompoſſibilia.

Idoneitas.

οὐ μιμητέον. dices: ἀνεπιτηδειότης.

Imaginaria facultas.

Τὸ φανταςικὸν, facultas effectrix viſorum, imaginandi vis, quæ imagines recipit, aſſervat, ſuperioribus facultatibus repræſentat. Imaginarium enim paſſivè ſignificat. Pro imaginari paſſ. dices imaginatione concipi.

Imaginata ſine materia.

Sequeſtrata & præciſa à materia cogitatione. Herm. Barb.

Immultiplicabile numeraliter, ſeu numericè.

Quod multiplicari nequit per individua, quod non poteſt habere multa ſingularia, atq; ita eſt incommunicabile. Sic multiplicari numeraliter eſt habere multa individua.

Immemorialis res geſta.

Res geſta, ab noſtræ ætatis memoriâ remota. Cic. in Rhet.

Impertile: impers. Herm. Barb.

Non habens partes, individuum, ἄμερισον, inſectile, inſecabile; Tempus non eſt impers: Herm. id eſt, ſine partibus.

Spacium impercurſile.

Quod percurri nequit, quod finis expers eſt.

Importantia.

Hæc quæſtio eſt magnæ importantiæ. Franciſc. de Mayron. in Priſciano vapulante Nicodemi Fiſchlini, id eſt, non eſt de nihilo, eſt magni momenti, non eſt de lana caprina.

Improhibitè.

Nemine prohibente, impediente., ἀκωλύτως, vnverhindert.

Impurare. (Sic impurari.)

Antiquatum eſt (apud Terent. legitur impuratus) nunc dicimus, impurum reddere, inquinare.

Inadvertentia: advertentia.

Inadvertentia Barbarum eſſe puto, quo tamen utitur Zabarella: pro eo dic Inconſiderantia cum Cicerone. Tritius illo eſt Incogitantia, quod non diſplicet, etſi apud Ciceronem non inveniatur. Cicero enim non eſt unus Canon Latinitatis. Pro advertentia dices cautio vel obſervatio.

Inauxiliatus. Dionyſ. Carthuſ.

Auxilio deſtitutus.

Incidentalis quæſtio.

Controverſia hæc non eſt principalis ſeu princeps, ſed ἐπιγινομένη ſeu acceſſoria.

Incidenter: tranſeunter.

Obiter, in tranſcurſu, quaſi præter inſtitutum ſeu propoſitum, præter rem ſeu cauſam, aliud agendo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Ingloriatio.

Verecundia est timor ingloriationis. Dionys. Carthus.

L. Verecundia est timor seu met⁹ incurrendi in aliquid turpe vel indecens.

Inclinata est naturâ eò, ut se salvet.

Locutio hæc est Barbarorum: Tu dices cum Cic. 4. de fin. Omnis natura esse vult conservatrix sui, ut & salva sit, & in genere conservetur suo. Etsi animus inclinatus, pro; propensus, & inclinatior ad pacem, pro, magis propensus seu proclivior, Ciceronianum sit.

Incompossibilia.

L. Inconciliatè pugnantia: quæ simul esse non possunt ἀσυνάπτα.

Inconvenit.

Non est conveniens: non est congruens.

Inconfusibilis.

NON-IMPUDORATUS & INCONFUSIBILIS barbara sunt, pro: qui non pudefit, qui non erubescit, impudens 2. ad Tim. 2. ἀνεπαίσχυντος, à verb. ἀνεπαισχύνομαι.

Indeterminatus.

Sic loquitur doctissimus quidam Philosophus: Indeterminatus est hîc Aristoteles, pro eo, quod est, Aristoteles hoc reliquit in medio, nihil explicavit, fuit Academicus, non tradidit hîc certum dogma: disputavit non δογματικῶς sed πειραστικῶς.

Indisciplinabile.

Quod non potest accipere leges disciplinæ, quod non est capax disciplinæ.

Indisciplinatus: Os indisciplinatum.

Incastigatus, ἀκόλαστος, ferox, contumax, incompositus. Scurrilis turpisque sermo; Effrene os: quibus hoc est, iidem ἀθυρόστομοι, & ἀθυρόγλωττοι.

Indisciplinati est omnium quærere causam. Biel.

L. ἀπαιδεύτου, rudis doctrinæ, dicendum erat.

Infinitare rem.

Rem in infinitum extrahere, infinitam facere.

Infrunitus Seneca lib. 3. de benefic. & vetus versus bibl. sacrorum Animo irreverenti & infrunito ne tradas me Domine cap. 23. sapientiæ.

Ἀπειρόκαλος honesti expers, qui est animo impudenti. Dionysius Carthusianus interpretatur hominem improbum & insipientem, qui nec seni nec sacerdoti, nec majori honorem habet. Seneca sumsit pro homine nullius fructus seu usus. Vox est a fruniscor, quod est a fruor.

Influenda species.

Sic loquitur Cajetanus barbarè: Lat. quæ influere debet, seu illabi.

Influere vim vitæ.

Sic Scholastici: pro infundere. Cyrilli verba sic versa sunt: Influit Deus oblatis vim vitæ, convertens ea in veritatem propriæ carnis, ut corpus vitæ quasi semen inveniatur in nobis. Ita Bellarminus legit. Alij legunt impluit. Dialog. 2. Leonis Johan. Carol. Mars furentem effrenatam & indomitam libidinem influere existimatur, id est, immittere.

Influxum; Species influxæ à Deo.

Species quæ influxerunt à Deo, seu, quæ illapsæ sunt divinitus.

Infrigido.

Refrigero.

Ingrossare, ingrossantia.

Facere, ut omnes partes penitùs cohæ-

reant;

condensare, facere continuum seu crassum.

Inhabilito.

Inhabilem facio, inhabilem seu minus habilem reddo.

Inintelligibile. Hermol.

Qued ne in captum quidem mentis cadit.

Injuriari ab aliquo.

Injuria affici ab aliquo, κακῶς πάχειν ἀπὸ τινος.

Injuriatio mutua.

Ultro citroque probrorum objectio. Plauto Velitatio, ab exemplo seu similitudine velitaris pugnæ. Nescio, quid velitati estis inter vos.

Innaturale esse videtur.

Non videtur mihi per naturam fieri posse: Abhorrens est naturâ, vel natura ab eo abhorret.

Inora.

ἄςομα, ore carentia.

Ens in fieri.

ὂν δυνάμει: Ens imperfectum. Al: ens in via, res quæ est in motu.

Inconveniens.

Sunt qui rejiciant pro incommodo, absurdo, inconvenienti.

Inanimatum.

G. Fabricius. Inanimum (ἄψυχον) probat. Ego inanimatum non tollo.

Inhonorativum.

Dionys. Carthus. *Peccata sunt Dei inhonorativa & offensiva, & proximi scandalizativa.*

Lat. Dei majestatem offendunt, quasi ignominiâ afficiunt, exemplo nocent; offensioni sunt aliis, ut Cicero loquitur.

Indisciplinatus.

Sic Barbari philosophi & Logici ἀπαιδευτον vocant, id est, eum qui non novit τροπον παιδειας.

Ignis calefacit, cur? Quia habet calorem. Cur autem calor calefacit. Alia ratio non est, quam quod calor est calor (id est talis ejus natura est) Indisciplinati autem est quærere causam ubi non est causa. Gabriel Biel. lib.1.dist.41. Ut quærere causam voluntatis divinæ, quæ est sui ipsius regula. Ejus causa si quæritur non invenitur. Ait August. de civitate Dei.

2. Barbari Ethici ità vocant hominem excutientem disciplinam **ungezogen.**

Indisciplinatè edere **unfletig essen/** Dionys. à Richel. in enarr. in Evangelist. Lucæ pro indecorè, præter decorum.

Itinerare, itinerari, itineratio, parva. Dionys. Carth.

Iter facere, iter aliquo habere, in viam sedare ingredi iter.

Illucet Sol malos juxtà ac bonos Ἀρχαϊσμός.

Sol irradiat etiam malos, radios lucis suæ spargit etiam in malos, illucet etiam in malos.

In infinitum Græcismus.

Lat: infinitè, εις ἄπειρον, sed græcismus à Philosophis receptus est.

Intermediare.

Intercedere, interesse, interponi. Verba passiva regunt ablativū mediante præpositione pro intercedente, interveniente.

Inordinatio.

Tu dices ordinis perturbatio vel turbatio, seu perversitas aut inversio, ordinis desertio, confusio, ut loquitur Cicero: Indiscreta confusio. INORDINATÈ tamen Latinum est, Ciceronis & Quintiliani: ἀτάκτως græcè. Aliâs etiam Passim.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b

Intellectus noster quodam modo spiritualizat. Mercatus.

Intellectus est operatio spiritualis: intellectus est spiritualis natura, quia abstrahit à loco, à tempore, à corruptibilitate, deniq; ab omnibus accidentibus sensibilibus, & nudam rei naturam καθόλε contemplatur, Ut Dei potentia est infinita, non coarctata ad certum aliquod hoc vel illud effectum: Sic intellectus noster quodammodò illimitatus est, non coarctatus ad corpus.

Intendo disputare.

Disputabo, disputare constitui, id est, animo vel in animo destinavi.

Intensio animi ad aliquid, ad literam.

Intentio animi ad aliquid: Intentus animus ad aliquid. Cic. Plerumq; dum proprietas verborum attenditur, sensus veritatis amittitur. Dictum egregium Gregorij est in sermone quodam: Attamen si lectio vera est, mens in imagines intensa est (id est, intenta est) apud Cic. de natur. Deorum, Intensio, pro intentio animi repudiari non potest, dicivé barbariusculum. Sed hoc in medio relinquo, etsi mihi magis placet Intentio, ut usitatissimum.

Interitus passivè, antiquatum.

Interfectus, eversus.

Interpunctuatum.

Distinctum punctis: interpunctum.

Liber intitulatus sphæra civ:

Liber inscriptus Sphæra Civitatis.

Intrinsecus sensus.

Internus sensus: Hermolaus vocat Familiarem, qui interno motu tanquam e domo promptus absolvitur: qualis, cum simulacris, quæ intra nos habentur, movemur.

Opponitur ei externus, quem vocat peregrinum, quòd extrinsecùs invehatur.

Invinius.

Invinius, pro Abstemio, Asini Apulejani est: Sic enim inquit: Neq; ullum animal, neq; invinius essem. (id est, sine vino) Vox nova asino maximè congruens Apuleij, ut, rudere interdum maluerit, quam loqui pro natura sua. Hunc asinum cave imitere.

Vestræ ipsius saluti consulite.

Solœcism: pro, Vestræ ipsorum saluti studete, consulite.

Irrationabile animal.

L. Rationis expers, mente ac ratione vacuum.

Imbecillimus.

Quidam è recentioribus usus est pro imbecillissimus vel maximè imbecillis. Sic Lau:

Valla pro Docilissimus accipit docilimus: sed non occurrit mihi quisquam è veterib. qui gradu hoc usus sit. In re dubia g. malo, valdè seu maximè docilis: aptissimus ad disciplinam: cum primis docilis ad disciplinam hanc, ut Cicero loquitur.

Inspectrices libri.

Barbarè sic loquutus est Piccolomineus in libro de prima Materia. Nos dicimus, Libri Theorici: Contemplativi. Non dicitur Liber inspectrix: Non dicitur aliquis inspectrix, sed inspector. Inspectrix Philosophia Piccolomineo est ph: contemplans seu contemplatrix.

Inconvenit: Non inconvenit.

Non convenit: non est conveniens. Non est incongruum.

Insolescere, pro efferri animo.

Vet: Insolenté fieri, ὑπερφρονεῖν, Insoléter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.390/b